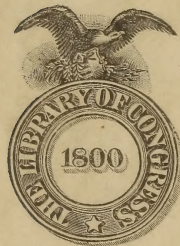

Hobbes' Ede. schryft Heere. ymer. Proclams.
 Aft de minste kapt.
 Kung de Categrans Aftstede
 Matring de Xenophane in de korn
 Koenigman de Geographia Aftstede
 Chemistrie Aftstede in de korn
 de Indische de Ind. Aft. Aftstede
 Aftstede in de korn
 Aftstede in de korn
 Vader Van de korn
 in de korn.

Coll

Class PA 3487
 Book E 4
 1815

COLLEGIUM

EPISTOLARVM

GRÆCARVM

AD ROMANOS

GRÆCÆ ET LATINÆ

RECEPERIT

NOTIS PRIORVM INTERPRETVM

ILLVSTRATIS

IO. CONRADVS ORFELIVS

PROFESSOR STYRIÆ ET AUSTRIÆ

IN VINDOBONA

ANNO MDCCCLXXXIII

MDCCCLXXXIII

LIBRARIUS

IN VINDOBONA

COLLECTIO
EPISTOLARVM
GRAECARVM

GRAECE ET LATINE

RECENSUIT

NOTIS PRIORVM INTERPRETVM SVISQVE

ILLVSTRAVIT

IO. CONRADVS ORELLIVS

PAROCHVS AD TEMPLVM SPIRITVS SANCTI ET COLLEGII
CAROLINI TVRICENSIS CANONICVS

TOMVS PRIMVS

EPISTOLAS SOCRATICORVM ET PYTHAGOREORVM
CONTINENS

LIPSIAE MDCCCXV
IN LIBRARIA WEIDMANNIA

S O C R A T I S
ET
S O C R A T I C O R V M
P Y T H A G O R A E
ET
P Y T H A G O R E O R V M
Q V A E F E R V N T V R
E P I S T O L A E

G R A E C E

A D

FIDEM CODICIS QVONDAM HELMSTADIENSIS
NVNC GOETTINGENSIS

RECENSUIT

NOTIS ALLATH, STANLEII, OLEARII, HEMSTERHVSII,
VALCKENARII, KOENII, WYTTENBACHII, CH. WOLFII,
H. BREMII ALIORVMQVE ET SVIS

ILLVSTRAVIT

VERSIONEM LATINAM EMENDATIOREM
ALLATH, PEARSONI, OLEARII, BENTLEII, MEINERSII

DISSERTATIONES ET IVDICIA

DE

EPISTOLIS SOCRATICIS

ET INDICEM

ADIECIT

IO. CONRADVS ORELLIVS

PAROCHVS AD TEMPLVM SPIRITVS SANCTI ET COLLEGII
CAROLINI TVRICENSIS CANONICVS

LIPSIAE MDCCCXV
IN LIBRARIA WEIDMANNIA

PA3487
EA
1815

EX LIBRIS
ERNESTI KÖPKE

Penn. W. y. Exch. Acc.

7/30/00

91244 R. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

P R A E F A T I O.

Saepenumero miratus sum, cur in tanta scriptorum veterum maiorum aequae ac minorum gentium nostris temporibus editorum copia, nulli eruditorum in mentem venerit Epistolas Socratis eiusque discipulorum nominibus inscriptas, quae in vna hactenus Leonis Allatii editione *) graece legebantur, ita rara, ut propemodum Codicis Manuscripti loco habenda sit, denuo recensitas et illustratas luci donare. A quo conamine illos absterruisse videtur, cum concepta de his Epistolis opinio iniquior, esse scilicet illas ineptorum non nisi Sophistarum, instar graculi illius, quem fabula nobilitat, Platonis, Xenophontis aliorumque Socraticorum flosculis, tanquam pauonis pennis, sese exortantium, vel nullius plane vel exigui admodum pretii foe-

---

*) Titulus hic est: *Socratis, Antisthenis et aliorum Socraticorum Epistolae*. Leo Allatius hactenus non editas primus graece vulgavit, latine vertit, notas adiecit; dialogum de scriptis Socratis praefixit. Parisiis sumptibus Christiani Cramoisy. 1637. in 4. Noua earum versio latina eaque melior Allatiana legitur in Th. Stanleii *Historia philosophiae* pag. 191. seqq. ed. Lips.

tum; tum multo magis illarum Epistolarum textus corruptissimus. Primum quod attinet, quamvis equidem toto caelo absim ab Allatio Epistolas hasce ipsis illis, quorum nominibus inscribuntur, Socrati eiusque discipulis attribuente, earumque *νοθέται* a viris doctis, qui illis accuratius disquirendis operam dederunt, Bentleio inprimis, argumentis firmissimis et omne dubium tollentibus euictam iudicem, illas tamen haud prorsus contemnendis antiquitatis reliquiis esse adnumerandas nec pauca continere lectu scituque digna facile mecum consentiet, quisquis Epistolas hasce attentius perlegerit. Sed ipse quid de his Epistolis iudicem, paucis iam exponam. Ac primo quidem hoc mihi attentius illas legenti sese offerebat: triginta quinque Epistolas cum Socraticorum, vt nomina ferunt, tum aliorum etiam ignotorum hominum, quas vna cum illis Allatius edidit, diuersissimis temporibus conscriptas fuisse, paucas proxime accedere ad ipsa illa, quibus scriptae feruntur, tempora, alias aeuo multo sequiori esse assignandas. Primas tenere cum antiquitate tum dignitate et reliquis omnibus palmam praeripere visa est illa, quae in nostra editione legitur No. 50. apud Allatium 28., qua acerbissimus aliquis Isocratis aduersarius, cuius nomen latet, rhetorem illum tanquam adulatorum abiectissimum criminatur apud Philippum, Macedoniae regem, eiusque ad eundem Philippum orationem traducit: in qua equidem nihil omnino reperire potui, quod nos vetet, quo minus hanc Epistolam ad ipsum, cui missa inscribitur, Philippum scriptam putemus. Nulli enim ibi orationis fuci, nulla pigmenta sophistica, contra, quae maximam illius

partem occupant, genealogiae siue stemmata proauorum Philippi excerpta ex Antipatri cuiusdam Magnetis Historiarum libris satis ieiuna, et quae vix alium nisi ipsum, ad quem scripta fertur Epistola, allicere possent. Et miror omnino nullum editorum Isocratis illius ne verbulo quidem mentionem fecisse. Ab eodem auctore composita videtur et sequens Epistola nostrae editionis 31., breuior illa quidem et ex parte lacunosa. Etiam vltimae tres inter has Epistolas corruptissimae et prorsus conclamatae a viris doctis, quibus duo amici de rebus quibusdam arcanis et ad se tantum pertinentibus tecte admodum et obscure iocantur, videntur ipsis illis temporibus scriptae, quorum in eis mentio fit, Dionysii scilicet, Siciliae tyranni; neque perspicere possum, quid sibi voluerit Sophista aliquis vel Graeculus recentior talibus rebus nec scitu dignis nec lectu iucundis fucum factururus lectoribus suis. Vltimam saltem 37. quod attinet, illam reuera *απουπία* fuisse existimo, et ex industria ita compositam, vt praeter illos, inter quos de rebus et verbis conuenerat, a nullo mortalium intelligi posset.

Inter Socraticas primo loco ponendae videntur illae, quae Aristippi nomen ferunt, quas quidem, vt et Antisthenis, nolim equidem cum summo Valckenario pro veris et genuinis habere, quin potius in illis Sophistae alicuius laborem agnoscere mihi videor, sed hominis elegantis et ingenium moresque philosophi Cyrenaei, quem

. . . . . omnis decuit color et status et res,
optime perspectos habentis et haud inscite exprimentis,

adeo vt Epistolae, quas illi affingit, cum optimis, quae ex antiquitate supersunt, Alciphronis v. c., comparisonem non reformident. A qua laude tamen excipiendae sunt Epistola 16. et maxime 29. ad Areten filiam, aetatem multo recentiore prodens, immo, nisi *Ἀρίνα*, quod equidem opinor, Graecum sit matris Aristippi nomen, Latinismo inquinata. Etiam Xenophontis imitator scriptor haud inuenustus nec vlllo modo inferior eo, cuius Epistolarum Fragmenta nostrae editioni ad calcem adiecta Stobaeus seruauit, quemque alium fuisse a Xenophonte Atheniensi, iam dudum constat inter eruditos.

Huic ingenio et sermonis elegantia multum cedit ipse Pseudo-Socrates, cuius 7 Epistolas nemini Graecis litteris vel leuiter tincto fraudem facturas crediderim: adeo multa iis insunt cum loquendi generis sophisticum, tum seruilis imitationis scriptorum Platoniorum et Xenophonteorum vestigia. Quid quod et ipsae non ab vno auctore profectae videntur: prima saltem elegantius scripta est, quam reliquae, sexta praecipue, multa scabra et salebrosa continens. Sed plura de illis dicere supersedeo, cum earum *νοθήλα* satis superque exposita sit a Bentleio, Oleario aliisque in Dissertationibus huic editioni ad calcem adiunctis.

Vltimo tandem loco ponendae Pseudo-Platonis et Aeschinis epistolae, et hae quidem a diuersis auctoribus profectae, optima omnium 22., quae in editione Allatii vna Aeschinis nomen praefixum habet, pessima 14. ab inepto homine profecta et pannis ex Apologiis Socraticis Xenophontis et Platonis, e Phaedone aliisque Dialo-

gis consuta. In 17. Anonymi cuiusdam Epistola Bremii acumen agnouit adeo hominem Latinum. Quid multa? Hae Epistolae diu post Socratis et Socraticorum tempora confectae videntur, nonnullae tempore Alexandrinorum, quod vocabula arguunt quae apud istos in usu erant (vide *Ἐπίμετρον*), aliae post Christum natum, omnes tamen ante Libanium, qui earum in Apologia sua Socratis, sed obscure tantum, mentionem facit. Argumentum quod attinet, variis de rebus ad Socratis vitam, mores, placita, mortem et famam fati superstitem pertinentibus, maximam partem iam ex Platone et Xenophonte notis, agitur in his Epistolis. Continent tamen nonnulla, quae alibi frustra quaesiueris, quaeque ex deperditis quibusdam Socraticorum dialogis petita videntur; de quibus in notis monuimus.

Harum itaque Epistolarum nouam mihi editionem molienti, cum textus editionis Allatianae esset multis in locis corruptissimus aequae ac lacunosissimus, ante omnia conquirenda erant, quaecunque Viri docti ad emendandas illas explicandasque passim et ἐν παρόδῳ in commentationibus suis ad alios scriptores antiquos aliisque scriptis philologicis contulerunt (nam ex professo post Allatium nullus eruditorum illas aggressus est). Horum pauca admodum reperire licuit; sed pauca illa egregia et plerumque a Coryphaeis Graecarum litterarum, Hemsterhusio, Valckenario, Wyttenbachio, profecta, quorum correctiones pleraeque adeo certae et probabiles visae sunt, ut illas in textum recipere non dubitarem. Sed cum passim laudarent ipsi Codicem Manuscriptum Helmstadiensem, ex eoque lectiones

quasdam egregias speciminis loco exhiberent, omnia tentavi, vt, si non ipsum Codicem, saltem collationem eius cum editione Allatii in meos vsus nanciscerer. Cumque auditu comperissem, sublata per Hieronymum Napoleontem, quondam Westphaliae regem, Academia Helmstadiensi, plerosque istius bibliothecae Codices Goettingam fuisse translatos, cui doctissimo, Iacobo Pestaluzio, quondam in Academia Georgia Augusta Repetentis munere functo, et iam in alma patria venerando seni Felici Nyschelero in disciplinis theologicis tradendis vicariam operam eamque egregiam praestanti, consilium meum aperui de recensendis ad Codicem illum Socraticorum Epistolis, qui beneuolentissime respondens optatis, in ea re per litteras adiit Benekium V. Cl. Professore Goettingensem. Nec spes fefellit: nam is vir doctissimus aequae ac humanissimae breuimisiit collationem eius Codicis cum editione Allatii diligentissime et accuratissime factam a duobus optimae spei et eximiae doctrinae iuuenibus, Carolo Lachmanno Brunswicensi et Frederico Meiero Halberstadiensi; quibus pro egregie praestita opera gratissimi animi sensu testificari liceat. Sed fateor, Codicem illum spei, quam de illo conceperam, minus satisfecisse. Continebat quidem haud paucas bonas lectiones et 12 — 20 fere locis deprauatis medelam attulit: at, ne dicam, vix dimidiam partem illarum Epistolarum in illo reperiri; quod maximopere dolui, in corruptissimis et lacunosissimis omnium locis, inprimis Epistolae 14., prorsus conspirat cum editione Allatii, quibus itaque restituendis opus erit meliorum Codicum praesidio, qui delitescent fortassis in aliis bibliothecis vel Galliae, vel Ita-

liae, vel tandem ipsius Germaniae, unde Olearius hausisse videtur duo Platonis Epistolia (No. 25 et 26.), quae in editione Allatii plane desunt. Sed his praesidiis carentem me admodum adiuvit acumen cuius mei Henrici Bremii, Viri doctissimi, iam de Nicolao meo Damasceno optime meriti, complura istarum Epistolarum loca cum obscura explicantis, tum corrupta emendantis adeo egregie, ut eius emendationes locis haud paucis cum melioribus Codicis Goettingensis lectionibus prorsus consentiant. Reliquis, quae vel deprauata vel lacunosa videbantur, pro virili ipse mederi conatus sum, suspensiones meas in animadversionibus subiiciens eruditorum iudicio, qui, si quid humani commiserim, veniam daturi sunt, probe quippe scientes, quam facile sit labi in talibus scriptis medicam manum fere nunquam expertis. Coniecturarum autem mearum, licet aliquae satis probabiles visae fuerint, nullam omnino in textum admittere ausus sum, hanc scil. mihi legem scribens, quam vir immortalis memoriae Io. Geo. Graevius in praefatione editionis suae Epistolarum Ciceronianarum ad Atticum his verbis iniungit futuris veterum scriptorum editoribus: „Si Critici suas de locis depravatis cogitationes in annotationibus subiectis exponunt, nemo reprehendit; sed si suspensiones suas pro genuinis scriptorum dictis venditant et inculcant, merito damnantur a cunctis, qui reuerenter habent istas venerandas praeae sapientiae et doctrinae tabulas, quae emerferunt ex illo foedissimo naufragio.“ Vno tamen in loco corruptissimo et sensu carente Epistolae 30. pag. 37. linea vltima: *καὶ λαβεῖν ἄθλον Πυθίοις τῆς εἰς Δελφούς στρατείας παρὰ τῶν Ἀμφικτυόνων. Τὰς*

δὲ Φωκέων ψήφους, ὧν ὁ παλαιὰ καινῶς etc. lectionem, quam in notis protuli, quaeque prima vice haec verba legenti mihi sese offerebat, καὶ λαβεῖν ἄθλον Πυθίοις τῆς εἰς Δελφούς στρατείας παρὰ τῶν Ἀμφικτυόνων τὰς δύο Φωκέων ψήφους. Ἐν ὁ παλαιὰ etc. in textum non recepissee poenitet, cum vnice vera sit et ipsa historia belli illius sacri comprobata. Notas Leonis Allatii, viri stupendae quidem eruditionis, at in explicandis magis quam emendandis antiquis scriptoribus versati, integras retinui, quamuis interdum superflua et prorsus ἀπροσδιόνυσα continerent. Versionem latinam Stanleii maxime expressi, cum melior visa esset et elegantior Allatiana, subinde mutata, vbi res postularet, vel vir doctus aliquis in singulis locis citatis meliora daret. Dissertationes denique et iudicia de his Epistolis earumque auctoribus in vtramque partem ventilata a Leone Allatio, R. Bentleio, G. Oleario, Ch. Meinersio ad calcem adieci, ne quid desideraretur ab antiquitatis studiosis, quod ad crisin aequae ac interpretationem harum Epistolarum spectaret.

Socraticis Epistolis adiunxi etiam Pythagoricas, et primo quidem ipsius Pythagorae, quae feruntur, duo Epistolia, quibus ex Iriartii Catalogo Bibliothecae Madridensis tertium addidit Clarissimus Schaeferus: Lysidis etiam Epistolam, in qua restituenda plurimum adiuvierunt Koenii et Bastii in notis ad Gregorium Corinthium passim allatae cum emendationes egregiae tum collationes cum optimo Codice Cizensi, porro Theanus Epistolas, cum tres illas maiores vere aureas et praestantissimis antiquitatis reliquiis adnumerandas, (quas

equidem veras et genuinas esse, sed, quod etiam de Ocelli Lucani libro de Vniuersi Natura statuerunt viri docti, ab alio e dialecto Dorica, qua scripsit Theano, in Atticam translatas nullus dubito) tum spurias quatuor a L. Holstenio editas: tandem Epistolas Melissae et Myiae priorum interpretum animaduersionibus meisque qualibuscunque illustratas.

At nequeo mihi temperare, quo minus gratissima mente memorem eximiam G. H. Schaeferi, viri doctissimi, in editione hac a vitiis typographicis corrigenda diligentiam. Placeat, quod summopere expeto cuiusque spem mihi gratissimam fecerat, placeat illi, cum ad notas progressum sit, quae, dum haec scribo, nondum typis emissae sunt, ex immenso suae eruditionis thesauro strenam addere omnibus bonarum litterarum cultoribus exoptatissimam.

Ceterum isthoc Socraticarum et Pythagoricarum Epistolarum volumen Prodromus esto Collectionis novae Epistolarum Graecanicarum locupletioris Aldina et Cuiaciana, cuius secundum Tomum reliquorum philosophorum, Anacharsidis, Hippocratis, Democriti, Heracliti, Diogenis, Cratetis, Aristotelis, quae feruntur, Epistolae implebunt. Sed antequam ad has progrediar, exspectandae erunt Codicum Parisiensium copiae, in primis Anecdota Diogenis et Cratetis Epistolae promissae iam dudum, et in Actis Academiae Parisiensis mox publicandae.

Vale, beneuole lector, nostrisque laboribus frui et nouam editionem Arnobii, priorum interpretum

meisque commentariis instructam, nec non Memnonis aliorumque Excerpta et Fragmenta de rebus Heracleae Ponti, adiunctis Chionis Epistolis, denique Philonis Byzantii breuem quidem sed peruenustum libellum de VII orbis spectaculis, omnia absoluta iam preloque parata, breui a nobis expecta.

Scriebam Turici Heluetiorum 26. Ianuarii 1815.

I. I. REISKII

DESCRIPTIO CODICIS HELMSTADIENSIS SIVE
GOETTINGENSIS.

(Ex editione Aeschinis Oratoris Reiskiana Tom. 1. p. 772.
et seqq.)

Codex Helmstadiensis [nuper, post sublatam Vniuersitatem Helmstadiensem, Goettingam tralatus. O.] exaratus est in membranis nitidissimis plerisque vna manu, quasi vno die, litterarum ductibus pulcherrimis et lectu expeditissimis [quorum specimen aeri incisum pag. 380. exhibuit Reiskius. O.]. Exaratus est a Georgio Chrysococca. Ipse testatur in calce Codicis hoc pari iamborum politicorum:

*Γεώργιος γέγραφεν ὁ Χρυσοκόκκης
Αὐρίσπα τήνδε βίβλον τοῦ Ἰωάννη.*

Aurispam cum constet saeculo medio XV. floruisse, constat item ex hoc, Georgium Chrysococcam, qui Codicem Aeschinis Helmstadiensem exarauit, cum illo nobili Mathematico, qui saeculo fere antiquior est, non

esse permiscendum. De duobus his Georgius Chrysococcis, vetustiore atque iuniore, egit Leo Allatius in Diatribe de Georgiis pag. 695. edit. Fabricii Tom. X. Bibl. Gr. [et Montefalcon. Palaeograph. Graec. pag. 99. O.]. De Aurispa, qui Chrysococcam aere suo videtur ad hunc Codicem exarandum conduxisse, vid. Bayle Dictionaire hac voce. Constat ambos ineunte et adulto saeculo XV. floruisse, vnde quoque patet, qua aetate Codex hic exaratus fuerit. Continentur:

1. *Aeschinis quae exstant omnia hoc ordine:*

- a) Vita Aeschinis et Argumenta omnium trium orationum continuo scripta.
- b) Orationes ipsae eo ordine, quo vulgatis in libris leguntur.
- c) Epistolae.

2. *Epistolae Isocratis*, non illae tantum quae in editionibus vulgaribus leguntur, sed illa quoque, quam ad Archidamum regem Spartanum datam David Hoeschelius primus in notis ad Photii Bibliothecam edidit, Io. David Köhler, nobilis Professor Goettingensis, ineunte saeculo XVIII. Wittenbergae cum latina sua interpretatione et annotationibus denuo edidit, quaeque in Codice Helmstadiensi et emendatior est exemplo Hoescheliano et auctor aliquot sententiis. [Omnes Isocratis Epistolas cum hoc Codice diligentissime contulit, et emendatius edidit C. F. Matthaei V. Cl. in editione sua Epistolarum Isocratis, Demetrii Cydone et Michaelis Glycae, typis expressa Mosquae anno 1776. O.]

3. *Epistolae Socraticae*, a Leone Allatio editae.

4. Tandem agmen claudit *Dionysii Halicarnassensis libellus Vita Lysiae inscriptus*.

In fronte Codicis legitur haec inscriptio: *Illustri Bibliothecae Iuliae in sui memoriam dicat H. Blume anno 1651*. Fuit hic Henricus Blume Professor Helmstadiensis, qui postmodum sacris Protestantium cum renuntiasset, ad partes Papistarum transiit, et in Italia aetatem exegit; vnde Codicem hunc in patriam retulisse videtur ex itinere, quod, ni fallor, iuuenis adhuc illuc fecerat.

Haec Reiskius. Ceterum ad Epistolas Socraticas quod attinet, ex 55, quas Leo Allatius edidit, in Codice isto (vt ad me scribit, qui illius in mei gratiam collationem instituit, amicus Goettingensis) tantummodo exstant 19, hoc ordine se excipientes:

Epistolae Socratis 1 — 7. (editionis Allatii).

Epistolae Aeschinis ad Xanthippen 21.

- - - - - ad Cebetem et Simmiam 22.

- - - - - ad Phaedonem 23.

Post has sequuntur Epistolae 8. — 15. editionis Allatianae.

Denique agmen claudit Epistola 18. quae Xenophonti adscribitur. Ceterae omnes desiderantur. Ceterum et hic Codex ex eodem exemplari fluxisse videtur, quo reliqui omnes, haud paucis in locis mendo-
so et lacunoso. Habet tamen hinc inde lectiones egregias, et, quae praecipua eius dos est, titulos Epistolarum quarundam, qui in editione Allatii vel omnino non exstant, vel falsis adscribuntur auctoribus. Singulae

XVIII

voces habent suos accentus. Doricae formae, paucissima si excipias vocabula, mutatae sunt in Atticas siue vulgares, sed, vt observauimus ad Epistolam 9., ab ipso librario, non ab epistolarum auctore. Tituli et litterae initiales vniuscuiusque epistolae rubro scriptae sunt et quidem maioribus formis, reliqua vocabula omnia, etiam nomina propria minoribus.

SERIES EPISTOLARVM.

1. Socratis ad Archelaum.	Apud Allatium	1
2. Eiusdem ad Xenophontem.		2
3. Socratis.		3
4. Socratis.		4
5. Eiusdem ad Xenophontem.		5
6. Socratis.		6
7. Socratis.		7
8. Antisthenis ad Aristippum.		8
9. Aristippi ad Antisthenem.		9
10. Aeschinis ad Aristippum.		10
11. Aristippi ad Aeschinem.		11
12. Simonis coriarii ad Aristippum.		12
13. Aristippi ad Simonem coriarium.		13
14. Aeschinis ad Xenophontem.		14
15. Xenophontis ad amicos Socratis.		15
16. Aristippi.		16
17. Incerti.		17
18. Xenophontis ad amicos Socratis.		18
19. Xenophontis.		19
20. Incerti.		20
21. Aeschinis ad Xanthippen.		21
22. Eiusdem ad Cebetem et Simmiam.		22
23. Eiusdem ad Phaetonem.		23
24. Platonis.		24
25. Eiusdem.		
26. Eiusdem.		
27. Phaedri ad Platonem.		25
28. Incerti ad Platonem.		26
29. Aristippi ad Areten filiam.		27
30. Incerti ad Philippum Macedonum regem.		28
31. Incerti ad Philippum.		29
32. Incerti.		30
33. Incerti.		31
34. Incerti.		32
35. Incerti.		33
36. Incerti.		34
37. Incerti.		35

FRAGMENTA EPISTOLARVM XENOPHONTIS.

1. ad Aeschinem.
2. ad Critonem.
3. ad Sotiram.
4. ad Lamprocle.

PYTHAGORÆ EPISTOLAE.

1. ad Anaximenem.
2. ad Hieronem.
3. ad Telaugem.

Lysidis Epistola ad Hipparchum.

THEANVS EPISTOLAE.

1. ad Eubulen.
  2. ad Nicostraten.
  3. ad Callistonem.
  4. ad Eurydicen.
  5. ad Timaeonidem.
  6. ad Euclidem medicum.
  7. ad Rhodopen philosopham.
- Melissae Epistola ad Cleareten.
- Myiae Epistola ad Phyllidem.
-

Σ Ω Κ Ρ Α Τ Ο Υ Σ

ΚΑΙ ἙΤΕΡΩΝ

Σ Ω Κ Ρ Α Τ Ι Κ Ω Ν

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Σ Ω Κ Ρ Α Τ Ο Υ Σ

ΚΑΙ ἑτερων

Σ Ω Κ Ρ Α Τ Ι Κ Ω Ν

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Σωκράτους. α.

Οὐ μοι δοκεῖς καλῶς τὴν ἐμὴν συνιέναι γνώμην· οὐ γὰρ ἂν τὸ δευτέρῳ ἐπέστελλες, καὶ πλέονα δώσειν ὑπισχνοῦ. Ἀλλ' ὥσπερ τοὺς σοφιστὰς καὶ Σωκράτην φαίνει ὑπονοεῖν παλιμπράτην τινὰ εἶναι παιδείας, καὶ τὰ πρότερον γράψαι οὐχ ἁπλῶς ἀρνούμενον, ἀλλ' ἐπὶ πλείοσιν, ἢ τοῖς τότε δεδομένοις ὑπὸ σοῦ. Νῦν δ' οὖν ὑπερβολὰς ὑπίσχη καὶ τῷ πλήθει τῶν διδομένων οἶε με παραστήσεσθαι, καταλιπόντα τε τὴν Ἀθήνησι διατριβὴν παρὰ σέ ἥξειν, τὸν οὐδ' ὅλως καλὸν νομίζοντα τοὺς ἐν φιλοσοφίᾳ πιπράσκειν λόγους, ἐμοί τε καὶ σφόδρα ἄηδες. Ἀφ' οὗ γὰρ προσῆλθον αὐτῇ τοῦ θεοῦ κελεύσαντος φιλοσοφεῖν, παρ' οὐδενὸς οὐδέν εἰληφὼς εὐρεθήσομαι· ἀλλὰ τὰς διατριβὰς ἐν κοινῷ ποιοῦμαι, ἐπίσης ὁμοίως ἀκούειν τῷ αἰεὶ ὄντι τε καὶ τῷ μῇ. Καὶ οὔτε ἐγκλεισάμενος φιλοσοφῶ, καθάπερ Πυθαγόρας ἱστορεῖται, οὔτε εἰς τὰ πλήθη παριὼν τοὺς βουλομένους ἀκούειν ἀργύριον εἰσπράττω, ὅπερ

ἄλλοι τέ τινες πρότερον ἐποίησαν, καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἐνιοὶ ποιοῦσιν. Ὅρῳ γάρ, ὅτι τὰ ἀρκούντα καὶ παρ' ἐμαυτοῦ ἔχω· τὰ δὲ εἰς περιουσίαν, πρῶτον μὲν οἷς ἂν παρακαταθῶμαι οὐχ εὐρίσκω οὐδένα τῶν δωσόντων μοι πιστότερον. Οὕς εἰ μὲν φαύλους ὑπολήψομαι, οὐδὲ παρακατατιθέμενος αὐτοῖς ὀρθῶς δόξω φρονεῖν· παρὰ χρηστῶν δέ μοι ἔξεστι καὶ μηδὲν δόντι λαμβάνειν. Οὐ γὰρ ἀργυρίου φύλακες μὲν πιστοὶ ὑπάρξουσιν, χάριτος δὲ ἄπιστοι, οὐδὲ τὸ μὲν δοθέν οὐκ ἂν ἀξιώσειαν ἀποστερεῖν, ἐφ' οἷς δὲ καὶ τὸ ἀργύριον ἐδίδοσαν, πρότερον προῖκα εἰληφότες παρ' ἡμῶν, περιόφονται ἡμᾶς ἀπορουμένους. Ἐνὶ δὲ κεφαλαίῳ εἰκὸς φίλους μὲν ὄντας πολλὰ καὶ τῶν ἰδίων ἡμῖν προέσθαι, φίλους δὲ μὴ ὑπάρχοντας ἓνια καὶ τῶν ἡμετέρων προσαποστερεῖν ζητήσειν. Αὐτὸς δὲ ὥστε τηρεῖν ἀργύριον οὐκ ἄγω σχολήν. Θαυμάζω δὲ καὶ τῶν λοιπῶν, οἳ παρασκευάζεσθαι μὲν φασιν αὐτῶν χάριν, φαίνονται δὲ αὐτοὺς διὰ τὰ κέρδη ἀποδεχόμενοι, καὶ παιδείας ὀλιγοροῦντες χρηματισμοῦ ἐπιμελοῦνται. Τοιγαροῦν τῆς μὲν κτήσεως θαυμάζονται, τῆς δὲ ἀπαιδευσίας καταγελῶνται, καὶ τῶν ἄλλων πάντων μακαρίζονται πλην ἑαυτῶν. Καὶ τοι πῶς οὐ δεινὸν ἐπὶ μὲν φίλῳ δοκεῖν εἶναι αἰσχρὸν ἡγεῖσθαι, καὶ μὴδ' ἂν βιώναι βούλεσθαι ἐτέροις ὄντα πρόσθεμα, καὶ ἄλλοτρίων παρασιτοῦντα ἀγαθῶν· ταῦτό δὲ τοῦτο πρὸς τὰ χρήματα πεπονθότα μὴ αἰδεῖσθαι; Ἡ οὐκ ἴσμεν, ὅτι καὶ τιμῶνται οὗτοι διὰ τὸν πλοῦτον, καὶ μεταπεσούσης τῆς τύχης ἐν ἀτιμίᾳ διάγουσι τῇ πάσῃ; ὥστε μὴδὲ τιμωμένους αὐτοὺς χαίρειν, θὺ γὰρ ἐφ' ἑαυτοῖς τιμῶνται, ἀτιμαζομένους δὲ πολὺ μᾶλλον ἀχθεσθαι· τὸ γὰρ ἀτιμαζόμενον, καὶ δὲ ὃ παρορῶνται, αὐτοὶ εἰσιν. Πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ὀρθῶς ὑπέλαβες, εἰ Σωκράτην οἶε τι ἀργυρίου ποιήσειν, ὃ μὴ καὶ προῖκα αὐτῷ καλῶς εἶχε πρᾶξαι. Καὶ πρὸς τούτῳ ἐκεῖνο οὐκ ἐλογίσω, ὅτι ἐνταῦτά με πολλὰ κατέχει, καὶ τὸ μέγιστον, αἱ τῆς πατρίδος χρεῖαι. Καὶ μὴ θαυμάσης,

εἰ καὶ τῇ πατρίδι χρείας τινὰς φασκέν ἐκτελεῖν, ὅτι οὔτε ἐν στρατηγίαις, οὔτε ἐπὶ τοῦ βήματος ἐξετάζομαι. Πρῶτον μὲν γὰρ οἶμαι, καθ' ὃ δύναται ἕκαστος ὠφελεῖν, ἐξετάζεσθαι. Τὸ δὲ μείζονα, ἢ ἐλάττω πράττειν οὐκ ἐπ' αὐτῷ ἐστιν· ἀλλὰ τοῦ μὲν ἑτέραν ἔχει τὴν αἰτίαν, τοῦ δὲ καθάπαξ αὐτός. Ἐπειτα οὐ τῶν τοσαύτῃ πόλει συμβουλευσάντων δεῖ μόνον, οὐδὲ τῶν ἡγησομένων κατὰ γῆν, ἢ κατὰ θάλατταν· ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιστησόντων τοὺς ἐπὶ τὰ τῇ πόλει συμφέροντα ἰόντας. Οὐδὲν γὰρ θαυμαστόν, ὑπὸ μεγέθους τῶν ἐπικειμένων, οἷον ἀποκοιμίζεσθαι ἐνίους αὐτῶν, οἷς τοῦ ἐπεγείροντος ὥσπερ μύωπος δεήσει. Πρὸς ἃ δὴ καὶ ἐμὲ ἔταξεν ὁ θεός. Ἐπεικῶς μὲν οὖν ἀπεχθάνεσθαί μοι συμβαίνει ἀπ' αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐκείνος ἀφίστασθαι οὐκ ἔα, ᾧ πειστέον μᾶλλον. Εἰκὸς γὰρ τόγε ὑγιὲς ἐμοῦ κρεῖττον αὐτὸν εἰδέναι· ἐπεὶ καὶ πρὸς σέ βουλομένῳ ἀπεῖπε μὴ ἰέναι· καὶ τὸ δεύτερον πέμψαντός σου ἀπηγόρευσεν. Ἀπειθεῖν δὲ αὐτῷ ὀκνῶ, καὶ τὸν Πίνδαρον ἡγούμενος εἰς τοῦτο εἶναι σοφόν, ὅς φησι·

Θεοῦ δὲ δείξαντος ἀρχὰν
ἕκαστον ἐν πράγῳ
εὐθεῖα δὴ κέλευθος ἀρετὰν ἐλεῖν,
τελευταί τε καλλίονες.

Σχεδὸν γὰρ οὕτω που αὐτῷ ἔχει τὸ Ὑπόρχημα. Πολλοῖς δὲ καὶ τῶν ἄλλων εἴρηται ποιητῶν περὶ θεῶν, καὶ ὅτι τὰ μὲν κατὰ τὴν τούτων βούλησιν πραττόμενα ἐπὶ τὸ λωῖον ἐκβαίνει, τὰ δὲ παρὰ θεὸν ἀλυσιτελῆ ὑπάρχει τοῖς πράξασιν. Ὅρῳ δὲ καὶ τῶν πόλεων τῶν Ἑλληνίδων τὰς φρονιμωτάτας συμβούλῳ χρωμένας τῷ ἐν Δελφοῖς θεῷ, καὶ ὅσαι μὲν ἂν τούτῳ πειθόμεναι πράττωσι, πρὸς ὠφέλειαν αὐταῖς γινομένας, ὅσαι δ' ἂν ἀπειθήσωσιν, ὡς τὸ πολὺ βλαπτομένας. Οὐ θαυμάσαιμι δ' ἂν, εἴ μοι περὶ τοῦ δαιμονίου ἀπιστήσεας λέγοντι. Ἦδη γὰρ πρὸς με καὶ ἄλλοι οὕτω διετέθησαν οὐκ ὀλίγοι· πλείστοι δὲ μοι ἠπίστησαν ἐν τη

ἐπὶ Ἀηλῖω μάχῃ. Παρῆν γὰρ τότε τῇ στρατείᾳ, καὶ συνεμαχόμενῃ πανδημεὶ τῆς πόλεως ἐξεληλυθυίας· ἐν δὲ τῇ φυγῇ πολλοὶ ὑπαπήειμεν, καὶ ὡς ἐπὶ διαβάσεώς τινος ἐγενόμεθα, συνέβη μοι τὸ εἰωθὸς σημεῖον. Ἐνέστην οὖν καὶ εἶπον· Ἄνδρες, οὐ μοι δοκεῖ ταύτην πορεύεσθαι, τὸ γὰρ δαιμόνιον μοι ἢ φωνὴ γέγονεν. Οἱ μὲν οὖν πλείους πρὸς ὀργὴν καὶ ὥσπερ εἰ παίζοντος ἔμου οὐκ ἐν ἐπιτηδείῳ καιρῷ, ὀρμήσαντες εὐθείαν ἐβάδιζον· ὀλίγοι δὲ τινες ἐπέσθην, καὶ τὴν ἐναντίαν ἔμοι συναπειράποντο, οἵκαδὲ τε πορευόμενοι διεσώθημεν. Τοὺς δὲ ἄλλους ἤκων τις ἐξ αὐτῶν πάντας ἔφη ἀπολωλέναι· εἰς γὰρ τοὺς ἱππέας ἔμπεσεῖν τῶν πολεμίων ἐπανιόντας ἀπὸ τῆς διώξεως· πρὸς οὓς τὸ μὲν πρῶτον μάχεσθαι, ὕστερον δὲ περικλειομένους ὑπ' αὐτῶν πλειόνων ὄντων ἐκκλίναντας καὶ περικατὰ λήπτους γενομένους πάντας ἀπολέσθαι. Αὐτὸς δὲ ὁ ταῦτα ἀπαγγέλλων τραυματίας ἀφῆκτο, μόνῃν τὴν ἀσπίδα σώζων. Πολλὰ δὲ καὶ ἰδίᾳ προηγόρευσα ἐνίοις τῶν ἀποβησομένων, διδάσκοντος τοῦ θεοῦ. Σὺ δὲ καὶ τῆς βασιλείας ἔφησας μέρος διδόναι, καὶ παρακαλεῖς μὴ ὡς ἀρξόμενον βασιλεῖν, ἀλλ' ὡς τούναντίον ἀρξοντα καὶ τῶν ἄλλων καὶ σοῦ αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ μεμαθηκέναι τε ἀρχειν οὐ φημι, μὴ εἰδώς τε οὐκ ἂν δεξαίμην μᾶλλον βασιλεύειν, ἢ κυβερνᾶν μὴ ἐπιστάμενος. Οἶδα δὲ, ὅτι εἰ καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι ὁμοίως διέκειντο, ἥττονα ἂν ἦν κακὰ ἐν τῷ βίῳ. Νῦν δ' ἡ τῶν μὴ ἐπισταμένων τόλμα ἐπιχειροῦσα οἷς μὴ ἴσασιν, εἰς τοῦτο ταραχῆς αὐτὰ προάγει· ὅθεν καὶ τὴν τύχην ἔτι μείζω πεποίηκε, τῇ ἐκείνων ἀνοίᾳ τὴν ταύτης ἐξουσίαν αὐξάνουσα. Καὶ μέντοι οὐδὲ ἐκεῖνο ἄγνοω, ὅτι ἐνδοξότερον εἶναι καὶ περιβλέπεσθαι μᾶλλον εἰκὸς ἰδιώτου βασιλέα ὄντα. Ἄλλ' ὥσπερ οὐδὲ ἐφ' ἵππου ἂν εἰλόμην καθέζεσθαι ἄπειρος ὢν ἱππικῆς, ἀλλ' ἐλυσιτέλει μοι πεζῷ εἶναι, κἂν εἰ ταπεινότερος πολὺ τοῦ ἱππέως ἦν, οὕτω καὶ περὶ βασιλείας καὶ ἰδιωτείας φρονῶ· καὶ οὐκ ἂν ὑπ' ἐπιθυμίας τῶν μειζόνων ἔξαρθεῖς ἐπιφανεστέρων ὀρεχθεῖν συμ-

φορῶν. Ἐοίκασι δὲ καὶ οἱ πρῶτοι μυθολογήσαντες τὰ περὶ τὸν Βελλεροφόντην, τούτῳ τι παραπλήσιον αἰνίξασθαι. Οὐ γὰρ ὅτι, οἶμαι, τόπου ὑψηλοτέρου ἐπεθύμησεν, ἀλλ' ὅτι πραγμάτων μεζόνων ἢ καθ' ἑαυτὸν ὠρέχθῃ, μετὰ ταῦτα αὐτῷ συμφοραὶ ἐγένοντο. Καταπεσὼν γὰρ ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αἰσχροῦς καὶ ἐπονείδιστος τὸν λοιπὸν ἔζη βίον, διὰ τοὺς ἐφυβρίζοντας ἐν τοῖς ἄστεσιν ἐπὶ τὴν ἐρημίαν ἐπεξεληλυθὼς, καὶ τὰς βάσεις ἀπολωλεκὼς, οὐχ' ὥσπερ ἡμεῖς οἰόμεθα λέγειν, ἀλλὰ τὴν παρρησίαν, ἐφ' ἧς ὀρθοῦνται ὁ ἐκάστου βίος. Ταῦτα μὲν οὖν ὅπῃ τοῖς ποιηταῖς φίλα, ταύτῃ ὑπονοεῖσθω. Τόδ' ἐμὸν δεύτερον ἤδη ἀκούεις, ὅτι οὐκ ἀλλάττομαι τῶν ἐκεῖ τάνθ' αὖτε, ἀμείνω εἶναι δοκῶν. Ἀλλ' οὐδὲ τῷ θεῷ συναρέσκει, ᾧ μέχρι νῦν συμβούλω τε καὶ ἐπιτρόπῳ ἑμαυτοῦ χρῶμαι.

Σωκράτης Ξενοφῶντι. β'.

Χαιρεφῶν ὃν τρόπον ὑφ' ἡμῶν σπουδάζεται, οὐκ ἄγνοεῖς. Ηἱρημένος δὲ ὑπὸ τῆς πόλεως πρεσβευτῆς εἰς Πελοπόννησον, τάχ' ἂν καὶ πρὸς ὑμᾶς ἀφίκοιτο. Τὰ μὲν οὖν τῶν ξενίων εὐτόριστα ἀνδρὶ φιλοσόφῳ· τὰ δὲ τῆς πορείας ἐπισφαλῇ, καὶ μάλιστα διὰ τὰς αὐτόθι νῦν ταραχὰς ὑπαρχούσας. Ὡν ἐπιμεληθεὶς ἐκείνόν τε σώσεις ἄνδρα φίλον, καὶ ἡμῖν τὰ μάλιστα χαριῆ.

Σωκράτους. γ'.

Ἀνήσων ὁ Ἀμφιπολίτης ἐν Ποτιδαίᾳ μοι συνεστάθη. Οὗτος νῦν Ἀθήναζε ἔρχεται πρὸς τὸν δῆμον, ἐκπεσὼν ὑπὸ τῶν οἴκοι. Τὰ γὰρ ἐκεῖ κεκίνηται μὲν ἤδη, οὐπω δ' ἐστὶ φανερά. Οἶμαι μέντοι οὐ πολλοῦ αὐτὰ δηλώσειν χρόνου. Τούτῳ συλλαβόμενος αὐτόν τε ἄξιον ὄντα ποιήσεις εὖ, καὶ τὰς πόλεις ἀμφοτέρας ὠφελήσεις· τὴν μὲν τῶν Ἀμφιπολιτῶν, ἵνα μὴ ἀποστᾶσα ἀνήκεστόν τι κινδυνεύσῃ παθεῖν, τὴν δ' ἡμετέ-

ραν, ὅπως μὴ καὶ περὶ ἐκείνης πράγματα ἔχῃ, ὥς νῦν καὶ περὶ Ποτιδαίας μικροῦ δέομεν ἀπειρηκέναι.

Σωκράτους. δ΄.

Κριτοβούλω μὲν ἐντυχὼν παρεκάλουν πρὸς φιλοσοφίαν αὐτόν· ὁ δέ μοι δοκεῖ διανενοεῖσθαι, μᾶλλον δέ ὥρμησθαι πρὸς τὰ πολιτικά. Αἰρήσεται οὖν τὴν πρὸς ἐκείνα ἀρμόττουςαν παιδείαν, καὶ τὸν ὑψηγησόμενον ἐκλέξεται τῶν ὄντων τὸν κράτιστον· σχεδὸν δέ νῦν ἐπιδημοῦσιν οἱ δοκιμώτατοι Ἀθήνησι, καὶ πολλοὶ αὐτῶν καὶ πρὸς ἡμᾶς ἔχουσιν οἰκείως. Τὰ μὲν οὖν ἐκείνου ταῦτα· τῶν δ' ἐμῶν, Ξανθίλπη μὲν, καὶ τὰ παιδάρια ἔρρωται· αὐτὸς δέ ὥσπερ καὶ παρόντος σου πράττω.

Σωκράτης Ξενοφῶντι. ε΄.

Σὲ μὲν ἐν Θήβαις ἡμῖν γενέσθαι ἀπηγγέλλετο, Πρόξενον δὲ καταλαβεῖν εἰς τὴν Ἀσίαν, ὥς Κύρον ὥρμηκότα. Εἰ μὲν οὖν εὐτυχῶν ἐφίεσαι πραγμάτων, θεὸς οἶδεν, ὥς ἤδη γέ τινες τῶν ἐνταῦθα καταμέμφεσθαι αὐτὰ ἐπιχειροῦσιν· οὐ γὰρ ἄξιον φανῆναι Κύρῳ βοηθεῖν Ἀθηναίους, δι' ὃν τὴν ἀρχὴν ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀφηρεθήσαν, οὐδ' αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκείνου πολεμεῖν, καταπολεμηθέντας δι' ἐκείνον. Οὐκ ἂν οὖν θαυμάσαιμι, εἰ, μεταπεσούσης τῆς πολιτείας, συκοφαντεῖν σέ τινες ἀφ' ἐαυτῶν ἐπιχειρήσουσι. Ἀλλ' ὅσῳ λαμπρότερον τάκεϊ χωρήσειν ὑπολαμβάνω, τοσούτῳ σφοδρότερον ἐπικεῖσθαι τούτους ἡγοῦμαι· τὰς γὰρ ἐνίων φύσεις οὐκ ἄγνοῶ. Ἡμεῖς δ' ἐπείπερ ἅπαξ εἰς τοῦτο ἐαυτοὺς ἔδομεν, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενώμεθα, τῶν τε ἄλλων, ἃ περὶ ἀρετῆς εἰώθειμεν λέγειν, ἀναμιμνησκόμενοι, καὶ τὸ μὴδὲ γένος πατέρων αἰσχύνεμεν, ἐν τοῖς ἄριστα τῷ ποιητῇ εἰρησθαι τιθέντες. Ἰσθι δέ, ὥς δυοῖν τούτοις μάλιστα προσδεῖται πόλεμος, καρτερίας τε καὶ ἀφιλοχρηματίας· δι' ἐκείνην μὲν

γὰρ τοῖς οἰκείοις φίλοι, διὰ καρτερίαν δὲ φοβεροὶ τοῖς ἀντιπάλοις γινόμεθα· ὧν ἀμφοτέρων οἰκεῖα ἔχεις παραδείγματα.

Σωκράτους. 5'.

Τοῖν μὲν ξένοιον ἐπεμελήθην, ὡς παρεκάλεις, καὶ τὸν ἐν τῷ δήμῳ συναγορεύσαντα αὐτοῖν ἐσκεψάμην, τῶν ἡμετέρων τινὰ ἐταίρων· ὃς ὑπηρετήσειν ἔφη προθυμότερον διὰ τὸ καὶ σοὶ χαρίζεσθαι ἐθέλειν. Περὶ δὲ τοῦ χρηματισμοῦ, καὶ περὶ ὧν προσπαῖζων ἔγραφες, τὸ μὲν ἐπιζητεῖν ἐνίοις ἡνδρὶν ἴσως ἄτοπον, εἰ πρῶτον μὲν ἐσπουδακότων τῶν ἄλλων περὶ πλοῦτον, ἐγὼ πένης αἰρούμαι βιοῦν· ἔπειτα ἐξόν μοι παρὰ πολλῶν πολλὰ λαμβάνειν, οὐ τὰς παρὰ ζώντων μόνον δωρεὰς τῶν φίλων, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἂν τελευτῶντές μοι ἀφῶσιν, ἐκὼν παραιτοῦμαι· τὸν δ' οὕτω διακείμενον οὐδὲν θαυμαστὸν μαινόμενον παρὰ τοῖς ἄλλοις νομίζεσθαι. Χρὴ δὲ μὴ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄλλον ἡμῶν προσεπιθεωρεῖν βίον· καὶ εἰ περὶ τὴν χρῆσιν τῶν χρημάτων διαφέροντες φαινοίμεθα, μὴ θαυμάζειν, ὅτι καὶ περὶ τὸν πορισμὸν διεστήκαμεν. Ἐμοὶ μὲν τοίνυν ἀπαρκεῖ τροφῇ τε χρῆσθαι τῇ λιτοτάτῃ καὶ ἐσθῇτι θέρους τε καὶ χειμῶνος τῇ αὐτῇ, ὑποδήμασι δὲ ἀμπαν οὐ χρῶμαι, οὐδὲ πολιτικῆς ἐφίεμαι δόξης, πλὴν ὅσον ἐκ τοῦ σώφρων εἶναι καὶ δίκαιος. Ὅσοι δὲ πολυτελείας μὲν τῆς περὶ τὴν διαίταν οὐδὲν ἀπολείπουσιν, ἐσθῆτας δὲ διαφόρους οὐχ ὅτι γε ἔτους τοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡμέρας τῆς αὐτῆς ἀμφιέννυσθαι ζητοῦσι, πολλὰ δὲ χαρίζονται καὶ ταῖς ἀπορρήτοις ἡδοναῖς· καὶ ὃν τρόπον οἱ τὴν κατὰ φύσιν χρῶαν διεφθορότερες ἐπακτοῖς χρώμασι κοσμοῦνται, καὶ κείνοι τὴν ἐξ ἀρετῆς ἀληθινὴν δόξαν ἀπολωλεκότες, ἣν εἰκὸς περιγίνεσθαι ἐκάστω, εἰς τὴν ἐκ τῆς ἀρεσκείας καταφεύγουσι, διανομαῖς καὶ ἐστιάσεσι πανδήμοις τὴν παρὰ τῶν πληθῶν εὐφημίαν προκαλούμε-

νοι. Ὅθεν εἰκότως οἶμαι πολλῶν αὐτοῖς δεῖσθαι συμβαίνειν· οὔτε γὰρ αὐτοὶ ζῆν δύνανται ἀπ' ὀλίγων, οἷ τε πλησίον ἀποδέχεσθαι αὐτοὺς οὐκ ἐθέλουσι, μὴ μισθὸν τῆς εὐλογίας φερόμενοι. Ἐμοὶ μὲν πρὸς ἅμφω ταῦτα καλῶς ἔχει ὁ βίος· καὶ εἰ μὲν τί με τῶν ἀληθῶν ἐκφεύγει, οὐκ ἂν ἰσχυρισάμην· ὅτι μέντοι ταῦτα μὲν οἱ κρείττους φασὶν εἶναι βελτίω, ἐκεῖνα δὲ οἱ πολλοί, σαφῶς οἶδα. Πολλάκις δὲ καὶ περὶ τοῦ θεοῦ κατ' ἑμαυτὸν ἐννοούμενος, καθ' ὃ τι εὐδαίμων εἴη καὶ μακάριος, ὁρῶ τῷ μηδενὸς δεῖσθαι ὑπερβάλλοντα ἡμᾶς. Φύσεως γὰρ λαμπροτάτης ἐκεῖνο ἦν, οὐ τὸ πολλῶν δεόμενον ἐτοιμῶς ἔχειν ἀπολαύειν. Καίτοι σοφώτερόν τε εἶναι εἰκὸς, ὅστις ἑαυτὸν ἀπεικάξει τῷ σοφωτάτῳ, καὶ μακαριώτατον ὑπάρχειν, ὅς ἂν ὅτι μάλιστα ἐξομοιωθῇ τῷ μακαρίῳ. Τοῦτο δὲ εἰ μὲν πλοῦτος ποιεῖν ἐδύνατο, πλοῦτόν γ' ἂν ἔχρην αἰρεῖσθαι· ἐπεὶ δὲ ἀρετὴ μόνη φαίνεται παρασκευάζειν, εὖθες ἀφέντας τὸ ὄν ἀγαθόν, τὸ δοκοῦν μεταδιώκειν. Ὡς μὲν οὖν τὰμὰ οὐχ οὕτω βέλτιον ἔχει, οὐκ ἂν μέ τις ῥαδίως μεταπέλῃ. Περὶ δὲ τῶν παίδων, καὶ ὅπερ ἔφησθα δεῖν προνοεῖσθαι, ἣ διανοοῦμαι περὶ αὐτῶν, μαθεῖν ἔξεστι πᾶσιν ἀνθρώποις. Μίαν ἀρχὴν εὐδαιμονίας ἐγὼ νομίζω, φρονεῖν εὖ· τὸν δὲ νοῦ μὲν μὴ μετεληφότα, χρυσίῳ δὲ πιστεύοντα καὶ ἀργυρίῳ, πρῶτον μὲν ὅπερ οἶεται κεκτηῖσθαι ἀγαθόν, οὐκ ἔχειν, ἔπειτα τοσοῦτον ὑπάρχειν ἀθλιώτερον τῶν ἄλλων, ὅσον ὁ μὲν ἀναγκασθεὶς ὑπὸ πενίας, εἰ καὶ μὴ νῦν, αὐθις ποτὲ φρονήσει, ὁ δὲ τὰ μὲν ὑπ' οἰήσεως τοῦ εἶναι μακάριος τῆς ἀληθινῆς ὠφελείας ἀμελῶν, τὰ δὲ ὑπὸ χορηγίας διαφθειρόμενος, πρὸς οἷς ἡτύχει ἥδη, τῶν ὄντως ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν, προσαπεστέρηται καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν μελλόντων χρηστὴν ἐλπίδα. Οὐδὲ γὰρ σωθῆναι οἶόν τέ ἐστιν τῷ τοιούτῳ πρὸς ἀρετὴν, κατεχομένῳ μὲν ὑπὸ κολακείας ἀνθρώπων ὁμιλῆσαι δεινῶν, κατεχομένῳ δὲ ὑπὸ γοιητείας ἡδονῶν, αἱ κατὰ πᾶν αἰσθητήριον προσβάλλουσαι τῇ ψυχῇ πῶν,

εἴ τι καλόν, ἢ σωφρονικὸν ἐν αὐτῇ, ἡρέμα ἐξελαύνου-
 σι. Τίς οὖν ἀνάγκη παισὶν αἰτίαν καταλιπεῖν ἀφρο-
 σύνης μᾶλλον ἢ παιδεύσεως; καὶ οὐ λόγοις μόνον
 ἀλλὰ καὶ ἔργοις δηλώσαντες, ὅτι ἐν σφίσι αὐτοῖς
 τὰς ἐπ' αὐτῶν ἔχουσιν ἐλπίδας, καὶ μὴ γενομένοις
 ἀγαθοῖς οὐδὲ ζῆν καταλείπεται, ἀλλὰ λιμῶ φθαρέν-
 τες οἰκτρῶς τελευτήσουσι πρέπουσαν ἀργία δίκην ἐκ-
 τίνοντες. Καίτοιγε ὁ νόμος μέχρις ἡβῆς κελεύει παῖ-
 δα ἐκτρέφεσθαι ὑπὸ γονέων. Ὑμεῖς δ', ἴσως εἴποι-
 τις ἂν ἀνὴρ πολιτικὸς ἀγανακτῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ
 νεῖς κληρονομεῖν ἐπιθυμοῦντας, οὐδὲ τελευτῶντος
 ἀφ' ἑξέσθαι μου διανοεῖσθε, ἀλλὰ καὶ τεθνεῶτα τροφὰς
 οἱ ζῶντες αἰτήσετε, καὶ οὐκ αἰσχυνεῖσθε θανάτου
 ζωὴν ἀπρακτοτέραν βιοῦντες; ἀλλὰ τὰ μὲν ἐμὰ πε-
 ριττεύειν καὶ μετὰ θάνατον ἀξιοῦτε ἑτέροις, τὰ δ'
 ὑμέτερα ὑμῖν οὐκ εἰς τὸ ζῆν ἐξαρκέσει. Ἐκεῖνος μὲν
 οὖν σκαιῶς ἴσως πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας χρήσεται
 τοῖς λόγοις, πατρικὴν ἅμα πολιτικὴν παρ' ὀρήσιαν ἄγων.
 Τὰ δ' ἐμὰ λόγων μὲν εἵνεκα ἐπιεικέστερα ὄντα τυγ-
 χάνει, ἔργῳ δὲ οὐ πόρρω φαίνεται πλουτούντων ἀπο-
 στατεῖν. Ὅθεν ἐγὼ χρυσίον μὲν οὐκ ἀπολείψω τοῖς
 ἑμαυτοῦ παισὶ, τοῦ δὲ χρυσοῦ κτῆμα τιμιώτερον, φί-
 λους ἐπιεικεῖς· οὓς φυλάττοντες μὲν, οὐδενὸς ἐλ-
 λειφθήσονται τῶν ἀναγκαίων, κακῶς δὲ τὰ περὶ τοὺς
 φίλους μεταχειρίσαντες, εὐδηλον ὥς τὰ γε χρήματα
 πολὺ κάκιον διοικήσουσιν. Εἰ δέ σοι τὰς ἐνίων ὀλι-
 γωρίας ὁρῶντι φανύως δόξω βεβουλευσθαι, πρῶτον
 μὲν ἐκεῖνο ὁρῶ, ὅτι οὐ πάντες ἀνθρώποι ὁμοίως ἔχου-
 σι πρὸς τοὺς φίλους· εἰσὶ δὲ οἱ καὶ τετελευτηκότων
 αὐτῶν προνοοῦσιν· ἔπειθ' ὅτι τοὺς ἡμετέρους τούτων
 εἰκὸς εἶναι, οὐ φορτικῶς ἡμῖν συνεληλυθότας, οὐδὲ
 νῦν μόνον, ἀλλὰ καὶ τότε τῆς παρ' ἡμῶν οὐχ ἥττον
 ὠφελείας ἀπολαύοντας. Τῆς μὲν οὖν ὀλιγοχρονίου
 χάριτος εἰκὸς καὶ τὰς ἀμοιβὰς εἶναι βραχείας· αἱ
 πολυχρόνιοι δὲ τῶν εὐεργεσιῶν ἴσην τῇ ὠφελείᾳ τί-
 κτουσι τὴν ἀμοιβήν. Τὰ δ' ἐμὰ μαντεύομαι προ-

κόπτουσι τοῖς ἐταίροις καλλίω φανεῖσθαι· διόπερ οὐδέ μισθοὺς αὐτοὺς εἰσπράττομαι, ὅτι οὐδὲν ἔχω πρόπον ἀντάλλαγμα φιλοσοφίας ἄλλο, πλὴν φιλίαν· καὶ ὅτι οὐχ' ὥσπερ οἱ σοφισταὶ κἀγὼ δέδοικα περὶ τῶν ἰδίων. Παλαιούμενα γὰρ νέα γίνεσθαι καὶ πρὸς γῆρας μᾶλλον ἀναθορεῖσθαι φιλεῖ· ὅθεν αὐτὰ τε μάλιστα ὑπὸ τῶν μαθόντων στέργεται τότε, καὶ ὁ γεννήσας αὐτὰ πατὴρ ἐπιποθεῖται· περιῶν μὲν οὖν τιμῆς τυγχάνει, τελευτήσας δὲ μνήμης ἀξιοῦται· κἂν τῶν οἰκείων τινὰ ἀπολελοιπῶς ἦ, τοῦ δὲ ὡς υἱεῖς ἢ ἀδελφοὶ κήδονται, πᾶσαν εὐνοίαν εἰς αὐτὸν ἐνδεικνύμενοι, τρόπον τινὰ ἕτερον συγγενείας τῆς κατὰ φύσιν συνανηρημένοι αὐτῷ. Οὐκ οὖν δύνανται, οὐδ' εἰ βούλονται, κακῶς πράττοντα αὐτὸν παρεξιέναι, ὥσπερ οὐδὲ τοὺς κατὰ γένος προσήκοντας ὑπερορᾶν οἳοί τε ἔσμεν. Τὸ γὰρ ἐν τῇ ψυχῇ συγγενές, ἅτε ἐκ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς ἀδελφὸν γεγεννημένον, ἀναγκάζει σφᾶς βοηθεῖν τῷ τοῦ τετελευτηκότος υἱεῖ, ὑπομιμνήσκον τοῦ πατρὸς, καὶ τὴν ἐκείνου ὀλιγορίαν σφετέραν ἀτιμίαν τιθέμενον. Ὅρα οὖν, εἴ σοι δόξω ἔτι, ἢ τὰ μαντοῦ κακῶς οἰκονομεῖν, ἢ τῶν παιδίων, ὅπως μηδὲν ὑστερήσωσι τῶν ἀναγκαίων ἐμοῦ τελευτήσαντος, ὀλιγορεῖν, ὅς οὐδὲ χρήματα αὐτοῖς, ἀλλὰ τοὺς τῶν χρημάτων καὶ αὐτῶν ἐκείνων ἐπιμελησομένους καταστησόμενος καταλείπω. Καίτοι ὑπὸ μὲν ἀργυρίου οὐδεὶς βελτίων εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην ἱστορεῖται γενόμενος· ὁ δὲ δοκίμος φίλος καὶ ταύτῃ αἰρετώτερος τυγχάνει τοῦ δοκίμου χρυσίου, ὅτι οὐ πᾶσι τοῖς ὀρεγομένοις, ἀλλὰ τοῖς βελτίοσι τῶν φίλων ὑπηρετεῖ, οὐδὲ τὰς τοῦ βίου χρείας μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν αὐτοῦ τοῦ κεκτημένου ψυχὴν θεραπεύει, καὶ εἰς ἀρετῆς λόγον, ἧς χωρὶς οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων ὀνήνησιν, πλεῖστα συμβάλλεται. Τὸ μὲν οὖν ἀκριβές τούτων πέρι, καὶ κατ' ὅψιν ἐντυχόντες ἀλλήλοις, ἐπισκεψόμεθα· πρὸς ᾧ δὲ ἐπιζητεῖς νῦν, ἀρκεῖ καὶ διὰ τῶν εἰρημένων ἀποκεκρίσθαι μετρίως.

Σωκράτους. ζ.

Σέ μὲν οὐ θαυμαστὸν ἐπιστέλλειν, ὑπὲρ ὧν γράφεις· τὴν γὰρ αὐτὴν ὑπολαμβάνεις γνώμην, ἣν παρόντος σου πρὸς ἡμᾶς εἶχον, καὶ νῦν ἀπόντος σου φυλάττειν ἔτι τοὺς τριάκοντα. Ἐμοὶ δὲ συνέβη μετὰ τὴν σὴν ἀποχώρησιν εὐθέως ὑποπευθῆναι, καὶ τις λόγος ἐν αὐτοῖς διῆλθεν, ὡς οὐ χωρὶς Σωκράτους ταῦτ' εἴη πεπραγμένα. Ἡμέραις δ' οὐ πολλαῖς ὕστερον ἀνακαλεσάμενοί με εἰς τὴν Θόλον ἦγον, καὶ περὶ τούτων ἐμέμφοιτο· καὶ ἐμοῦ ἀπολογουμένου, ἵέναι με ἐκέλευον εἰς Πειραιᾶ, καὶ Λέοντα συλλαμβάνειν. Ἦν δὲ γνώμη αὐτῶν, ἐκεῖνον μὲν ἀποκτινύναι, καὶ τὰ χρήματα αὐτοὺς ἔχειν, ἐμὲ δὲ κοινωνὸν ποιεῖσθαι τοῦ ἀδικήματος· παραιτουμένου δέ μου, καὶ τι τοιοῦτον εἰπόντος, ὡς οὐκ ἂν ἐκὼν ποτε ἔργῳ ἐπιγραφείην ἀδίκῳ, παρὼν ὁ Χαρικλῆς, καὶ ἰδίᾳ ἀγανακτήσας· ἦπου οὐδέν, ὦ Σώκρατες, ἔφη, ἡγῆ κακὸν δύνασθαι παθεῖν, οὕτως αὐθαδῶς διαλεγόμενος; Κἀγὼ, μυρία μὲν οὖν νῆ Δία, εἶπον, ὦ Χαρίκλεις, οὐ μέντοι τοσοῦτό γε οὐδέν, ὀηλίκον εἰ ἀδικήσω. Ἀπεκρίνατο μὲν οὖν οὐκέτι οὐδὲ εἰς αὐτῶν· δοκοῦσι δέ μοι οὐχ ὁμοίως ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου διακεῖσθαι. Περὶ δὲ ὑμῶν οἱ παρόντες διηγέλον, κατὰ γνώμην ἄχρι νῦν χωρεῖν τὰ πράγματα· ἔλεγον γάρ, ὅτι οἱ Θηβαῖοι καταφυγόντας ὑμᾶς ἀσμένως ἀπεδέξαντο, καὶ κατιοῦσι πάσῃ προθυμίᾳ συλλαμβάκειν οἳοί τέ εἰσιν. Ἐταράττοντο δὲ καὶ τῶν ἐνταῦθά τινες τοῖς λόγοις τούτοις, καὶ ὅτι καὶ τὰ ἐκ τῆς Λακεδαιμονίας δυσελπιστώτερα ἡγγέλλετο. Ἐλεγον γὰρ οἱ μετὰ τῶν πρέσβεων ἐκεῖθεν ἦκοντες, πολέμους τε καταλαβεῖν τοὺς Λακεδαιμονίους συνεστηκότας μεγάλους, καὶ τοὺς Ἐφόρους περὶ τῆς ἐνταῦθα ταραχῆς ἀκούοντας ἀγανακτεῖν, οὐκ ἐπ' ὀλέθρῳ λέγοντας αὐτοῖς παραδεδοκέναι τὴν πόλιν τοὺς Λακεδαιμονίους· τοῦτο μὲν γὰρ ἔξεῖναι καὶ σφίσι κρατήσασι πεποιημέναι, εἰ ἐβούλοντο, τῶν συμμάχων Κορινθίων καὶ Θηβαίων

τότε ἐναγόντων· ἀλλ' ὅπως αὐτοί τε πολιτεύσονται ἐπιτηδείως ὀλιγαρχούμενοι, καὶ τὰ κοινὰ διοικούντες βέλτιον, ἢ ἐπὶ τῆς δημοκρατίας. Εἰ οὖν οὗτοι ἀληθῆ ταῦτα ἀπαγγέλλουσι, καὶ τὰ ὑμέτερα οὕτως, ὥς φασιν, ἔχει, πολλὴ ἐλπίς ὑμῶν μετὰ Θηβαίων ἀφικομένων, ἐκείνοις δὲ μὴ βοηθησάντων Λακεδαιμονίων, ῥαδίως καταστήσασθαι τὰ ἐνθάδε. Ὅμοῦ δὲ καὶ τῶν ἐπιχωρίων πολλοί, οἳ νῦν μὲν διὰ τὸ δεδοικέναι ἄγουσιν ἡσυχίαν, εἰ δὲ τῶν ὑμετέρων τι ἀλλαχόθεν παραφαίνεται βέβαιον, ἄσμενοι καταλείψουσι τὰ ἐνταῦθα. Ὅλως γὰρ οὐδὲν ὑγιὲς τῆς πολιτείας αὐτοῖς καταλείπεται, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν καὶ συνεχῶν ἀδικημάτων πάντα διέφθαρται, καὶ τὸ μὲν ἤδη πάραν, ὥς τὸ καθ' ὑμᾶς μέρος ἀπέρρηκται· τὰ δὲ εἰ μικρὰς ἔξωθεν ἀφορμῆς ἐπιλάβοιτο, ταῦτ' οὐδέποτε πείσεται τῷ ὑμετέρῳ· ὥστε, εἴπερ σοί ποτε ἄλλοτε, καὶ νῦν γέγονε δῆλον, ὅτι πάντων μέγιστον κακὸν ταῖς πόλεσιν ἐστίν ἡ τῶν ἀρχόντων πονηρία. Οὗτοι γοῦν οὕτως εἰκόασιν ἐξηπατῆσθαι περὶ τὸ συμφέρον, ὥστε οὐδὲ διαφθειρόμενα ὁρῶντες τὰ πράγματα, πάντας εἶναι ἐθέλειν· ἀλλ' οἷς ἐταράχθη πρότερον, τοῖς αὐτοῖς οἴονται καταστήσειν αὐτὰ, φυγὰς καὶ δημεύσεις οὐσιῶν, καὶ θανάτους ἀκρίτους ποιούμενοι. Καὶ οὐχ ὁρῶσιν, ὅτι νοσημάτων πονηρὸς ἂν εἴη ἰατρὸς ὁ τὴν αὐτὴν τῷ συνεστηκότι αἰτίῳ ποιούμενος θεραπείαν. Ἀλλὰ τὰ μὲν τούτων ἀνιάτως ἔχει· σὺ δὲ τῶν σπαντοῦ ἐπιμελούμενος ὁρθῶς ποιήσεις. Μία γὰρ καὶ τοῖς ἐνθάδε ἐλπίς ἦν, ἂν ὑμεῖς πράξητε κατὰ νοῦν, βαρείας πάνυ καὶ χαλεπῆς ἀπηλλάχθαι δεσποτείας.

Ἀντισθενὴς Ἀριστίππῳ. ἡ.

Ex editione Leonis Allatii.

Ex editione G. Olearii.

Οὐκ ἔστι τοῦτο φιλοσο-
φεῖν τὸ παρὰ τυράννοις
ἀνδράσι καὶ Σικελιωτικαῖς
προσανέχειν τραπέζαις, ἀλ-
λὰ μᾶλλον τὸ ἐν τῇ ἰδίᾳ
καὶ αὐτάρκων ἐφίεσθαι.
Σὺ δὲ οἶει ταύτην εἶναι
πλεονεξίαν τοῦ σπουδαίου
τὸ δύνασθαι μὲν κτᾶσθαι
χρήματα πολλὰ, τοὺς δὲ
δυνατωτάτους ἔχειν φί-
λους. Οὔτε γὰρ χρήμα-
τα ἀναγκαῖά ἐστιν, οὔτε,
εἰ ἀναγκαῖα ἦν, οὕτω πο-
ριζόμενα καλὰ· οὔτε φί-
λοι γένοιντο ἂν οἱ πολλοὶ
ἀμαθεῖς ὄντες, καὶ ταῦτα
τύραννοι· ὥστε σοὶ συμ-
βουλεύσαιμι ἂν ἀπιέναι
Συρακουσῶν τε καὶ Σικε-
λίας. Εἰ δ', ὥς φασί τι-
νες, ἡδονὴν θαυμάζεις,
καὶ τούτων ἀντέχει, ὦν μὴ
προσῆκει τοὺς φρονίμους
ἀνθρώπους, ἀπιθι εἰς
Ἀντίκυραν, καὶ ὠφελήσει
σε ὁ ἐλλέβορος ποθεῖς·
πολὺ κρείσσων γὰρ ἔστιν
οὗτος τοῦ παρὰ Διονυ-
σίου οἴνου. Ἐκεῖνος μὲν
γὰρ μανίαν ποιεῖ πολλήν,
οὗτος δὲ ἀποπαύει. Ὅπό-
σον οὖν ὑγίειά τε καὶ

1.
Οὐκ ἔστι τοῦτο φιλοσο-
φεῖν τὸ παρὰ τυράννοις
εἶναι, καὶ Σικελικαῖς προς-
ανέχειν τραπέζαις· ἀλλὰ
μᾶλλον τὸ ἐν ἰδίᾳ καὶ αὐ-
ταρκές τε. Σὺ δὲ οἶη ταύ-
την εἶναι πλεονεξίαν τοῦ
σπουδαίου τὸ δύνασθαι
κτᾶσθαι χρήματα μὲν πολ-
λὰ, τοὺς δὲ δυνατωτάτους
ἔχειν φίλους. Οὔτε γὰρ τὰ
χρήματα ἀναγκαῖα ἐστίν,
οὔτ', εἰ ἀναγκαῖα ἦν, οὔ-
τω πορίζεσθαι καλόν,
οὔτε φίλοι ἂν γένοιντο οἱ
πολλοὶ, ἀμαθεῖς ὄντες καὶ
ταῦτα τύραννοι. Ὡστε
σοὶ συμβούλεσθαί μ' ἂν
ἀπιέναι Συρακουσῶν τε
καὶ Σικελίας, εἰδὼς ὥς
φασί τινες ἡδονὴν σε
θαυμάζειν, καὶ ὅτι λέγεις
ταύτης ἀντέχεσθαι τοὺς
φρονίμους ἀνθρώπους.

2.
Ἀπιθι εἰς Ἀντίκυραν,
καὶ ὠφελήσει σε ἐλλέβορος
ποθεῖς πολὺς. Κρείττων
γὰρ οὗτός ἐστι τοῦ παρὰ
Διονυσίου οἴνου. Ἐκεῖ-
νος μὲν γὰρ ποιεῖ μανίαν
πολλοῖς, οὗτος δὲ παύει.
Ὅπόσον οὖν ὑγίεια καὶ

φρόνησις νόσου τε καὶ φρόνησις νόσου τε καὶ
 ἀφροσύνης διαφέρει, ἐπὶ ἀφροσύνης διαφέρει, ἐπὶ
 τοσοῦτον ἂν καὶ σὺ διήνεγ- τοσοῦτον καὶ σὺ διενέγκαις
 κες πρὸς τὰ νῦν σοι ὄντα. ἂν πρὸς τὰ νῦν σοι ὄντα.
 Ἐρρώσω. Εὐ ἴσθι.

Ἀρίστιππος Ἀντίσθενει. θ'.

Κακοδαιμονοῦμεν, ὦ Ἀντίσθενες, οὐ μετρίως.
 Πῶς γὰρ οὐ μέλλομεν κακοδαιμονεῖν, ὄντες παρὰ τυ-
 ράννῳ, καὶ ὀσημέραι ἐσθιόντες καὶ πίνοντες πολυτέ-
 λεα καὶ ἀλειφόμενοί τινι τῶν εὐωδεστάτων μύρων,
 καὶ σύροντες ἐσθῆτας μαλακὰς ἐκ Τάραντος. Καὶ
 οὐδεὶς με ἐξαίρησεται τῆς Διονυσίου ὠμότητος, ὅστις
 μέ τοι ὥς τινα ἐνεχύριον οὐκ ἀγνώτα, ἀλλὰ καὶ λό-
 γων ἐπιμελητὰν τῶν Σωκρατικῶν κατέχει, ὥς περ ἔφην,
 σιτίζων καὶ ἀλείφων, καὶ ἀμφιερννὺς τοιαῦτα, καὶ οὐ-
 τε δίκαν φοβεῖται τῶν θεῶν, οὐτ' ἀνθρώπον αἰδεῖται,
 ὅστις με τοιαῦτα διατίθεται. Νῦν δ' αὖ καὶ τὸ κακὸν
 εἰς τὸ δεινότερον οἴχεται, ὅπου δεδωρῆται γυναῖκας
 Σικελικὰς ἀναλέκτους τὸ κάλλος, καὶ ἀργύρια πάμ-
 πολλα. Καὶ πότε παύσεται ἀνθρώπος οὗτος τοιαῦτα
 ποιέων, οὐκ οἶδα. Εὐ οὖν ποιεῖς ἀχθόμενος ἐπὶ
 τῇ κακοδαιμονίᾳ τῶν ἄλλων· καγὼ δὲ ἐπὶ τῇ
 σῇ εὐδαιμονίᾳ ἄδομαι, ἵνα σοι τὰ αὐτὰ δόξω
 ποιεῖν τε καὶ ἀποτίνειν τὰς χάριτας. Ἐρρώσω.
 Τῶν τε ἰσχάδων ἀποτίθεσο ὧν ἔχεις εἰς τὸ
 χεῖμα, καὶ τῶν ἀλφίτων ἔχον τῶν Κρητικῶν· ταῦ-
 τα γὰρ δοκέει ἀμείνω τοῦ χράματος εἶναι· καὶ ἀπὸ τῆς
 Ἐννεακρούνῳ λούου τε καὶ πῖνε καὶ τὸν αὐτὸν τρίβωνα
 θέρους τε καὶ χειμῶνος ἔχε ὑπὸ ὥντα, ὡς πρέπει τῷ
 ἐλευθέρῳ καὶ ζῶντι ἐν Ἀθήναις δημοκρατικῶς. Ἐγὼ
 μὲν γὰρ, ἐξ οὗ εἰς τυραννουμένην ἤκον πόλιν τε καὶ
 νᾶσον, ἤρδειν, ὅτι κακοδαιμονήσω ταῦτα πάσχων, κα-
 θά περ σὺ μοι γράφεις. Νῦν δὲ ἐλεοῦντές με περιβλέ-
 ποντι Συρακούσιοι καὶ Ἀκραγαντίνων οἱ ἐπιδημοῦν-

τες, καὶ Γελώων, καὶ οἱ ἄλλοι Σικελιώται. Τὰς δὲ
μανίας ἅς ἐμάνην εἰς ταῦτα ἐλθὼν ἀβούλως τὰ ἀτο-
πήματα, ἐπαρῶμαι ἄρὰν κατ' ἐμαυτοῦ, ἅς ἄξιός εἰμι,
μὴ ἐκλιπεῖν με τὰ κακὰ ταῦτα· ὅτι τε ἐγὼ γεγονώς
ἔτη τοσαῦτα, καὶ φρονεῖν δοκέων, πεινῆν, καὶ ῥι-
γοῦν, καὶ ἀδοξεῖν οὐκ ἠθέλησα, οὐδὲ πώγωνα τρέφειν
μέγαν. Πέμπω δέ σοι τῶν θέρμων τῶς μεγάλως τε
καὶ λευκῶς, ἵν' ἔχῃς μετὰ τὸ ἐπιδειξασθαι τὸν Ἡρα-
κλέα τοῖς νέοις, ὑποτρογεῖν· αἰσχροὺς γὰρ οὐ φαντί
σοι περὶ τοιούτων ἤδη λέγειν ἢ γράφειν. Διονυσίῳ
γὰρ εἴαν τις λέγῃ περὶ θέρμων, αἰσχροὺς γε οἶμαι διὰ
τῶς τῶν τυράννων νόμῳ. Τὰ λοιπὰ δὲ παρὰ Σίμων-
να τὸν σκυτοτόμον βάδιζε διαλεγόμενος, οὐ μεῖζόν
σοι ἐν σοφίᾳ οὐδὲν ἔσται, οὐδ' ἂν γένοιτο. Ἐμοὶ
μὲν γὰρ ἀπηγόρευται τοῖς χειροτέχναις προσιέναι,
ἐπειδὴ ὑφ' ἐτέρων ἐξουσία εἰμί.

Αἰσχίνης Ἀριστίππῳ. ι.

Ἐγραψα μὲν καὶ Πλάτῳ παρακαλῶν, ὅπως δια-
πράξῃσθε σωθῆναι τοὺς Λοκροὺς νεανίσκους, καὶ σοὶ δὲ
τὰ αὐτὰ ἐπιστέλλων οὐχ ἁμαρτάνειν οἶμαι· ποιήσεις
γὰρ ἄσμενος. Οἶσθα δὲ τὴν πρὸς αὐτοὺς μοι ἐται-
ρίαν, καὶ ὅτι Διονύσιος ἐξηπάτηται, ὥς ἀδικούντων
αὐτῶν ἔχων δόξαν. Ἦδη πειρῶ τοῦτο ποιῆσαι θάτ-
τον. Ἐρῶωσο.

Ἀρίστιππος Αἰσχίνῃ. ια.

Λυθῇσονται τὰς φυλακὰς οἱ νεανίσκοι, περὶ ὧν
μοι γράφεις, οἱ Λοκροὶ, καὶ οὐ τεθνήσκονται· οὐδὲ
ἀπολοῦντί τι τῶν χρημάτων, ἥκοντές γε παραυτὰ τοῦ
θανεῖν. Ταῦτα δὲ Ἀντισθένης μὴ λέξης, εἰ σέσωκα
τοὺς φίλους. Οὐ γὰρ αὐτῷ ἀρέσκει τυράννοις φίλοις
χρηῆσθαι, ἀλλὰ τῶς ἀλφιτοπώλας καὶ τῶς καπήλως
ἀναζητεῖν, οἵτινες δικαίως τὰ ἀλφίτα καὶ τὸν οἶ-
νον πωλοῦσιν ἐν Ἀθήναις, καὶ τὰς ἐξωμίδας μισθοῦ-

σι τὰς παχείας, ὅποταν οἱ σκίρωνες πνέωντι, καὶ τὸν Σίμωνα θεραπεύειν. Τοῦτο γὰρ οὐκ ἔστι χρεῖμα.

Σίμων Ἀριστίππῳ. ιβ'.

Ἀκούω σε τωθάζειν ἡμᾶς τῆς σοφίας παρὰ Διονυσίῳ. Ἐγὼ δὲ ὁμολογῶ εἶναι σκυτοτόμος καὶ ἐργάζεσθαι τοιαῦτα, καὶ ὁμοίως, εἰ δέοι, σκύτῃ τέμνειν αὐτὸν πάλιν εἰς νουθεσίαν ἀνθρώπων ἀφρόνων, καὶ οὕτω μετὰ πολλῆς χλιδῆς οἰομένων ζῆν παρὰ τὴν Σωκράτους βουλὴν. Ἔσται δὲ ὁ σωφρονιστὴς τῶν ἀφρόνων ὑμῶν παιδιῶν Ἀντισθένης· γράφεις γὰρ αὐτῷ κωμῳδῶν ἡμῶν τὰς διατριβάς. Ἀλλὰ τούτων μὲν, ὦ θεία φρὴν, ἄλλις καὶ πεπαίχθω πρὸς σέ μοι. Μέννησο μέντοι λιμοῦ καὶ δίψης· ταῦτα γὰρ δύναται μέγα τοῖς σωφροσύνην διώκουσιν.

Ἀρίστιππος Σίμωνι. ιγ'.

Οὐκ ἔγώ σε κωμῳδῶ, ἀλλὰ Φαίδων, λέγων γεγενῆναι σε κρείσσονα καὶ σοφώτερον Προδίκῳ τῷ Κίῳ, ὃς ἔφα' ἀπελέγξαι σε αὐτὸν περὶ τὸ ἐγκώμιον τὸ εἰς τὸν Ἡρακλέα γεγόμενον αὐτῷ. Θαυμάζω μέντοι σε καὶ ἐπαινῶ, εἰ σκυτικὸς ὢν σοφίας ἐμπλησθεὶς, καὶ πάλαι μὲν Σωκράταν ἐπειθες, καὶ τῶς καλλίστως τῶς νέως καὶ εὐγενεστάτως παρὰ σέ καθέζεσθαι, οἷόν Ἀλκιβιάδαν τε τὸν Κλεινίου, καὶ Φαῖδρον τὸν Μυρρινούσιον, καὶ Εὐθύδαμον τὸν Γλύκωνος, καὶ τῶν τὰ κοινὰ πρασσόντων Ἐπικράτεα τὸν Σακεσφόρον, καὶ Εὐρυπτόλεμον καὶ τῶς ἄλλως· ὥς εἰ καὶ Περικλεῖ γε τῷ Ξανθίππῳ μὴ αἰ στρατηγίαι ἦσαν, καὶ ὁ πόλεμος τότε, καὶ οὗτος, οἶμαι, ἦν παρὰ σέ. Καὶ νῦν ἴσμεν, ὁποῖος εἶ, Ἀντισθένης γὰρ παρὰ σέ φοιτᾷ. Δύνη δὲ καὶ ἐν Συρράκούσαις φιλοσοφεῖν· οἱ γὰρ ἱμάντες τίμιοί εἰσι, καὶ τὰ σκύτη. Καὶ οὐκ οἶσθα, ὥς ἔγώ μὲν τῶν ὑποδημάτων χρώμενος παρέκαστα τὰν τέχνην σου θαυμασίαν τινα ποιῶ· Ἀντισθένης δὲ γυμνοποδῶν, τί γὰρ ἄλλο πράττει, ἢ σοὶ

ἀργίαν, καὶ ἀμισθίαν εἰσάγει, πείθων τὼς νέως καὶ ἅπαντας Ἀθηναίως γυμνοποδεῖν; Σκόπει οὖν, ὅποσον σοι ἐγὼ φίλος ὁ ῥαστώναν καὶ τὰν ἀδονὰν ἀποδεχόμενος. Σὺ δ' ὁμολογῶν εὐλόγως ἐρωτᾷν Πρόδικον, τὸ ἀκόλουθον οὐκ ἔγνως ἐπὶ σαυτοῦ· οὕτως γὰρ ἂν ἐμὲ μὲν ἐθαύμαζες, τὼς δὲ ἔχοντας βαθεῖς τὼς πώγωνας καὶ τὼς σκίπωνας ἐγέλασας τὰς ἀλαζονείας, ῥυπιδῶντάς τε καὶ φθειριῶντας, καὶ ὄνυχας, ὥς περ τὰ θηρία, μακρῶς περικειμένως, καὶ ἐναντίας σου τὰς τέχνας ὑποτιθεμένως ὑποθήκας.

Αἰσχίνης Ξενοφῶντι. ιδ'.

Ἦδη μέντοι οἱ περὶ Γρυλλον τὸν παῖδά σου τὸν Γέταν παρὰ δὲ πεπόμφεισαν ἅπαντα ἀπαγγελοῦντα τὰ περὶ Σωκράτην, ἃ ἐγένετο ἐν τε τῇ δίκῃ, καὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ. Ἔδει μέντοι καὶ ὧδε τὴν τύχην κωλύμην τινὰ ποιήσασθαι, ὥστε μὴδὲ σε τυχεῖν Ἀθηνησιν, εἶναι δὲ περὶ Λακεδαιμόνα. Πῶς ἂν οὖν, ὦ Ξενοφῶν, τὴν μιᾶρίαν τοῦ βυρσοδέψου Ἀνύτου γράφοιμι, τὴν τε Μελίτου τόλμαν, καὶ τὸ θράσος αὐτοῖν; Τούτῳ γὰρ τῷ μιαιλωτάτῳ ἄνδρι μέχρι τελευτῆς τῶν πραγμάτων παρεμεινάτην πονηρῶ, καὶ ἡμῶν οἰομένων αὐτοὺς τὰς τέχνας αὐτοῖν αἰσχυρθέντας καταθέσθαι, ἔτι μᾶλλον ἐχώρησαν τοῦ κακὰ ἡμῖν παρέρχειν. Καὶ εἴπερ Μέλitos ἐν τῷ δικαστηρίῳ οὐδὲν ἴδιον εἶχε, κακοδαίμων ἦν ἄνθρωπος. Ἦν μὲν γὰρ ἢ ῥῖζα τῆς γραφῆς Ἀνυτος, δι' ὧν Σωκράτης ἔλεγεν αὐτὸς ἐν τοῖς νέοις ἄρρήτα εἶναι τὰ περὶ βύρσας, εἴ ποτε διαλέγοιτο καὶ κατασκευάζοι περὶ τοῦ ἐπιστήμην ἔχοντας προσιέναι τούτοις τοῖς πράγμασιν, οἷς προσίσιν. Οὕτως οἱ ἐπαγγελλόμενοι ὅτι οὖν πράττειν.... ἀκούομεν τὸν μαθόντα τὰ ἱατρικὰ καὶ τὰ μουσικὰ Λάμονά τε καὶ Κόννον τὸν Μητροβίου. Οὐ γὰρ ἤδειτο, οἶμαι, ὥς μὴ ἐργασάμενος αὐτὰ, ὅποταν οἱ υἱεῖς αὐτοῦ ἀκροασάμενοι Σωκράτους . . . . .

ἄχρι νῦν οὔτε τὸ βῆμα αὐτὸν τρέφειν . . . . . οὐ
κατατετόλμηται . . . . καὶ διεξηγήσατο αὐτῷ ἄλλη
τέχνη . . . . καὶ πολλάκις περικρύπτηται περιθήμενος
τὴν ἄδου κυνὴν ἢ τὸν Γύγου δακτύλιον, καὶ δίκας
γράφεται τοῖς ἐν τῇ πόλει· ζῇ γὰρ ἀπὸ βυρσοδει-
κῆς. Τὸ μὲν οὖν ὄνομα, ὥσπερ ἔφην, ἦν Μελίτου
τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ καὶ διακόνου ἅμα· οὗτος γὰρ
ὥσπερ ἐν τραγωδίᾳ ὑπεκρίνετο Μενοικέα τὸν φιλό-
σοφον, ἀφ' οὗ ἠγανάκτει, ὡς ἡ πόλις ἀδικοῖτο ὑπὸ
τούτων ἢ αὐτῇ. Ὁ δὲ λόγος ὁ ἄθλιος ἠθέλε
σε εἶναι ἐνθάδε, καὶ ἐγέλασας ἂν ἐν ταῖς συμφοραῖς·
ἦν δὲ Πολυκράτους τοῦ λογογράφου, ὃν ἐκεῖνος, ὥσ-
περ ἐν διδασκάλου παῖδες τὰς ῥήσεις λέγοντες, ἀνα-
βάς ὁπότε κατηγόρει, ἐδεδίει τε καὶ ἀπεστρέφετο, καὶ
ἐπελανθάνετο καὶ ἄλλοι αὐτῷ ὑπέβαλλον, καθότι καὶ
Καλλιπίδῃ τῷ ὑποκριτῇ, καὶ κακὸν κακῶς ἄνω τε
καὶ κάτω αὐτὸν τε καὶ τὸ σύγγραμμα ἐπιτρίψας κα-
τέβη. Σωκράτης δὲ πάντα μᾶλλον ἐνενοήθη τότε, ἢ
ὅτι ἀγῶνα ἀγωνίζοιτο τοσοῦτον· καὶ — ὅποιον γὰρ,
αὐτὸς οἶδας — μειδιάσας βλοσυρόν τι, καὶ μεμιγμένον
γέλῳτι, ἐκεῖνα εἶπεν, ἃ σοι οἱ υἱεῖς γράψαντες ἐπεμ-
ψαν. Οἱ τε δικασταὶ τότε μὲν κρατούμενοι ὑπὸ τοῦ
ἐργαστηρίου παντὸς τοῦ ἐξωθεν περιεστῶτος, ὅμως
ὑποτιμήσασθαι ἔλεγον· ὁ δὲ θαρράλέως, τῆς ἐν
Πρυτανείῳ σιτήσεως ὑποτιμῶμαι ταύτην τὴν δίκην,
εἶπεν. Οἱ δὲ ἐπέφυσαν τότε δὴ μᾶλλον· καὶ γὰρ ἀπολο-
γούμενου αὐτοῦ δέος ἐποιοῦντο, μὴ ἀποφύγοι. Καὶ ἀπέ-
φυγε δὲ Σωκράτης· νῦν δὲ οὔτε κολακείαν, οὔτε δέησιν
ᾤετο δεῖν προσάγειν τινὰ αὐτοῖς, ἀλλὰ τάληθῇ καὶ δί-
καια λέγειν· οὗτος γὰρ ἀπολογούμενος ἔαλω, εἰ μὴ αὐ-
τὸς ᾤετο ἀδικῆσειν, τοὺς μέντοι καταψηφισαμένους
αὐτοῦ. Εἰ μέντοιγε ποιήσας καὶ εἰπὼν ἀνάξια ἑαυ-
τοῦ καὶ φιλοσοφίας ἀπολυθεῖν, ἀνδραπόδου βίον
ἔφη βιώσειν ἐπαράτου· ἄλλως τε καὶ γῆρας αὐτῷ
ἔφη ὑποκεῖσθαι, καὶ τὸ ζῆν μὴ κρεῖττον αὐτῷ ἔσε-
σθαι τὸ ἔπειτα, ἀλλὰ κακίον, καὶ ἀπολυθεῖν, οὔτε

κρείττον ἰδεῖν ἢ ἀκοῦσαι ἔτι δύναίτο, ὥστε κατὰ θεὸν αὐτῷ ἐδόκει ἤδη παρεῖναι ὁ θάνατος. Καὶ καταψηφισθεὶς γελῶν ἐξῆει, καὶ τὸν χρόνον τὸν ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ μᾶλλον ἤδετο ἡμῖν διαλεγόμενος, ἢ ὁπότε οὐδέπω αὐτὸν ἐγγράπτο Μέλिटος, οὐδέ ἐνεπτόκει εἰς τὸ δεσμοτήριον. Ἐλεγε δὲ διότι τὸ οἶκημα ἐνθα ἦν, καὶ τοὺς δεσμοὺς ἀναγκάζειν αὐτὸν φιλοσοφεῖν· αἰετὸν γὰρ πρὸς τινῶν, ἔφασκεν, ἐν ἀγορᾷ περιειλκόμεν. Καὶ τοιαῦτα καὶ τσαῦτα, καὶ οὕτως ἡμῖν διελέγετο, ὥστε ἐπιλανθάνεσθαι πολλάκις, ὅτι ἐνεπεπτόκει, καὶ προσπίπτειν λόγοις καὶ φωναῖς τοιαύταις, αἵ οὐκ ἂν λεχθεῖεν ἐν συμφοραῖς· εἶτα δὲ ἀναμνησκομένους εἰς αὐτοὺς ἐπιτιμᾶν ἡμῖν αὐτοῖς τῆς ἀμνημοσύνης ἕκαστον ἐκάστω τῶν παρόντων· τὸν δὲ ὑποτοπάζοντα τὸ γινόμενον ἡμῖν πάθος διασκοπεῖν, καὶ λέγειν, ὥς οὐ μέλει ἡμῖν, εἰ αὐτίκα τεθνήξοιτο, ὅτι οὕτω γελῶοιμεν. Καὶ ἐπιλαβόμενος ἂν Κρίτωνα, ὃ μωρὸς, ἔφη· νῦν γὰρ θάνεαι καὶ Ὀλύμπια καὶ πᾶσα πανήγυρις, ἐπειδὴ ἀποδημεῖν μέλλομεν εἰς τι χωρίον κρείττον καὶ τούτου, τεθανατωμένοι, ὥς πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ἐτέρους δὲ λόγους πολλοὺς καὶ καλοὺς πρὸς Κέβητα καὶ Σιμμίαν τῷ Θηβαίῳ διελέχθη· ὅτι εἴη ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, καὶ ὅτι οἱ τῆς φρονήσεως ἐπιμεληθέντες εἰς χῶρον τῶν θεῶν ἀπίασιν, καὶ οὐδὲν δεινὸν ἐν τῷ λεγόμενῳ θανάτῳ πάσχουσιν· ὥσθ' ἡμᾶς μὴ οἷον κλαίειν Σωκράτην, ὅτι μέλλει ἀποθνήσκειν, ἀλλὰ φθονεῖν αὐτῷ, ἡμᾶς δὲ αὐτοὺς κλαίειν, ὅτι ζῶμεν τητῶμενοι τοσοῦτου ἀγαθοῦ τῇ ἀληθείᾳ. Ἀποδημίαν γὰρ ἔλεγε τὸ χρῆμα τοῦτο, καὶ Εὐνὸν τὸν ποιητὴν παρεκάλει δὲ ἡμῶν, εἰ εὖ γινώσκοι, ἵεναι θάπτον παρ' αὐτόν· ἐπειδὴ φιλόσοφος ἔστι διὰ τὴν ποίησιν· τὸν γὰρ φιλόσοφον μηδὲν ἄλλο ποιεῖν ἢ θανατᾶν, ἐπειδὴ τῶν τοῦ σώματος αἰτημάτων καταφρονεῖ, μὴ δουλούμενος ταῖς τοῦ σώματος ἡδοναῖς· τοῦτο δὲ μηδὲν ἕτερον εἶναι, ἢ ψυχῆς ἀπόστασιν ἀπὸ σώματος· τὸν δὲ θάνατον μηδὲν ἕτερον εἶναι, ἢ ψυχῆς αὖ πάλιν

ἀπὸ σώματος ἀπόστασιν. Τούτῳ γὰρ δὴ καὶ μάλα τις πειθήνιος ἐγίνετο· ἐξηπάτα γὰρ ἡμᾶς τούτοις τοῖς λόγοις, οἶμαι, ἵνα μὴ κλαίωμεν, ὥς ἐν κακῷ ἐσομένου αὐτοῦ· σχεδὸν δέ τι καὶ ἀληθεῖς ἦσαν οἱ λόγοι. Εἴτα δὴ ἐτελεύτα ποιήσας ἡμέρας τριάκοντα, διὰ τὸ πλοῖον τὸ εἰς Ἀῆλον πεμπόμενον κατ' ἔτος· οὐ γὰρ ἀφῆκτο ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, καὶ οὐκ ἦν τινα τελευτῶν δημοσία, ὥς περ οἶσθα· ἱεραὶ γὰρ ἦσαν. Τῶν δὲ φίλων παρήμεν αὐτῷ τελευτῶντι, ἐγὼ καὶ Τερψίων, καὶ Ἀπολλόδορος, καὶ Φαίδων, καὶ Ἀντισθένης, καὶ Ἑρμογένης, καὶ Κτήσιππος. Πλάτων δέ, καὶ Κλεόμβροτος, καὶ Ἀρίστιππος ὑστέρουν· ὁ μὲν γὰρ Πλάτων ἐνόσει, τῷ ἐτέρῳ δὲ περὶ Αἴγιναν ἦσθην. Ὡς δὲ ἔπινεν τὸ φάρμακον, ἐπέστελλεν ἡμῖν τῷ Ἀσκληπίῳ θῦσαι ἀλεκτρυόνα· ὀφείλειεν γὰρ αὐτῷ κατ' εὐχὴν τινα, ὅποτε ἡσθάνει ἀφικόμενος ἀπὸ τῆς ἐπὶ Ἀθλήῳ μάχης. Λακρύσαντες οὖν μετὰ τινος θαυμασμοῦ ἐκκομίζοντες αὐτὸν κατεθάπτομεν, ὥς τότε ὁ καιρὸς ἐδίδου, καὶ αὐτὸς ἐβούλετο· οὐδὲ γὰρ πρόνοιάν τινα ἡμῖν ἐπέστελλε ποιήσασθαι τοῦ σώματος· εἶναι γὰρ αὐτὸ ἄτιμον, καὶ μηκέτι χρήσιμον, τῆς ψυχῆς αὐτὸ ἐγκαταλιπούσης. Ὅπως δ' οὖν ἡμεῖς εἰς τὸ δυνατόν καὶ τῆς συμφορᾶς ὑπερείδομεν, καὶ τῶν λόγων παρηκούσαμεν, καὶ ὥς οἶόν τε ἦν, ἐκαλλωπίσαμεν αὐτὸν λούσαντες, καὶ τοῖς τριβωνίοις ἀμπισχόντες, καὶ πρεπόντως θάψαντες ἀπῆμεν. Ταῦτ' ἦν τὰ περὶ Σωκράτην καὶ ἡμᾶς, ὦ Ξενοφῶν. Καὶ σοὶ δὲ ἡ στρατεία ἦν τὸ μέγα ἐμπόδιον, ἐπεὶ ἡσθα ἂν σὺν ἡμῖν θεραπεύων Σωκράτην ζῶντά τε καὶ τελευτῶντα.

Ξενοφῶν τοῖς Σωκράτους ἐταίροις. ιε.

Καὶ οἱ περὶ Γρυῖλλον τὸν νιέα μου ἐποιοῦν, ὅπερ ἦν εἰκὸς αὐτοὺς ποιεῖν· καὶ ὑμεῖς δὲ εὖ πράττετε, γράψαντες ἡμῖν τὰ περὶ Σωκράτους. Δεῖ μέντοι γε ἡμᾶς ἄνδρας ἀγαθοὺς γίνεσθαι, κακῆϊνον μὲν ἐπαι-

νεῖν, ὧν ἐβίωσε σωφρόνως καὶ ὁσίως καὶ εὐσεβῶς, αἰτιάσθαι δὲ καὶ ψέγειν τὴν τύχην καὶ τοὺς ἐπισυ-
στάντας αὐτῷ, οἳ οὐκ εἰς μακρὰν τίσουσι δίκην. Δεινὸν δὲ ποιοῦνται καὶ Λακεδαιμόνιοι· τὸ γὰρ
πάθος ἤδη ἄχρι καὶ δεῦρο διῆται· καὶ κακίζουσι τὸν
δῆμον ἡμῶν, λέγοντες, ὡς πάλιν ἀφραῖνοι, ὅπου τὸν
σοφώτατον καὶ ὑπὸ τῆς Πυθίας μαρτυρηθέντα σω-
φρονέστατον ἐπέισθησαν ἀποκτινῦναι. Εἵτου δέοιντο
οἱ Σωκράτους ἐταῖροι, ὧν ἔπεμψα, σημαίνετόν μοι.
Ἐπικουρήσομεν γάρ, ἐπειδὴ τοῦτο καλὸν καὶ ἀνάγ-
καῖον ἐστίν. Εὖ ποιεῖτε τὸν Αἰσχίνην ἔχοντες ἐν αὐ-
τοῖς, ὥστε γράφειν μοι. Δοκεῖ μέντοι χρῆναι ἡμᾶς
συγγράφειν, ἃ ποτε εἶπεν ἀνὴρ καὶ ἐπραξεν. Καὶ
αὕτη ἀπολογία γένοιτ' ἂν αὐτοῦ βελτίστη εἰς τὸ νῦν
τε, καὶ εἰς τὸ ἔπειτα, οὐκ ἐν δικαστηρίῳ ἀγωνιζομέ-
νων ἡμῶν, ἀλλ' εἰς ἅπαντα τὸν βίον παρατιθέντων
τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρός. Καί φημι δὴ ἀδικήσειν τὴν
κοινὴν ἐταιρείαν, καὶ, ὡς ἐκείνος ἔλεγε, τὴν ἀλή-
θειαν, εἰ μὴ ἄσμενοι γράψαιμεν. Ἦδη δέ μοι καὶ
Πλάτωνος περιέπεσε σύγγραμμα τοιοῦτον, ὅπου τοῦ-
νομα ἦν τοῦ Σωκράτους, καὶ διάλεξις τις οὐ φαύλη
πρὸς τινάς. Οἶμαι μέντοι περὶ Μέγαρα ἀνέγγνων .....
..... ὡς λέγεται τινὰ τῶν Μεγαρέων τῶν τοιούτων.
Ἡμεῖς μέντοι φαμέν, ὅτι τοιαῦτα οὐκ ἀκηκόαμεν,
ἀλλ' ὅτι τοιαῦτα οὐ δυνάμεθα ἀπομνημονεύειν. Οὐ-
δὲ γὰρ ἐσμὲν ποιηταί, ὥσπερ καὶ αὐτός, καὶ ἂν πάνυ
ἀπαρνήται ποιητικὴν. Θρυπτόμενος γὰρ πρὸς τοὺς
καλοὺς, φησὶν μηδὲν εἶναι ποίημα αὐτοῦ. Σωκρά-
τους μέντοι νέου καὶ καλοῦ ὄντος. Ἐρῶσθόν μοι
ὡς ἀρμυγνιωδεστάτῳ ἀνδρὶ.

Ἀριστίππου. 15.

Τὰ περὶ τῆς τελευταίας Σωκράτους ἐμάθομεν
ἐγὼ τε καὶ Κλεόμβροτος, καὶ ὅτι οὔτε παριέμενος ὑπὸ
τῶν ἑνδεκα διαδιδράναι ὑπέμεινε, λέγων ὅτι νῦν μέλ-

λοι δικάσειν, εἰ μὴ καὶ πρότερον παρὰ τὼς νόμους σωθείη· οὕτω γὰρ ἂν ἁ πατρίς αὐτοῦ, ὅσον ἐφ' αὐτῷ, καταπροδοθείη. Ἐμοὶ δὲ ἐδόκει ἀδίκως αὐτὸν ἐμπεσόντα, ὅτῳ δὴ ποτε τρόπῳ σώζεσθαι. Δοκέων μέντοι πάντα τὰ ἐκείνῳ πρασσόμενα καὶ κακὰ καὶ ἄφρονα δίκαια εἶναι, ὥστε ταῦτα πάλιν μὴ ἐπιμέμφεσθαι ἁμέτρως γεγονέναι. Ἐπέστειλας δέ μοι, πῶς ἀνεχωρήσατε πάντες ἀπ' Ἀθηνῶν οἱ Σωκράτους ἐρασταί τε καὶ φιλόσοφοι, δεδιότες μὴ τι καὶ ἐφ' ὑμᾶς ἔλθοι τῶν αὐτῶν ἂν· καὶ οὐκ ἐποιεῖτε φλαύρους. Καὶ ἄμες οὖν ὡς ἐσμέν, ἐν Αἰγίνα διατελέομες ἐπὶ τοῦ παρόντος· εἴτα δὲ παρ' ὑμᾶς ἀφιξόμεθα, καὶ εἴ τι ἔχοιμες βέλτιον ποιέειν ποιήσομες.

ιζ'.

Εἰδὼς ὅπως εἶχες πρὸς Σωκράτην ζῶντα, καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἐκείνου φίλους, καὶ ὅτι κατὰ τὸ εἶκος ἐθαύμασάς τε, καὶ ἐσχετλίασας, εἰ ὁ πρὸς σέ γε καὶ τὸν Κεῖον Πρόδικον, καὶ Πρωταγόραν τὸν Ἀβδηρίτην διαμαχόμενος περὶ ἀρετῆς, ἥ ἂν γένοιτο, καὶ ὅπως ἂν γένοιτο, καὶ ὅτι χρὴ ταύτης πάντας ἐφρίεσθαι, οὗτος ὡς πονηρότατος καὶ ἀμαθέστατος τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ δικαίου πρὸς τε θεοὺς καὶ πρὸς ἀνθρώπους, τοῖς ἔνδεκα δόξαν, ἀνηρέθη· ἔγραψά σοι πυθόμενος, ὅτι οἴκοι εἴης ἐν Χίῳ, περὶ τῶν ἔπειτα, ἵνα ἡσθείης. Ἀθηναῖοι γὰρ ἤδη ποτὲ ἀνύπνωσαν ὑπνώσαντες. Ἀνυτόν τε καὶ Μέλιτον ὡς ἀνοσιουργοὺς προσκαλεσάμενοι ἀπέκτειναν, ὅτι αἵτιοι τῇ πόλει ἐγένοντο τοσούτου κακοῦ. Προφάσεις δὲ αὐταὶ κατ' αὐτοῖν εὐρέθησαν, ἀληθεῖς μὲν γὰρ ..... Ἀθηναῖοι περιήεσαν μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ παρὰ πάντων εὐθυνοῦμενοι τῶν γενομένων· ὅτι γὰρ οὐκ ἐχρῆν οὐκ ἀδικοῦντα αὐτὸν κατηγορηθῆναι, μὴ ἀποκτινύναι. Τί γάρ, εἰ τὴν Πλάτανον ἢ τὸν Κῦνα ὦμνυν; τί δέ, εἰ ἀνθρώπα ἰδίᾳ καὶ κοινῇ πάντας ἀνθρώπους, ὅτι οὐδὲν εἶδεῖν, οὔτε

δίκαιον, οὔτε καλόν; Εἶτα δὲ οἱ νέοι πάντες εἰς ἀκρασίαν καὶ ἀκοσμίαν ἐτρέποντο ἐν τῇ πόλει, αἶψά γάρ τοῦτον καθόσον οὖν ἠσχύοντο. Ἐκίνησε δὲ αὐτοὺς μάλιστα καὶ τὸ τοῦ νεανίσκου τοῦ Λακεδαιμονίου πάθος. Ἦκε γάρ τις κατ' ἐρώτα Σωκράτους συγγενέσθαι αὐτῷ, μὴ προειδώς Σωκράτην, ἀλλ' ἀκούων περὶ αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἠδομένῳ αὐτῷ τῆς ἀφίξεως ὄντι ἤδη περὶ τὰς πύλας τοῦ ἄστεος προσαγγέλλεται, ὅτι Σωκράτης, πρὸς ὃν ἐληλύθοι, τεθνήκοι, ἐς μὲν τὴν πύλην οὐκέτι εἰσῆλθεν, διαπυθόμενος δέ, ὅπου εἴη ὁ τάφος, καὶ προσελθὼν διελέγετο τῇ στήλῃ καὶ ἐδάκρυε, καὶ ἐπειδὴ νύξ κατέλαβεν αὐτὸν, κοιμηθεὶς ἐπὶ τοῦ τάφου, ὄρθρου πολλοῦ φιλήσας τὴν ἐπικειμένην αὐτῷ κόνιν, πολλὰ δὲ περιασπασάμενος πάσῃ φιλότῃ ὥχετο ἀπὼν Μέγαράδε. Ἦισθοντο οὖν καὶ τοῦτο Ἀθηναῖοι, καὶ ὅτι μέλλοιεν Λακεδαιμονίοις διαβάλλεσθαι ἐπὶ τοῖς δεινोτάτοις, εἰ ἐκείνων μὲν οἱ υἱεῖς τοὺς παρ' αὐτοῖς σοφοὺς δι' ἐρώτος ποιοῦνται, αὐτοὶ δὲ ἀποκτινύνουσιν, καὶ οἱ μὲν τοσοῦτον διάστημα ἀφικνοῦνται ἰδεῖν Σωκράτην, οἱ δὲ οὐχ ὑπομένουσι παρ' αὐτοῖς ἔχοντες αὐτοῖς φυλάξαι. Χαλεπηνάμενοι οὖν μόνον οὐ διέφαγον τὴν πονηρὰν ἀνδρὲς ἐκείνῳ, ὥστε τὴν μὲν πόλιν ἀπολελογῆσθαι, ὅτι αὐτὴ τούτων οὐδὲν ὄρα, τοὺς δὲ αἰτίους τεθνάναι. Ἐκτριφέντες οὖν οἷόν τι κοινὸν ἄγος τῶν Ἑλλήνων, μᾶλλον δὲ πάντων ἀνθρώπων, ὦνησαν μὲν ἡμᾶς, ὦνησαν δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ταῦτα παθόντες. Πάλιν οὖν συνελευσόμεθα Ἀθήναζε, οἱ ἀναξίως ἀνασεσοβημένοι, ὥς τὸ πρόσθεν.

Ξενοφῶν τοῖς Σωκράτους ἐταίροις. σθ.

Ἄγοντες τὴν ἔτειον ἑορτὴν τῇ Ἀρτέμιδι, τῇ ὑφ' ἡμῶν καθιδρυμένη περὶ τὴν Λακωνικὴν, ἐπέμψαμεν παρ' ὑμᾶς, ἵνα ἴκοισθε· καλὸν μὲν, εἰ πάντες· εἰ δὲ μὴ οἷόν τε, συνθύτας τινὰς ἐξ ὑμῶν πέμψητε, τοῦτο

γὰρ κεχαρισμένον ἡμῖν ἐστίν. Ἐγένετο δὲ Ἀριστίππος ἐνταῦθα, καὶ ἔτι πρότερον Φαίδων, καὶ ἐγανύσκοντο τοῦ τόπου, καὶ τῆς ἄλλης δημιουργίας τῶν οἰκοδομιῶν, καὶ ἔτι πρότερον τῶν φυτῶν, ἅτινα αὐτὸς ταῖς ἐμαυτοῦ χερσὶν ἐφυτευσάμην. Ἐχει γὰρ ὁ τόπος καὶ θήραν, ὥστε ἐνὶ ὑμῖν καὶ κυνηγετεῖν, ἵνα μετ' ἀνδρίας, (ὅπερ καὶ φίλον τῇ θεῷ) θαλάσας ἄγωμεν, καὶ χάριν εἰδέημεν αὐτῇ, ὅτι με ἀνεσώσατο ἄρα ἀπὸ βασιλέως τοῦ βαρβάρου, καὶ τῶν ἔπειτα περὶ τε τὸν Πόντον καὶ τὴν Θράκην κακῶν σχεδόν τι μειζόνων, ὅτε δὴ ἐδοκοῦμεν ἤδη σεσῶσθαι ἀπὸ τῆς τοιαύτης πολεμίας γῆς. Εἰ δὲ μὴ ἦτε, ἡμῖν μὲν ἀναγκαῖον γράφειν ὑμῖν. Πεποιήμαι δὲ τινα ἀπομνημονεύματα Σωκράτους. Ὅταν οὖν μοι δόξη εὖ ἔχειν παντελῶς, διαπέμψομαι αὐτὰ καὶ ὑμῖν. Ἀριστίππῳ μὲν γὰρ καὶ Φαίδωνι ἐδόκει ἀρμόδιά τινα εἶναι. Προσαγορεύσατε Σίμωνα τὸν σκυτοτόμον, καὶ ἐπαινέσατε αὐτὸν, ὅτι διατελεῖ προσέχων τοῖς Σωκράτους λόγοις, καὶ οὔτε πενίαν οὔτε τὴν τέχνην πρόφασιν αἰνίττεται τοῦ μὴ φιλοσοφεῖν, καθάπερ τινὲς τῶν ἄλλων, μὴ βουλόμενοι λόγους καὶ τὰ ἐν λόγοις ἐξειδέναι τε καὶ θαυμάζειν.

Τοῦ αὐτοῦ. ιθ'.

Ἦκε, θαυμασιώτατε, παρ' ἡμᾶς· πεποιήται γὰρ ἡμῖν τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος μάλα ἀριπρεπές τι. Καὶ περιφύτευσεν ὁ χώρος καὶ ἀνεῖται ἱερὸς εἶναι· καὶ τὰ ὄντα ἡμᾶς διαβροσκήσει. Ὡς γὰρ Σωκράτης ἔλεγεν, εἰ μὴ ἀρκέσει ἡμῖν ταῦτα, ἡμεῖς αὐτοῖς ἀρκέσομεν. Ἐγραψα δὲ καὶ Γρύλλῳ τῷ νιεῖ, καὶ τῷ ἐταίρῳ, εἴ του δέοι, παρέχειν σοι. Γρύλλῳ δὲ ἔγραψα, ἐπειδὴ ἀπὸ νέου ἔτι κομιδῇ ἐς αὐτὸν ἐβάλλου, καὶ φιλεῖν ἔλεγες. Εὐφρόσο.

κ'.

Τὴν μὲν σὴν καρτερίαν καὶ πάλαι ᾔδειν, καὶ σφόδρα θαυμάζω· διότι διατελεῖς παντὸς ὧν ἐπάνω

πλούτου καὶ δόξης, καὶ οἷον ἐξ ὧν βιοῖς ἀπεικόνισμά τι Σωκράτους περιέει Ἀθήνησιν. Ἡμεῖς δὲ καὶ αὐτοὶ ἐπιμελούμεθα νέων ἐν Θήβαις, παραδιδόντες αὐτοῖς οὓς ἠκούσαμεν λόγους παρὰ Σωκράτους. Ἔστι τε τοῦτο καὶ ἡμῖν καὶ τοῖς συνοῦσι κεχαρισμένον.

Αἰσχίνης Ξανθίππῃ τῇ Σωκράτους. κά.

Εὐφροني τῷ Μεγαρεῖ ἔδωκα ἀλφίτων χοίνικας ἑξ, καὶ δραχμὰς ὀκτὼ, καὶ ἑξωμίδα καινὴν, τὸ χειμᾶ σοι διαγαγεῖν. Ταῦτα οὖν λάβε, καὶ ἴσθι Εὐκλείδην καὶ Τερψίωνα πάνυ καλῶ τε καὶ ἀγαθῶ ἄνδρε καὶ σοὶ τε καὶ Σωκράτει εὖνω. Ἡνίκα δ' ἂν οἱ παῖδες ἐθέλοιεν παρ' ἡμᾶς ἰέναι, μὴ κώλυε· οὐ γὰρ πόρρω ἐστὶν ἰέναι εἰς Μέγαρα. Τῶν δὲ πολλῶν σοὶ δακρυῶν, ὧ γὰρ ἡ γὰρ, ἄλῃς. Ὀνήσει γὰρ οὐδέν, σχεδὸν δέ τι καὶ βλάψει. Ἀναμιμνήσκου γὰρ ὧν ἔλεγε Σωκράτης, καὶ τοῖς ἡθεσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς λόγοις πειρῶ ἀκολουθεῖν· ἐπεὶ λυπούμενη γὰρ ἕκαστα καὶ σεαυτὴν ἀδικήσεις καὶ τοὺς παῖδας. Οὗτοι γὰρ οἷονεὶ νεοττοὶ εἰσι Σωκράτους, οὓς δεῖ οὐ μόνον τρέφειν ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς αὐτοῖς πειρᾶσθαι παραμένειν· ὥς εἰ σὺ, ἢ ἐγώ, ἢ ἄλλος τις, ὅτῳ μέλει Σωκράτους τελευτήσαντος Σωκράτους τῶν παίδων, ἀποθάνοι, ἀδικήσονται οὗτοι, ἔρημοι γενόμενοι τοῦ βοηθήσαντος καὶ θρέψοντος ὁμολογούμενως. Ὅθεν πειρῶ ζῆν αὐτοῖς. Τοῦτο δὲ οὐκ ἂν ἄλλως γένοιτο, εἰ μὴ τὰ πρὸς τὸ ζῆν αὐτὴ αὐτῇ παρέχοις. Λύπη δὲ δοκεῖ τῶν ἐναντίων ζωῇ εἶναι, ὅπου βλάπτονται ὑπ' αὐτῆς οἱ ζῶντες. Απολλόδωρος δὲ μαλακὸς ἐπικαλούμενος καὶ Δίῳν ἐπαινοῦσί σε, διότι παρ' οὐδενὸς οὐδὲν λαμβάνεις, φῆς δὲ πλουτεῖν. Καὶ εὖ ποιεῖς. Εἰς ὅσον γὰρ ἐγώ τε καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι ἰσχύομεν ἐπικουρεῖν σοι, δεήσει οὐδενός. Θάρρει οὖν, ὡς Ξανθίππῃ, καὶ μηδὲν καταβάλης τῶν Σωκράτους καλῶν, εἰδυῖα, ὥς μέγα τι ἡμῖν ἐγένετο οὗτος ὁ ἄνθρωπος· καὶ ἐπινόει αὐτὸν, ὅποια ἐζῆσεν, μὴ ὅποια

ἐτελεύτησεν. Ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι, καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ μέγαν τε καὶ καλὸν γεγονέναι, εἰ δὴ τις, καθόχρῃ σκοπεῖν, σκοποίῃ. Ἐρρώωσο.

Αἰσχίνης Κέβητι καὶ Σιμμία. κβ'.

Ἦν λόγος, ὅτι πένητος πλουσιώτερον οὐδὲν εἶη. Κινδυνεύω γὰρ, ὡς ὁρῶ, μὴ πολλὰ ἔχων πολλὰ κεκτῆσθαι δι' ὑμᾶς τοὺς φίλους, οἵτινες ἐπιμελεῖσθε ἡμῶν. Ποιοίητε δ' ἂν εὖ, εἰ, ὅταν ὑμῖν περὶ τοῦ γράψαιμι, πέμποιτέ μοι. Τῶν δὲ συγγραμμάτων οὐπω τι εἶχον τοιοῦτο, ὥστε καὶ ἄλλοις θαρρῆναι δεικνῦναι δίχα ἑμοῦ, ὡς παροῦσιν ὑμῖν ἔνδον ἐν τῷ οἴκῳ, ἐνθα Εὐκλείδης κατέκειτο, ἀσμένως ἐλέσχαινον. Οἷδατον δὲ δὴ, ὦ φίλοι, ὡς οὐχ οἷόν τε ἀναλαβεῖν ἐστὶ τὸ ἅπαξ ἐλθὼν ἐς πολλοὺς γράμματα. Πλάτων μὲν γὰρ δύναται τι μέγα καὶ ἀπὼν τοῖς λόγοις· ὅθεν ἤδη καὶ περὶ Ἰταλίαν θαυμάζεται καὶ περὶ Σικελίαν πᾶσαν. Ἡμεῖς δὲ μόλις ἤδη καὶ ἑαυτοὺς πείθομεν, ὡς ἄξια εἶναι ταῦτα σπουδῆς τινος. Καὶ οὐχ ὅτι ἑμοὶ μέλει, διότι μέλλοιμι διαπίπτειν τῆς δόξης περὶ τὴν σοφίαν· ἀλλὰ περὶ Σωκράτους φροντιστέον, μὴ ἐν ἑμοὶ κινδυνευθῆναι τὴν ἐκείνου ἀρετὴν κακῶς εἰπόντι ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν. Οὐδὲν δὲ οἶμαι διαφέρειν, ἢ βλασφημεῖν τινά, ἢ μὴ ἄξια δοκεῖν συγγράφειν τῆς ἀρετῆς, περὶ ὅτου συγγράφει τις. Τὸ δέος οὖν τοῦτό ἐστιν, ὅγε νῦν ἡμᾶς ἔχει, ὦ Κέβης τε καὶ Σιμμία, εἰ μὴ τι ἕτερον δόξει ὑμῖν αὖ πάλιν περὶ τούτων. Ἐρρώωσθον.

Αἰσχίνης Φαίδωνι. κγ'.

Ὅποτε ἐγενόμην ἐν Συρακούσαις, εὐθέως κατὰ τὴν ἀγορὰν Ἀριστίππῳ ἐνέτυχον· ὁ δὲ λαβόμενός μου τῆς δεξιᾶς παραχορῆμα μηδὲν μελλήσας εἰσάγει παρὰ Διονύσιον, καὶ φησὶν αὐτῷ· ὦ Διονύσιε, εἴ τις

ἀφίκοιτο παρὰ σε, ἵνα σε ἄφρονα ποιήσῃ, ἄρα οὗτος οὐχὶ κακὰ σε ἐργάζεται; Εὐθέως ὠμολόγει ὁ Διονύσιος. Τί οὖν, ἔφη ὁ Ἀρίστιππος, σὺ τοῦτον ἂν ἐργάσαιο; Τὰ κακίστά γε, ἔφη. Τί δ', εἴ τις, ἔφη, ἀφίκοιτό σε φρόνιμον ποιῆσαι, ἄρα γε οὐχὶ οὗτος ἂν ἀγαθὰ σε εὐθέως ἐργάζοιτο; Πάλιν οὖν ὁμολογήσαντος τοῦ Διονυσίου, Καὶ μὴν, ἔφη, οὗτος Αἰσχίνης, τῶν Σωκράτους γνωρίμων, ἥκει, φρόνιμόν σε ποιῆσαι· ὥστε καὶ ἀγαθὰ σε ἐργάζοιτο ἂν· εἰ δὲ ταῦτα δικαιοῖς, ἅτινα ὠμολόγησάς μοι ἐν τῷ λόγῳ, Αἰσχίνην εὖ ποίει. Καγὼ ὑπολαβὼν ἔφην· ὦ Διονύσιε, ἑταιρικόν τι καὶ θαυμαστὸν ποιεῖ Ἀρίστιππος οὗτος, οὕτω συλλαμβάνων μοι· ἡμῖν δὲ οὐ τοσαύτη ἐστὶ σοφία, ἀλλ' ὁπόση μὴ ἀδικῆσαι τινὰς ἐν τῇ συνουσίᾳ. Ἀγάμενος δὲ τοῦ εἰρημένου ἔφη ὁ Διονύσιος, καὶ Ἀρίστιππον ἐπαινεῖν τῶν εἰρημένων, καὶ ἐμὲ εὖ ποιῆσειν, ἅτινα ὠμολόγησεν ἐν τῷ πρὸς Ἀρίστιππον λόγῳ. Οὗτος οὖν ἤκουσεν ἡμῶν τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ ἤσθεις, ὡς ἐφαίνετο, παρεκάλει, καὶ, εἴ τινες ἄλλοι εἰσὶν ἡμῖν τῶν Διαλόγων, ἀναπέμψαι. Ὑπισχνούμεθα οὖν ταῦτα ἡμᾶς, ὦ ἄνδρε φίλω τε καὶ ἐταίρῳ, ἀφιξόμεθα τε διὰ ταχέων. Ἀναγινώσκοντος δέ μου παρῆν Πλάτων· ὀλίγου δέω ἔλαθον γράψαι ὑμῖν, καὶ ἐδόκει αὐτῷ ἰδίᾳ περὶ ἐμοῦ διαλέγεσθαι διὰ τὸν Ἀρίστιππον. Ἐφη γάρ μοι, ὡς τοῦ Διονυσίου ἀπηλλάγη· ὦ Αἰσχίνη, τούτου παρόντος τοῦ ἀνθρώπου· ἔλεγε τὸν Ἀρίστιππον· οὐδὲν οὐδαμῇ ἔγωγε ῥαδίως ἐθέλω λαλεῖν. Διονύσιος μέντοι μαρτυρήσει μοι, ἅτινα ἐγὼ εἶπον περὶ σοῦ. Καὶ ὁ Διονύσιος τῇ ὑστεραίᾳ ἐν τῷ κήπῳ πόλλ' ἅττα ἐμαρτύρει τῷ Πλάτῳ, ὡς εἰρηκότε περὶ ἐμοῦ. Τῆς μέντοι παιδιᾶς τῆς πρὸς ἀλλήλους· παιδιὰν γὰρ αὐτὸ χρὴ λέγειν· παρεκάλουν αὐτοὺς παύσασθαι, τὸν τε Ἀρίστιππον, καὶ τὸν Πλάτωνα, διὰ τὴν πρὸς τοὺς πολλοὺς δόξαν. Οὐ γὰρ καταγελαστότερα ἐτι ἔχοιμεν ἂν, ἀλλ' ἅττα πράττοντες, ἢ τοιαῦτα ἐπιδεικνύμενοι.

Πλάτωνος. κδ'.

Οὐπω μὲν εἶχον τούτων τι πέμπειν εἰς Συρακούσας, ὧν ἔφησ' Ἀρχύταν δεηθῆναι λαβεῖν παρὰ σου· θᾶπτον δὲ καὶ οὐ διὰ μακροῦ πέμψομέν σοι. Ἐμοὶ δὲ φιλοσοφία οὐκ οἶδ' ὅ τι ποτὲ χρήμα γέγονεν, ἄρ' αὖ γε φλαῦρον ἢ καλόν, ὅπότε ἐγὼ μισῶ νῦν συνεῖναι τοῖς πολλοῖς. Οἶμαι μὲν οὖν ὡς δικαίως διάκειμαι, ἀμαθαίνουσι δὲ κατ' ἰδέαν πᾶσαν ἀφροσύνης, οἳ τε ἰδίᾳ τι ποιοῦντες, καὶ οἳ τὰ κοινὰ πράττοντες. Εἰ δὲ ἀλόγως τοῦτο πάσχω, οὕτως γε ἴσθι, ὅτι μόλις ἂν τοῦτο ἐγένετό μοι ζῆν· ἄλλως δὲ καὶ οὐκ ἐνὶ μοι ψυχῆς λαμβάνειν. Διὸ δὴ ἐκ τοῦ ἄστεος ἀπηλλάγην ὥσπερ εἰρκτιῆς θηρίων, διατρίβων μέντοι οὐ μακρὰν Ἐφεστιάδων, καὶ τούτων τῶν χωρίων, καὶ συνέγγων, ὅτι Τίμων οὐκ ἦν ἄρα μισάνθρωπος, μὴ εὐρίσκων μέντοι ἀνθρώπους, οὐκ ἡδύνατο θηρία φιλεῖν· ὅθεν καθ' ἑαυτὸν καὶ μόνος διεβίου, κινδυνεύων δὲ τυχὸν ἴσως μὴδ' ἐκείνως εὖ λογίζεσθαι. Σὺ δὲ ἐκδέχου ὅπως βούλει· ἐμοὶ γὰρ ὥδε τὰ τῆς γνώμης ἔχει ἀποθεῖν εἶναι τοῦ ἄστεος εἰς τε νῦν καὶ τὸν ἄλλον ἅπαντα χρόνον, ὅντινα ἂν ζῆν ὁ θεὸς ἡμῖν διδῶ.

Πλάτωνος. κέ.

(Deest in editione Allatii.)

Κρήνης, ὃ ἔδωκα τὴν ἐπιστολήν, ἔστι μὲν δῆλος καὶ σοὶ φίλος, ἐπεὶ δὲ καὶ ἀρχὴ τῆς γνώσεως ἀφ' ἡμῶν γέγονε, καλῶς ἔχειν οἶμαι, καὶ νῦν ὥσπερ ἑτέραν ἀρχὴν ποιούμενον τῆς συστάσεως, παρακαλέσαι πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν αὐτοῦ. Τυχάνει γὰρ βουλόμενος στρατεύεσθαι, πράττων τι τῶν κατ' ἀξίαν αὐτοῦ. Σχεδὸν δὲ βραχύς ὁ μετὰ ταῦτα λόγος· οὔτε γὰρ ἡμᾶς ἀγνοεῖς, ὡς ἔχομεν πρὸς Παράμονον καὶ Κρήνην, οὔτε τὸν νεανίσκον, ὅτι σώφρων καὶ μέτριος, καὶ εἰς πᾶσαν ὁμιλίαν, ὡς εἰπεῖν, καὶ χρειᾶν ἀσφαλής. Δεῖν γὰρ φασι τεκμαίρεσθαι τὰ μέλλοντα τοῖς γεγονόσι, καὶ

μάλιστα τῇ ἰδίᾳ φύσει καὶ προαιρέσει. Τοῦτον δὲ πάντες ὁμολογουμένως ἐπαινοῦσιν. Ὡς οὖν ὄντος καὶ τοιούτου καὶ ἡμετέρου καὶ σοῦ φίλου, πειρῶ τὴν ἐνδεχομένην περὶ αὐτοῦ ποιεῖσθαι σπουδὴν· ἄξιοι γάρ οἱ τοιοῦτοι χάριτος.

Πλάτωνος. κς'.

(Deest itidem in editione Allatii.)

Πολλάκις ἀναγγέλλοντος Ἀθηνοδώρου τὴν ὑμετέραν προαίρεσιν, ἐδοκίμαζον γράψας πρὸς ὑμᾶς ἀσπᾶσθαι τε καὶ προσαγορεῦσαι καὶ διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ συνήθειαν, ἧς φαίνεσθε μνημονεύειν, καὶ διότι περὶ Διονύσιον ὅμοιοι διαμένετε ταῖς εὐνοίαις. Ἡδους γὰρ κρίσιν ἀκριβεστέραν οὐδεμίαν ἡγοῦμαι τῆς ἐν φιλία βεβαιότητος, ἧς ὑμᾶς αἰσθάνομαι καὶ παρὰ τὴν ἡλικίαν ἐπιμελουμένους. Ὡς οὖν καὶ διὰ ταῦτα, καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἐπιείκειαν ὑμῶν, ἣν πυνθάνομαι πολὺ μᾶλλον νῦν ἢ πρόην ἀπερχομένου μου, πειρᾶσθαι καὶ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον εἶναι τοιούτους, νομίζοντες ἐλευθεριωτάτην ἐπικαρπίαν εἶναι τῆς τοιαύτης διαθέσεως, τὴν παρὰ τῶν εὖ ζώντων εὐφημίαν.

Φαῖδρος Πλάτωνι. κς'.

Γράφεις μοι, ὥς λυπεῖν με μὴ θέλων ἀπεκρύψω, ὅτι μέλλεις ἄρα πορρώτέρω ἀποδημεῖν, καὶ αὐτὸς δὲ ἄρχομαι ποθεῖν σε νῆ Δία τὸν Ὀλύμπιον. Ἀλλὰ πρὸς Διὸς φίλιου τε καὶ ἐταιρείου, ὦ Πλάτων, καὶ τοῦ εἴτε κατὰ γῆν ἐν εὐσεβῶν χώρῳ ὄντος, εἴτε κατ' ἄστρα, ὅπερ καὶ μάλα πείθομαι, Σωκράτους, μὴ περιῦδης ἡμᾶς ἀπαιδεύτους εἰς τέλος γενομένους, ἀλλ' ἵνα, ἣν τινα προκοπὴν ἔχομεν ἐπ' ἐκείνου του δαιμονίου ἀνθρώπου, ταύτην σὺ σώσης, καὶ ἐπὶ τι ἀγάγης τέλος. Ἐμοὶ γὰρ ἥδιον φιλοσοφίας οὐδέν, καὶ τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ λόγων· ἐτιδηνῆθην γὰρ ἐκ νέου

ἔτι πάλαι Σωκρατικοῖς, ὥς ἂν τις εἴποι, βαυκαλήμασιν ἐν παντὶ ἀρμοδίῳ καὶ ἱερῷ τόπῳ, τοῦτο μὲν Ἀκαδημία, τοῦτο δὲ Λυκείῳ τε καὶ Ἰλισσῷ ὑπὸ τῇ θείᾳ πλατάνῳ ἐνισταμένης μεσημβρίας, ἵνα Λυσίας ὁ Κεφάλου τὰ περὶ ἔρωτος διωρθοῦτο. Ἐν οὖν τοῖς πιστοῖς χωρίοις περιάγων τε καὶ περιαγόμενος ἀρετῆς τῆς ἀφ' ὑμῶν ἐμπιπλάμην, καὶ ἦν ἐπίφθονος Ἀλκιβιάδῃ τῷ Κλεινίου, καὶ τισιν ἄλλοις τῶν νέων, οἳ μᾶλλον ἐβούλοντο ἐμοῦ προεδρίας ἀξιῶσθαι παρ' ὑμῖν τοῖς σοφοῖς, καὶ οὐδέποτε με καταπροέδοτε τῷ ὄντι ἐνεσθῆσων φιλοσοφίαν ἐδίψων εἰς τὸ πάμπαν.

Πλάτωνι. κή.

Οἱ ἀπ' Αἰγύπτου ἀφικόμενοι Κρηῖτες ἀγαθοὶ ἄνδρες ἀπήγγελλον ἡμῖν, ὅτι τὴν πᾶσαν Αἴγυπτον περὶσκεψάμενος νῦν διατρίβεις περὶ τὸν Σαῖτικὸν νομὸν λεγόμενον, ἐκπυνθανόμενος τῶν ἐκεῖθι σοφῶν, ὅτι αὐτοῖς φαίνοιτο τὰ περὶ τοῦ σύμπαντος, εἴ τῳ ἐγένετο, καὶ ἐν λόγῳ νῦν τὴν πᾶσαν κίνησιν ἔχει κατὰ μέρος καὶ κατὰ τὸ ὅλον. Δυσκόλως δέ φασιν αὐτοὺς τοῖς Ἕλλησι διαλέγεσθαι, ὅτῳ δήποτε οὖν παθήματι χρωμένους, εἴ μὴ ὅσον γοῦν Πυθαγόρα ἐκοινωνήσαν τοὺς λόγους τοὺς περὶ φύσεως καὶ γεωμετρίας, καὶ ἀριθμοὺς περὶ Ἡλιούπολιν· καὶ τούτῳ δὲ οἶμαι στρατηγησαμένῳ αὐτοὺς, ὥς τινες ἱστοροῦσιν, (μέμνηται γὰρ τῶν μύθων τῶν περὶ Πυθαγόραν, ἡνίκα τὰ περὶ Αἴγυπτον διηγείτο ἡμῖν, Τίμαιός τε καὶ Θεόδωρος ὁ Κυρηναῖος) εἴτε καὶ ἄλλως ἐπελθὼν αὐτοῖς οἰκειωθῆναι. Εἰ δὲ καὶ σοι νῦν, καὶ τὰ οἴκοι Ἀθήνησι πάντα κατὰ θεὸν ἔχει. Ἐπίστελλε δὲ ἡμῖν καὶ πάλιν σὺ, ὅπως διάκεισαι τοῦ σώματος, ὥς τὰ γε τῆς ψυχῆς τότε ἴσμεν ὑγιᾶ, διὰ τε φρόνησιν καὶ ἀρετήν. Καὶ εἴ του δέοιο τῶν σῶν, γράφε ἡμῖν· τὰ γὰρ ἐμὰ, ὦ Πλάτων, σά φημι εἶναι δίκη ἀπάσης, ὥσπερ καὶ Σωκράτους ἦν. Σημαίνοις δὲ ἡμῖν περὶ τῶν

ἐγχωρίων θεαμάτων, καὶ τῆς περὶ ταῦτα μεγαλουργίας, τομάς τε λίθων, καὶ εἰς ἄπλετόν τι μέγεθος ἐπηγερμένας, καὶ ἐργασίας αὐτῶν, ἀνδρεικέλους τε καὶ εἰς τὰ ἄλλα ζῶα ἀπεσχηματισμένας τέχνη παλαιᾷ, καὶ οὐκ εἰς τὸν τρόπον τὸν Ἑλληνικόν, καὶ ἅ τῶν ἄλλων πάλιν τεχνημάτων πολυμόρφων ζωδίων ἐπιδείκνυται, τὴν ἰδίαν φύσιν, καὶ ἄσκησιν ἀκεκτονοίαν τῆς ἐπινοίας ἐν τοῖς γενομένοις. Ἄσμενος δ' ἂν καὶ αὐτὸς τῶν Πυραμίδων κατεῖδον τὸ μέγεθος, καὶ τὴν Μέμφιν, καὶ αὐτήκοος ἐγενόμην τοῦ ἱεροῦ λόγου, καὶ τῆς παγκάλης τοῦ Νείλου θεάς, αἱ διερχομένου σε τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἐπισχόμενα τῇ πλημμυρίδι κατὰ τὴν ἐτέραν ὥραν, καὶ τὴν εἰς τὸ πάλιν ἀπόρροίαν αὐτοῦ. Ταῦτα γὰρ πάντα εἰς τὸ ἄπιστον λεχθῆναι ἂν νομίζων, ἅ παρὰ τοῖς πολλοῖς οὕτω μεγάλα ἐστὶ καὶ ἀξίεραστα τῆς ὕψεως.

Ἀρίστιππος τῇ . . . . . κθ'.

Ἐκομισάμην παρὰ σοῦ γράμματά μοι πεμφθέντα διὰ Τηλέα, ἐν οἷς ἐδέου με παραγενέσθαι ὡς τάχιστα εἰς Κυρήνην, λέγουσα οὐκ εὖ σοι ἀπαντᾶσθαι οὔτε παρὰ τῶν ἐπισκόπων, οὔτε ἱκανὸν εἶναι οἰκονομῆσαι τὸν ἄνδρα, αἰδῶ τε ἔχοντα, καὶ θορύβων πολιτικῶν ζῆν μακρὰν εἰθισμένον. Ἐγὼ δὲ πειρώμενος ὡς ἂν ἀφεθείην ὑπὸ τοῦ Διονυσίου πλεῦσαι πρὸς σέ, ἐμποδῶν μοι τοῦ χρεῶν στάντος ἐν Λιπάραις μαλακῶς ἔσχον· ὅτε δὴ καὶ τοὺς περὶ Σώνικον ἀρισταί μοι προσφερομένους ἐνόησα τημελοῦντάς με γνησίως, καὶ ὡς ἐν ἄδου τοῖς ἀρκεῖται· τίς ζῆν τῶν διάθεσιν φιλικήν. Περὶ ᾧν δὲ ἔκρινάς τι τίνα ἕξεις τιμὴν ὑπ' ἐμοῦ ἡλευθερωμένοις, οἳ καὶ ἔλεγον Ἀριστίππου μὴ ἀποχωρήσειν, ἕως ἂν αὐτοῖς ἢ δύναιμι ἀρέσκειν ἐκείνῳ τε καὶ σοί· πάντ' οὖν αὐτοῖς πίστευε· περιέσται γὰρ αὐτοῖς ἐκ τῆς ἐμῆς βιοτῆς μὴ εἶναι κακοῖς. Ὑποτίθεμαι δέ σοι τὰ πρὸς ἄρχοντας οἰκονομεῖν, ὥστε τὸ

ἔμὸν συμβούλευμα τοῦτο συμφέρον. Τοῦτο δὲ ἦν μὴ τοῦ πλείονος ἀριγνᾶσθαι. Ῥᾶστα γὰρ οὕτως ἐξάγεις τὰ κατὰ τὸν βίον, ὑπεροπτικὴ παντὸς οὖσα τοῦ πλείονος. Οὐ γὰρ δὴ τοσοῦτον ἐκείνοί σε ἀδικήσαιεν, ὥστε σε ἐνδεᾶ γενέσθαι. Οἱ δὲ δύο μὲν γὰρ σοι κῆποι μένουσιν, ἱκανοὶ ὄντες καὶ πολυτελεῖ βίῳ. Τὸ δ' ἐν τῇ Βερνίκῃ κτῆμα καὶ μόνον καταλειφθὲν πρὸς ἀρίστην διαγωγὴν οὐχ' ὑπολείψει. Τῶν μικρῶν ἡμῶν οὐ παρακελεύομαι καταφρονεῖσθαι, ἀλλὰ μὴ ἐπὶ μικροῖς ταράττεσθαι, ἐνθα οὐδὲ ἐπὶ μεγάλοις καλὸν ἢ ὀργή. Εἰ δέ μου διαλυθέντος ὑπὸ τῆς φύσεως στήσαι ἔμὸν βούλημα ζητεῖς, ὥς ὅτι κράτιστα παιδεύσασα τὸν Ἀριστίππον Ἀθήναζε χῶρει, Ξανθίππην καὶ Μυρτώ πρὸ παντὸς ποιουμένη, αἱ με πολλάκις ἐλπάρουν ἐπὶ μυστήριά σε ἄγειν. Τὸ οὖν ἡδὺ βιότευμα μετὰ τούτων ἔχουσα, κατάλιπε τοῖς ἐν Κυρῆνῃ ἐπισκόποις ὅτι ποτ' ἂν ἐθέλωσιν ἀδικεῖν· σὲ γὰρ οὐκ εἰς τὸ φυσικὸν τέλος ἀδικήσουσιν. Πειρῶ δὲ μετὰ Ξανθίππης καὶ Μυρτοῦς ζῆν, ὥς ἐμοὶ φίλον μετὰ Σωκράτους, πλεόν διὰ τῆς ἐκείνων φιλίας σεαυτὴν στέλλουσα· ἐκεῖθι τὸ δοβαρὸν οὐκ ἐπιχώριον. Εἰ δ' ἔλθοι θᾶττον ἅμα Λαμπροκλῆς εἰς Κυρῆνην ὁ Σωκράτους, ὃς ἐν Μεγάροις ὠμίλει μοι, ποιήσεις ἀρίστα κοινουμένη τὸν βίον αὐτῷ, καὶ μηδὲν διαφορώτερον τοῦ τέκνου τιμῶσα. Θῆλυ δὲ τέκνον εἰ μηκέτι τρέφειν βούλει, διὰ τὸ πολλὰ ἀνιᾶσθαι ἐπὶ παιδοτροφίᾳ, τὸ τῆς Εὐβοΐδος θυγάτριον, ὃ δὴ ἐλευθέρως ἦγες, ἐμοὶ τε χαρίζεσθαι βουλομένης σε ..... τῆς ἐμῆς μητρὸς ὀνόματι· καὶ γὰρ ἐγὼ πολλάκις ἀμίκαν αὐτὸ προσηγόρευσα. Πρὸ παντὸς δὲ ἐπισκόπει σοι τοῦ μικροῦ Ἀριστίππον ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως ἄξιός ἡμῶν καὶ φιλοσοφίας· ταύτην γὰρ αὐτῷ καταλείπω τὴν οὕτως κληρονομίαν, τᾶλλα μὲν γὰρ τοῦ βίου καὶ τοὺς ἐν Κυρῆνῃ ἄρχοντας ἔχει πολεμίους. Περὶ φιλοσοφίας δὲ οὐδὲ ἐν μοι γέγραπας, ὅτι ταύτην σοῦ τις ἀφήρηται. Μέγα οὖν, ὦ ἀγαθὴ γυναι, χαῖρε ἐπὶ τῷ πλουτεῖν πλουτοῦν τὸν ὑπὸ

σοὶ κείμενον, καὶ κτηματίτην ποίει τούτου τὸν υἱόν, ὃν ἐβουλόμην μὲν αὐτὸς ἤδη ἕμὸν υἱὸν εἶναι. Ἐπειδὴ δὲ ἀναλύω μὴ ἐμπλησθεὶς αὐτοῦ, πέποιθα καὶ σοι, διότι τὴν αὐτὴν ἄξις πορείαν τὴν συνήθη ἀγαθοῖς ἀνδράσιν. Ἐρῶ σο καὶ περὶ ἡμῶν ἀστενάκτει.

Φιλίππῳ. κ'.

Ἀντίπατρος ὁ φέρων τὴν ἐπιστολήν, τὸ μὲν γένος ἐστὶ Μάγνης, γράφει δὲ Ἀθήνησι πάσαι τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις· ἀδικεῖσθαι δὲ φησιν ὑπὸ τινος ἐν Μαγνησίᾳ. Διάκουσον οὖν αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα, καὶ βοήθησον, ὥς ἂν δύνῃ, καὶ προθυμότερα. Δικαίως δ' ἂν αὐτῷ βοηθήσεις διὰ πολλὰ, καὶ διότι παρ' ἡμῖν διαγνωσθέντος ἐν διατριβῇ τοῦ σοὶ πεμφθέντος ὑπὸ Ἰσοκράτους λόγου τότε, τὴν μὲν ὑπόθεσιν ἐπήνεσε, τὸ δὲ παραλιπεῖν τὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα γενομένας εὐεργεσίας ὑμῶν ἐνεκάλεσε. Πειράσομαι δ' αὐτῶν εἰπεῖν ὀλίγας. Ἰσοκράτης μὲν γὰρ οὔτε τὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα γενομένας εὐεργεσίας ὑπὸ σοῦ καὶ τῶν σῶν προγόνων δεδῆλωκεν, οὔτε τὰς ὑπὸ τινων κατὰ σοῦ γεγενημένας διαβολὰς λέλυκεν, οὔτε Πλάτωνος ἐν τοῖς πρὸς σε πεμφθεῖσι λόγοις ἀπέσχηται. Καίτοι χρηὶ πρῶτον μὲν τὴν ὑπάρχουσαν οἰκειότητα πρὸς τὴν ἡμετέραν πόλιν αὐτὸν μὴ λαθεῖν, ἀλλὰ ποιῆσαι καὶ τοῖς ἀπὸ σοῦ γενομένοις φανεράν. Ἡρακλῆς γὰρ, ὄντος νόμου τὸ παλαιὸν ἡμῖν μηδένα ξένον μυεῖσθαι, βουλευθεὶς μυεῖσθαι γίνεται Πυλίου θετὸς υἱός. Τούτου δὲ ὄντος τοιούτου, τοὺς λόγους ἐξῆν Ἰσοκράτει λέγειν ὥς πρὸς πολίτην, ἐπειδὴ τὸ γένος ὑμῶν ἐστὶν ἀφ' Ἡρακλέους, μετὰ ταῦτα τὰς Ἀλεξάνδρου τοῦ σοῦ προγόνου, καὶ τῶν ἄλλων τὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα γενομένας εὐεργεσίας ἐξαγγέλλειν. Νυνὶ δὲ ὥς περ ἀπορρήτους, συμφορὰς αὐτῶν κατασεσιώπηκεν. Ἐέρξου γὰρ πρέσβεις ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα πέμπαντος, γῆν καὶ ὕδωρ αἰτήσοντας, Ἀλέξανδρος τοὺς μὲν

πρέσβεις ἀπέκτεινεν· ὕστερον δέ, στασιαζόντων τῶν βαρβάρων, οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τὸ ἡμέτερον Ἡράκλειον ἀπῆντησαν, Ἀλεξάνδρου δὲ τὴν Ἀλέου καὶ Θετταλῶν προδοσίαν τοῖς Ἕλλησι μηνύσαντος, ἀναζεύξαντες οἱ Ἕλληνες δι' Ἀλέξανδρον ἐσώθησαν. Καίτοι τούτων χρηὴ οὐ μόνον Ἡρόδοτον καὶ Δαμάστην μνησθῆναι τῶν εὐεργεσιῶν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐν ταῖς τέχναις ἀποφαινόμενον ἐκ τῆς προγ..... εὐνοὺς δεῖν προσεῖναι τοὺς ἀκροατάς. Προσῆκει δὲ καὶ τὴν ἐν Πλαταιαῖς ἐπὶ Μαρδονίου γεγενημένην δηλώσαι, καὶ τὰς ἐξῆς τούτου τὰς τῶν σῶν προγόνων εὐεργεσίας. Οὕτως γὰρ ἂν ὁ περὶ σοῦ γραφεὶς λόγος τῆς παρὰ τῶν Ἑλλήνων εὐνοίας ἔτυχε μᾶλλον, ἢ μηδὲν ἀγαθὸν περὶ τῆς ὑμετέρας βασιλείας εἰπόντος. Ἦν δὲ καὶ τὰ παλαιὰ διαλεχθῆναι τῆς Ἰσοκράτους ἡλικίας, τὸ δέ, εὐθαλῶς, ὥς φησιν αὐτὸς, ἀνθούσης τῆς διανοίας. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς διαβολὰς ἐνὴν λύσαι τὰς τὸ πλεῖστον ὑπ' Ὀλυνθίων γινομένας. Τίς γὰρ ἂν οὕτως εὐήθης νομίσειεν, ὥστε σοι πολεμούντων Ἰλλυριῶν καὶ Θρακῶν, ἔτι τε Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων, καὶ ἄλλων Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, πόλεμον πρὸς Ὀλυνθίους ἐξενεγκεῖν; Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων οὐκ ἐν ἐπιστολῇ πρὸς σέ μηνυντέον. Ἄ δέ ἐστιν οὐκ ἐμποδῶν τοῖς τυχοῦσιν εἰπεῖν, ἐκ πολλοῦ τε χρόνου τοῖς πᾶσι κατασεσιώπῃται, συμφέρει δέ σοι πυθέσθαι, ταῦτα μοι δοκεῖ φράσειν, καὶ τούτων ἀξιῶσειν εὐαγγελίᾳ δικαίαν χάριν Ἀντιπάτρῳ παρὰ σοῦ δοθῆναι. Περὶ γὰρ τῆς γινομένης Ὀλυνθίοις χώρας, ὥς ἐστι τὸ παλαιὸν Ἡρακλειδῶν, ἀλλ' οὐ Χαλκιδέων, ὁ φέρων τὴν ἐπιστολὴν μόνος καὶ πρῶτος ἀξιοπίστους μύθους εἶρηκεν. Τὸν αὐτὸν γάρ, φησι, τρόπον Νηλέα μὲν ἐν Μεσσήνῃ, Δυλέα δὲ περὶ τὸν Ἀμφιπολιτικὸν τόπον ὑφ' Ἡρακλέους ὑβριστὰς ὄντας ἀπολέσθαι, καὶ δοθῆναι παρακαταθήκην φυλάττειν, Νέστορι μὲν τῷ Νηλέως Μεσσήνην, Δικαίῳ δὲ τῷ Νηλέως ἀδελφῷ τὴν Φυλλίδα χώραν· καὶ Μεσσήνην

μὲν ὕστερον πολλαῖς γενεαῖς Κρεσφόντα κομίσασθαι,
 τὴν δὲ Ἀμφιπολίτην Ἡρακλειδῶν οὖσαν Ἀθηναίους
 καὶ Χαλκιδεῖς λαβεῖν· ὡσαύτως ὑφ' Ἡρακλέους ἀναι-
 ρεθῆναι κακούργους καὶ παρὰ νόμους, Ἱπποκῶντα
 μὲν ἐν Σπάρτῃ τύραννον, Ἀλκυονέα δὲ ἐν Παλλήνῃ,
 καὶ Σπάρτην μὲν Τυνδάρεω, Ποτίδαιαν δὲ καὶ τὴν
 ἄλλην Παλλήνην Σιθῶνι τῷ Ποσειδῶνος παρακατα-
 θέσθαι, καὶ τὴν μὲν Λακωνικὴν τοὺς Ἀριστοδήμου
 παῖδας ἐν ταῖς Ἡρακλειδῶν καθόδοις ἀπολαβεῖν,
 Παλλήνην δὲ Ἐρετριεῖς καὶ Κορινθίους, καὶ τοὺς
 ἀπὸ Τροίας Ἀχαιοὺς, Ἡρακλειδῶν οὖσαν κατασχεῖν.
 Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἐξαγγέλλειν περὶ τὴν Τορ-
 ναίαν τοὺς Πρωτίδας τυράννους, Τμῶλον καὶ Τηλέ-
 γονον ὡς Ἡρακλῆς ἀνέλοι, καὶ περὶ Ἀμβρακίαν
 Κλείδην καὶ τοὺς Κλείδου παῖδας ἀποκτείνας, Ἀρι-
 στομάχῳ μὲν τῷ Σιθῶνος τὴν Τορωναίαν τηρεῖν
 προστάξειεν, ἣν Χαλκιδεῖς ὑμέτεραν οὖσαν κατώκι-
 σαν· Λαδίκη καὶ Χαράττη τὴν Ἀμβρακικὴν χώραν
 ἐγχειρήσειεν, ἀξίων ἀποδοῦναι τὰς παρακαταθήκας
 τοῖς ὑπ' αὐτοῦ γινομένοις· Ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς ὑπο-
 γυίους Ἀλεξάνδρου τῆς Ἡδωνῶν χώρας κτήσεις Μα-
 κεδόνες πάντες ἴσασιν· καὶ ταῦτά ἐστιν οὐ προφά-
 σεις Ἰσοκράτους, οὐδὲ ὀνομάτων ψόφος, ἀλλὰ λόγοι
 δυνάμενοι τὴν σὴν ἀρχὴν ὠφελεῖν· Ἐπειδὴ δὲ καὶ
 περὶ τῶν Ἀμφικτυονικῶν πραγμάτων δηλὸς εἶ σπου-
 δάζων, ἐβουλήθην σοὶ φράσαι μῦθον παρὰ Ἀντιπά-
 τρου, τίνα τρόπον πρῶτον οἱ Ἀμφικτύονες συνέστη-
 σαν, καὶ πῶς ὄντες Ἀμφικτύονες Φλεγῦαι μὲν ὑπὸ
 Ἀπόλλωνος, Δρύοπες δὲ ὑπὸ Ἡρακλέους, Κρισσαῖοι
 δὲ ὑπὸ Ἀμφικτυόνων ἀνῆρέθησαν· οὗτοι γὰρ πάν-
 τες Ἀμφικτύονες γενομένοι τῶν ψήφων ἀφῆρέθησαν,
 ἕτεροι δὲ τὰς τούτων ψήφους λαβόντες τῆς τῶν Ἀμ-
 φικτυόνων συντελείας μετέσχον, ὧν ἐνίους σέ φησι
 μεμιμῆσθαι, καὶ λαβεῖν ἄθλον Πυθίοις τῆς εἰς Δελ-
 φούς στρατείας παρὰ τῶν Ἀμφικτυόνων. Τὰς δὲ
 Φωκέων ψήφους, ὧν ὁ τὰ παλαιὰ καινῶς, καὶ τὰ και-

καὶ παλαιῶς ἐπαγγελλόμενος διδάσκειν, λέγει νῦν οὔτε
 τὰς ἀρχαίας πράξεις, οὔτε τὰς ὑπὸ σοῦ νεωστὶ διαγω-
 νισθείσας, οὔτε τὰς τοῖς χρόνοις μεταξὺ γενομένας μεμύ-
 θευκε. Καίτοι δοκεῖ τὰς μὲν οὐκ ἀνηκοῆναι, τὰς δὲ οὐκ
 εἰδέναι, τῶν δὲ ἐπιλελῆσθαι. Πρὸς δὲ τούτοις ἐπὶ πρά-
 ξεις σε δικαίας παρακαλῶν ὁ σοφιστής. τὴν μὲν Ἀλκιβιά-
 δου φυγὴν καὶ κάθοδον ἐπαινῶν, ἐν παραδείγματι δε-
 δήλωκε, τὰ δὲ μεῖζω καὶ καλλίω πράγματα τῷ πατρί σου
 πραχθέντα παρέλιπεν. Ἀλκιβιάδης μὲν γὰρ ἐπ' ἀσε-
 βείᾳ φυγῶν, καὶ πλείστα τὴν πατρίδα τὴν αὐτοῦ κα-
 κῶς ποιήσας, εἰς αὐτὴν κατῆλθεν. Ἀμύντας δὲ
 ὑπὲρ βασιλείας στάσει νικηθεὶς βραχὺν χρόνον ὑπο-
 χωρήσας, μετὰ ταῦτα πάλιν Μακεδονίας ἤρξεν.
 Εἰδ' ὁ μὲν πάλιν φυγῶν αἰσχρῶς τὸν βίον ἐτελεύτη-
 σεν, ὁ δὲ σὸς πατὴρ βασιλεύων κατεγήρασεν. Παρή-
 νεγκε δέ σοι καὶ τὴν Διονυσίου μοναρχίαν, ὥς περ
 προσήκόν σοι τοὺς ἀσεβεστάτους, ἀλλ' οὐ τοὺς σπου-
 δαιοτάτους μιμήσασθαι, καὶ ζηλωτὴν τῶν κακίστων,
 ἀλλ' οὐ τῶν δικαιοτάτων γενέσθαι. Καί φησι μὲν ἐν
 ταῖς τέχναις προσήκειν οἰκεῖα καὶ γνώριμα τὰ παρα-
 δείγματα φέρειν· ὀλιγορήσας δὲ τῆς τέχνης, ἄλλο-
 τρίοις καὶ τοῖς αἰσχίστοις, καὶ τοῖς πρὸς τὸν λόγον ὡς
 ἐναντιωτάτοις παραδείγμασι χρῆται. Καίτοι πάντων
 καταγελαστότατα τοιαῦτα γράφων χαριέντως ἀμύνα-
 σθαι φησι τῶν μαθητῶν τοὺς ἐπιτιμῶντας. Οἱ δὲ
 χειρωθέντες τῶν αὐτῷ πλησιαζόντων ἀκμάζοντες τῆς
 ῥητορικῆς τῇ δυνάμει, καὶ παρὰ ταῦτα αὐδὲν ἔχοντες
 εἰπεῖν οὕτως ἐπῆνεσαν τὸν λόγον, ὥστε τὰ πρωτεῖον τῶν
 λόγων τῷ λόγῳ τούτῳ δεδώκασι. Καταμάθοις δ' ἂν ἐν
 βραχεὶ τὴν Ἰσοκράτους ἱστορίαν ἐξ ᾧν Κυρηναίους μὲν
 ποιεῖ τοὺς ἀκούοντας ἀποίκους Λακεδαιμονίων, τὸν
 δὲ Ποντικὸν μαθητὴν ἀπέδειξε τῆς αὐτοῦ σοφίας διά-
 δοχον, οὗ σὺ πολλοὺς τεθραμένους σοφιστὰς βδελυρώ-
 τερον οὐκ εἶδράκας. Πυνθάνομαι δὲ καὶ Θεόπομπον
 παρ' ὑμῖν μὲν εἶναι πάνυ ψυχρόν, περὶ δὲ Πλάτωνος
 βλασφημεῖν, καὶ ταῦτα, ὥς περ οὐ Πλάτωνος τὴν

ἀρχὴν τῆς ἀρχῆς ἐπὶ Περδίκκᾳ κατασκευάσαντος καὶ διὰ τέλους χαλεπῶς φέροντος, εἴ τι γένοιτο παρ' ὑμῖν ἀνήμερον ἢ μὴ φιλάδελφον. Ἴνα οὖν Θεόπομπος παύσῃται τραχὺς ὢν, κέλευσον Ἀντίπατρον παραναγνῶναι τῶν Ἑλληνικῶν πράξεων αὐτῷ, καὶ γινώσεται Θεόπομπος δικαίως μὲν ὑπὸ πάντων ἐξαλειφόμενος, ἀδίκως δὲ παρὰ σοῦ χορηγίας τυγχάνων. Ὁμοίως δὲ καὶ Ἰσοκράτης, ἐπειδὴ νέος μὲν ὢν εἰς τὸν δῆμον μετὰ Τιμοθέου καθ' ὑμῶν ἐπιστολὰς αἰσχροῦς ἔγραψεν, νυνὶ δὲ πρεσβύτης ὢν ὥςπερ ἐκῶν, ἢ φθονῶν τὰ πλεῖστα τῶν ὑμῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν παραλέλοιπεν· ἀπέσταλκε δέ σοι λόγον, ὃν τὰ μὲν πρῶτον ἔγραψεν Ἀγησιλάῳ, μικρὰ διασκευάσας· ὕστερον ἐπώλει τῷ Σικελίας τυράννῳ Διονυσίῳ· τὰ δὲ τρίτον τὰ μὲν ἀφελὼν, τὰ δὲ προσθεὶς ἐμνήστευσεν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Θετταλῷ· τὰ δὲ τελευταῖον νῦν πρὸς σέ γλίσχρως αὐτὸν ἐπηκότισεν. Βουλοίμην δ' ἂν χωρῆσαι τὸ βιβλίον ἀναμνηῆσαι τὰς ἐν τῷ λόγῳ πρὸς σέ πεμφθείσας ὑπ' αὐτοῦ προφάσεις. Ἐπὶ μὲν γὰρ Ἀμφιπόλεως φησι κωλύσαι τὴν γενομένην εἰρήνην γράψαι λόγον ὑπὲρ τῆς Ἡρακλέους ἀθανασίας, ὕστερον δὲ αὐτῷ σοι φράσειν. Ὑπὲρ ἐνίων δὲ διὰ τὴν ἡλικίαν ὁμολογῶν μαλακώτερον γράφειν, συγγνώμης ἄξιοι τυχεῖν· μὴ θαυμάζειν δέ, εἰ καὶ πῶς ἀναγνῶ ὁ Ποντικός ἀμβλύτερον καὶ φαυλότερον ποιεῖ φαίνεσθαι τὸν λόγον· τὸν Πέρσην δὲ ὡς καταστρατηγήσεις αὐτὸν εἰδέναι σέ φησιν. Ἀλλὰ γὰρ τὰς λοιπὰς σκῆψεις γράφαντα ἐπιλείπει με τὸ βιβλίον· τοσαύτην ἡμῖν σπάνιν βιβλίων βασιλεὺς Αἴγυπτον λαβὼν πεποίηκεν. Ἐρῶ σο, καὶ Ἀντιπάτρου διὰ ταχέων ἐπιμεληθεὶς πρὸς ἡμᾶς αὐτὰν ἀποστείλαν.

Φιλίππῳ. λά.

Περδίκκας μὲν ἐνδεδαῖχθαί μοι δοκεῖ περὶ πολλοῦ ποιούμενος κατὰ τὴν Ἡσίοδον τὰ ἡμίσεα πάντων

κεκτῆσθαι, νομίζων τὰ μὲν χρήματα καὶ διὰ τύχην
 ἂν τινὰ πολλὰ κτήσασθαι..... τῶν βελτίστων εἶ-
 ναι. Σοὶ δὲ ὅτι ἐστὶν ἀδελφὰ τοῖς παρ' ἐκείνου ὑπὴρ-
 γμένοις πράττειν, ὅπως ἂν δοκῇς καὶ τὸ ἦθος ἀδελ-
 φὸς εἶναι τοῦ περὶ σέ οὐ διανοηθέντος τοιαῦτα. Νό-
 μιζε δὲ πάντας προσέχειν σοι τὸν νοῦν, καὶ ποιεῖν
 ποῖός τε ἔσῃ πρὸς τὸν ἀδελφόν, καὶ τοὺς μὲν βελτί-
 στοὺς ἀγωνιᾶν βουλομένους καὶ ἐξισοῦσθαι σε τῇ τοῦ
 ἀδελφοῦ ἐπιεικείᾳ, καὶ ὑπερβάλλειν, τοὺς δὲ φαύ-
 λους φθονοῦντας ἡδέως ἂν τι ἰδεῖν περὶ ὑμᾶς γενό-
 μενον πλημμελές. Οὓς δεῖ νομίσαντα πολεμίους εἶναι
 μετὰ τῶν βελτίστων ἀγωνίζεσθαι αὐτὸν ὄντα ἓνα τού-
 των. Δοκεῖ γάρ μοι οὐ μόνον ἀμιλλητέον εἶναι πρὸς
 τὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἔργα, ἀ ἐκείνῳ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ πέ-
 πρακται, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς σὰς εὐεργεσίας, ὅπως μὴ
 καταδεέστεραι αἰ παρὰ σοῦ πρὸς ἐκείνον γίνωνται.
 Περὶ πλείστου δὲ δεῖ σε ποιῆσαι σῶφρονά τε εἶναι,
 καὶ κατήκοον τοῦ ἀδελφοῦ, ὄντος περὶ σέ οἷός περ νῦν
 ἐστίν. Ἐρῶ σο.

λβ'.

Ἐνόμιζον ἐπιτήδειον εἶναί μοι μηδέν τῶν καλῶς
 ἔχόντων παραλιπεῖν, καὶ διὰ τὴν Πλάτωνος ἐντολήν,
 καὶ διὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἐμοὶ καὶ σοὶ φιλίαν. Καίτοι
 ᾧ μιν δεῖν γράψαι πρὸς σέ, ὥς διακείμενος τυγχάνω
 τὸ σωματίον, καὶ διότι νομίζω παραγενόμενόν σε εἰς
 Ἀκαδημίαν συνέχειν τὸν περίπατον. Ταῦτα δὲ ὥς
 δίκαιά ἐστι καὶ καλῶς ἔχοντα, πειράσομαί σοι φράζειν.
 Πλάτων, καθάπερ καὶ σὺ οἶσθα, καὶ ἐν τῇ τυχούσῃ
 τιμῇ τὴν ἐν Ἀκαδημίᾳ διατριβὴν ἤγεν, νομίζων εἶναί
 τι καὶ πρὸς δόξαν ὀρθὴν, καὶ πρὸς τὸν αὐτοῦ βίον
 καὶ τὴν ὑστερον παρ' ἀνθρώποις μνηίαν ἐσομένην.
 Καὶ τούτων οὕτως ἔχόντων, διότι σε περὶ πλείονος
 ποιούμενος ἐτύγχανε, τελευτῶν τὸν βίον ἐμαρτύρη-
 σεν. Ἐπέσκηψε γὰρ πᾶσιν ἡμῖν τοῖς οἰκείοις, ἂν τι
 πάθῃς, πρὸς ἑαυτὸν θείναί σε, νομίσας οὐκ ἀπαλλα-

γῆσεσθαι σε τὸ παράπαν ἐξ Ἀκαδημίας. Διὸ δὴ καὶ μάλιστα μοι φαίνεται σοι προσήκον εἶναι καὶ ζῶντα καὶ τεθνηκότα Πλάτωνα τιμᾶν. Θεῶν γὰρ δὴ καὶ γονέων καὶ ἐπιστολῶν ποιητέον ἐπιμέλειαν τὸν χαρίεντα. Οἰκειοτάτῃ δὲ τοῖς εἰρημένοις εὐρίσκοιτ' ἂν οὕσα ἢ Πλάτωνος συνουσία πρὸς τοὺς συνόντας. Τῶν μὲν γὰρ ὡς γεννήσας, τῶν δὲ ὡς εὐεργέτης ἐπεμελεῖτο, κοινῇ δὲ πρὸς ἅπαντας θεοῦ τάξιν εἶχεν. Συμβουλεύω δὲ καλὸν ἡγούμενος καὶ δίκαιον εἶναι χάριν ἀποδιδόναι σε Πλάτωνα πασῶν μεγίστην, κακείνῳ μάλιστα ἀρμόζουσαν· ἀποδώῃς δ' ἂν, εἰ παραγενόμενος Ἀκαδημίαν καθηπεριπε..... σοφία γὰρ ἀληθῆς λέγοιτ' ἂν ἔνδικος βεβαιότης καὶ πιστός. Προσῆκει δὲ ἡμᾶς ἐν τούτοις πολὺ τῶν ἀνθρώπων διαφέρειν. Σὺ δὲ καὶ δοκεῖς πλέον τοῦ προσήκοντος ἐπιμελὲς εἶναι.

λγ'.

Ἔδοξέ μοι γράψαι πρὸς σέ ἐπιστολὴν περὶ τῶν συμβεβηκότων κατὰ τὸ σωματίον. Οὐ γὰρ μετρίως ἐκλελοίπασιν αἱ δυνάμεις τῶν μερῶν ἀπάντων, ὥστε μηδὲν αὐτοῖς ἐνεργεῖν δύνασθαι· κατὰ τύχην δὲ τινα ἢ γλῶττα, καὶ τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν μεμένηκεν, εἰ μὴ καὶ διὰ τὸ κεχαρισμένον, καὶ διὰ τὸ θειότατον εἶναι. Πάνυ μὲν οὖν ἐβουλόμην παρεῖναι σε· εὐ δὲ ποιήσεις καὶ νῦν παραγενόμενος. Καὶ γὰρ τῶν περὶ ἐμὲ προστήσῃ κατὰ τρόπον, ὡς ἐγὼ εὖ οἶδα, καὶ τῶν ἐν τῷ περιπάτῳ ἐπιμελήσῃ προσηκόντως.

λδ'.

Οἶμαι φανεράν εἶναι διὰ παντὸς τοῦ χρόνου τὴν ἐμὴν προθυμίαν, καὶ ὅτι πολλὴν πρόνοιαν εἶχον περὶ ὑμῶν, οὐκ ἄλλου δὲ τινος ἕνεκεν μᾶλλον, ἢ τῆς ἐπὶ τοῖς καλοῖς φιλοτιμίας. Τοσούτῳ γὰρ δίκαιον εἶναι τοὺς ὄντας τῇ ἀληθείᾳ ἐπιεικῆς καὶ πράττοντας τοιαῦτα τυγχάνειν δόξης τῆς προσηκούσης. Ὅτι δὲ τὰ

καιριώτατα τοῦ σώματος, καὶ τῷ ὄντι ἡ κεφαλὴ, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ περίεστιν, εὖ ἔχει. Τῶν δὲ λοιπῶν τὴν προσήκουσαν ἐπιμέλειαν ποιοῦ μετὰ τε ἰατρῶν, καὶ αὐτὸς ἐπιβλέπων τὸ χρήσιμον. Ἀνδρία γὰρ καὶ ῥώμη καὶ τάχει διενεργεῖν δόξειεν ἂν χαρίεντος εἶναι. Ἐγὼ δέ, καθάπερ καὶ σὺ οἶσθα, Πλάτωνα θαυμάσας δι' ἐκείνον καὶ τὴν πόλιν ὑμῶν, καὶ τὴν ἐν Ἀκαδημίᾳ διατριβὴν ἡδούμην, καὶ διέμεινα πάντα τὸν χρόνον ἀνέγκλητον ἑμαυτὸν, ἐφ' ὅσον ἡδυνήθην, πρὸς τὰ ἐκείνου ἥθος διατηρήσας. Ἐπεὶ δὲ κατὰ τὰ συμβαινόντα ἐκείνος μὲν ἐχωρίσθη τῆς ἐν ταυτῷ ἡμῖν συνουσίας, τὰ δὲ νομιζόμενα συνετελέσαμεν, καὶ κοινῇ καὶ ἰσῶς τιμῶντες ἐκείνον, ἐχωριζόμεθα κατὰ τὰς αἰρέσεις, ἃς ἕκαστος ἡμῶν ἐδοκίμαζεν. Ἐγὼ μὲν οὖν αἰεὶ ποτε καὶ τῇ φύσει παντελῶς οἰκεῖος ὢν ἡσυχίας καὶ σχολῆς ὑπῆρχον, ἀνυπεύθυνός τε ὢν ἄνθρωπος εἰς τὸ δυνατόν ἡρούμεν διαγενέσθαι. Καὶ γὰρ ἐφιλοσόφουν, ὅπως ἑμαυτοῦ τε, ὥς οἶόν τε ἦν, καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων διάφορος γίνωμαι. Δεῖ οὖν φανερόν γενέσθαι, διότι εἰμὶ, οἷός πέρ φημι· ἄλλως γε, ἐπεὶ γε σὺν θεῷ εἰπεῖν ῥαδιόν ἐστιν. Ἐφύωσα.

λέ.

Ἐδοξέ μοι γράψαι ἐπιστολάς, τὴν μὲν ἑτέραν μᾶλλον τι σεμνυνομένην, τὴν δὲ τῶν κατ' οἶκον εἰδικισμένων λέγεσθαι τρόπῳ. Καὶ γὰρ ἐνεθυμήθην, ὅτι δοκοῦσιν ἐνίοτε συμβαίνειν ἀκαιρίαι τοῦ λαμβάνειν τὰ ἐπεσταλμένα. Ὅτε μὲν γὰρ τυγχάνει ἕκαστος ἡμῶν σπουδάζων, ἔστι δ' ὅτε πρὸς παιδιὰν ἀνιέμενος καὶ ἡλαρώτερον ἔχων, τῷ δὲ παρήρησίαν ἄγειν ἀπλῶς ἡδόμενος. Πρῶτον μὲν οὖν συγχαίρω Συρακουσίοις, ὅτι πέπαινται τὸν χοῖρον Ἰακχὸν καλοῦντες, καὶ τὸν βοῦν Γαρύταν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἡδέα κομψὰ ταῦτα, καρποτάκον τε μῆνα, ὅτι καρπὸς ἐν αὐτῷ γίνεται, καὶ τὰ εἰς Δελφοὺς πεμφθέντα ἀναγράφαι τὰ σοφά, ἐφ' οἷς ἔαικεν ὁ Ἀπόλλων οὐχ' ὥς κατῆρ διατεθῆναι

ἀκούσας, καὶ τό τε ἀμάξιον ἰδὼν τὸ ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ περιτρέχον αὐτόματον. Ἀλλά μοι δοκεῖ βουλευθῆναι παῦσαι ἀφικνούμενον αὐτὸν τοιαῦτα θεωρήματα. Ὅρθῳς οὖν ἔχει ἴσως τοὺς καλοὺς γενομένους θεοφιλήτους νομίζειν. Ἐγὼ δὲ οὐπω σε μνησκῶ τῆς ἐπιστολῆς, ἣν ἔγραψας πρὸς ἐμέ, ὅτι αἷτιος εἶην ἐγὼ τοῦ ἐπιμεληθῆναι τὴν πράξιν ταύτην, καὶ μὴ ἀναθῆναι, καὶ ἔφης καλῶς ποιεῖν, εἰ καὶ αὐτὸς ἀνεχοίμην ἀπορίας καὶ πραγματείας. Ἐτερος μὲν οὖν ἂν τις εὐθέως μνησθὲν ἐπιστολὰς ἐπεμπε πρὸς σέ νῦν, κελεύων ἐκείνων μνησθαι· ἐγὼ δὲ καιρὸν τηρήσας τότε ἐπιστελῶ. Πάνυ δὲ πολλὰν ἐτιμησάμην ἂν ἀπὸ μηχανῆς θεωρεῖν, πότερον ἐκείνο τὸ σχῆμα διατελεῖς ἔχων, ἢ γέγονας ἡμῖν σεμνὸς τε καὶ αὐθάδης, ὅτι διαλέγεται περὶ σοῦ τὰ παιδιὰ ἐν ταῖς ὁδοῖς, καὶ Πολύξενος ἐν τοῖς πορθασίοις καθήμενος, καὶ οἱ ποιμένες ἐν τοῖς ὄρεσι. Τουτί τὸ νεανικόν ἐστι καὶ ἀγαπητόν; Οὐ δῆπου. Ἀλλὰ νῦν δείξεις,

Οἷοι καὶ Δαναοῖσιν μετέασιν ἀριστῆες
ἀδικίας τ' ἀνέχοντες, ὅθεν δὴ γίνεται πάντα τὰ καλά.
Καὶ τὴν Ἀκαδημίαν κοσμήσεις, ὥστε κλέος αὐτῆς εἶναι
— — — ὅσον τ' ἐπικίδνεται ἡώς.

Ἐμοὶ δὲ σκέλη μὲν καὶ πόδες φύσσονται πλείονα ἢ τῷ Γηρουνῇ. Τόν τε γὰρ Φιλιστῖωνα ἀποπέμψετε, καὶ ἄλλον ὄντινα τρόπον δυνατόν ἐστι τὴν δύναμίν μου αὐξήσετε. Ἀπόπεμψον δέ μοι μίαν ..... Μοίριδος καὶ Ἐχεκράτους πυθόμενος τὰς περὶ Διονυσίου συνουσίας· πάνυ γὰρ ἀξιηκόους αὐτὰς οἶμαι εἶναι ἀνδρὸς φόβου κοινώμασι βλαστήντος. Ἐπίστελλε δὲ καὶ εἴ που δεῖ ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἐνθάδε, ἢ ἰδίᾳ πρὸς τὴν πόλιν, ἢ καὶ εἴ ποθεν ἄλλοθεν συμπαρασκευασάμενος, ὡς ἔτοιμοί εἰσιν, οἵπερ συναπέστελλον ὑμᾶς. Γίνωσκε δὲ, ὅτι πολλοὺς οἶμαι φανεῖσθαι τοὺς ἐτοίμους ὄντας συνεπιμελεῖσθαι τῶν ὑπαρχόντων, ἔαν σοι φαίνηται τὰ παρ' ἡμῶν κατὰ τὸ προσῆκον ὑφῆ-

γούμενα. Τὰ δὲ παρ' ἡμῖν ἔχει παραπλησίως, ὥς περ
καὶ ὑμῶν ἐπιδημοούντων. Ἐρῶ σο.

λς'.

Βούλομαι σε μετὰ παιδιᾶς παρρησιάζασθαι,
ἐπειδὴ καὶ σὺ περὶ ἐμοῦ προεισβέβληκας τῷ τρόπῳ
τούτῳ. Λέγω δὴ σοι εὖ πράττειν· εἰ ἄρα τοῦτό ἐστι
τοῦ χαίρειν ἄμεινον, ὥς οὐκ ἐστιν. Ἀλλὰ τοῦ μὲν
ἠδεδῆναι ᾧ Λασθενία καὶ Σπεύσιππος χρήται, αἴτιος
τοῦ ἐς Σικελίαν στόλου ὁμολογῶν εἶναι, καὶ πλείονας
τοῦ Γηρυόνου χειρας καὶ πόδας ἔξων, μᾶλλον δὲ τοῦ
Βριάρεω. Ἐάν σοι Φιλιστίων ὁ ἰατρὸς ἀφίκηται, καὶ
τᾶλλα, ὅσα ἐπὶ τῷ Γαρότᾳ, περὶ οὗ σὺ εὐμαρῶς,
ἅτε σοφὸς ὢν, ἐξηπατώθης, ὥς ἔγωγε ὠνόμασα· ἅτε
γὰρ οἶμαι ἐν τῷ ἥπατι τῆς Ἑλλάδος κατοικοῦντά σε
οὐδέν λεληθέναι. Συνήδομαι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις, εἰ
μὴ ἀνάγκη αὐτοῖς ἐστὶ τὸν σοφιστὴν Σοῦον καλεῖν,
μηδὲ τοῖς θεοῖσιν ἐχθροῦς, νεκροῖσι δὲ φίλους τιμᾶν,
μηδὲ τὰ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ φανακίσματα θαυμάζειν,
μηδὲ τὸ ἀμάξιον θεωρεῖν, ἐφ' ᾧ σὺ ἐκπορεύῃ. Καὶ
εἰ μὴ ἀποπορεύῃ, ὅπως μὴ τὰς θύρας ἐμπίπρῃς τῶν
γειτόνων, μηδὲ καταδείξης τὴν τῶν Σατύρων σοφίαν,
ἣν πρὸς ἐμέ ποτε συμπίνων ἐν Ἰταλίᾳ ἐπηγγέλλου,
μηδὲ ὅτι δένδρα μὲν ἅπαντά ἐστιν, ἕτερον δὲ συκὴν
καὶ μυρρίνην καὶ δάφνην, ἐφ' οἷς μέγα φρονοῦσιν οἱ
τρισάθλιοι. Ἦδη γὰρ ἐνθουσιάζω τε καὶ ἐπισκοπῶ
τὸ θεῖον ὥς ἀδίκαιον κακὸν ἐπράξατο. Κέλευσον δὲ
μοι Πολύξενόν τε καὶ τοὺς ἑτέρους καὶ τὰ γραῖδια
καὶ τοὺς νομεῖς γράψαι τὰς παρ' ὑμῖν συνουσίας· πάννυ
γὰρ οἶομαι αὐτὰς ἀξηκόους εἶναι ἀνδρὸς Κέκροπος
κοινῶμασι βλαστόντος, ᾧ σὺ οὐχ ὥς πάτριον ἐχαρί-
σω, ἀλλ' ὥς μὴ χραίνης τὰ ἱερεῖα, παναπόπληκτος ἐγέ-
νου, νόσον τε..... Ἵνα δὲ ἐπίσχης τὰ κατ' οἶκον
ἐπιστόλια εὐτραπέλως γράφων, οὐνεκεν τοῦ εὐκατα-
φρονήτου ἀργυριδίου, διόπερ καὶ ὑμεῖς Ἑρμείαν κο-
λακεύοντες τολμᾶτε θεραπεύειν. Ἐπὶ δὲ ταῖς παροι-

μίαῖς τε καὶ ταῖς παραβολαῖς, αἷς χαίρετε, τοιοῦτόν τι βούλομαι εἰπεῖν. Φασὶ γὰρ Ἰωνᾶς τινὰς εἰς Λακεδαιμόνα ἀφικομένους ἀσχημονῆσαί τι τῶν οὐκ ἐννόμων, τοὺς Ἐφόρους δὲ καὶ γέροντας δεινῶς φιλοτιμηθῆναι, καὶ ἐξευρεῖν αὐτούς· φοβεῖσθαι οὖν σφόδρα τοὺς ἀλόντας, ἐπεὶ ἤγοντο εἰς τὴν ἀγορὰν, τοὺς δὲ Λακεδαιμονίους ἀνακηρύξαι ὡδίπως αὐτοῦ· κέλονται τοὶ Ἐφοροὶ καὶ τοὺς μὲν ἰατροὺς ἔτι πονηροτέρους ἤμεν, καὶ μέχρι μὲν τούτων ἴσασι τί ἴσον ἔχοιμεν. Ἐὰν δὲ τὰ ἄλλα σωφρονῆς, κἀγὼ σοι συσσωφρονήσω.

λζ.

Ταῦτά ἐστιν ἃ Ἀδραστος παρὰ Κλεινίᾳ ἔλαβεν. Ὡς ἐμὴν δὲ δοκεῖ, ταῦτα οὐκ ἄξια εἰ μὲν ὑφ' ἀμεωνότους κατυχῶν ῥιπτεῖσθαι τοσοῦτον χρόνον φυλαχθέντα οὕτως ἐμῶν ἕνεκα. Οὐδὲ τῷ ἀλαζόνι εἶκω, ἀλλ' ἐμὴν δοκέει ἐν δέοντι, τυχόντα μὲν ἀνδρὸς νέω καὶ φυλακτικῷ ὑπεροφθέντα κακὸν ῥάψαι ἐς τὸν ὑπεροπτεύσαντα, ὅς διὰ τὴν δύναμιν φιλοσοφούντα τῷ πάθει δὲ μηδὲ τῷ ἡθελί. Καὶ ὅστις ἄγαν φαρμὴν, καὶ ὀργανικῶν καὶ ἐνυπνίων τῶν πάντα πέπτηεν μεστὸς εἶη καὶ οὗτος πραγματωδέστερος, καὶ γένοιτο αὐτὸς αὐτῶν. Ὅστις δὲ πάντα φέρεται κοσμηθεὶς ὑποτάξιός τινος τῶν τοιούτων ἐννοώτερος, καὶ εἶη τῷ θείῳ. Συνοδὸς δὲ μοι ἐσσί κατὰ φιλοσοφίαν, ὥς οὐκ ἄλλο τι οὐδὲν δεῖ λέγειν, ὅτι ἀσπάζομαί τυ. Ἀλλ' ἔρῳωσο.

F R A G M E N T A
EPISTOLARVM XENOPHONTIS
E STOBÆO ET ALIIS COLLECTA.

1.

ΕΚ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΑΙΣΧΙΝΗΝ
ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

1) Συντυχὼν μοι Ἐρμογένης τά τε ἄλλα διεξήκει, καὶ περὶ σοῦ δὲ πυθομένου, ἦντινα ἔχοις φιλοσοφίας ἐπιμέλειαν, ἀπεκρίνατο, τὴν αὐτὴν Σωκράτει. Ἐγὼ δὲ καὶ, ἥνίκα Ἀθήνησι διέτριβες, τῆς γνώμης σε ἠγάσθην. 2) Ὡς περ οὖν ἠρξάμην σε θαυμάζων, οὕτω καὶ νῦν παρ' ὀντινοῦν τῶν σοφίαν ἀσπασαμένων τεθαύμακα τὸ ἀμετάκλαστόν σου τῆς γνώμης. Μέγιστον γάρ, ὥς ἐγῶμαι, τεκμήριον ἀρετῆς, ἀλόντος ὑπὸ τάνδρὸς ἐκείνου· εἶπερ θνητὸν καλεῖν τὸν Σωκράτους ἠγοῦντο βίον. 3) Ὅτι μὲν γὰρ τὰ θεῖα ὑπὲρ ἡμᾶς, παντὶ δῆλον· ἀπόχρη δὲ τὸ κρεῖττον τῆς δυνάμεως αὐτοῦ σέβειν. Οἷοι δὲ εἶσιν, οὔτε εὐρεῖν ῥᾶδιον, οὔτε ζητεῖν θεμιτόν· οὐδὲ γὰρ δεσποτῶν φύσιν ἢ πρᾶξιν δούλους δεῖ εἰδέναι, οἷς οὐδὲν πλεον ὑπηρεσίας προσήκει. 4) Καὶ τὸ μέγιστον, ὅσῳ χρή ἄγασθαι τάνθρώπινα διαπονουμένων, τοσῶδε τοῖς δόξης ἐκ πολλῶν ἀκαίρων καὶ κενῶν γλιχομένοις ἄχθος φέρει. 5) Πότε γάρ, ὦ Αἰσχίνη, Σωκράτους ἀκήκοέ τις οὐρανίων πέρι λέγοντος, ἢ γραμμὰς εἰς ἐπινόρθωσιν παραινοῦντος μανθάνειν; Μουσικὴν μὲν γὰρ ἴσμεν αὐτὸν μέχρι ὧτων συνιέντα· διετέλει δὲ ἑκα-

στοτε αὐτοῖς λέγων, τί καλὸν, καὶ τί ἀνδρία τε καὶ δικαιοσύνη καὶ αἱ ἄλλαι ἀρεταί. 6) Ἀνθρώπινα γοῦν ἀγαθὰ αὐτὰ ἐκάλει· τὰ δ' ἄλλα ἢ ἀδύνατον ἀνθρώποις ἀλῶναι ἔφασκεν, ἢ μύθων εἶναι συγγενῇ μετ' ὀφρύος σοφιστῶν παίγνια διεξιόντων. Καὶ οὐκ ἔλεγε μὲν ταῦτα, οὐχὶ δέ ἔπραττε. 7) Γράφειν δέ τὰ πραχθέντα εἰδοῦτι σοὶ, καίπερ οὐκ ἀηδὲς ἐσόμενον, χρόνον ἔχει, ἀνέγραψά τε ἄλλοθι. Πανσάσθωσαν οὖν ἐλεγχόμενοι, ἢ πρὸς τὸ εἰκὸς ἴωσαν, οἷς ὁ Σωκράτης οὐκ ἤρεσκεν, ὃ ζῶντι μὲν ὁ θεὸς σοφίαν ἐμαρτύρησεν, οἱ δὲ κτείναντες τῆς μετανοίας ἀποκάθαρσιν οὐχ εὖρον. 8) Τὸ δὲ καλὸν ἄρα, Αἰγύπτου ἠράσθησαν, καὶ τῆς Πυθαγόρα τερατώδους σοφίας, ὧν τὸ περιττὸν καὶ τὸ μὴ μόνιμον ἐπὶ Σωκράτην ἤλεγξεν ἔως τυραννίδος καὶ ἀντὶ διαίτης λιτῆς Σικελιωτὶς γαστροὺς ἀμέτρον τράπεζα.

2.

ΕΚ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΚΡΙΤΩΝΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

1) Εὖ γὰρ ἴσθι Σωκράτην πρὸς ἡμᾶς πολλάκις εἰπόντα, ὅτι οἱ τῶν υἱέων, ἵνα πολλὴν μὲν ἔχωσιν οὐσίαν, φροντίζοντες, ἵνα δὲ καλοὶ καγαθοὶ γένωνται, ἀμελοῦντες, ἴσον πεπόνθασι τοῖς ἵπποτροφοῦσι, καὶ τὰ μὲν πολεμικὰ οὐ διδάσκουσι, τροφὴν δὲ παμπόλ- λην παρεχομένοις. 2) Οὕτω γὰρ πιότεροι μὲν τοῖς ἵπποις χρήσονται, ἀπείροις δὲ ὧν χρη· εἶναι γὰρ ἵππου ἀρετὴν, οὐ τὴν εὐσαρκίαν, τὴν δὲ κατὰ πόλεμον εὐτολμίαν καὶ ἐμπειρίαν. 3) Τὰ αὐτὰ δ' οὖν ἐξαμαρτάνειν καὶ τοὺς γῆν πολλὴν κτωμένους τοῖς υἱέσιν, αὐτῶν δὲ μὴ ἐπιμελομένους. Ἀ γὰρ κεκτῆσονται, πολ- λοῦ ἄξια νομισθήσεται, αὐτοὶ δὲ ὀλίγου. Προσῆκει δὲ τὸ φυλάττον τοῦ κτηθέντος ἀξιοτιμότερόν εἶναι. 4) Καὶ τοίνυν ὁ τὸν ἑαυτοῦ παῖδα πολλοῦ ἄξιον ἀποδείξας, καὶ ὀλίγα καταλίπη, πολλὰ ἔδωκε· γνώμη γὰρ ἢ πλείω, ἢ ἐλάττω γίνεται, ἀγαθῇ μὲν ἔμμετρα,

ἐκμελεῖ δὲ καὶ ἀπαιδεύτω ὀλίγα. 5) Σὺ δὲ οὐδὲν πλείω τῶν ἀναγκαίων παρέχεις, ἃ τοῖς μὲν διὰ παιδεύσεως ἰούσιν ἀναγκαῖά τε καὶ πλούσια νομίζεται, τοῖς δ' ἁμαθέσι τὸ μὲν ἀλγεινὸν τῆς σαρκὸς ἐκλύει, τὴν δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος δυσελπιστίαν οὐ μειοῖ.

3.

ΕΚ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΣΩΤΕΙΡΑΝ
ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, ὦ Σώτειρα, οὔτε ὁ θάνατος αἰσχρὸν, οὔτε τι καλὸν εἶναι· ὅρος δὲ ζωῆς, οὐχ εἰς πάντων, ἀνισάριθμον ἐτῶν φέρων τὸ μὴ ὅμοιον τῆς γενέσεως, τῇ ἰσχυΐ ἢ ἀρρώστια· τὴν μὲν πρόφασιν τότε μὲν αἰσχρὰν οὔσαν ἐφέλκεσθαι θάνατον, ὅπου δὲ καλὴν καὶ προπώδη.

Ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς.

Ἄλλ' οὔτε ἐπὶ θανάτῳ προσήκει τοσοῦτον πένθος εὐρέσθαι, ἐπισταμένην, ὅτι ὁδοῦ ἀνθρωπίνης χρὴ νομίζειν ἀρχὴν μὲν γένεσιν, τέλος δὲ θάνατον. Ἀπέθανε δέ, ὅπερ ἂν καὶ μὴ θέλων ἔπαθε· τὸ δὲ καλῶς, ἐκόντος τε ἔργον καὶ ἃ χρὴ παιδευθέντος. Μακάριος οὖν δὴ Γρύλλος, καὶ ὅστις οὐ τὸ μήκιστον ἐλόμενος τοῦ βίου, τὸ δὲ μετὰ ἀρετῆς, καὶ εἰ βραχύν οἱ ἔδωκεν αἰῶνα ὁ θεός.

4.

ΕΚ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΛΑΜΠΡΟΚΛΕΑ
ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ,

ἥνπερ οἱ ἄλλοι τῷ Ξενοφάνει ἀνατιθέασι.

Πρῶτον γὰρ ἂν δέξαιο Σωκράτους ὑπερφυῆς δίδαγμα, πλοῦτον μετρεῖν χρήσει. Οὐ γὰρ ἔφη Σωκράτης εἶναι τὴν ὑπέρμετρον κτῆσιν πλοῦτον, τὸ δὲ ὅσοις προσήκει χρῆσθαι· ἔπειτα δὲ, τούτων μὴ διαμαρτάνειν· τῷ γὰρ ὄντι τούτους κεκληῆσθαι εὐπόρους. Τοὺς δὲ ἄλλους πένητας ἀπεκάλει, καὶ ἀνίατον αὐτοὺς ἔφασκε πενίαν πένεσθαι. Ψυχῆς γὰρ εἶναι τὸ ἀρρώστημα, οὐ κτήσεως.

ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ

ΚΑΙ

ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Πυθαγόρας Ἀναξιμένει. α.

Καὶ σὺ, ὦ λῶστε, εἰ μηδὲν ἀμείνων ἥς Πυθαγό-
 ρεω γενεήν τε καὶ κλέος, μεταναστὰς ἂν ᾤχεο ἐκ Μι-
 λήτου· νῦν δὲ κατερύκει σε ἡ πατρώθεν εὐκλεία· καὶ
 ἐμέ τε ἂν κατέρουκεν Ἀναξιμένει ἰοικότα. Εἰ δ' ὑμεῖς
 οἱ ὀνηϊστοὶ τὰς πόλεις ἐκλείψετε, ἀπὸ μὲν αὐτέων ὁ
 κόσμος αἰρεθήσεται, ἐπικινδυνώτερα δ' αὐτῇσι τὰ ἐκ
 Μήδων. Οὔτε δὲ αἰεὶ καλὸν αἰθερολογεῖν, μελεδω-
 νόν τε εἶναι τῇ πατρίδι κάλλιον. Καὶ ἐγὼ δὲ οὐ πάν-
 τα περὶ τοὺς ἐμῶντοῦ μύθους, ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμοις,
 οὓς διαφέρουσιν εἰς ἀλλήλους Ἰταλιῶται.

Πυθαγόρας Ἰέρωνι. β.

Ἀσφαλὴς ὁ ἐμὸς βίος καὶ ἡσύχιος· ὁ δὲ σὸς κατ'
 οὐδὲν ἐμοὶ προσπελάζει. Μέτριος ἀνὴρ καὶ λειποδεὴς
 Σικελικῆς τραπέζης οὐ δεῖται· πάντ' ἔχει Πυθαγό-
 ρας ἱκανὰ τὰ καθ' ἡμέραν, οὗ ἂν ἔλθῃ. Θεραπεία
 δὲ δυνάστου βαρὺ καὶ ἐπαχθὲς τῷ μὴ εἰδισμένῳ.
 Μέγα καὶ ἀσφαλὲς αὐτάρκεια· οὔτε γὰρ ἔχει τὸν
 φθονήσοντα, οὔτε τὸν ἐπιβουλεύσοντα· διὸ καὶ δο-
 κεῖ εἶναι ἐγγυτάτῳ θεοῦ ἡ διαγωγή. Διάθεσις ἀγαθὴ
 οὐ γεννᾶται ὑπὸ ἀφροδισίων οὐδὲ ὑπὸ ἐδεσμάτων,
 ἀλλ' ὑπὸ ἐνδείας ἀγούσης πρὸς ἀνδρὸς ἀρετὴν· ἡδο-
 ναὶ δὲ ποικίλαι καὶ ἀκρατεῖς δουλοῦνται ψυχὰς ἀσθε-

νῶν ἀνθρώπων· πολὺ δὲ μάλιστα, ὧν σὺ ἀπολαύεις. Διὸ καὶ ἐπιδίδως σαυτὸν εἰς τὰ τοιαῦτα, αἰῶρῃ γὰρ καὶ οὐ δύνασαι σῶζεσθαι. Λόγος γὰρ ὁ παρὰ σοῦ οὐκ ἐναντιοῦται τοῖς ἀσυμφόροις. Μὴ οὖν κάλει Πυθαγόραν συμβιώσοντά σοι. Οὐδὲ γὰρ οἱ ἰατροὶ αἰροῦνται τοῖς νοσοῦσι συγκάμνειν.

Πυθαγόρας Τηλαυγεῖ χαίρειν. γ'.

Πολλὰ παθὼν καὶ πολλὰ πειράσας, ἐπέσταλκά σοι τόδε βιβλίον, ἔχον ἐν ἑαυτῷ πλινθίδα πάνυ χαριεστάτην· ἐντυχὼν γὰρ εἰς αὐτήν· διὰ τῶν ὑποκειμένων γραμμάτων εἰς τὰ τε ἐνεστῶτα, καὶ τὰ προγεγονότα, καὶ αὐτὸς ἐσόμενα· ὑπέταξα οὖν πλινθίδα ἐννεάδος δοκιμαζομένην τρόπῳ τοιῷδε. Λάβε δύο ὀνόματα ἐκ γεννητῆς, μὴ ὄντα ἐπίθετα, ἢτοι ἀντιδίκων, ἢ μονομάχων, ἢ οἷων δὴ ποτε καθόλου δικαζομένων πρὸς ἀλλήλους, εἴτε ὑπὲρ πόλεως, ἢ ὑπὲρ πραγμάτων, ἢ στεφάνου, ἢ ἐτέρου πράγματος· ψήφισον δὲ τὸν ἀριθμὸν στοιχείων, οὕτως.

ΛΥΣΙΔΟΣ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ

Ἐπιστολὴ πρὸς Ἰπαρχον. δ'.

Μετὰ τὸ Πυθαγόραν ἐξ ἀνθρώπων γενέσθαι, οὐδέποκα διασκεδασθήσεσθαι τὸ ἄθροισμα τῶν ὀμιλητῶν ἐς τὸν ἑμαντοῦ θυμὸν ἐβαλόμαν. Ἐπεὶ δὲ παρ' ἐλπίδας, ὥσπερ ἀπὸ ναὸς μεγάλας φορτίδος ἐν ἐρήμῳ πελάγει λυθείσας, ἄλλος ἄλλοσε φορεῦμενοι διεσπάρημεν, ὅσιον καὶ μὴ μᾶσθαι τῶν τήνου θείων καὶ σεμνῶν παραγγελμάτων, μηδὲ κοινὰ ποιῆσθαι τὰ σοφίας ἀγαθὰ τοῖς οὐδ' ὄναρ τὰν ψυχὰν κεκαθαρμένοις. Οὐ γὰρ θέμις ὁρέγειν τοῖς ἀπαντῶσι τὰ μετὰ τοσοῦτων ἀγώνων σπουδᾷ ποριχθέντα, οὐδὲ μὲν βεβάλοις τὰ ταῖν Ἐλευσινίαῖν θεαῖν μυστήρια διαγέεσθαι. Κατ' ἰσότητά δὲ ἀδικοὶ καὶ ἀσεβέες τοῖ τοι-

αὐτὰ πράξαντες. Καλὸν δὲ ἀναλογίζεσθαι, ὅσον χρόνου μάκος ἐκμεμετρήκαμες, ἀπορρύπτομενοι σπίλως τῶς ἐν τοῖς στάθεσιν ἁμῶν ἐγκεκολαμμένως· ἕως πέντε διελθόντων ἐτέων ἐγενόμεθα δεκτικοὶ τῶν τήνου λόγων. Καθάπερ γὰρ αἱ βαφεῖς προεκκαθάραντες ἐστυναν τὰ βάψιμα τῶν ἱματίων, ὅπως ἀνέκλυτον τὰν βαφὰν ἀναπίνοντι καὶ μηδέποκα γενησομένην ἐξίταλον· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ δαιμόνιος ἀνὴρ προπαρεσκεύαζε τὰς ψυχὰς τῶν τᾶς φιλοσοφίας ἐρασθέντων, ὅπως μὴ διαψευσθῇ περὶ τινὰ τῶν ἐλπιζομένων ἐσεῖσθαι καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν. Οὐ γὰρ κιβδηλῶς ἐνεπορεύετο λόγως, οὐδὲ πάγας, ταῖς τοι πολλοὶ τῶν σοφιστῶν τῶς νέως ἐμπλέκοντι, ποτ' οὐδὲν κρήγυνον σχολάζοντες· ἀλλὰ θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἧς ἐπιστάμων. Τοῖ δὲ πρόσχημα παησάμενοι τὴν τήνου διδασκαλίαν, πολλὰ καὶ θεινὰ δρῶντι, σαγηνεύοντες οὐ κατὰ κόσμον, οὐδ' ὥς ἔτυχε τῶς νέως. Τοιγαροῦν χαλεπῶς τε καὶ προαλλεῖς ἄπεργάζονται τῶς ἀκουστίας· ἐγκρίνοντι γὰρ ἡθεσι τεταραγμένοις τε καὶ θολεροῖς θεωρήματα καὶ λόγως θείως. Καθάπερ γὰρ εἴ τις εἰς φρέαρ βαθὺ βορβόρου πλήρες ἐγχείαι καθαρὸν καὶ διειδὲς ὕδωρ, τὸν τε βορβόρον ἀνετάραξε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπαφάνιξεν, ὁ αὐτὸς δὲ τρόπος τῶν οὕτω διδασκόντων τε καὶ διδασκομένων. Πυκινὰ γὰρ καὶ λάσλαι λόχμαι περὶ τὰς φρένας καὶ τὴν καρδίαν ἐμπεφύκαντι τῶν μὴ καθαρῶς τοῖς μαθήμασιν ὀργιασθέντων, πᾶν τὸ ἄμερον καὶ πρᾶγον καὶ λογιστικὸν τὰς ψυχὰς ἐπισκιάζουσαι, καὶ κωλύουσαι προφανῶς μὲν αὐξηθῆμεν· ἐγκαταδεδύκαντι δὲ τῷ δάσει τούτῳ παντοῖαι κακότητες ἐκβοσκομέναι καὶ μηδαμῶς ἑῶσαι προκύνει τὸ νοητικόν. Ὀνομάζαιμι δὲ πρᾶτον ἐπελθὼν αὐτῶν τὰς ματέρας, ἀκрасίην τε καὶ πλεονεξίην. Ἀμφω δὲ πολύγονοι πεφύκαντι. Τὰς μὲν ὧν ἀκрасίας ἐκβεβλαστᾶκοντι ἄθεσμοι γάμοι, ἐπιθυμίαι, καὶ φθοραὶ καὶ μέθαι, καὶ παρὰ φύσιν ἄδοναί, καὶ σφοδραὶ τινες ὀρμαὶ, μέχρι

βαράθρων καὶ κρημνῶν ἐκδιώκουσαι. Ἦδη γάρ τι-
 νας ἀνάγκαζαν ἐπιθυμία μήτε ματέρων μήτε θυγα-
 τέρων ἀποσχέσθαι, καὶ δὴ παρεωσάμεναι πόλιν καὶ
 νόμῳ καθάπερ τύραννος ἐκπεριαγαγῶσαι τῷ ἀγκῶ-
 νας, ὥσπερ αἰχμάλωτον ἐπὶ τὸν ἔσχατον ὄλεθρον
 μετὰ βίας ἄγουσαι κατέστασαν. Τὰς δὲ πλεονεξίας
 ἐκπεφύκанти ἀρπαγαί τε καὶ λαστέϊαι, πατροκτονίαι,
 ἱεροσυλῖαι, φαρμακείαι, καὶ ὅσα τούτων ἀδελφά.
 Δεῖ ὦν τόγε πρῶτον τὰς ὕλας, ταῖς ἐνδαιτυνῶν ταῦτα
 τὰ πάθη, πυρὶ καὶ σιδάρῳ καὶ πάσαις μαθημάτων
 μαχαναῖς ἐκκαθάραντας καὶ ῥυσαμένους τὸν λογισμὸν
 ἐλεύθερον τῶν τοσούτων κακῶν τοτηνικᾶδε ἐμφυτεύειν
 τι χρησίμῳ αὐτῷ καὶ παραδιδόμεν. Ἄπερ ἔμαθες
 μὲν, Ἰππαρχε, μετὰ σπουδᾶς, οὐκ ἐφύλαξας δέ, γε-
 σάμενός, ὧ γενναῖε, Σικελικᾶς πολυτελείας, ἧς οὐκ
 ἐχρῆν τυ γενέσθαι δεύτερον. Λέγοντι δὲ πολλοὶ τυ
 καὶ δαμοσίᾳ φιλοσοφέν· ὅπερ ἀπαξίωσε Πυθαγόρας,
 ὅς γε Δαμοῖ τῷ αὐτοῦ θυγατρὶ τὰ ὑπομνάματα παρα-
 καταθέμενος, ἐπέσκαψε μηδενὶ τῶν ἐκτὸς τῆς οἰκίας
 παραδιδόμεν. Ἄ δέ, δυναμένα πολλῶν χρημάτων
 ἀποδόσθαι τῷ λόγῳ, οὐκ ἐβουλήθη· πενίαν δὲ καὶ
 τὰς τῷ πατρὸς ἐπισκάνψιας ἐνόμιζε χρυσῷ τιμιωτέρας
 ἔμεν, καὶ ταῦτα γυνά. Φαντὶ δέ, ὅτι καὶ Δαμὼ θνά-
 σκουσα Βισταλίᾳ τῇ ἑαυτῆς θυγατρὶ τὰν αὐτὰν ἐπι-
 στολὰν ἐπέστειλεν. Ἄμμες δέ, ἄνδρες ἑόντες, οὐ γνη-
 σίως αὐτῷ ποτιφερόμεθα, ἀλλὰ παραβάται τῶν ὁμο-
 λογιῶν γιγνώμεθα. Εἰ μὲν ὦν μεταβάλοια, χαρησ-
 σοῦμαι· εἰ δὲ μὴ, τέθνακός μοι.

ΘΕΑΝΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

1.

Περὶ τέκνων ἀνατροφῆς.

Θ ε α ν ὠ Ε ὑ β ο ὕ λ η χ α ί ρ ε ι ν. έ.

Ἀκούω σε τὰ παῖδιά τρουφερῶς ἄγειν· ἔστι δὲ ἀγαθῆς μητρὸς οὐχ ἢ πρὸς ἡδονὴν ἐπιμέλεια τῶν παίδων, ἀλλ' ἢ πρὸς τὸ σῶφρον ἀγωγή. Βλέπε οὖν, μὴ οὐ φιλούσης, ἀλλὰ κολακευούσης ἔργον ποιήσης. Συντρεφομένη γὰρ ἡδονὴ παισὶν ἀκολάστους ποιεῖ. Τί γὰρ ἡδῖαν νέοις συνήθους ἡδονῆς; Χρὴ οὖν, ὦ φίλη, τὴν τροφὴν τῶν παίδων μὴ διαστροφὴν ἔχειν. Ἡ δὲ διαστροφὴ τῆς φύσεώς ἐστιν, ὅταν φιλήδονοι μὲν ταῖς ψυχαῖς, ἡδυπαθεῖς δὲ τοῖς σώμασι γένωνται, καὶ ταῖς μὲν φυγοπόννοι, τοῖς δὲ μαλακώτεροι. Δεῖ δὲ πρὸς τὰ φοβερά γυμνάζειν τὰ τρεφόμενα καὶ λυπηθῆναι, καὶ πονῆσαι δέη· ἵνα μὴ τῶν παθῶν ἢ δοῦλα τούτων, καὶ περὶ τὰς ἡδονὰς λίχνα καὶ περὶ τοὺς πόνους ὀκνηρά· ἀλλ' ἵνα τὰ καλὰ πρὸ πάντων τιμῶσιν, ὧν μὲν ἀποσχόμενοι, τοῖς δὲ ἐμμένοντες. Οὐδὲ πλησμονικὰ μὲν ταῖς τροφαῖς, πολυτελῆ δὲ ταῖς ἡδοναῖς, ἀκόλαστα δὲ ταῖς ἀνέδην παιδιαῖς αὐτὰ ποιεῖν, καὶ πᾶν μὲν λέγειν, πᾶν δὲ ἐπιτηδεύειν ἔασαι· ἔτι δὲ φοβουμένην μὲν, ἣν κλαίῃ, φιλοτιμουμένην δὲ, ἵνα γελά, καὶ τὴν τροφὴν παίῃ, καὶ σε κακῶς εἶπη γελῶσαν· καὶ τοῦ μὲν θέρους ψύχος, τοῦ δὲ χειμῶνος καῦμα παρέχουσιν, καὶ πολλὴν χλιδὴν· ὧν οἱ πενιχροὶ γε παῖδες οὐδενὸς πειρῶνται, καὶ τρέφονται μὲν ῥᾶον, αὖξονται δὲ οὐχ ἥσσαν, διάκεινται δὲ παρὰ πολὺ κρεῖσσον. Σὺ δ' οἶον Σαρδαναπάλου γονὴν τιθηνῇ τὰ τέκνα, τὴν τῶν ἀφ' ἑνὸς φύσιν θρύπτουσα ταῖς ἡδοναῖς. Τί γὰρ ἂν ποιήσειέ τις παιδίον, ὃ, ἂν μὴ τάχιον φάγῃ, κλαίει· καὶ ἐσθίῃ, τὰ τερπνὰ τῶν ὄψων ζητεῖ· καὶ καῦμα

ἢ, παρίεται, καὶ ψύχος, πτωματίζει, καὶ ἐπιτιμᾷ τις, ἀντιμάχεται, καὶ μὴ πρὸς ἡδονὴν ὑπηρετῇ τις, λυπεῖται, καὶ μὴ μασαῖται, δυσκολαίνει, καὶ κακοσχολεῖ πρὸς ἡδονὴν καὶ βαταλλίζεται περιαγόμενον. Ἐπιμελῶς δέ, ὦ φίλη, εἰδυῖα, ὅτι τὰ σπαταλῶντα τῶν παιδίων, ὅταν ἀκμάσῃ πρὸς ἄνδρας, ἀνδράποδα γίνεται, τὰς τοιαύτας ἡδονὰς ἀφαίρει, καὶ τὴν τροφὴν αὐστηρὰν, μὴ τρυφερὰν οὕτω, ποιῶσα καὶ ἐῷσα καὶ λιμὸν καὶ δίψος ἐνεγκεῖν, ἔτι καὶ ψύχος καὶ θάλλπος καὶ αἰδῶ τὴν ἀπὸ τῶν συνηλίκων καὶ ἐπιστατῶν. Οὕτω γὰρ καὶ γεννικὰ εἶναι συμβαίνει αὐτὰ κατὰ ψυχὴν ἀνατεινόμενα ἢ ἐπιτεινόμενα. Οἱ γὰρ πόνοι, φίλη, προϋποστυφαί τινες τοῖς παισὶν εἰσι τελειωθισομένης ἀρετῆς, αἷς ἐμβαφέντες ἀποχρῶντως τὴν τῆς ἀρετῆς βαφὴν οἰκειότερον φέρουσι. Βλέπε οὖν, φίλη, μὴ, καθάπερ τῶν ἀμπέλων αἱ κακοτροφούμεναι τὸν καρπὸν ἐλλείπουσι, καὶ ὑπὸ τῆς τρυφῆς οἱ παῖδες ὕβρεως καὶ πολλῆς ἀχρεϊότητος κακίαν γεννήσωσι.

2.

Πρὸς τὴν ζηλοτυποῦσαν παραμυθητική.

Θεανὼ Νικοστράτη χαίρειν. 5'.

Ἦκουον τὴν τοῦ ἀνδρός σου παράνοιαν, ὅτι τὴν μὲν] ἐταῖραν ἔχει· σοῦ δέ, ὅτι ζηλοτυπεῖς αὐτόν. Εγὼ δέ, ὦ φίλη, πολλοὺς ἔγνωκα τῆς αὐτῆς νόσου. Θηρεύονται γὰρ, ὡς εἴκειν, ὑπὸ τῶν γυναικῶν τούτων, καὶ κατέχονται καὶ οὐκ ἔχουσι νοῦν. Σὺ δέ, ἄθυμος εἶ καὶ νύκτα καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ἀδημονεῖς καὶ μηχανᾷ τι κατ' αὐτοῦ. Μὴ σύ γε, ὦ φίλη· γαμέτης γὰρ ἀρετὴ ἐστὶν οὐχ ἡ παρατήρησις τῶν ἀνδρῶν, ἀλλ' ἡ συμπεριφορὰ· συμπεριφορὰ δέ ἐστὶ τὸ φέρειν ἄνοιαν. Εἰδ' ἐταῖρα μὲν πρὸς ἡδονὴν ὁμιλεῖ, γαμέτῃ δέ πρὸς τὸ συμφέρον. Συμφέρον δέ κακοῖς κακὰ μὴ μίσγειν, μηδὲ παρανοία παρανοίαν ἐπάγειν.

Ἐνια δὲ ἁμαρτήματα, φίλη, ἐλεγχόμενα μὲν ἐπι-
 πλέον ἐρεθίζεται, σιωπώμενα δέ, παύεται μᾶλλον·
 ὡς τὸ πῦρ ἡσυχία φασὶ σβέννυσθαι. Ἐὰν γὰρ βου-
 λόμενόν σε λεληθέναι, ἐλέγχουσα, ἀφαιρήσης τὸ πα-
 ρακάλυμμα τοῦ πάθους, καὶ φανερώς ἁμαρτήσεται.
 Σὺ δὲ τὴν φιλίαν ἡγῇ τοῦ ἀνδρός σου ἐν τῇ καλοκα-
 γαθία· τοῦτο γὰρ ἡ χάρις τῆς κοινωνίας. Νόμιζε
 οὖν πρὸς μὲν τὴν ἐταίραν ῥαθυμήσαντα πορεύεσθαι
 ἐκείνον, σοὶ δὲ συμβιώσαντα παρεῖναι· καὶ σὲ μὲν
 φιλεῖν κατὰ γνώμην, ἐκείνην δὲ τῷ πάθει· βραχὺς
 δὲ ὁ τοιοῦτος καιρὸς· ἅμα γὰρ ποτε ἔχει καὶ κόρον
 καὶ παρίσταται ταχὺ καὶ παύεται. Ὀλιγοχρόνιος γὰρ
 ὁ καιρὸς ἐστὶ πρὸς ἐταίραν ἀνδρὶ μὴ σφόδρα κακῷ·
 τί γὰρ ἐστὶ ματαιότερον ἐπιθυμίας ἀπολαυούσης ἀδί-
 κου; διὸ καὶ μειῶν τὸν βίον καὶ διαβάλλων τὸ εὖ-
 σχημον αἰσθήςεται ποτε. Οὐδεὶς γὰρ ἐπιμένει, φρο-
 νῶν, αὐθαιρέτῳ βλάβῃ. Καλούμενος οὖν ὑπὸ τῶν
 πρὸς σε δικαίων καὶ τὰς περὶ τὸν βίον ἐλαττώσεις
 ὁρῶν, αἰσθήςεται ποτέ σου, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς κατα-
 γνώσεως ὕβριν οὐ φέρων, ταχὺ μεταγνώσεται. Σὺ
 δέ, φίλη, ζῆθι οὐχ ἐταίραις ἀποκρινομένη, τῇ μὲν
 εὐταξία πρὸς τὸν ἄνδρα διαφέρουσα, τῇ δὲ ἐπιμε-
 λείᾳ πρὸς τὸν οἶκον, τῇ δὲ συναλλαγῇ περὶ τὰς χρω-
 μένας, τῇ δὲ φιλοστοργίᾳ περὶ τὰ τέκνα. Οὐ ζηλο-
 τυπητέον οὖν πρὸς ἐκείνην· πρὸς γὰρ τὰς ἐναρέτους
 ἐκτείνειν τὰν ζῆλον, καλόν· ἑαυτὴν δὲ παρεκτέον
 ἐπιτηδείαν ταῖς διαλλαγαῖς. Τὰ γὰρ καλὰ ἡθῆ καὶ
 παρ' ἐχθροῖς εὖνοιαν φέρει, καὶ μόνης καλοκαγαθίας
 ἔργον ἐστὶν ἡ τιμή. Ταύτη γὰρ καὶ δυνατὸν ἀνδρὸς
 ἐξουσίαν καθυπερέχειν γυναικί· καὶ τιμᾶσθαι πλέον
 ἢ θεραπεύειν τὸν ἐχθρόν. Καὶ τιμώμενος οὖν ὑπὸ
 σου μᾶλλον αἰσχύνεται, τάχιόν τε διαλλαγῆναι θε-
 λήσει, προσπαθέστερόν τε φιλοστοργήσει, συνεγνω-
 κὼς τὴν ἀδικίαν τὴν εἰς σε, κατανοῶν τε τὴν προσ-
 οχὴν ἐπὶ τοῦ βίου, καὶ πείραν τῆς στοργῆς λαμβάνων
 τῆς πρὸς αὐτόν. Ὡς περ δὲ αἱ κακοπάθειαι τοῦ σώ-

ματος ἡδείας τὰς ἀναπαύσεις ποιούσιν, αὕτως αἰ
 διαφοραὶ τῶν φίλων οἰκειότερας τὰς δαλλαγὰς φέ-
 ρουσι. Σὺ δὲ καὶ τὰ βουλευμάτων τοῦ πάθους ἀντί-
 θες. Νοσοῦντος γὰρ ἐκείνου καὶ σὲ παρακαλεῖ νο-
 σεῖν ταῖς λύπαις· καὶ ἁμαρτάνοντος περὶ τὸ εὐσχη-
 μον, καὶ σὲ περὶ τὸν κόσμον ἁμαρτάνειν· καὶ
 καταβλάπτοντος τὸν βίον, καὶ σὲ καταβλάπτειν
 τὸ συμφέρον, ἀφ' ὧν ἐπ' αὐτὸν συντετάχθαι
 δόξεις, καὶ κολαζομένη ἐκείνον, καὶ σεαυτὴν κολά-
 ζειν. Εἰ γὰρ καὶ ἀφεμένη πορεύσῃ, ἑτέρου ἄρα
 πειραθήσῃ ἀνδρὸς τοῦ προτέρου ἀπαλλαγείσα· κἄν
 ἐκείνος ἁμάρτη τὰ ὅμοια, πάλιν ἄλλου· οὐ φορητὴ
 γὰρ νέαις χηρεῖα· ἢ μόνῃ μενεῖς ἀπ' ἀνδρὸς οἷόν περ
 ἄζυξ. Ἀλλὰ ἀμελήσεις τοῦ οἴκου, καὶ καταφθερεῖς
 τὸν ἄνδρα; ἐπωδύνου ἄρα βίου συνδιαίρησιν τὴν βλά-
 βην. Ἀλλ' ἀμυνῇ τὴν ἑταίραν; περιστήσεται σε φυ-
 λαττομένη· κἄν ἀμύνῃ, μάχιμός ἐστιν οὐκ ἐρυθριῶσα
 γυνή. Ἀλλὰ καλὸν ὁσημέραι μάχεσθαι πρὸς τὸν ἄν-
 δρα; καὶ τι πλέον· αἰ γὰρ μάχαι καὶ λοιδορίαι τὴν
 μὲν ἀκολασίαν οὐ παύουσι, τὴν δὲ διαφορὰν ταῖς
 προκοπαῖς αὖξουσιν. Τί δέ; βουλεύσῃ τι κατ' ἐκείνου;
 μὴ, φίλη. Ζηλοτυπίας κρατεῖν ἢ τραγωδία ἐδίδαξε,
 δραμάτων ἔχουσα σύνταξιν, ἐν οἷς παρηγόμησε Μή-
 δεια. Ἀλλ' ὥς περ τῆς νόσου τῶν ὀφθαλμῶν ἀπέχειν
 δεῖ τὰς χεῖρας, οὕτω καὶ σὺ τοῦ πάθους χώριζε τὴν
 προσποίησιν. Διακαρτεροῦσα γὰρ θᾶττον τὸ πάθος
 σβέσεις.

3.

Περὶ Θεραπειῶν προσιασίας νοσητικῆς.

Θεανῶ Καλλιστοῖ. ζ.

Ταῖς νεωτέραις ὑμῖν ἢ μὲν ἐξουσία παρὰ τοῦ νό-
 μου δέδοται τῶν οἰκετῶν ἄρχειν ἅμα τῷ γήμασθαι·
 ἢ δὲ διδασκαλία παρὰ τῶν πρεσβυτέρων ἀπαντᾶν
 ὀφείλει περὶ τῆς οἰκονομίας αἰὲ παραινούντων. Κα-

ἄως γὰρ ἔχει πρότερον μανθάνειν, ἢ μὴ γινώσκειται,
 καὶ τὴν συμβουλὴν οἰκειοτάτην τῶν πρεσβυτέρων
 ἡγεῖσθαι. Ἐν τούτοις γὰρ παρθενοτροφεῖσθαι δεῖ
 νέαν ψυχὴν. Ἀρχὴ δέ ἐστι οἴκου πρώτη γυναιξίν,
 ἀρχὴ θεραπαινῶν. Ἔστι δέ, ὦ φίλη, μέγιστον ἐπὶ
 δουλείᾳ εὖνοια. Αὕτη γὰρ οὐ συναγοράζεται τοῖς
 σώμασιν ἢ κτῆσις, ἀλλ' ἐξ ὑστέρου γεννῶσιν αὐτὴν οἱ
 συνετοὶ δεσπόται. Δικαία δέ χρῆσις αἰτία τούτου,
 ἵνα μήτε διὰ τὸν κόπον κάμνωσι, μήτε ἀδυνατῶσι διὰ
 τὴν ἐνδειαν· εἰσὶ γὰρ ἄνθρωποι τῇ φύσει. Ἐνίαι δέ
 κέρδος τὸ ἀκερδέστατον ἡγοῦνται τὴν τῶν θεραπα-
 νῶν κακουχίαν, βαρύνουσαι μὲν τοῖς ἔργοις, ὑπο-
 στελλόμεναι δὲ τῶν ἐπιτηδείων. Εἴτα ὀβολιμαῖα
 κέρδη περιποιούμεναι, μεγάλοις ζημιοῦνται τιμήμασι,
 δυσνοίαις καὶ ἐπιβουλαῖς κακίσταις. Σοὶ δὲ πρόχει-
 ρον ἔστω τὸ μέτρομα τῶν σιτίων πρὸς τὸν ἀριθμὸν
 τῆς ἐριουργίας τοῖς ἐφ' ἡμέραν πόνοις. Καὶ πρὸς μὲν
 τὴν δίαιταν οὕτως. Πρὸς δὲ τὰς ἀταξίας, τὸ σοὶ
 πρέπον, οὐ τὸ ἐκείναις συμφέρον, ἐξυπηρετητέον.
 Τιμᾶν μὲν γὰρ δεῖ θεραπαινὰς τὸ κατ' ἀξίαν. Τὸ
 μὲν γὰρ ὥμῳ οὐκ οἶσει τῷ θυμῷ χάριν, τὸ δὲ μισο-
 πόνηρον οὐχ ἥττον ὁ λογισμὸς βραβεύει. Ἐὰν δέ ἡ
 ὑπερβολὴ τῆς κακίας τῶν θεραπαινῶν ἀνίκητος ἦ,
 ἐξοριστέον μετὰ πράξεως. Τὸ γὰρ ἀλλότριον τῆς
 χρείας ἀλλοτριουέσθω καὶ τῆς κυρίας. Ἔστω δέ σοι
 γνώμη τοῦδε πρόεδρος, καθ' ἣν γνώσῃ τὸ μὲν ἀλη-
 θές τῆς ἀμαρτίας, πρὸς τὸ τῆς καταγνώσεως δίκαιον.
 Τὸ δὲ τῶν ἡμαρτημένων μέγεθος, πρὸς τὸ κατ' ἀξίαν
 τῆς κολάσεως. Δεσποτικὴ δὲ καὶ ἡ γνώμη χάρις ἐφ'
 ἡμαρτημένοις ζημίας ἀπαλλάττουσα· οὕτω δὲ τὸ
 πρέπον ἐπὶ τοῦ οἰκείου τρόπου διαφυλάξει. Ἐνίαι
 γὰρ, ὦ φίλη, ὑπ' ὥμότητος καὶ μαστίζουσι τὰ τῶν
 θεραπαινῶν σώματα, θηριούμεναι διὰ ζῆλον ἢ θυ-
 μόν, ὅσων ὑπομνηματογραφούμεναι τὴν ὑπερβολὴν
 τῆς πικρίας· αἱ μὲν γὰρ ἀνηλώθησαν χρόνῳ διαπο-
 νούμεναι, αἱ δὲ φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπορίσαντο, τι-

νές δὲ ἐπαύσαντο τοῦ ζῆν, αὐτόχειρι θανάτῳ μετα-
στᾶσαι. Καὶ λοιπὸν ἢ τῆς δεσποίνης μόνωσις ὁδυρο-
μένης τὴν οἰκίαν ἀβουλίαν, ἔρημον μετάνοιαν ἔχει.
Ἀλλ', ὦ φίλη, ἴσθι μιμουμένη τὰ ὄργανα, ἃ διαφω-
νεῖ μᾶλλον ἀνειμένα, ἐκρήττεται δὲ μᾶλλον ἐπιτεινό-
μενα· καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν θεραπαινῶν ταυτῶν. Ἡ μὲν
ἄγαν ἀνεσις διαφωνίαν ἐμποιοῦσα τῆς πειθαρχίας, ἢ
δὲ ἐπίτασις τῆς ἀνάγκης, διάλυσιν τῆς φύσεως. Καὶ
ἐπὶ τούτου δεῖ νοεῖν, μέτρον δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστον.

4.

Εὐρυδίκη τῇ Θαυμασίᾳ. ἦ.

Τίς λύπη κατέχει τὴν ψυχὴν; ἄθυμει δὲ δι' οὐ-
δὲν ἄλλο, ἢ ὃ συνοικεῖς, ἐπὶ ἐταίραν ἤκει, καὶ ταύ-
τῃ τὴν ἡδονὴν λαμβάνει τοῦ σώματος. Ἀλλ' οὐχ
οὕτω σε δεῖ ἔχειν, ὢ θαυμασία τῶν γυναικῶν, ἥδη
θαῦμα μᾶλλον καὶ μάλα. Οὐχ ὄρας γὰρ, ὅτι καὶ ἀκοή,
ὅτε πλησθῇ ἡδονῆς ὁργάνου, καὶ μουσικῆς μελωδίας
πληροῦται, ὅτε δὲ κόρος γένηται ταύτῃ, αὐτοῦ ἐρᾷ,
καὶ δόνακος ἀκροᾷται ἡδέως. Καίτοι ποία κοινωνία
αὐτῷ καὶ χορδαῖς μουσικαῖς, καὶ ἤχοι θαυμασία τῆς
ὁργάνου μελιχροτάτης ποιότητος; Οὕτω δὲ καὶ σοῦ
οἴου καὶ τῆς ἐταίρας, ἢ συνοικεῖ ὁ σὸς ἀνὴρ. Σοῦ
μὲν γὰρ σχέσει καὶ φύσει καὶ λόγῳ φροντιεῖ ὁ ἀνὴρ.
Ὅτε δὲ ποτε κόρον λήψεται, κατὰ πάροδον τῇ ἐταίρᾳ
συνοικήσει· ὅτι καὶ οἷς χυμὸς φθοροποιῶς ἐναπόκει-
ται, τῶν τροφῶν ἔρως ἐστίν τις οὐκ ἀγαθῶν. Ἐρ-
φωμένως διαβιώης.

5.

Τιμαιωνίδῃ. θ'.

Καὶ τίς ἐμοὶ κοινωνία καὶ σοί; διὰ τί δὲ ἡμᾶς
διαβάλλεις αἰεὶ; ἢ οὐκ οἶσθα, ὅτι ἐπὶ πάντων ἡμεῖς

ἐπαινῶμέν σε, εἰ καὶ σὺ τοῦναντίον ποιεῖς; Ἀλλὰ γίνωσκε πάλιν, ὅτι, καὶ ἡμεῖς ἐπαινῶμεν, οὐδεὶς ἐστὶν ὁ ἀκούων. Καὶ χαίρω διὰ τοῦτο, ὅτι οὕτω θεὸς ὁρᾷ καὶ δικάζει μάλιστα ἢ ἀλήθεια.

6.

Εὐκλείδῃ ἱατρῷ. ι.

Τὸ σκέλος τις ἐπεπῆρωτο χθές, καὶ ὁ καλέσων ἦλθε πρὸς σε. Παρῆν δὲ καὶ αὐτὴ, τῶν συνήθων γὰρ ἦν ὁ τρωθεὶς. Ἀμα δὲ τάχει ἀπῆντησε λέγων, ὥς καὶ ὁ ἱατρὸς πονήρως ἔχει καὶ ἀλγεῖ τὸ σῶμα. Καὶ τὴν λύπην ἐγὼ, (ὁμνυμες τοὺς θεοὺς) ἀφεῖδα τοῦ συνήθους ἐκείνου, τὸν ἱατρὸν κατὰ νοῦν εἶχον, καὶ ἠντιβόλουν τὴν Πανάκειαν καὶ τὸν κλυτότοξον Ἀπόλλωνα, μὴ τι συμβαίῃ τῷ ἱατρῷ ἀνιαρόν. Καὶ ὁμῶς ἀθυμοῦσα, τέμνω σοι συλλαβὰς, μαθεῖν ἐθέλουσα, ὅπως ἔχεις, εἰ μήτε κεκάκωταί σοι τὸ στόμιον τῆς γαστρὸς, εἰ μὴ ποτε τὸ ἥπαρ τῆς θέρμης ἡλάττωται, εἰ μὴ τι ὀργανικὴ σοι γέγονε βλάβη. Ὡς ἐγὼ πολλῶν σκελῶν καταφρονήσασα τῶν συνήθων, ἀσπασομαί σου τὴν φίλην ὑγιείαν, ὧ ἀγαθὲ ἱατρέ.

7.

Ῥοδόπῃ φιλοσόφῳ. ια.

Ἀθυμεῖς σύ; ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἀθυμῶ. Δυσφορεῖς, ὅτι μήπω σοι τὸ Πλάτωνος βιβλίον, ὃ οὕτως ἐπιγράφεται, Ἰδέαι, ἢ Παρμενίδου; ἀλλὰ καὶ αὐτὴ μάλιστα ἀνιῶμαι, ὅτι μήπω τις ἀπῆντησε περὶ Κέωτος ἡμῖν διαλεξόμενος. Οὐ πρόωγόν γὰρ ἂν ἀποστεῖλαί μοι τὸ βιβλίον, πρὶν ἂν ἀφίκηταί τις περὶ τῶν τοιοῦδε σαφηνίσων ἀνδρὸς, ὥς λίαν γὰρ ἐρῶ τῆς ἐκείνου ψυχῆς, τοῦτο μὲν ὥς φιλοσόφου, τοῦτο δὲ ὥς φοβούμενος τοὺς καταχθονίους θεοὺς. Καὶ μὴ ἄλλως λό-

γον οἰηθῆς τὸ λεγόμενον. Ἡμίθνητος γάρ εἰμι καὶ τὸ ἡεροφανὲς ἄστρον τοῦτο οὐ φέρω βλέπειν.

ΜΕΛΙΣΣΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Μέλισσα Κλεαρέτα χαίρειν. ιβ'.

Αὐτομάτως ἐμοὶ φαίνη πλέονα τῶν καλῶν ἔχειν· τῷ γὰρ ἐσπουδασμένως ἐθέλειν τι ἀκούσαι περὶ γυναικὸς εὐκοσμίας, καλὰν ἐλπίδα διδοῖ, ὅτι μέλλεις πολιοῦσθαι κατ' ἀρετάν. Χρὴ ὦν τὰν σῶφρονα καὶ ἐλευθέραν τῷ κατὰ νόμον ἀνδρὶ ποτῆμεν ἀσυχία κεκαλλωπισμέναν, ἀλλὰ μὴ πολυτελῶς· ἡμεν δὲ τὰ ἐσθᾶτι λευκοείμονα καὶ καθάριον καὶ ἀφελῆ, ἀλλὰ μὴ πολυτελῆ καὶ περισσάν. Παραιτητέον γὰρ αὐτὰν τὰν διαυγῇ καὶ διαπόρφυρον, καὶ τὰ χρυσοπάστα τῶν ἐνδυμάτων· ταῖς ἐτάραις γὰρ τάδε χρήσιμα ποττὰν τῶν πληρόνων θήραν· τὰς δὲ ποθ' ἓνα τὸν ἴδιον εὐάρεστους γυναικὸς κόσμος ὁ τρόπος πέλει, καὶ οὐχ αἱ στολαί. Εὐμορφον γὰρ τὰν ἐλευθέραν ἀδέσθαι τῷ αὐτᾷ ἀνδρὶ, ἀλλ' οὐ τοῖς πλήροσιν. Ἐχοις δ' ἂν ἐπὶ τᾷς ὄψιος ἐρύθημα μὲν σαμεῖον αἰδοῦς ἀντὶ φύκεος, καλοκαγαθίαν δὲ καὶ κοσμιότητα καὶ σωφροσύναν ἀντὶ χρυσῷ καὶ σμαράγδῳ. Οὐ γὰρ ἐς τὰν τᾷς ἐσθᾶτος πολυτέλειαν φιλοκαλεῖν δεῖ τὰν γλιχομένην τᾷς σωφροσύνας, ἀλλ' εἰς τὰν οἰκονομίαν τοῦ οἴκου· ἀρέσκειν τε τῷ αὐτᾷ ἀνδρὶ, ἐπιτελέας ποιεῦσαν τὰς ἐκείνῳ θελήσεις. Αἰ γὰρ τῷ ἀνδρὸς θελήσεις νόμος ὀφείλει ἀγραφος εἶναι κοσμίᾳ γυναικὶ, ποθ' ὃν χρὴ βιῶν αὐτάν. Νομίζειν δεῖ προῖκα ποτεννήχθαι ἅμα αὐτᾷ καλλίσταν καὶ μεγίσταν, τὰν εὐταξίαν, πιστεύειν γὰρ χρὴ τῷ τᾷς ψυχᾷ κάλλει τε καὶ πλούτῳ μᾶλλον, ἢ τῷ τᾷς ὄψιος καὶ τῶν χρημάτων. Τὰ μὲν γὰρ φθόνος καὶ νοῦσος παραιρέεται, τὰ δὲ μέχρι θανάτῳ πάρεντι ἐντεταγμένα.

ΜΥΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Μυῖα Φύλλιδι χαίρειν. ιγ'.

Γενομένα τοι ματρὶ παίδων τάδε παραινέω. Τι-
 θόαν μὲν ἐκλέξασθαι τὰν ἐπιτηδαιοτάταν καὶ καθά-
 ριον, ἔνθα δὲ καὶ αἰσθήμονα, καὶ μὴ ὕπνῳ προς-
 οικουμέναν, μηδὲ μὲν μέθα. Ἄ τοιάδε γὰρ ἂν
 κρίναιτο κράτιστα ποττὸ ἐκτρέφεν ἐλευθέρως παῖδας,
 εἴαν γε δὴ γάλα τρόφιμον ἔχῃ, καὶ μὴ ταῖς πρὸς ἄν-
 δρα κοίταις εὐνίκτος πέλῃ· μεγάλα γὰρ μερὶς ἐν
 τῷδε καὶ πρῶτα καὶ προκαταρχτικωτέρα ἐς ὅλαν τὰν
 βιοτὰν πέλει ἐν τᾷ τρεφοίσα ποττῷ καλῶς τραφῆμεν.
 Ποιῆσει γὰρ πάντα καλὰ ἐν τῷ ποτεοικίῳ καιρῷ.
 Τὸν τιθὼν τε καὶ μαζὼν καὶ τροφὰν δόμεν, μὴ κατ-
 τὸ ἐπενθὼν, ἀλλὰ μετὰ τινος προνοίας. Οὕτω γὰρ ἐς
 ὑγίειαν ἄξει τὸ βρέφος· μὴ ὅτε αὐτὰ θέλει καθευ-
 δειν, νικῆται, ἀλλ' ὁπόταν τὸ νεογνὸν ἀναπαύσιος
 ἔρον ἔχει. Οὐ μικρὸν γὰρ ἄκος τῷ παιδί προσοίσει.
 Ἔστω δὲ μήτ' ὀργίλα τιθανά, μήτε πρόγλωστος, μή-
 τε ἐν ταῖς τῶν σιτίων λήψεσιν ἀδιάφορος, ἀλλὰ τε-
 ταγμένα καὶ σώφρων. Δυνατῶν δὲ ὄντων, μὴ βάρ-
 βαρος, ἀλλὰ Ἑλληνίς. Ἀριστον, εἴαν καὶ τοῦ γά-
 λακτος πιμπλάμενον τὸ νεογνὸν, οὕτως εἰς ὕπνον
 τρέπῃται. Ἀδεῖα γὰρ νέοις ἄνεσις καὶ εὐκατέργαστος
 ἂ τοιάδε σίτασις. Αἰ δὲ καχ' ἀτέραν, δόμεν χρὴ
 ἀπλουστάταν. Οἶνω δὲ τοπαράπαν ἀπέχεσθαι, τῷ
 δύνανιν ἰσχυρὰν ἔχειν· ἢ καττὸ σπάνιον μεταδιδό-
 μεν τᾷ κράσει δείελον γαλακτῶδες. Τὰ δὲ λουτρά
 μὴ ποιῆν συνεχῇ· ἅ γὰρ τῶν σπανίων καὶ εὐκράτων
 χρᾶσις ἀμείνων. Κατταῦτα δὲ καὶ ἀῆρ ἐπιτάδειος,
 θάλλπους καὶ ῥίγους ἔχων τὴν συμμετρίαν· καὶ οἴ-
 κησις δὲ μήτε ἄγαν περιπνεομένα, μήτε ἄγαν κατὰ-
 στεγνος. Οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ ὕδωρ μήτε ἀπόσκληρον
 μήτε εὐπαράγωγον. Καὶ στρωμνὰ δὲ οὐ τραχεῖα,

ἀλλὰ προσπίπτουσα τῷ χρωτὶ εὐαρμόστως. Ἐν πᾶσι
 γὰρ τοιούτοις τὸ οἰκεῖον ἢ φύσις ἐπιποθεῖ, ἀλλ' οὐ
 τὸ πολυτελές. Ταῦτα μὲν ὦν ἐπὶ τῷ παρόντος. Οὐκ
 ἀχρεῖον ὑπογράψαι τοι τὰς ἐλπίδας ἐκ τροφᾶς ἢ κατ-
 τὸν ὑφαγεόμενον γινομένης. Θεῷ δὲ συλλαμβάνον-
 τος ὑπὲρ τᾶς ἀγωγᾶς τῷ παιδὸς αὐθις τὰς ἐνδεχομέ-
 νας καὶ ποτεοικυίας κομιοῦμες ὑπομνάσεις.

S O C R A T I S

ET

S O C R A T I C O R V M

EPISTOLAE.

S O C R A T I S
ET
S O C R A T I C O R V M
EPISTOLAE.

Epistola 1.

Socrates Archelao.

Propositum meum, et institutum, vt mihi videtur, minime assequeris. Neque enim alias, iteratis litteris et vberioribus donis oblatis, me sollicitares. Verum tu, vti Sophistas reliquos, ita et Socratem existimas vaenalem doctrinarum mercaturam facere, ideoque priora scripsisse non serio et bona fide abnuentem quae obtuleras, sed vt maiora a te munera elicerem. Nunc igitur montes auri polliceris, et congestorum donorum copia tantum te perficere putas, vt ad te, commerciis, quae mihi cum Atheniensibus sunt, neglectis, aduolem. Sane sermones rationesque philosophicas vaenales exponere, vt ego quidem existimo, nemini decorum est, et a mea consuetudine mirum quantum recedit. Ex quo namque me, Deo sic iubente, in philosophiam

insinuauī ac dedi, quippiam ab aliquo accepisse nusquam redarguar, sed publice et in propatulo philosophor, cuicumque, siue locuples sit, siue pauper lare, audiendi me potestate facta. Neque enim clam aliis, ac foribus obseratis, quod de Pythagora tradunt, philosophiae operam do, neque in publicum egressus, ab iis, qui ad audiendum me se conferunt, pecuniam extorqueo: quod nonnulli et antea facitarent, et hac tempestate haud pauci faciunt. Nam ad vsus vitae necessaria mihi ego ex me suggero, nec fallor, opum abundantiam, vbi nactus fuero, non habeo, apud quem deponam, neminem quidem, cui maior fides habeatur, quam daturos ipsos. Quorum si fidem suspectam habuerim, etiam depositum confidens iis neque catus neque prudens iudicabor. Si probis moribus fuerint homines, licet nihil dederim, accipere tamen ab iis nihilominus fas erit. Neque enim pecuniarum fidi, gratiarum infidi custodes erunt, et cum improbum ducant deposito nos privare, multo minus gratuito a nobis acceptis iis, propter quae etiam pecunias dedissent, nos earum indigentes negligent. Sed enim, vt verbo expediam, si amici fuerint, multa etiam ex propriis nobis erogabunt; si non fuerint, multa etiam ex nostris hianti desiderio surrepta sibi conquirere conabuntur.

Mihi praeterea ad conseruandas opes tempus non suppetit, admirationeque eorum ducor, qui ipsorum caussa amicos se comparare fatentur, reuera autem solius lucri caussa illos admittere sese produnt manifestissime, quod, disciplina neglecta, tantummodo aucupandis opibus operam dant. Itaque rerum supellectile admirationi, inscitia deridiculo sunt, et aliis omnibus rebus, praeterquam semetipsis, felices ac beati iudicantur. At cui non pessimum videbitur, (cum turpe adeo ducamus in amicorum esse potestate neque ab aliis pendere velimus pane illorum pasti) nullo nos pudore tangi pecuniae fieri obnoxios? An non nouimus,

tales homines tantum propter opes in pretio haberi, et fortuna illa pereunte, dedecoris ac ignominiae maculis omnibus notari? adeo ut neque in honoribus laeti sint, (neque enim sui gratia honorantur) et in ignominia vehementius indoleant, cum ipsi dedecoris sui ac ignominiae causa sint.

Primum ergo falleris egregie, si opinaris, Socratem, quod ipsi gratis agere indecorum visum fuerit, id pecuniarum causa facturum, non animaduertens, me hic multa, sed potissimum patriae utilitates necessitatesque detinere. Neque mireris, si patriae officia quaedam praestare me asseueraui, quamuis neque rebus militaribus obeundis, neque oratoris partibus agendis exerceor. Nam primum, ut opinor, unicuique vires in eo tentandae, quo maxime profuturum se sperare possit. Plus autem vel minus praestare non in eius est potestate, sed huius rei causa plerumque in aliis rebus sita, illius autem in ipso vno soloque. Deinceps in tanta ciuitate non iis solum, qui vel in consiliis adsint, vel terrarumque copias ducant, sed iis etiam opus est, qui ad ea, quae ciuitati prosint, se applicantes instruant. Et enim haud mirum est, ex illis nonnullos, pondere ac magnitudine rerum oppressos, veluti somno confectos obtorpescere, quibus excitandis stimulis opus est. His me Deus praefecit, hincque non sine causa odiosus, iisdem iniquioribus vtor. Verum ille, ut hinc abeam, non permittit, cui obediendum potissimum duco. Ille enim, ut par est, melius me utiliora et potiora cognoscit, quando, cum primo me ad iter compararem, prohibuit, et cum secundo scriberes, interdixit: cui libens morigeror, dictisque obtempero, autumans sapientissime dixisse Pindarum, haec scilicet: *Deo monstrante ad opus quodlibet principium, recta erit semita ad aucupandam virtutem, finesque illustriores.* Fere enim in hunc modum Hyporchema illi effusum est. Nec abludunt, quae alii etiam poetae de Diis di-

xere, nempe ea, quae eorum consilio fiant, feliciori exitu terminari: quae praeter Dei nutum, inutilia operantibus euenisse. Graecarum praeterea urbium quae ceteras prudentia antecellunt, Deum apud Delphos, ut mihi quidem conspicuum est, consulunt, et quae huic obediens faciunt, in earum cedunt utilitatem, Deorum autem responsa negligentes in gravissima damna incurrunt. Neutiquam tamen mirabor, si fidem denegas iis, quae de Daemonio dixeram; iam enim et alios eosque non paucos erga me comperi ita animo affectos. Simili modo plerique in Deliensi conflictu mihi non credidere. Aderam siquidem tunc in exercitu, et cum, uniuerso populo urbe egresso, cum hostibus congressus sum, in fugam versi plerique recessimus, utque ad traiectionem, nescio quam, peruenimus, consuetum mihi signum successit. Substiti itaque dixique: *Hac via eundum non est, viri, sed alia, ut mihi videtur: Daemonis quippe vox oborta est.* Eorum itaque potior pars, quasi praeter tempus in non ludicris luderem, ira succensi recta pergebant, pauci obsecuti, una mecum aduerso itinere incolumes patriae redditi fuere. Alios, vnus ex illis cum aduenisset, omnes, dixit, interiisse. Nam in hostis equitatum a persequendo redeuntem eos incidisse, contra quem primum quidem armis decertare instituerint, deinceps ab illis, quorum maior copia erat, circumclusos, pedem referre, oppressosque tandem ad internecionem caesos fuisse. Horum nuntius etiam ipse vulnus acceperat, cum scuto solo sospes elapsus. Multa item aliquibus priuatim, praeceptore Deo, de futuris euentibus praedixi. Tu vero et regni partem offers, exorasque, ut iter capessam, non tanquam imperium nouum ac dominatum subiturus, sed ex aduerso aliis et tibi imperaturus. Ast ego aliis imperare nunquam didicisse me libens confiteor. Eius autem imperitus regis officio fungi non magis vellem, quam, quod nunquam didiceram, nauis

gubernaculum regere. Et sane minora aut nulla essent vitae humanae incommoda, si et reliqui homines vna mecum sentirent. Nunc imprudentium audacia ea, quae ipsi ignorant, aggressa, nos eo prouexit turbarum, in quibus versamur. Vnde factum, ut fortuna plus valeat, quam amentia illorum hominum caecae sortis auxerit dominationem. Praeterea neque illud ignoro, regem excellentiorem, magisque honorandum esse homine priuato. Et quemadmodum equo insidere nollem, equestris scientiae ignarus, sed vtilius mihi foret, equite licet multo inferiorem, peditem esse; ita et de rege et de priuato iudicium fero: neque maiora possidendi cupiditate illustriores etiam calamitates exposcerem. Videntur autem, qui res Bellerophontis in fabulas primi retulere, simile quid innuisse. Neque enim, quod editiorem locum concupierit, sed quod res grandiores, et supra vires difficiles appetierit, incommodis ac infortuniis posthac diuexatum fuisse aiunt. Nam a spe, quam sibi finxerat, turpiter foedissimeque deiectus, reliquorum omnium naufragium fecit: propter ciuium contumeliam relictis urbibus in solitudinem digressus, rectisque tramitibus deperditis, non quos ita vocare consueuimus, sed libera agendi ratione, (e magnitudine animi profecta,) qua vniuscuiusque vita optime dirigitur. Sed haec modo, quo poetis placet, percipiantur. Quod ad me attinet, iam altera vice habeto: Numquam hisce nostris, quae tuis potiora duco, renuntiabo. Neque Deo hoc placet, cui ad hunc diem veluti consiliario et procuratori me meanque operam deuoui.

Epistola 2.

Socrates Xenophonti.

Satis scis, quibus studiis Chaerephontem prosequor. Urbis decreto ad Peloponnesios legationem obiens forte et ad vos perueniet. Hospitalitatis munera et commoda

viro philosopho facile parantur: itinera vero, potissimum ob tumultus, quibus locis illis miscentur omnia, nimis periculosa sunt. His si provideris, virum amicum incolumem reddes, nobisque gratissimum feceris.

Epistola 3.

S o c r a t i s.

Aneso Amphipolites Potidaee mihi commendatus, nunc Athenas venit, populi auxilium imploraturus, a ciuibus quippe suis expulsus e patria. Res enim ibi turbatae, adhuc in obscuro latent; puto nihilominus post non multum tempus in apertum venturas. Illi si opem tuleris, in haud indignum beneficium conferes, et de ambabus vrbibus bene mereberis, de Amphipolitana, ne rebellans in discrimen lethale veniat; de nostra, ne pro ea molestiam suscipiat, veluti nunc pro Potidaea conflictatur, adeo, vt tantum non desponderit animum.

Epistola 4.

S o c r a t i s.

Critobulum mihi obuium ad philosophiae studia pellicere tentauit. At ille videtur sane rem negligentius tractare et ad res civiles potius anhelare. Doctrinam itaque rebus illis conuenientem ipse seliget, et ductorem ad illam eum, qui optimus sit, sibi comparabit. Nunc enim delectissimi quique Athenas conueniunt: quorum plerique nobis necessitudine ac beneuolentia coniunguntur. Et haec de Critobulo. De me rebusque meis quid? Xanthippe et pueruli valent. Ipse, quemadmodum cum praesens esses, ago.

Epistola 5.

Socrates Xenophonti.

Thebas te peruenisse, nobis nuntiatum est, Proxenum in Asiam ad Cyrum iter direxisse. Res, quas agitat, an vobis sint successurae, Deus scit, cum iam apud nonnullos ex nostris haec facta varias reprehensiones incurrant: indignum quippe iudicatur ad opem auxiliumque Cyri Athenienses concurrere, cuius ope ipsi a Lacedaemoniis imperio spoliati sint, ipsosque pro eo, per quem debellati fuerint, bellum suscipere. Non igitur mirum erit, si in republica adeo in deterius lapsa quidam te calumniari non desinent. Certe, quo splendidius res tibi succedent, eo magis te prement calumniis. Nonnullorum enim ingenia sat nota habeo. Nos vero, qui prouinciam hanc suscepimus, munere nostro fungamur, ut viros probos decet, et quae praesertim de virtute disserere, multa illa quidem, consueveramus, memoria recolentes, nec non id rectissime a poeta decantatum, *paternum genus infamandum non esse*, pro certo credentes. Sed scias velim, duo haec potissima inter alia militiae esse, tolerantiam et pecuniarum contemptum: hoc namque familiaribus cari, illa hostibus terribiles sumus. Vtriusque virtutis exempla tibi propria, non externa in promptu sunt.

Epistola 6.

S o c r a t i s.

Quae mihi de amicis commendaueras, summa cura ac diligentia peracta sunt, et ex amicis nostris vnum, qui apud populum eorum causam defenderet, conquisiui. Ipse rem ardentius excepturum se, quod et tibi gratum facere vellet, promiserat. De quaestu et lucro et de his, quae ludens scripseras, multos me re-

prehendere, mirum forte non est: primum quidem, quod, dum alii ad opes et diuitias anhelant, ipse inopem ac pauperem vitam volens ducam: deinde, quoniam multa a multis vel viuentibus oblata, vel morientibus legata, libere repudio. Virum autem ita affectum mente captum iudicari ab aliis nil mirum. Verum non hoc solum, sed et reliquum vitae nostrae institutum examinandum est, et dum vsu diuitiarum ab aliis differimus, si de iis acquirendis etiam discordamus, permirum videri non debet. Mihi itaque cibus frugalissimus sufficit: eodem vestitu aestiuis hybernisque temporibus amicior: calceis nequaquam vtor: gloriam, quae rebus publicis agendis comparatur, abhorreo, illa, quae ex temperantia et iustitia est, incendor. Qui vero lautissime viuendo nihil sibi temperant, varioque indumentorum genere non intra eundem annum, sed eundem quoque diem ornari gestiunt, nefandis praeterea voluptatibus velificantur, perinde ac ii, qui naturali colore amisso accitis sese exornant, sic illi vera ex virtute gloria, quae vnumquemque addecet, deperdita, ad falsam illam, quae ex indulgentia aliorum pendet, confugiunt, distributionibusque ac publicis conuiujs plausum popularem captant. Hinc multa illis opus esse, non incongrue coniecto. Nam neque ipsi paucis vivere possunt, neque qui illis abblandiuntur, eos admittere volunt, nisi prius plausus clamorisque honorifici mercedem accipiant.

Mihi vero viuendi ratio ad ambo haec optime se habet. Nam me quidem errare in quibusdam posse, non negabo. At ista a viris melioribus, vt potiora, probari; illa a pluribus sat noui. Saepenumero etiam de Deo penes me ipsum edisserens, quamam ille ratione felix ac beatus esset, non aliam habui, nisi quod nullius rei indigus nos praecellat. Naturae siquidem excellentissimae proprium id erat, paucissimis indigere et ad manum habere, quibus fruatur. Sic etiam par

est eum ceteros sapientia antecellere, qui ad sapientissimum, ac beatissimum esse, qui ad beatum illum quamproxime accedat. Hoc si diuitiae parere possent, diuitiae vtique appetendae essent. Sed cum id virtus tantum videatur apportare, rude ineptumque esset, vero bono repudiato, commentitium aucupari. Res meas igitur hoc vitae instituto non multo melius se habere, non facile quisquam mihi persuadebit.

De filiis, et quod, vt dixeras, me oportet eorum curam gerere, quam sim in gratiam illorum sollicitus, omnibus liquidissime constare posse existimo. Vnum beate viuendi principium ego existimo bene sapere. Stolidus vero auro argentoque confisus primum quidem bonum, quod sibi videtur possidere, non habet, deinde tanto aliis miserior, quanto, qui pauperie premittitur, licet nunc desipiat, aliquando post ad sanio rem mentem redire potest; ille falsa opinione deceptus, ac se beatum ducens, vera vtilitate neglecta, rerumque affluentia corruptus praeter illa verissima humani generis bona, quae iam amisit, spem quoque perdidit futurae felicitatis. Nec fieri potest, vt tales hominum in familiaribus colloquiis astutissimorum callidissimorumque adulatione mancipati, et voluptatum illecebris, quae per omnes sensus in animum illabuntur, indeque, quicquid bonum ac prudens est, sensim sensinque exterminant, irretiti, ad virtutem incolumes perueniant. Quid igitur iuuat nos filiis exemplum relinquere imprudentiae potius quam disciplinae, praesertim cum ipsos non verbis tantummodo sed factis etiam docuissemus, spes eorum omnes collocandas esse in semet ipsis, neque, si prauis fuerint, habituros vnquam, quod vitae suppetat, sed fame pereuntes misere vitam finituros, condignis inertiae poenis persolutis. Legibus quidem sancitum est filium a parentibus ad pubertatem alii. Vos autem, dicet fortasse nescio quis ciuilis homo filiis suis, qui haereditati inhiant, indignabundus, vos neque a demortuo

manus abstinere, sed alimenta viui a defuncto deposcetis, nec vitam morte ipsa segniorem inutilioremque traducetes verebimini? Vos res meas etiam post mortem aliis suppetere vultis, vestrae ne vobis quidem ad vitam sustentandam sufficient. Sic ille rustice fortasse haec proferet ad filios audaci dicendi libertate parenti ac viro ciuili peropportuna vsus. Res porro mea, si hominum sermones audias, angusta est et modica, re ipsa opulentissimorum conditione non inferior. Quare equidem filiis meis aurum neququam relinquam, sed auro amplius ac pretiosius patrimonium, amicos frugi. Quos si coluerint, nullis rebus necessariis destituentur; si neglexerint, manifestum erit, eos multo peius etiam pecuniis vsuros. Verum enim vero, si tibi, amicorum negligentiam experto, consilia isthaec mea inconsulta visa fuerint, comperi equidem, non omnes homines erga amicos aequae affectos esse. Sunt enim, qui eorum etiam, postquam de vita decesserint, curam habent. Deinde nostros amicos ex eorum numero esse, quibus minime molesta nostra fuerat familiaritas, et quibus non solum hoc tempore, sed in posterum etiam amicitiae nostrae fructus perdurabit. Breuis itaque beneficii breuia item esse praemia decet: at diuturna aequale vtilitati praemium beneficientibus praeparant. Res autem meae, vt animus praesagit, tempore ipso amicis videbuntur illustriores. Quare nec mercedem illis constituo nec exigo. Nullum enim praeter amicitiam philosophiae par pretium puto. Neque, veluti Sophistae de rebus meis male timeo, quae vetustate ipsa virescunt, et in senectute coluntur diligentius. Quare ipsae tunc potissimum ardentius amantur ab amicis, patris, qui has res genuit desiderio flagrantibus. Viuens itaque hic solidam et veram laudem habet, et vita defunctus posteritatis memoria viuut; et si quenquam ex necessariis reliquerit, veluti filium vel fratres, hi ipsius, omnibus illum beneuolentiae officiis complectentes, et

alio longe praestantiore necessitudinis modo, quam quem natura sequitur, illi adhaerentes curam gerunt. Neque possunt, etiamsi vellent, in mala coniectum negligere, sicuti eos, qui genere nobis coniunguntur, parui pendere nequimus. Cognatio animi enim, quasi ex eodem essent patre orti, ad demortui filio opem ferendam compellit, dum patris memoriam refricat, et illius despectum propriam infamiam ducit.

Perpende itaque, an tibi posthac videar vel res meas male administrare, vel filios negligere, vt me defuncto non omnibus necessariis affluant, qui non pecunias ipsis, sed amicos, qui et pecuniarum, et eorum curam gerent, relinquo. Praeterea ad hunc diem a pecuniis neminem saniozem factum historiae produnt. At probatus amicus etiam probato auro magis eligendus est, quod non omnibus appetentibus, sed probioribus amicis, nec vitae vsus tantum necessarios subministrat, sed et possessoris ipsius animum curat: et virtutis nomine, sine qua nihil in humanis vtilitatem affert, plurimum conducit. Sed horum accuratam considerationem, cum vna erimus, instituemus. Ad quae vero scripseras, satis sit per haec modice respondisse.

Epistola 7.

S o c r a t i s.

Nil miror quod scribis; eiusdem siquidem sententiae erga nos esse, te iam absente, cuius, cum adesses, erant triginta, nec immerito suspicaris. Ego vero statim atque te ciuitate mouisti, in suspicionem veni, et nescio quid murmurabant inter se, nunquam scilicet illa sine Socratis consilio patrari potuisse. Quare non multos post dies aduocatum me duxere ad tholum, vbi multis de me querebantur. Vbi me excusassem, vt in Piraeum irem, Leonemque comprehenderem, manda-

bant. Induxerunt autem animum, ut, eo iugulato, ipsi pecunias corraderent, me vero nefario iniustoque paricidio, veluti sceleris comitem, obstringerent. Cum recusarem, et tale quid in eos proferrem, nunquam me volentem operi iniusto subscripturum, praesens Charicles, priuatis etiam de rationibus mihi offensus: Anne, Socrates, ait, ita malis superiorem te existimas, qui petulanter adeo loquaris? At ego: Infinitis, inquam, per Iouem obnoxius sum malis, o Charicles! at nullum erit tam atrox atque infortunatum, ac si iniustus fuero. Obmutuere posthac omnes, et ex eo tempore erga me animis magis alienis affecti videntur. Res autem vestrae, ut quidam hic praesentes nuntiabant, ex sententia procedunt. Afferebant quippe, Thebanos vos, profugos ad illos, excepisse humanissime, vobisque, ut domum red-eatis, opem ferre et velle et posse. Hisce allatis nonnulli ex ciuibus conturbati, eoque potissimum, quod multo incertiora Lacedaemoniorum auxilia futura dicebantur. Nam qui cum legatis eo redierant, nuntiabant, Lacedaemonios magnis inopinatisque bellorum tumultibus fatigari, Ephorosque post internuntium de turbis ciuitatis acceptum aegre ferre, tanquam qui non ad excidium urbem, ut ipsi asserebant, illis commiserint; sibi ipsis enim, cum expugnassent, si voluissent, perdere licuisse, Corinthiis maxime Thebanisque id vrgentibus; sed ut concinne apteque sub paucorum res publicae administrarentur, meliusque quam sub plebis dominatione temperarentur. Itaque, si vera haec sunt, quae referuntur, et res vestrae ita se habent, ut tradunt illi, sane exspectandum est, si una cum Thebanis accesseritis, neque illis in hac re Lacedaemonii adiutores fuerint, facili negotio omnia in meliorem statum collocanda. Ad haec ex ciuibus plurimi, qui nunc prae timore placide conquiescunt, si in vestris rebus conspexerint, quod certam ipsis solidamque spem afferat, lubentes illorum partes deserent. Nihil enim re-

rum publicarum sanum tutumque reliquum est, sed omnia crebris continuisque facinoribus incassum abiere. Hinc potissima urbis pars ad vos discessit, altera, vel minima aliunde occasione oblata, vobis similia subibit; ita ut, si nusquam alias, nunc certe manifestum sit, rem omnium pessimam urbibus aduenire principum prauitatem. Hi ergo adeo commodo proprio obcaecantur, ut, cum videant res publicas iam consumptas, ipsi tamen nullum scelorum finem faciant, sed quibus primum perturbatae sunt, iisdem pessimis artibus sustinendas putent, exiliis, bonis sub hasta publicatis, et caedibus contra ius fasque patratis. Nec animaduertunt, pessimum medicum esse, qui idem cum morbo grassante remedium vsurpat. Sed horum res conclamatae sunt. Tu rebus tuis incumbens optime egeris. His enim, qui hic degunt, vna spes reliqua est, si res ex sententia processerit, se graui atrocique imperio ac duro dominatu liberandos.

Epistola 8.

Antisthenes Aristippo.

Non est philosophi cum tyrannis aetatem consumere tempusque Siculis impendere conuiuuiis, sed paucis in patria viuere contentum. Tu tamen eo maxime virtutis cultorem putas eminere, si multas opes acquirere possit, et principum virorum gratia floreat. Opes, crede mihi, bonum non sunt; et pone, esse in se spectatas: bonum certe non erunt ita comparatae. Neque indoctorum colluies, nedum tyrannorum, ingenuos praebere amicos potest. Auctor itaque tibi fuerim relinquendae Siciliae et Syracusarum. Si tamen, quod ferunt, voluptatem sectaris iisque animum intendis, quae sapientem minus deceant, ad Anticyras ire te velim, vbi plurimum tibi proderit ellebori larga potio.

Dionysiis enim vinis hic multo praestantior est. Illa enim insaniam accendunt, extinguit iste. Quanto igitur sanitas et prudentia morbo atque stultitiae praestant, tanta sit conditionis tuae praestantia prae ea qua nunc es, dum praesentibus illis frueris. Vale.

Epistola 9.

Aristippus Antistheni.

Mirum quantum infortunatus sum, Antisthenes. Qui enim non sim, cui cum tyranno exigenda est aetas, qui omnibus quotidie cibi et potus lautitiis impleor, unguentis diffluo odoratissimis, et Tarento aduectas delicatas promissasque vestes traho. Neque est profecto, qui Dionysii me crudelitati subducere velit, qui me non rudem, verum Socratis sapientia tinctum pignoris loco detinet, cibos, ut dixi, unguenta, vestes subministrans, neque Deorum timet iudicium, neque homines veretur. Verum supremus iam infortunio meo cumulus accessit, cum Siculas mihi donauerit puellas tres, formae emendatissimae, vasaque argentea plurima: neque noui, quando homo hic similia patrandi finem ponet. Recte igitur facis, aliorum qui indoleas miseriae. Equidem ut similia tui faciam gratumque me praebeam monitori, tuam tibi gratulor felicitatem. Vale.

Ficus, quas habes, hyemi instanti asserua, farinamque capesse Cretensem, omnibus enim ista opibus praestant. Praebeat tibi idem Enneacrunos fons et potum et lauacrum. Sit tibi idem aestate hyemeque pallium, sordidum, ut decet ingenuum hominem, in libera Atheniensium republica vitam agentem. Me quod attinet, quam primum in insulam urbemque tyranno obnoxiam delatus essem, animus praesagiebat, mala ea subitum, de quibus in litteris tuis scribis. Iamque me Syracusii, Agrigentini, Geloi, et quidquid est Si-

culorum, miserantes contemplantur. Sed ut stultitiam meam castigem, quae me improuidum in haecce praecipitem egit absurda, ipse mihi, ne vnquam ista mala euadam, imprecor. Scilicet cum ea aetate sim, videarque aliquid sapere, famem et frigus ut subirem, gloriam contemnerem, barbam promitterem, non potui abs me impetrare. Porro mittam tibi grandes candidosque lupinos, ut, quando adolescentulis Herculem repraesentaueris, habeas quod manduces. Iam enim, ut aiunt, nequaquam dedecus putas, si quis de talibus rebus tecum vel ore vel scripto agat. Talia autem coram Dionysio commemorantem contra tyrannorum mores peccaturum puto. Quod superest, Simonem coriarium te adire velim, ut cum eo sermones misceas, hoc enim tibi in sapientia nemo grandior est neque erit vnquam. Nam mihi quidem cum operariis familiaritatem non licet inire, qui aliorum dominatui sim obnoxius.

Epistola 10.

Aeschines Aristippo.

Dedi etiam ad Platonem litteras, vestram fidem obsecrans, ut ad seruandos Locros iuuenes omnem moueat lapidem, et similia tibi scribens, ut opinor, non fallor, libens enim in fidem recipies. Scis enim, quae inter me et illos intercedit familiaritas, nec non Dionysium falli, qui ita in eos, quasi iniusta patrassent, affectus est. Iam ut primum patrocinium suscipe. Vale.

Epistola 11.

Aristippus Aeschini.

Locri iuuenes, quos mihi commendasti, liberi dimittentur, neque capitis supplicium, neque mulctam subituri, licet iam proximi morti fuerint. Nolim tamen,

ut Antisthenes resciscat, mea cura amicos eius seruatos esse; ferre enim non potest, ut tyrannos quis sequatur, pistorum cauponesque inuestigans, qui victum Athenis sine fraude vendunt, tunicasque densas locant hyeme, dum Scirones perflant, et Simonem suum fovens. Haec enim opes nullae.

Epistola 12.

Simon coriarius Aristippo.

Nostram te apud Dionysium doctrinam audio deridere. At me coriarium esse fateor, simulque philosophiae operam dare: apteque, si opus fuerit, pelles incido in admonitionem hominum male feriatorum, qui cum Socratem se imitari profiteantur, luxu et deliciis diffluere sibi permittunt. Erit autem Antisthenes, qui castiget vos, pueros ineptissimos, ad quem scriptis litteris mores meos male perstrinxisti. Sed de his, diuinum caput, satis abunde, iocoque dicta sint. Sis tamen memor famis et sitis. Plurimum enim haec prosunt iis, qui sanam mentem sectantur.

Epistola 13.

Aristippus Simoni coriario.

Non ego te, sed Phaedo peruellit, tradens te praestantiorum doctoremque effectum Prodicum Ceio, qui illius in Herculem encomium confutasse te retulit. Tui nihilominus admiratione moueor et in laudes effundor, qui, coriarius cum sis, sapientia qua polles iamdudum persuaseras Socratem pulcherrimosque iuvenes ac nobilissimos, Alcibiadem scilicet, Cliniae filium, et Myrrhinusium Phaedrum et Euthydemum Glyconis et ex iis, qui res publicas administrant, Sacesphorum Epicratem et Euryptolemum aliosque tecum disputantes considerare.

Neque dubito, quin olim Pericles etiam, nisi bellis gerendis exercitibusque ducendis fuisset distentus, apud te fuisset. Iam scimus, quis sis. Antisthenes enim ad te com meat. Attamen potes et apud Syracusanos philosophiae operam dare. Pelles enim et coria ibi magno veneunt. At non nosti me, qui calceis vtor, quotidie arti tuae magnum decus et ornamentum parare: Antisthenes autem, discalceatus, quid tandem aliud facit, nisi quod ferias tibi indicit et mercede te fraudat, qui adolescentibus et reliquis Atheniensium persuadet, ut sine calceis incedant? Considera ergo, quanto ego tibi utilior sim, qui vitam tranquillam, otiosam ac voluptariam amplector. Tu vero, qui callidis interrogationibus Prodicum pungere affirmas, quae hinc in te redvndent, non nosti. Alias enim me laudares, et hos tuos promissarum barbarum cultores, baculisque innixos, viros sordidos, squalidos, pediculosos, recurvis vnguibz belluarum more foedatos aduersaque tuae arti monita disseminantes contemneres rideresque ob fastum et superbiam.

Epistola 14.

Aeschines Xenophonti.

Gryllus tuus puerum Getam ad te iamdudum miserat, quae Socrati siue in iudicio, siue in morte contigerunt, nuntiaturum. At fortuna, proh nefas, impedimento fuit, ne Athenis adesses, sed circa Lacedaemonem vagareris. Quanam ergo ratione, o Xenophon, scelustum ac improbum Anyti coriarii facinus, effraenem Meliti libidinem proiectamque duumvirorum istorum audaciam scripto mandarem? Profligatissimi enim homines ad exitum vsque rerum in scelere ac furore perstiterunt, et, cum nos putaremus, eos, propriarum artium rubore suffusos, ferociam compressuros, illi maiori impetu in nos saeuire non destiterunt. *Melitus si*

in hoc iudicio nil nisi sua protulisset, comparuisset sane misellus homuncio. Sed fons et radix, ut ita dicam, accusationis Anytus fuit, quia olim (frustra) iniunxerat Socrati, ne ullam amplius mentionem faceret artis coriariae, si quando disseret cum adolescentibus, ut earum rerum, quas aggredi vellent, magistros peritissimos adirent, ut in medica arte Acumenum, in musicis autem Damonem et Connum, filium Metrobii, fuisse audiimus. Neque enim pudebat Anytum illius exercitii (coriarii), quando illius filii, licet operam dederint Socrati, non usque profecerunt, ut alimenta sibi ex causis dicendis compararent, nec aliam ipse ausurus est artem amplexari, licet Orci galea septus, et annulum Gygis gestans ciuibusque omnibus dicam impingens occultare se gestiat; nam ex arte coriaria sibi victum ministrat. *) Nomen itaque, ut iam innui, Meliti illius discipuli quasi et ministri erat. Hic enim veluti fabulam agens, Menoecen philosophum repraesentabat, cuius ad exemplum dolebat, vniuersam rempublicam detrimentum capere a similium hominum genere. Miseranda vero oratio illud omnino postulabat, ut hic adesses. Namque in ipsis calamitatibus risum continere vix potuisses. Erat autem Polycratis, qui orationes pro aliis scriptitare solebat. Ipse cum, veluti in ludo litterario pueri sententiunculas recitantes, in tribunali prae metu contremisceret, auerteretur ab orationis tramite et obliuisceretur grauissima, alii illi, quemadmodum et Callipidi histrioni, verba suggerere: tandem improbus semet ipso et oratione susque deque male habita et pessimis modis pertractata descendere. Socrates autem alia omnia sibi animo fingens, quam quod tale ipsi certamen adeundum esset, et,

---

*) Expressimus in loco hoc deprauatissimo cum Leonis Alatii tum nostras coniecturas in annotationibus expositas.

nosti enim ipse, quale id sit, subridens acri quadam ratione, haec loquutus est, quae tibi filii scripto commendata dederunt. Et iudices, ab officina, quae extrinsecus erat, circumsepti, tamen, ut ipse poenam, quam meruerit, aestimaret, imperant. Ille magna cum fiducia sese, pro quibus in iudicium vocaretur, meruisse respondit, ut victus ipsi publice praeberetur in Prytaneo. Tunc illi ira succensi acrius eum insectabantur. Etenim si Socrates pro se ipso in iudicio dixisset, verebantur, ne effugeret litem. Et effugisset utique. Nunc vero nullis eos neque blanditiis fouendos, neque precibus exorandos, sed tantum vera et iusta in medium afferenda esse existimauit. Blanditias enim si adhibere voluisset iis, si non putasset sibi ipsi iniuriam facere, iudices, qui ipsum damnauerunt, in suas partes traduxisset. Verum enim vero, si quid indecore fecisset, aut se ipso et philosophia indigna effatus iudicio liberaretur, miserriam posthac ac despectissimam, ut ipse aiebat, seruitutem seruisset. Vltimum praeterea aetatis tempus expectare dicebat, senectutemque morte ipsa minus tolerabilem magisque molestam, immo, si liberaretur, neque acutius in posterum se visurum, neque commodius auditurum. Hinc Deo auspice ad mortem duci censebat, condemnatusque, dum egreditur, a risu non abstinuit, et toto eo tempore, quo in vinculis fuit, nobiscum colloquens multo laetior apparuit, quam alias vnquam, antequam Meliti accusatione in carcerem coniiceretur. Aiebat siquidem, in qua erat, custodiam et vincula ad philosophandum ipsum compellere, cum in foro continuo ab alio atque alio diuulsus abstraheretur. Haec et similia ille locutus est, adeo ut obliuisceremur, eum in vinculis esse, nosque praecipites daremus in eiusmodi sermones ac voces, quae non conuenirent tantis calamitatibus, deinceps in nosmet reuersi alter alterum praesentium obliuionem subaccusantes reprehenderemus. Socrates autem, qui iam suspicabatur, motus no-

stros conspiciens, nihil nobis curae esse dicebat, si mox ipse moreretur, quando ita rideremus; arreptoque Critone: O miser, ait, nunc tempus adest ludorum Olympicorum et totius illius mercatus, quando in loca meliora longe omnino ab hisce dissita progressuri sumus morte soluti, ad ipsam scilicet veritatis sedem. Multis praeterea egregiisque cum Cebete et Simmia familiariter confabulans sermonibus vsus est: animum scilicet esse immortalem, eosque, qui sapientiae operam dedeerint, in Deorum sedem proficisci, neque graue aliquid in re, quam mortem vocamus, perpeti; adeo ut nos Socratem non solum non ploraremus, quod moriturus esset, sed nos ipsos defleremus, tanto vere bono carentes. Rem enim peregrinationem quandam esse dicebat, hortabaturque nobis internuntiis Euenum poetam, si bene saperet, quam citissime ad ipsum properaret, propter poesin philosophum. Philosophum enim nihil aliud, nisi mori discere, quando scilicet corporis appetitus auersatus illius illecebris capi se non patitur. Quod sane, quemadmodum mors ipsa, nihil aliud est, quam animae a corpore separatio. Quibus rationibus non paucos in suam adduxit sententiam. His namque, ut ego suspicor, sermonibus deceptos nos ludificabat, ne, tamquam imminente ipsi calamitate, effunderemur in lachrymas. Et forte etiam rem loquebatur veram. Tandem post dies triginta propter nauigium quotannis in Delum insulam mitti solitum, cum illud ante eos dies, quibus, ut nosti, quemquam publico decreto capite mulctari ob sanctitatem nefas habetur, non rediisset, vitam absoluit. Ex familiaribus vero aderant ipsi morienti ego quidem et Terpsio, Apollodorus, Phaedo, Antisthenes, Hermogenes, Ctesippus. Plato vero, Cleombrotus atque Aristippus non interfuere. Plato siquidem aegrotabat, reliqui duo Aeginae erant. Vbi vero venenum hausit, ut Aesculapio gallum sacrificaremus, nobis demandauit. Voto ob recuperatam sanita-

tem, cum e Delia pugna rediisset, illi dicebat deberi. Illacrymati itaque non sine admiratione elatum pro tempore, et vt ipse iusserat, sepeliuimus. Iusserat enim nullam corpori curam, quando iam destitutum anima absque vilo honore nulliusque vsus esset, adhibendam. Nos nihilominus, vti fieri potuit, et calamitatem contempsimus nec obediuimus mandatis, ideoque lotum quam maxime exornauimus, et palliolis coopertum decore admodum sepeliuimus. Haec sunt Socratis, et res nostrae, o Xenophon. At tibi expeditio illa fuit impedimentum, ne hic adesses; quandoquidem vna nobiscum viuentem Socratem ac morientem fouisses.

Epistola 15.

Xenophontis.

Ad amicos Socratis.

Filius meus Gryllus fecit, quod sui erat muneris, et vos bene facitis, qui de iis, quae Socrati euenere, litteris nos certiores reddidistis. Operae pretium siquidem est et nos viros probos fieri, illumque admirari, quod caste, pie ac iuste vitam transegerit; fortunam vero incusare et vituperare eos etiam, qui in eum talia machinati sunt. At breui illi poenas dabunt. Lacedaemonii etiam ipsi rei atrocitate indignantur: rumor quippe facinoris hucusque perlatus est, populumque nostrum maledictis incessunt, quod iterum insaniat, quando Pythiae testimonio sapientissimum aequae ac moderatissimum iudicatum, aliorum calumniis induci, neci dederint. Si quis ex Socratis familiaribus opus habet eorum, quae illis mittere possim, indicate mihi: pollicemur namque operam nostram, cum hoc bonum sit et necessarium. Recte facitis Aeschinem vobiscum habentes, qui nobis scribat. Mihi animus est litteris

mandare viri illius gesta dictaue, quae optima nostra pro eo in praesens et in futurum etiam tempus, non apud iudices Athenienses concertantium, sed in omnem hominum memoriam virtutem hominis proponentium, defensio erit: affirmoque, communi consuetudini, et, vt ille aiebat, ipsi veritati insigniter iniuriam nos facturos, nisi lubentes ista conscriberemus. Iam mihi Platonis etiam non dissimilis commentarius, in quo nomen erat Socratis, colloquiumque non ingratum cum quibusdam, in manus venit: et, ni fallor, Megaris, scriptum percurri. .... Nos tamen dicimus nihil eorum audisse neque posse similia edere. Neque enim sumus poetae, sicut ille: licet ipse omnino se poesin affectare neget: nam ipse cum pueris formosis delicias agens, negat aliquod suum exstare poema, sed Socratis ea esse, iuuenis adhuc et pulchri, dicit. Valete, mihi viri longe charissimi,

Epistola 16.

Aristippi.

De morte Socratis ego et Cleombrotus certiores redditi sumus, nuntiatumque est, cum illi ab Vndecimviris facultas fugiendi daretur, permansisse, dicentem, nolle fugere, nisi prius absolutus fuerit legitime; aliter enim illius patria, quantum in ipso esset, proderetur. Mea vero sententia ferebat, eum, cum iniuste custodia detineretur, quacunque ratione seruandum fuisse, quoniam cuncta contra illum patrata et mala, et stulta, et iniusta sunt; ita vt querendum non sit, si quid in eo seruando contra regulam factum est. Significasti etiam mihi, omnes Socratis amatores ac philosophos, timentes, ne quid vobis tale obtingeret, Athenis exiisse, quod optime factum fuit. Nos item ad hunc diem, vt possumus, Aeginae commoramur; tandem veniemus ad vos,

et si quid in rem vestram conferre poterimus, conferemus.

Epistola 173

Tuum erga Socratem, cum viueret, nosque, qui illius amicitia iungebamur, amorem bene ego nosceus et te, vt par erat, admiratum aegre tulisse, quando ille, qui vna tecum, et Prodicus Ceio, et Abderita Protagora de virtute, qualis debeat esse, quomodo posset acquiri, et vt ad eam omnes anhelare debeant, decernabat, quasi omnium improbissimus, ac si recti iustique erga Deos et homines nullum cognitionis vestigium possideret, Vndecimuirorum decreto mortem oppetiit: cum te in Chio domicilium posuisse audissem, de iis, quae subsecuta sunt, vt oblectareris, ad te litteras dedi. Athenienses quippe somno, quo oppressi iacebant, tandem excitati sunt, et Anytum atque Melitum in iudicium vocatos, tamquam impios et consceleratos, occiderunt, quod tanti mali causa vrbi fuerunt. Haec vero contra eos in speciem accusationis obtenta. Verae autem caussae erant, quod Athenienses post illius necem ab omnibus pro iis, quae gesserant, male audiebant, dicentibus scilicet, nihil iniusti patrantem non oportuisse accusari, nedum interfici. Quid enim refert, si per Platanum et Canem iurabat? Quid, si priuatim et publico omnes interrogando conuinceret, quod nihil neque iusti nossent, neque honesti? Iuuenes praeterea intemperantiae ac vitae flagitiosae dediti in ciuitate illius praesentia aliquo saltem modo rubore suffundebantur. Eos autem Lacedaemonii adolescentis casus mirum in modum commouit. Venit enim vnus ex his amore tractus Socratis, quem ipse nunquam visu, sed auditione tantum cognouerat, vt eius familiaritate vteretur. Illi propter accessum exilienti gaudio, et tantum non portas vrbis ingresso, nuntiatur, Socratem, ad quem ve-

nerat, obiisse: portam non amplius ingreditur, sed sepulchrum, in quo erat, sedulo inquit, ad quod perveniens, sermonemque cum ipso conferens, lamentis et lacrymis se dedit, et cum nox interuenisset, somno penes sepulchrum capto, summo mane adiacentem illi pulverem ex corde deosculatus, affectuque omni loco consalutato, repetiit Megaram. Hoc itaque persenserunt Athenienses, et quod a Lacedaemoniis de atrocissimis accusandi essent, si eorum filii sapientum, qui Athenis sunt, amore depereunt, ipsi vero eos neci dant; et illi quidem tantum terrarum dimetiuntur, solum ut Socratem videant, Athenienses autem eum secum habentes non patiuntur, ut sibi seruetur. Quare furore perciti tantum non iniquos illos viros dentibus dilaceratos absumpsere, adeo ut iam urbs responderit accusantibus, nihil eorum se patrasse et eos, qui mali causae fuerint, neci dedisse. Illi itaque, veluti Graecorum, immo omnium hominum commune piaculum, proiecti maximo nos aliosque commodo suis calamitatibus affecere. Rursus itaque Athenas nos, qui a patria sede excitati undique vagi et exules erramus, conveniemus.

Epistola 18.

Xenophontis,

Ad amicos Socratis.

Festum Dianae annum, cui nos aram templumque in Laconica extruximus, celebrantes, litteris ad vos datis significauimus, ut huc accederetis, optimum, si universi; quando id fieri nequit, ex vobis nonnullos sacrificii consortes futuros ut mitteretis, quod esset nobis pergratum. Hic sane Aristippus fuit, eoque prior Phaedo, qui natura loci, aedificiorum structura, et praecipue plantis, quas ego hisce meis manibus plantaui, summopere delectati sunt. Locus quoque venationi

idoneus est, ut facultas sit, quandocunque libuerit, venatibus incumbendi, ut robuste ac strenue, quod amat ipsa Dea, animum festorum solemnitate relaxemus, ei-que gratias referamus, quae me a barbari regis manibus, malisque circa Pontum et Thraciam, multo illis atrocioribus, cum iam a tanto terrarum hostilium tractu ad portum salutis appulisse videbamur, servauit incolumem. Si non veneritis, erat nihilo minus necessarium hisce vos appellasse. Facta dictaque Socratis, digna mihi visa, quae memoria conseruarentur, stylo consignauit: ea perfecta et absoluta ad vos transmittam. Aristippo et Phaedoni ea minime inepta visa fuere. Nomine meo saluere iubetote Simonem coriarium, illique plaudite, quod adhuc Socratis sermonibus ancillatus addicitur, neque paupertatem, neque artem causatur, quae eum a philosophandi ratione deterreat, ut alii plerique faciunt, qui a sermonum, et quae eos consequuntur, scientia admirationeque abhorrent.

Epistola 19.

X e n o p h o n t i s.

Adi nos, caput amabile. Iam enim fanum Dianae creximus, forma adeo venusta et pulchra, ut nihil supra. Locum plantis conseruimus, et iam sacer est et a iure priuato solutus. Quae nobis reliqua sunt, victum subministrabunt. Namque, ut Socrates dicebat, si illa nobis non satis fuerint, nos erimus illis satis. Scripsi Gryllo filio meo et familiari, ut tibi, si quid opus est, exhibeat. Scripsi etiam illi, quod in eum a tenera aetate animo fueris propenso, eiusque te amore teneri testatus sis.

Epistola 20.

Tolerantiam tuam iam pridem noui, et maxime admiratus sum. Namque et diuitiis et gloria maior omni vitam agis, et hac tua vitae ratione Athenis adhuc Socratis veluti simulacrum aliquod es superstes. Nos item Thebis iuuenibus erudiendis, quos a Socrate sermones accepimus, communicantes, operam nauamus. Quod nobis atque familiaribus pergratum est.

Epistola 21.

Aeschines Xanthippae.

Euphroni Megarensi farinae choenicas sex, drachmas octo et nouam exomidem tibi apportandas commisi, vt hibernum tempus transigere possis. Haec igitur accipias scitoque, Euclidem et Terpsionem optimos esse probosque viros et tibi et Socrati amore coniunctissimos. Filiis vero, si ad nos commeare voluerint, ne impedimento sis; iter enim Megara vsque neque longum est, neque incommodum. Multis praeterea lacrymis, o bona, quarum nullus vsus, sed quae nocumento esse poterunt, finis sit. Recogitans enim animo, quae Socrates disserebat, illius moribus atque sermonibus fac sis tete accommodes: tristitia et tibi et filiis quam maxime aegre facies. Hos siquidem, veluti pullos Socratis, non solum alere, sed etiam illis totis viribus nos conseruare debemus: ne, si aut tu, aut ego, aut alius quispiam, cui, Socrate extincto, Socratis filiorum cura incumbit, vita excesserit, pueris adiutore eoque, qui alimenta ipsis subministret, spoliatis iniuria ac damnum fiat. Quare ipsis te diuturnam conserua, quod aliter non fiet, ni tibi vitae opportuna exhibeas. Moeror vero graue malum viuentibus, immo vitae ipsi maxime contrarius est. Apollodorus cognomine *mollis* et Dio

te commendant, quod nihil a quoquam accipias, quin immo dicis, te diuitiis abundare. Optimum factum. Donec enim mihi ac amicis reliquis facultas supersit, nullo alieno subsidio indigebis. Bono itaque esto animo, Xanthippe, neque ex Socraticis bonis aliquid dimittas, memor, quanti nobis fuerit vir iste, quem, qualis vixerit, non, quomodo mortem oppetierit, attente considera. Quamuis et illa recte eam considerantibus optima et praeclarissima videatur.

Epistola 22.

Aeschines Cebeti et Simmiae.

Sermone hominum tritum est, paupere nihil opulentiùs esse. Nam, vt experientia edoctus probe intelligo, per vos amicos, qui mei curam geritis, cum non multa habeam, multa possidere deprehendor: recteque agitis, quotiescunque ipse scripserim, postulata subministrantes. Commentariorum nullum mihi supererat tale, quod aliorum oculos, me absente, non vereretur, vt praesentibus vobis intra domus limites, vbi Euclides nobiscum accumbebat, libens volensque sum fassus. Scitote autem, amici semel elapsam et multorum manibus detritam scriptionem nunquam posse recuperari. Platonis etiam absentis magna est ob scripta auctoritas, quare iam et Italis et Siculis omnibus sui admirationem movit. Nos vero vix nobis ipsi persuademus, ea tanti esse, vt studio aliquo digna habeantur. Neque solum id mihi curae est, ne de opinione sapientiae, quam mihi comparavi, aliquid perdam: sed de Socrate potissimum sollicitus esse debeo angique, ne illius virtus, si ipse commentariis meis parum dextre defungar, mea culpa periculum subeat: idemque esse existimo calumniis aliquem onerare, et indigna virtute illius, de quo scribimus, conscribere. Hic igitur timor nos occupat, Cebes

et Simmia, nisi aliter de his in posterum vobis visum fuerit.

Epistola 23.

Aeschines Phaedoni.

Quam primum Syracusas delatus sum, in foro Aristippus mihi occurrit, qui me manu prehensum ad Dionysium statim abduxit. Cui Aristippus: „Si quis, „Dionysi, huc aduentaret, vt stultitiam menti tuae in- „stillaret, eum nocere tibi cum maxime cupere, annon „existimes?“ Cumque annueret Dionysius, Quid vero ei, Aristippus perrexit, facturis esses? Pessima, respondit. „Verum, subdit Aristippus, si quis adesset in sapientiae studiis te adiuturus, ille nonne sedulo prodesse tibi „velle censendus sit?“ Idque etiam concedente Dionysio, „En tibi igitur, aiebat, Aeschinem, ex Socratis „discipulis, qui huc venit, vt sapientem teredat. Multum hic tibi prodesse possit: in eum igitur beneficia „conferas, quae talibus deberi agnoscis.“ Tum ego, interrupto sermone, „Multum, inquam, o Dionysi, „amoris testatus ista est commendatione Aristippus. At „nobis non tanta est sapientiae copia; sed quanta satis „sit, vt ne temere ad alios disseramus.“ Dionysius admirans, quae dicebantur, affirmavit, comprobare se, Aristippum bene locutum, et mihi se, vt professus sit, bene facturum. Posthaec Alcibiadem meum recitari audiuit, eoque, vt videbatur, delectatus, vt, si alii nobis essent eiusmodi dialogi, ad se illos mitteremus, praecepit: quod nos facturos etiam recepimus, propterea, o amici et socii, breui ad vos sumus redituri. Recitanti mihi Plato adstabat, (parum autem abfuit, quin haec silentio praeterirem,) atque cum Dionysio quaedam mei causa priuatim et submissa voce loquebatur, Aristippum reueritus. Nam, cum secessisset a Dionysio, affirmavit mihi, nunquam libere praesente homine isto,

(intelligebat scilicet Aristippum,) sese loqui solere. Quid vero de te, aiebat, dixerim ad Dionysium, ipse testabitur. Subsecuta die in horto confirmabat Dionysius, ut de me Plato locutus esset. Mutuis itaque iocis, (iocus enim res illa dicenda est,) Platonem et Aristippum, propter eorum iam in multos diffusam gloriam, ut tandem finem ponerent, adhortabar. Non sane vlla alia re derisui magis nos exponeremus, quam si eiusmodi specimina artis ederemus.

Epistola 24.

P l a t o n i s.

Nihil eorum, ut Syracusas mitterem, ad manus fuit, quae per te Archytas sibi curari volebat: mittam tamen, quam primum id fieri poterit. Philosophia vero nescio quid in me actutum egit, prauumne an bonum, cum ego consuetudinem cum vulgo hominum abhorream, idque merito, ut mihi videtur, quoniam omni stultitiae genere distrahuntur, siue publica, siue privata obeant negotia. Si immerito tamen, id scias velim, vix me ita viuere, alia conditione nullo modo posse animam ducere vitalem. Quare ex vrbe tanquam ex saeuissimarum bestiarum spelunca me proripui, domicilio non longe ab Ephesiadibus, et in vicinis hisce locis posito, Timonemque non homines odisse, sed bestias amare haud potuisse, nunc demum animaduerto, quae causa fuit, ut ab hominum congressu remotus degeret, non sine periculo tamen, ut verosimile est, neque hac ratione commodis suis consuleret. Haec, ut visum fuerit, accipies. Meo animo sedet sententia, viuere longe ab vrbe remotum et nunc, et deinceps, quamdiu hanc vitam Deus me viuere iusserit.

Epistola 25.

P l a t o n i s.

Crenum, cui litteras dedi, tibi quidem etiam carum esse manifestum est: quoniam tamen ego familiaritati illi dedi initium, aequum esse existimaui, ut aliud quasi commendationis auspiciū faciens, te, ut curam illius haberes, hortarer. Militiam enim sequi cupit, faciens hoc ipso aliquod se non indignum. His praemissis, reliqua paucis expedire licebit. Non enim ignoras, quā mente in Paramonum et Crenum simus, neque quod adolescens ille sit modestus et frugi, et ad omnem conuersationem aequē ac rem agendam idoneus. Dicunt autem, de futuris ex praeteritis esse coniiciendum, maxime vero ex indole cuique propria et animi habitu. Hunc vero omnes vno ore laudant. Cum itaque talis sit, noster praeterea et tuus etiam amicus, omne quod poteris studium in eo, quaeso, experiaris. Digni enim tales sunt fauore.

Epistola 26.

P l a t o n i s.

Cum saepe mihi narret Athenodorus de animi vestri habitu, visum fuit litteris vos compellare, cum propter consuetudinem, quam mecum habuistis, et cuius etiamnum memores esse videmini, tum quod eandem semper in Dionysium seruetis beneuolentiam. Vix enim accuratius mores cuiusquam diiudicari posse existimo, quam ex amicitiae constantia, in cuius cura aetatem etiam vos superare sentio. His igitur et reliqua vestra animi moderatione, de qua audio, moti, nunc magis etiam, quam antea, cum a vobis discederem, eo, quaeso, enitamini, ut in posterum quoque tales vos praebeatis; optimum scilicet huius (animi vestri) disposi-

tionis fructum existimantes bonam apud bene viuentes famam.

Epistola 27.

Phaedrus Platoni.

Scribis, quod me nolens moerore afficere peregrinationem tuam ad terras remotas tacueris: et ipse, per Iouem Olympium, tui desiderio vltro incitor. Sed per Iouem Philium et Socialem, Plato, perque Socratem, siue ille sub terris in piorum castris sit, siue, quod verius existimo, inter sidera collocetur, ne nos rerum omnium ac disciplinarum ignaros posthac negligas. Sed, si quid per diuinum illum virum profecimus, illud nobis conserua, et, vt potes, perfice. Mihi sane neque philosophia, neque ex ea promanantibus sermonibus iucundius acciderit. Nam a prima iuuenta, multis abhinc annis, Socraticis lenimentis, quasi nutricum cantuunculis, in omni loco apto sacroque, partim in Academia, partim in Lyceo, et Ilissum penes sub diuina illa platano, vrgente meridie, vbi Lysias Cephali filius de amore commentarios corrigebat, enutritus sum. In hisce itaque locis fidis et solitariis me circumferens, circumlatusque virtute, quae a vobis effluebat, implebar, non sine Alcibiadis Cliniae filii, aliorumque nonnullorum adolescentum, qui apud vos doctos primas sibi sedes affectabant, inuidentia. Nec tamen vos me prodidistis homini tam alieno a philosophia, cuius ego siti flagrantissima ardeo.

Epistola 28.

Platoni.

Cretenses, qui venerunt ex Aegypto, viri probi, nuntiarunt nobis, te Aegypto vniuersa perlustrata nunc

in praefectura Saitica commorari, ex sapientibus, qui hic sunt, sciscitantem, quid ipsis videretur de hac rerum vniuersitate, an aliquando fuerit creata, et an hoc tempore vna sui parte vel omnibus motum peragat ratione aeterna constitutum. Tradunt autem, illos non ita facile cum Graecis in sermonem venire, nescio qua ratione adductos, nisi quod sermones de natura, geometria et numeris Heliopoli Pythagorae dicuntur communicasse, siue illuserit eos, vt nonnulli referunt, (fabularum siquidem, quae de Pythagora traduntur, mentionem fecit Timaeus in iis Historiarum libris, quibus res Aegyptias persequitur, nec minus Theodorus Cyrenaeus,) siue alia ratione in eorum se insinuarit amicitiam. Si vero tibi bene est, domi etiam omnia, ita annuente Deo, prospera sunt. Porro tu crebris nos litteris admone, vt corpore valeas, nam animo te propter prudentiam et virtutem bene valere iam scimus. Si quae tibi rerum tuarum opus est, scribito nobis. Mea quippe, Plato, tua esse et iure merito, confiteor, ea ratione, qua et Socratis erant. Scribas quaeso mihi et de locorum, in quibus commoraris, spectaculis, praestantia ac magnificentia monumentorum, excisis et in immensam molem sublatis lapidibus, eorumque formis, siue homines, siue alia animalia vetusta arte et a Graecorum modo prorsus dissidente efformata praese ferunt, nec non de aliis opificiis, animaliumque formis multifariis, quae cum propriam naturam exprimunt, tum opificum exercitium inuentionisque artificium produnt. Libenter etiam ipse immensam Pyramidum magnitudinem Memphimque oculis, auribus vero vsurpassem sermonem sacrum, contemplatus quoque perpulchrum Nili spectaculum, quod te iam Aegyptum percurrentem detinet, illiusque nunc exundationem et alio tempore reciprocum recessum. Haec enim omnia supra omnem fidem dicta esse existimo, quae multorum iudicio adeo magnifica sunt et propter sui aspectum desiderabilia.

Epistola 29.

Aristippus Aretae filiae.

Litteras ad me tuas Teleus reddidit, quibus impense precaris, ut quam citissime Cyrenem aduolem, quod non succedant ex animo res tuae, praefectorum culpa, et mariti tui, qui verecundia impeditus, suetusque longe a ciuilibus turbis vitam agere, res domesticas administrare minus idoneus sit. Venia igitur impetrata a Dionysio, naturae necessitate quadam et vi iter interrumpente in Lipara insula morbo sum afflictatus, ubi Sonicus eiusque familiares optimam mihi nauarunt operam, adeo ut mortis, ut ita dicam, iam irretitus laqueis vitae conseruationem vni illorum amicitiae debeam. De eo vero quod interrogas, qualem scilicet honorem deferre debeas iis, qui a me liberi facti sunt, et qui contendebant, nunquam se Aristippum deserturos, donec ipsis vires suppeterent, fac sis ipsis in omnibus credas. Ex mea etenim suppellectile id habebunt, ne sint mali. Hoc autem utile tibi consilium do, ut, quae cum praesidibus agenda sunt, ea sic administres, ut ne nimium cupias. Rerum etenim superuacuarum possessionem contemnens commodissime aetatem transegeris, neque enim adeo in te erunt iniusti, ut demptis omnibus te mendicantem viuere cogant: duo namque viridaria, quae supererunt, et splendidae et sumptuosae vitae suffecerint. Quae vero in Bernice est possessio, si vel sola concedatur, abunde nobis vitae commoda vsusque subministrabit. Non id iubeo, ut despiciatui habeas res exiguas, sed ne ob parua turberis, quando et in magnis turbari non est laudabile. Si vero naturae cessero consilioque meo obsequi cupis, filio Aristippo quam fieri licet optime instructo, velim Athenas petas ibique prae omnibus colas Xanthippen et Myrto, quae me saepius rogarunt, ut te ad mysteria (Eleusinia) ad-

ducerem. Hoc itaque dulcissimo vitae modo cum iis utens, praefectis Cyrenaeis concede, ut ad libidinem usque iniusti sint: tibi namque in fine bonorum naturali, (qui est voluptas,) iniuriam non inferent. Tu autem conare cum Xanthippe et Myrto ea ratione vivere, qua mihi cum Socrate vivere moris erat, in earum gratiam magis magisque te ipsam adornans. Nam fastus hic procul abest. Si vero citius Lamprocles, Socratis filius, Cyrenem aduenerit, qui mecum apud Megara vivebat, optime actum erit, si victus consortem feceris eumque aeque atque filium tuum colueris. Filiolam si non vis alere ob molestias, quas perpessa fuisti in enutriendis pueris, filiam Euboidis, quam large et liberaliter tractasti, et in mei gratiam matris meae nomine decorasti, quo ipse etiam saepissime illam amicam compellavi, huic officio adhibe. Porro ante alia paruuli Aristippi curam gerito, ut nobis dignus atque philosophia, quam illi solam, sed veram firmamque haereditatem relinquo, euadat. Reliqua enim vitae necessaria principes Cyrenaeos aduersarios habent: de philosophia vero, nec verbum mihi scripsisti, quod eam aliquis tibi arripuerit. Delectare itaque summopere, o bona, tales possidens diuitias, quae sub tua potestate sunt: earumque filium possessorem facito, quem vellem ipse iam meum filium esse: sed quando hac spe frustratus dissoluor, confido, eum a te per semitam bonis viris familiarem deductum iri. Vale et de nobis gemitus ac lamentationes compescito.

Epistola 50.

P h i l i p p o.

Antipater, qui ad te litteras affert, genere Magnes, Athenis iam diu Graecorum res gestas scribit: ait porro, se a nescio quo in Magnesia iniuria affici. Dicenti ergo animum aduerte et opitulare pro viribus et quam

lubentissime. Multis enim nominibus iure meritoque illi praesidio eris, praecipue vero, quod, cum in familiarium coetu oratio ad te ab Isocrate missa percurreretur, argumentum quidem ac materiam operis laudauit, sed in Graeciam a vobis collata beneficia silentio praetermissa fuisse criminis incusauit. Eorum minimam partem in medium afferam. Isocrates quippe neque in Graecos abs te et tuis progenitoribus bene facta palam fecit, neque probra a quibusdam in te coniecta diluit, neque scriptis ad te datis criminando Platonem pepercit. Et tamen debuisset ante omnia communem vestram cum nostra vrbe coniunctionis necessitudinem minime celare, sed posteris tuis apertam facere. Hercules enim, cum lege vetitum esset Athenis peregrinum quemcunque initiari (sacris Eleusiniis), initiari peroptans, adoptatus est a Pylio. Quod cum ita sit, ad te veluti ad ciuem, cum ab Hercule genus deducas, oratio Isocratis conuertenda erat: posthaec Alexandri, parentis tui, aliorumque in Graecos collata beneficia erant depraedicanda, quae ipse nunc quasi infanda infortunia silentio involuit. Siquidem legatos a Xerxe in Graeciam missos, vt aquam et terram poscerent, Alexander perdidit: deinceps tumultuantibus barbaris, Graeci ad nostram Heracleam conuenere, et Alexandro Aleae filio ipsis prodicionem Thessalorum indicanti debuerunt, vt salui domum redirent. Quorum sane beneficiorum non solum Herodotum ac Damastem memores esse oportebat, sed illum etiam, qui in institutionibus oratoriis tradit, e maiorum laude auditorum beneuolentiam oratori esse conciliandam. Praeterea et apud Plataeenses sub Mardonio, aliaque subinde tuorum progenitorum benefacta manifestanda erant. Talis enim oratio de te conscripta Graecorum animos ad beneuolentiam allexisset magis, quam cum nullum bonum de vestro regno euulgat. Suberant praeterea et alia, Isocratis aetate licet antiquiora, neutiquam tamen occultanda, praecipue cum, vt

ipse dicebat, animo vigeret. Poterat item criminatio-
nes refellere, quae ab Olympiis maxime inferebantur.
Quis enim adeo vecors erit, ut, dum Illyriorum Thra-
cumque, nec non Atheniensium, Lacedaemoniorum ac
ceterorum Graecorum et barbarorum praeliis infestareris,
in Olynthios facere atque instruere te bellum credat?
Sed de his pluribus agere in epistola minime opportu-
num videtur. Ea vero, quae orationis cursum non
impediunt, et ab omnibus iam multo abhinc tempore
silentio inuoluta, et tibi scienti proficua esse poterunt,
non alienum videtur hic enarrare teque precari, ut pro
illis Antipatro dona boni nuntii tribuas. Nam territo-
rium, quod Olynthii possident, primis temporibus
Heraclidarum, non Chalcidensium fuisse, ipse qui
epistolam defert, solus et primus omnibus probabili ra-
tione demonstravit. Eadem enim ratione tradit Ne-
leum apud Messenios, Syleum in regione Amphipolita-
na ab Hercule veluti iniurios flagitiososque trucidatos,
ac loco depositi datam ad conservandum Nestori, Nelei
filio, Messenem, Dicaeo, Sylei fratri, Phyllida regionem,
et Messenem post multas hominum aetates ad Cresphon-
tem peruenisse: Amphipolitanam, quae Heraclidarum
erat, Athenienses et Chalcidenses occupasse. Eodem
modo ab Hercule Hippocoonta Spartae, Alcioneum
Pellenes sceleratos ac nefarios tyrannos obtruncatos et
Spartam Tyndareo, Potidaeam ac reliquam Pellenes
regionem Sithoni Neptuni filio depositas, Laonicam
vero in Heraclidarum regressibus Aristodemi filios re-
cuperasse: Pellenem Eretrienses atque Corinthios
Achaeosque, qui Troia venerant, Heraclidarum cum
esset, sibi subegisse. Similiter de Proeti filiis, Tmolum
et Telegonum circa Toronaeam refert ab Hercule occi-
sos, qui et in Ambracia Clide Clidisque filiis interem-
ptis, Aristomacho, Sithonis filio, ut Toronaeam serua-
ret, imposuerit, (quam Chalcidenses, vestra cum esset,
habitarunt,) Ladicae autem et Charattae Ambraciam

regionem, eo animo, ut successoribus a se natis deposita redderent. Quinimmo et vicinas Alexandri Hedonorum regis possessiones Macedones omnes sciunt. Et hi non sunt fuci orationis Isocratei, nec inanis verborum strepitus, sed argumentationes verae tuoque dominatui quammaxime proficuae. Quando vero et ad Amphictyonum res, ut videris, animum applicas, vellem equidem ex eodem Antipatro in medium afferre, quam ratione et ex quo fonte Amphictyones ipsi primum promanarunt, et quomodo, Amphictyones cum essent, Phlegyae ab Apolline, Dryopes ab Hercule, Crissaei ab Amphictyonibus deleti sunt. Hi siquidem omnes Amphictyones sententia ferenda spoliati sunt: qui vero illis in iure suffragii succedere, summum Amphictyonum gradum locumque amplissimum assecuti sunt, quorum nonnullos imitatus Pythiis certaminibus praemium propter exercitum in Delphos deductum duplicem Phocensium calculum ab Amphictyonibus tulisti. Quae omnia homo ille, qui se vetera noua ratione, recentia vero ita enuntiare profitetur, ut antiquitatem redoleant, altissimo tegit silentio; neque res antiquitus actas, neque nouissime a te exantlatas, neque interiecto spatio editas enarrauit. Quae quidem videtur partim non auduisse, partim non intellexisse, partim sciens volensque obliuione celasse. Ad haec cum Sophista, nec immerito ad facinora nobilia te excitaret, Alcibiadis exilium ac regressum in patriam honorifice praedicatum veluti exemplum tibi proposuit, maiora illustrioraque patris tui facta conticuit: Alcibiades enim impietatis conuictus, exilio multatus est, plurimisque incommodis ac detrimentis a se patriam affectam cuius exitiabilis reuisit: Amyntas in regno occupando primum seditione superatus paullulum cessit; demum Macedoniae regnum occupat: ille noua fuga turpiter vitam amisit, tuus vero pater ad extremam senectutem regnum possedit. Dionysii item tyrannidem tibi proposuit, quasi idem agere

debeas, nequissimos scilicet ac improbissimos, non probatissimos imitari, et pessimorum esse, non iustissimorum aemulatorem. Et tamen ipse in Institutionibus tradit, familiaria notaque exempla esse afferenda, qui sui artisque oblitus, aliena, turpissima et rei argumentoque quam maxime contraria vsurpat; et cum similia digna, quae sibilis conuiciisque explodantur, scriptis commendat, non illepide, ait, vlturum se discipulos ipsum illudentes. Ipsi vero ab illius familiaribus circumuenti, oratoria praestantia celebribus, cum nihil vltra de suo addere habeant, sic orationi plausum fecere, vt orationum omnium primas huic detulerint. Porro paucissimis his Isocratis in historiis solertiam et eruditionem abunde cognoscas, qui Cyrenaeos Lacedaemoniorum coloniam facit, et discipulum Ponticum suae sapientiae successorem ac haeredem praefecit; quo tu, licet multis sophistis congressus fueris, nullum iniquatiorem sordidioremque vnquam videris. Audio etiam Theopompum apud vos diuersantem, hominem valde frigidum, multis obtrectationibus Platonem proscindere, quasi non a Platone tempore Perdicæ regni tui initia iacta sint, aegreque ad exitum vsque Plato tulerit, si quid inter vos minus humanum, et quod a fraterna amicitia abhorreret, contigisset. Verum vt Theopompus ab ingenio suo aspero ac peruicaci aliquid demittat, iube sis Antipatro, vt Graecorum res gestas ille percurrat: et Theopompus iuste quidem ab omnibus abiici, iniuste vero a te bonis omnibus augeri sentiet. Similiter et Isocrates, iuuenis adhuc, vna cum Timotheo contra vos epistolas probris plenas ad populum scriptitabat: nunc senex, quasi nesciret, aut inuidia ductus, res vestras quam plurimas silentio praeferiit; misitque ad te orationem, quam primum Agesilao inscripserat: et paucis immutatis Dionysio, Siciliae tyranno, venalem exhibuit: tertium, multis additis multisque detractis, Alexandro Thessalo despondit: nunc

tandem ad te illiberaliter, vt ita dicam, eiaculauit. Vellem charta satis magna esset, vt examinarem, quae ille in oratione ad te missa argumentatur praepostere. Ipse enim fatetur, pacem de Amphipoli subsecutam impediisse, ne de immortalitate Herculis orationem scriberet, se tamen eam in posterum conscripturum. Cum vero nonnulla propter aetatem mollius languidiusque, vt ipse asserit, pertractasset, ipse sibi condonari postulat, nec mirari te, si, Pontico male recitante, abiectior et minus culta tibi videatur oratio. Persarum etiam regem quod prosligaturus sis, sat nosse affirmat. Adscriberem reliquas in hanc orationem animaduersiones, nisi volumen deficeret: eo librorum penuriae deuenimus, Aegypto a rege occupata. Vale, et Antipatrum quam citissime collata opera ad nos remitte.

Epistola 31.

P h i l i p p o.

Perdicas apertissime, vt mihi quidem videtur, omnium dimidiam partem possidere, quod praeceperat etiam Hesiodus, plurimi facit, existimans, opes casu et fortuna oblatas acquirere praestantissimorum non esse. Conuenit vero tibi quam proxime ad illius facta accedere, vt videaris moribus etiam illius frater esse, qui tam fraterne de te cogitat. Illud praeterea cogita, omnes in te animum aduertere, exspectareque, qualem te erga fratrem gesseris, et optimos quidem trepidare animo, cum impendio vellent, te fraternam mansuetudinem ac clementiam exaequasse superareque; pessimos contra inuidentes ardenter excupere, inter vos aliquid delinqui. Quibus tanquam hostibus abiectis, cum optimis tibi tanquam vni ex illis beneuolentiae certamen ad-eundum. Ego sane existimo, non tantum in fratris facinoribus, quae pro publico illi peracta sunt, sed in be-

neficiis etiam erga te vires tuas esse probandas, ne tua illorum comparatione deteriora iudicentur. Ad illud porro ante alia animum attendere debes, vt prudens sis, fratremque tuum, dum eundem, qualem nunc modum seruat, seruabit, audias. Vale.

Epistola 52.

Peropportunum existimabam, nihil ex illis, quae bona essent, missum facere, cum propter iussa Platonis, tum propter amicitiam, quae mutua necessitudine nos coniunctos habet. Ideo mihi visum est ad te litteras dare, quibus corpusculi mei valetudinem indicarem, et quod pro certo habeam, si modo in Academiam accesseris, Peripateticorum fastum compressum iri. Haec autem iusta rectaque esse, demonstrare conabor. Plato, vt ipse bene nosti, ipse commercia in Academia haberi solita plurimi aestinabat, haud parum ea conducere ducens et ad gloriam illibatam, et ad propriam viuendi normam, nec non ad futuram apud posteros memoriam. Haec cum ita se haberent, te maximi fecisse, vita excedens testimonio suo comprobauit. Omnibus siquidem nobis familiaribus praecepit, si tibi aliquid accidisset, vt te penes ipsum deponeremus; sic enim, vt illi videbatur, nunquam ab Academia seiungereris. Quare et ante omnia conuenire iudico, vt, quemadmodum viuo, ita et mortuo Platoni honorem habeas. Hominem scilicet honestum curam habere decet Deorum et parentum, eorumque, quae morientes ipsi praecipunt. Arctissima autem et sanctissima Platonis consuetudo cum familiaribus fuisse deprehenditur. Nam aliquorum veluti genitor, de aliis quasi bene meritis curam gerebat, et in vniuersum erga omnes numinis loco erat. Itaque bonum existimans iustumque, vti Platoni gratias omnium gratissimas, et vt talem virum decet, referas, hortor; referes vero, si in Academiam accedens, eam iam nu-

tantem Peripateticorum fastu subleuas. Sapientia enim vera dicetur iusta firmitas, fidaque amicitia. Nos autem ab hominum vulgo quam maxime differre conuenit; et tu, ultra quam par est, diligens videris et assiduus.

Epistola 53.

Mihi visum est hac epistola de his, quae corpusculo meo contingere, te certiore reddere: neque enim parum et modice defecerunt membrorum omnium vires, sed ita vt labori qualicunque succumbant; sed fortuna nescio qua lingua et caput adhuc sana sunt. An non, quod gratissimae sunt corporis partes et diuinæ prorsus? Itaque etiam atque etiam vellem, vt adesses. Immo recte facies, si vel nunc commigraueris. Rebus enim meis, vt optime noui, eo quo decet modo praeeris, cauebisque, ne quid detrimenti capiat Academia a Peripato.

Epistola 54.

Meum vtcunque desiderium et curam, qua vos continuo diligentissimeque foui, nullum alium ob finem, quam vt honestis in rebus honestam quoque gloriam compararem, omni tempore exploratam vniuersis fuisse opinor, iustumque esse, eos, qui reuera faciles sunt et moderati, debita quoque gloria decorari. Si corporis partes maxime letales et caput, quaeque in eo sunt, integre conseruantur, bene est: reliquis enim opportune vna cum medicis, vel solus etiam, quae tibi proficua sint optime noscens, occurres. Robore vero, fortitudine ac celeritate alios antecellere hominis esse videbitur bene educati. At ego, sicuti tu quoque nosti, Platonem admiratus, illius caussa et vestrae me vrbi dedi, et in Academiae commercia insinuaui, et semper pro viribus in illius mores

veluti collimans memet ipsum irreprehensum seruavi. Cum vero ille a nostra consuetudine fato diuulsus est nosque iusta illi et priuatim et publice quam honorificentissime fecimus, quilibet, quam probaret, sectam secutus, ab aliis separabatur. Ego itaque perpetuo et natura quietis et otii impense amans, quantum fieri licebat, nullius in verba iurare magistri constituebam. Id namque vnum speculabar, quam ratione me ipso melior fierem et aliis hominibus praestantior. Manifestandum ergo est, me talem esse, qualem me profiteor, cum Dei beneficio id non difficile sit. Vale.

F R A G M E N T A

EPISTOLARVM XENOPHONTIS.

1.

Ex Epistola ad Aeschinem.

Posteaquam me conuenisset Hermogenes, cum aliquaedam narrauit, tum me de te interrogante, quodnam philosophiae studium sequereris: idem, respondit, quod Socrates. Ego vero, etiam cum Athenis ageres, propter hunc animum te admiratus sum. Quemadmodum igitur tunc admirari te cepi, ita nunc etiam demiror animi tui constantiam, qua ceteros quoscunque philosophiae studiosos antecellis. Maximum enim, ut mihi videtur, argumentum est virtutis tuae, quod is te ceperit homo, si modo vita Socratis hominis mortalisue dicenda. Ceterum numina supra nos esse cuius constat. Eorum naturam excellentiorem potestatemque humana omni maiorem venerari sufficit. Quales autem et qui sint, nec inueniri facile potest, nec inquire fas est. Quippe seruis etiam non licet naturam aut facta dominorum cognoscere, ut quibus nihil praeterea

conueniat, quam inseruire. Quodque maximum est, quanto maiorem admirationem merentur, qui res humanas tractant, tanto plus hoc iis affert oneris ac molestiae, qui gloriam in multis intempestiuis ac vanis rebus affectant. Nam quando audiuit quisquam, o Aeschines, Socratem de rebus coelestibus disserentem, vel ad lineas ac figuras emendandae vitae gratia discendas hortantem? Musicam enim scimus ipsum intellexisse non vltra iudicium aurium. At semper aliquid egregii suis dicere non desinebat, quid esset fortitudo, quid iustitia, quid virtutes ceterae. Vocabat autem haec bona humana, reliqua vero vel homines adsequi non posse, vel fabulis esse cognata dicebat, qualia superciliosi sapientiae professores ridicula commemorarent. Neque verbis haec ita tradebat, vt factis eadem non praestaret. Verum ad te illa non ignorantem perscribi, quae a Socrate gesta sunt, quanquam ingratum futurum non sit, tamen et prolixum fuerit, et alibi a nobis est praestitum. Desinant igitur conuicti et discant tandem aequiore vt iudicio, quibus Socrates non placuit, licet vino ei sapientiae testimonium Deus exhibuerit, mortui vero interfectores expiationem non inuenerint. Sed illi, quod erat sane bellissimum, Aegypti et prodigiosae Pythagorae sapientiae amore capti sunt, quorum supervacaneum et inconstans erga Socratem studium tyrannidis amor arguit, et Sicula ventris immoderati mensa frugalitati victus anteposita.

2.

Ex Epistola ad Critonem.

Scias, frequenter ad nos dixisse Socratem, eos, qui liberis suis multas quidem procurant facultates, vt autem boni ac egregii euadant, negligunt, simile quid agere equos alentibus, qui ad bellicos vsus eos non admittant et multum pabuli interea exhibeant: sic enim

equos quidem habituros esse pinguiore, sed eorum, quae praestari oportebat, imperitos, cum equi virtus et laus non in corporis mole, sed in audacia peritiaque bellici vsus posita sit: eodem modo et illos peccare, qui filiis multos agros comparant, ipsosmet vero negligunt. Nam eorum praedia tantum magni erunt pretii, ipsi exigui prorsus aut nullius, quum contra deceret custodientem longe maioris, quam rem possessam, esse dignitatis et pretii. Quamobrem si quis filium suum magni pretii hominem effecerit, quamvis paucas opes ei relinquat, multa tamen largitus est. Animus enim possidentis facit, ut res appareant vel amplae vel exiguae. Quippe animo bono, quantillum possidet, sufficit, rudis autem praeque institutus etiam in maximis opibus egenus videbitur. Tu vero non plura, quam necessitas postulat, filiis tuis commodas; quae sane recte instituti ut necessaria, sic satis sibi copiosa existimant; imperitos vero ut praesenti quidem corporis molestia leuent, futuri tamen temporis expectationem metu plenam non imminuent.

5.

Ex Epistola ad Sotiram.

Mihi vero, o Sotira, mors ipsa nec turpe quid, nec honestum esse videtur, sed tantum vitae terminus, non idem omnium, quum annorum inaequalitatem afferat diuersitas naturae robustate vel imbecillitate. Causa autem mortis alias turpis est, alias autem honesta ac decora.

Ex eadem Epistola.

Neque mortis causa vita functum lugere tantopere conuenit, cum sciamus, initium itineris mortalium existimari debere natiuitatem, finem vero mortem. Mor-

tuus est, quem lugemus, quod cuius etiam invito ac repugnanti contigit. Praeclare vero mori hominis est sua voluntate utentis et praeclare instituti. Beatus est igitur Gryllus, et quicumque non longissimam, sed cum virtute coniunctam vitam eligit, etsi breui tempus aetatis illi Deus concesserit.

4.

Ex Epistola ad Lamproclelem.

Primum Socratis admirabile praeceptum admirari debes, qui diuitias ex usu metiri iubebat. Diuites enim dicebat possidentes non multa, sed tantum, quantum requiratur ad usum decentem, iisque nunquam excident. Illos enim, quos diximus, reuera diuites: reliquos vero pauperes appellabat, et immedicabili paupertate laborare dicebat, quod animi esset indigentia, non possessionis.

P Y T H A G O R A E

E T

P Y T H A G O R E O R V M

EPISTOLAE.

Epistola 1.

Pythagoras Anaximeni.

Tu quoque, vir optime, si nobilitate et gloria Pythagora nihil praestantior esses, Mileto discedens alio migrasses. Nunc vero te detinuit paterna et avita gloria, quae et me detinuisset, si similis essem Anaximeni. Quod si vos homines virtute et meritis excellentissimi ciuitates deseritis, priuabuntur illae quidem suo ornatu, Medique illis infestius instabunt. Nec vero semper conuenit coelestia contemplari, sed de patria cogitare pulchrius est. Quare ego quoque non semper disputationibus meis vaco, sed bellis etiam componendis, quibus inter se conflictantur Itali.

Epistola 2.

Pythagoras Hieroni Syracusano.

Vita mea tuta et quieta est, tua vero nulla in parte mihi conuenit. Vir moderatus et pauper Siculae mensae non indiget. Pythagoras, quocumque locorum venerit, omnia quae quotidie ad vitam sufficiunt, secum portat. Homini autem potenti se in famulitium dare eiusque contubernio vti graue et permolestum est ei,

qui non adsuevit. Magna et tuta res est animus sibi sufficiens, siquidem nec aemulos nec inuidos habet, nec sibi a cuiusquam insidiis metuit, quamobrem etiam vitam Deo proximam degere videtur. Bonus autem animi habitus non prosemnatur neque rebus Venereis, neque ciborum lautitiis, sed venit ab indigentia, quae ad viri virtutem ducit. Variarum autem et intemperantes voluptates infirmorum animos in seruitutem adigunt; multo vero maxime illarum, quibus tu frueris. Quare, quum te illis dederis, praeceps volueris, nec potes seruari. Nam oratio tua, quam profers, iis, quae damnosa sunt et reiicienda, contraria non est, sed maxime contermina. Ne igitur Pythagoram voca tibi conuicturum: neque enim medici simul cum aegrotis decumbere volunt.

Epistola 5.

Pythagoras Telaugi gaudere.

Multa passus et multa expertus, hunc tibi librum misi habentem in se plinthidem omnino iucundissimam; eam quippe nactus sum. Per subiectas litteras sunt praesentia, et praeterita, et deinceps futura. Enneadis igitur subiecti plinthidem tali ratione comprobata. Accipe duo nomina ex Genesi, quae non sint adiectiua, aut aduersariorum, aut singulari certamine pugnantium, aut certe aliquando inter se vniuersim litigantium, siue de ciuitate, siue de fortunis, siue de corona (seu praemio) aliarum re. Litterarum vero computa numerum hoc modo.

LYSIDIS PYTHAGORICI

Epistola ad Hipparchum. 4.

Postquam ex hominum consortio Pythagoras decessit, nunquam in animum induxi, ut discipulorum

congregationem dispersum iri putarem. Quoniam vero praeter spem, quasi e naui magna oneraria in deserto pelago soluta, alius alio delati disgregatique sumus, pietas exigit, vt memor sim diuinorum illius ac grauissimorum praeceptorum, neque communicem sapientiae bona cum hominibus, qui ne per somnium quidem purificationem animae subierunt. Nefas enim est obuio vulgo porrigere, quae tantis laboribus parata sunt, non minus, quam profanis Dearum Eleusiniarum mysteria enulgare: aequae enim iniusti atque impii sunt, qui altervtrum horum fecerint. Decebat autem ad animum revocare, quantum temporis spatium consumserimus in eluendis maculis, quae pectora nostra altius insederant, donec tandem peracto quinquennio ad percipiendam illius doctrinam capaces euasimus. Quemadmodum enim tinctores vestimenta, quae coloribus imbuere volunt, prius purgata alumine inficiunt, vt tincturam nec facile eluendam; nec vnquam euanituram sorbeant, eodem modo diuinus ille vir praeparabat animos eorum, qui amore philosophiae tenerentur, ne falleretur ab his, quos bonos honestosque futuros esse spem habuisset. Neque enim ille doctrinam adulterinam venditabat, neque laqueos illos, quibus Sophistarum vulgus adolescentes implicat inutiliter otium collocantes; sed rerum diuinarum humanarumque gnarus erat. Hi vero eius disciplinam mentiti, sub hoc praetextu multa et grauia facinora perpetrant, iuuenes praeter decorem quasi sagena capientes eaque firmissima. Vnde fit, vt auditores suos feroces et procaces reddant, dum moribus incompositis turbulentisque diuina illius placita praeceptaque instillant: perinde vt si quis in puteum profundum et alto luto repletum puram limpidamque aquam infuderit; nam et lutum magis conturbarit et aquam simul perdiderit. Eodem modo se res habet cum magistris pariter hisce ac discipulis. Ipsum enim pectus et cor eorum, qui non pure disciplinis initiantur, profunda

quaedam et densa dumeta obsident, quae quidquid anima mansuetudinis, tranquillitatis et rationis habet, obfuscant prohibentque, ne auctum splendescat: (subeunt autem hoc prauarum cupiditatum quasi fruticetum omnis generis malitiae excrescentes et impediennes intelligendi facultatem, quo minus proserpat.) Liceat autem earum matres quasi ac radices nominare intemperantiam et auaritiam, quarum vtrique valde foecunda est. Nam ex intemperantia nascuntur nefariae nuptiae et stupra et ebrietas, et quae contra naturam sunt, flagitiosae voluptiones, et cupiditates quaedam vehementiores ad voragines et praecipitia propellentes. Iam enim quidam cupiditatibus abrepti nec matrum, nec filiarum incestu abstinuerunt, et ciuitatis legibus perruptis, sub cupiditatum tyrannide, manibus quasi a tergo reuinctis, veluti mancipia in extremam perniciem violenter sunt detrusi. Ex auaritia proueniunt rapinae atque latrocinia, parricidia, sacrilegia, veneficia et quaecunque sunt his affinia. Primum igitur siluas illas, in quibus hi affectus stabulantur, igne ferroque et omnibus disciplinarum machinis purgare oportet, et rectam rationem a tantis malis in libertatem asserere, ac tum demum boni aliquid implantandum ipsi atque inserendum est. Haec omnia, Hipparche, didicisti quidem summo studio, at, o bone, non executus es, postquam Siculas degustasti lautitias, a quibus vinci te non oportebat. Multi vero dicunt, te publice etiam philosophari, quod Pythagoras recusauit, qui et apud Damonem, filiam suam, commentarios deposito reliquit, vetuitque cuiquam extra familiam tradere. Illa vero, cum multis pecuniis sermones posset vendere, noluit; sed egestatem et parentis imperium iudicauit auro potius atque antiquius esse. Aiunt etiam, Damo morientem Bistaliae filiae idem hoc praeceptum dedisse. At nos, cum simus viri, non recte nos erga illum gerimus, sed conuentorum

sumus transgressores. Si igitur mutatus fueris, laetabor: sin minus, obiisti mihi.

THEANVS EPISTOLAE.

Epistola 1.

De liberorum educatione.

Theano Eubulae. 5.

Audio, te liberos tuos educare delicatule. Bonae autem matris est liberos suos non ad voluptatem assuefacere, sed ad temperantiam modestiamque instituere. Vide igitur, ne non amanti, sed adulatricis partes agas. Nam educata simul cum pueris voluptas intemperantes et prodigos reddit. Quid enim adolescentibus suauius aut iucundius consueta voluptate? Quamobrem, amica, prouidendum est summopere, ne educationem liberorum in seductionem conuertas. Seductio vero et peruersio naturae est, cum ad voluptatis amorem animi, corpora ad libidinem transferuntur; vt animo laborem fugiant, corpore autem mollitiei se dedant. Sunt autem exercendi ad haec aspera et formidabilia liberi, etsi contristari eos necesse sit, ne his affectibus quasi serui subiiciantur, et ad voluptates propensi, a laboribus autem abhorrentes euadant; sed vt virtutem et honestatem omnibus anteponant, atque a vitiis abstinentes in virtute permaneant. Nec conuenit, vt eos nutritimentis gulosos et voraces, voluptatibus sumtuosos, et lusu continuo effrenes efficias, vt quidlibet dicere et quidlibet facere iis permittas; metuens, si fleant, cupiens autem, vt rideant, si vel nutricem suam feriant malaque verba in te pronuntient, ridens, et in aestate eos refrigerans, in hyeme calefaciens et delicate fouens fomentis multi-

plicibus; quorum nullum filii pauperum experiuntur, et aluntur quidem facilius, et nihilo minus crescunt, sed valent longe melius. Tu vero quasi Sardanapali progeniem liberos tuos nutris, et masculum ipsorum vigorem voluptatibus frangis. Quid enim facias puero, qui, si non confestim, ut libitum est, edat, in fletum et gemitum erumpit, et si comedat, cupidina tantum quaerit, si sit aestas, liquescit, si frigus, contremiscit, si quis obiurget, repugnat, si quis non ad voluptatem omnia ministret, indignatur, si non manducet, in iram concitatur, et, ubicunque versetur, voluptati turpiter indulget et mollitiei. At tu, o amica, memor, quod pueri effoeminati, cum ad virilem aetatem peruenerint, mancipia fieri soleant, summo studio remoue ab iis molliem, educationem austeram, omissa priori et delicata, instituens, et patiens, ut famem sitimque pueri tui ferant, itemque calorem algoremque suiue tam ab aequalibus, quam a superioribus contemtionem. Sic enim pueri tui ingenuitatem quandam in animi seu remissione seu contractione assequuntur. Labores enim, amica, sunt quasi adstringentes quaedam praeparationes pueris ad virtutis perfectionem, quibus intincti et satis colorati virtutis tincturam intimius seruant. Quamobrem, o amica, diligentiam adhibe, ne, quemadmodum vites, quae succo nutriuntur malo, bono carent fructu, sic etiam liberi ex luxu superbiae et vanitatis plurimae pessimos fructus progenerent.

Epistola 2.

Ad laborantem zelotypia consolatoria.

Theano Nicostratae. 6.

Accepi ex hominum sermonibus de mariti tui amentia, quod cum meretrice rem habet, de tua autem, quod molestissime illud fers. Ego vero, amica, multos noui eodem morbi genere aegrotos. Capiuntur enim, ut

apparet, ab hisce mulieribus habenturque; non habent (vt opinantur.) Tu vero dolore cruciaris noctes diesque et moestitia conficeris, semperque aliquid contra ipsum machinaris. Caue tu id faxis, vxoris enim virtus est non observatio et custodia viri, sed obedientia. Obedientiae vero est insaniam perferre ac pati. Deinde cum meretricula voluptatis caussa consuetudinem habet; cum vxore vtilitatis. Expedit autem malis mala non admiscere, neque amentiam amentiae adiungere. Quaedam vero peccata sunt, quae carpta magis magisque irritantur, tecta autem silentio cessant, quemadmodum ignem non sufflatum paullatim aiunt exstingui. Si enim te clam habere vult, et tu carpendo velum crimini detraxeris, palam delinquet. Tu vero mariti amicitiam sectare probitate: in hac enim sita est societatis gratia. Sic igitur persuasum habeas fore, cum meretrice quidem coire vt aliquando eum taedeat, tuum autem conuictum requirat, atque te ex animo caram habere, illam tantummodo per libidinem; haec autem exigui temporis est. Etenim aliquando satiatur, et quemadmodum commouetur subito, sic etiam statim desinit. Breue namque tempus cum scorto consumit vir non plane malus ac flagitiosus. Quid enim vanius est ea cupiditate, qua fruitur sui damno? Proinde sentiet aliquando, se vitae commoda diminuere, et famam proiicere. Nemo enim sapiens in spontaneo damno permanet; reuocatus igitur per ius coniugii, quod ei tecum intercedit, et cum rei familiaris detrimentum animaduertit, cognoscet aliquando, quae sis, et contumeliam, quod te despexit, non amplius ferre volens, mox animum mutabit. Verum tu, amica, vitam age nequaquam meretriciae respondentem, sed modestia et probitate erga virum, cura erga familiam, commercio erga amicas, amore erga liberos insignem et excellentem. Non debes tu zelotypia contra illum commoueri; nam ad pudicas et honestas aemula-

tionem dirigere pulchrum est; semperque te facilem pronamque praeberere ad reconciliationem. Nam honesti mores animi etiam inimicorum sibi beneuolentiam conciliant, amica, et a sola probitate atque integritate honor proficiscitur. Hac enim vna ratione vxor quasi dominium in maritum obtinet, et satius est ipsi honorari a viro, quam eius nutum tanquam inimici obseruare. Sic mitigatus tua lenitate magis rubore suffundetur, et citius redire in gratiam volet. Vehementius etiam amabit, cum suam in te iniuriam cognouerit, et vitae sanctimoniam praestantiamque animo reputarit, periculumque tui in se amoris fecerit. Quemadmodum autem afflictionum corporis iucundus quidam est finis et exitus, sic amicorum controuersiae in placidiorem gratioremque reconciliationem desinunt. Iam vero consilia affectus tui incitati his nostris oppone. Suadet ille, vt, laborante illo morbo suo, tu quoque labores moerore; et agente illo contra decorum, tu quoque decorem negligas; et diminvente illo rem familiarem, tu quoque diminuas vitae commoda; dum supra illum ordinata videberis, et illum puniens te quoque ipsam punias. Per diuortium discedes? tum a priore marito seiuncta ad alterum te applicabis; et si similiter ille deliquerit, rursus ad alium: non est enim adolescentibus foeminis tolerabilis viduitas; aut sola perseuerabis absque marito quasi caelebs? Aut vis negligere domum et virum perdere? miserae et acerbae vitae simul et vna cum illo damnum feres? Verum vlcisceris scortum? Deuitabit te nimirum cauta; et si ad verbera venias, pugnax hercle mulier est, quae pudore vacat. At num pulchrum est quotidiana cum marito habere iurgia? et quid inde commodi? disceptationes enim et iurgia non finem imponunt intemperantiae, sed inimicitiiis incrementum addunt. At aliquod contra ipsum consilium inibis? Ne faxis, amica. Non hoc, sed zelotypiam vincere Tragoedia docet, dramatum farraginem conti-

nens de enormibus Medeae flagitiis. Quemadmodum ab oculorum morbo cohibendae sunt manus, ita tu quoque da operam, vt dissimulatione malum discutias. Etenim patientia et perseuerantia citius damnum exstingues.

Epistola 3.

De regimine famularum adhortatoria.

Theano Callistoni. 7.

Vobis quidem iunioribus a lege datur [potestas imperandi famulis, simul atque nubitis. Disciplina vero a senioribus proficisci debet, quibus conuenit de recte gubernanda familia praecepta dare. Bonum est enim prius discere, quorum sis rudis et ignara, atque seniorum consilium prudentissimum optimumque iudicare: ex his enim institui adolescentem virginis animum oportet. Primum autem in domo mulieribus imperium est, imperium in famulas. At plurimum ad bene seruiendum potest beneuolentia. Haec enim non vna cum corporibus emittitur, sed eam postea pariunt atque comparant prudentes domini, acquiritur scilicet iusto et aequo vsu, vt neque ob laborem defatigentur, neque ob imbecillitatem deficient. Etenim homines sunt mancipia. Nonnullae vero dominae in lucro quaestuosissimo putant famularum oppressionem, eas deprimunt oneribus, et necessariis ad vitam rebus priuant. Sic, dum oboli lucrum faciunt, maximis mulctis afficiuntur, odiis atque insidiis perniciosissimis. Tu vero in promptu habeas mensuram ciborum ad numerum lanificii, quam laboribus quotidianis tribuas. Et quod ad victum pertinet, hactenus. Quod autem ad delicta attinet ancillarum puniendi, quod te deceat, et quod illis vtile sit, medelae instar adhibendum erit. Etenim taxare famulas debet decora grauitas. Crudelitas enim non adferet animo dignitatem ac gratiam, auersationem autem mali non

minus ratio, quam crudelitas dispensat. Quodsi extrema famularum malitia prorsus corrigi non queat, exterminanda erit per venditionem. Nam quod alienum est vsu, alienetur etiam dominio. Ratio autem tibi in hac re dux sit, quo peccati veritatem ad condemnationis aequitatem exigas, delictorum vero magnitudinem ad poenae dignitatem. Dominas etiam decet condonatio, vt delicto in se recepto futurum damnum euitent. Et haec via est ad decori conseruationem tibi praecipue necessariam. Quaedam enim, o amica, dominae, praee crudelitate verberibus corpora famularum afficiant, vel aemulatione vel iracundia exasperatae ferarum instar, et quasi monumentum positurae acerbitatis immodicae. Ancillae enim quaedam laboribus subinde consumptae sunt, aliae sibi fuga salutem quaesiuerunt, nonnullae vero e vita discesserunt manu ipsis mortem afferentes. Ita in posterum dominae solitudo, lugentis suam imprudentiam ac temeritatem, ad desertam quandam atque desperatam poenitudinem recidit. Sed, o amica, fac, vt imiteris organa, quae nimium remissa dissonant, intenta vero magis, quam par est, disrumpuntur. Nam eodem omnino modo res cum ancillis habet. Nimia remissio dissonantiam efficit imperantis et obedientis, intentio vero vltra necessitatem dissolutionem naturae. Et super hac re cogitandum est illud, modum omnibus in rebus adhibere optimum esse.

Epistola 4.

Eurydicæ admirabili. 8.

Quis dolor animum tuum inuasit? non enim alio discruciat, quam quod is, in cuius contubernio viuis, ad meretriculam accedit, cumque ea corporis voluptatem explet. Sed nequaquam ita te affectam esse decet, o mulierum decus, aut verius miraculum. Nonne enim vides, quod et auris modo organi iucunditate et fidium

concentu expletur, modo, cum eam cepit satietas, tibi-
 biam amat, et fistulam libenter audit? Et quid tibia com-
 mune habet cum fidibus musicis, et admirando suavis-
 simi instrumenti sono? Idem quoque de te existimes et
 de meretrice, qua maritus tuus fruitur. Nam te et of-
 ficii maritalis et naturæ et rationis instinctu curabit vir
 tuus. Sed si quando satietas eum ceperit, tum ad me-
 retricis contubernium diuertet; nam queis ciborum
 gustus corruptus est, etiam pessima quaedam appetere
 solet.

Epistola 5.

Timaeonidi. 9.

Et quid mecum tibi negotii est? quid me perpetuo
 calumniaris? an nescis, nos vbique te laudare, etiamsi
 tu contra facias? Sed et hoc scias, licet nos te laude-
 mus, nemo tamen nobis credit; et licet tu calumnie-
 ris, nemo tamen tibi aurem praebet. Itaque gaudeo,
 quod et Deus ita nos intuetur, et veritas potissimum di-
 iudicat.

Epistola 6.

Euclidi medico. 10.

Hesterno die, cum quis crus fregisset, te accersi-
 tum aliquis accessit; aderam enim et ipsa, quod ami-
 cus mihi esset, qui vulnus acceperat. Sed ille mox re-
 versus ipsum quoque medicum male habere et corpo-
 ris aegritudine infestari affirmavit. Ibi ego, Deos testor,
 amici illius dolorem oblita, de medico sollicita esse
 coepi, et Panaceam, pharetraque celebrem Apollinem
 obtestabar, ne quid sequius medico eueniret; et nunc
 animo afflicta has ad te scribo, certior fieri desiderans,
 vt valeas; numquid ventriculi orificium male adfectum
 sit, numquid hepatis calor imminutus, an alia quae
 pars corporis ministerio inseruiens sit laesa. Ita ego

multa amicorum crura negligens, tuam, o optime medicorum, amicam sanitatem praeferam.

Epistola 7.

Rhodopae Philosophae. 11.

Animo discruciaris? discrucior et ipsa. Aegre fers, me nondum tibi misisse Platonis librum, qui de Ideis siue Parmenides inscribitur, sed et ipsa aegerime fero, neminem adhuc a Ceote venisse, qui mecum colloqueretur. Non enim librum ante ad te mittere possum, quam ille venerit, qui de illo viro indicium mihi faciat. Amo enim efflictim ipsius animam, partim quidem vt viri sapientis, partim vero, vt qui bene agere nunquam cessat, partim etiam quod metuum Deos subterraneos. Nec mera verba esse existimes id quod dico. Nam semimortua sum, nec diurni huius sideris adspectum fero.

MELISSAE EPISTOLA.

Melissa Clearetæ salutem. 12.

Tua sponte mihi videris virtutis copia abundare. Nam quod summopere cupis aliquid de muliebri decoro audire, id vero bonam spem praebet, te velle in virtute senescere. Oportet igitur modestam et liberam viro legitimo cohabitare quiete ornatam, sed non magnifice; et vestitum quidem candidum, mundum ac tenuem, non autem splendidum et superfluum gestare. Nam reiiciendae sunt ei pellucidae, totae et purpureae et auro intertextae vestes; quoniam haec meretrices decet, vt quamplurimos pelliciant. Eius vero mulieris, quae vni marito placere vult, ornatus in moribus ac industria positus est, non in stolis. Decorum enim est et pulchrum liberam vni marito placere, non qui-

busdam obuiis; in vultu autem pudorem ruboremque possideas, signum verecundiae, loco fuci; probitatem vero, modestiam et ingenuitatem pro auro et smaragdo. Non enim in vestium magnificentia pulchritudinis amantem esse oportet, quae studet modestiae, sed in domus reique familiaris administratione; maritoque placere studeat eo, quod eius voluntatem perfecte exsequatur. Voluntas enim mariti pro lege non scripta debet esse honestae mulieri, ad quam ei vita est exhibenda; putandumque, se dotem secum pulcherrimam et amplissimam attulisse, obedientiam et integritatem. Magis enim pulchritudini atque opibus animi, quam formae pecuniarumque fidendum est. Haec enim inuidia morboque eripiuntur, illa vero vsque ad supremum diem insita permanent ac praesto sunt.

MYIAE EPISTOLA.

Myia Phyllidi salutem. 15.

Cum mater liberorum facta sis, haec te moneo. Nutricem delige aptissimam atque mundam, practerea verecundam et somno non deditam neque temulentiae. Talis enim optima ac praestantissima iudicatur ad pueros ingenue et liberaliter educandos, si lac ad alendum idoneum habeat, et, vt cum viro concumbat, impelli non facile possit; magna enim pars in hoc, et prima et efficacissima ad totam vitam posita est in nutrice ad rectam nutritionem. Faciet enim omnia, quae bona sunt, opportuno tempore. Papillam mammamque et nutrimentum non temere, cum in mentem venit, praebebit, sed cum cura et prudentia. Sic enim valetudinem infantis confirmabit, vt non, cum ei collibitum est, somnum capiat, sed quum infantem quiescendi desiderium incessit. Non enim exiguam infanti sanitatem adferet. Neque vero iracunda sit nutrix, neque garru-

la, neque in sumendo cibo nullam rationem aut discrimen adhibens, sed composita ac moderata. Item, si villo modo fieri possit, non barbara, sed Graeca. Optimum vero, si probe lacte impletus infans in somnum conuertatur; iucunda enim est iunioribus remissio, et eiusmodi cibi facilis concoctio. Quod si alius etiam dandus est, is sit simplicissimus. Vino autem prorsus ei abstinendum est, quoniam fortiores vim habet, aut raro ei concedendum admixta aqua dilutum, quodque sit lacti non dissimile. Balnea vero non sunt continuanda, nam rarorum eorumque bene paratorum usus est melior. Simul vero aer, quem spirat, sit idoneus, ex frigoris et caloris iusta temperie constans, et habitatio neque nimium flatibus obnoxia, neque nimium tecta. Sed et aqua neque dura neque mollis. Et strata non aspera, sed quae concinne sunt ad corpus apta. In omnibus enim his suam quandam vim natura requirit, non magnificentiam. Haec igitur in praesentia. Non abs re fuerat, tibi praescribere spem e nutritione ad praedictum modum administranda. Deo vero iuvante, de educatione infantis iterum quas poterimus accommodas aliquando adferemus admonitiones.

ANNOTATIONES
IN
SOCRATIS ET SOCRATICORVM
EPISTOLAS.

A N N O T A T I O N E S.

Σωκράτους καὶ ἑτέρων Σωκρατικῶν ἐπιστολαί] Haec inscriptio legitur in editione Allatii. Codex autem Goettingensis titulum habet *Σωκράτους ἐπιστολαὶ τοῦ φιλοσόφου* rubro scriptum a Georgio Chrysococce, ut et reliquarum Epistolarum inscriptionem litteramque initialem. [O.]

Epistola 1.

Σωκράτους] Ad quemnam scripta sit haec Epistola, in dubium vocari posset. Plures enim, eosque celebres atque insignes, et auctoritate, et facultatibus viros impense expetisse, ut ad sese iret Socrates, sollicitasseque cum muneribus oblatis, quibus ipse non attendit, habeo ex Laertio in eius vita (Lib. II. §. 25.): *ὑπερεφρόνης δὲ καὶ Ἀρχελαῦ τοῦ Μακεδόνης, καὶ Σκόπα τοῦ Κρανωνίου, καὶ Εὐρύλοχου τοῦ Λαρισσαίου, μήτε χρήματα πωσέμενος αὐτῶν, μήτε παρ' αὐτοῦς ἀπελθὼν*, et Libanio in Apologia Socratis, licet locus mutilus sit: *Τούτον γὰρ πολλοὶ τῶν τυράννων ἐπεθύμησαν ἰδεῖν, πολλῶν παρ' αὐτοῖς ἐκτεληγμένων τὴν ἀρετὴν Σωκράτους, νομίζοντες πρέπειν ταῖς ἐξουσίαις αὐτῶν καὶ ταύτην τὴν θεάν. Καὶ διὰ τοῦτο ἐκάλει μὲν ὁ Εὐρύλοχος ὁ Χαρίστιος, ἐκάλει δὲ καὶ Σκόπας ὁ Κρανώνιος, οὐχ ἥμιστά δὲ καὶ ὁ Μακεδόνων ἄρχων Ἀρχέλαος, δεόμενοι, πέμποντες τοὺς ἄξοντας, ἐπιστέλλοντες, ὑποσχομένοι.* Πῶς οὖν ὁ τοὺς νόμους ἐθίζων ὑπεροχῇ τῶν νόμων * * * αὐτῶν δὲ ἐδεόμην τῶν ἐπιστολῶν· ἐν ἐκείναις τὸν ἄνθρωπον κάλλιστα ἂν ἴδετε. Μάλιστα καὶ τί δὲ γραμμάτων τοῦ πράγματος βοῶντος; Τριῶν γάρ, ὧς ἄνδρες, κατεγέλασε τυράννων, καὶ δόρων τῶν παρ' ἐκείνοις, καὶ τροφῆς καὶ ποικίλων ἡδονῶν, αἰσχυρόμενος τοῦδαμος τῶν Ἀθηναίων, καὶ τοὺς νόμους, καθ' οὓς αὐτός τε ἐγένετο ᾧ πατρὶ, καὶ παῖδας ἐποίησατο, νομίζων οὐκ εἶναι τῆς αὐτοῦ φύσεως, οὔτε θεραπεύειν τυράννον, οὔτε εὖ πάσχειν ὑπὸ τυράννου. Οὐ τοίνυν, ὡς καλοῦντες δὴμάρτον, ἀγίσταντο τῆς πείρας, ἀλλ' ἀκούοντες ἀνάλωτον εἶναι καὶ κήμασιν, οἱκοι καθήμενῳ προὔτεινον. Ὁ δ' οὐ μετριώτερον ἡγούμενος τοῦ βαδίζειν ἐκείσε, ἐκείθεν τὸ κερδαίνειν, διεσσί-

σατο, καὶ δυνάμενος ἐπὶ τοῦτων μᾶλλον, οἷς ἀπὸ τοῦ σκεφαντεῖν ἡ πρόσδοσις ἔμεινεν ἐπὶ τῆς πενίας ἡδέως, οὐδὲ ἂν Θεταλλαν ὄλην, εἴ τις ἐδίδον, λαβὼν. Haec ideo libentius apposui, quia ex hac eadem epistola, quam tunc prae manibus habuisse Libanum, cum Apologiam scriberet, nullus dubito, concinnata esse videntur. Ego tamen putarim, ad Archelaum, regni Macedonici inuasorem, missam fuisse, cui βασιλείας nomen, cuius in epistola meminit, magis quam aliis conuenit. Nec alio respexit Dio Chrysostomus Orat. 13. ἐν Ἀθήναις περὶ φυγῆς, dum illa scriberet de Socrate: ὃν οἱ τε Ἕλληνες ἐθαύμασαν ἅπαντες ἐπὶ σοφίᾳ· καὶ ἐγὼ καὶ ὁ Ἀπόλλων σοφὸν αὐτὸν ἡγήσατο, καὶ Ἀρχέλαος Μακεδόνων βασιλεὺς πολλὰ εἰδὼς, καὶ πολλοῖς συγγεγονὼς τῶν σοφῶν, ἐκάλεσεν αὐτὸν ἐπὶ δόροις καὶ μισθοῖς, ὅπως ἀκοίῃ αὐτοῦ διαλεγόμενον τοὺς λόγους τούτους. Meminit et alter Chrysostomus, multo Dione diuinior, Oratione ad Patrem infidelem. Verba dabimus infra ad Epistolam 6. Archelaus porro per caedes et scelera regnum occupauerat. Namque cum esset seruus Alcetae natus ex serua Alcetae filii Perdiccae regis, dominum et patrum suum ad se accersitum, tanquam regnum, quod ei Perdiccas abstulerat, restituturus, in hospitio inter epulas vino ebrium cum Alexandro patruele, aequalique suo noctu iugulatum de medio sustulit. Et paullo post Perdiccae filium septennem in puteum coniectum suffocauit. Luit tandem et ipse flagitiorum ac caedium poenas ab amasio trucidatus cupiditate imperii potiundi, quod per quatrimum ad summum obtinuit, ab aliis et ipse interfectus. Vide quae de eo tanquam probe cognita narrantur in Platonis Gorgia et Alcibiade II. Diodorus Lib. XIV. [Cap. 37. ed. Wesseling. O.] narrat, eum a Cratero, dum venationi indulget, imprudenter confossum, anno eodem, quo etiam Socrates haustu cicutae periit: κατὰ δὲ τὴν Μακεδονίαν Ἀρχέλαος ὁ βασιλεὺς ἐν τινι κρητῇ πληγῇ ἀκουσίως ὑπὸ Κρατεροῦ τοῦ ἐρωμένου τὸν βίον μετέλλαξεν βασιλεύσας ἔτη ἑπτά. [Allatius.] De Archelao, ad quem epistolam hanc scriptam fuisse cum Allatio consentit etiam Luzacius in Oratione de Socrate ciue pag. 53. videndi etiam Wesselingius ad Diodor. l. l. Perizon. ad Aelian. V. H. II. 21. VIII. 9. et Routh. ad Plat. Gorg. §. 58. [Orell.] Locus Libanii est corruptus in verbis ἐν ἐκείναις τὸν ἄνθρωπον κάλλιστα ἂν ἴδετε. Μάλιστα καὶ τί δεῖ γραμμάτων etc.: quae sic scribenda sunt: ἐν ἐκείναις τὸν ἄνθρωπον κάλλιστα ἂν ἴδοιτε. Καὶ τί δεῖ γραμμάτων etc. Ἰδετε per se nihil est, nec posset hoc loco cum ἂν construi. Μάλιστα, quod de leui, nihil aliud est, nisi varians lectio τοῦ κάλλιστα confusione frequentissima, (vid. Porson. ad Euripid. Phoeniss. v. 878.)

margini primum adscripta, posterius contextui illata. Καὶ τί obitientis est vel contradicentis, vt vere monet Porsonus ad Eurip. Phoeniss. v. 1373. eleganter et acute disputans de discrimine huius particulae pronomini interrogatio praepositae et postpositae. [Bremi.]

Ὅς μοι δοκεῖς καλῶς τὴν ἐμὴν συνιέναι γνώμην] Sic edidi e Codice Goettingensi, cum quo consentit alter Al-latii Codex. Nam Δοκεῖς μοι τὴν ἐμὴν μὴ συνιέναι γνώμην, quod in editione legitur, (vt recte observat amicus, qui Codicis Goettingensis collationem instituit,) linguae regulis repugnat. [Q.]

τὸ δεύτερον] Alii legunt πολλάκις μοι, eodem sensu. [Allat.]

Ἀλλ' ὥς περ τοὺς σοφιστὰς] Avaritiam Sophistarum in docendo variis in locis Plato aliique exagitarunt, licet eam rem minime reprehendendam fateatur Philostratus. [in Protagora Vit. Sophist. Lib. I. C. 10. O.] De Socrate, quidquid calumniator Aristophanes opposuit [Nubb. v. 98.]

Οὔτοι διδάσκουσ', ἀργύριον ἂν τις διδῷ, falsum est. Nam Dio Chrysostomus Orat. 54. contendit, Socratem nihil accepisse, eundemque refert Aristides [Orat. Platon. II.] ἄμισθον ἀρετὴν adolescentibus tradidisse, quod Plato ante memorauerat et Xenophon Memorabb. I. C. II. §. 5. seqq. Plura de Sophistarum ἐρασισημασίᾳ Ludouicus Cresollius in Theatro Rhetorum Cap. 3 — 6. Socrates in hoc etiam, sicut in multis aliis, imitatus videtur Pythagoram, qui nullo sui lucro, aut mercedis spe discipulos informabat, si vera sunt, quae narrat Lysis Epist. ad Hipparchum: οὐ γὰρ κιβδηλοῖς ἐνεπορεύετο λόγους, οὐδὲ πάγαις, αἷς πολλοὶ τῶν σοφιστῶν τοῖς νέοις ἐμπλέκοντι, ποτ' οὐδὲν κρήνην σχολάζοντες. Primus vero inter Socraticos Aristippus mercede philosophatus est, et quaestus partem Socrati missam et a Socrate renuntiatam recepit, vt ex Phania Eresio tradit Laertius (in eius vita statim ab initio): Οὗτος σοφιστεύσας (ὥς φησι Φανίας ὁ περιπατητικὸς ὁ Ἐρέσιος) πρῶτος τῶν Σωκρατικῶν μισθοὺς εἰσεπράξατο, καὶ ἀπέστειλε χρήματα τῷ διδασκάλῳ. Καὶ ποτε πέμψας αὐτῷ μνᾶς εἴκοσι, παλινδρόμους ἔλαβεν, ἐπόντος Σωκράτους, τὸ δαιμόνιον αὐτῷ μὴ ἐπιτρέπειν· ἐδυοχέραινε γὰρ ἐπὶ τούτῳ. Non ita tamen a donariis Socrates abhorrebat, vt pauca sibi remissis aliis non reseruaret, quod illi ab eodem Aristippo fuit obiectum: idem auctor (Lib. II. §. 74.): Πρὸς τὸν αἰτιώμενον, ὅτι Σωκράτους μαθητὴς ὢν ἀργύριον λαμβάνει· Καὶ μάλα, εἶπε· καὶ γὰρ Σωκράτῃ, πεμπόντων αὐτῷ τινῶν καὶ σῖτον καὶ οἶνον, ὀλίγα λαμβάνοντα, τὰ λοιπὰ

ἀποπέμπειν· εἶχε γὰρ ταύτας τοὺς πρῶτους Ἀθηναίους· ἐγὼ δὲ
Εὐρυκίδην ἀργυρώνητον. et: ἐξ ὁμιλίας αὐτῷ χρηματισαμένῳ φησὶ
Σωκράτης, πόθεν σοι τοσαῦτα; καὶ ὁς, ὅθεν σοὶ τὰ ὀλίγα. [Allat.]

παλιμπράτης] Augenda hac voce rarissima Lexica Grae-
ca, excepto Schneideri, qui vnum nostrum locum adducit. De
v. παλιμπράτης, παλιμπράτος vid. Hemsterhus. ad Aristoph.
Plut. pag. 446. ed. nou. Lips. [O.]

καὶ τὰ πρότερον γράφαι οὐχ ἀπλῶς ἀρνούμενοι,
ἀλλ' ἐπὶ πλείοσιν, ἢ τοῖς τότε δεδομένοις ὑπὸ σοῦ] Non dubitavi in textum recipere emendationem palmariam sum-
mi Hemsterhusii ad Aristophan. Plut. l. l. Allatius edidit: καὶ
τὰ πρότερον γράφαι οὐχ ἀπλῶς αἰρούμενον, ἀλλ' ἐπὶ πλείοσι τοῖς
τότε δεδομένοις ὑπὸ σοῦ, vitiosissime et nullo sensu. [O.] δεδομέ-
νους seruari debebat: neque enim acceperat Socrates. διδόμενα,
oblata: δεδομένα, data. [Schaefer.]

ἐπίσχη] Dubito, annon legendum sit ἐπισχῆ, cum forma
HomERICA ἐπίσχομαι insolentissima sit apud scriptores prosai-
cos, Atticos praecipue. Matthiae in Grammatica Graeca vnum
exemplum citat Herodoti Lib. VII. Cap. 104. ἐγὼ δὲ οὔτε δύναι
ἀνδράσι ἐπίσχομαι οἷός τε εἶναι μάχεσθαι, οὔτε δυοῖσι. [O.] As-
sentior, reponendum esse ἐπισχῆ. Iungermannus quidem, vir
Graece doctus, praesens ἐπίσχομαι restituere volebat Polluci VI,
117., deceptus etiam deteriore ὑπόσχομαι. Sed hoc vocabulum
cum Ms. prorsus delendum. In eiusmodi rebus constans scri-
ptorum vel Atticorum vel Atticam dictionem sequentium vsus
vnicuique sequendus est contra librariorum negligentiam. [Bremi.]
Ἐπισχῆ habet etiam optimus Codex Goettingensis. [O.]

οἶμαι με παραστήσεσθαι] H. e. *speras me persuadere,*
impellere scil. muneribus oblatis. Exemplis a Zeunio ad Viger.
pag. 277. ed. Hermann. citatis adde Chion. Epist. III. §. 9. Ὁ δὲ
καὶ τῆς οἵης πρὸς Σωκράτη φίλος ἀνεμνησέτο, καὶ με φιλοσοφεῖν
παρίστατο. [O.] De significatione τοῦ παρίσταναι eleganter Mo-
tus ad Longin. pag. 42. seq. [Bremi.]

καταλιπόντα τε τὴν Ἀθήνησι διατριβὴν παρὰ σὲ
ἥξειν] τε post καταλιπόντα delendum. Pendet enim ἥξειν ab
infinitiuo παραστήσεσθαι et καταλιπόντα participium est iungen-
dum cum ἥξειν. [Bremi.]

τὸν οὐθ' ὅλως καλὸν νομίζοντα etc.] Alii τὸν οὐθ'
ὅλως καλὸν ἐστι, mendose. Plures alios ab exteris facultates sibi
oblatas, si ad vocantem perrexissent, contempsisse conspexi-
mus, dum illius aevi monumenta percurrimus. Nos, ne taedio
simus lectori, silentio inuoluimus. Minus itaque mirum erit
in Socratis animo tam alte patriae amorem insedissee, vt prae

illa sola, et regia munera et regni partem neglexerit. Simile fuit et in Procopio Gaza eo Sophista ingenium, quod ad annuissim posteris delineavit illius aetatis non inelegans scriptor et ipse Sophista Choricus, ex quo paucula, quia inedita sunt, [edita postea a I. A. Fabricio in Bibliotheca Graeca Tom. VIII. p. 841. seqq. O.] veluti in gustum decerpam: Ταῦτα δικαίως ἂν εἴποι ῥήτορικῇ τοσοῦτον χρηρῆνσα παιδευτοῦ, κέντρον ἐμβαλόντος ἐρωτικὸν τὰς μεγίσταις τῶν πόλεων, καὶ λόγων ὀρεγομένοις. πύθης τοῦτον ἢ περὶ τὸν Ὀμόντην κειμένη πόλιν ἢ Λιβανίου μήτηρ. Ὁμοία πέπονθεν ἢ Φοινίκων μητρόπολις. Παρήλθεν ἐκατέρως ἢ Καίσαρος, τὰ μὲν βιαζομένη, τὰ δὲ κολακεύουσα, τὰ δὲ πειρωμένη χρυσίῳ πολλῷ δειλάζειν, οἷσις αἰεὶ μηχαναῖς ἐκαστὴς πρὸς ἄλλαν κίχεται παιδικῶν, ἕως ὅπρ' ἐμὲν εἰς τὸ θῆραμα. Ἐλοῦσα δὲ φυλάττειν οὐκ εἶχεν ισχυροτέροις ἀγόμενον ἴνοις πόθῳ τῆς ἐνεγκούσης, καὶ τὰ τροφῆα καλῶς ἀπέδωκε τῇ πατρίδι τοσαύτας ὁμοῦ καὶ τοιαύτας ἐν δευτέρῳ ὄμιενος πόλεις, καίτοι χωρὶς ἀξιωματίων λαμπρῶν καὶ μεγέθους κατασκευῆς, οἷς αἱ πόλεις ἐκείναι σεμνύνονται, ἴδιον ἐκάστη πλεονέκτημα κίχεται πρὸς ἔρωτα δεινὸν ἐρεθίσαι. Ἡ μὲν Ἀντιόχου τὸν ὁμώνυμον χώρον τῆς Ἀπόλλωνος ἐρωμένης, ὅπου χαρίεντα καὶ διαφανῆ καὶ πότιμα νάματα, πλάταρός τε πολλή, καὶ νηρόριττοι πλείους ἀμφιλαφεῖς τε, καὶ ὑψηλαί, καὶ ὀρνίθων ὠδαί, καὶ αὔραι τὰ σώματα διαψύχουσαι. Ἡ μὲν οὖν Ἀντιόχου δέλεαρ ἔχει τὸ ἄλσος· ἡ δὲ Τυρίων τὰς χάριτας, οὕτω γὰρ ἄξιον προσεπτεῖν τὰς πηγὰς· ἡ Καίσαρος δὲ λοιπῶς καλλοπίζεται, ὅπερ ἡδὺ μὲν ὀρῶντί σοι δοῖε, τερπνότερον δὲ λελουμένη. Ὑπὸ τοιούτων σειρήνων ἐλκόμενος εἶχετο τῆς θρηψαμένης, δεινὸν εἰκότως ὑπολαβὼν τὸν ῥήτορα μὲν τῶν Ἀχαιῶν Ἰθάκης ἐρῶν κραναῆς περ' ἐούσης, αὐτὸν δὲ τοιαύτης ὑπερφορηῆσαι πατρίδος, τὰ τε ἄλλα καλῆς, καὶ νικώσης ἀρεταῖς οἰκητόρων, ὅτῳ μάλιστα τρόπῳ πόλις κοσμεῖται. [Allat.]

ἐν κοινῷ ποιούμαι] Codex Goetting. ἐν κοινῷ ποιούμεθα. [O.]

ἐπίσης ὁμοίως ἀκούειν τῷ αἰεὶ ὄντι τε καὶ μὴ] Alii ἀκούειν τε αἰεὶ ἂν τι τε καὶ μὴ. Vtrumque male. Corrigerem: ἐπίσης ἀκούειν τε ὁμοίως, καὶ λέγειν αἰεὶ ἔτοιμος ὢν, vel quid simile. Hanc eandem sententiam sic expressit Plato in Apologia [§. 21. ed. Fischeri. O.]: Εἰ δέ τις ἐμοῦ λέγοντος, καὶ τὰ ἐμὰ τοῦ πράττοντος ἐπιθυμοῖ ἀκούειν, εἴτε νεώτερος, εἴτε πρεσβύτερος, οὐδενὶ πώποτε ἐφθόνησα· οὐδὲ χρήματα μὲν λαμβάνων διαλέγομαι, μὴ λαμβάνων δὲ οὐ· ἀλλ' ὁμοίως, καὶ πλουσίῳ καὶ πέννι, παρέχω ἐμὰν τὴν ἐρωτήν. Καὶ εἰάν τις βούληται, ἀποκρινόμενος μίχουε, ὢν ἂν λέγω. Καὶ τοῦτον ἐγὼ, εἴτε τις χρηστός γίγνεται, εἴτε μὴ, οὐκ ἂν δικαίως τὴν αἰτίαν ὑπέχοιμι, ὢν μήτε ὑπεσχόμεν

μηδὲν μὴδὲν πώποτε μάθημα, μήτε ἐδίδαξα. Εἰ δέ τις φησὶ παρ' ἐμοῦ πώποτε, ἢ μαθεῖν, ἢ ἀκοῦσαι, ἰδίᾳ, ὃ τι μὴ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, εὖ ἴστε, ὅτι οὐκ ἀληθῆ λέγει. et Xenophon Memorabb. I. [C. I. §. 10.] Ἀλλὰ μὴν ἐκεῖνός γε αἰεὶ μὲν ἦν ἐν τῷ φανερῷ· πρῶτ' τε γὰρ εἰς τοὺς περιπάτους καὶ τὰ γυμνάσια ἦει, καὶ πληθοῦσιν ἀγρᾶς ἐκεῖ φανερός ἦν, καὶ τὸ λοιπὸν αἰεὶ τῆς ἡμέρας ἦν ὅπου πλείστοις μέλλοι συνέσεσθαι· καὶ ἔλεγε μὲν ὡς τὸ πολὺ, τοῖς δὲ βουλομένοις ἐξῆν ἀκοῦειν. Pluribus id etiam persequitur Libanius in Apologia. [Allat.] Codex Gœttingensis prorsus consentit cum editione Allatii. Stanleyus corrigit ἐπίσης ὁμοίως ἀκούειν τῷ αἰροῦντι τε καὶ μὴ. Equidem verba αἰεὶ ὄντι pro aperte vitiosis habens legendum coniicio: ἐπίσης ὁμοίως ἀκούειν τῷ ἀφανῶ ὄντι τε καὶ μὴ, diuiti aequae ac pauperi, vel etiam, quod magis placet, τῷ αἰεὶ συνόντι τε καὶ μὴ, qui vel quotidie mecum versantur, vel minus. [Orell.] Parallelismus in ἐπίσης ὁμοίως nusquam legitur, nec Graecae dictionis est. Scribendum ἐπίσης καὶ ὁμοίως, quae coniunguntur, quum aequalitatis notionem amplificare volunt. Lucianus (Tom. I. pag. 261. ed. Hemsterh. Amst.) Venerem loquentem inducit: ἐπίσης δὲ εἰμι καὶ ὁμοίως καλῇ. Aliam rationem secutus est Hemsterhusius ad Lucian. Tom. I. pag. 385. coniiciens ἐπίσης ὁμοίως ἀκούειν, ceterum de loci corruptione nil monens. Sed dubito vehementer de constructione. Vocabula τῷ αἰεὶ ὄντι τε καὶ μὴ vir doctissimus eo sensu cepisse videtur, quem tu restituere vis coniectura συνόντι. Sed fateor, orationis seriem mihi quidem necessario videri flagitare notionem opulentiae et paupertatis. Id enim scriptor vnice vult, Socratem a nemine pecuniam cepisse, sed eius sermones patuisse omnibus, siue habebant, quod darent, siue minus. Hinc coniicio τῷ ἔχοντι τε χρήματα καὶ μὴ. Possis fortasse vocabulo χρήματα carere, quod ὁ ἔχων interdum etiam apud prosae scriptores significet diuitem, opulentum. Tragicis id imprimis frequens, notante Valckenaerio ad Herodot. VI, 22. pag. 447. et exempla passim afferente Kustero ad Aristophan. Plut. v. 596. Scriptor verba Xenophontis expressit Memorabb. I. 2. 60. Ἐκεῖνος γὰρ πολλοὺς ἐπιθυμητὰς καὶ ἀστοὺς καὶ ξένους λαβὼν, οὐδένα πώποτε μισθὸν τῆς συνορίας ἐπράξατο, ἀλλὰ πᾶσιν ἀφ' ὅθως ἐπήρκει τῶν ἑαυτοῦ, ὧν τινες μικρὰ μέρη παρ' ἐκείνου προΐκα λαβόντες πολλοὺ τοῖς ἄλλοις ἐπώλουν, καὶ οὐκ ἦσαν, ὥσπερ ἐκεῖνος, δημοτικοί· τοῖς γὰρ μὴ ἔχουσι χρήματα διδόναι οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι. [Bremi.]

καθ' ἅπερ Πυθαγόρας ἱστορεῖται] Pythagoras etiam amicis discipulis per scirpos et symbola philosophiae arcana

tradebat, reliquos ne colloquio dignabatur. Existimo vero, Socratem de antro extra urbem Samum ab eodem Pythagora instructo verba facere, in quo obseratis discipulis, clausus et ipse praecepta institutaque philosophica tradebat, eaque tantum in eorum, quos ipse vellet, aures infundebat, doctrinae suae nimis auarus. De antro Iamblichus de vita Pythagorae Lib. I. Cap. 5. et Porphyrius [Cap. 9. pag. 12. ed. Kuster. O.]: Ἐπαρελθόντα δ' εἰς τὴν Ἰωνίαν κατασκευάσαι ἐν τῇ πατρίδι διδασκαλεῖον, τὸ Πυθαγόρου καλούμενον ἔτι καὶ νῦν ἡμικύκλιον· ἐν ᾧ Σάμιοι περὶ τῶν κοινῶν συνιόντες βουλευόμενται· ἔξω δὲ τῆς πόλεως ἄντρον οἰκεῖον τῆς ἑαυτοῦ φιλοσοφίας ποιήσαντα, ἐν τούτῳ τὰ πολλὰ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς διατρίβειν, συνόντα λόγοις τῶν ἐταίρων. Vel illud innuit discipulos ante perfectam probationem nunquam in Pythagorae conspectum, sed tantum ad vocis strepitum admissos. Cum vero vidissent, tanquam successu fortunatiores amicis atque parentibus nuntiabant. Laertius in eius vita (Lib. VIII. §. 12.): Καὶ αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ πενταετίαν ἡσύχαζον μόνον τὸν λόγον καταποιούντες, καὶ οὐδέπω Πυθαγόραν ὁρῶντες, εἰς ὃ δοκιμασθεῖεν. Τούντεῦθεν δὲ ἐγίνοντο τῆς οἰκίας αὐτοῦ καὶ τῆς ὄψεως μετεῖχον. et (§. 15.): τῶν τε ἑξακοσίων οὐκ ἐλάττους ἐπὶ τὴν νυκτερινὴν ἀκρόασιν ἀπήντων αὐτοῦ, καὶ εἰ τινες ἀξιόθεῖεν αὐτὸν θεάσασθαι, ἔγραφον πρὸς τοὺς οἰκείους ὡς μεγάλου τινὸς τετυχηότες. [Allat.] Testimoniis ab Allatio allatis adde et verba Iamblichi ex libro περὶ τῆς κοινῆς μαθηματικῆς ἐπιστήμης (nuper edito a Villosonio in Anecd. Graec. Tom. II.) citata a Valckenario ad Euripid. Hippolyt. pag. 195. τῶν θεωρημάτων τὴν μετάδοσιν ἐποιοῦντο ἐν ἀπορρήτοις, ὀλίγοι τε πάντῃ τῆς γνώσεως αὐτῶν ἐκοινώνουν, καὶ εἶπον τί ἔκφορον γένοιτο εἰς τοὺς πολλοὺς, ἀφῃσιοῦντο τοῦτο ὡς ἀσέβημα. [O.]

τὰ δὲ εἰς περιουσίαν, πρῶτον μὲν οἷς ἂν λαβὼν παρακαταθῶμαι οὐχ εὐρίσκω οὐδένα τῶν δωσόντων μοι πιστότερον] Sic edidī et interpunxi ex emendatione Wyttenbachii V. S. Animadu. ad Iulian. Orat. I. pag. 146. seq. ed. Schaefer. vt sit sensus: *quod ad opum abundantiam attinet, neminem eorum, apud quos illam deponam, fideliozem reperiō, quam daturōs ipsos.* Editio Allatii habet: τ. δ. ε. π. πρῶτον μὲν οἷς ἂν λαβὼν παρακαταθῶμαι-οὐχ εὐρίσκω, οὐδένα γὰρ τῶν δωσόντων μοι πιστότερον, sine sensu. Ipse in notis corrigit οὐδένα γὰρ τῶν δωσόντων μοι ἡγοῦμαι πιστότερον. [O.] Cupidius recepit Wyttenbachii coniecturam, delentis γὰρ. Eius loco scribendum γε, saepe confusum cum γὰρ, vt vel Sturzii Lexicon Xenophonteum docet. Additur istud γε saepissime, quum enunciationis, quam dicunt, generalis sententia quodammodo

restringatur. *Neminem quidem, cui maior fides habeatur, quam dantibus.* [Breni] γὰρ omittit etiam Codex Goettingensis. [O.]

παρακατατιθέμενος] Alii παρακατατίθεσθαι, male. [Allat.]

οὐδὲ τὸ μὲν δοθὲν οὐκ ἂν ἀξιώσειαν ἀποστρεφῆν. etc. etc.] Omnia turbavit Allatius in versione sua: *Et depositum nos priuare nunquam illi in animum inducent: pro iis vero, quibus et pecunias tradidissent, prius gratis a nobis acceptis, nos eorum indigentes negligent.* Multo minus loci sensum intellexit Stanleyus vertens: *Neque iis me priuare unquam in animum inducent, quae dare cupiebant; verum ut qui gratis a me acceperat, quod pecunia vendunt alii, mei, ubi opus fuerit, rationem habebunt.* Περιόφονται sine dubio pendet a praecedente οὐδὲ et pro ἐτίδωσαν legendum ἐτίδωσαν ἂν, (quod absorptum ab extrema verbi praecedentis syllaba) ita ut sensus sit: *et cum improbum ducant deposito nos priuare, multo minus, gratuito a nobis acceptis iis, pro quibus pecunias tradidissent, nos earum indigentes negligent.* Fateor tamen, melius fluere orationem, si ita legeremus: οὐδὲ τὸ μὲν δοθὲν οὐκ ἀξιώσαντες ἀποστρεφῆν, ἐφ' οἷς δὲ καὶ τὸ ἀργύριον ἐτίδωσαν ἂν, πρότερον προῖκα εἰληφότες παρ' ἡμῶν, περιόφονται ἡμᾶς ἀπορροφούμενους. Ad sententiam quod attinet, haec expressa videntur e Xenophontis (siue quis alius eius auctor est) Agesilao Cap. IV. §. 4. Εἰ γὰρ ἐπώλει τὰς χάριτας, ἢ μισθοῦ εὐηγοῦται, οὐδεὶς ἂν οὐδὲν ὀφείλειν αὐτῷ ἐνδομοσιν· ἀλλ' οἱ προῖκα ἐπ' ἐπιπορθότῃ, οὗτοι αἰετὶ ἡδέως ἐπηρεστοῖσι τῷ εὐεργέτῃ, καὶ διότι ἐπ' ἔπαθον, καὶ διότι προεπιστεύθησαν ἄξιοι εἶναι παρακαταθήκην χάριτος φιλάττειν. [O.] Recte observasti (scribit ad me amicissimus Brenius) ἂν deesse, sed id non addendum post ἐτίδωσαν, verum pro καὶ scribendum καὶν: ἐφ' οἷς δὲ καὶ τὸ ἀργύριον ἐτίδωσαν, propter quae etiam pecuniam dedissent, nempe si voluissem: nolui autem, ergo non dederunt. Ea de caussa indicativus cum ἂν positus est. Quam autem suspicaris melius fluere orationem, ea parum foret apta. Nempe si ἂν ἀξιώσειαν mutes in participium, μὲν et δι non recte sibi respondent, quod rectissime fit in vulgata, τὸ μὲν δοθὲν οὐκ ἂν ἀξιώσειαν ἀποστρεφῆν — περιόφονται δέ. Neque ad περιόφονται repetendum οὐδὲ, sed oppositio est cum antecedentibus: *Neque ab una parte nolent nos spoliare, ab altera autem nos negligent,* constructione et Graecis et Latinis frequente.

εἰς τοὺς φίλους μὲν ὄντας πολλὰ καὶ τῶν ἰδίων ἡμῶν προέσθαι] Non dubitari in textum recipere emendationem hanc praestantissimam Gisb. Koenii τοῦ μακαρίτου in notis ad

Gregor. Corinth. pag. 78. ed. Schaefer. Editio Allatii habet *ὡς ἡμῖν προσέθαι*, ipse in notis legendum censet *ὡς ἡμᾶς*, vt sit *ὡς pro πρός*. Sed num graece dici possit *προσέθαι πρός τινα* pro *προσέθαι τινι*, equidem maximopere dubito. Stanleius corrigit: *τῶν ἰδίων, ὡς ὑμεῖς, προσέθαι*, vertens: *Sed enim — si amici fuerint, multa, perinde ac vos, ex propriis etiam in nos profundent*. Emendationem Koenii confirmat etiam Codex Goettingensis omittens *ὡς*. [O.] Pro καὶ malim καὶν. [Schaefer.]

παρασκευάζεσθαι] Alii *παρασκευάζονται*. [Allat.] Videtur mihi post h. v. aliquid excidisse, fortassis *φίλους* vel *μαθητάς*. [O.]

ἐπὶ μὲν φίλῳ δοκεῖν εἶναι αἰσχρὸν ἡγεῖσθαι] Pes-
sime haec vertit Allatius: *cum in amico turpe adeo esse ducimus*.
Melius Stanleius: *cum ad amicos recurrere turpe adeo esse ducamus*.
Sensus est: *cum turpe ducamus videri nos in amicorum esse potestate*. Nam hoc significat *ἐπὶ φίλῳ εἶναι*. Ita Xenophon Cyropaed. I. C. VI. 2. *Ἐγὼ γάρ σε ταῦτα ἐπίτηδες ἐδιδάξαμην, ὅπως μὴ δὲ ἄλλων ἐρμηνέων τὰς τῶν θεῶν συμβουλίας συνείης, ἀλλὰ αὐτὸς καὶ ὁρῶν τὰ ὁρατὰ καὶ ἀκούων τὰ ἀκουστά γιγνώσκῃς, καὶ μὴ ἐπὶ μάντεσιν εἴης, εἰ βούλονται σε ἑξαπατᾶν*. Et notissima illa Epictetea: *τὰ ἐφ' ἡμῖν, τὰ οὐκ ἐφ' ἡμῖν*. Vid. qui nubem exemplorum citant Fischer. et Kuinoel. in Animaduu. ad Weller. Gramm. Graec. III, pag. 235. et Lennepius ad Phalar. Epist. 106. pag. 304. [O.]

ἐτέροις ὄντα πρόσθεμα] Bene vertit Allatius: *si aliis se applicans oneri fuerit*. *Πρόσθεμα* est *appendix*, quod ad aliud accedit, et per se nihil pollet, *numerus*, *ein unnützes Anhängsel*, *eine unnütze Last*. Eodem sensu populum Atheniensem *προσθήκην* appellat Demosthenes *περὶ συντάξ.* pag. 175. ed. Reisk. *νυνὶ δὲ τοῦναντίον· κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οὗτοι, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται· ὁ δὲ δῆμος ἐν ὑπηρέτῳ καὶ προσθήκῃ μέρει*. [O.]

μεταπεσεούσης τῆς τύχης ἐν ἀτιμίᾳ διάγουσι [τῇ πᾶσι] Ouidius II. Ponto [III, 23.]

Diligitur nemo, nisi cui fortuna secunda est:

Quae simul insonuit, proxima quaeque fugat.

Boethius de Consolatione Lib. III. *Quem felicitas amicum fecit, infortunium faciet inimicum*. Et ante omnia Pindarus [Nem. X. 146.]:

Οἶχεται τιμὰ φίλων τατωμένῳ

Φωτὶ, παῖροι δ' ἐν πόνῳ πιστοὶ βροτῶν

Καμάτου μεταλαμβάνειν.

Hinc gregis histrici non inelegans, aptissimaque in hano sententiam similitudo, qua Vertumnorum istorum amicitias utilitate probantium ingenium ponderatur. Petronius in Satyrico [C. 80.]:

Nomen amicitiae; si quatenus expedit, haeret

Calculus in tabula mobile ducit opus.

Cum Fortuna manet, vultum servatis amici,

Cum cedit, turpi vertitis ora fuga.

Grex agit in scena mimum, Pater ille vocatur,

Filius hic, nomen diuitis ille tenet:

Mox ubi videndas inclusit pagina partes,

Vera redit facies, dissimulata perit.

et ex Petronio Ioannes Saresberiensis. [Allat.]

ἀτιμαζομένους δὲ] Codex Goettingensis ἀτιμαζομένους τε. [O.]

ὁ μὴ δὲ καὶ προῖκα etc.] Alius legit: ὁ μὴ καὶ προῖκα. [Allat.]

ὁ μὴ καὶ προῖκα etc.] Ita legendum, vt Allatius in notis habet, non, vt in editione est, ὁ μὴ δὲ καὶ προῖκα. Nam μὴ δὲ καὶ nihil est in se, multo minus hoc loco. [Bremi.] Sic vt edi di habet etiam Codex Goettingensis. [O.]

αἱ τῆς πατρίδος χρεῖαι] Alius: ἡ τῆς πατρίδος χρεῖα, non male. [Allat.] Atqui bene habet pluralis. αἱ τῆς πατρίδος χρεῖαι sunt variae et diuersimodae patriae necessitates opem meam efflagitantes. Ita χρεῖαι τοῦ σώματος ap. Xenophontem Memorabb. III. C. XII. §. 5. Conf. etiam quae obseruauimus in Supplemento ad Nicolaum Damasc. p. 44. [O.]

ἐξετάζομαι] h. e. vires tento. Vid. Hemsterh. ad Luciani Tom. I. p. 383. ed. Amst. [Bremi.]

ἀλλὰ τοῦ μὲν ἑτέραν ἔχει τὴν αἰτίαν, τοῦ δὲ καθάπαξ αὐτός] Sic edidi e Codice Goettingensi. Sensus est: ἀλλὰ τοῦ μὲν (scil. τοῦ μεῖζονα ἢ ἐλάττω πράττειν) ἑτέραν ἔχει τὴν αἰτίαν, h. e. causam habet alienam, extra se positam, τοῦ δὲ (scil. καθ' ὃ δύνатаι ὠφελεῖν) καθάπαξ αὐτός, positam in se ipso soloque, vel: ipse solus in causa est. In editione Allatii verba haec corruptissime leguntur ita: ἀλλὰ τῶν μὲν ἑτέρων ἔχειν τὴν αἰτίαν, etc. Alius Allatii Codex: ἀλλὰ τοῦ μὲν ἑτέραν ἔχειν τὴν αἰτίαν, etc. Ipse in notis locum sic refingit: ἀλλὰ τῶν μὲν ἑτέρους ἔχειν τὴν αἰτίαν, τοῦ δὲ καθάπαξ αὐτόν. Sed praecedentia οὐκ ἐπ' αὐτῷ ἐστίν hic flagitant tempus finitum. Stanleius correxit: ἀλλὰ τοῦ μὲν ἑτέρους ἂν ἔχοι τὴν αἰτίαν, τοῦ δὲ καθάπαξ αὐτός, quod displicet Bremio, quum non homines solum id efficiant,

sed tempora inprimis. Tum nec ἂν ἔχοι satis probabile, sed indicatius ἔχει contextui accommodatissimus. Ergo pro ἐτέρων scribendum censet ἕτερον vel ἕτερα vel etiam ἐτέραν, vt habet Codex Goettingensis. [O.]

συμβουλευσάντων] Legendum συμβουλευσόντων, nam sequitur ἡγήσομένων -- ἐπιστησόντων. [O.]

ἢ κατὰ θάλατταν] Ita Codex Goetting. Allatius: ἢ καὶ κατὰ θάλατταν. [O.]

Οὐδὲν γὰρ θαυμαστόν] Sic edidi ex emendatione Stanleyi pro Οὐδὲ γὰρ θαυμαστόν, quod editio Allatii habet. Hesych. Οὐδὲν ἀντὶ τοῦ οὐ. Cuius Atticismi plura exempla collegit Wyttenbachius V. Cl. ad Platon. Phaedon. pag. 223. [O.] Οὐδὲν non est Atticismus pro οὐ, sed fortius negat: nequaquam, gar nicht, keineswegs. [Bremi.]

ὑπὸ μεγέθους] Alii habent ὑπὲρ μεγέθους, mendose. [Allat.]

οἷς τοῦ ἐπεγείροντος ὥσπερ μύωπος δεήσει] Elegans similitudo, quam iisdem verbis expressit Plato in Apologia C. 13. Ἐὰν γὰρ με ἀποκτείνητε, οὐ ῥαδίως ἄλλον τοιοῦτον εὐρήσετε ἀτεχνῶς, εἰ καὶ γελοιότερον εἰπεῖν, προσκειμένον τῇ πόλει ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὥσπερ ἵππῳ μεγάλῳ μὲν καὶ γενναίῳ, ὑπὸ μεγέθους δὲ νοθεστέρω, καὶ δεομένῳ ἐγείρεσθαι ὑπὸ μύωπος τινος· οἷον δὴ μοι δοκεῖ ὁ θεὸς ἐμὲ τῇ πόλει προστεθεικέναι τοιοῦτον τινα, ὃς ὑμᾶς ἐγείρων καὶ πείθων καὶ ὀνειδίζων ἓνα ἕνα στον, οὐδὲν παύομαι, τὴν ἡμέραν ὅλην πανταχοῦ προσκαθίζων· τοιοῦτος οὖν ἄλλος οὐ ῥαδίως ὑμῖν γενήσεται, ὃ ἄνδρες. Annon ex his epistolis ista et similia aliaque, quae ex Xenophonte afferuntur, excerpta sunt, in plerisque nec verbis etiam immutatis. [Allat.] Quin contra ex Platone et Xenophonte pleraque sua furatus est epistolarum nostrarum auctor. [O.] De μύωπι, tabano, genere muscae maioris, infestantis et concitantis iumenta, eiusque et οἰστρου, asili, differentia vid. Aelianus Hist. An. IV, 51. VI, 73. Scaliger ad Aristot. Hist. An. I, 50. et Bochart. Hieroz. II. C. IV. 14. [Fischer. ad Plat. l. l. pag. 120.]

Πρὸς ἃ δὴ καὶ ἐμὲ ἔταξεν ὁ θεός] De Daemonio Socratis, ne nimius sim, plura videre poteris apud Maximum Tyrium Dissert. XXVI. et XXVII., Apuleium libello de hac re edito, Platonem, Xenophontem et alios. Tantum ex Platone notabo, cum actionum aliae prohibeantur, ne fiant, aliae suadeantur, vt fiant, Daemonium hoc siue vocem a re, quam erat factururus Socrates, semper reuocasse, ad rem vero suscipiendam nunquam impulsisse, in Apologia (§. 19.): Τούτου δὲ αἰ-

τιὸν ἔστιν, ὃ ὑμεῖς ἐμοῦ πολλάκις ἀκηρότε πολλὰ τοῦ λέγοντος; ὅτι μοι θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον γίνεται φωνή· ὃ δὴ καὶ ἐν τῇ γραφῇ ἐπικωμῶδῶν Μήλιτος ἐγράφατο. Ἐμοὶ δὲ τοῦτο ἔστιν ἐκ παιδὸς ἀρξάμενον, φωνὴ τις γιγνομένη, ἣ ὅταν γένηται, αἰὲ ἀποτρέπει με τοῦτον, ὃ ἂν μέλλω πράττειν, προτρέπει δὲ οὕτως. Τοῦτό ἐστιν, ὃ μοι ἐναντιοῦται τὰ πολιτικὰ πράττειν, καὶ παγκάλως δὲ μοι δοκεῖ ἐναντιοῦσθαι. Nec siluit Cicero de Divinat. Lib. I. [C. 54.]: Hoc nimirum est illud, quod de Socrate accepimus, quodque ab ipso in libris Socraticorum saepe dicitur, esse divinum quiddam, quod Daemonium appellat, cui semper ipse paruerit, numquam impellenti, saepe reuocanti. [Allat.] Conf. inprim. Platon. in Theage p. 123. seqq. ed. H. Steph. et quos laudat Davisius ad Cic. l. l. [O.]

ἀπεχθάνεσθαι — ἀπ' αὐτοῦ] Lectio si sana est, ἀπ' αὐτοῦ, scil. χρόνον, est ex eo tempore, quo scil. coepi Daemonii monitis obsequium praestare. Sed Allatius et Stanleius vertentes iisdem iniquioribus vtor legisse videntur αὐτῶν. [O.]

Θεοῦ δὲ δειξάντος ἀρχὰν etc.] Divina equidem est divini Nazianzeni de hac re in Apologia sententia: Τίξῃς ἀρίστη ἀρχομένη καὶ λόγον καὶ πράγματος ἐν Θεοῦ τε ἀρχεσθαι, καὶ εἰς Θεὸν ἀναπαύεσθαι. Eam saepius repetiit Pindarus Pyth. Od. IX. (v. 119.)

Ἡμεῖς δ' ἐπιγομένον ἤδη θεῶν

Πρᾶξις, ὁδοὶ τε βραχεῖαι.

et X. (15.) — — — — — γλυκὺ δ' ἀνθρώ-

πων τέλος ἀρχὰ τε δαίμο-

νος ὁρνόντος αὔξειται. [Allat.]

Equidem in versibus Pindaricis constituendis secutus sum Hermannum V. Cl. ed. Heyn. Tom. III. p. 59. Verba ἕκαστον ἐν πρᾶγος (Allatius habet ἐν πρᾶγος male) Schneidero V. Cl. assumpta videntur ab auctore epistolae vel imperito potius librario. Omittuntur etiam ab Aristide eundem locum citante in Paneg. Cyzic. Tom. I. p. 236. et contra criminantes Tom. II. pag. 416. ed. Iebb. Sed defendit Hermannus ἐν πρᾶγος explicans ἐν πράγματι, vel εἰς πρᾶγος, ut aliquoties apud Pindarum, v. c. Pyth. IV. 459. — ἐν ποτε Καλλίσταν ἀπήκησαν χρόνῳ νᾶσον, et v. 50. Ἀμυψεν ἐν κοιλόπεδον νᾶπος θεοῦ, et Fragn. Dithyramb. III. (pag. 67. ed. Heyn.) init. Δεῦτ' ἐν χορὸν Ὀλύμπιοι. Conf. Koen. ad Gregor. Corinth. pag. 355. ed. Schaefer. [O.]

καὶ ὅτι τὰ μὲν κατὰ τὴν τούτων βούλησιν πραττόμενα etc.] Xenophon de Vectigal. (in fin.) Σὺν γὰρ θεῷ πραττομένων εἰκὸς καὶ τὰς πράξεις προῖεναι ἐπὶ τὸ λῆρον καὶ ἄμει-

νον αἰ τῇ πόλει. [Allat.] Videtur respexisse auctor Epistolae ad versus poetae veteris anonymi (in Gnomiciis Brunckii pag. 231.):

Θεὸς συνεργῶν πάντα ποιεῖ ῥαδίως,
Θεοῦ γὰρ οὐδεὶς εὐτυχεῖ βροτῶν ἄνεν. [O.]

τὰ δὲ παρὰ Θεὸν] Alius habet περὶ Θεὸν, male. [Allat.]

ὑπάρχει] Codex Goetting. ὑπάρξει. [O.]

καὶ ὅσαι μὲν ἂν τοῦτω πειθόμεναι πράττωσι, πρὸς ὠφέλειαν αὐταῖς γινομένας] Si quis hac lectione delectetur, scribendum ei αὐταῖς. Sed est ista orationis scabrities, vel hoc scriptore indigna. Quis enim unquam dixit γίνομαι ξυαντῷ πρὸς ὠφέλειαν? Illud πράττωσι autem sine casu perquam durum. Sine dubio scribendum: καὶ ὅσαι μὲν ἂν τοῦτω πειθόμεναι πράττωσι, πρὸς ὠφέλειαν αὐταῖς γινομένα, et quaecumque huic obediētes faciant, in earum utilitatem cedere. Propter sequentia, in quibus singulorum verborum oppositio inesse videbatur, haec corrupta fuerant; sed haec pertinent nonnisi ad *προνομία* illas, quae parent, et quibus, quaecumque a Deo iussae faciunt, prospere cedunt, quum contra aliae non *προνομοί* Deorum responsa negligentes in damnum incurrant. [Bremi.] Codex Goetting. habet πρὸς ὠφέλειαν αὐταῖς γινομένας. [O.]

πρὸς με] Legendum πρὸς ἐμὲ. Vid. Hermann. de emend. rat. Gramm. Gr. pag. 77. [O.]

ἠπίστησαν] Codex Goetting. ἐπίστασαν, mendose. [O.]

ἐν τῇ ἐπὶ Δηλίῳ μάχῃ] Alius habet Δεκελαία, male. Delium enim oppidulum est in Tanagraeorum finibus ad mare, (Epitomator Stephani: Δήλιον πολίχνην Βοιωτίας ἐν Τανάγρα. Pausanias in Boeoticis [Cap. XX. pag. 60. ed. Fac. O.]: Ἔστι δὲ τῆς Ταναγραίας ἐπὶ θαλάσῃ καλούμενον Δήλιον· ἐν δὲ αὐτῷ καὶ Ἀρτίμιδος καὶ Αἰτωὺς ἐστὶν ἀγάλματα.) nobile Atheniensium clade. Idem [Cap. VII. pag. 22. O.]: ὅτερον μὲντοι καὶ Θηβαίοις νίκη κατ' Ἀθηναίων ἐπὶ Δηλίῳ τῶν Ταναγραίων ἐγένετο, καὶ Ἰπποκράτης δὲ ὁ Ἀρίφρωνος, ὃς στρατηγὸς ἦν Ἀθηναίοις, καὶ τῆς ἄλλης στρατιάς τὸ πολὺ ἔπεισε. Clades illa ἐπὶ Δηλίῳ μάχῃ dicta est. Harpocratio: ἐπὶ Δηλίῳ μάχῃ — Λυκούργος ἐν τῷ κατὰ Ἀντικλέους. Δήλιον χωρίον ἐστὶ τῆς Βοιωτίας. ἐνταῦθα Ἀθηναῖοι μαχόμενοι ἐνίκηθησαν ὑπὸ Βοιωτῶν, καθά φησι Θουκυδίδης ἐν πρώτῃ. In his leuissimus error irrepsit non animadversus ab aliis. Rem enim totam Delii ab Atheniensibus muniti, a Boeotis oppugnati acriter, ac expugnati tandem, fuso Thucydides prosequitur libro quarto (s. 101.), non primo. Quare

restituendum in Harpocracione ἐν τετάρτῃ. Aelianus V. H. Lib. III. Cap. 17. de eodem Socrate: ἐστρατεύσατο οὖν ἐπὶ Ἀήλιον (lego Ἀήλιον) καὶ εἰς Ἀμφίπολιν καὶ Ποτίδαιαν. In eo proelio eum lapsum ex equo Xenophontem seruasse, narrat Laertius: καὶ Ξενοφῶντα ἀφ' ἵππου πεσόντα ἐν τῇ κατὰ Ἀήλιον μάχῃ διέσωσεν ὑπολαβόν· ὅτε καὶ πάντων φεγγόντων Ἀθηναίων, ἡρώμα ἀνεχώρει παρεπιστροφόμενος ἡσυχῇ, καὶ τηρεῖν ἀμύνασθαι, εἰ τίς οἱ ἐπέλθοι. Plato item in Lachete fugae illius adeo Atheniensibus noxiae meminit, non sine laude a fide digno et oculato teste narratae: ὡς ἐγὼ (inquit Laches p. 181. ed. H. Steph.) καὶ ἄλλοι γὰρ αὐτὸν ἐθελοσύμην οὐ μόνον τὸν πατέρα, ἀλλὰ καὶ τὴν πατριδα ὀρθοῦντα. Ἐν γὰρ τῇ ἀπὸ Ἀήλιον φηγῇ μετ' ἐμοῦ συνανέχωρει. Καγὼ σοι λέγω, ὅτι, εἰ ἄλλοι ἠθέλον τοιοῦτοι εἶναι, ὀρθῇ ἂν ἡμῶν ἡ πόλις ἦν, καὶ οὐκ ἂν ἔπεσε τότε τοιοῦτον πτόμα. Et in Apologia non Deliensis tantum, sed aliarum etiam expeditionum, in quibus Socrates non sine vitae discrimine militauit, mentionem facit (§. 17.): ἐγὼ οὖν δεινὰ ἂν εἶην εἰργασμένος, εἰ ὅτε μὲν με οἱ ἄρχοντες ἔταττον, οὓς ἐμεῖς εἰλεσθε ἄρχειν μόν, καὶ ἐν Ποτίδαϊα, καὶ ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ ἐπὶ Ἀήλιῳ, τότε μὲν οὐ ζῆεῖνοι ἔταττον, ἔμενον, ὥσπερ καὶ ἄλλός τις, καὶ ἐκινδύνευον ἀποθανεῖν. Cicero Socratis similia verba expressisse visus est Lib. I. de Diuin. C. 54. Idem etiam Socrates, cum apud Delium male pugnatum esset Lachete praetore, fugeretque cum ipso Lachete, ut ventum est in trinium, eadem, qua ceteri, fugere noluit: quibus quaerentibus, cur non eadem via pergeret, deterreri se a Deo dixit. Tum quidem hi, qui alia via fugerant, in hostium equitatum inciderant. Grauiusimorum auctorum testimonio ipsiusmet Socratis confessio accedens res hasce non aliter accidisse conuincit; nec aliud esse ea quoquo modo in dubium vertere, quam sub meridiano sole nugaciter tenebras omnia occupasse velle affirmare. Non credam, similia a probatissimis viris, et illius aevi scriptoribus, cum illis veritas exprobrari potuisset, conficta fuisse. Et tamen ea omnia in gratiam Socratis conficta fuisse a Platone et caeteris, etsi nulla probabili ratione, ille apud Athenaeum Lib. V. [C. 15. pag. 215. ed. Casaub.] contendit. Et sane argumentum, quod illi pro Achille est, silentium scil. Thucydidis, si probe examinetur, in historia leuissimum est. Non enim quae omittimus, vel silentio inuolvimus, hac vel sola ratione, ideo falsa sunt; cum ex pluribus, non ex vno historiae ac rerum series continuetur, et quod in vno abfuerit, ab alio reparatum in corpus narrationis inducimus. Militiam etiam hanc Socratis Oratione 2. Platonica exagitat Aristides, probatque, Socratem non eam laudem, quam

illi tribuit Plato, mereri. [*Allat.*] De praeliis, quibus Socrates interfuit, vide etiam Perizon. ad Aelian. l. l. et quos citat Luzacius in notis ad Orationem de Socrate Cuius pag. 51. qui auctorem Epistolarum nostrarum dicit personatum quidem, cui plura tamen debeamus ex Commentariis de Socrate hodie deperditis petita atque ad rem suam accommodata. [O.]

Παρήν γὰρ τότε] Codex Goetting. παρήν γὰρ ποτε. Male. [O.]

ὑπαπήειμεν] Allatius vertens simul animum despondimus legisse videtur συναπείπαμεν vel συναπειρήκαμεν. Male. ὑπαπήειμεν est, leniter, sensim sensimque recessimus in fugam versi. [O.]

ἐπὶ διαβάσεώς τινος ἐγενόμεθα] h. e. ad pontem, traiectionem per fluvium. Cicero de Divin. l. l. habet in triuiio. ἐγενόμεθα pro ἐγινόμεθα, quod Allatius habet, in textum recepi e correctione Bremi. Nam Imperfectum et per se hic non aptum, et reiiicitur sequentibus. [O.]

τὸ γὰρ δαιμόνιον μοι ἡ φωνὴ γέγονεν] Danisius ad Ciceron. l. l. (pag. 140. ed. Rath.) legendum coniecit τοῦ δαιμόνιον, sed perperam. Nam sine dubio auctor epistolae ante oculos habuit locum geminum Platonis in Apolog. (§. 19.) ὅτι μοι θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον γίνεται, φωνή, vbi φωνή, vt recte Fischerus obseruat, additum est interpretationis caussa. Conf. Fr. Ast. ad Platon. Phaedr. C. 20. pag. 271. [O.]

Οἱ μὲν οὖν πλείους πρὸς ὀργὴν καὶ ὥσπερ etc.] Videtur post v. ὀργὴν excidisse λαβόντες, aut simile quid. [O.] Recte mones, deesse participium; sed latere videtur in copula καὶ, quae hic non otiosa solum, sed molesta et pene inepta est. Ni fallor, scribendum: οἱ μὲν οὖν πλείους πρὸς ὀργὴν ἀκούοντες, ὥσπερ παίζοντος ἐμοῦ etc. quam locutionem habes apud Lucian. Tom. 1. pag. 576. ed. Hemsterh. Amst. Piscat. Cap. 8. πρὸς ὀργὴν ἀκούετε καὶ οὐδὲν τῶν δικαίων προσέειπτε. [*Bremi.*]

οἷκαδὲ τε] Codex Goetting. καὶ οἷκαδς, et in sequentibus τοὺς δ' ἄλλους pro τοὺς δὲ ἄλλους. [O.]

περικαταλήπτους] Alii legunt περικαλύπτους. Male. [*Allat.*]

Ἐγὼ δὲ μεμαθηκέναι τε ἄρχειν οὐ φημι etc.] Optime itaque apud Xenophontem Ἀπομνημ. Lib. II. dicebat: πάντες δὲ, ἃ ἐπίστανται, ἑῷτά τε, καὶ τάχιστα, καὶ κάλλιστα, καὶ ἡδίστα ἐργάζονται. [*Allat.*]

μὴ εἰδώς τε] Alii μὴ εἰδὼς δὲ. [*Allat.*] Sic etiam Goettingensis Codex. [O.]

οὐκ ἂν δεξαίμην] Prudens Socratis Axioma: *Quae ne-
scias agere, ne agito.* Quod cum in reliquis omnibus obser-
vetur, et unusquisque artium peritiam sibi deneget, nec huius-
cemodi imperitiam sibi vitio vertat, artem tamen regnandi,
gubernandi exercitusque ducendi ac scientiam, etsi illam non
habeat, sibi arrogat. Id Socrates irridere solitus erat. Cuius
exemplo Persius Satyr. IV. Neronem sub persona Alcibiadis,
qui rudis admodum harum rerum imperium Romanum optime
se gubernare arbitrabatur, et prius Plato sub persona Socratis
Alcibiadem in Alcibiade I. et Ionem Rhapsodum in Ione repre-
henderat, qui cum neque in re nautica, neque in boaria, neque
in medicina, neque in lanificio, neque in nauibus compingen-
dis, neque in aliis rebus melius quippiam eorum artificibus se
scire faterentur, in ducendis tamen exercitibus, et populis gu-
bernandis summopere se excellere, neque in illis optime mo-
derandis peritia se destitui gloriabantur. In haec eadem ani-
mum habuisse Aeneam Sylvium Historiae Bohemicae Cap. 6.
non dubium est, cum de Puimilao tertio Bohemorum duce
scriberet: *Agrum colere, gregem pascere, nauim regere, texere,
suere, aedificare multi se ignorare fatentur. Magistratum in
vrbe agere, regem tegere, gentibus ac nationibus imperare,
quod est difficillimum, nemo sibi a natura negatum dicit, etsi
plerique siue laboris odio, siue otii amore oblati regnis absti-
nuere.* [Allat.]

ἡ κυβερνᾶν] Praetuli hanc lectionem, quam Codex Allatii
habet, alteri, quae in eius textu legitur, ἡ κυβεύειν. [O.] Recte re-
cepisti κυβερνᾶν loco ineptissimi κυβεύειν, quod ne imperitissi-
mus quidem Socrati tribuerit. Sed perquam grata est Socrati
ista gubernationis comparatio. Conf. v. c. Memorabb. I. VII. 3.
II. VI. 38. [Bremi.] Haecque est vera lectio Codicis Helmsta-
diensis (nunc Goettingensis), teste Luzacio in Notis ad Ora-
tionem de Socrate Ciue pag. 53. [O.]

ἡ ττονα ἂν ἦν κακὰ] Editio Allatii habet ἡττον ἂν ἦν
κακὰ, procul dubio operarum vitio. [O.]

ἡ τῶν μὴ ἐπισταμένων τόλμα] Alii ὡς τῶν ἐπιστή-
μων inepte. [Allat.]

οἷς μὴ ἴσασιν] Alii οἷς μὴ ἴσασι, sine vlllo sensu. [Idem.]

ὁθεν καὶ τὴν τέχην ἐτι μεῖζον πεποίηκε etc.] In
eandem rem Ioannes Lydus de mensibus [Ianuar. Cap. IV. pag.
61. ed. Schow. O.]: Οἱ Ῥωμαῖοι μηδὲν ἔτερον παρὰ τὴν ἐν ἀν-
θρώποις εὐδαιμονίαν εἶναι νομίζοντες, αὐτὴν καὶ μόνην τῶν πάν-
των ῥυεῖσθαι νομοκασιν, φοροῦναι αὐτὴν ἀπὸ τῆς φορᾶς ἐμπε-

φῶς ὀνομάσαντες. Οἱ μὲν οὖν πρὸς ἀρετὴν ἔχοντες, καὶ θεοῦ μεμνημένοι, καὶ κρείττους ἐπὶ τῶν αὐτῶν καὶ μακαρίων πραγμάτων ἐλπίδας σαλεύοντες, καταφρονοῦσι τῶν τῆδε καλῶν. Εἰ μὲν γὰρ τύχη ἐστὶ, οὐδὲν δεῖ θεοῦ· εἰ δὲ θεὸς σθένει, οὐδὲν ἡ τύχη, εἰκαῖον γάρ τι καὶ ἀνοήσιον τὸ τῆς τύχης ὄνομα. Τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα κλίμακι πέφυκεν ἑξομοιοῦσθαι διὰ τὴν ἀνόμαλον αὐτῶν φορὰν. Ἐν μίᾳ γὰρ (ὡς ἔφη τις) ἡμέρᾳ τὸν μὲν καθεῖλεν ὑπόθευ, τὸν δὲ ἤγειρεν ἄνω, μηδενὸς ἐν ὁμοίῳ πεφυκότος μένειν παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ παντοίαις μεταβάλλοντος τροπαῖς. Ἡ οὐκ ἄρχοντες μὲν ἐξ ἰδιωτῶν, ἰδιῶται δὲ ἐξ ἀρχόντων; πένητες δὲ ἐκ πλουσίων, καὶ ἐκ πενήτων πολυχρήματοι; καὶ ἔνδοξοι μὲν ἐξ ἡμελημένων, ἐπιφανέστατοι δὲ ἐξ ἀδόξων γίνονται; Quemadmodum enim, ubi prudentia regnat, omnes Dii fauisse dicuntur: Horatius (I. Ep. I, 106.)

Ad summum sapiens vno minor est Ioue, diues,

Libet, honoratus, pulcher, rex denique regum.

et Sallustius (Catil. C. 52.) *Non votis, neque suppliciis mulieribus auxilia deorum parantur: vigilando, agendo, bene consulendo prospera omnia cedunt: ubi secordiae te ignaviaeque tradideris, nequidquam deos implores; irati, infestique sunt. ita, ubi consilium defuerit, Fortunae nomen nobis fingimus, et causam miserae beataeque vitae, cuius ipsi nobis causa sumus, in eandem reicimus. Iuvenalis Satyra X. (v. 365.)*

Nullum numen abest, si sit prudentia; nos te

Nos facimus, Fortuna, Deam coeloque locamus.

et Plinius Hist. Nat. Lib. II. Cap. VII. *Toto quippe mundo, omnibusque in locis et horis, omnium vocibus Fortuna invocatur, et una nominatur, una accusatur, una agitur rea, una cogitatur, sola laudatur, sola arguitur, et cum conuiciis colitur, volubilisque a plerisque etiam caeca existimata, vaga, inconstans, incerta, varia, indignorumque faultrix. Huic omnia expensa, omnia referuntur accepta, in tota ratione mortalium sola utramque paginam facit. Adeoque obnoxii sumus sorti, ut sors ipsa pro Deo sit, quae Deus probatur incertus. [Allat.]*

μᾶλλον εἰκὸς ἰδιώτου etc.] Hinc Agesilaus apud Xenophontem [Ages. C. XI. §. 6.] τὰς μὲν τῶν ἰδιωτῶν ἐμαρτίας πρῶτος ἔφηρε, τὰς δὲ τῶν ἀρχόντων μετὰ τὰς ἡγε, κρίνων τοὺς μὲν ὀλίγα, τοὺς δὲ πολλὰ κακῶς διατιθέναι. Nec in aliam sententiam auctor ille, quisquis sit, orationis inter Isocraticas Nicoles inscriptae: Ἐπειτα καὶ προσήκειν ἡγησάμην τοσοῦτω τοῖς βασιλείας βελτίους εἶναι τῶν ἰδιωτῶν, ὅσω περ καὶ τὰς τιμὰς μείζους αὐτῶν ἔχουσι. Nam, ut aiebat Iuvenalis Sat. VIII. (v. 140.)

*Omne animi vitium tanto conspectius in se
Esse solet, quanto maior, qui peccat, habetur.*

Vide Ioannis Cantacuzeni Histor. Lib. I. Cap. VI. qui etiam Lib. IV. Cap. XXVIII. ad Matthaeum filium dicebat: *Non enim, quemadmodum aliis, si vitam solute transegerint, sic etiam imperatoribus usuueniet, ut damnum ad ipsos modo pertineat: sed et bona et mala ipsorum subditis communia sunt: et imperatoris animam omnis virtutis speculum atque archetypum esse oportet: alioquin non solum suae, sed et aliorum segnitiei poenas persolvet.* [Allat.]

ἐφ' ἵππου] Codex Goettingensis ἐφ' ἵππ^{ον} i. e. ἵππον. male.
[O.]

καὶ ἐν εἰ] etiamsi forte. De coniunctione istarum particularum vid. Viger. de Idiotism. C. VIII. Sect. VII. 12. ibique Hermann. pag. 797. et Deuar. de Partic. pag. 198. ed. Reusmann. Apud Demosthenem nil frequentius. [O.]

τὰ περὶ τὸν Βελλεροφόντην etc.] Digna ingenio Socratico Allegoria, ut inflatos animos, elatasque superbiorum cogitationes obtunderet, eorumque vanitatem in terram, quo sua studia conuertere debent, deliceret. In eundem significatum Lucianus in Astrologia fabulam explicauit [§. 13. pag. 222. Tom. V. ed. Bipont. O.]: *Ἐγὼ δὲ καὶ περὶ Βελλεροφόντεω τοιάδε φρονέω. πτηνὸν μὲν οἱ γενέσθαι ἵππον οὐ μάλ᾽ αἰσθητὸν, δόκω δὲ μιν ταύτην τὴν σοφίην μετέποντα, ὑψηλὰ τε φρονέοντα, καὶ ἀστροῖσιν ὁμιλεῖοντα, ἐς οὐρανὸν οὐχὶ τῷ ἵππῳ ἀναβῆναι, ἀλλὰ τῇ διανοίᾳ.* [Allat.] Lucem nostro loco luculentissimam affundit Tzetzes in Commentario ad Lycophronem v. 17. pag. 501. ed. Mülleri, cuius verba, quae huc pertinent, integra exscribere liceat: *Ἡ δὲ τοῦ Βελλεροφόντου οὐρανόθεν ἐκ τοῦ Πηγᾶσου ἀποσφαίρεισιν τοῦτό ἐστιν. Ἐπαρθεὶς τοῖς ἀνδραγαθήμασιν, οἷς τῷ πλοίῳ ἐκείνῳ εἰργάσατο, ἐδόκει τι ἡμίθεος εἶναι, καὶ ὑψηλότηαια τοῦ αἰθέρος. Ἀντιπνευσάσης δὲ τῆς εἰμαρμένης αὐτῷ (ἦν Ὀμηρος Δία φησὶν) αἴφνης ὁ εὐτυχὴς ἐκεῖνος τροπαιοῦχος δυστυχίστατος κατεφαίνετο· ἀποβαλὼν γὰρ τοὺς παῖδας, καὶ τυφλὸς γεγονὼς, περὶ τὴν ξενηλίαν τῆς Ἀγκίας διήγεν, ἥτις Ἀλήϊον ἀπὸ τῆς ἐκείνου ἄλης ἦτοι πλάνης ἐκλήθη· οὐ καὶ τὰς φρένας ἀποβαλὼν καὶ τὸν νοῦν τυφλωθεὶς οὕτω διῆγε πλανώμενος· κατὰ γὰρ Ἐπίχαρμον Νοῦς ὁρᾷ καὶ νοῦς ἀκούει, τὰ δ' ἄλλα πάντα τυφλὰ καὶ κωφά.* [O.]

Καταπεσὼν γὰρ] Codex Goetting. omittit γὰρ. [O.]

οὐχ ἄσπερ] Ita Codex Goettingensis. Editio Allatii οὐχ ἄσπερ. [O.]

παρῳήσιαν] Alii legunt παρόνσιαν, male. [Allat.]

ἐφ' ἧς ὁρθοῦται ὁ ἐκείνου βίος] Scribendum videtur ἐφ' ἧς, quum παρῳήσια tanquam caussa τοῦ ὁρθοῦσθαι consideretur. Si locus sanus sit, significabit ἐφ' ἧς quae quum adsit, cuius significationis quaedam similia sunt, quae habet Doruille ad Chariton. pag. 642. ed. Lips. vel cuius auspiciis, ductu, quemadmodum dicitur ἐπὶ Κίρον, in quibus tamen temporis potissimum notio inest. Ceterum de frequenti praepositionum ἐπὶ et ὑπὸ confusione videndus Schaefer. V. Cl. Melet. Crit. pag. 104. [Bremi.]

Τόδ' ἐμὸν] Scribe Τὸ δ' ἐμὸν. Graecismus est optimo cuique vsitatus: quod ad me attinet. Simile quid notavit Heindorf, ad Theaetet. §. 49. Et sic explicanda sunt loca, in quibus τὸ ἐμὸν positum dicitur pro ἐγώ. Fortius est illud. [Bremi.]

ἀμείνω εἶναι δοκῶν] Coniecturam hanc Stanleii veram fuisse auctoris scripturam, elicitur e lectione Codicis mendosa, quam in notis protulit Allatius ἀμείνειν δοκῶ, quod vitium ortum sine dubio ex compendio scripturae pro ἀμείνω εἶναι, δοκῶν. Editio habet ἀμείνω δοκεῖν vitiosissime. Alius Codex legit ἀμείνω δοκῶν. Sed quoties δοκέω significat puto, existimo, εἶναι vel similis infinitivus abesse non potest. Vide exempla, quae citant Perizonius ad Aelian. V. H. XIV. 45. et Villosion ὁ μακαρίτης ad Longi Pastoral. Lib. I. pag. 25. Cuius actinae significationis oblitus Allatinus legendum censet ἃ μοι ἀμείνω δοκεῖ. Multo minus placet altera coniectura Stanleii, ἐμείνειν δοκῶν, ob verba sequentia, ἀλλ' οὐδὲ τῷ θεῷ συναρίσκει. [O.]

Ἀλλ' οὐδέ] Alii omittunt ἀλλ'. [Allat.]

Epistola 2.

Σωκράτης Ξενοφῶντι] Fingitur itaque Socrates scribens ad Xenophontem alicubi in Peloponneso habitantem illique Chaerephontem suum commendans. Qua in re temporis rationem parum observasse videtur auctor Epistolae. Nam constat, Xenophontem antea cum Cyro et Agesilao in Asia militantem, demum post mortem Socratis, (qui cicutam biberat Ol. XCV. anno 1. Archonte Lachete) Scilluntem in Peloponneso concessisse, nempe Olymp. XCVI. anno 2. Vid. Schneider. ad Anabas. L. V. C. III. 8. Neque antea, quod scio, vsquam

habitauit in Peloponneso. In Codice Goettingensi haec Epistola titulum non habet; separatur tamen a prima. [O.]

Χαιρεφών] Chaerephon, quem Xenophonti commendat Socrates, forte ille idem est amicus Socratis et familiaris, qui sub tali magistro fructus protulit philosophiae vberriimos, ante Socratis interitum vita functus. Plato in Apologia (C. 5.): Χαιρεφώντα γὰρ ἴστε δῆπον· οὗτος ἐμὸς ἐταῖρος ἦν ἐν νέον, καὶ ὑμῶν τῷ πλήθει ἐταῖρός τε καὶ ξυνέφυγε τὴν φυγὴν ταύτην, καὶ μεθ' ἡμῶν κατήλθε etc. — καὶ τούτων περὶ ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν αὐτοῦ οὐτοσὶ μαρτυρήσει, ἐπειδὴ ἐ-εῖνος τετελεύτησε. Adeo in iram propensus, vt inimicitias easque non leues cum fratre exercuerit. Quid pro eo fratri reconciliando Socrates adduxerit, narrauit Xenophon et ex Xenophonte Suidas. Ob coloris squalorem irridetur ab Aristophane in Nebulis (v. 104.). Cum eo et Chaerecrate illius fratre Ἀπομνημον. II. C. 3. de amore fraterno disputat Socrates apud Xenophontem. [Allat.]

Epistola 3.

συνεστᾶσθ] De vi verbi συνιστᾶν, συνιστάνειν, commendare in alterius amicitiam vel tutelam, multis egerunt Wetstenius Annot. in Nou. Test. Tom. II. pag. 96. et Villosion. ad Longi Pastoral. Lib. IV. pag. 299. seq. [O.]

Ἀθήναζε ἔρχεται πρὸς τὸν δῆμον, ἐκπεσὼν ὑπὸ τῶν οἴκoi] Sic interpunxi sensu flagitante, quem non assecuti Allatius et Stanleius locum ita verterunt: *Aneso Athenas venit, per populum ex familia sua excisus.* Cui interpretationi grammatica aequae ac historia repugnat. Nam primum πρὸς accusatiuo iunctum nunquam significat causam vel auctorem, quo aliquid efficitur, sed hoc significatu constanter adiunctum habet genitiuum. Deinde ἐκπίπτειν ὑπὸ τῶν οἴκοι non idem est, ac ἐκπίπτειν (scil. ἐκ) τῶν οἴκοι, sed significat *expelli* (e patria) *a ciuibus, popularibus*, vel, vt h. l. interpretandum est, *ab iis, penes quos summa rerum erat Amphipoli.* Nec etiam Aneso ille, in ciuitate viuens, quae ab Atheniensibus ad Lacedaemonios defecerat, in omnibus, quotquot in suam potestatem redegerant, urbibus sublato populari imperio oligarchiam constituentes, a populo Amphipolitano potuit expelli e patria, sed vel ab iis, quos Spartani summos ibidem magistratus creauere, vel ante deditam ipsis urbem a parte optimatum Lacedaemoniis fauente. Πρὸς τὸν δῆμον itaque sine dubio referendum ad ἔρχεται hoc sensu: *Venit Aneso Athenas πρὸς τὸν δῆμον*, h. e.

in populi concionem, scil. auxilium eius imploraturus pro rebus vel suis vel afflictae patriae. Ita τῷ δήμῳ προσερχεσθαι inuenimus apud Demosthenem de Corona pag. 229. ed. Reisk. οὐ γὰρ ἀφαιρεῖσθαι δεῖ τὸ προσελθεῖν τῷ δήμῳ καὶ λόγον τυχεῖν. Nec abluat Aelianus V. H. II, 1. de Alcibiade loquens: ἐδεδίει πάνν σφόδρα εἰς τὸν δῆμον (in concionem) προσελθεῖν. vbi vid. Perizon. [O.]

οὕτω δ' ἐστὶ φανερά] Ita Codex Goettingensis. Editio Allatii οὕτω δ' ἐστὶ. [O.]

Οἷμαί μέντοι οὐ πολλοῦ αὐτὰ δηλώσειν χρόνον] Δηλώσειν h. l. accipiendum significatione neutrali, apparitura, sese manifestatura: vt apud Xenophontem Cyropaed. VII. C. I. §. 10. et Memorabb. I. C. II. §. 32. vbi vid. notas Schneideri et Weiskii. [O.]

Τούτῳ συλλαβόμενος] Alii legunt συλλαμβανόμενος. [Allat.]

ποιήσεις εἶ] Alii ποιήσεις ἄν, male. [Idem.]

τὴν μὲν τῶν Ἀμφιπολιτῶν] Insignem hominis praesagitionem! Si quis enim Potidaearum res cum Amphipoliticiis comparet, nae ille aquam aquae simillimam deprehendet. In vtrisque enim Atheniensium clades, ciuium exitium, vrbium ipsarum perniciem ac destructionem intuebitur. In illis enarrandis Thucydides operam collocavit (IV. 102 — 105.). Ex eo et ex Diodoro (XII. 68.) ad praesentem historiam illa conferimus. Athenienses in Thracia ad Strymonem fluium ante bellum Peloponnesiacum post Thasios deuictos, qui a Thracibus apud Drabescum caesi sunt, oppidum Ἐννέα ὁδοὺς hoc est Nouem vias appellatum in potestatem reducere conati sunt, sed frustra. Eodem anno vndetrigesimo reuersi, expulsis Hedonis, qui locum occupauerant, oppidum, Agnone Niciae filio coloniae ductore, condiderunt, et Ἀμφίπολιν, ὅτι ἐπ' ἀμφοτέρω περιρρέοντος τοῦ Στρυμόνος διὰ τὸ περιέχειν αὐτὴν τεῖχεϊ μακρῷ ἀπολαβὼν ἐκ ποταμοῦ εἰς ποταμόν, περιφανῇ ἐς θάλασσαν τε καὶ τὴν ἡπειρον ὤκισεν. Haec ergo ciuitas iisdem, cum haec scriberentur, temporibus, ab Atheniensibus ad Brasidam, quidquid in causa fuerit, defecit. Hac defectione Athenienses πράγματα εἶχον, vt praeuiderat Socrates. Nam ex Thucydidē (l. l.) ἐχομένης τῆς Ἀμφιπόλεως οἱ Ἀθηναῖοι ἐς μέγα δέος κατέστησαν. Damna inde illata Atheniensibus Isocrates Orat. ad Philippum expressit (C. II.): Καὶ περὶ τούτων οὕτως ἐδόκον — — — — — τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων θαυμάζειν, καὶ νομίζειν οὐδαμῶς ἂν ἄλλως παύ-

σασθαι τῆς φιλονεικίας ὑμᾶς ταύτης, πλὴν εἰ σὺ μὲν πεισθείης
 ἁλείονος ἀξίαν ἔσσεσθαι σοι τὴν τῆς πόλεως φιλίαν, ἢ τὰς προσό-
 δους τὰς ἐξ Ἀμφιπόλεως γηγνομένας· ἡ δὲ πόλις δυνηθεῖη κατα-
 μαθεῖν, ὥς χοῖ τὰς μὲν τοιαύτας φείγειν ἀποικίας, αἵτινες τετράκις,
 ἢ πεντάκις ἀπολωλέκασιν τοῖς ἐμπολιτευθέντας, ζητεῖν δ' ἐκείνους τοῖς
 τόποις τοὺς πόρρω μὲν κειμένους τῶν ἄρχειν δυναμένων, ἐγγὺς δὲ τῶν
 δουλέειν εἰθισμένων. Brasidae in Amphipolitanos expeditionem ex
 Thucydide, ni fallor, recenset Diodorus Lib. XII., licet pro Agnone
 Arion apud eum legatur. Amphipolim, si ullam aliam, mul-
 tinominem apud auctores inuenio. Harpocrates: Ἀμφίπολις,
 Ἀντιφῶν περὶ τοῦ Ἀθηναίων φόρου — πόλις αὕτη τῆς Θράκης· πρό-
 τερον δὲ Ἑννέα ὁδοὶ ἔκαλετο, ὡς Ἀνδροτίων ἐν δωδεκάτῃ Ἀτθί-
 δος. Μαρσίαν δ' ἐν Μακεδονικοῖς, διὰ τὸ περιουικεῖσθαι τὸν τό-
 πον Ἀμφίπολιν ὠνομάσθαι, πρότερον Ἀγρα καλουμένη. οἱ δὲ,
 Ἄγρος πόλις. Et Stephani Epitomator: Ἀμφίπολις πόλις Μακε-
 δοτίας κατὰ Θράκην, ἣτις Ἑννέα ὁδοὶ ἔκαλετο· κεκληῖσθαι δὲ
 Μυρικήν, καὶ Ἡύνα, Ἀμφίπολιν δὲ διὰ τὴν περιήροίαν τοῦ
 Στρυμόνος, ὡς Θουκυδίδης τετάρτῃ. ἔκαλετο δὲ Κράδεα, καὶ
 Ἀνάδραμος. [Allat.]

καὶ περὶ ἐκείνης] Alii habent περὶ ἐκείνην. [Allat.] Equi-
 dem longe praefero περὶ ἐκείνης, h. e. propter illam. Ita Lysias
 in Areopagit. p. 264. ed. Reiskii: οὐδὲν προσήκει περὶ τῶν ἄλλο-
 τῶν ἀμαρτημάτων ὡς ἀδικούντας κινδυνεύειν. Περὶ ἐκείνην es-
 set circa illam, h. e. in illa circumuallanda et oppugnanda. [O.]

πράγματα ἔχη] Ita Codex Goettingensis, bene, nam
 praecessit ἵνα μὴ κινδυνεύσῃ. Editio Allatii πράγματα ἔχοι. [O.]

νῦν καὶ] Alii νῦν γε. [Allat.] Sic etiam Codex Goettingen-
 sis. [O.]

περὶ Ποτιδαίας] De hac Potidaearum ab Atheniensibus
 defectione, eorundemque per Athenienses oppugnatione fuse
 Thucydides [Lib. I. 59. 64. II. 53. et 70. O.] et breuissime Pau-
 sanias in Eliacis: Ποτιδαῖταις [δὲ] δις μὲν ἐπέλαβεν ἀναστάτους
 ἐκ τῆς σφετέρας ὑπὸ Φιλίππου τε γενέσθαι τοῦ Ἀμύντου, καὶ
 πρότερον ἐκ ὑπὸ Ἀθηναίων. Χρόνῳ δὲ ἕστερον Κασσάνδρος κα-
 τήγαγε μὲν Ποτιδαῖτας ἐπὶ τὰ οἰκία· ὄνομα δὲ οὐ τὸ ἀρχαῖον
 τῇ πόλει, Κασσάνδρεια δὲ ἐγένετο ἀπὸ τοῦ οἰκιστοῦ. [Allat.] Hinc
 efficitur, epistolam scriptam fingi paullo ante excisam ab Athe-
 niensibus Potidaeam Ol. 87. anno 2. vel 3. [O.]

μικροῦ δεομένου ἀπειρηκέναι] Sic Allatius in textu;
 Goettingensis autem et alter Allatii Codex μικροῦ δεομένη ἢ
 ἀπειρηκέναι. [O.]

Epistola 4.

Κριτοβούλω] Critobulus hic Critonis filius fuit, cum quo apud Xenophontem (Memorabb. Lib. I. C. III.) de vi osculorum disserit, et in Oeconomico de administratione rei familiaris. Aeschines Socraticus in Telaugē, ut refert Athenaeus [V. 20. p. 220.] eum tanquam indoctum sordideque viuentem perstringit: *εἰ γὰρ καὶ Αἰσχίνης ὁ Σωκρατικός ἐν μὲν τῷ Τηλαύγει Κριτόβουλον τὸν Κρίτωνος ἐπ' ἀμαθίᾳ καὶ ὑπάρότητι βίον κομῶδει.* [Allat.]

αὐτόν] Praetuli hanc lectionem, quam in notis suis ex Codice citat Allatius et Goettingensis habet. In textu Allatii est *αὐτήν*. [O.]

ὁ δὲ μοι δοκεῖ διανενοῖσθαι] Vertit Allatius: *ille videtur a meis consiliis discrepare*, cuius significationis exempla in antiquis scriptoribus frustra quaesiui. Equidem legendum conieceram *δίχα νοῖσθαι*. Sed fortassis nulla opus est mutatione, si *δοκεῖ διανενοῖσθαι* (a *διανόμῃ*, *διανενοῖσθαι* a *διανοῶ*) propria significatione perfecti vertamus. *Videtur ille iam deliberasse*, h. e. consilium cepisse, *er scheint seinen Entschluss schon gefasst zu haben*. [O.] Vocabulum *διανενοῖσθαι* nulla se ratione tueri potest nec ad sensum, nec ad Grammaticam. Non sunt fingenda praesentia, e quibus forma quaedam deducatur, nisi eiusdem radice similia occurrant. Sic apud Atticos scriptores nihil inuenias, quo forma *διανόμῃ* aut similis ab eadem stirpe deducta possit defendi. Verum qualis esset hic sensus: *Videtur iam deliberasse*, i. e. consilium cepisse? Quorsum ista, si respicis ad sequentia, *μᾶλλον δὲ ὀρμηῖσθαι*, quae oppositionem faciunt. Legendum: *ὁ δὲ μοι δοκεῖ δὴ ἀνεῖσθαι*, *videtur sane rem negligentius tractare, remissior esse*, ab *ἀνίμῃ*. Cuius etsi infinitiui exemplum ad manus non est, tuetur tamen analogia *προεῖσθαι* etc. et participium *ἀνειμένος* ipsi Xenophonti restituendum auctoritate Mureti Cyrop. V. IV. 45., et aduerbium inde ductum *ἀνειμένως* Memorabb. II. IV. 7. Flagitat autem oppositum *ἀνεῖσθαι*. Similes corruptelae saepe notantur a viris doctis, etiam ab eo, qui in his omnibus attentissimus est et versatissimus, Schaefero V. Cl. ad Gregor. Cor. p. 499. [Bremi.] Sed vide Addenda.

ὀρμηῖσθαι] Alii *ἐξορμηῖσθαι*. Aequē bene. [Allat.]

καὶ τὸν ἐφηγηγρόμενον] Eadem sententia apud Platonem in Lachete: *ἐγὼ γὰρ φημι χρῆναι κοινῇ πάντας ἡμᾶς ζητεῖν, μάλιστα μὲν ἡμῖν αὐτοῖς διδάσκαλον ὡς ἀριστον.* [Allat.]

σχεδὸν δὲ νῦν etc.] Athenas enim tanquam in Musarum ac sapientiae arcem praestantissimi quique ad ostentanda ingenia undique concurrebant, satis sibi esse rati, si in vrbe totius Graeciae et literis et armis celeberrima specimen sui edidissent. Apposite igitur Isocrates apud Aelianum Var. Hist. Lib. XII. C. 52. Atheniensium ciuitatem scorto simillimam dixit: illius enim venustate ac pulchritudine pellekti, illius etiam consuetudinem auide exposcebant. Hinc peregrinorum et doctissimorum hominum frequentia cuique obuia erat. Poterat ergo Critobulus in tanta praeceptorum abundantia vnum sibi deligere, qui esset ad instruendum aptissimus optimusque. [Allat.] Conf. imprimis Platon. in Theage pag. 17. 18. ed. Bipont. [O.]

Epistola 5.

Πρόξενον] Proxeni ex Thebis Boeotii ducis cum Cyro contra Artaxerxem expeditionem, caedem, mores et studia ad amussim expressit Xenophon de expeditione Cyri Lib. II. (C. V. et VI.). Quae vero ante expeditionem gesta sunt, ita Laertius in Xenophonte (Lib. II. §. 49.): Ἦν αὐτῷ συνήθης, Πρόξενος ὄνομα, γένος Βοιωτίας, μαθητὴς μὲν Γοργίου τοῦ Λεοντίου, φίλος δὲ Κίρῳ. Οὗτος ἐν Σάρδεσι διατρίβων παρὰ τῷ Κίρῳ, ἐπέμψεν εἰς Ἀθήνας ἐπιστολὴν Ξενοφῶντι, καλοῦν αὐτὸν, ἵνα γένηται Κίρῳ φίλος· ὁ δὲ τὴν ἐπιστολὴν δεικνύει Σωκράτει, καὶ σύμβουλον ῥηεῖτο· καὶ ὃς ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς Ἀελφούς χρησόμενον τῷ θεῷ. Πείθεται Ξενοφῶν· ἤκει παρὰ τὸν θεόν· πυνθάνεται, οὐχὶ εἰ χρηὶ ἀπέρχεται πρὸς Κίρον, ἀλλ' ὅπως ἐφ' ᾧ καὶ Σωκράτης αὐτὸν ῥητῶ μὲν, συνεβούλευσε δὲ ἐξελθεῖν. Καὶ ὃς γίνεται παρὰ Κίρῳ, καὶ τοῦ Προξένου φίλος οὐχ' ἥττον ἢν αὐτῷ. Reliquam huius rei historiam habes apud Xenophontem Anab. Lib. III. [Allat.]

καταλαβὲν εἰς τὴν Ἀσίαν] Haec verba aperte sunt vitiosa. Omnia sana erunt, si cum Stanleio εἰς δε-
 leamus. Καταλαβεῖν τὴν Ἀσίαν est peruenisse in Asiam. Ita Xenoph. Anab. VII. C. VIII. §. 8. Πέργαμον καταλαμβάνουσι τῆς Μυσίας. Vel, si εἰς retinere malimus, tum legendum erit ex alia coniectura eiusdem Staulcii διαβαλεῖν εἰς τὴν Ἀσίαν, traiecisse in Asiam, quem verbi διαβάλλειν vsum amat praecipue Arrianus, v. c. de Exped. Alex. VII. C. XX. §. 16. ἰδεῖν τε τὴν ἄκραν καὶ παρ' ὀλίγον ἐλθεῖν διαβαλεῖν ἐς αὐτήν. Conf. I. IV. 1. I. XI. 10. I. XIII. 4. Equidem priorem correctionem tanquam leniorem et minus recedentem a vitiosa codicis lectione multum praefero. [O.] De-

lerem εἰς vt natum ex vltima syllaba verbi καταλαβεῖν.
[Bremi.] Nisi forte praestat scribere μεταβαλεῖν εἰς —. [Schaefer.]

Θεὸς οἶδεν] Socrates in rebus dubiis et obscuris ad Deorum consilia homines hortabatur vt confugerent, perfectas illinc rerum suarum cognitiones habituri. Cicero de Divin. (Lib. I. C. LIV.): *Et Socrates, quidem, quo quem auctorem meliorem quaerimus? Xenophonti consulenti. sequereturne Cyrum, postea quam exposuit, quae sibi videbantur: Et nostrum quidem, inquit, humanum est consilium: sed de rebus et obscuris et incertis ad Apollinem censeo referendum, ad quem etiam Athenienses publice de maioribus rebus retulerunt.* Et Laertius dicto loco. [Allat.]

ὧς ἤδη γέ τινας] Legendum existimo ὧς ἤδη γέ τινας. Nam verba Θεὸς οἶδεν referenda sine dubio ad praecedentia, Εἰ μὲν οὖν εὐτυχῶν ἐρίσσαι πραγμάτων. Pergit itaque Socrates: ὧς ἤδη etc. h. e. ita, adeo nonnulli iam reprehendere conantur quae fecisti. ὧς pro οὕτως, vt saepe. Vid. Deuar. et Hoogeneen. de Partic. Graec. et Sturz. in Lexico Xenophonteo h. v. [O.] ὧς sine accentu scribendum. Significat nam, vt saepe. Conf. v. c. Sturzii Lex. Xenophont. s. v. no. 21. *Quo fato hanc rem aggressus sis, Deus sciat. Iam enim sunt qui ista accusent.* Dubium esse, quid inde calamitatis consequatur, significat auctor, eius rei rationem hanc afferens, *quod iam nonnulli factum criminentur.* ὧς aptum non est. [Bremi.]

οὐ γὰρ ἄξιον φανῆναι etc.] De Cyri auxiliis Lysandro ac Lacedaemoniis suppeditatis ad Athenas opprimendas vide Diodorum Siculum Lib. XIII. (Cap. LXX.) [Allat.]

μεταπεσοῦσης τῆς πολιτείας] Alii legunt καταπεσοῦσης. [Allat.] Male haec vertit Allatius *immutato reipublicae statu.* Quid enim? Num fuerat exspectanda aliqua reipublicae mutatio, vt sycophantae potentiores fierent, quam erant eo ipso tempore, quo Socrates haec scripsisse fingitur? Nec etiam Xenophon publice populiue Atheniensis permissione petita et impetrata, sed clanculum nulloque nisi Socrate in consilium adhibito, in Asiam ad Cyrum profectus est, ipseque Cyrum clandestine tantum aliaque omnia caussatum contra fratrem Artaxerxem milites conquisivisse per Graeciam aperte testatur Anab. I. C. I. §. 6. τὴν δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν ἡθροίζεν, ὥς μάλιστα ἐδύνατο ἐπικρατούμενος, ὅπως ὅτι ἀπαρασπεναστότατον λάβοι βασιλεία etc. Μεταπεσοῦσης τῆς πολιτείας itaque accipiendum significatione non futuri, sed perfecti, et vertendum: *in repu-*

blica adeo in deterius lapsa, in einem so tief gesunkenen Staate.
[O.]

ἀφ' αὐτῶν] sponte. Opp. ὡς κεκείμενο. vid. Xenoph. Cyrop.
V. C. V. 12. [O.]

Ἄλλ' ὅσα λαμπρότερον etc.] Xenophon de Cyri institutione Lib. VII. "Ὅταν πλείστα τις ἔχη, τότε πλείστοι καὶ φθονοῖσι, καὶ ἐπιβουλεύουσι καὶ πολέμοιοι γίνονται. Thucydides Lib. VI. Οἶδα δὲ τοὺς τοιοῦτους, καὶ ὅσοι ἐν τινος λαμπρότητι προέσχον, ἐν μὲν τῷ κατ' αὐτοὺς βίῳ λυπηροὺς ὄντας, τοῖς ὁμοίοις μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυνόντας. et Lib. II. Καίτοι ταῦτα ὁ μὲν ἀπράγμων μέμψαιτ' ἂν, ὁ δὲ δρᾶν τι βουλόμενος, καὶ αὐτὸς ζηλώσει· εἰ δὲ τις μὴ νέκηται, φθονήσει. Τὸ δὲ μισεῖσθαι καὶ λυπηροὺς εἶναι πᾶσι μὲν ὑπῆρξε δὴ, ὅσοι ἔτεροι ἐτέρων ἡξίωσαν ἄρχειν. "Ὅστις δ' ἐπὶ μεγίστοις τὸ ἐπιφθονον λαμβάνει, ὀρθῶς βουλευέται· μῖσος μὲν γὰρ οὐκ ἐπὶ πολὺ ἀντέχει. Ἡ δὲ παραυτίκα τε λαμπρότης, καὶ εἰς τὸ ἔπειτα δόξα αἰμμητος καταλείπεται. Otiosi enim ac desides et laborum expertes laboriosos, industrios, bonis et ingenio praestantes improbant ac vituperant. Hoc in tenella adhuc aetate spectatum cognitumque fuit Themistocli, qui, quod nullus illi invideret, nullum se splendidum aggressum opus argumentabatur. Φθονοῖσι δὲ μᾶλλον τοῖς μᾶλλον ἐπ' ἀρετῇ προεῖναι δοκοῦσι· διὸ καὶ Θεμιστοκλῆς ἔτι μειράκιον ὢν, οὐδὲν ἔφη πράττειν λαμπρόν· οὐπω γὰρ φθονεῖσθαι· καθάπερ γὰρ αἱ κανθαρίδες ἐμφύονται μάλιστα τῷ ἀκμάζοντι σίτῳ, καὶ τοῖς εὐδαλέσι ῥόδοις, οὕτως ὁ φθόνος ἄπτεται μάλιστα τῶν χρηστῶν, καὶ αἰζομένων πρὸς ἀρετὴν καὶ δόξαν ἡθῶν καὶ προσώπων. Plutarchus de invidia et odio. [Allat.]

εἰς τοῦτο ἑαυτοὺς ἔδομεν] εἰς τοῦτο, scil. τὸ Κύρῳ βοηθεῖν, cum hanc rem simus aggressi, da wir uns einmal in diese Sache eingelassen haben. Loquitur scil. Socrates persona Xenophontis. [O.]

ἃ περὶ ἀρετῆς εἰώθειμεν λέγειν] Plura de virtute apud Xenophontem (Memorabb. III, V.) et Platonem (in Lachete, Menexeno etc.) contra ignaviam Socrates disputavit. [Allat.]

καὶ τὸ μὴ δὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμεν] Carmen est Homericum ex Iliad. Z. (v. 207. seqq.) vbi Glaucus Hippolychi patris monita recensens ait:

— — — — — καὶ μοι μάλα πόλλ' ἐπέτελλεν

Αἶν' ἀριστεύειν, καὶ ὑπερροχὸν ἔμμεναι ἄλλον·

Μὴ δὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμεν, οἳ μέγ' ἀριστοί·

Ἐν τ' Ἐφίρῃ γέγονοντο καὶ ἐν Λυκίῃ εὐρείῃ.

Maiorum res praeclare gestae alacri animo ac currenti ad virtutis studium non leuia sunt incitamenta. [Allat.]

τιθέντες] Alii legunt τιθίντας. Male. [Idem.]

δυοῖν τούτοις etc.] Duo haec etiam Onosander in Imperatore suo desiderauit, et ex Onosandro Leo Imperator, vt scilicet διάπονος, non laboriosus solum, sed in ipsis etiam laboribus persistens, neque demittens animum. Idque fuerit, si primus militiae labores suscipiat, postremus omnium eos deponat. διάπονον δὲ, ἵνα μὴ πρῶτον τῶν στρατευομένων, ἀλλ' ὕστερον κἀμνη. Leo: ἵνα μὴ πρῶτος τῶν στρατευομένων ἀναπαύσῃς ἀναζητῇ, ἀλλὰ γένηται αὐτοῖς μᾶλλον εἰκὼν πρὸς τὸ γενναίως ὑποφέρειν τοὺς πόνοὺς. Primus laborem suscipiat, vltimus vacet ac ferietur. Sit etiam ἀφιλάργυρος. — Τοῦ γὰρ ἀδωροδοκίῃ καὶ μεγαλοφρόνως προὔστασθαι τῶν πραγμάτων ἢ ἀφιλαργυρία παραιτία, vt ait idem Onosander. Πολλοὶ γὰρ κἄν διὰ τὴν ἀνδρείαν ἀσπίσι πολλὰς καὶ δόρασι ἀντιβλέψωσιν, περὶ τὸν χειρὸν ἀμαυροῦνται. Δεινὸν γὰρ πολεμίοις ὄπλον τοῦτο καὶ δραστήριον εἰς τὸ νικᾶν. Quam ἀφιλαργυρίαν ἀφιλοχρηματίαν vocauit Socrates. Haec vero ad subiectorum amorem conciliandum maxime conducunt. Xenophon de Institutione Cyri Lib. I. (C. VI. §. 25.): Καὶ ἐπὶ τῶν πράξεων δὲ, ἣν μὲν ἐν-θέρει ὧσι, τὸν ἄρχοντα δεῖ τοῦ ἡλίου πλεονεκτοῦντα φανερὸν εἶναι· ἣν δὲ ἐν χειμῶνι, τοῦ ψύχους· ἣν δὲ δέη μοχθεῖν, τῶν πόνων· πάντα γὰρ ταῦτα φιλεῖσθαι ἐπ' ἀρχομένων συλλαμβάνει. Quod Socrates: δι' ἐκείνην μὲν καὶ τοῖς οἰκείοις φίλοι. [Allat.]

οἰκεῖα ἔχεις παραδείγματα] Exempli quippe maiorum ad gloriam resque praeclare gerendas exstimulant. Andromache apud Maronem III. Aeneidos (v. 342.):

Ecquid in antiquam virtutem, animosque viriles

Et pater Aeneas, et auunculus excitat Hector?

Vnusquisque enim progenitoribus suis par summa studet esse conditione. Hinc Isocrates post Herculis exemplum familiare expositum subdit Oratione ad Philippum: Τούτου δ' ἕνεκά σοι περὶ τούτων διήλθον, ἵνα γνῷς, ὅτι σε τυχάνω τῷ λόγῳ παρακαλῶν ἐπὶ τοιαύτας πράξεις, αἷ ἐπὶ τῶν ἔργων οἱ πρόγονοί σου γαίρονται κάλλιστα προορίαντες. Ἀπαντας μὲν χρὴ τοὺς νοῦν ἔχοντας τὸ κράτιστον ὑποσπασμένους πειρᾶσθαι γίγνεσθαι τοιοῦτους, μάλιστα δὲ σοὶ προσήκει. Τῷ γὰρ μηδὲ ἀλλοτρίοις χρῆσθαι παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκεῖον ὑπάρχειν, πῶς οὐκ εἰκὸς ἐπ' αὐτοῦ σε παροξύνεσθαι, καὶ φιλονεικεῖν, ὅπως τῷ προγόνῳ σαντὸν ὅμοιον παραιομένους. Et in Euagora: Τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους προτρέπομεν

ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν ἑτέροις ἐπαινοῦντες, ἵνα ζηλοῦντες ἐκ τούτων τοῖς εὐλογουμένοις τῶν αὐτῶν ἐκείνοις ἐπιτηδευμάτων ἐπιθρῶσιν. Ἐγὼ δὲ σε καὶ τοὺς σοὺς οὐκ ἄλλοιτοῖσι παραδείγμασι χρώμενος, ἀλλ' οἰκείοις παρακαλῶ καὶ συμβουλεύω προσέχειν τὸν νοῦν· ὅπως καὶ λέγων καὶ πράττων μηδενὸς ἧττον δυνήσῃ τῶν Ἑλλήνων. [Allat.] Codex Goetting. ἔχεις τὰ παραδείγματα. [O.] Bene, opinor. [Schaefer.]

Epistola 6.

συναγορεύσαντα] *Συναγορεύειν* h. l. sensu proprio et primario ἐν ἀγο. ᾧ, in concione populi, alicuius causam defendere, patrocinari alicui. Ita Demosthenes in Polyclem pag. 1207. vlt. ed. Reisk. ὡν ἀκούοντες ἡμεῖς τότε ἐν τῷ δήμῳ, αὐτῶν τε λεγόντων καὶ τῶν συναγορευόντων αὐτοῖς — — — ἐψηφίσασθε etc. Hesychn. *Συναγορεύει* — ὑπὲρ αὐτοῦ λέγει. [O.] L. συναγορεύοντα. [Schaefer.]

αὐτοῖν] Codex Goetting. αὐτοῖς. [O.]

Περὶ δὲ τοῦ χρηματισμοῦ — — — τὸ μὲν ἐπιζητεῖν] Postrema verba mihi quidem videntur vitiosissima, inprimis ob sequentia τὸν δ' οὕτω διακείμενον οὐδὲν θαυμαστὸν μαινόμενον παρὰ τοῖς ἄλλοις νομίζεσθαι, ubi, longiore periodo interiecta, priorem sententiam repetit Socrates. Ex quibus apparet, eum in praecedentibus dixisse οὐδὲν ἄτοπον, h. e. minime mirum, insolitum, (vid. Fischer. ad Platon. Criton. C. 2. p. 176. verba ἄτοπον τὸ ἐνόστιον) non si aliqui sint lucri cupidi, (quod nemini ignotum hic iterasse fuisset frigidissimum) sed potius si ipse ob pecuniam eiusque contemptum in hominum incurrat reprehensionem. Coniicio itaque legendum: περὶ δὲ τοῦ χρηματισμοῦ τὸ μοι ἐπιπλήττειν ἐνίοις οὐδὲν ἴσως ἄτοπον. Ἐπιπλήττειν τινι sensu obiurgandi, increpandi, reprehendendi inuenimus ap. Aeschinem in Timarch. pag. 174. ed. Reisk. τούτων (χερόντων) εἰς παρελθόντων ἰσχυρῶς ἐπιπλήξε τοῖς Λακεδαιμονίοις. Et eodem significato idem paullo ante dixerat: τὰς κρίσεις ἐνίοις τὰς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἔχειν ἐπιπλήξεις, h. e. reprehensionem incurrere. Vel etiam legi posset τοῦ (scil. χρηματισμοῦ) μ' ἐπισκῆπτειν ἐνίοις eodem sensu, si verum est, ἐπισκῆπτειν τινὰ τινὸς in forma actiua habere significationem accusandi, inculpandi, quod affirmat Taylor ad Lys. contra Panceleonem pag. 736. et Heindorfius in Platon. Theaetet. p. 295.; negat Reiske ad Aeschin. contr. Timarch. pag. 141. [O.] Assentior tibi corrigenti ἐπιπλήττειν. In eo assentiri non possum, quod putas, eandem sententiam repeti sequentibus τὸν δ' οὕτω διακείμενον etc. Mihi duo haec membra opposita videntur, ut patet vel ex particulis

μὲν et δέ. Duo nimirum hominum genera notantur inter se diversa, primum, quod indignetur sui caussa Socratem pecuniam non facere, alterum, quod, sui rationem non habens, eum, qui ista negligat, insanum esse opinetur. [Bremi.]

ἐγὼ πένης αἰροῦμαι βιοῦν] Alii legunt: βίον, non satis apte. Paupertatem ita coluit Socrates, ut per contumeliam vulgo πένης nominaretur, ut tradit Xenophon in Oeconomico; adeo ut facultates ipse suas omnes minis quinque aestimauerit. Nec alio, quam paupertate ipsa, efficaciori argumento doctrinam suam aliis non proposuisse venalem probavit in Apologia apud Platonem. Demetrius tamen Phalereus Socratem a paupertate conatus est vindicare, ut tradit Plutarchus in vita Aristidis. Quippe non modo domum ei fuisse scripsit, sed et minas insuper septuaginta apud Critonem foenori datas. Ἀλλὰ γὰρ ὁ Δημήτριος οὐ μόνον Ἀριστείδην, ἀλλὰ καὶ Σωκράτη δηλὸς ἐστὶ τῆς πενίας ἐξελεῖσθαι φιλοτιμούμενος, ὥς μεγάλου κακοῦ. Καὶ γὰρ ἐκεῖνος φησὶν οὐ μόνον τὴν οἰκίαν ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ μνάς ἐβδομήκοντα τοικιζόμενας ὑπὸ Κρίτωνος. [Allat.] Conf. Schneider. ad Xenoph. l. l. Oecon. II. 3. pag. 10. [O.]

ἔπειτα ἐξόν μοι παρὰ πολλῶν etc.] Exemplum de hoc satis amplum sint contempta, quidquid in contrarium adduceret Xanthippe, Alcibiadis munera. Vid. Aelianus Lib. IX. C. 29. ideoque Alcibiades in Symposio apud Platonem: Εἴ γὰρ ᾔδεις, ὅτι χρήμασί γε πολὺ μᾶλλον ἄτρωτος ἦν πανταχῇ, ἢ σιδήρῳ ὁ Αἴας. [Allat.]

Χρὴ δὲ μὴ τοῦτο μόνον etc.] Satis enim sunt, satisque diues dicitur, cui ex suis, licet pauca sint, necessaria suppent ad satietatem explendam et desideria. Pauper erit, licet ditissimus sit, si facultates illi sitim non sedant. τὰ μὲν γὰρ ἐμὰ, dicit Socrates apud Xenophontem (Oecon. II. §. 4.), ἱκανὰ ἐστὶν ἐμοὶ παρέχειν τὰ ἐμοὶ ἀρκοῦντα· εἰς δὲ τὸ σὸν σῆμα, ὃ οὐ περιβέβλησαι, καὶ τὴν σὴν δόξαν, οὐδ' εἰ τρεῖς, ὅσα νῦν κέντησαι, προσγένοιτό σοι, οὐδ' ὥς ἂν ἱκανὰ μοι δοκεῖ εἶναι σοι. Nec alio respexisse videtur Apuleius in Apologia: Neminem nostrum pauperem esse, qui superuacanea nolit, poscit necessaria, quae natura oppido pauca sunt. Namque is plurimum habebit, qui minimum desiderabit. Habebit enim quantum volet, qui volet minimum. Et ideo diuitiae non melius in fundis et in foenore, quam in ipso hominis aestimantur animo. Qui si est auaritia egenus, et ad omne lucrum inexplibilis, nec montibus auri satiabitur, sed semper aliquid, anteparta uti augeat, mendicabit. Quae quidem vera confessio est paupertatis. Omnis enim cupido

adquirendi ex opinione inopiae venit; nec refert, quam magnum sit, quod tibi minus est. et: Pauper enim sis appetendi egestate, dives non egendi satietate. Ego vero vel iuramento contendere, Socratem, dum haec scriberet, Gorgiae illa in Apologia Palamedis prae oculis habuisse [pag. 109. ed. Reisk. O.]: Ἀλλὰ χορήματα μὲν μέτρια κέκτημαι, πολλῶν δὲ οὐδὲν δεόμεναι. Πολλῶν γὰρ δέονται χρημάτων οἱ πολλὰ δαπανῶντες, οὐχ οἱ κρείττονες τῶν τῆς φύσεως ἡδονῶν, ἀλλ' οἱ δουλεύοντες ταῖς ἡδοναῖς, καὶ ζητοῦντες ἀπὸ πλοῦτος καὶ μεγαλοπρεπείας τὰς τιμὰς κτᾶσθαι· τοιῶν δ' ἐμοὶ πρόσσιν οὐθέν. Et hos αἰσχροκερδέστατους vocavit Andocides Orat. contra Alcibiadem, non autem auaros: Καίτοι ἡμεῖς γε νομίζετε τοὺς φειδομένους καὶ τοὺς ἀκριβοῶς διατηρούμενους, φιλοχρημάτους εἶναι, οὐκ ὀρθῶς γινώσκοντες· οἱ γὰρ μεγάλα δαπανώμενοι, πολλῶν δεόμενοι, αἰσχροκερδέστατοὶ εἰσιν (pag. 129. ed. Reisk.). [Allat.]

τὸν ἄλλον ἡμῶν προσεπιθεωρεῖν βίον] Codex Goetting. τὸν ἄλλον ἡμῶν etc. Male. [O.]

καὶ εἰ] Alii legunt καὶν εἰ. [Allat.] Sic etiam Codex Goetting. [O.]

περὶ τὴν χορῆσιν τῶν χρημάτων] Sic edidi ex emendatione Stanleii, quam contextus flagitat. Opponit scil. auctor epistolae χορῆσιν τῷ πορισμῷ χρημάτων. Editio Allatii habet: περὶ τὴν χορῆσιν τῶν σωμαίων. [O.]

* τροφῇ τε χορῆσθαι τῇ λιτοτάτῃ etc.] Eadem scribit de Socrate Xenophon Ἀπομν. I. [C. II. §. 1.]: πρῶτον μὲν ἀφροδισίων καὶ γαστρὸς πάντων ἀνθρώπων ἐγκρατέστατος ἦν· εἶτα πρὸς χειμῶνα καὶ θέρους καὶ πάντας πόνοὺς καρτεριώτατος, ἐτι δὲ πρὸς τὸ μετρίων δεῖσθαι πεπαιδευμένος οὕτως, ὥστε πᾶν μικρὰ κεκτημένος πᾶν ῥαδίως ἔχειν ἀρκοῦντα. et [Cap. III. §. 5.]: Αἰαίτη δὲ τὴν τε ψυχὴν ἐπαιδεύουσα καὶ τὸ σῶμα, ἧ χρῶμενος ἂν τις, εἰ μὴ τι δαιμόνιον εἴη, θαρρῶαίως καὶ ἀσφαλῶς διάγοι, καὶ οὐκ ἂν ἀπορήσειε τοσαύτης δαπάνης. Οὕτω γὰρ εὐτελής ἦν, ὥστ' οὐκ οἶδ', εἰ τις οὕτως ἂν ὀλίγα ἐργάζοιτο, ὥστε μὴ λαμβάνειν τὰ Σωκράτει ἀρκοῦντα· οἷα μὲν γὰρ τοσοῦτο ἐχρήτο, ὅσον ἡδύως ἥσθιε· καὶ ἐπὶ τοῖτον οὕτω παρεσκευασμένος ἦν, ὥστε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ οἴτου ὅψον αὐτῷ εἶναι· ποτὸν δὲ πᾶν ἡδὺ ἦν αὐτῷ, διὰ τὸ μὴ πίνειν, εἰ μὴ διψῶν etc. Non sunt ab his absimilia, quae narrat Plato. Dignum tamen admiratione est, quod in libro de Garrulitate de eodem refert Plutarchus: Socratem sitientem nunquam antea bibisse, quam urnam primum hausta aqua plenam effudisset, ita enim ea consuetudine sitim reprimebat: καὶ γὰρ ὁ Σωκρά-

της οὕτως ἐκόλουε τὴν δίψαν, οὐκ ἐφίεις ἑαυτῷ πιεῖν μετὰ γυμνάσιον, εἰ μὴ τὸν πρῶτον ἐκχέας κάδον ἀνιμῆσας, ὅπως ἐθίζηται τὸν τοῦ λόγου καιρὸν ἀναμένειν τὸ ἄλογον. Socrates igitur, qui voluptatem nullo loco numerat, apud Ciceronem de Finibus Lib. II. [C. 28.] dicit: *Cibi condimentum esse famem, potionis sitim.* Hinc, cum usque ad vesperam, ut idemmet refert Tusc. Quaest. Lib. V. [C. 34.] contentius ambularet, quaesitumque esset ex eo, quare id faceret, respondit: *Quo melius coenaret, obsonare ambulando famem.* Opportune etiam ad hunc locum Ioannes Chrysostomus Orat. ad Patrem infidelem: *Τί δὲ ὁ τοῦτον διδάσκαλος Σωκράτης; πόσω Ἀρχελάου λαμπρότερος ἦν; Καίτοι ὁ μὲν βασιλεὺς ἦν· ὁ δὲ ἐν Ἀνκίῳ διέτριβεν, καὶ ἐνὸς ἱματίου πλέον εἶχεν οὐδὲν, καὶ τοῦτο μόνον καὶ χειμῶνος καὶ θέρους, καὶ ἐν πάσαις ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους περιβεβλημένος ἐφαίνετο, ἀνυπόδετός τε ἔξῃ διὰ παντός, καὶ ἄσιτος ἅπασαν διακαρτέρει τὴν ἡμέραν, ἄρτον τε ἐσιτέιτο μόνον, καὶ τοῦτο ἦν αὐτῷ καὶ ὄφον, καὶ σιτίον· καὶ οὐδὲ ταύτην οἰκοθεν παρετίθετο τρέπεζαν, ἀλλὰ παρ' ἐτέρων λαμβάνων· οὕτως ἐσχάτη συνέζη πενία, καὶ τοσοῦτον ἦν τοῦ βασιλέως λαμπρότερος, ὥς πολλάκις αὐτὸν καλοῦντος ἐκείνου παρ' ἑαυτὸν μὴ θελῆσαι τὸ Ἀνκεῖον ἀφεῖναι, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνου πενίαν ἐλθεῖν.* [Allat.]

καὶ ἐσθῆτι θέρους τε etc.] Vt frigus et rapidas temporis hyberni tempestates contempserit Socrates, oculatus testis nobis esse voluit Alcibiades in Platonis Symposio [C. 35.]: πρὸς δὲ τὰς τοῦ χειμῶνος καρτερήσεις (δεινοὶ γὰρ αὐτόθι χειμῶνες) θαυμάσια εἰργάζετο τὰ τε ἄλλα, καὶ ποτε ὄντος τοῦ πάγον οἴου δεινοτάτου, καὶ πάντων ἢ οὐκ ἐξιόντων ἐνδοθεν, ἢ, εἰ τις ἐξίει, ἡμφισμένων τε θαυμαστά δὴ ὅσα, καὶ ὑποδεδεμένων, καὶ ἐνελημμένων τοὺς πόδας εἰς πῖλους καὶ ἀρνακίδας, οὗτος δ' ἐν τοῦτοις ἐξῆι ἔχων ἱμάτιον μὲν τοιοῦτον, οἶόνπερ καὶ πρότερον εἰώθει φορεῖν, ἀνυπόδητος δὲ διὰ τοῦ κρυστάλλου ῥῆον ἐπορεύετο, ἢ οἱ ἄλλοι ὑποδεδεμένοι. et Libanius in Apologia: καὶ τὸ μὴ δεῖσθαι τοσοῦτων ἐπαίδευσεν ἑαυτὸν, ἢ ὅθεν ἂν ἔχοι δαπανᾶν ἐσκέφατο, τρίβωνι μὲν ἐνὶ δι' ἔτους χρώμενος, ὕδωρ δὲ πίνων ἡδίων, ἢ Θάσιον οἶνον ἔτεροι, τό τε πεινῶν ἐσθίειν, ἀντὶ Περσικῆς ποιούμενος τραπέζης. Τῆς δὲ οὕτως ἐχούσης τροφῆς ἔμελε δῆπου τοῖς ἐπιτηδείοις, Σωκράτους οὐδὲν ἐνοχλοῦντος. [Allat.]

ὑποδήμασι δὲ πᾶμπαν οὐ χρῶμαι] Plato in Phaedro [Cap. 3.]: *Εἰς καιρὸν, ὡς ἔοικεν, ἀνυπόδητος ὢν ἔτυχον, σὺ μὲν γὰρ δὴ αἰ.* [Allat.] Conf. Perizon. ad Aelian. V. H. VII. 13. et imprimis Fr. Astii notam in Phaedri Platonici l. 1. vbi multus est de ἀνυποδησίᾳ philosophorum hominumque seuciorum. [O.]

πλήν ὅσον ἐκ τοῦ σώφρων εἶναι etc.] In eandem rem Xenophon Ἀπομν. IV. [C. VIII. 4.] εἰπεῖν αὐτόν, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ποιῶν διακεγένηται, ἢ διασκοπῶν μὲν τὰ τε δίκαια καὶ ἄδικα, πρᾶττων δὲ τὰ δίκαια καὶ τῶν ἁδίκων ἀπεχόμενος. [Allat.]

“Ὅσοι δὲ πολυτελείας] Xenocrates item, cum ei Alexander immensam pecuniae viam misisset, tribus millibus Atticis acceptis, reliquam remisit, pluribus illum dicens, qui plures aleret, indigere. Laetius Lib. IV. (§. 8.): Καὶ δὴ καὶ ἀτακτοστατος ἦν. Ἀλεξάνδρῳ γοῦν καὶ συχνὸν ἀργύριον ἀποστείλαντι αὐτοῦ, τρισχιλίας Ἀττικὰς ἀφελὼν, τὸ λοιπὸν ἀπέπεμψεν, εἰπὼν ἐκείνῳ πλεῖον δεῖν πλείονας τρέφοντι. [Allat.]

πολλὰ δὲ χαρίζονται καὶ ταῖς ἀπορρήτοις ἡδοναῖς] Male haec vertit Allatius: *infandisque voluptatibus multa indulgent*, quasi δὲ sit copula haec verba cum praecedentibus ἀλλὰ καὶ ἡμέρας τῆς αὐτῆς etc. coniungens. Atqui πολλὰ δὲ est apodosis longioris periodi incipientis a verbis “Ὅσοι δὲ πολυτελείας etc. et verti debet: *ii vero vel turpissimis et nefariis voluptatibus velificantur*. Sensus itaque totius loci est: Quicunque non contenti vita frugali ac simplici se dederunt luxuriae et magnificentiae, ii parum absunt a nefandis voluptatibus, vel: Luxuria voluptatis ac libidinis mater. Quam sententiam elegantissimis versibus exprimit Claudianus de Laud. Stilich. Lib. II. v. 131. seqq.

— — — Nec te iucunda fronte fefellit

Luxuries praedulce malum, quae dedita semper

Corporis arbitriis hebetat caligine sensus,

Membraque Circaeis effeminat acrius herbis,

Blanda quidem vultus, sed qua non tetrius vlla

Vltrices fucata genas, et amicta dolosis

Illecebris toruos auro circumlinit hydros.

Illa voluptatum multos innexuit hamis:

Te nunquam conata capit. [O.] Sed vide Addenda.

ἡμέτεροι τὴν ἐξ ἀρετῆς etc.] Sic edidi e Codice Goettingensi sensu flagitante, quomodo et legisse videtur Allatius vertens: sic illi, vera ex virtute gloria deperdita ---- confugiunt. Editio habet ἡμέτερον, quod locum habere nequit, si vera est nostra verborum praecedentium, πολλὰ δὲ χαρίζονται etc., interpretatio. Verba τὴν ἐξ ἀρετῆς in aliis Codd. deesse adnotat Allatius. [O.]

εἰς τὴν ἐκ τῆς ἀρεσκείας καταφεύγουσι] Ita Codex Goettingensis. Editio Allatii καὶ εἰς τὴν etc. Sed copula h. I prorsus importuna est, et sensum turbat. [O.]

ἀρεσκείας] Ita constanter Attici, non ἀρεσκέα, ας, quod editio Allatii habet. Vide Intpp. ad Theophrast. Char. III. et Gataker. ad Antonin. Lib. V. §. 5. pag. 145. ed. Traiect. [O.]

διανομαῖς καὶ ἐστιάσει πανδήμοις τὴν παρὰ τῶν πλεθρῶν εὐφημίαν προκαλούμενοι] Videor mihi in his verbis manifestissimum non modo νοθείας nostrae epistolae, sed quodammodo etiam temporis, quo auctor illius vixisse videtur, indiciumprehendisse. Loquitur scil. hic Pseudo-Socrates de διανομαῖς, publicis largitionibus vel congiariis, et ἐστιάσει πανδήμοις, epulis publicis siue viscerationibus, quales in usu erant non apud Athenienses, sed Romanos potius. Memorantur quidem a veteribus inter Athepiensium ita dictas λειτουργίας ἐστιάσεις et ἐστιάτορες, sed horum officium erat in sacris festorumque dierum laetitiae, tribulibus tantum suis epulum dare, non autem vniuersis Athenarum incolis. Vid. Polluc. II. 67. Harpocration. v. ἐστιάτωρ (qui diserte exponit ἐστιάτωρ — εἰστίων τὰς φηλάς· οἱ μὲν ἐθελονταί, οἱ δὲ κληρωτοί,) et quos laudat Wolfius V. S. ad Demosth. Leptin. Prolegg. p. XCIII. Et omnino ἐστιάσεων πανδήμων, talium videlicet, quales principum vel optimatum aliquis toti parabat populo, ut exempli caussa Lucullus, Crassus, Caesar et alii vniuersis ciuibus Romanis, earum inquam apud Atticos scriptores mentionem frustra quaesui. Coniicio itaque, Sophistam, qui diuersae temporum conditionis parum memor, talem anachronismum Socrati suo attribuit in nostra epistola, scripsisse temporibus cadentis reipublicae Romanae vel etiam sub primis Caesaribus. [O.] Sed vide Addenda.

πολλῶν αὐτοῖς δεῖσθαι συμβαίνειν] Alii legunt πολλῶν αὐτοῖς etc. non male. [Allat.] Codex Goettingensis habet συνβαίνει. [O.]

πρὸς ἄμφω ταῦτα] Intellige ex praecedentibus τὴν δόξαν ἐξ ἀρετῆς, καὶ τὴν δόξαν ἐξ ἀρεσκείας. [O.]

Πολλάκις δὲ καὶ περὶ τοῦ θεοῦ etc.] Vide acutissimam item et absolutissimam in Ethnico homine de Deo ipso Theologiam. Primum in omni genere perfectionis Deus est: nos in quocunque genere boni bonos fieri perfectosque, quatenus Deo similes euadimus. [Allat.]

τῷ μηδενὸς δεῖσθαι αὐτὸν ὑπερβάλλοντα ἡμᾶς] Codex Goetting. τὸ μηδενὸς δεῖσθαι pessime. [O.]

οὐ τὸ πολλῶν δεόμενον] Hinc illius apud Laertium (II. §. 27.) Apophthegma: καὶ ἐλαχίστων δεόμενος ἔγγιστα εἶναι

θεῶν. et Ciceronem Lib. V. Tusc. Quaest. [C. 32.]: *Socrates, in pompa cum magna vis auri argentique ferretur: Quam multa non desidero, inquit.* [Allat.]

ἐτοίμως ἔχειν ἀπολαύειν] Dubito, annon legendum sit ἐτοίμων ἔχειν ἀπολαύειν, i. e. posse, scire frui praesentibus, iis quae ad manum sunt. [O.]

Καίτοι σοφώτερον] Alii habent: Καὶ τὸ σοφώτερον. Non placet. [Allat.]

μακαριώτατον ὑπάρχειν] Sic edidi e Codice Goetting. pro μακαριωτάτω ὑπάρχειν, quomodo pessime edidit Allatius. [O.]

πλοῦτον γ' ἂν ἔχῃ] Alii πλοῦτόν γ' ἂν ἔξῃ. [Allat.] Codex Goetting. πλοῦτον γὰρ ἔχῃ. [O.]

ἐπεὶ δὲ ἀρετὴ μόνῃ etc.] Solam virtutem hominem in coelum dirigere, atque eam sequenti beatitatem parare Philosophi etiam veteres cognouerunt. Elegantissimus est de virtute Hymnus Aristotelis, dignus, qui in omnium animis insculpatur. [Allat.]

τὸ ὃν ἀγαθόν] In aliis desideratur τὸ ὄν. [Allat.]

οὕτω βέλτιον ἔχει] Ita Cod. Goetting. Allatius οὕτως βέλτιον ἔχει. [O.]

οὐκ ἂν μέ τις ῥαδίως μεταπίσῃ] Soloecum est ἂν cum Subiunctiuo sine comite positum. Scribendum vel μεταπίσεις, vel μεταπίσει. ἂν cum Optatiuo Aoristi saepe ponitur de re futura, quam quis fieri posse, aut non posse indicat. Propius, nec minus rectum ἂν μεταπίσει. Neque enim ἂν futurum indicatiui respuit. Vid. Brunck. ad Aristoph. Nub. v. 465. et inprimis Fr. A. Wolf. ad Demosth. Leptin. pag. 343. seq. [Bremi.]

αὐθις ποτὲ φρονήσει] Absorptum puto vltima syllaba vocabuli φρονήσει aduerbium εὔ. [Bremi.]

τὰ δὲ ὑπὸ χορηγίας διαφθειρόμενος] Χορηγία — δόσις Hesych. largitio, hinc 2. copia rerum, diuitiae. Ita Polyaeus Strategem. VII. 21. pag. 231. ed. Coray de Datame: Ὁ δὲ ἄλλον μὲν οὐδενὸς ἔφη δεῖσθαι, ὡς λαμπράν χορηγίαν ἔχων καὶ χρημάτων καὶ σωμάτων. Conf. qui nubem exemplorum excitat Wetsten. in Nov. Test. Tom. II. pag. 201. Codex Goetting. φθειρόμενος. [O.]

πρὸς οἷς ἡτύχει ἤδη, τῶν ὄντως ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν, προσαπεστέρεται καὶ τὴν etc.] Allatius edidit:

πρὸς οἷς ἡτύχει ἤδη καὶ τῶν ὄντως ἀγαθῶν προσαπεστέρηται, καὶ τὴν etc. quod aperte est vitiosum. Stanleius corrigit: πρὸς οἷς ἡτύχῃσεν ἤδη γε τῶν ὄντως ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν, προσαπεστέρηται καὶ τὴν etc. et in alia quam proponit coniectura Allatium presso pede sequitur, nisi quod posterius καὶ ante τὴν - - - ἐλπίδα delet. Equidem prius καὶ ante τῶν ὄντως ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν expunxi, quo omisso sensus exit facilis et expeditus, vt plena constructio haec sit: πρὸς τούτοις, ὧν (vel ἀ, nam vtrumque dicitur,) ἡτύχει ἤδη τῶν ὄντως ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν, προσαπεστέρηται καὶ ὑπὲρ τῶν μελλόντων χρηστὴν ἐλπίδα. Praeter illa verissima humani generis bona, quae iam amisit, spem quoque perdidit laetam futurae felicitatis. Pro ἡτύχει Codex ab Allatio collatus habet εὐτύχει, male. Pro ὄντως ἀγαθῶν in Goet-tingensi est ὄντων ἀγαθῶν, male. [O.]

οἷόν τέ ἐστιν τῷ τοιούτῳ - - - κατεχομένῳ] Alii τῶν τοιούτων - - - κατεχομένων. [Allat.]

ἡρέμα ἐξελαύνουσι] Non dubitavi in textum recipere egregiam hanc emendationem Valckenaerii V. S. servatam nobis a Koenio in not. ad Gregor. Corinth. de Dialect. pag. 27. ed. Schaefer. Allatius edidit κρίμα ἐξελαύνουσι. [O.] Prorsus assentior in emendando ἡρέμα, nisi quod propter sequentem vocalem fortasse scribendum sit ἡρέμας. Habet tamen hic scriptor etiam infra μέχρι ἡβης. [Bremi.] Sed ἡρέμας poetarum, opinor, proprium est. [Schaefer.]

Τίς οὖν ἀνάγκη παισὶν αἰτίαν καταλιπεῖν etc.] Stanleius vertens: Quid igitur? Nonne necesse est etc. legisse videtur: Τίς οὐκ ἀνάγκη etc. Sed perperam. Loquitur enim Socrates de se ipso et suis filiis, vt sensus sit: Quid igitur iuvat filiis meis occasionem stultitiae magis torporisque quam doctrinae relinquere (scil. diuitias iis coaceruando)? [O.]

καὶ οὐ λόγοις μόνον ἀλλὰ καὶ ἔργοις δηλώσαντες etc.] Locus corruptissimus. Nam quid sibi vult, aut vnde pendet Participium δηλώσαντες? Allatius in notis observat, alios Codices habere: Ἐὰν οὐ λόγοις μόνον - - - δηλώσαντες, e qua vitiosa lectione Stanleius veram et genuinam scripturam elicuisse sibi visus est legens: ἐὰν οὐ λόγοις μόνον - - - δηλώσαι τις etc. Quod displicet. Nam primum ἐὰν semper cum subiunctivo construi, rarissime aut nunquam cum optativo, docet nos Hermannus ad Viger. de Idiotism. pag. 787. ostendens, exempla pleraque, quae ad contrarium probandum attulit Vigerus pag. 576., vitiosis lectionibus niti; nec etiam Pseudo-Socrates de alio quodam filios suos de diuitiarum incommodis

persuadente, sed de se ipso loquitur. Quare equidem legendum censeo: καίτοι οὐ λόγους ἀλλὰ καὶ ἔργοις αὐτοῖς ἐδηλώσα, ὅτι etc. vt sensus sit: *Et quidem non verbis tantum sed factis etiam* (scil. nullas, quas ipsis relinquerem, diuitias mihi comparando) *illis* (filiis meis) *indicaui*. Sensus loci non intellexit et omnia turbauit Stanleius vertens: *qui ipse non verbis tantum sed operibus etiam suas in rebus illis spes collocasse demonstret*. Atqui ἐν σφίσιν αὐτοῖς referendum ad filios et vertendum in semet ipsis. [O.] Simplicissimum fuerit rescribere δηλώσαι, vt hic Infinitiuus laxius sit antecedentibus annexus, quales coniunctiones optimis quibusque scriptoribus antiquis frequentissimae sunt. Sensus est: *Quid est istud filiis exemplum relinquere imprudentiae potius quam disciplinae, neque vero verbis solum, sed factis etiam docere etc.* [Bremi.] Codex Goettingensis habet δηλώσαντας, quae lectio mihi videtur verissima, vt constructio sit: *Τὶς οὖν ἀνάγκη [ἡμῶν] παισὶν αἰτίαν καταλιπεῖν ἀφροσύνης μᾶλλον ἢ παιδείας, καὶ [pro καίτερος] οὐ λόγοι μόνον ἀλλὰ καὶ ἔργοις δηλώσαντας. praesertim cum ipsis non verbis tantum sed et factis indicauerimus.* [O.]

τὰς ἐπ' αὐτῶν] Cod. Goetting. τὰς ἀπ' αὐτῶν. [O.]

καὶ μὴ γενομένοις] Alii: καὶ μὴ δεομένοις. Male. [Allat.]

ἐκτίνοντες] Ita Codex Goetting. Allatius ἐκτίοντες. Sed Attici in praesenti constanter dicunt ἐκτίω, ἐκτίων. Formae ἐκτίω, ἐκτίων exempla frustra quaesui. Sed tantummodo Aoristus inde formatus ἐξέτισα, ἐκτίσας, ἐξετίσάμην in usu est. [O.]

Καίτοιγε ὁ νόμος etc. etc.] Lege etiam filii tenebantur parentibus alimenta praestare, quam explicat Isaeus Orat. de Cironis hered. [pag. 216. ed. Reisk. O.]: *Εἰ γὰρ ἐξῆ μὲν ὁ πάππος, ἐνδεὴς δὲ ἦν τῶν ἐπιτηδείων, οὐκ ἂν οὗτος ὑπόδικος ἦν τῆς κακώσεως, ἀλλ' ἡμεῖς. Κελεύει γὰρ τρέφειν τοὺς γονέας. Γονεῖς δὲ εἶσι μήτηρ καὶ πατήρ, καὶ πάππος καὶ τίθη, καὶ τοῦτων μήτηρ καὶ πατήρ, ἐὰν ἔτι ζῶσιν. Ἐκεῖνοι γὰρ ἡ ἀρχὴ τοῦ γένους εἶσι, καὶ τὰ ἐκείνων παραδίδοται τοῖς ἐγγόνοις· διόπερ ἀνάγκη τρέφειν αὐτοὺς ἐστι, καὶ μὴδὲν καταλείπειν.* [Allat.]

μέχρις ἥβης] Ita Codex Goetting. Allatius μέχρι ἥβης. [O.]

ἀνὴρ πολιτικὸς] Recte vertit Allatius civilis homo. Est scil. πολιτικός h. l. i. q. φιλόπατρις, patriae ac ciuium amans, ein Patriot, quo sensu et Cicero vitur hac voce scribens ad

Atticum Lib. I. Epist. 18. *Sed interea πολιτικός ἀνὴρ οὐδ' ὄναρ
quisquam inueniri potest.* Ceterum in his et sequentibus imita-
tus videtur auctor epistolae Platonis Apologiae Caput ultimum.
[O.]

καὶ τεθνεῶτα] Alii καὶ τελευτῶντα. [Allat.] Sic et Cod.
Goetting. [O.]

σκαίως ἴσως --- χρήσεται τοῖς λόγοις] Annon le-
gendum σκαίοις ἴσως etc. *leuioribus argumentis utetur*, pingui,
vt aiunt, Minerva sermocinabitur. Hesych. σκαίως — *μωρός,
ἀπαίδευτος, ἀμαθής*. [O.]

πατρικὴν ἅμα πολιτικὴν παρῥησίαν ἄγων] Sic edidi,
sensu flagitante. Editio Allatii sine dubio operarum vitio ha-
bet πατρικὴν ἅμα πολιτικὴν. In aliis Codicibus est πατρικὴ ἅμα
πολιτικὴ. Fortassis et legi posset πατρικὴ ἅμα πολιτικὴν, eodem
sensu. [O.]

ἐπιεικέστερα] Vertend. *modicae res*, vt nos dicimus *ein
bescheidnes Vermögen*. Hesych. ἐπιεικὲς — *τὸ ἱκανόν*. [O.]

οὐκ ἀπολείψω] Alii καταλείψω. [Allat.] Sic et Goettin-
gensis. [O.]

τοῦ δὲ χρυσοῦ κτῆμα τιμιώτερον etc.] Lege fusam
doctamque de amicis, illisque comparandis disputationem So-
cratis apud Xenophontem (Memorabb. II. Cap. IV. et VI.), ex
qua multa ad hunc locum deriuari pro dictorum Socratis ex-
positione poterunt. [Allat.]

Εἰ δέ σοι τὰς ἐνίων] Alii habent ὀλίγων. [Allat.]

πρῶτον μὲν ἐκείνο ὁρῶ] Praetuli hanc lectionem Codi-
cis Goettingensis. Allatius ἔρῳ. [O.]

οὐ φορτικῶς ἡμῖν συνεληλυθότας] Vertendum: *qui-
bus minime molesta fuerat nostra familiaritas*. De vi v. φορτι-
κός, φορτικῶς, vid. Heindorf. V. C. ad Platon. Cratyl. §. 36. et
ad Gorg. §. 84. vbi Scholia Ruhnkenii explicant φορτικὰ — *τὰ
βάρος ἐμποιοῦντα*. Non contemnenda autem varia Codicis lectio,
οὐ φορτικοῖς ἡμῖν συνεληλυθότας. [O.]

ἀλλὰ καὶ τότε] Τότε h. l. *olim, antea*, nihil amplius. Vid.
quos laudat Sturzius V. C. in Lexico Xenophonteo h. v. [O.]
Τότε hic non de tempore praeterito, sed de futuro intelligo,
quum scilicet Socrates mortuus sit, quo tempore illa, quam e
Socratis consuetudine contraxerant amici vtilitatem, perduret,
ita vt respiciantur verba: Εἰσι δὲ οἱ καὶ τετελευτηκότων ἡμῶν
προνοοῦσιν. Τότε enim de insigni quodam tempore dicitur, ple-
rumque praeterito, nec simpliciter est *olim*; sed de memorabili

tempore vsurpatur. Conf. Fr. A. Wolf. ad Demosth. Leptin. pag. 264. Tetigit etiam Hemsterhusius ad locum ab interpretibus male tentatum in Luciani Nigrino Cap. VII. Tom. I. pag. 45. ed. Amst. [*Bremi*]

Τῆς μὲν οὖν etc.] Codex Goetting. *τῆς οὖν*, omisso *μὲν*. [O.]

ἀντάλλαγμα] Alius legit *ἀντικατάλλαγμα*. [*Allat.*] Sic et Goettingensis Codex, quod praefero. [O.]

ἀναθορεῖσθαι φιλεῖ] Ita, vt correxit Stanleius, Allatius quoque legisse videtur vertens *repullulare amant*, quamvis editio eius habeat *ἀναθεωρεῖσθαι φιλεῖ*. Ceterum frustra quaesivi aliud exemplum verbi *ἀναθορεῖσθαι* in forma passiva aut media. De actiuo *ἀναθορέω* et medio insolentiore *ἀναθόρνεσθαι* vid. summum Hemsterhusium ad Lucian. Prometh. Tom. I. pag. 211. seq. ed. Bipont. [O.] Non ausim hanc formam ex coniectura recipere. Imperite enim auctor verbum significationis intransitiuae, nemine praeunte, forma media posuisset. Longe aliud est *ἐπιθόρνεσθαι*, quod secundum analogiam significatione neutro - passivum est. Nec sensus placet. Videtur enim, si praesertim sequentia respicias, auctor verbum posuisse, quo significatur, quo prouectior quis annis sit, eo magis eum denuo coli ac suspici, v. c. *ἀναθεραπεύεσθαι*, si id in vsu fuerit. [*Bremi.*] *ἀναθεωρεῖσθαι* bonum videtur. maiore animi attentione digna haberi, penitius perspicari solent: vnde fit, vt tum καλλίω φαίνεται. [*Schaefer.*]

καὶ ὁ γεννήσας αὐτὰ πατήρ] In alio deest *πατήρ*. Elegantissima metaphora, a corporis parturitione ad animum translata. Non alia enim ratione animus ex se sua generat, et in lucem producit, quam corpus prius vi melioris agentis foecundatum. Ea vsi sunt plurimi; inter eos Synesius Epist. I. *Παῖδας ἐγὼ λόγους ἐγεννησάμην, τοὺς μὲν ἀπὸ τῆς σεμνοτάτης φιλοσοφίας, καὶ τῆς συννάου ταύτης ποιητικῆς, τοὺς δὲ ἀπὸ τῆς πανδήμου ῥητορικῆς. Ἀλλ' ἐπιγνοίη τις ἂν, ὅτι πατὴρ εἰσιν ἐνὸς ἅπαντες.* Athenaeus initio operis: *Ἀθήναιος μὲν ὁ τῆς βίβλου πατήρ.* et Clemens Alexandrinus I. Stromat. *Καλὸν δὲ οἶμαι καὶ παῖδας ἀγαθοὺς τοῖς ἔπειτα καταλείπειν. Οἱ μὲν γὰρ παῖδες σωμάτων, ψυχῆς δὲ ἔργονοι οἱ λόγοι.* [*Allat.*] Conf. Ast. V. C. ad Platon. Phaedr. C. 38. p. 340. [O.] et praestantissimus Boissonadus ad Marin. p. 75. sqq. [*Schaefer.*]

περιὼν μὲν etc.] Ita Goettingensis Codex, eoque modo legendum esse, ipse vidit Allatius vertens: *Viuens itaque solidam et veram laudem habet.* Editio Paris. habet vitiosissime: *περὶ ὧν μὲν*. [O.]

τρόπον τινὰ ἕτερον συγγενείας] Alius legit *ἐγγενείας*, non aequè bene. Cum amicis siquidem, dummodo illi amici sint, affinitas, societas, omnes denique necessitudines intercedunt. Aristides Orat. II. Platonica confirmavit: Ἀλλ' εἰ γὰρ τις ὥσπερ παῖδας οὕτω καὶ ἑταίρους χρη̃ λέγειν γνησίους. [Allat.]

συνανηρητημένοι αὐτῷ] Ita Codex Goettingensis. Editio Allatii *συνηρητημένοι*. [O.]

παρεξίεναί] *negligere*. Vid. Ruhnken. et Ignarr. ad Homer. Hymn. in Cerer. v. 483. [O.]

ἄτε ἐκ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς ἀδελφὸν γεγενημένον] Scribendum *γεγεννημένον*. Nam *γεγενημένος* est *factus*, a *γενέω*, *γεγεννημένος* *natus*, *ortus*, a *γεννάω*. Participium *γενόμενος* usurpatur vt *γεγεννημένος*. Similia monuit I. Fr. Reitzius ad Lucian. Alexandr. Cap. 14. Tom. II. p. 222. seq. ed. Amst. [Bremi.]

ὅς οὐδὲ χρήματα αὐτοῖς etc.] Oὐδὲ hic offendit, et alius dixisset οὐ. Sed in hoc scriptore plus semel inueni mirum huius particulae vsum. [Idem.]

ἀλλὰ τοὺς τῶν χρημάτων etc.] Ita Codex Goetting. Editio Allatii ἀλλὰ καὶ τοὺς etc. male. [O.]

ἐπιμελησομένους καταστησόμενος] In alio desideratur *καταστησόμενος*. [Allat.] Bene. [Schaefer.]

καὶ εἰς ἀρετῆς λόγον --- πλεῖστα συμβάλλεται] *εἰς ἀρετῆς λόγον* h. l. i. q. *εἰς ἀρετήν*, nihil amplius. Simillimus locus Demosthenis in Orat. περὶ παραπρεσβ. pag. 385. ed. Reiskii: τοῦτο δὲ καλὸν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ σεμνὸν εἰς ἀρετῆς λόγον καὶ δόξης, ἣν οὗτοι χρημάτων ἀπέδοντο. Codex Goettingensis habet *πλεῖστά τε συμβάλλεται*. Male. Pro *ὀνίνησιν*, quod Allatius habet, dedi *ὀνίησι* ex eodem Codice. [O.]

κατ' ὅψιν ἐντυχόντες] Alius *ἐντυχόντι*, mendose. [Allat.]

ἐπισκεψόμεθα] Cod. Goetting. *ἐπισκεψόμεθα*. [O.]

Epistola 7.

παρόντος σου] σου desideratur in alio, quemadmodum et in *ἀπόντος σου*. [Allat.] Codex Goetting. σου post *ἀπόντος* omittit, post *παρόντος* habet. [O.]

καὶ τις λόγος ἐν αὐτοῖς διήλθεν] Alius [etiam Goettingensis. O.] habet ὡς αὐτοῖς. [Sed praefero equidem vulgatam, nam sensus est non: rumor, fama manauit ad triginta tyrannos, sed potius: ipsi inter se disserebant. O.] Triginta tyrannis So-

cratem in suspicionem venisse, ideoque ab illis male habitum, planum est. Laertius (Lib. II. §. 24.): Ἦν δὲ καὶ ἰσχυρογνώμων καὶ δημοκρατικός, ὥς δῆλον ἐκ τε τοῦ μὴ εἶσαι τοῖς περὶ Κριτίαν κελεύονσι Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον πλούσιον ἄνδρα ἀγαγεῖν πρὸς αὐτούς, ὥστε ἀπολέσθαι, ἀλλὰ καὶ μόνος ἀποψηφισασθαι τῶν δέκα στρατηγῶν. Licet enim iura patriae violantes sontem insontemque trucidarent, multos timore, ne ipsi similia subirent, abigerent expellerentque neque inuitos, Socrates semper laboribus inconcussus, etiam illis suspectus, nulla vi adduci poterat, ut ex vrbe illa, ut sibi consuleret, pedem efferret. Quod animaduertit Cicero ad Atticum Lib. VIII. Epist. 2. *Poterisne igitur videre tyrannum? Quasi intersit, audiam an videam, aut locupletior mihi sit quaerendus auctor, quam Socrates; qui, cum triginta tyranni essent, pedem porta non extulit.* [Allat.]

ταῦτ' εἶη πεπραγμένα] scil. ea quae moliebantur et praeparabant ad recuperandam libertatem exules Thebis degentes. [O.]

εἰς τὴν Θόλον ἦγον] Tholus Athenis locus fuit, ubi Prytanes rem diuinam facere consueuerant, Quingentorum curiae proximus. Pausanias in Atticis (Cap. V. iuit.): τοῦ βουλευτηρίου τῶν πεντακοστίων πλησίον Θόλος ἐστὶ καλουμένη, καὶ θύουσιν ἐνταῦθα οἱ Πρυτάνεις, καὶ τινα καὶ ἀργύρου πεποιημένα ἐστὶν ἀγάλματα οὐ μεγάλα. Huius meminit Plato (in Apologia C. 20.) et alii. [Allat.] Conf. Fischer. ad Platonis l. l. p. 126. et inprimis Ruhken. V. S. ad Timaei Lex. Plat. v. Θόλος. [O.]

ἵεναι με' ἐκέλευον] Codex Goettingensis ἵεναι. Male. [O.]

καὶ Λέοντα συλλαμβάνειν] Leontis Salaminii historiam a triginta tyrannis oppressi, et strenuum animum Socratis in contemnendis iniustis eorum imperiis et Leonte defendendo ita nobis idemmet Socrates apud Platonem in Apologia tradit (§. 20.): Ἐπειδὴ δὲ ὀλιγαρχία ἐγένετο, οἱ τριάκοντα αὐτὸν μεταπεμφάμενοί με πέμπτον αὐτὸν εἰς τὴν Θόλον, προσέταξαν ἀγαγεῖν ἐκ Σαλαμῖνος Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον, ἵνα ἀποθάνοι· οἳα δὴ καὶ ἄλλοις ἐκείνοι πολλοῖς πολλὰ προσέταττον, βουλόμενοι ὥς πλείστον ἀναπλῆσαι αἰτιῶν. Τότε μέντοι ἐγὼ οὐ λόγῳ, ἀλλ' ἔργῳ, αὐτὸν ἐνδειξάμην, ὅτι ἐμοὶ μὲν θανάτου μέλει, εἰ μὴ ἀρχαιότερον ἦν εἰπεῖν, οὐδ' ὅτιοῦν· τοῦ δὲ μηδὲν ἄδικον, μηδ' ἀνόσιον ἐργάζεσθαι, τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλει. Ἐμὲ γάρ ἐκείνη ἡ ἀρχὴ οὐκ ἐξέπληξεν οὕτως ἰσχυρὰ οὖσα, ὥστε ἄδικόν τι ἐργάζεσθαι· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῆς Θόλου ἐξήλθομεν, οἱ μὲν τέτταρες ὥχοντο εἰς

Σαλαμῖνα, καὶ ἡγάγον Λέοντα· ἐγὼ δὲ ᾤζομην ἀπαιὼν οἴκαδε. Καὶ ἴσως ἂν διὰ ταῦτα ἀπέθανον, εἰ μὴ ἡ ἀρχὴ διὰ ταχέων κατε-
λίθη. Eadem sunt, quae Plato etiam narrat Epistola VII. et
Theramenes vnus e triginta apud Xenophontem Rerum Graecar.
Lib. II. (Cap. 3.): Ἐπειδὴ δὲ οὗτοι ἤρξαντο ἄνδρας καλοὺς τε
κἀγαθοὺς συλλαμβάνειν, ἐν τούτῳ κἀγὼ ἡξάμην τάναντία τού-
τοις γιγνώσκειν· ἥδειν γάρ, ὅτι ἀποθνήσκοντος μὲν Λέοντος τοῦ
Σαλαμινίου ἀνδρός, καὶ ἄντος καὶ δοκούντος ἱκανοῦ εἶναι, ἀδι-
κῶντος δ' οὐδέν, οἱ ὅμοιοι τούτῳ φοβηθήσονται, φοβούμενοι δὲ
ἐναντίοι τῇ πολιτείᾳ ἔσονται. Dio Chrysostom. Orat. Polit. in
Patriam: Ἐπεὶ καὶ Σωκράτης ἐκεῖνος, οὐ μέμνημαι πολλάκις, ἐν
μὲν τῇ τυραννίδι τῶν τριάκοντα ἔπραττε πάντα ὑπὲρ τοῦ δήμου,
καὶ τῶν κακῶν οὐδενὸς ἐκινώωνσεν· ἀλλὰ καὶ πεμφθεὶς ὑπ' αὐ-
τῶν ἐπὶ Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον οὐχ ὑπήκουσεν, καὶ τοῖς τυράν-
τοις ἀντικρὺς ἐλοιδορεῖτο, λέγων ὁμοίους εἶναι τοῖς πονηροῖς βου-
κόλοις, οἱ παραλαβόντες ἰσχυρὰς τὰς βοῆς καὶ πολλὰς, ὀλίγας
καὶ ἀσθενεστέρας ποιοῦσιν. Meminit etiam Libanius in Apolo-
gia Socratis. Illud etiam admiratione dignum est, nullam vn-
quam dignitatem, seu magistratum in vrbe illa obtinuisse So-
cratem, praeterquam eo tempore, quo triginta tyranni perni-
cie communi omnia perdiderunt, qui condemnatum Therame-
nem, inter lictores reluctantem, cum nemo alius succurreret,
tantum scelus ne fieret, eripere conatus fuerit, praepotentum
factionem non veritus. Diodorus Siculus Lib. XIV. (Cap. 5.)
[Allat.] Conf. Fischer. ad Platon. Apolog. l. l. pag. 126. et im-
primis Luzac. in Notis ad Orationem de Socrate ciue pag. 151.
[O.]

παρὼν ὁ Χαρικλῆς] Vnus e triginta, sicuti et Eratosthe-
nes, et Theramenes, et Critias, et alii, quos nominat Lysias
Oratione contra Eratosthenem. Omnium nomina satis diligen-
ter exposita habes apud Xenophontem Hellenic. Lib. II. (Cap.
III. init.) [Allat.]

ἰδίᾳ ἀγανακτήσας] Vertendum *priuatis etiam de ratio-
nibus mihi offensus*. Videntur talia respici, qualia leguntur ap.
Xenoph. Memorabb. I. C. II. 29. [Bremi.]

ἡ γῆ κακὸν] Alii legunt mendose ἡδεῖ κακὸν. [Allat.]

μῦρια μὲν οὖν, νῆ Δία] Alii ἡδὲ, nullo sensu. Et forte
non male corrigeretur *εἰ δεῖ, siquidem opus fuerit, sexcenta
subibo mala, dummodo id vnum non peragam, vt iniuste agam*.
Illud vnum mihi tantum periculum est, et acerbum, et formi-
dosum, si malus ex bono et impius et sceleratus fiam ex pio.

Themistius Oratione 2. [pag. 32. ed. H. Stephani] *Τούτων δὲ πάντων παραδείγματα ἀπέβαινε Σωκράτην τὸν Ἀθηναῖον, ὃς οὔτε οἶκοι ὑπὸ Ξανθίππης λοιδορούμενος, οὔτε ὑπὸ Κριτίου καὶ τῶν τριάκοντα τυράννων ἀπειλούντων, εἰ μὴ μεταβίβηται καὶ θεράπευσοι τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν, ἀποκτενεῖν τε καὶ ἐξελαίνειν, καὶ ἀνήκεστα ἐργάσασθαι, ὅμως οὐκ ἔδεισέ ποτε, οὐδὲ ἐξεπλάγη, οὐδὲ κίνδυνον ἄλλον ἐνόμισεν οὕτω δεινόν τε καὶ φοβερόν, ὥς τὸ κακὸν ἀντ' ἀγαθοῦ γενέσθαι, καὶ δυσσεβῆ ἀντ' εὐσεβοῦς. Διὰ τοῦτο οὔτε Αἰόντα ἤγαγε τὸν Σαλαμίνιον, οὔτ' ἐπιψηφίσαι κατεζιάσθη κατὰ τῶν ἀμφὶ Περικλέα, καὶ Ἑρασινίδην, καὶ Διομέδοντα στρατηγῶν. [Allat.] Corrupta lectio Codicum ἥδη nil aliud est, nisi *νῆ Δ'*, quod fortasse reponendum. *ν* euauit per vltimam litteram antecedentis οἶν. Coniectura εἰ δεῖ prorsus nihil habet, quo se commendet. [Bremi.] *νῆ Δ'* habet quoque Codex Goetting. [O.]*

τοσοῦτό γε Codex Goetting. *τοσοῦτόν γε*. [O.] -

Ἀπεκρίνατο μὲν οὖν οὐκ ἔτι οὐδὲ εἰς αὐτῶν] Οὐδὲν post οὖν, quod habet editio Allatii, deleui auctoritate Codicis Goettingensis. [O.] Mallem seruatum. [Schaefer.]

ἔλεγον γὰρ, ὅτι οἱ Θηβαῖοι etc.] De Thrasybulo et aliis, qui Thebis contra tyrannos egressi, Phylam occuparunt, indeque quam plurimis ex hostibus trucidatis, res eorum non amplius esse in tuto, sed titubare fecerunt, Xenophon Lib. II. rerum Graecarum. [Allat.]

ἀπεδέξαντο] Alii ἀποδέξαντο. [Idem.] Sic etiam Goettingensis. [O.]

ἐνταῦθα] Alii ἐνθάδε. [Allat.] Sic Goettingensis Codex et infra etiam *περὶ τῆς ἐνθάδε ταραχῆς* pro *περὶ τῆς ἐνταῦθα τ.* [O.]

καὶ τοὺς Ἐφόρους etc.] Totam hanc de abrogata triginta virorum tyrannide narrationem fuse Xenophon, et ex Xenophonte Diodorus (Lib. XIV. C. 32. seqq.). Vt inde colligas, Socratis coniecturam in re incertissima vero exitu comprobata. [Allat.]

τοῦτο μὲν γὰρ ἐξεῖναι καὶ σφίσι κρατήσασι πεποιημένοι, εἰ ἐβούλοντο] Sic optime restituit Wyttenbachius V. S. ad Plutarch. de sera numin. vindict. pag. 41. verba corruptissima editionis Allatii: *τοῦτο μὲν γὰρ ἐξεῖναι ἐρη, εἰ καὶ κρατήσασι πεποιημένοι ἐβούλοντο*. Ipse Allatinus legendum coniecit: *τοῦτο μὲν γὰρ ἐξεῖναι ἔρησαν κρατήσασι πεποιημένοι, εἰ ἐβούλοντο*. Stanleius: *τοῦτο μὲν γὰρ ἐξεῖναι σφίσι γε, εἰ πεποι-*

κίναί ἰβούλοντο. Codex Goetting. habet: τοῦτο μὲν γὰρ ἐξείναι
ἔφη καὶ κρατήσασι πεποιημένοι, εἰ ἰβούλοντο, optime, si corru-
ptum ἔφη excipias. [O.]

καὶ Θηβαίων τότε] Alii ποτέ. [Allat.]

τὰ κοινὰ διοικοῦντες] Alii διοικοῦνται. Legerem διοι-
κῶνται. [Idem.] Quod equidem praefero. Nihil tamen mutare
ausim. [O.] Mihi necessarium videtur διοικῶνται oppositionis
caussa, quae est in αὐτοὶ τε — καὶ τὰ κοινά. Verbum plurale
cum nomine generis neutrius in hoc certe scriptore offendere
non potest. Ceterum non improbo, quod hic et aliis locis to-
lerasti ὅπως, ὅπως μὴ etc. cum aoristo ἢ subiunct. etiam acti-
vae formae et mediae. [Bremi.]

ἀπαγγέλλουσι] Ita Codex Goettingensis. Allatius: ἐπαγγέλ-
λουσι. [O.]

εἰ δὲ — — — παραφαίνεται] Sic edidi auctoritate
Codicis Goettingensis pro παραφαίνεται Allatii. Idem coniece-
rat Bremius meus, affirmans, εἰ subiunctivum in eiusmodi scri-
ptore, qui Atticam dialectum sequitur, non pati. [O.]

Ὅλως γὰρ οὐδὲν ὑγιὲς etc.] Triginta tyrannorum facino-
ra turpia, caedes civium optimorum, translationes pecuniarum,
agrorum a iustis dominis ad alienos, bonorum denique Athe-
niensium venditiones et praedas pluribus persequitur Xeno-
phon, Diodorus, et qui illo eodem tempore sub ea iniustitia
aspera perpressus fuerat, Lysias contra Eratosthenem, Isocrates
etiam in Amartyro [in Enthymen. pag. 404. ed. Coray. O.]: Πάν-
τες γὰρ ἐπίστασθε, ὅτι ἐν ἑκείνῳ τῷ χρόνῳ δεινότερον ἦν πλόντεϊν ἢ ἀδι-
κεῖν. Οἱ μὲν γὰρ τὰ ἀλλότρια ἐλάμβανον, οἱ δὲ τὰ σφέτερόν αὐτῶν
ἀπώλλυνον. Ἐφ' οἷς γὰρ ἦν ἡ πόλις, οὐ τοὺς ἀμαρτάνοντας ἐτιμω-
ροῦντο, ἀλλὰ τοὺς ἔχοντας ἀφηροῦντο, καὶ ἡγοῦντο τοὺς μὲν ἀδι-
κοῦντας πιστοὺς, τοὺς δὲ πλουτοῦντας ἐχθροὺς. Et Cornelius
Nepos in Thrasybulo (Cap. 1.): Cum triginta tyranni praepo-
siti a Lacedaemoniis servitute oppressas tenerent Athenas, pluri-
mos ciues, quibus in bello pepercerat fortuna, partim patria ex-
pulissent, partim interfecissent, plurimorum bona publicata inter
se diuisissent. Ultra mille et quingentos indicta caussa neca-
runt. Aeschines in Orat. περὶ παραπροσβ. et in Ctesiphont.
Ἐνιοὶ δὲ καὶ αὐτοὶ τῶν τριάκοντα ἐγένοντο, καὶ πλείους ἢ χίλιους
καὶ πεντακοσίους τῶν πολιτῶν ἀκρίτους ἀπέκτειναν. [Allat.] Vide
inprimis summum Valckenaerium Diatrib. in Eurip. Cap. XVIII.
pag. 189. [O.]

ὥς τὸ καθ' ἑμᾶς μέρος ἀπέρρηκται] Allatius vertit:

aeque ac vos ab illis scissa est. Equidem ōs accipio pro πρὸς, ad vos, vestram partem discessit. [O.]

τὰ δὲ εἰ μικρᾶς etc.] Alii τὸ δὲ etc. [Allat.] τὸ δὲ, quod habet et Goettingensis Codex, melius quidem respondet praeedenti. Sed frequens in his vocibus anacoluthon apud veteres, v. c. Plat. de Republ. VIII. pag. 547. Τὰ μὲν μιμήσεται τὴν προτέραν πολιτείαν, τὰ δὲ τὴν ὀλιγαρχίαν, ὅτε ἐν μέσῳ οὖσα, τὸ δὲ τι καὶ αὐτῆς ἔξει ἴδιον. Conf. Hoogeneen. ad Viger. pag. 14. ed. Hermann. [O.]

τὰντὸ πείσεται.] Vertend. idem faciet. Πάσχειν h. l. i. q. ποιεῖν, vt saepissime apud scriptores Atticos. Scholiastes ad Aristophan. Nubb. v. 234. Τὸ δὲ πάσχειν οὐ μόνον ἐπὶ τῶν πασχόντων τι λέγεται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ποιοόντων. Καὶ γὰρ οἱ ποιοῦντες τρόπον τινὰ καὶ αὐτοὶ πάσχοσι πάθος, ἀπὸ τοῦ ποιεῖν. Conf. quos laudat Zeun. ad Viger. pag. 278. ed. Hermann. Hinc frequentissima locutio τί πάθω pro τί ποιήσω, de qua videndi Hemsterhus. ad Luciani Nigrin. pag. 226. ed. Bipont. et inprimis Gataker. ad Antonin. Lib. XII. §. 16. pag. 354. [O.] Sed vide Bremii notam in Addendis.

ὅτι πάντων μέγιστον κακὸν ταῖς πόλεσιν ἐστίν ἢ τῶν ἀρχόντων πονηρία] Principis ad exemplum, siue bonum, siue malum sit, totus componitur orbis. Nolunt meliores esse principe, si ille malus est, nolunt peiores, si bonus. Sat omnibus est, si ad eius lancem et trutinam mensurentur. Cum vero unusquisque natura sua in malum pronus sit, hinc fit, vt etiam sub integerrimo principe subditi insolescant et corrumpant, raro saniores euadant. Nec alia ratione Dinarchus contra Demosthenem bonorum ac malorum in republica causam nullos alios esse quam duces ac consultores asserebat: ὃ Ἀθηναῖοι, παρὰ τί οἴεσθε τὰς πόλεις τοτὲ μὲν εὖ, τοτὲ δὲ φαύλως πράττειν; οὐδὲν εἰρήσεται ἄλλο, πλην παρὰ τοὺς συμβούλους, καὶ τοὺς ἡγεμόνας. et: οὐ γὰρ ψεῦδός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀληθές, τὸ τοὺς ἡγεμόνας αἰτίους ἀπάντων γίνεσθαι καὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐναντίων τοῖς πολίταις. et: μία γὰρ αὕτη σωτηρία καὶ πόλεως καὶ ἔθνους ἐστί, τὸ προστατῶν ἀνδρῶν ἀγαθῶν καὶ συμβούλων σπουδαίων τηρεῖν. [Allat.] Codex Goetting. ὅτι πάντων μέγιστον κακῶν etc. [O.]

ὅτι νοσημάτων πονηρὸς ἂν εἴη ἰατρὸς etc.] Allatius vertit: Nec animaduertunt, prauum aegritudinum medicum esse, qui idem cum morbo grassante remedium usurpat. Equidem suspicor, Allatium in scripto suo habuisse; Nec animaduertunt,

prauum aegritudinem medicum esse, et legisse in Graecis: ὅτι νοσημάτων πονηρὸς αἰτία ἰατρὸς etc. Quo recepto, sensus exiret elegantissimus et contextui accommodatissimus, hic scil.: *Nec animaduertunt, aegritudinem* (qua isti afficiunt homines et cogunt extrema conari,) *malum esse morborum* (quos metuunt, scil. barbarum ciuiliū,) *medicum, remedia adhibentem, quae non minus praua sunt ac morbus ipse*. Ceterum tolerari potest et vulgata lectio. [O.] Mihi quidem haec lectio vnice videtur locum habere. Perstringit enim Socrates peruersam triginta virorum agendi rationem, qui tyrannorum omnium instar, quum crudelitate et atrocitate sua in maximum ciuium odium incurrissent, auctoritatem suam atque potentiam augenda superbia tueri se posse credebant, ad malum sanandum id remedii loco adhibentes, quod malum ipsum erat. Quam vero peruersum hoc sit, medici exemplo illustrat, qui morbum sanare morbi causa velit. [*Bremi.*]

τῷ συνεστηκότι αἰτίῳ] Bene vertit Allatius *cum morbo grassante*. Nam αἰτία, αἴτιον saepissime de morbo, vt *caussa* apud Latinos. Vide inprimis Casaubon. et Salmas. in Ael. Spartiani Hadrian. pag. 80. Foesii Oeconom. Hippocr. v. αἰτία. Gronou. Obs. III. C. 14. Sic etiam in Nou. Test. Luc. VIII. 47. δι' ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ. [O.]

ἀνιάτως ἔχει] Alius ἔχειν. [*Allat.*]

ἐπιμελούμενος] Alii ἐπιμελόμενος. [*Idem.*]

Μία γὰρ καὶ τοῖς ἐνθάδε ἐλπίς ἤν] Dele vltimum vocabulum, quod in ista locutione addi non solet. Ne vero quis per Atticismum, vt putant, ἤν pro ἐστὶ positum iudicet, euoluat Heindorfium ad Platon. Phaeton. pag. 54. seq. [*Bremi.*] Codex Goetting. ἐλπίς, ἣν αὖ etc. Male. [O.]

Epistola 8.

Cum Codex ille, ex quo eandem hanc epistolam, sed in duo minora epistolia diuisam, in Dissertatione sua de scriptis Socratis et Socraticorum edidit God. Olearius, in multis discrepet ab editione Allatii, equidem textum Olearii Allatiano e latere opposui, vt integrum lectorum iudicium sit, quinam alteri sit praefendus. [O.] Duplex exemplum epistolae facile in suspicionem inducit, hanc, et alias etiam huius generis epistolas in schola a pluribus secundum dictata esse confectas et a magistro correctas. Neque enim omnes, quae huic epistolae insunt varietates, librario tribui poterunt. In ea, quam dedit Olearius,

interdum mihi videor magistri corrigen-
tis manum agnoscere, interdum tamen etiam discipuli peiora facientis, quae alius me-
liora dederat. Discerptio ista in duas epistolas non est nisi
librarii, et lectio εἰδὼς ὡς φασὶ τινες etc. ex temeraria repetitione
particulae ὡς nata. [Bremi.]

Οὐκ ἔστι τοῦτο φιλοσοφεῖν] Alius: Οὐκ ἔστι τοῦτο τοῦ
φιλοσόφου. Ex antiquis philosophis alios in alio bonum et fi-
nem ultimum posuisse homini, sed praecipue Cynicos, quorum
hic Antisthenes fuit antesignanus, in καρτερίᾳ καὶ πόνοις, ac
rerum humanarum despectu, Aristippum, ad quem scripta est
haec epistola, nec non Epicurum in voluptate, palam est omni-
bus. [Allat.]

τὸ παρὰ τυράννοις] Recte Codex Olearii addit εἶναι,
quod abesse non potest, nisi malimus, deletο παρὰ, v. τυράννοις
referre ad sequens προσανέχειν. [O.]

καὶ Σικελιωτικαῖς προσανέχειν τραπέζαις] Luxus
Siculorum in prouerbium abiit. Meminit illarum etiam Plato
Epist. VII. ἐλθόντα δέ με ὁ ταύτῃ λεγόμενος βίος εὐδαίμων,
Ἰταλιωτικῶν τε καὶ Συρακονοίων τραπέζων πλήρης, οὐδαμῶς ἤρε-
σε. An Siculos in re nequissima solos aliae nationes esse si-
nent? Minime. Adde Sybaritas, Italos, Chios, alios, quos
Athenaeus caeterique recensent. [Allat.] Vid. Erasm. Adag. Chil.
II. Cent. II. 68. Caeterum conferendi cum nostro loci gemini
Pseudo-Pythagorae in Epistola ad Hieron.: μέτριος ἀνὴρ καὶ λει-
ποδεὴς Σικελικῆς τραπέζης οὐ δέεται. et Lysidis in Epist. ad Hip-
parch.: Ἀπερ ἑμυθεῖς μὲν, Ἱππαρχε, μετὰ σπουδαῖς, οὐκ ἐτήρησας,
ὁ γενναῖς, γενναῖος Σικελικᾶς πολυτελείας, ἃς οὐκ ἔχρησεν το
γε-
νέσθαι δεύτερον. [O.] Vide, quos laudat Heindorf. ad Plat.
Hipp. mai. §. 9. [Bremi.]

ἀλλὰ μᾶλλον τὸ ἐν τῇ ἰδίᾳ καὶ ἀνταρκῶν ἐφίεσθαι]
Haec editionis Allatii lectio videtur mihi interpretamentum esse
librarii, et vera ac genuina auctoris scriptura seruata in Codice
Olearii, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ ἐν (τῇ) ἰδίᾳ καὶ ἀνταρκῆς τε. Quod
loquendi genus multo exquisitius est et Graecis familiarissimum.
Sic Antoninus Commentar. Lib. I. §. 16.: παρὰ τοῦ πατρὸς.....
τὸ ἀνταρκῆς ἐν παντί. Conf. Viger. de Idiot. C. III. Sect. II. Reg. I.
pag. 59. ed. Hermann. ἐφίεσθαι si retinere malimus, omnino le-
gendum erit ἀλλὰ μᾶλλον τῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ καὶ ἀνταρκῶν ἐφίεσθαι.
Alius Allatii Codex habet καὶ τῶν ἀνταρκῶν ἐφίεσθαι. Codex
Goetting. καὶ τῶν ἀνταρκῶν ἐφίεσθαι. [O.]

οἷε] Hoc tanquam ἀττικώτερον praeferendum lectioni οἷη,
quam habet editio Allatii. [O.]

Οὐτε γὰρ χρήματα] In alio deest γάρ. [Allat.]

οὕτω πορίζόμενα καλὰ] Praefero equidem hanc lectionem tanquam elegantioorem alteri, quam Olearii Codex exhibet, οὕτως πορίζεσθαι καλόν. [O.]

οὐτε φίλοι ἂν γένοιντο οἱ πολλοὶ] Oἱ πολλοὶ plebeii, homines de faece vulgi, etiam cum de parte tantum aut singulis sermo sit. Ita Lucianus in Alexandro Pseudomant. Cap. 6. Οὗτοι (Ἀλέξανδρος καὶ Κοικωνᾶς) περιήσαν γοητεύοντες, καὶ τοὺς παγεῖς τῶν ἀνθρώπων (οὕτω γὰρ αὐτοὶ τῇ πατρὶς τῶν μάγων φωνῇ τοὺς πολλοὺς ὀνομάζουσιν) ἀποκείραντες. vbi vid. Reitz. pag. 394. Tom. V. ed. Bipont. Talis fuerat Dionysius, antequam tyrannidem occuparet. [O.]

ὥστε σοὶ συμβουλεύσαιμι ἂν] Ita Codex Goettingensis. Codex Olearii ὥστε σοὶ συμβούλεσθαι μὲν ἂν. At verbi συμβούλεσθαι sensu consulendi, consilium dandi exempla desidero. Alias significat vna velle, consentire, hinc 2. *permittere*, v. c. in Euripidis Hecub. v. 573.

— — — — συμβούλῃν δέ μοι

Θανεῖν, πρὶν αἰσχροῦν μὴ κατ' ἀξίαν τυχεῖν.

Alius Allatii Codex omittit σοί. Olearius in margine legendum conī. ὥστε συμβουλεύσω σοὶ ἂν. [O.] Pro συμβούλεσθαι audacter scribendum συμβουλεύεσθαι. Ista enim infinitiui constructio cum ἂν satis hoc loco imperita est, sed non dubito, quin ab auctore ipso sit profecta. [Bremi.] Pro Συρακουσῶν Codex Goetting. habet Συρακουσῶν cum duplici ρ. [O.]

Εἰ δ', ὥς φασὶ τινες, ἡδονὴν θαυμάζεις, καὶ τούτων ἀντέγῃ, ὧν μὴ προσήκει τοὺς φρονίμους ἀνθρώπους, ἀπιθι εἰς Ἀντίκυραν] Locum hunc sanissimum mirum in modum turbat Codex Olearii habens: εἰδὼς, ὥς φασὶ τινες, ἡδονὴν σε θαυμάζειν, καὶ ὅτι λέγεις ταύτης ἀντέχεσθαι τοὺς φρονίμους ἀνθρώπους, et verbis Ἀπιθι εἰς Ἀντίκυραν incipiens nouam epistolam. Librarius scil. procul dubio valedictione ἔξωσο in sequente Aristippi epistola media inductus fuit ad hanc etiam Antisthenis epistolam diuidendam in duas. Quod vt fieri posset, mutauit εἰ δ', ὥς φασὶ τινες etc. in εἰδὼς ὥς φασὶ τινες ἡδονὴν σε θαυμάζειν etc. coniungens cum antecedentibus ὥστε σοὶ συμβούλεσθαι μὲν ἂν. Sed soloecum hoc est. Nam constructio Grammatica requirit εἰδὼτα ὥς etc., cum praecesserit non solum infinitiuus, verum et accusatiuus με. Neque etiam εἰδὼς in hac constructione defendi potest tanquam orationis anacoluthon, cum inter haec verba et proxime antecedentia nulla

interposita sit longior periodus, quae efficere poterat, ut auctor epistolae eorum quae prius dixerat oblitus, e constructione excideret et accusatiuum mutaret cum nominatiuo. Et omnino nullo modo neque haec Antisthenis epistola, neque sequens Aristippi responsio in duas epistolas erant diuidendae, cum, quae in Aristippi epistola vocem ἐξῶσο proxime sequuntur, verba *Τῶν τε ἰσχυάδων ἀποτίθεσο ὧν ἔχεις εἰς τὸ χεῖμα* inchoent non nouam epistolam, sed potius eiusdem epistolae appendicem vel postscriptum. Nam in vtraque epistola omnia apte cohaerent, et ad eundem finem, fastum scil. et luxuriam ex altera parte reprehendendam, ex altera autem excusandam vel potius defendendam, spectant. [O.] Totus locus ita scribendus: *Εἰ δ', ὥς φασὶ τινες, ἡδονὴν θαναμάζεις, καὶ λέγεις ταύτης ἀντέχεσθαι τοὺς φρονίμους ἀνθρώπους, ἀπιδι εἰς Ἀντίκυραν.* [Bremi.]

ἀπιδι εἰς Ἀντίκυραν] De Anticyra et elleboro, cuius potionem insani ac mentis morbo laborantes sanantur, plura Adagiographi, et Helladius apud Photium: *Ὅτι τὴν Ἀντίκυραν, ἐν ᾗ φασὶ γίνεσθαι τὸν λευκὸν ἐλλέβορον, οὐδενὸς χεῖρω τῶν ἀλλοχόθι γινομένων, Φωκικὴν εἶναι πόλιν λέγει.* Alciphron item Epistola (Lib. III. 2.): *Μέμνηνας, ὃ θυγάτριον, καὶ ἀληθῶς ἐξέστης. Ἐλλεβόρον δεῖ σοι, καὶ οὐ τοῦ κοινοῦ, τοῦ δὲ ἀπὸ τῆς Φωκίδος Ἀντικύρας, ἥτις, δεόν αἰσχύνεσθαι κορικῶς, ἀπέξεσας τὴν αἰδῶ τοῦ προσώπου. Ἐχε ἀτρέμα, καὶ κατὰ σεαυτὴν ῥίπιζε τὸ κακὸν ἐξωθοῦσα τῆς διανοίας. Εἰ γάρ τι τούτων ὁ σὸς πατὴρ πύθοιτο, οὐδὲν διασκεψάμενος, οὐδὲ μελλήσας, τοῖς ἐναλίοις βορὰν παραρρίψει θηρίοις.* [Allat.]

ἐλλέβορος ποθεῖς· πολὺ κρείσσων γὰρ ἐστίν] Multo melius Olearius *ἐλλέβορος ποθεῖς πολὺς.* (*ellebori larga potio, eine reiche Dosis Helleborus.*) *Κρεῖττων γὰρ οὗτός ἐστι etc.* [O.]

μανίαν ποιεῖ πολλήν] Olearius *πολλοῖς*, quod praefero. [O.]

ἐπὶ τοσοῦτον ἂν] Alii [v. c. Goettingensis] omittunt *ἐπὶ.* [Allat.]

διήνεγκας] Alii *διήνεγκας.* Ego mallet *διενέγκαις.* [Allat.] Quam correctionem confirmat Codex Olearii. Goettingensis habet *διενέγκης*, omisso *ἂν*, non male. [O.]

Ἐξῶσο] Codex Olearii *Εἰ ἴσθι.* Quod melius conuenit irato et vituperanti. [O.]

Epistola 9.

Antequam ad illustrandas epistolas Aristippeas progrediar, afferre liceat virorum doctorum de iisdem iudicia in alia omnia abeuntia. Valckenaerius itaque, vt a viro Graecarum literarum principe incipiam, ita de illis disserit Diatrib. Cap. XVIII. pag. 190. „Quae quidem in istis epistolis Aristippi nomen praeferrunt, dorice scriptae, IX, XI, XIII, XVI nihil quantum mihi continent indignum Aristippi persona; sed eidem inscriptam epistolam XXVII, velut ad Areten filiam datam, qualem tamen memorat Diogenes Laertius n. 84., in qua nulla sunt Dorismi vestigia, illam tanquam spuriam reicio, nec tamen omnes cum praestantissimo sane viro Io. Pearsono Vind. Ignat. pag. 361.“ (Vid. supr.) Granius de iis iudicium tulit Bentleius, qui in Dissertatione de Epistolis Socraticis §. 4. haec scribit: „Epistola VIII, IX, XII et XIII. iocantur inter se Antisthenes, Aristippus et Simon sutor. Indignum istorum hominum memoria est, existimare, tali eos ratione fuisse iocatos nugatosque; inprimis e Sicilia inde Athenas vsque misisse tam scurrilia, quae ne quidem conuiuas inter pocula decerent.“ Sed (pace summi viri dixerim) nimis inique iudicasse videtur Bentleius de epistolarum harum argumento, quod apprime conuenit ingenio Aristippi, hominis quippe voluptarii et, vt illum describit Laertius, *ἰκανὸν ἀρμόσασθαι καὶ τὸ πῶ καὶ χρόνῳ καὶ προσώπῳ, καὶ πᾶσαν περιστάσιν ἀρμονίαν ὑποκρίνασθαι*. Nil dicam de Meinersio, qui ne legisse quidem attentius, certe ad finem non legisse videtur hasce litteras, de hac et praecedente Antisthenis epistola ita iudicans: „Antisthenes ad Aristippum scribit . . . „vti morosus ludimagister ad meticulosum puerum scribere posset, et Aristippus ita quoque respondet, tanquam ferula ipsi timenda esset.“ Adeo non animaduertit festiuissimam ironiam per totam hanc epistolam spirantem, qua Aristippus perstringit ac subsannat Antisthenem intempestiue monentem. Meum de his epistolis iudicium quod attinet, crediderim equidem cum Boeckhio V. Cl. ad Platonis Minoem pag. 43. epistolas hasce omnes, VIII, IX, X — XIII, XVI et XVIII Xenophontis, a Sophista et quidem eodem confictos. Sed fuit iste homo elegantissimus, omnia personis suis conuenientissima fingens. Scite etiam Aristippum suum tanquam recens profectum Athenis et Syracusis, vbi Dorum vigeat lingua, appulsum, Dorica vocabula Atticis miscentem inducit, quod iam Allatius vidit. Quare equidem non ausus sum cum Koenio aliisque in omnibus Dorismum restituere. [O.]

Κακοδαιμονοῦμεν] Vafre nimis et λίαν εἰρωνικῶς suam causam agit et expedit Aristippus contra Antisthenem. Neque enim negat crimen obiectum, quod videlicet voluptati operam det, sed in alios causam illius detorquet, fingitque summopere dolere, super quibus summopere gaudet, quasi inuitus impulsu tyranni ad id compellatur. Hac etiam orationis figura vsus est saepissime Iulianus Imperator in Misopogone contra Antiochenos. Neque dissimile ab his fuit dictum Theodori Athei cognominati, cum a Cyrenaeis eiiceretur [apud Diog. Laert. Lib. II. §. 104.]: *Κακῶς ποιεῖτε, ἄνδρες Κυρηναῖοι, ἐκ τῆς Αἰβύης εἰς τὴν Ἑλλάδα με ἐξορίζοντες.* Voluptatem autem omnium finem, et in ea beatitudinem collocasse Aristippum, habeo ex Laertio: *τέλος μὲν γὰρ εἶναι τὴν κατὰ μέρος ἡδονήν, εὐδαιμονίαν δὲ τὸ ἐν τῶν μερικῶν ἡδονῶν σύστημα, αἷ συναριθμοῦνται καὶ αἱ παρορχηκίται καὶ αἱ μέλλουσαι· εἶναι τε τὴν μερικὴν ἡδονὴν δι' αὐτὴν αἰρετήν, τὴν δὲ εὐδαιμονίαν οὐ δι' αὐτήν, ἀλλὰ τὰς κατὰ μέρος ἡδονάς.* Nec ob aliam rationem aduersus voluptatem sermonem in Aristippum ex persona Socratis conuertit Xenophon (Memorabb. II. 1.), non quod in eum infesto esset animo, vt idem Laertius affirmat: *Ξενοφῶν τε εἶχε πρὸς αὐτὸν δυσμενῶς· διὸ καὶ τὸν κατὰ ἡδονῆς λόγον Σωκράτης κατὰ Ἀριστίππου περιέθεικεν.* [Allat.] Equidem dubitaueram, annon legendum sit *Κακοδαιμονῶμεν*, (vt et in sequentibus *κακοδαιμονῶν* pro *κακοδαιμονεῖν*,) quod est Doricum simul et Atticum, Doricum pro *κακοδαιμονοῦμεν*, Atticum et quidem multo elegantius, quam *κακοδαιμονοῦμεν*, teste Phrynicho in Eclog. p. 26. seq. ed. Pauw. *Κακοδαιμονεῖν, οὕτως οἱ νόθως ἀττικίζοντες, Ἀθηναῖοι γὰρ διὰ τοῦ α κακοδαιμονῶν λέγουσιν· καὶ θαυμάσαι δ' ἂν τις, πῶς εὐδαιμονεῖν μὲν λέγουσιν, οὐκέτι δὲ κακοδαιμονοῦσιν, ἀλλὰ κακοδαιμονῶσιν.* Quem iisdem pene verbis excrispsit Thomas Magister, vbi vid. intpp. pag. 491. ed. Bernard. Sed tamen nil mutandum. Nam *κακοδαιμονεῖν* habet etiam Demosthenes in Orat. de Chersoneso pag. 95. ed. Reisk. vbi vid. Hier. Wolfii notam in Appar. Crit. Tom. I. pag. 78. [O.]

πίνοντες πολυτέλεια] Sic emendauit Koenius ad Gregor. Corinth. pag. 441. (vbi autem memoriae lapsu edidit *εὐτέλεια*) verissime. *πολυτέλεια* Doricum est pro *πολυτελή*. Editio Allatii habet *πολυτέλεια*. Mendose. Codex Goett. *πολυτελεία*. [O.]

καὶ ἀλειφόμενοι] Aristippus vnguentis vtebatur, a quibus nec reliqui philosophi abhorruerunt, ita tamen, vt effoeminatos reprehenderet, a quibus res tam bella infamaretur, Seneca de Beneficiis (Lib. VII. C. 25.) et Clemens Alexandrinus. Laertius in eius vita: *Πρὸς Χαράνδαν εἰπόντα, οἱ δὲ πρὸς Φαί-*

δυνα, τίς ὁ μεμνημένος; ἐγὼ, φησὶν ὁ κακοδαίμων, καὶ μοῦ κακοδαιμονιέστερος ὁ Περσῶν βασιλεὺς. Ἀλλ' ὅρα, μὴ, ὥς οὐδὲν τῶν ἄλλων ζῶων παρὰ τοῦτο τι ἐλαττοῦται, οὕτως οὐδ' ἂν ἄνθρωπος. Κακοὶ κακῶς δ' ἀπόλονται οἱ νῆναιδοι, οἵτινες καλὸν ἡμῶν ἄλειμμα διάβālλουσιν. [Allat.]

σύροντες ἐσθῆτας μαλακὰς] Alii [vt Goettingensis] habent μακράς. Simile vestis genus Ταραντινίδιον dictum est. Pollux (Lib. VII. §. 76.): Ταραντινίδιον — διαφανὲς ἐστὶν ἔνδιμα, ὠνομασμένον ἀπὸ τῆς Ταραντίνων χρήσεως καὶ τραγῆς. [Allat.] Conf. Hesych. v. Ταραντίνιον, ibique intpp. Toll. ad Lucian. de Calumn. non cred. Tom. VIII. ed. Bipont. pag. 409. et Gisb. Cuper. Obs. Lib. III. Cap. 14. pag. 320. [O.]

ὅστις μέτοι] Praetuli hanc lectionem, quam e Codice aliquo in notis profert Allatius. Alii Codices habent ὅστις γέτοι. In editione legitur ὅς, ὥς τινα etc. quod ingratum efficit orationis hiatum. [O.]

ἐνεχῦριον] Hoc tanquam ἀπὸ λέγόμενον et dubiae auctoritatis vocabulum citat Schneiderus in Lexico, vnum nostrum locum allegans (vbi fortassis typorum vitio legitur ἐνεχῦρσον). Sed ἐνεχυριάζομαι pro ἐνεχυράζομαι passim inueniri apud antiquos, multis exemplis probant Ez. Spanhem. ad Aristoph. Nubb. v. 35. et Iungermann. ad Polluc. III. §. 84. et VII. §. 148. Quidni etiam ἐνεχῦριον pro ἐνέχυρον, quod etiam in singulari numero pro v'sitatione plurali dixit Aristophanes in Pluto v. 451.: Οὐκ ἐνέχυρον τίθησιν ἡ μιαιωνία. vbi vide Scholiast. et Hemsterh. τὸν πᾶν pag. 128. ed. Schaefer. [O.] Sed vide Addenda.

ἐπιμελητὰν] Nota, Aristippum Doricam dialectum cum Attica immiscuisse, et verba ita componere, vt partim more Attico, partim more Dorico pronunciet, et ex vtrisque dialectis vnam tertiam nobis conflasse, quod innuisse etiam videtur Laertius, dum de eius dialogis verba facit (Lib. II. §. 83.): ἐν δὲ (αὐτοῦ βιβλίον), ἐν ᾧ διάλογοι πέντε καὶ εἴκοσι· οἱ μὲν Ἀττικίδι, οἱ δὲ Δωρικίδι διαλέκτῳ γεγραμμένοι. [Allat.] At non dicit Laertius, Aristippum in scriptis suis miscuisse dialectum Doricam cum Attica, sed tantum, Dialogorum eius alios esse attice, alios dorice scriptos. Codex Goettingensis ἐπιμελητὴν, et vbique pro Doricis formis vulgatas habet, vt: δίκην - ποιῶν - τῇ - τῇ σῇ ἐνδαιμονία ἡδομαι - τῆς Ἐννεακρόνον - ὑπῶντα - δημοκρατικῶς etc. etc. Videtur tamen (vt obseruat amicus, qui librum hunc cum editione Allatii contulit,) ipse huius Codicis scriptor hoc facinus perpetrasse; nam infra δοκέει et paullo post δοκέων

reliquit et in verbis τὰς δὲ μανίας scripsit primum τὰς, sed α postea in η mutavit, ut nunc appareat τῆς, quum tamen alibi τῆς scribat per ε finale. [O.]

κατέχει] Alius legit κατέχειν. οὔτε δίκαν. ceteris omissis. [Allat.]

καὶ οὔτε δίκαν φοβεῖται τῶν θεῶν, οὔτ' ἄνθρωπον αἰδεῖται] Similis locutio in Nou. Test. Evang. Luc. Cap. XVIII. v. 2. Κριτὴς τις ἦν ἐν τινὶ πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβοῦμενος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντροπόμενος. vbi ex Graecis Latinisque scriptoribus exemplorum nubem collegit Wetstenius Tom. I. pag. 778. seq. [O.]

ὁ πον δεδωρήται γυναῖκας] Munus hoc Dionysii non aliud fuisse existimo, quam quod narrat etiam Laertius in eius vita: Διονυσίου δὲ ποτε τριῶν ἐταίρων οὐσῶν μίαν ἐκλέξασθαι κελύσαντος, τὰς τρεῖς ἀπήγαγεν, εἰπὼν Οὐδὲ τῷ Παρίδι σιγήνευε μίαν προκρίναι· ἀπαγαγὼν μέντοι, φασίν, αὐτὰς ἄχρὶ τοῦ θυρώματος ἀπέλυσεν· οὕτως ἦν καὶ ἐλέσθαι, καὶ καταφρονῆσαι πολέε. [Allat.]

τοιαῦτα ποιεῶν] Alii omittunt τοιαῦτα. [Allat.]

ἵνα σοὶ τὰ αὐτὰ δόξω ποιεῖν τε etc.] Alius habet ἵνα σοὶ καὶ αὐτὰ δείξω. [Allat.] Sic etiam Codex Goettingensis. Haec non expressit Stanleius: cui affectui tuo ut gratum me praebeam, tuam tibi gratulor felicitatem. Melius Allatius: Sic ego tua felicitate gaudeo, ut similia tui facere videar. Sensus est: Equidem ut similia tui faciam, exulto ob tuam felicitatem. Germanice verterem: Vnd ich accompagniere dich und jubiliere über dein Wohlseyn. [O.]

Τῶν τε ἰσχυάδων ἀποτίθῃς οἶν ἔχεις εἰς τὸ χεῖμα] Hoc erat summae parsimoniae, cum Attica ficubus esset abundantissima. Pro οἶν ἔχεις alius Allatii Codex habet ἵν' ἔχεις. Codex Goetting. ἵν' ἔχεις. [O.] Hoc verum puto. [Schaefer.]

καὶ τῶν ἀλφίτων ἔχον τῶν Κρητικῶν] Sic edidi ex emendatione Allatii pro ἔχε, quod legitur in editione Parisiensi, quam correctionem probat etiam Koenius ad Gregor. Corinth. pag. 183. aliam etiam emendationem proponens, καὶ τῶν ἀλφίτων τῶν ἔχεις etc. Equidem praefero ἔχον tanquam elegantius. Capesse farinam. Farinae Creticae mentionem apud veteres frustra quaesiui. Allatius putat, eam laudari ob excellentiam: sed describit h. l. Aristippus hominem parcissimum et vilissimis cibis contentum. Quare dubito equidem, annon legendum sit

κριθίνων. Panem certe hordeaceum multo viliorem fuisse triticeo auctor est Athenaeus Dipnos. Lib. III. pag. 115. ed. Casauboni. [O.]

ταῦτα γὰρ δονέει ἀμείνω τοῦ χρώματος εἶναι] Ita (cum Stanleio) legendum esse pro χρώματος nemo in dubium vocabit, qui vel contulerit in eiusdem Aristippi epistola XI. ironice dictum: τοῦτο γὰρ οὐκ ἔστι χρώμα. Socratem statuisset, omnia, ἀφ' ὧν τις ὠφελεῖσθαι δύναται, χρήματα εἶναι, notum est ex Xenophontis Oecon. (Cap. I, §. 13.). Philostrati Apollonius Lib. I. pag. 48. (ed. Olear.): σοὶ ταῦτα, ἔφη, ὦ βασιλεῦ, χρήματα, ἐμοὶ δὲ ἄχρηα. Singularem autem numerum χρήμα pro ἀργύριον ex Herodoto citat Lexicon in Biblioth. Coislin. pag. 484. quo respiciebat etiam Pollux IX. 87. χρήμα Ionibus tribuens ἐπὶ χρημάτων. Adde Cel. Wesseling. ad Diodor. Sicul. Tom. I. pag. 628. et Pierson. ad Moerin p. 411. [Koen. et Bast. ad Gregor. Cor. pag. 183. ed. Schaefer.] Allatius legendum putat χεῖματος, quasi, sicut ficus in hyemem, ita et farina ex Creta insula allata in eandem tempestatem reponenda esset. Sed omnino legendum χρώματος cum Stanleio et Koenio. [O.]

καὶ ἀπὸ τᾶς Ἑννεακροῦνῳ] Pausanias in Atticis (Cap. XIV.): πλησίον δὲ ἔστι, Odei nempe, κρήνη, καλοῦσι δὲ αὐτὴν Ἑννεάκρουνον, οὕτω κοσμηθεῖσαν ὑπὸ Πεισιστράτου, φρέατα μὲν καὶ διὰ πάσης τῆς πόλεως ἔστι· πηγὴ δὲ αὕτη μόνη. Harpocratio: Ἑννεάκρουνος. Αὐσίας ἐν τῷ περὶ ἀντιδόσεως. κρήνη τις ἐν Ἀθήναις, πρότερον δὲ ἐκαλεῖτο Καλλιῆρόη. Suidas oppositum refert: Καλλιῆρόη κρήνη ἐν Ἀθήναις, ἣτις πρότερον Ἑννεάκρουνος ἐκαλεῖτο. [Allat.]

τριβωνα] Τριβων pallium vile et quotidiano usu detritum erat pauperiorum hominum et maxime philosophorum. Plutarch. de Iside et Osir.: οὔτε γὰρ φιλοσόφους αἱ τριβωνοφορεῖαι παιοῦσιν, οὔτε Ἰσιακὸν αἱ λινοστολῖαι. Conf. quos laudat Perizon. ad Aelian. Var. Hist. Lib. V. C. 5. [O.]

ὡς πρέπει τῷ ἐλευθέρῳ καὶ ζῶντι ἐν Ἀθήναις etc.] Sic edidi ex emendatione Allatii verissima, in cuius editione soloece legitur: ὡς πρέπει ἐλευθέρων καὶ ζῶντων. Nam diserte Thomas Magister: Τὸ μὲν Πρέπει αἰδοτική, τὸ δὲ Πρέπειον οὐ δοτική μόνον, ἀλλὰ καὶ γενική etc. Verba ἐν Ἀθήναις omittit Codex Goettingensis. [O.] Allatianae scriptura non mutanda. Repete ζῆειν. πρέπει ita saepius absolute ponitur. [Schaefer.]

ἐν Ἀθήναις] Haec verba in aliis Codicibus desiderantur. [Allat.] Videnturque e margine illata in textum. [Schaefer.]

Ἐγὼ μὲν γὰρ] Alius ἐγὼ γὰρ. [Allat.]

ἡκόν] Alius ἦκα. [Allat.] Sic et Goettingensis. [O.]

καὶ νᾶσον . . . . . ταῦτα πάσχω] Alius καὶ νᾶσον, ταῦτα πάσχω, omissis verbis interpositis ἦδεν ὅτι κακοδαιμονήσω. [Allat.] Codex Goetting. καὶ νῆσον, ἦδεν ὅτι κακοδαιμονήσω ταῦτα πάσχω. [O.]

καθάπερ σὺ μοι γράφεις. Νῦν ἐλεοῦντές με περιβλέποντι etc.] Sic interpungendum et legendum. Περιβλέποντι Dorice pro περιβλέπονται. Ironia arguta et ad risum movendum composita. *miserantes mirantur*. περιβλέπειν enim est rem cum admiratione spectare, quod in miserantes non cadit. [Stanlei.] Editio Allatii habet καθάπερ σὺ μοι γράφεις νῦν. ἐλεοῦντές με περιβλέπονται. Alii Codices legunt παραβλέπονται, alii παραβλέποντα, male. Vsum verbi περιβλέπειν, περιβλέπεσθαι, multis exemplis illustrat Perizonius ad Aelian. V. Hist. II, 25. Ceterum etiam in v. ἐλεοῦντές aliquam ambiguitatem latere suspicor. Potest scil. subintelligi vel ἐμε, vel ἐαυτοὺς, miserantes vel me, vel suam sortem (quod tam longe absint ab opulentia mea). *Sie sehen mich an, schauen auf mich mit gar erbärmlichen, trübseligen Blicken*. Similem amphiboliam habemus in dicto illo Philoxeni, qui Dionysio interroganti, qualia ipsi viderentur poemata, quae confecerat, tragica, respondit, Οἰκτρόα, quod significare potuit, vel (vt Dionysius intellexit) ἐλεεινὰ καὶ συμπαθείας πλήρη, vel (vt ipse Philoxenus ceterique) μοχθηρὰ, ἄτοπα. Vid. Diodor. Sic. Lib. XV. C. 6. [O.]

Τὰς δὲ μαρίας ἄς ἐμάνην] Olearius mauult τὰς δὲ μαρίας περὶ ἄς ἐμάνην. Non opus. Vid. Schaefer. ad L. Bos. Ellips. pag. 735. [O.] Malim Τὰς δὲ μαρίας ἄς—. [Schaefer.]

τὰ ἀτοπήματα] Alius τῷ ἀτοπήματι, male. [Allat.]

μὴ ἐκλιπεῖν με τὰ κακὰ ταῦτα] scil. οἶνον, μύρα, ἐσθῆτας ἐκ Τάραντος, γυναικας, ἀργύρια etc. quae ironice vocat κακὰ. [O.]

ὅτι τε ἐγὼ] Alius [etiam Goettingensis. O.] ὁπότε ἐγὼ. [Allat.] Stanleius legendum suspicatur ὅτι ἐγὼ, bene. [O.] τε locum non habet, sed scribendum τοι, quod cum ironia eleganter ponitur post ὅτι. Plato de Rep. I. p. 343. a. (Steph.): Εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες, τιθὴ σοὶ ἐστι; Τί δὲ, ἦν δ' ἐγὼ, οὐκ ἀποκρίνεσθαι κατὰ μᾶλλον, ἢ τοιαῦτα ἐωτᾶν; "Οτι τοί σς, ἔη, κορυζῶντα περ ὀρεῶ, καὶ οὐκ ἀπορύπτει δέομενον. [Bremi.] Probo ὁπότε, quandoquidem. [Schaefer.]

οὐδὲ πώγωνά τ' ὀρέφειν] Laertius ex Sosicrate Diodorum Aspendium primum et barbam demisisse, et baculo et pera vsum

scribit in Antisthene Lib. VI. (§. 13.): Σουικρότης δὲ ἐν γ' διαδοχῶν Διόδωρον τὸν Ἀσπένδιον καὶ πώγονα καθεῖναι καὶ βᾶκτερον καὶ πήρα χρῆσθαι. [Allat.]

τῶν θέρμων τὼς μεγάλως τε καὶ λευκῶς] De lupinis, vilissimo pauperum, inprimis autem Cynicorum cibo, adeundi Gonsal. de Salas ad Petron. C. 14. et Hemsterh. in Lucian. Dial. Mort. XXII. Tom. II. pag. 518. ed. Bipont. [O.]

ἢ ἔχης μετὰ τὸ ἐπιδείξασθαι τὸν Ἡρακλέα τοῖς νέοις, ὑποτρῶγειν] Hercules ille, quem summum omnibusque numeris absolutum virtutis exemplar imitabantur Cynici, (vid. Lucian. Vit. Auct. C. 8. et Menag. ad Diog. Laert. Lib. VI. §. 2.) tanquam Deorum voracissimus, γαστήραργος, inducitur in veteri comoedia. Vid. Schol. ad Aristophan. Vesp. v. 60. Pac. v. 740. Hinc Aristippi iocus explicandus. [O.]

αἰσχρὸν γὰρ οὐ φαντί σοι περὶ τοιούτων ἤδη λέγειν ἢ γράφειν] Alius: αἰσχρὸν οὐ φασι σοι, ἤδη λέγειν. In alio deest ἤδη. [Allat.] ἤδη, vt et praecedens γὰρ, omittit etiam Codex Goettingensis. At meo quidem iudicio ἤδη abesse non potest. Videtur enim Antisthenes demum post discessum Aristippi Cynismum amplexus fuisse. Sensus est: *Iam enim, vt aiunt, haud quaquam dedecus putas, (grauaris) si quis de talibus rebus* (lupinis scil., quod sequentia, Διονυσίῳ γὰρ ἔάν τις λέγῃ περὶ θέμων, declarant) *tecum vel ore vel scripto agat. Stantleius perperam haec coniungit cum praecedentibus vertens: Quod* (scil. Herculem te ostensurum) *dictis scriptisque repetere, minime te existimare alienum aiunt.* [O.]

Διονυσίῳ γὰρ ἔάν τις λέγῃ περὶ θέμων, αἰσχρὸν γε οἶμαι διὰ τὼς τῶν τυράννων νόμους] Locus obscurus ac difficillimus, de cuius sententia etiamnum dubius haereo. Conabor tamen, quantum potero, excutere tenebras. Aut igitur scribit Aristippus Antistheni: *cum Dionysio de lupinis loqui* (h. e. illi commendare lupinos adeoque Cynicam viuendi rationem), *hoc minime decere ob tyrannorum mores, instituta* (sic enim verto τὼς νόμους) *a tali vita maxime diuersa.* Aut, quod magis placet, Aristippus vocabulo θέμων inuoluit quendam verborum lulum. Θέμοι scil. (παροξυτόνος) significant lupinos: θεμοὶ autem (ὀξύτόνος) homines audaces, calidos, ad seditionem pronos, quales tyrannis maxime sunt exosi, et quos coram tyrannis honoris caussa nominare indecorum, immo periculosissimum. [O.]

οὐ μεῖζόν σοι ἐν σοφίᾳ οὐδὲν ἔσται, οὐδ' ἂν γένοιτο] Alii οὐ μεῖζον ἐν σοφίᾳ etc. omisso σοί. [Allat.] Sic etiam

Goettingensis. Atqui legendum οὐ μείζον σοι etc. *quo tibi* (h. e. ut tu putas) *in sapientia nemo grandior est, nec erit unquam*, ut bene vertit Allatius. Ceterum neutrum μείζον aliquam contemtus notionem subinuoluit. Nos diceremus: *ein grössres Thier in der Weisheit giebt es nicht.* [O.] Pronomine omisso, sanna aliquanto acerbior est. [Schaefer.]

Ἐμοὶ μὲν γὰρ] Alius: ἐμοὶ μέντοι γὰρ. [Allat.]

Epistola 10.

Ἀισχίνης Ἀριστιππῷ] Sic inscribitur Epistola in Codice Goettingensi, ubi legitur αἰσχ^{HS} ἀριστι^{ππ}. Editio Allatii . . . Ἀριστιππῷ. [O.]

οὐχ ἀμαρτάνειν] Alius legit οὐχ ἀμαρτάνων. [Allat.]

Si sequens Aristippi responsio scripta est ad Antisthenem, ut opinantur Allatius et Stanleius, omnino haec epistola attribuenta erit Antistheni. Sed vide annotationem nostram ad epistolae sequentis verba: Ταῦτα δὲ Ἀντισθένει μὴ λέξης. [O.]

Epistola 11.

Ἀριστιππος Αἰσχίνῃ] Inscriptionem Epistolae debemus Codici Goettingensi. [O.]

οὐδὲ ἀπολοῦντί τι τῶν χρημάτων] Ita pro οὐδὲ ἀπολέσουσι τι etc. e Codicis lectione vitiosa οὐδὲ ἀπολοῦν τι τῶν χρημάτων locum optime restituit Allatius. Quam correctionem probat etiam Koenius ad Gregor. Corinth. pag. 318. haec addens: „Est scil. ἀπολοῦντι Futurum doricum pro ἀπολοῦσι. Ita in „Sophronis Fragmento apud Athenaeum Lib. III. pag. 86. A. „Μελαινίδες γὰρ τοι νησοῦντι (Sic enim legendum pro νησοῦντι, a νέω, νήσω.) ἐμὴν ἐκ τοῦ μικροῦ λιμένος. Similiter pro δώσουσι, ποιήσουσι, λέξουσι dicunt Δορες δωσοῦντι, λέξουντι, ποιήσουντι.“ [O.]

ἤκοντές γε παρὰ τὸ θανεῖν] Elegans locutio. *cum in confiniis mortis, in ipso quasi mortis articulo constituti essent. da es an dem war, dass sie sterben sollten.* Simile loquendi genus παρὰ τοσοῦτον ἔρχεσθαι ἀποθανεῖν, de quo multus est Reitz. ad Lucian. Ver. Hist. Lib. II. Cap. 26. pag. 579. seq. Tom. IV. ed. Bipont. Exemplis ab ipso citatis add. Dion. Cass. Hist. Rom. Lib. XXXIX. Cap. 29. extr.: Καὶ ὁ μὲν (Κλώδιος) παρὰ τοσοῦτον ἐλθὼν ἀπολέσθαι ὅμως ἐσώθη. Ceterum παρὰ τὸ (quod una voce scribendum, non παρ' αὐτὰ, ut Alla-

tius edidit), idem significans quod Atticorum *παραίτις*, tanquam recentius vocabulum et praeter epistolas hasce nonnisi Ignatio et Gregorio Nazianzeno vsurpatum notat Valckenaer. in Diatribe ad Euripid. Fragm. pag. 179. Quod nouum indicium *νοθείας* nostrae epistolae. [O.]

Ταῦτα δὲ Ἀντισθένης μὴ λήξης] Non quod ad alium, quam ad ipsum Antisthenem haec epistola, vt ego existimo, scripta sit, sed per iocum, et satis *εἰρωνικῶς* Antisthenem, qui cum tyrannis consuetudinem acriter reprehenderat, vexat imponens silentium, ne beneficium a tyranno in re vrgentissima receptum Antistheni indicaret. Porro ad Antisthenem fuisse scriptam, manifestum est ex epistola Simonis coriarii ad Aristippum: *ἔσται γὰρ ὁ σοφροσιστὴς τῶν ἀφρόνων ἡμῶν παῖδων Ἀντισθένης· γράφεις γὰρ αὐτῷ κωμῶδῶν ἡμῶν τὰς διατριβάς.* [Allat.] Allatio adstipulatur Stanleius. At verbis illis Simonis coriarii minime conficitur, hanc epistolam scriptam fuisse ad Antisthenem. Nam sine dubio respicit Simon ad verba Epistolae IX. *τὰ λοιπὰ δὲ παρὰ Σίμωνα τὸν σκυτοτόμον βάδιζε* etc. et ingenue fateor, me non intelligere, quae ironia lateat in verbis *ταῦτα δὲ Ἀντισθένης μὴ λήξης* etc. Crediderim potius, scriptam fuisse hanc epistolam ad amicum quendam Antisthenis, qui in praecedente epistola Aristippum orauerat, vt veniam impetraret Locrensibus illis iuuenibus a Dionysio morti destinatis. Et gaudeo mecum consentire etiam doctissimum Koenium ad Gregor. Corinth. pag. 92. ed. Schaefer, [O.] Deinceps f. ἡ σέο. τ. φ. [Schaefer.]

οὔτινες] Ita Codex Goetting. Allatius *εἴ τινες*. [O.]

πωλοῦσιν] Sic edidi e Cod. Goetting. Nam sequitur *μισθοῦσι*, et *πωλῶσιν*, quod Allatius habet, per se soloeccum est. [O.]

ὅποτεν οἱ σκίρωνες πνέωντι] Aeschines [Orator] in Epistola I. *Αμπερῶ σφόδρα Σκίρωνι περὶ μέσην ἡμέραν κατήχθημεν εἰς Νηρισσόν.* Ventum esse Thrasciam Ponticis dictum, inquit Arrianus de Ponto Euxino: *σώζοιτο δ' ἂν καὶ τοῦ Βορρᾶ τὰ ὁμοῦντα πλοῖα, ἀλλ' οὐ τοῦ γε Ἀπαρχτίου, οὐδὲ τοῦ Θρασκίου μὲν ἐν τῷ Πόντῳ, Σκίρωνος δὲ ἐν τῇ Ἑλλάδι καλουμένου.* Aristoteles (in Libro de mundo) Thrasciam diuersum esse a Scirone tradit, cum Argestem, quem alii Olympian, alii Scironem vocant, ab aestiuo occasu spirare affirmat, Thrasciam vero inter Corum et Septentrionem. Plinius dubitationem eximit Hist. Nat. Lib. II. Cap. 47.: *Sunt etiam quidam peculiare quibusdam gentibus venti, non ultra certum procedentes tractum: vt*

Atheniensibus Sciron paulum ab Argeste deflexus, reliquae Graeciae ignotus, alicubi elatior idem Olympias vocatur: consuetudo omnibus his nominibus Argestem intelligit. Et a Scironiis saxis, quod inde spiret, Scirona dictum ab Atheniensibus tradit Strabo Lib. IX. (pag. 391. ed. Casaubon. Paris.): ἀπὸ δὲ τῶν ἀγρῶν τούτων καταγίζοντα σαιὸν τὸν Ἀργέστην Σκίρωνά προσηγορέυσαν Ἀθηναῖοι. Vide Adamantini Sophistae Fragmentum de ventis apud Aetium Lib. III. Cap. 163. [Allat.] Conf: Taylor. ad Aeschinis l. I. pag. 657. ed. Reiskii et intpp. ad Hesych. v. Σκίρων. [O.]

Τοῦτο γὰρ οὐκ ἐστὶ χροῶμα] Quidam amicus meus legebat χραίνεσθαι; quasi diceret hisce actionibus animum non maculari. Retineo Codicum lectionem. Antisthenes enim, siue ille, ad quem scribit, tyrannos adire, et epulis ac comparandis opibus operam dare reprehendebat, at vilissimis artibus familiaris uti laudabile esse existimabat, non aliam ob causam, ut scribit Aristippus, quam quod huiuscemodi actiones non essent possessio, a qua ipse tantopere abhorrebat: illis enim nihil possidebatur. [Allat.] Vid. notam Koenii ad Epist. IX. verba ταῦτα γὰρ δοκεῖ ἀμείναι τοῦ χροῶματος εἶναι. [O.]

Epistola 12.

Σίμων Ἀριστίππῳ] Sic inscribitur Epistola in Codice Goettingensi. Editio Allatii habet Σίμωνος τοῦ συντοτόμου. [O.] De Simone Atheniensi coriario et eius Dialogis, quos συντικοὺς a coriis nuncupabant, vid. Laertium Lib. II. (§. 122. 123.) [Allat.] Multus est de hoc Simone Boeckhius V. C. in Obs. ad Platonis Minoem pag. 43. et seqq. [O.]

τωθάζειν] Haec est palmaria emendatio Stanleii pro θαυμάζειν, quod absurdum et loci huius sententiae prorsus contrarium. Timaeus Lex. Plat.: Τωθάζων — χλευάζων, σκώπτων, διασύρων. vbi vid. Ruhnken. V. S. Conf. Pierson. ad Moerin pag. 366. intpp. ad Hesych. v. τωθάζειν, Bergler. ad Alciphron. II, 4. pag. 346. seq. ed. Wagner. et Fischer. Ind. in Aeschin. Socr. v. ἐπιτωθάζειν. [O.]

*ἐργάζεσθαι τοιαῦτα] Intellige τὸ φιλοσοφεῖν, quod ex antecedentibus τωθάζειν τῆς σοφίας patet. Aliter intelligit Allatius vertens: At me coriarium et similiū artificem esse fa-
teor. [O.]*

καὶ ὁμοίως] Alii legunt οἰκείως. [Allat.]

εἰς νοῦθροισιν ἀφρόνων ἀνθρώπων] Fortius expressit Stanleius: *in dedecus hominum male feriatorum*, languidinis autem Allatius: *ad vesanorum hominum instructionem*. Est scil. νοῦθροισιν h. l. *admonitio cum increpatione coniuncta*. Apertissimum exemplum habemus in Alciphronis Lib. I. Epist. 19. ὅβι Thalasseros ita ad Euploun: *Τηγάλλως ποιεῖς τὴν πρὸς με νοῦθροισιν*. Scripserat nempe Euplous in praecedente epistola: *Ἵπερμαζῆς ἢ μέμνηας* ἀκούω γὰρ σε λυρωδοῦ γυναικὸς ἐρᾶν. Conf. Schleusner. in Lex. N. Test. h. v. [O.]

σωφρονιστῆς τῶν ἀφρόνων ἑμῶν παιδιῶν] Ita correxit Koenius ad Gregor. Corinth. pag. 91. pro τῶν ἀφρόνων ἑμῶν παιδων, vt sensus sit: *ineptorum vestrorum iocorum castigator erit Antisthenes*. Mihilegendum videtur σωφρονιστῆς ἑμῶν, τῶν ἀφρόνων παιδων. *Erit Antisthenes, qui castiget vos, pueros ineptissimos*. (Ita scil. vocat Aristippum eiusque similes, qui molles et effoeminati fecissent, quae viros minime, sed pueros decerent.) Pessime autem verba haec interpretatus est Stanleius: *Quantum ad liberos tuos, iis instituendis Antisthenes operam dabit*. Nam etiamsi probare quis possit, Aristippum in Siciliam profectum filios adhuc impuberes reliquisse Athenis, (quorum tamen nullam mentionem faciunt veteres, sed vnus filiae, Aretes,) quotusquisque est, qui crediderit, illum erudiendos eos commissurum fuisse Antistheni, homini ipsi in omnibus contrario? [O.] Sed vide Addenda.

Μέμνησο μέντοι λιμοῦ καὶ δίψης] Lectionem hanc vnice veram ex Stobaeo Serm. XVII. pag. 186. (ed. Wechel.) restituit Koenius ad Gregor. Corinth. pag. 365. Allatius, qui edidit μέμνησο μέντοι αἰεὶ μου καὶ δίψης, ad hunc locum haec annotat: „Locus videtur a potandi desiderio semper in Aristippo „nouo ac recenti desumptus. Sicuti enim ipse nunquam sine „siti, ita sine Simonis recordatione Simon optabat vt nunquam „esset. Quidam tamen ἀλίμου, contra sitim id est medicamentum, legi volebat. Non probō.“ [O.]

δύναται μέγα] De vi v. δύνασθαι, praestare, efficere, vid. Boeckh. V. Cl. in Platon. Min. p. 143. seq. [O.]

Epistola 15.

Οὐκ ἐγὼ σε κωμῶδῶ] In alio illud σε, sicut. et infra, desideratur. [Allat.]

κρίσσοινα] Alii [inter quos Goettingensis] legunt κρίσσοι. [Allat.]

Προδίκω τῷ Κίῳ] [Ita scribendum; non *Προδίκω τῷ Κίῳ*. Est enim Genitiuus Dorieus. O.] De Prodicto Cio, eiusque scripto de Hercule laudatissimo, ne hic plura referam, dicam quod de eodem Philostratus in *Vitis Sophistarum* (Cap. XII.), vbi inter alia: τὴν δὲ Ἡράκλειους αἴρεσιν τῶν τοῦ Προδίκου λόγων, οὐ κατ' ἀρχὰς ἐπευνήθην, οὐδὲ Ξενοφῶν ἀπηξίωσε μὴ οὐκ ἐρμηνεύσαι. Καὶ τί ἐν χαρακτηρίζομεν τὴν τοῦ Προδίκου γλῶτταν, Ξενοφῶντος αὐτὴν ἱκανῶς ὑπογράφοντος; Xenophon autem de eodem *Ἀπομν.* (Lib. II. Cap. I.) et Plato in *Conuivio*. Complures eum Cium, inter alios Scholiastes Aristophanis ad *Nubb.* (v. 360. vbi scriptum est *Χίον*.) sed inconcinne fecerunt. Legi etiam apud Ciceronis varias editiones, quod errore descriptorum contigisse certo certius est. [*Allat.*] In Goettingensi legitur *Προδίκου τοῦ Κῶου*. Vix mihi temperare potui, quin scriberem *Κεῖῳ*, quomodo correxit etiam Olearius ad Philostrati l. c. pag. 496. Ita enim constanter Prodicum appellant veteres. Cicero etiam *Ceium* scribit in *Bruto* C. 8. Urbem addit Suidas *Iulidem*, vbi natales habuit. [O.]

ἀπελέγξαι σε] Alii legunt *ἀπολέξαι σε*. [*Allat.*]

τὸ . . . . γενόμενον αὐτῷ] H. e. ab ipso factum, compositum. [O.]

εἰ συντικὸς] Alius *εἰ δυντικὸς*. [*Allat.*]

ἐμπλησθεῖς etc.] Alius *πιστευθεῖσαι*. Alius suspicabatur legendum *ἐμπέπλησαι*. Ego nil muto. Refertur namque ad *ἔπειθες*, quod alius legit *ἐπειθεν*, mendose. [*Allat.*] Omnia sanissima erunt, si, sequente καὶ transposito post μὲν, locum ita legamus: *εἰ συντικὸς ὢν σοφίας ἐμπλησθεῖς πάλαι μὲν καὶ Σωκράτην ἔπειθες καὶ τοὺς καλλίστους τοὺς νέους*. Est scil. *ἐμπλησθεῖς ἔπειθες* dictum pro *ἐνεπλήσθης καὶ ἔπειθες*. Vide doctissimam Hermanni notam ad *Viger. de Idiotism.* pag. 754. seq. N. 224. [O.] καὶ illud plane deleam, quippe natum ex antecedente *ε*. [*Schaefer.*]

καὶ τοὺς καλλίστους τοὺς νέους] Restitui Dorismum. Quamuis enim, vt supra obseruauimus, Aristippus in his epistolis Dorica cum Atticis commisceat, vix tamen credendum, eum id fecisse in vna eademque constructione. Editio Allatii habet *καὶ τοὺς καλλίστους τοὺς νέους*. Alii legunt *τῶν νέων*. Goetting. καὶ τοὺς καλλίστους νέους. [O.] Posterior articulus delendus. [*Schaefer.*]

οἶον Ἀλκιβιάδαν] Alius [et Goettingensis] habet *οἶον*. De Alcibiade aliisque frequens apud Platonem, Xenophontem, Plutarchum et alios mentio. [*Allat.*]

Φαῖδρον τὸν Μυρρίνοῦσιον] Stephanus Byzant. *Μυρ-*

ῥινοῦς — δῆμος τῆς Πανδιονίδος φυλῆς. ὁ δημότης Μυρξινόουσιος. Conf. Bergler. ad Alciphron. Lib. I. Epist. 56. [O.]

Εὐθύδαμον τὸν Γλύκωνος] Berglerus ad Alciphron. Lib. I. Epist. 54. Euthydemum hunc eundem esse putat, cuius meminit Xenophon Memorabb. I. C. II. §. 29. et Lib. IV. Cap. II. et III. Sed hunc Plato in Symposio pag. 271. ed. Bipont. Tom. X. Dioclis filium dicit, non Glyconis. Alius Euthydemus, Cephalī filius, frater Lysiae, memoratur eidem Platoni de Rep. I. Alius porro, frater Dionysodori, Chio natus, Thuriis aliquamdiu habitans, vnde cum fratre expulsus Athenas migravit, homo in sophismatis versatissimus, cuius nomine Dialogum illum laudatissimum inscripsit Plato. Conf. Heindorf. V. Cl. ad Cratyl. pag. 14. Credendum est igitur, aut hunc, cuius patrem non nominat Plato, intellexisse auctorem nostrae epistolae, aut locum illum Symposii, vbi laudatur *Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος καὶ Εὐθύδημος ὁ Διοκλέους*, in animo habentem memoria lapsum confudisse duo haec nomina et pro *Γλαύκωνος* posuisse *Γλύκωνος*. [O.]

Ἐπικράτεια τὸν Σακεσφόρον] Meminit huius Epicratidis Aristophanes quoque in Ecclesiaz. v. 71., vbi Scholiastes haec observat: *Ἐπικράτης ἦν ῥήτωρ καὶ δημαγωγός· οὗτος μέγαν πώγωνα ἔχων ἐπεκαλεῖτο Σακεσφόρος. Καὶ Πλάτων ὁ κωμικός φησι·*

Ἄναξ ὑπὴνῆς Ἐπικράτης σακεσφόρος.

Dictus itaque Epicrates *σακεσφόρος*, quod ea latitudine illius barba esset, vt scutum referret. Vid. Tanaq. Fabr. ad Aristophan. l. l. Euryptolemi mentionem apud veteres frustra quaesivi. [O.]

ὥς εἰ καὶ Περικλεῖ γε τῷ Ξανθίππῳ] Sic Goettingensis. Allatius omittit *καὶ*. En certissimum indicium *νοθείας* nostrae epistolae. Nouimus enim ex Thucydide Lib. II. Cap. 65. Periclem anno tertio belli Peloponnesiaci Ol. 87. 3. adeoque multis annis ante datam hanc epistolam pestilentia decessisse. [O.] Nimium videris ex hoc loco probaturus esse. Non enim fingitur Pericles etiamnum vixisse, quum haec epistola scriberetur sed dicitur, quid ille olim facturus fuisset, nisi bellis atque imperio distentus esset. [*Bremi.*]

Καὶ νῦν ἴσμεν, ὁποῖος εἶ, Ἀντισθένας γὰρ παρὰ σέ φοιτᾷ] Alius habet: *ἴσμεν, ὁποῖος εἶ, ὅτι νῦν Ἀντισθένας παρὰ σέ φοιτᾷ.* [*Allat.*]

τῶν ὑποδημάτων χρώμενος] Χρῆσθαι cum genitio constructum prorsus soloecum est. Nescio, an auctor ponere voluerit τῶν ὑποδημάτων, dativum formae Doricae, pro τοῦν ὑποδημάτων. [Bremi.]

τί γάρ ἄλλο πράττει] Vert.: *quid tandem aliud facit?* vel: *dic mihi, quid aliud facit?* Vide Hermann. ad Aristophan. Nubb. v. 192. et ad Viger. pag. 790. n. 300. [O.]

ἅπαντας Ἀθηναίως] Doricam formam restituit Koenius ad Gregor. Corinth. pag. 319. ed. Schaefer. Editio Allatii habet ἅπαντας Ἀθηναίων. [O.]

ὅποσον σοι ἐγὼ φίλος] Alius ὅποσον δὲ ἐγὼ φίλος. [Allat.]

ὁ ῥαστώναν] Articulum addidi e Codice Goettingensi. [O.]

ἀποδεχόμενος] Alius ἀποδεχόμεθα. [Allat.]

Σὺ δ' ὁμολογῶν] Alius ἄλλ' ὁμολογῶν. Alius σοι δὲ ὁμολογῶν. [Allat.]

εὐλόγως ἐρωτᾷν Πρόδικον] Optime vertit Allatius: *oportunitis interrogatiunculis Prodicum pungere.* [O.]

τὼς δὲ ἔχοντας βαθεῖς τὼς πώγωνας καὶ τὼς σκίπωνας] Haec fuerunt Cynicae familiae insignia, quae primus assumpsit Antisthenes teste Laertio Lib. II. §. 13.: καὶ πρῶτος ἐδίπλωσε τὸν τρίβωνα, καὶ μόνῳ αὐτῷ ἐχρῆτο, βάκτρον τε ἀνέλαβε καὶ πήραν. Hinc facete Diogenes in epistola ad Anaxilaum Agamemnoni se comparat: Πυθαγόρας ἐαυτὸν ἔλεγεν Εὐφορβον γεγενῆσθαι τὸν Πάνθου· ἐγὼ δὲ νέον ἑμαυτὸν ἐπέγων Ἀγαμέμνονα. Σκῆπτρόν τε γὰρ ἐμοῦ ἐστὶ τὸ βάκτρον, καὶ χλαμὺς ὁ διπλοῦς τρίβων. Ἡ δὲ πήρα παρὰ δέξματος ἀλλαγὴν ἄσπει. Εἰ δὲ μὴ καρηκομῶ, νέος ἦν Ἀγαμέμνων· γέρον δ' ἂν γενόμενος ἐπιλοπόρησε. Τοιαῦτα γὰρ ἄξιον φρονεῖν καὶ λέγειν πρὸς τὸν Αὐτὸς ἔφα γάσκοντα. Conf. Is. Casaubon. ad Laertii l. I. Articulum τὼς ante πώγωνας omittit Codex Goetting. [O.]

ἐγέλασας τὰς ἀλαζονείας] Ita, vt de aliis taceam, narrat Laertius, Antisthenem inuerso pallio discissam partem in prospectum omnium obiecisse; quod intuitum Socratem: Video, dixisse, per pallium inanem tuam gloriae cupiditatem: ὁρῶ σου διὰ τοῦ τρίβωνος τὴν φιλοδοξίαν. [Allat.]

φθειριῶντας] Similiter Pythagoristarum immunditiem et sordes perstringit Aristophon Comicus in Pythagorista apud Laertium Lib. VIII. §. 38.

— — — — — ἐσθίουσι δὲ
Ἀλλὰνὰ τε, καὶ πίνουσιν ἐπὶ τούτοις ὕδωρ·
Φθεῖρας δὲ καὶ τριβωνα, τὴν τ' ἀλουσίαν
Οὐδείς ἂν ὑπομένει τῶν νεωτέρων.

Conf. Bergler. ad Alciphron. Lib. II. Epist. II. pag. 289. ed. Wagner. [O.]

μακρὸς περιγεμένως] Ita correxit Koenius ad Gregor. Corinth. pag. 319. Et omnino observandum, Aristippum in hac epistola magis dorizare, quam in ceteris. Allatius edidit: *μακρὸς περιγεμένους*. Alius Codex Allatii habet *μακρὰς περιγεμένων*, vitiose. [O.]

Epistola 14.

Ἀισχίνης Ξενοφῶντι] Inscriptionem Epistolae e Codice Helmstadiensi restituit Wyttienbachius V. S. ad Platonis Phaedon. p. 117. recte observans, epistolam hancce (ultimam si excipias) totius collectionis Allatianae corruptissimam et difficillimam maximam partem compilatam esse e Platonis Phaedone. Allatius illam attribuit Euclidi Megarensi. Eius haec sunt verba: „Nullum alium huius epistolae auctorem, quam Euclidem „Megarenssem fuisse existimo: infra namque, ubi eos omnes, „qui morienti Socrati adfuere, enumerat, se cum Terpsione „coniungit: *ἐγὼ καὶ Τερψίων*, quos etiam in eadem re Plato „coniunxit in Phaedone. (Cap. III.): *καὶ Μεγαρόθεν Εὐκλείδης τε „καὶ Τερψίων*. Nec suo tantum nomine, sed Terpsionis etiam „dedit; habetur ex ea, quae sequitur Xenophontis ad eosdem: „*Καὶ οἱ περὶ Γρύλλον τὸν νῆα μου ἐποίουν, ὅπερ ἦν εἰκὸς αὐ- „τοὺς ποιεῖν. Καὶ ὑμεῖς δὲ εὖ πράττετε γράψαντες ἡμῖν τὰ περὶ „Σοκράτους.*“ Haec Allatius. At verbis illis *ἐγὼ καὶ Τερψίων* minime conficitur, Euclidis esse nostram epistolam. Nam et Aeschinem, cuius infra, non magis quam Euclidis, nulla fit mentio, Socrati morienti adfuisse testatur Plato in Phaedone l. l. Et ab Aeschine scriptam fuisse hanc epistolam testantur verba Xenophontis in Epistola XV. *εὖ ποιεῖτε τὸν Ἀισχίνην ἔχοντες ἐν αὐτοῖς, ὥστε γράφειν μοι.* [O.] Haec Epistola non solum prae ceteris corrupta est, sed imperita et inepta. Nam quod tractandum sibi sumpserat argumentum homuncio, rerum cum gravitate, tum gratia atque dulcedine adeo excellit, ut ingenii mediocritas iuncta diligentiae suffecerit operi conficiendo; quod et animum et mentem permoveat atque delectet. Iste vero, qui hanc epistolam temere effutit, nec a rerum

cognitione instructus erat, et scribendi rationis admodum imperitus. Hoc apparebit satis superque ex iis, quae de singulis locis monebo. [Bremi.]

"*Ἡδη μέν τρι*] Codex Goetting. "*Ἡδη μὲν*. [O.]

οἱ περὶ Γρύλλον] Male vertit Allatius: *Grylli tui familiares*. *Οἱ περὶ Γρύλλον* est *Gryllus ipse*, nil amplius. Vide de notissima hac Atticorum periphrasi intpp. ad Viger. de Idiotism. pag. 7. seq. ed. Hermann. [O.]

τὸν Γέταν] Alii, sed male, *Αίταν*. Serui nomen Atheniensibus frequens ab iis Getis, qui versus Pontum et Orientem inclinant. Strabo Lib. VII. (pag. 304. ed. Casaubon. Paris.): *τοῖς μὲν γὰρ Λάκους προσαγορεύουσι, τοὺς δὲ Γέτας. Γέτας μὲν τοὺς πρὸς τὸν Πόντον νεκλιμένους, καὶ πρὸς τὴν ἕω, Λάκους δὲ τοὺς εἰς τὰναντία πρὸς Γερμανίαν, καὶ τὰς τοῦ Ἰστροῦ πηγὰς· οὓς οἶμαι Λάκους καλεῖσθαι τὸ παλαιόν, ἀφ' οὗ καὶ τοῖς Ἀττικοῖς ἐπεπόλασε τὰ τῶν οἰκιστῶν ὀνόματα Γέται καὶ Λαδοῖ· τοῦτο γὰρ πιθανώτερον ἢ ἀπὸ τῶν Σανθῶν, οὓς καλοῦσι Λάας. et ex Strabone Stephanus in Dacia. Licet Plinius nullam aliam quam distinctionem nominis videtur agnoscere. Seruis enim ut plurimum e regionibus nomina imponebantur. Varro de Ling. Lat. Lib. VII. Glossae veteres Iuuenalis in Satyram VI. et Heladius apud Photium: *οἱ κομικοὶ τοὺς οἰκίτας τὸ μὲν πλεον ἀπὸ τοῦ γένους ἐκάλουν, οἷον Σύρον, Καρίωνα, Μίδα, Γέταν, καὶ τὰ ὅμοια· ἐκάλουν δὲ καὶ τὰ ἐξ ἐπιθέτων, ὡς ἀπὸ τοῦ χρώματος μὲν, Πυρρίαν, καὶ Ξανθίαν, ἀπὸ τοῦ τρόπου δὲ Παρμένωνα, καὶ Πιστόν, καὶ Δρόμων· ἐκάλουν δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας, ἐν ᾗ ὠνήσαντο τὸν οἰκίτην, ἐξ οὗ καὶ τοὺς Νομηνίας ὠνόμαζον. Inter alia munia cursoris saepius et tabellarii functi, tanquam qui ad perferendas litteras, codicillos aliaque eiusmodi mitterentur. Hinc illud Comici apud Aristotelis interpretes:**

Λάος πάρεστι· τί ποτ' ἀγγέλων πάρα; [Allat.]

πεπόμφεισαν] Nil mutandum; nam prius augmentum plusquamperfecti omittitur saepissime etiam apud Atticos scriptores. Exemplis citatis a Reitzio ad Lucian. Ver. Hist. I, 13. pag. 551. seq. Tom. IV. ed. Bipont. Fischero in Animaduu. ad Welheri Gramm. Graec. Tom. II. pag. 317. et Matthiae V. Cl. in Grammat. pag. 194. adde Arrian. de Exped. Alex. II. C. XI. §. 13. *ἐπεὶ καὶ Λαρεῖος τῶν τε χρημάτων τὰ πολλὰ, καὶ ὅσα ἄλλα μεγάλῃ βασιλεὺς ἐς πολυτελεῆ διαίταν καὶ στρατευομένων ὅμως συνέπεται, πεπόμφει ἐς Ἀμασκόον.* [O.]

κωλύμην] *Κωλύμη* forma rarior Thucydidi familiarissima, v. c. Lib. I. Cap. 92.: οὐδὲ γὰρ ἐπὶ κωλύμη, ἀλλὰ γνώμης παραινέσει δῆθεν τῷ κοινῷ ἐπρεσβεύσαντο (οἱ Λακεδαιμόνιοι). vbi Scholiastes: ἐπὶ κωλύμη — κωλύσει· ἰδία δὲ ἡ λέξις Θουκυδίδου. [O.]

εἶναι δὲ περὶ Λακεδαιμόνα] De protectione Xenophontis et mora apud Lacedaemonios Diogenes Laertius in Xenophonte Lib. II. (§. 52.) innuitque hic auctor (epistolae) in fine: καὶ σοι δὲ ἡ στρατεία ἦν τὸ μέγα ἐμπόδιον. [Allat.]

τὴν μιαρίαν τοῦ βυρσοδέψου Ἀνύτου etc.] Calumniatorum ac Socraticae innocentiae temeratorum certi illi fuere Anytus et Melitus: incerti Lyco, Polycrates, Polyeuctus. Hi cum magnum senem in iudicium vocare non auderent, in Bacchanalibus per risum et iocum, Aristophane in Nebulis praeunte, per summam postea licentiam accusationem instituere. Eunapius in Aedesio, Plato et Xenophon pluribus locis, Laertius in vita Socratis et alii. Quidquid de Lycone et Polyeucto sit, oculatus nobis testis instar omnium hic auctor, primas in scelere Anyto, secundas Melito, postremas Polycrati, qui et orationem conscripsit, tribuit. Sed de hac oratione alibi. [Allat.] Anyti vitam optime exponit Luzacius in Notis ad Orat. de Socrate ciue pag. 131. seqq. [O.]

καὶ ἡμῶν οἰομένων αὐτοῦς] Alius Codex legebat αὐτοῦ, sed perperam. [Allat.]

Καὶ εἴπερ Μέλिटος ἐν τῷ δικαστηρίῳ οὐδὲν ἴδιον εἶχε, κακοδαίμων ἦν ἄνθρωπος] Locus hic, sicuti et sequentes nonnulli, melioris Codicis opem exspectant, quos si ex ingenio corrigere velis, corrigas licet, omnia praeter ea, quae auctoris fuere, produces. Alius Codex legebat: καὶ εἴπερ Μέλिटος ἐν τῷ δικαστηρίῳ οὐδὲν ἴδιον κακοδαίμονος ἄνθρωπος, magis perplexe. Existimaui aliquando legendum: καὶ ἦν ἄρα Μέλिटος ἐν τῷ δικαστηρίῳ οὐδὲν ἢ κακοδαίμων ἄνθρωπος. Non tamen satisfacit, nec sententiae acumen agnosco. Quomodo enim, quid nihil de culpa participat, miser esse poterit? At eum in calumnia locum non habuisse hinc liquet: fons enim atque origo totius accusationis fuit Anytus, in quem omnem, ob varias etiam caussas adductas, culpam reiecit; nisi κακοδαίμων illud pro inepto accipiamus. Hinc illa magis arrident: καὶ εἴπερ Μέλिटος ἐν τῷ δικαστηρίῳ οὐδὲν ἴδιον εἶχεν, οὐ κακοδαίμων ἦν ἄνθρωπος. Quasi diceret, Melitum, caetera probum, nec malum, si in eo iudicio cum Anyto et aliis non communicasset, partis calu-

mniae expertem. Vbi Anytus non tantum eo indicio, sed caeteris etiam rebus singulari nequitia praeditus, pietatem ac ciues omnes laesit. Accusatione ergo illa miser Melitus, rebus aliis non fuisset infelix, ideoque infra non ῥίξα τῆς γραφῆς, sed διάκονος audit. [Allat.] Equidem lenissima mutatione loco mederi conabor legens καὶ εἴπερ Μέλitos ἐν τῷ δικαστηρίῳ οὐδὲν ἢ ἴδιον εἶχε (sic enim pro εἶχεν legit Codex Goettingensis, ceteroquin locis qui sequuntur corruptissimis et lacunosis nihil praesidii afferens), κακοδαίμων ἂν ᾦν ἄνθρωπος, hoc sensu: Si Melitus in hoc iudicio nil nisi sua protulisset, fuisset sane (vel comparuisset) misellus homo. De significato v. κακοδαίμων pro misello homine, i. e. inepto, stolido, dementi (vt nos dicimus ein armer Tropf), dubitari nequit. Sic enim Aelianus V. H. XI. Cap. 10. de Zoilo: καὶ ψογερός ᾦν ὁ κακοδαίμων. Et eodem sensu κακοδαιμονίαν cum ἀμαθία coniungit Xenophon Memorabb. Lib. III. C. II. §. 18. Οὐκ ἂν πολλὴ ἀμαθία εἴη καὶ κακοδαιμονία, τοῖς ἐπ' ὠφελείᾳ πεποιημένοις οὐ χρῆσθαι. Sic etiam κακοδαιμονεῖν legimus ap. Demosthenem in Orat. de Chersones. pag. 93. ed. Reisk.: κακοδαιμονοῦσι γὰρ ἄνθρωποι, καὶ ὑπερβάλλουσιν ἀνοίᾳ; πάνν γε. Eodem sensu λόγος ὁ ἄθλιος infra in nostra epistola. [O.]

δι' ὃν Σωκράτης ἔλεγεν αὐτὸς ἐν τοῖς νέοις ἄφροντα εἶναι τὰ περὶ βύρσας, εἴ ποτε διαλέγοιτο etc.] Locus non minus difficilis et implicatus. Executiam tenebras, etsi non omnes, si potero. Xenophon in Apologia Socratis refert: Socratem Anytum reprehendisse, quod filium in coriaria arte, ipse reipublicae dignitatibus auctus, instrueret; filium in eo exercitio non perdurasse, et curatoris tandem oscitantia multibum merobibumque (tu lagenam dicas) pessime mortem oppetiisse, quem secutus est non minus infamis pater. (§. 29.): λέγεται δὲ (Σωκράτης) καὶ Ἄνυτον παριόντα ἰδὼν εἰπεῖν· Ἄλλ' ὁ μὲν ἀνὴρ ὅδε γε κυδρός, ὥς μέγα τι καὶ καλὸν διαπεπραγμένος, εἰ ἀπέκτονέ με, ὅτι αὐτὸν τῶν μεγίστων ὑπὸ τῆς πόλεως ὀρώων ἀξιούμενον, οὐκ ἔφην χρῆναι τὸν υἱὸν περὶ βύρσας παιδεύειν. et (§. 30. 31.): ὥστε φησὶ αὐτὸν ἐπὶ τῇ δουλοπρεπεῖ διατριβῇ, ἣν ὁ πατὴρ αὐτῷ παρεσκεύασεν, οὐ διαμενεῖν· διὰ δὲ τὸ μηδένα ἔχειν σπουδαῖον ἐπιμελητὴν προσπεσσοῦσθαι τινι αἰσχρᾷ ἐπιθυμίᾳ, καὶ προβήσεσθαι μέντοι πόρρω μοχθηρίας. Ταῦτα δὲ εἰπὼν οὐκ ἔφευγε· ἀλλ' ὁ νεανίσκος ἡσθεὶς οἶνω, οὔτε νυκτός, οὔτε ἡμέρας ἐπαύσατο πίνων, καὶ τέλος οὔτε τῇ ἑαυτοῦ πόλει, οὔτε τοῖς φίλοις, οὔτε αὐτῷ ἄξιος οὐδενὸς ἐγένετο. Αὐτὸς μὲν δὴ διὰ τὴν τοῦ υἱοῦ πονηρὰν παιδείαν, καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ ἀγνωμοσύνην ἔτι καὶ τετελευτηῖν οὐκ ἐγγύς· κακοδοξίας. Similia sunt, quae habet Libanius

in Apologia Socratis: Μεμνημένος δὴ συντοτόμων καὶ βροσδε-
 ψῶν, καὶ τῶν ἀλουργὰ ποιούντων ἔργα, καὶ τῶν ἐπὶ ταῖς ἄλλαις
 τέχναις, καὶ λέγον, ὡς ἐφ' ὅτῃ τις διατρίβει, τοῦτ' ἂν εἰδείη μᾶλ-
 λον ἑτέρου, καὶ καλῶς ἂν κατίδοι φανλότητα τῶν ἐν ἑαυτῷ, καὶ
 τοῦναντίον ἐπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐπὶ τοῦτον Ἄνυτον ἤγετο,
 ᾧ τὸ μὲν ἀπὸ βροσῶν εὐπορεῖν οὐκ ἐφαίνετο δεινόν, τῷ δὲ λόγῳ
 τῆς ἐργασίας ἀγανακτεῖ. Καὶ τὸ μὲν ἔργον οὐκ ἔφυγε, δυσχεραί-
 νει δὲ τὸ ῥῆμα. Cuius artis nomen adeo indignabatur ac fasti-
 diebat, ut post accusationem promulgatam promiserit Socrati,
 si desisteret a detestandae artis mentione, cum ipso in gratiam
 rediturum, deleturumque accusationem. Idem: ἤδη δὲ τῆς γρα-
 φῆς ἐπεννηνεγμένης καὶ τῆς αἰτίας κεκηρυγμένης, περὶ σπουδῶν
 προσέειπε Σωκράτει, τὸν μὲν ἀξίων ἀποστήναι τοῦ μεμνησθαι
 τῆς τέχνης, αὐτὸς δὲ ὑπισχνούμενος διαγράψασθαι τὴν γραφήν.
 Colligitur itaque, potissimam offensionis causam eam fuisse,
 quod Socrates, libero alias animo atque ingenio, et procaci in
 reprehendendis civium vitiis lingua, artis vilitatem obliiceret,
 quam ille, licet ad honestiora aptissimus, summo nisu ample-
 ctebatur et filium etiam illiberali operi mancipavit. Coriariorum
 itaque arte locuples coriorum mentione indignabatur, et cum
 opes non deuitaret, nomen tamen illius fastidiebat, exprobran-
 tique Socrati palam et inter sodales offensus inimicitias exercuit.
 Legerem itaque: δι' ὧν Σωκράτης ἔλεγεν πρὸς αὐτὸν ἀρρήτα εἶναι
 τὰ περὶ βύρσας, εἴ ποτε διαλέγοιτο etc. [Allat.] Codex Goettin-
 gensis pro αὐτὸς habet αὐτὸν. Allatii correctionem si sequamur,
 locus ita erit vertendus: *propterea* (scil. accusavit Anytus Socra-
 tem) *quod* Socrates illi dixerat, *artem coriariorum ipsi indecoram*
esse, si quando dissererat (scil. Socrates). Sed an verba ἀρρήτα
 εἶναι τὰ περὶ βύρσας hoc significare possint, equidem valde du-
 bito, et optatius hoc sensu foret alienissimus, sed scribendum
 fuisset εἴ ποτε διελέγετο. Equidem puto, post verba ἣν μὲν γὰρ
 ἡ εἴξω τῆς γραφῆς Ἄνυτος aliquid excidisse, ad quod referendum
 sit δι' ὧν etc. et sequentia ita lego: δι' ὧν τῷ Σωκράτῃ (vel Σω-
 κράτει) ἔλεγεν αὐτὸς (scil. Anytus), ἐν τοῖς νέοις ἀρρήτα εἶναι τὰ
 περὶ βύρσας, εἴ ποτε διαλέγοιτο, hoc sensu: *propterea dixit Socrati*
Anytus, nullam amplius mentionem faciendam esse artis coriariae
coram adolescentibus, si quando dissereret etc. Quae emendatio,
 si quid video, cum contextui apta est, tum iis convenit, quae
 attulit Libanius in loco ab Allatio citato. [O.]

εἴ ποτε διαλέγοιτο καὶ κατασκευάζοι περὶ τοῦ ἐπι-
 στήμην ἔχοντος προσεῖναι τοῦτοῖς τοῖς πράγμασιν,
 οἷς προσίασιν] Allatius haec verba in versione sua sic expres-

sit: *demonstrabatque, rebus, quibus incumbunt, animum aduertendum esse ab iis, qui earum cognitionem tenent, hanc notam subiiciens: „Pro optima itaque constitutione reipublicae illud „Socrates, tanquam in primis necessarium, suggerebat, vt vnus- „quisque eas res, ad quas animum addixerat, perpetuo pertractaret. Qui enim aliud atque aliud munus suscipiunt, nihil „exquisite perficere; at qui rebus iisdem perpetuo occupantur, „plurimum aliis praestare. Nec ad aliud respexit Isocrates in „laudatione Busiridis: αὐτῷ τοῖς αὐτοῖς τὰς αὐτὰς πράξεις μετα- „χειριζέσθαι προσέταξεν, εἰδὼς τοὺς μὲν μεταβαλλομένους τὰς „ἐργασίας, πρὸς οὐδὲν τῶν ἔργων ἀκριβῶς ἔχοντας, τοὺς δὲ ἐπὶ „ταῖς αὐταῖς πράξεσι συνεχῶς ἐπιμένοντας, εἰς ὑπερβολὴν ἕνασθαι „ἀποτελοῦντας. Τοιγαροῦν καὶ πρὸς τὰς τέχνας ἐνρῆσομεν αὐτοὺς „πλεῖστον διαφέροντας τῶν περὶ τὰς αὐτὰς ἐπιστήμας, ἢ τοὺς ἄλλους „δημιουργοὺς τῶν ἰδιωτῶν. Hinc etiam praeceptum Pythagoricum fuit in aureo carmine (v. 30): Πρῆσσε δὲ μηδὲν τῶν „μὴ πίστασαι, et Prouerbum: *Quam quisque norit artem, in hac „se exerceat.* Et Plinius Lib. I. Epist. 18. *Aut si tutius putas illud „cautissimi cuiusque praeceptum: Quod dubitas ne feceris, id „ipsum rescribe.* Sic M. Cicero de Offic. Lib. I. *Quocirca bene „praecipunt, qui vetant quicquam agere, quod dubites, aequum „sit an iniquum.*“ Haec Allatius. Vulgata lectio si sana est, sensus hic erit: *si quando dissereret Socrates, doceretque* (nam id significat *κατασκευάζει*, vid. Sturz. in Lex. Xenophont.), *vt, quam quis aggredi vellet, illam sciens prudensque aggredetur: vt sit ἐπιστήμην ἔχοντας προσεῖναι* i. q. *ἐπισταμένως προσεῖναι τοῖς πράγμασι.* Sed mihi videtur locus in mendo cubare, inprimis ob sequentia verba: *οὕτως οἱ ἐπαγγελλόμενοι ὅτιοῦν πράττειν etc.* Quare legendum censeo: *καὶ κατασκευάζει πρὸς τοὺς ἐπιστήμην ἔχοντας προσεῖναι* (ἐν) *τούτοις τοῖς πράγμασιν, οἷς προσείσιν*, hoc sensu: *si quando doceret Socrates* (praeciperet adolescentibus), *vt earum rerum, quas aggredi vellent, peritissimos adirent* (scil. ad illas addiscendas), vt e. c. in medicina Acumenum, in musica Damonem et Connum. [O.]*

Οὕτως οἱ ἐπαγγελλόμενοι ὅτιοῦν πράττειν... ἀκούομεν τὸν μαθόντα τὰ ἰατρικὰ] Videntur aliqua deesse post v. *πράττειν.* Adderem: *ἐκεῖνο πράττουσιν, ὃ ἐπαγγέλλονται, οἷον ἴσμεν Ἀκουμένον.* Cum enim duo commemoret auctor epistolae, medicinam et musicam, duo, quos hic nominat, Damon et Connus musicae operam dederunt, neque vllus ex his, quod constet, medicinae. Quare nomen illud nobis quaerendum fuit. Ex syllabis itaque textus corrigo Ἀκουμένον.

Hic enim celebris sua tempestate medicus Eryximachi pater fuit. Eius meminit Plato in Protagora, et in Phaedro Cap. I. τῷ δὲ σὺ καὶ ἐμῷ ἐταίρῳ πειθόμενος Ἀκουμένῳ, κατὰ τὰς ὁδοὺς ποιοῦμαι τοὺς περιπάτους· φησὶ γὰρ ἀνοσιπτότερος τῶν ἐν τοῖς δρόμοις εἶναι. Xenophon item Ἀπομνημ. III. (XIII. 2.): "Ἄλλον δὲ λέγοντος, ὅτι ἀγῶν ἐσθίου, Ἀκουμένος, ἔφη, τούτου φάρμακον ἀγαθὸν διδάσκει. Scio, inter Stephanum et Leunclavium litem pro hoc nomine acerbissimam ortam. Rationes tamen Leunclavii non eae sunt, quae me a Bessarionis, Brodaeii, aliorumque sententia dinellant. [Allat.] Pro ἐπαγγελλόμενοι Goettingensis habet ἀπαγγελλόμενοι. Equidem emendationem sagacissimam Allatii secutus locum sic constituo: οὕτως οἱ ἐπαγγελλόμενοι ὁτιοῦν πράττειν ἐκείνο πράττουσιν ὃ ἐπαγγέλλονται, οἷον ἀκούομεν Ἀκουμένον τὸν μαθόντα τὰ ἱατρικὰ etc. Nomen Ἀκουμένον in depravatissimo Allatii Codice absorptum fuit a praecedenti ἀκούομεν, i. q. ἴσμεν, novimus, comperimus. τὸν μαθόντα τὰ ἱατρικὰ verto *doctum, peritissimum in medicina*, nisi malimus interpretari *doctentem medicinam*, quam τοῦ μαθητῆν aliorumque verborum neutrorum significationem transitivam multis illustrent Abreschius ad Thom. Mag. v. ἐλπίζω pag. 298. ed. Bernard. et Zeune ad Vig. pag. 194. seq. ed. Hermann. [O.]

καὶ τὰ μουσικὰ Δάμονά τε] Damon, insignis musicus, elogio Platonis insignior, διδάσκαλος μουσικῶν ἀνδρῶν χαριέστατος οὐ μόνον τὴν μουσικὴν, ἀλλὰ καὶ τ' ἄλλα, ὅποσα βούλει, ἄξιος συνδιατρίβειν τηλικούτοις νεανίσκοις, in Lachete (pag. 164. Tom. V. ed. Bipont.), Agathoclis auditor, Periclis, Socratis, Cliniae aliorumque in musicis praeceptor, Prodicus familiaris. Tandem Atheniensium iudicio in exilium pulsus. Libanius in Apologia Socratis: Δάμων δὲ, εἰ μὲν ἡδίκηει, καλῶς ἐκβέβηται, εἰ δὲ συνοφαντεῖ, τὸ κρεῖττον ἢν μὴδ' ἐκείνο τοῦτο παθεῖν, ἢ δι' ἐκείνον, καὶ Σωκράτην· καὶ τοι φησὶν ἐπ' ἐλάττωσιν αἰτίαις ἐξελαθῆναι τὸν Δάμονα, αὕτη δὲ μὴδὲ ὑπ' ἐχθρῶν κρινόμενον. Nec damnatum hunc Damonem alium fuisse, quam illum, de quo hic sermo est, docet Plutarchus in vita Aristidis: ὅπου καὶ Δάμων ὁ Περικλέους διδάσκαλος, ὅτι τῷ φρονεῖν ἐδύκει τις εἶναι περικτὸς, ἐξωστρακίσθη. et Laertius in Socrate: ἀκούσας δὲ Ἀναξαγόρου κατὰ τινάς, ἀλλὰ καὶ Δάμονος, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς, μετὰ τὴν ἐκείνου καταδίκην διήκουσεν Ἀρχελαίου τοῦ φρυγικοῦ. [Allat.]

καὶ Κόννον τὸν Μητροβίου] Alter iste musicus citharista, Socratis praeceptor, ut habetur in Platonis Menexeno (Cap. III.): Λέγω γάρ (Ἀσπασίαν) καὶ Κόννον γε, τὸν Μητροβίου. οὗτοι γὰρ μοι δύο εἰσὶ διδάσκαλοι, ὃ μὲν μουσικῆς, ἡ δὲ ῥη-

τορικῆς. et in Euthydemo: ἀνεμνήσθην οὖν τοῦ Κόννου, ὅτι μοι κρείνους χαλεπαίνει ἐκαστοτε, ὅταν αὐτῷ μὴ ὑπείκω, ἐπειτὰ μου ἥττον ἐπιμελεῖται, ὡς ἀμαθοῦς ὄντος. et: ἀλλ' ἐγὼ ἐν μόνον φοβοῦμαι, μὴ αὐτὸς ὄνειδος τοῖν ξένοιν περιάρω, ὥσπερ Κόννω τῷ Μητροβίου τῷ κιθαριστῇ, ὃς ἐμὲ διδάσκει ἔτι καὶ νῦν κιθαρίζειν. Ὁρῶντες οὖν οἱ παῖδες οἱ συμφοιτῆται μοι ἐμοῦ καταγελοῖσι καὶ τὸν Κόννον καλοῦσι γεροντοδιδάσκαλον. Cicero item Epist. ad Familiares (IX. 22.): *Socratem fidibus docuit nobilissimus fidicen: is Connus vocitatus est. Nec Connus tantum, sed et alios plures, quorum opera ad capessendas artes Socrates usus est, Maximus Tyrius Dissert. 38. in unum veluti fascem collegit: ὃς γε καὶ εἰς Ἀσπασίας τῆς Μιλησίας παρακλεῖν Καλλιὰ τὸν υἱὸν πέμπειν, εἰς γυναικὸς ἄνδρα· καὶ αὐτὸς τηλικούτος ὢν παρ' ἐκείνην φοιτᾷς, καὶ οὐδὲ αὕτη σοι ἄρκει διδάσκαλος, ἀλλ' ἐρανίζεις παρὰ μὲν Διοτίμας τὰ ἐρωτικά, παρὰ δὲ Κόννου τὰ μουσικά, παρὰ δὲ Εὐήνου τὰ ποιητικά, παρὰ δὲ Ἰσχομάχου τὰ γεωρικά, παρὰ δὲ Θεοδώρου τὰ γεωμετρικά. [Allat.] Conf. Gottleber. ad Platon. Menexen. l. l. [O.]*

ὡς μὴ ἐργασόμενος αὐτὰ] Codex Goetting. ὡς μὴ ἐργασομένοις, male. [O.]

ὁπότεν οἱ νῦν αὐτοῦ ἀκροασάμενοι Σωκράτους . . . . ἀχρεῖ νῦν οὔτε τὸ βῆμα αὐτὸν τρέφειν . . . . οὐ κατατετόλμηται . . . . καὶ διεξηγήσατο αὐτῷ ἄλλη τέχνη . . . . κὰν πολλάκις περικρύπτηται etc.] Locus corruptissimus et foede lacerus, qui meliorum Codicum opem expectat. Allatius hanc putat fuisse verborum sententiam: „Neque enim similium pudebat Anytum, quando illius filii, licet operam dederint Socrati, ad hunc diem non tantum profecere, vt sibi ex tribunali causas agendo pararent alimenta. Neque enim alteri exercitio applicauerat ille, licet saepius Plutonis galea indutus, vel Gygae annulum gestans latere se existimet, ciuesque in iudicium vocet. Victum namque sibi ex coriis suppeditat.“ [O.]

ἄδον κυνῆν] κυνῆν legunt alii, sed male. Notum proverbium *Orci galea* apud Erasum (Chil. II. Cent. X. 74.). Plato etiam Libro de Republica X. [pag. 518. Tom. VII. ed. Bipont.] haec duo coniunxit: καὶ ποιητέον εἶναι αὐτῇ ψυχῇ τὰ δίκαια, ἐάν τ' ἔχη τοῦ Γύγου δακτύλιον, ἐάν τε μὴ, καὶ πρὸς τοιοῦτῳ δακτυλίῳ τὴν Ἀΐδος κυνῆν. [Allat.] Scholia Ruhnkenii ad Platonis l. l. Νέφος τὴν Ἀΐδος κυνῆν φασιν ἀθάνατον καὶ ἀφανὲς, ἥτοι ἀορασίαν, ὃ περιβάλλονται οἱ θεοί, ὅταν ἐθέλωσιν ἀλλήλοις μὴ γινώσκειν

σθαι. εἰληπται δὲ εἰς παροιμίαν ἐπὶ τῶν ἀφανῶς τι ποιούν-
των. [O.]

ἢ τὸν Γύγον δακτύλιον] Aliud prouerbium pro eadem
sententia melius explicanda. Licet enim Anytus vel Orci galea
sepiens se, vel Gygis annulum gestans, quae homines inuisibi-
les faciunt, abscondat artem illam suam putidam ac foeculen-
tam, gestiatque se ad alia munera laudabilia incumbere, non id
impetrabit vsquam, vt alii id ita esse credant: nolens enim vo-
lensque coriaria arte sibi necessaria parat. Fuse de natura hu-
ius annuli Plato de Republica Lib. II. (pag. 211. seq.). [Allat.]
et ex Platone Cicero de Offic. III. 9. Anytum Orci galea tectum
et Gygis annulum gestantem fingit auctor Epistolae, quia in
accusando Socrate ipse in occulto latuit, Melito suo, quid di-
ceret, suggerens. [O.]

καὶ δίκας γράφεται] Sic edidi e Codice Goettingensi
pro δίκην editionis Allatii. [O.]

Τὸ μὲν οὖν ὄνομα, ὥσπερ ἔφην, ἣν Μελίτου] ὥσπερ
ἔφην in aliis desideratur. In scripto etenim iudicibus oblato
contra Socratem nulla Anyti mentio est; sed Melitus vnuer-
sum iudicium in semet solum assumit: ἀντωμοσίαν Graeci di-
xerunt. Illud ex Fauorino habuit Laertius (II. §. 40.): ἡ δὲ ἀν-
τωμοσία τῆς δίκης τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον· ἀνάκειται γὰρ ἔτι καὶ
νῦν, φησὶ Φαβωρίνος, ἐν τῷ Μητροφῷ· Τάδε ἐγράψατο καὶ ἀν-
τωμολογήσατο Μέλitos Μελίτου Πιτθεὺς Σωκράτει Σωφρονίσκου
Ἀλωπεκῆθεν· ἀδικεῖ Σωκράτης, οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς,
οὐ νομίζον, ἕτερα δὲ καὶνὰ δαιμόνια εἰσηγούμενος, ἀδικεῖ δὲ καὶ
τοὺς νέους διαφθείρων· τίμημα θάνατος. [Allat.]

τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ καὶ διακόνον] Μαθητὴν Anyti
Melitum appellat auctor epistolae, quia persuasus, inductus fue-
rat ab illo ad accusandum Socratem. Quod testatur etiam Laer-
tius Lib. II. §. 38.: ἔπειτα καὶ Μέλitos συνέπεισεν ἀπενέγκασθαι
κατ' αὐτοῦ γραφὴν ἀσεβείας καὶ τῶν νέων διαφθορᾶς. [O.]

ὥσπερ ἐν τραγωδίᾳ] ὥσπερ pro ὡς, quod Allatius ha-
bet, restitui e Codice Goettingensi, cum sit significantius:
plane vt in tragoedia. Vid. Zeun. ad Viger. pag. 441. Herm.
[O.]

ὑπεκρίνετο Μενοικέα τὸν φιλόσοφον] Pro vita at-
que salute ciuium se maxime excruciaci, accusator iste Socratis
dictitabat, simulabatque se non alia, quam patriae causa, quam
a Socrate et nouorum Deorum cultu et corruptela iuuenum per-

ditam ingemiscebat, iudicium subire. In eo Menoecea philosophum imitari scribit epistolae auctor. Menoecea non alium, quam Creontis filium puto, qui patriae suum largitus est sanguinem. Vocatur philosophus, non quod re ipsa philosophus fuerit, sed quod digna philosopho gesserit, et, vt decebat philosophum, honestissime pro patria vitam posuerit: vel quod Anytus ipse philosophum simulans, quasi in tragoedia recitaret, Menoecei partes sibi assumeret. De Menoeceo Cicero Tusc. Quaest. Lib. I. (Cap. 48.) et Pausanias in Boeoticis (Lib. IX. C. 25.). Nec praeter rem est Simplicii in Enchiridion Epicteti sententia (Cap. IX. pag. 60. ed. Salmas.): καὶ αὐτὸ γὰρ τοῦτο τὸ μετὰ κινδύνων ἐλέσθαι τὸ ἀγαθόν, καὶ μὴ ἀταλαιπώρως, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ, μεγίστην εὐφροσύνην τοῖς κατὰ φέσιν διακειμένοις ἐνδείκνυται, καὶ δηλοῦσιν οἱ Μενονεῖς, καὶ ὅσοι τὸν ὑπὲρ πατρίδος εἶλοντο θάνατον. [Allat.] Ineptissimum est Menoecea philosophum nominari, vt si quis M. Curium, aut recentioris aevi Winkelriedium nostrum philosophum appellauerit. Adeo ineptum hoc est, vt ne hunc quidem auctorem huius culpaie incusare velim. Potuisset saltem τὸν ὄντως φιλόσοφον. Quid multa? Puto scriptorem dedisse ὁ φιλόσοφος, vt referat ironice dictum ad Melitum. [Bremi.]

ἀφ' οὗ ἡ γυνάκτει] Allatius vertit: *sub cuius persona dolebat*. Vertendum potius: *eius ad exemplum* (ab illo quasi mutatus) *dolebat*. [O.]

ὥς ἡ πόλις ἀδικοῖτο ὑπὸ τούτων ἢ αὐτῇ] Alii [et Goettingensis. O.] legunt ἐν αὐτῇ nullo sensu. Ego legērem ἢ αὐτοῦ. His enim verbis, dum urbem sibi vindicat, suamque esse comminiscitur, maioris ac tenerioris amoris indicium dat. Namque dum res reipublicae vti nostras curamus, non possumus intensiori studio prouinciam exequi: πολίτον γὰρ ἐστὶ δικαίον, vt aiebat Lycurgus contra Leocratem, μὴ διὰ τὰς ἰδίας ἐχθρας εἰς τὰς κοινὰς κρίσεις καθιστάναι τοὺς τὴν πόλιν μηδὲν ἀδικοῦντας, ἀλλὰ τοὺς εἰς τὴν πατρίδα τι παρανομοῦντας ἰδίους ἐχθροὺς εἶναι νομίζειν, καὶ τὰ κοινὰ τῶν ἀδικημάτων κοινὰ καὶ τὰς προφάσεις ἔχειν τῆς πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς. Aegre itaque fert Anytus, urbem Atheniensem suam tam male a Socrate haberi. Hinc etiam Socrates in Apologia apud Platonem suo more dissimulans φιλόπολιν vocauit (C. 10.): πρὸς δὲ Μέλιτον τὸν ἀγαθόν, καὶ φιλόπολιν, ὥς φησι, καὶ τοὺς ὑστέρους μετὰ ταῦτα πειράσσομαι ἀπολογήσασθαι. [Allat.] Equidem non video, cur non tolerari possit vulgata lectio hoc sensu: dictitabat Melitus, verendum esse, ne, indemnato Socrate, ab eo eiusque similibus non

singuli tantum, sed ipsa patria, h. e. vniversa respublica detrimentum capiat. [O.] Sententiam loci recte vindicasti, sed ἢ delendum ante αὐτή. Nam ὁ αὐτὸς significat idem, αὐτὸς ipso. [Bremi.]

‘Ο δὲ λόγος ὁ ἄθλιος ἤθελέ σ’ εἶναι ἐνθάδε] Alii habent θελήσαι, male. [Allat.]

καὶ ἐγελάσας αὖ] Codex Allatii habet καὶ ἐγελάσας αὖ. De quo elegantissimo Atticismo vid. Bast. ad Gregor. Corinth. pag. 44. ed. Schaefer. Ita Maximus Tyrius Dissert. XI. §. 7. ἐπεὶ οὗτον καὶ εὗξάτο αὖ τοῖς θεοῖς. [O.] Num scriptor in particulæ αὖ repetitione elegantiam sectatus sit, affirmare nolim. Sed canonem illum saepe decantatum de vocula αὖ pleonastice duplicata vel triplicata grauib. argumentis et eximio acumine impugnauit Hermannus ad Viger. pag. 780. [Bremi.]

ἣν δὲ Πολυκράτους] De Polycrate sophista vide infra Dissertationem Bentleii §. 6. [O.]

ὃν ἐκεῖνος, ὥς περ ἐν διδασκάλῳ παῖδες τὰς ῥήσεις λέγοντες, ἀναβὰς ὁπότε κατηγορεῖ, ἐδεδίει τε] ἐν διδασκάλῳ pro ἐν διδασκαλείῳ, quod Allatius habet, reposui ex optimo Codice Goettingensi. ἐν διδασκάλῳ, scil. οἴῳ, de qua Atticis scriptoribus frequentissima ellipsi vid. L. Bos et Schaefer. de Ellips. Gr. pag. 344. seq. ὃν ἐκεῖνος, scil. λέγων, quod supplendum ex seq. λέγοντες. [O.] Constructio totius loci dura et barbara. Sed similem vix inueneris. Si relatiuum vel quadam ratione iungi posset cum verbo suae enuntiationis, vel si adesset enuntiatio interposita, tum tolerabilis esset constructio. [Bremi.]

ἀναβὰς] Ascendebant enim in suggestum ante iudices, sicque orationem habebant. Hinc eorum καταβάντων in hac eadem causa contra Platonem, vt ex Iusto Tiberiensi refert Laertius (Lib. II. §. 41.): κρινόμενον δ’ αὐτοῦ, φησὶν ὁ Ἰουδτος ὁ Τιβεριεὺς ἐν τῷ στέμματι, Πλάτωνα ἀναβῆναι ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ εἰπεῖν· Νεώτατος ὢν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἐπὶ τὸ βῆμα ἀναβάντων, τοὺς δικαστὰς ἐμποῆσαι, Καταβάντων, τοῦτ’ ἐστὶ, κατὰβηθι. Et hoc ἀναβαίνειν idem est ac εἰς τὸ βῆμα ἀναβαίνειν. Vsus est etiam Plato in Apologia Socratis (§. 22.): χρεὴν δὴ πονεῖν, εἰ τέ τινες αὐτῶν πρεσβύτεροι γεγόμενοι ἔγνωσαν, ὅτι νέοις οὖσαν αὐτοῖς ἐγὼ κακὸν πώποτε τι συνεβούλευσα, νυνὶ αὐτοὺς ἀναβαίνοντας ἐμοῦ κατηγορεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι. Libanius (in Apologia Socratis): Καὶ γὰρ αὖν εἶη δεινὸν ἐπὶ μὲν Μελίτῳ, καὶ ταῖς παρ’ ἐκείνῳ λοιδορίαις Ἄντον ἀναβῆναι λόγον κακοῦθι τε καὶ μακρόν

κρούζοντα. et infra: ὥστε οὐ τῷ φεύγοντι συνήγορήσων μᾶλλον ἀνέβην, ἢ τῶν ἐμὴν συμφερόντων ποιησόμενος πρόνοιαν. Etsi nonnemo in eodem Socratico argumento in alium sensum detorquere conatus est. [Allat.]

ἀπεστρέφετο] Allatius vertit *auersari* (scil. coepit), pessime. Ἀποστρέφεται h. l. est *auferri*, *auerti ab orationis tramite*, *aus dem Concepte kommen*, quo sensu declinandi, aberrandi a via, vsitatio tamen Graecis est actiua forma. Ita Xenophon Lib. III. Cap. IV. §. 12: ὁ δὲ Ἀγασίλαος, ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Καρίαν ἵεναι, εὐθὺς τὰναντία ἐπιστρέψας ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο. et transitivae Longinus de Sublimi Sect. XXII. 2. (de Herodoto): ἔπειτα δὲ τὴν τῶν νοημάτων ἀπέστρεψε τάξιν. [O.]

Καλλιπίδῃ τῷ ὑποκριτῇ] Callipides tragoediarum histrio: eius meminit Plutarchus in Apophthegmatis Laconicis [II, 9. et Xenophon Sympos. III, 11. O.]. Sicut ergo Callipides non ipse tragoedias conscribat, sed ab aliis conscriptas ex memoria in theatro ad populum recitans saepissime dicendorum oblitus, haerebat ac contorquebat se, quousque ab aliis, quibus id oneris erat, verba et sententiae suggererentur ex scripto; ita et Anytus, cum non ex propriis diceret, varie propter verborum obliuionem conflictatus, tandem peruersae orationi male finem posuit, licet non deessent, qui ipsi verba suggererent. [Allat.]

ἐννενοήθη] Codex Goetting. ἐννενοήθη, cum duplici ν. [O.]

ἢ ὅτι ἀγῶνα ἀγωνίζοιτο] Alii [et Goettingensis. O.] legunt: ἢ ἀγῶνα ὅτι ἀγωνίζοιτο. [Allat.]

καὶ — ὅποιον γὰρ, αὐτὸς οἶδας — μευιδιάσας βλοσυρόν τι] Ita locus interpungendus, hoc sensu: *Et — nosti enim ipse, quale id sit — subridens acri quadam ratione*. Ceterum aetatem suam prodit per formam οἶδας, qua Attici non vtuntur, non ignorans ceteroquin formam Atticis vsitatam, vt patet ex verbis ὥσπερ οἶδα, quae legimus infra in eadem Epistola. [Bremi.]

μευιδιάσας βλοσυρόν τι] Plato ταυρηδὸν dixit in Phaedone (§. 66.): καὶ ὅς λαβὼν καὶ μάλα ἴλεως, οὐδὲν τρέσας, οὐδὲ διαφθείρας, οὔτε τοῦ χρώματος, οὔτε τοῦ προσώπου, ἀλλ', ὥσπερ εἰώθει, ταυρηδὸν ὑποβλέψας πρὸς τὸν ἄνθρωπον etc. [Allat.] Vid. Wytttenbach. Epist. Crit. pag. 263. ed. Schaefer. [O.]

οἱ νίεῖς] Notandus hic Pluralis, cum semper legatur οἱ περὶ Γρῶλλον. [Bremi.]

Οἱ τε δικασταὶ τότε μὲν κρατούμενοι ὑπὸ τοῦ ἐργαστηρίου παντὸς τοῦ ἔξωθεν περιεστῶτος etc.] Alii pro κρατούμενοι legunt καθήμενοι. Locus est obscurus, qui tamen lucem accipit a Cicerone de Orat. Lib. I. (Cap. 54.): Ergo ille quoque (Socrates) damnatus est: neque solum primis sententiis, quibus tantum statuebant iudices, damnarent, an absoluerent, sed etiam illis, quas iterum ferre debebant. Erat enim Athenis, reo damnato, si fraus capitalis non esset, quasi poenae aestimatio, et sententia cum iudicibus daretur, interrogabatur reus, quam quasi aestimationem commeruisse se maxime confiteretur: quod cum interrogatus Socrates esset, respondit, sese meruisse, ut amplissimis honoribus et praemiis decoraretur, et ei victus quotidianus in Prytaneo publice praeberetur; qui honos apud Graecos maximus habetur. Cuius responso sic iudices exarserunt, ut capitis hominem innocentissimum condemnarent. Hac ratione iudices, quorum erat ius in Socratem dicere, quamuis ab aliis in eodem loco coactis compellerentur ad ferendam sententiam, nihilominus poenae aestimationem faciendam, ac si fraus capitalis non esset, decreuerant. Sed Socrates cum insolentius respondisset, et pro poena ac damno praemium et honorem exposulasset, iudices ira excandescentes condemnarunt. Difficultatem auxit vox ἐργαστήριον, quam tamen non tantum locum, in quem iudices conuenire solent, puto intelligi, sed iudicum ipsorum circumstantium coronam: nisi hoc eodem sensu pro ea δικαστηρίου supponere velimus, quod non aequè laudo: in qua etiam sententia eo videtur vsus Himerius Sophista Declamat. (εἰς τοὺς ἀπ' Ἰωνίας ἀποδημήσαντας): ἄξω δὲ τῷ λόγῳ καὶ ἐπὶ τὸ τῶν θεῶν ἐργαστήριον δεικνὺς τὸν πάγον, καὶ μυθολογῶν ἅμα τῇ θεᾷ ἥδιον ποιήσω τὸ θέαμα τῷ διηγέματι. Ἐργαστήριον vero fuisse officinam, in quam iudices alique conuenirent ad iudicandum, Lysiae ducor auctoritate contra Eratosthenem: οἱ δὲ ἄλλοι εἰς τὸ ἐργαστήριον ἐλθόντες τὰ ἀνδράποδα ἀνεγράφοντο. et paulo post: ἐξιοῦσι δέ μοι καὶ Πείσωνι ἐπιτεγγάνει Μηλόβιός τε καὶ Μνησιθείδης ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου ἀπρόντες. [Allat.] De Himerii loco, cum mihi ad manus non sit editio Wernsdorfiana, statuere quid non audeo: at in Lysiae verbis allatis (pag. 388. ed. Reisk.) ἐργαστήριον minime est locus iudicii, sed cubiculum in ipsius Lysiae domo, vbi serui coercebantur et opus faciebant. Iam nostrum locum quod attinet, sensus alius esse non potest, quam: iudices Socratis in potestate erant coriariorum aliorumque opificum, quos scil. Anytus, ipse coriarius, ex officinis suis excitauerat, ut iudices minis territantes mouerent ad condemnandum Socratem, quique foris stabant expectantes iudicii exi-

tum. Verterem itaque: *die Richter waren damals terrorisiert von der ganzen aussen stehenden Handwerks Gilde*. Ἐργαστήριον itaque h. l. accipiendum esse pro ἐργάταις, nullus dubito, quamvis alia exempla non succurrant. Sic etiam apud Latinos *officinae* pro operariis in ipsis laborantibus, *ergastula*, *carceres*, *metalla* pro seruis in ipsis inclusis, e. c. ap. Iuuenal. Sat. XIV. 24. seq.

Quem mire afficiunt inscripta ergastula, carcer
Rusticus.

et Tertullianus Apologet. C. 18.: *vice rebellantium ergastulorum, siue carcerum, siue metallorum, vel hoc genus poenalis seruitutis erumpunt aduersum nos*. Vid. I. Fr. Gronou. Obs. Lib. I. C. 8. pag. 58. ed. Platner. [O.]

ὁ μὲν] Alii ὁ μὲ mendose. [Allat.]

ὑποτιμῶμαι ταύτην τὴν δίκην, εἶπεν] Alii ὑποτιμῶμενοι, male. Legerem ὑποτιμῶμαι μοι. Pro εἶπεν alii [etiam Goettingensis. O.] scribunt γησίν. Socrateae praeterea ὑποτιμῆσεως meminere plerique: Xenophon (Apolog. §. 23.), non aestimasse: πρῶτον γὰρ κεινόμενος ὑποτιμᾶσθαι, οὔτε αὐτὸς ὑπετιμῆσατο, οὔτε τοὺς φίλους εἶασεν, ἀλλὰ καὶ ἔλεγεν, ὅτι τὸ ὑποτιμᾶσθαι ὁμολογούντος εἴη ἀδικεῖν. Maximus Tyrius Dissert. 39.: ἐλέγχει δὲ τοῦ μὲν τὸ ἐκούσιον, ὅτι ἐξὸν αὐτῷ καὶ χρημάτων τιμῆσασθαι, καὶ φεύγειν ἐκκλαπέντι, προσέλετο ἀποθανεῖν. Plato (Apolog. C. 26.), aestimasse τῆς ἐν Πρυτανείῳ σιτήσεως. et Cicero (de Orat. I. 54.) et ille apud Stobaeum: καθάπερ καὶ Σωκράτης. ἦν αὐτῷ ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου, εἰ ἐβούλετο, ἐξελθεῖν, καὶ τῶν δικαστῶν κεινόντων ἀργυρίου τιμῆσασθαι, οὐ προσεῖχεν, ἀλλὰ τῆς ἐν Πρυτανείῳ σιτήσεως ἐτιμῆσατο. Quod etiam innuisse videtur Xenophon in Apologia (§. 32.): Σωκράτης δὲ διὰ τὸ μεγαλύνειν ἑαυτὸν ἐν τῷ δικαστηρίῳ φθόρον ἐπαγόμενος μᾶλλον καταψηγίσασθαι ἑαυτοῦ ἐποίησε τοὺς δικαστάς. Laertius in pecunias etiam se condemnasse tradit (Lib. II. §. 41. et 42.): καὶ τιμωμένων τῶν δικαστῶν, τί χρηρὴ παθεῖν αὐτὸν, ἢ ἀποτίσαι, πέντε καὶ εἰκοσιν ἔφη δραχμαὶς ἀποτίσειν. Εὐβουλίδης μὲν γὰρ φησιν ἑκατὸν ὁμολογήσαι. Θορυβησάντων δὲ τῶν δικαστῶν, ἕνεκα μὲν, εἶπε, τῶν ἐμοὶ διαπεπραγμένων τιμῶμαι τὴν δίκην τῆς ἐν Πρυτανείῳ σιτήσεως. Nec dissentit Plato in Apologia (§. 28.): Εἰ μὲν γὰρ ἦν μοι χρήματα, ἐτιμωσάμην ἂν χρημάτων, ὅσα ξελλὸν ἐκτίσειν· οὐδὲν γὰρ ἐβλάβην· νῦν δέ· οὐ γὰρ ἔστιν· εἰ μὴ ἄρα ὅσον ἂν ἐγὼ δυνάμην ἐκτίσαι, τοσούτον βούλεσθαι μοι τιμῆσαι. Ἴσως δ' ἂν δυνάμην ἐκτίσαι ὑμῖν πον μᾶν ἀργυρίου· τοσούτον οὖν τιμῶμαι. Πλάτων

δὲ ὅδε, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ Κρίτων, καὶ Κριτόβουλος, καὶ Ἀπολλόδωρος κελεύονσί με τριάκοντα μῶν τιμῆσθαι· ἐγγιγται δ' ὑμῖν ἔσονται τοῦ ἀργυρίου οὗτοι ἀξιόχρεοι. Cornelius Nepos in simili argumento de Miltiade verba faciens dicit (Cap. VII.): *Causa cognita, capitis absolutus pecunia multatus est. Eaque lis quinquaginta talentis aestimata est, quantus in classem sumptus factus erat.* [Allat.] De v. ὑποτιμᾶσθαι vid. Schneider. V. Cl. ad Xenoph. Apolog. §. 23. et Ernest. in Clau. Cic. v. *aestimatio*. [O.] A scriptoribus bonis ὑποτιμᾶσθαι in hac re non adhibetur. Nemo, quod scio, ea usus est praeter eum, qui sub Xenophontis persona Apologiam scribens, vix hodie quenquam nomine deceperit. Probi auctores ponunt vel simplex τιμᾶσθαι, vel compositum ἀντιτιμᾶσθαι. Nec laudanda est ipsa notio, quae *elevatio* est et *deminutio poenae*, grata forsitan malefico, sed a Socratis ingenio et moribus prorsus aliena. [Bremi.]

Οἱ δὲ ἐπέφρυσαν τότε καὶ μᾶλλον] Allatius vertit: *illi magis tunc excanduerunt*, falsissime. Hoc enim esset ἐπεφρυσθήσαν ab ἐπιφρᾶσθαι. At sanissima est vulgata lectio. ἐπέφρυσαν (scil. αὐτῷ) τότε καὶ μᾶλλον significat: *gravius tunc illum premebant, vexabant, insectabantur*, sie waren ihm desto mehr auf-sätzlich. Ita Synesius Epist. 108. σπαράττεται γὰρ (ὁ Τρωίλος) ὑπὸ ἐνδεικτῶν κακῶς ἐπιφόντων τῇ Κυρήνῃ, εἰ μὴ σὺ δύσεαι ἀλκήν. *Laceratur enim a delatoribus in Cyrenen grassantibus, nisi vires induis ipse*, vt bene vertit Petavius. ἐπίφρμι et ἐπιφρόμαι propr. innascor. 2. *adhaereo*. 3. *premo, urgeo, vexo, auf den Fersen seyn*. Suidas: ἐπιφρόμαι δοτικῇ — περιπλέκομαι, ἐπιχειρῶ. [O.]

ἀπολογουμένου αὐτοῦ] Alii non habent αὐτοῦ. [Allat.]

οὗτος γὰρ ἀπολογούμενος etc.] Isti quoque loco Oedipo coniectore opus est. Alii Codices legunt οὕτω, quod magis arridet. Videtur enim innuere, nullo modo condemnationem effugere potuisse, si respondendo vera ac iusta in medium attulisset, cum nec supparasitari iudicibus, nec blande vellet palpari, cum tunc iniustus in semet fuisset, vt ipse opinabatur: et sic illud αὐτὸς ᾤετο in αὐτὸν vel ἑαυτὸν immutari poterit. Sed, vt melius rem explicemus, ait auctor, iudices in eo multos fuisse, vt Socrates poenam, antequam suae causae defensionem susciperet, aestimaret: quam si suscepisset, purgasset vtique se. Deinceps cum Socrates, quid sibi faciendum et an respondendum, consuleret, tandem concludebat, omnino sibi respondendum non esse. Nam si ad blanditias aliaque iudicum

delinimenta linguam conuertisset, vtique hoc modo responsionem instituendo liberatus fuisset; at semet ipsum offendisset, cum indigna viro forti ac libero, et Socrate denique ipso pronuntiasset; si vero rem serio pertractando vera ac iusta in medium attulisset, tunc, cum hac ratione ob perniciaciam iudicum iudicium effugere non potuisset, iudices ipsos, qui eum condemnassent, offendisset: illi enim impie ac iniuste eum condemnantes iniustorum ac impiorum iudicum nomen non euitassent. Quare nullo modo respondendum ratus, arbitrio iudicum causae finem commisit, adeo vt nec aliorum pro se scriptis apologiis animum attenderit. Nec aliam huius loci esse sententiam, satis superque ex Platone in Apologia probari poterit ex illis (C. 29.): ἴσως μὲν οἴεσθε ἀπορίᾳ λόγων ἐαλωμέναι τοιοῦτων, οἷς ἂν ὑμᾶς ἐπεισα, εἰ ὅμην δεῖν ἅπαντα ποιεῖν καὶ λέγειν, ὥστε ἀποφυγεῖν τὴν δίκην. Cuius verba plus iusto longiora, ne taedio sim, praetermitto. Apologias etiam aliorum pro se contempsisse, habeo ex Cicerone de Oratore Lib. I. (Cap. 54.): *Quin etiam cum ei scriptam orationem disertissimus orator Lysias attulisset, quam, si ei videretur, edisceret, vt ea pro se in iudicio vteretur, non inuitus legit et commode scriptam esse dixit: sed, inquit, vt si mihi calceos Sicyonios attulisses, non vterer, quamuis essent habiles et apti ad pedes, quia non essent viriles: sic illam orationem disertam sibi et oratoriam videri, fortem ac virilem non videri.* et Laertius (Lib. II. §. 40.): ὁ δ' αὖ φιλόσοφος Ἀνσίον γραψάντος ἀπολογίαν αὐτῷ, ἀναγνοὺς ἔφη, καλὸς μὲν ὁ λόγος, ὦ Ἀνσία, οὐ μὲν ἀρμόττων ἐμοί· δηλαδὴ γὰρ ἦν τὸ πλέον δικαιοῦς ἢ ἐμφιλόσοφος. Ἐλπόντος δὲ τοῦ Ἀνσίον, πῶς, εἰ καλὸς ἐστὶ ὁ λόγος, οὐκ ἂν σοι ἀρμόττοι; ἔφη, οὐ γὰρ καὶ ἱμάτια καλὰ καὶ ὑποδήματα εἶη ἂν ἐμοί ἀνάρμοστα. De eadem Lysiae Apologia vide Valerium Maximum Lib. VI. Cap. IV. Scripsere tamen pro eo Apologias et Plato et Xenophon et multo post Libanius Sophista. Legitur etiam Maximi Tyrii Dissertatio: *An recte fecerit Socrates, quod accusatus non responderit.* [IX. in ed. Reiskii. O.] [Allat.] Equidem locum mendosum lenissima mutatione sic corrigendum censeo: Οὕτω γὰρ ἀπολογούμενος εἰ ἐάλω, μὴ αὐτὸς ὥστω ἀδικήσῃν etc. εἰ ante ἐάλω absorptum in Codice a prima verbi sequentis litera: nec αὐτὸς debebat offendere Allatium, cum frequentissimae sint tales casuum enallagae. Vid. Brunck. ad Soph. Electr. v. 473. οὕτω pro οὗτος habet etiam Codex Goettingensis, et ἢ μὴ pro εἰ μὴ. [O.] Sed vide Bremii notam in Addendis.

Εἰ μὲντοιγε ποιήσας καὶ εἰπὼν ἀνάξια ἑαυτοῦ καὶ φιλοσοφίας ἀπολυθῆσιν, ἀνδραπόδον etc.] Codex

Goetting. εἰ μὲν τι γε, male. Locus hic adumbratus e Platonis Phaedone C. 13. (15. ap. Wyttenbach.): ἀλλ' ἢ ἐκείνο μόνον τὸ νόμισμα ὀρθόν, ἀντὶ οὗ δὲ πάντα ταῦτα καταλιάττεσθαι, φρόνησις· καὶ τούτου μὲν πάντα καὶ μετὰ τούτου, ὠνούμενά τε καὶ πιπρασκόμενα, τῷ ὄντι ἦ, καὶ ἀνδρεία, καὶ σωφροσύνη, καὶ δικαιοσύνη, καὶ ξυλλήβδην ἀληθῆς ἀρετὴ μετὰ φρονήσεως, καὶ προσ- γιγνομένων, καὶ ἀπογιγνομένων, καὶ ἡδονῶν, καὶ φόβων, καὶ τῶν ἄλλων πάντων τῶν τοιούτων· χωριζόμενα δὲ φρονήσεως, καὶ ἀλλοττόμενα ἀντὶ ἀλλήλων, μὴ οικιαγραφία τις ἦ ἡ τοιαύτη ἀρετὴ, καὶ τῷ ὄντι ἀνδραποδώδης τε, καὶ οὐδὲν ὑγίης, οὐδ' ἀληθῆς ἔχη· [O.]

ἄλλως τε καὶ γῆρας] Idem argumentum elegantissime pertractavit Xenophon in Apologia (§. 6.): Νῦν δὲ εἰ ἐτι προβήσεται ἡ ἡλικία, οἷδ' ὅτι ἀνδρική ἐστὶ τὰ τοῦ γήρως ἀποκλείεσθαι, καὶ ὄρν τε χεῖρον, καὶ ἀκούειν ἥσσον, καὶ δυσμαθέστερον εἶναι, καὶ ὧν ἔμαθον ἐπιλησμονέστερον. "Ἦν δὲ αἰσθάνομαι χείρων γιγνόμενος καὶ καταμέμφομαι ἑμαυτόν, πῶς ἂν, εἰπεῖν, ἐγὼ ἐτι ἂν ἡδέως βιοτεύοιμι; "Ἵσως δέ τοι, γάναι αὐτόν, καὶ ὁ θεὸς δὲ εὐμένειαν προσενεῖ μοι οὐ μόνον τὸ ἐν καιρῷ τῆς ἡλικίας καταλῦσαι τὸν βίον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἦ ῥᾶστα. Eadem repetit Ἀπομνημ. IV. (Cap. VIII. §. 8.). Ex quibus locis, ut obiter etiam hoc admoneam, sententia eorum refellitur, qui cum nullum apud veteres perspicillorum vsum deprehenderent, ne tanti ingenii et acuminis viros tanto auxilio destitutos in misera senectute cogerentur fateri, non verentur assumere, eos homines, etiam in extrema senectute, nec caligasse oculis, nec ope aliorum indiguissse, ut obiecta conspicerent. Eos sane quam plurima Aristotelis loca, atque Platonis refellunt, qui senes alia, quam iuvenes, ratione videre fatentur; sed praecipue huius epistolae auctor, et Xenophon ipse, qui inter alia senectutis incommoda auditus visusque defectum connumerant. [Allat.]

καὶ ἀπολυθείη, οὔτε κρεῖττον ἰδεῖν ἢ ἀκοῦσαι ἐτι δύναίτο] Supra observauimus, καὶ, quoties (ut h. l.) positum est pro καὶ εἰ, necessario requirere coniunctivum. Vide Hermann. ad Viger. pag. 797. et Bast. in Epist. Crit. pag. 62. ed. Lipsiens. Legendum itaque vel καὶ ἀπολυθῇ . . . . . δύνηται, vel, quod magis placet, καὶ εἰ ἀπολυθείη . . . . . δύναίτο. Pro κρεῖττον ἰδεῖν alios Codices depravate legere κρεῖττον ἰδεῖν, annotat Allatius. [O.] Vnice vera est emendatio καὶ εἰ ἀπολυθείη, etc. quam sine haesitatione in textum recipere poteris. Altera autem opinio prorsus delenda, quippe quae contra Grae-

citatem peccet, cum subiunctivus ita sine coniunctione, ex qua pendeat, poni non possit. [Bremi.]

ὥστε κατὰ θεὸν] Id totum explicat Xenophon dictis locis. [Allat.]

καταψηφισθῆς] Alii legunt καταψηφισθαι. Male. [Allat.]

γελῶν ἐξήει] Mirum est Socratem vsque eo mortem contempsisse, ut condemnatus etiam risui non pepercerit, sed in eum palam effusus spectatoribus innotuerit. Neque reticuit Xenophon in Apologia (§. 27.): Εἰπὼν δὲ ταῦτα, μάλα ὁμολογομένως δὴ τοῖς εἰρημείοις ἀπῆει καὶ ὄμμασι, καὶ στήματι, καὶ βαδίσματι παιδρός. [Allat.] Nihil ineptius, et Socrate indignius. Quanto melius Apologiae Xenophontae auctor §. 27.: ἀπῆει καὶ ὄμμασι, καὶ στήματι, καὶ βαδίσματι παιδρός. [Bremi.]

ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ] Articulum τῷ addidi e Codice Goetzingensi. [O.]

μᾶλλον ἥδετο] Id ita expressit Xenophon (Apol. §. 55.): Ἐπεδείξατο δὲ τῆς ψυχῆς τὴν ῥώμην. Ἐπεὶ γὰρ ἔγνω τοῦ ἐτι ζῆν τὸ τεθνᾶναι αὐτῷ κρεῖσσον εἶναι, ὥσπερ οὐδὲ πρὸς τᾶλλα τ' ἀγαθὰ προσάντης ἦν, οὐδὲ πρὸς τὸν θάνατον ἐμαλαινίστατο, ἀλλ' ἰσχυρῶς καὶ προσεδέχετο αὐτὸν καὶ ἐπετελείατο. Themistius Orat. II. ἀλλ' οὐδὲ ὅτε κατεδίδασαν αὐτὸν Ἀθηναῖοι, οὐδ' ὅτε ἐν τῷ ξύλῳ ἦν, οὐδὲν ἀγενὲς ἢ ταπεινὸν ἐπραξεν, ἢ εἶπε πρὸς τοὺς ἐταίρους τοὺς εἰς τὸ δεσμωτήριον συνιόντας, ἀλλὰ περὶ ψυχῆς ἐφιλοσόφει, καὶ περὶ τῶν ἐν αἵδου ἐξηγεῖτο, ὅποσα μὲν ἀγαθὰ ἀρετὴν ἐκεί περιμένει, ὅποσα δὲ κακίαν τιμωρήματα καὶ κολαστήρια. Vide etiam Senecam epist. 104. Pro ἥδετο alii legunt ἥδειε, mendose. [Allat.]

αὐτὸν ἐγγράπτο Μέλιτος] Phauorinus: Γραφή ἡ κατηγορία, ὅθεν καὶ γράφομαι παθητικῶς τὸ κατηγορῶ. Conf. intpp. ad Thom. Magistr. pag. 195. ed. Bernard. Quod falsum est. Nam γράφομαι forma non passiva, sed media, significat accusare. Sed in hoc verbo, ut in multis aliis, perfectum et plusquamperfectum passivum actiuae vel mediae formae significationem assumunt. Ita κτάω, κέκτημαι, possedi, παρασκευάζω, παρεσκεύασμαι. Sic etiam γράφω, γέγραφα, scripsi, γέγραμμαι accusavi, ut Plat. Euthyphr. init. γραφὴν σέ τις, ὡς εἶοικε, γέγραπται. Non autem poteris dicere ἐγράφην vel ἐγράφθην τινά. Vid. Musgr. ad Euripid. Med. v. 1139, et Matthiae Gramm. Græc. p. 683. seq. [O.]

[*Ἐλεγε δὲ διότι τὸ οἴκημα etc.*] Custodiam ac carcerem in Lycaeam et Academiam conuersa, eaque absolutissima, amplissimis eloquentiae coloribus posteritati Plato aliique demandarunt. Nusquam enim sublimius, nusquam Socrates diuinius philosophatus est nec disseruit de animae immortalitate aliisque, quam in vinculis et custodia morti vicinus: olor omnium, qui vnquam fuere, quique futuri sunt, praestantissimus. Hinc etiam, cum aufugere e custodia posset, noluit, vt inter alios Cicero Lib. I. Tusc. Quaest. (Cap. 29.): *His et talibus adductus Socrates nec patronum quaesiuit ad iudicium capitis, nec iudicibus supplex fuit; adhibuitque liberam contumaciam a magnitudine animi ductam, non a superbia; et supremo vitae die de hoc ipso multa disseruit, et paucis ante diebus, cum facile educi posset e custodia, noluit; et cum pene manum iam mortiferum illud teneret poculum, locutus ita est, vt non ad mortem trudi, verum in caelum videretur ascendere.* [Allat.] *Οἴκημα* de carcere κατ' ἐξοχὴν. Hesysch.: οἴκημα — τὸ δεσμοτήριον. Helladius in Chrestomath. pag. 22. *ὅτι τὸ μὴ λέγειν δόγμα πᾶσι τοῖς παλαιοῖς μὲν φροντὶς ἦν, μάλιστα δὲ τοῖς Ἀθηναίοις, διὸ καὶ τὸ δεσμοτήριον οἴκημα ἐκάλεον.* Conf. Albert. Obs. in Nou. Test. pag. 244. seq. et quae annotauimus in Supplemento ad Nicolaum Damasc. pag. 31. seq. [O.]

διότι τὸ οἴκημα ἐνθά ἦν, καὶ τοὺς δεσμοὺς ἀναγκάζειν αὐτὸν φιλοσοφεῖν] Ita legit Codex Allatii et Goettingensis. Editio habet ἀναγκάζει. Sed accusatiuus τοὺς δεσμοὺς necessario requirit infinitiuum, et ὅτι, διότι per pleonasmum infinitiuis interdum praefigi, multis exemplis ostendunt Valckenaerius in Annotat. ad N. Test. pag. 390. Fischerus et Heindorfius V. Cl. ad locum Platonis in Phaedone C. 19.: *νῦν δὲ εἶ ἴστε, ὅτι παρ' ἄνδρας τε ἐλπίζω ἀφίξασθαι ἀγαθοῦ· καὶ τούτο μὲν οὐκ ἂν πάνν διίσχυρισαίμην· ὅτι μέντοι παρὰ θεοῦ δεσπότης πάνν ἀγαθοῦς ἥξειν.* Sic etiam Xenophon Hellen. Lib. II. Cap. II. 1.: *εἰδὼς, ὅτι, ὥσθ' ἂν πλείους σπληνέωσιν ἐς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θάπτιον τῶν ἐπιτηδείων ἐνδείαν ἔσεσθαι.* vbi vid. Schneider. et Sturz. in Lex. Xenophont. v. ὅτι. [O.] Etiam hic imperitiae documentum edidit auctor vsu coniunctionis διότι. Adhibetur illa quidem a bonis scriptoribus vt ὅτι, cum caussa sit indicanda, et ab ὅτι ita fere differt, vt *propterea quod* a *quod* vel *quia*. Sed pro ὅτι post λέγειν, γανερὸν εἶναι etc. vbi simplex sit enuntiationum coniunctio, nemo posuit locuples testis, et quae huius generis afferuntur loca, corrupta sunt a librariis. Senioris aevi scriptores id sibi permittunt; quorum tamen nemo, quod scio, eo progressus est, vt etiam infinitiuum eiad-

iunxerit, quem Attici, vt recte monuisti, interdum coniunctioni ὅτι adiungere non dubitarunt. Etiam quod sequitur ἔφασκεν pro ἔφη, orationi directae insertum, singulare est. [Bremi.]

ὅτι ἐνεπεπτώκει] Hesychius: ἐμπεσεῖν — εἰς δεσμωντήριον ἀχθῆναι. vbi vid. intpp. pag. 1200. ed. Alberti. Ita Demosthenes contra Aristogiton. Tom. I. pag. 788. ed. Reisk.: νεαλῆς τε καὶ πρόσφατος ὢν ἐκείνος, περιῆν αὐτοῦ τεταρχειμένον καὶ πολὺν χρόνον ἐμπεπτωκότος. et Lucianus in Toxari Cap. 25.: εἴτ' ἐμπεσόντες (ἐάλωσαν γάρ τι ἀπεμπολοῦντες) ἅπαντα εὐθὺς ἔλεγον στρεβλοῦμενοι ἐπὶ τοῦ τροχοῦ. Plenam phrasin supra habuimus: ἐνεπεπτώκει εἰς τὸ δεσμωντήριον. [O.]

καὶ προσπίπτειν λόγοις καὶ φωναῖς τοιαύταις, αἷ οὐκ ἂν λεχθεῖεν ἐν συμφοραῖς] Ita, vt Codex Goettingensis habet, legendum iam Bremius coniecerat, vt sensus sit: vt obliuisceremur, eum in vinculis esse, et praecipites nos daremus in eiusmodi sermones atque voces, quae non conuenirent temporibus. In textu Allatii legitur καὶ προπίπτει λόγοις etc. male. [O.]

ἀναμνησκομένους εἰς αὐτοὺς] Hoc aperte vitiosum. Legendum itaque aut cum Allatio ἀναμνησκομένους αὐτῶν, aut etiam ἀναμνησκομένους αὐτούς. Nam verba μνάσθαι, ἀναμνησθεσθαι etc. interdum etiam accusatiuo cum rei, tum personae construi docent Henr. Stephanus in Thesouro et Matthiae V. Cl. in Gramm. Graec. pag. 445. Sensus itaque: cum rediti essemus nostri memores, da wir wieder zur Besinnung, zum Bewusstseyn unsrer selbst gelangten, erkannten, wo wir uns befänden. [O.]

ἐκάστῳ τῶν παρόντων] Sic, vt habet Codex Goettingensis, emendauit Allatius, flagitante sensu. Editio habet ἐκάστων. [O.]

ὑποτοπάζοντα] Sic alter Allatii Codex et Goettingensis: in textu Allatii est ὑποτοποῦντα, eodem sensu. [O.]

ὅτι οὕτω γελοῖομεν] Hunc Socraticorum κλανσιγέλωτα et affectuum varietatem ita Plato in Phaedone delineauit (C. 2.): διὰ δὴ ταῦτα οὐδὲν πάνν μοι ἔλεινόν εἰσῆει, ὡς εἰκὸς ἂν δόξειεν εἶναι παρόντι πένθει· οὔτε αὖ ἡδονή, ὡς ἐν φιλοσοφίᾳ ἡμῶν ὄντων, ὥσπερ εἰώθειμεν· καὶ γὰρ οἱ λόγοι τοιοῦτοί τινες ἦσαν· ἀλλ' ἀτεχνῶς ἀτοπόν τί μοι πάθος παρῆν, καὶ τις ἀήθης κρᾶσις ἀπὸ τε τῆς ἡδονῆς ξυγκεραμένη ὁμοῦ καὶ τῆς λύπης, ἐνθυμουμένη, ὅτι αὐτίκα ἐκείνος ἐμελλε τελευτᾶν· καὶ πάντες οἱ παρόντες

σχεδόν τι οὕτω διεκείμεθα, ποτὲ μὲν γελῶντες, ἐνίοτε δὲ θαυρού-
τες. [Allat.] Hoc tam barbarum est, ut ne huic quidem au-
ctori imputandum sit. Aut scripsit γελῶμεν, non satis apte,
sed bene ad formam, aut rectius quavis ratione γελῶμεν.
[Bremi.]

Καὶ ἐπιλαβόμενος ἄν Κρίτωνα] "An quamquam cum
participio conditionalis rectissime construatur, ita ut eadem par-
ticula comes sit etiam verbi finiti, hic tamen nonnisi ab impe-
rito poni poterat; peius etiam est, quod ἐπιλαμβάνεσθαι cum
accusatio construatur, quod, siue *apprehendendi*, siue *reprehen-*
dendi significatione accipias, cum genitivo construatur. [Bremi.]
Ego vero de h. l. mitius iudicem. "An ita, ut hic, haud raro poni-
tur. Veritas forte. Atque in Κρίτωνα agnosco satis frequentem li-
brarii lapsum scribentis α, ubi debebat ος. [Schaefer.]

νῦν γὰρ θάνε] Puto legendum θάνατος, ut sit: eo tem-
pore mortem nihil a festis Olympiis caeterisque sollemnitatibus
differre; quam ipse summam existimabat panegyrim: vel ἔθανε:
quasi diceret, Olympiorum ac caeterarum sollemnitatum blandi-
tias ac gaudia, quibus animo laetari solemus, tunc exstingui,
cum ipse exstingeretur; id est: cum ipse abeam, etiam de
pretiosissimis actum est. [Allat.] At hoc dicere summae fuis-
set arrogantiae. Quare priorem equidem explicationem mul-
tum praefero et lego, propius ad verbum, θανεῖν. [O.] Mihi
θανε prorsus delendum videtur, ut sensus sit: Nunc quidem
tempus adest ludorum Olympiacorum, et totius illius mercatus,
ut verbis Ciceronis utar. Lenis quidem est tua correctio θα-
νεῖν; sed sensum probare satis non possum: Nunc quidem mori
ludus est Olympiacus. Cur nunc quidem? Loquitur in genere:
Nunc adest ludus, scilicet quia mors adest, quod continetur se-
quentibus: ἐπειδὴ ἀποδημεῖν μέλλομεν etc. [Bremi.]

κρεῖττον καὶ τοῦτον] καὶ delendum censeo tanquam
importunum et superfluum. Allatius legendum censet πόρρου
τούτον, longe ab hoc nostro. Non male. [O.]

τεθανατωμένοι] Alii τεθανατωμένον, male. [Allat.] Co-
dex Goetting. τεθανατωμένον, corrupte. [O.]

ὥς πρὸς τὴν ἀλήθειαν] Allatius vertens *nec fallor* acce-
pisse videtur pro ὥς ἀληθῶς, perperam. ὥς non est adverbium,
sed praepositio significans i. q. *sic*, πρὸς. vide Koen. ad Gregor.
Corinth. pag. 78. quo sensu ὥς πρὸς interdum coniunctum legi-
mus, v. c. apud Polyb. Lib. III. C. 19.: *τινὲς μὲν αὐτῶν ἔφυ-*
γον ὥς πρὸς τὴν πόλιν. et Arrian. de Exped. Alex. I. C. VI. 7.:
οἱ δὲ Ταυλάντιοι, ἔτι μᾶλλον ἐκπλαγέντες πρὸς τῆς βοῆς, ὥς πρὸς

τὴν πόλιν ἐπανήγαγον σπουδῇ τὸν στρατόν. Sensus itaque est: in loca meliora morte soluti profecturi, ad ipsam veritatem, (veritatis sedere). Respicit scilicet auctor epistolae ad locum Platonis in Phaedone (Cap. 11.): οὐ ἔως ἂν τὸ σῶμα ἔχωμεν, καὶ ξυμπεφυρμένῃ ἢ ἡμῶν ἢ ψυχῇ μετὰ τοῦ τοιούτου κακοῦ, οὐ μήποτε κησώμεθα ἑκατέρω οὐ ἐπιθυμοῦμεν· φαιμέν δὲ τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθές. et paullo post: καὶ τότε, ὡς εἴοικεν, ἡμῖν ἔσται οὐ ἐπιθυμοῦμέν τε καὶ φαιμέν ἐρασταὶ εἶναι, φρονήσεως, ἐπειδὴν τελετήσωμεν· ζῶαι δὲ οὐ, et quae sequuntur. [O.]

Ἐτέρους δὲ λόγους ——— διελέχθη] Etiam haec phrasis insolens, nec vllum eius exemplum in promptu. Λόγους λέγειν et similia in bonis scriptoribus saepe legi solent, non item λόγους διαλέγεσθαι; sed διαλέγεσθαι ἕτερα, τοιάδε, βραχέα etc. [Bremi.]

λόγους πολλοὺς καὶ καλοὺς] καὶ ante πολλοὺς, quod erat in editione Allatii, deleui auctoritate Codicis Goettingensis. [O.]

ὅτι εἴη ἡ ψυχὴ ἀθάνατος] Multa de hoc argumento Plato in Phaedone et Cicero de senectute (Cap. 21.): Demonstrabatur mihi praeterea, quae Socrates supremo vitae die de immortalitate animorum disseruisset, is qui esset omnium sapientissimus oraculo Apollinis iudicatus. [Allat.]

ἐπιμεληθέντες] Alii corrupte legunt: ἔτι μεληθέντες. [Allat.]

ἀπίασιν] Ita Codex Goetting. Allatius ἀπίασιν. [O.]

ὥσθ' ἡμᾶς μὴ οἶον κλαίειν Σωκράτην] Sic esse legendum pro μὴ οἶον τε κλαίειν Σωκράτην, quod editio Allatii habet, docuit Wyttenbachius V. S. ad Platon. Phaedon. pag. 117. ut loci sensus sit: ut nos Socratem non solum non ploraremus, quod moriturus esset, sed nos ipsos defleremus, quod viueremus tanto vere bono carentes. Μὴ οἶον et οὐχ οἶον pro οὐχ οἶον οὐ, non solum non. Conf. Viger. de Idiotism. C. III. Sect. VIII. pag. 122. ed. Hermann. Hoogeveen. Doctr. Part. Graec. p. 963. et Lennep. ad Phalar. Epist. 81. pag. 235., qui observat, (quod nouum νοθείας nostrae epistolae indicium) hunc loquendi vsum insolitum esse scriptoribus Atticis. Exemplis ab illis citatis add. Diodor. Sic. Lib. III. C. 33.: ἀλλ' ὅμως οἱ κατοικοῦντες ἀμφοτέρως τὰς εἰρημίας χώρας, οὐχ οἶον φείγειν βούλονται τὴν ὑπερβολὴν τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς κακῶν, ἀλλὰ καὶ τοῖναντίον ἐκουσίως προῖέναι τὸ ζῆν. Imitantur et Latini, v. c. Cicero de Offic. III. 19.: Itaque talis vir non modo facere, sed ne cogitare quidem quidquam audebit, quod non audeat praedicare. et Cap.

27.: *Id autem (dolere) non modo summum, sed ne malum quidem esse, maxima auctoritate philosophi affirmant.* Conf. Ernesti in Clauvi et Vechner. Hellenolex. pag. 143. seqq. [O.]

ἡ μᾶς δὲ αὐτοὺς κλαίειν] Plato (in Phaedone C. 66.): *Καὶ ἡμῶν οἱ πολλοὶ τέως μὲν ἐπιεικῶς οἰοῖ τε ἦσαν κατέχειν τὸ μὲν δακρύειν, ὡς δὲ εἶδομεν πίνοντά τε καὶ πεπωκότα, οὐκέτι. Ἀλλ' ἐμοῦ γε βία καὶ αὐτοῦ ἀστακτὶ ἐχώρει τὰ δάκρυα· ὥστε ἐγκαλυψάμενος ἀπέκλαιον ἑαυτόν. Οὐ γὰρ δὴ ἐκείνόν γε, ἀλλὰ τὴν ἑαυτοῦ τέχνην, οἷον ἀνδρὸς ἐταίρου ἐστερημένος εἶην. Ὁ δὲ Κρίτων ἔτι πρότερος ἐμοῦ, ἐπειδὴ οὐχ οἷός τ' ἦν κατέχειν τὰ δάκρυα, ἔξανέστη. Ἀπολλόδορος δὲ, καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ οὐδὲν ἐπαύετο δακρύειν, καὶ δὴ καὶ τότε ἀναβορῆσάμενος κλαίον κατ' ἀγανακτῶν, οὐδένα ὄντινα οὐ κατέκλεισε τῶν παρόντων, πλὴν γε αὐτοῦ Σωκράτους.* [Allat.]

τητῶμενοι τοσοῦτον ἀγαθοῦ] Sic edidi ex emendatione duumviorum doctissimorum, Valckenaerii ad Theocriti Adonias. pag. 17. ed. Heindorf., qui h. v. pluribus explicat, et Wyttenbachii ad Phaedon. pag. 117. *Τητῶμενοι, privati, spoliati, carentes.* Hesych.: *Τητωμένη — στερωμένη.* Sic Euripid. Hec. v. 324.

Νύμφαι τ' ἀρίστων νυμφίων τητῶμεναι.

Editio Allatii habet ἡτῶμενοι τοσοῦτον ἀγαθοῦ. [O.]

Ἀποδημίαν γὰρ ἔλεγε] Plato in Phaedone (Cap. 12.): *ὥστε ἡ γε ἀποδημία ἡ νῦν ἐμοὶ προστεταγμένη μετὰ ἀγαθῆς ἐλπίδος γίνεται καὶ ἄλλῃ ἀνδρὶ, ὅς ἡγείται οἱ παρεσκευάσθαι τὴν διάνοιαν, ὥσπερ κεκαθαμένην.* [Allat.]

καὶ Εὐηνὸν τὸν ποιητὴν] Eueni, poetae Parii, non contemnenda laus est apud Platonem in Apologia (Cap. 4.) et in Phaedone, in quo eum meritissimo philosophi nomine insigniuit, et Socratis ad eum mandata non minus, atque hic noster auctor, exprimit (Cap. 5.): *Ταῦτα οὖν, ὃ Κέβης, Εὐηνῷ φράζε, καὶ ἐρῶσθαι, καὶ, ἐὰν σφαρονῇ, ἐμὲ διώκειν. Ἀπειμι δὲ, ὡς ἔοικε, τήμερον· κελύτονσι γὰρ Ἀθηναῖοι. Καὶ ὁ Σιμμίας, Οἷον παρακλινέει, ἔφη, τοῦτο, ὃ Σώκρατες, Εὐηνῷ; πολλὰ γὰρ ἤδη ἐντετήρηκα τῷ ἀνδρὶ· σχεδὸν οὖν, ἐξ ὧν ἐγὼ ἥσθημαι, οὐδ' ὅπως τι οὖν ἂν σοὶ ἐκὼν εἶναι πείσεται. Τί δαί; ἡ δ' ὅς· οὐ φιλόσοφος Εὐηνός; Ἐμοίγε δοκεῖ, ἔφη ὁ Σιμμίας. Ἐθέλησει τοίνυν καὶ Εὐηνός, καὶ πᾶς, ὅτι αἰξίως τοῦτου τοῦ πράγματος μέτεστιν.* [Allat.] De Eueno Pario vid. Harpocration, qui duos eiusdem nominis distinguit, et Suidas. Videtur intelligendus Euenus iunior, poeta elegiacus, a quo Socrates didicit poeticen, teste Ma-

ximo Tyrio Dissert. XXII. Conf. Fischer. ad Apolog. pag. 80. et Wytttenbach. V. S. ad Phaedon. pag. 125. [O.]

εἰ εὖ γινώσκου] Rarior loquendi ratio pro εἰν σωφρονῇ, quod habet Plato. Codex Goett. εἰ εὖ γινώσκει. [O.]

θανατᾶν] Phauorinus: Θανατᾶν λέγεται τὸ ἐπιθυμεῖν ἀποθανεῖν· ὥσπερ βασιλεῖν τὸ ἐπιθυμεῖν βασιλείας, καὶ τοῦτ' ἐπιθυμεῖν τμηθῆναι. Sic Aeschines Socrat. in Axiocho Cap. 7.: καὶ ἐξ ἐκείνου θανατᾶ μου ἡ ψυχὴ. vbi v. Fischer. in Ind. Θανατᾶν itaque mori cupere, h. l. autem, vt sequentia docent, potius mori discere. [O.]

ἡδοναῖς· τοῦτο δὲ μηδὲν ἕτερον εἶναι, ἢ ψυχῆς ἀπόστασιν ἀπὸ σώματος· τὸν δὲ θάνατον μηδὲν ἕτερον εἶναι, ἢ ψυχῆς αὐτῆς πάλιν ἀπὸ σώματος ἀπόστασιν. Τοῦτ' ἂν γὰρ δὴ etc.] Egregiam hanc lectionem et supplementum lacunae vni debemus Codici Goettingensi. In editione Allatii legitur: ἡδοναῖς· τοῦτο δὲ μὴδὲν ἕτερον εἶναι, ἢ ψυχῆς αὐτῆς πάλιν ἀπὸ σώματος ἀπόστασιν. Τοῦτ' ἂν γὰρ δὴ etc. ceteris omissis. Ad sententiam quod attinet, imitatus est auctor Epistolae Platonis locum in Phaedone: τὸ μελέτημα αὐτὸ τοῦτο ἐστὶ τῶν φιλοσόφων λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος. Cicero etiam Tusc. I. 30.: *Tota enim philosophorum vita, vt ait idem (Socrates), commentatio mortis est.* vbi vid. Davis. [O.]

ποιήσας ἡμέρας τριάκοντα] Seneca Epist. 70.: *Socrates potuit abstinentia finire vitam et inedia potius, quam venena mori. Triginta tamen dies in carcere et exspectatione mortis exegit; non hoc animo, tanquam omnia fieri possent, tanquam multas spes tam longum tempus reciperet, sed vt praeberet se legibus, vt fruendum amicis extremum Socratem daret. Quid erat stultius, quam mortem contemnere, venenum timere?* [Allat.] De locutione ποιεῖν vel ποιῆσθαι ἡμέρας, ἐνιαυτὸν, etc. vid. Wetsten. ad Act. Apost. XV. 28. et Schleusner. in Lex. Nou. Test. Sic Plato Epist. VII.: ὅμως δ' ἀναγκαῖον ἴσως ἐνιαυτὸν γ' εἶναι ποιῆσθαι. Imitantur et Latini, v. c. Cicero ad Atticum V. 20. *Apameae quinque dies morati* — — Iconii diem fecimus. [O.]

διὰ τὸ πλοῦτον τὸ εἰς Δῆλον πεμπόμενον] Xenophon Ἀπομνημ. Lib. IV. (C. VIII, 2.): ἀνάγκη μὲν γὰρ ἐγένετο αὐτῷ μετὰ τὴν κρίσιν τριάκοντα ἡμέρας βιώσαι, διὰ τὸ Δῆλον μὲν ἐκείνου τοῦ μηνὸς εἶναι, τὸν δὲ νόμον μηδένα ἑᾶν δημοσίᾳ ἀποθνήσκειν, ἕως ἂν ἡ θύρα ἐκ Δῆλου ἐπαίλῃθῃ. Plato Deliacae sol-

lemnitatis originem et ritus ita recenset (in Phaedone C. 1.): Τοῦτό ἐστι τὸ πλοῖον, ὡς φασιν Ἀθηναῖοι, ἐν ᾧ Θησεὺς ποτε εἰς Κρήτην τοὺς δις ἐπὶ ἐκείνους ᾤχετο ἄγων, καὶ ἔσωσέ τε, καὶ αὐτοὺς ἐσώθη. Τῷ οὖν Ἀπόλλωνι εὖξαντο, ὡς λέγεται, τότε, εἰ σωθείεν, ἐκάστου ἔτους θεωρίαν ἀπάξειν εἰς Ἀῆλον, ἣν δὴ αἰεὶ καὶ νῦν ἔτι ἐξ ἐκείνου κατ' ἐνιαυτὸν τῷ θεῷ πέμπουσιν. Ἐπειδὴν οὖν ἄρξονται τῆς θεωρίας, νόμος ἐστὶν αὐτοῖς ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ καθαραιεῖν τὴν πόλιν, καὶ δημοσίᾳ μηδὲνα ἀποκτινύναι, πρὶν ἂν εἰς Ἀῆλον ἀφίκηται τὸ πλοῖον, καὶ πάλιν δεῦρο. Τοῦτο δ' ἐνίοτε ἐν πολλῷ χρόνῳ γίγνεται, ὅταν τύχῃσιν οἱ ἄνθρωποι ἀπολαβόντες αὐτοὺς. Ἀρχὴ δ' ἐστὶ τῆς θεωρίας, ἐπειδὴν ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος στέψῃ τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου. Τοῦτο δ' ἔτυχεν, ὡς περ λέγω, τῇ προτεραίᾳ τῆς δίκης γεγονός. Διὰ ταῦτα καὶ πολὺς χρόνος ἐγένετο τῷ Σωκράτει ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ ὁ μεταξὺ τῆς δίκης τε καὶ τοῦ θανάτου. [vbi vid. qui testimonia veterum de hac re diligentissime collegit, Wyttenbach. V. S. pag. 114. O.] De Deliis vide plura apud Petr. Castellani syntagmate de festis Graecorum et Ioannem Meursium in Graecia feriata. Mirum est tandem de illius constantia argumentum, quod apud Stobaeum Serm. I. ex auctore incerto, antiquo tamen, narratur. Triduo enim a iudicibus concesso vti noluit; sed ipso primo die, neque postrema diei hora expectata, venenum animose bibit: καὶ τριῶν ἡμερῶν αὐτῷ δοθεῖσιν, τῇ πρώτῃ ἔπιεν, καὶ οὐ προσέμεινε τῆς τρίτης ἡμέρας τὴν ἐσχάτην ὥραν παρατηρεῖν, εἰ ἐστὶν ἥλιος ἐπὶ τῶν ὀρῶν, ἀλλ' εὐθαρσῶς τῇ πρώτῃ. [Allat.]

ἐγὼ τε καὶ Τερψίων etc. etc.] Plures enumerat Plato (in Phaedone Cap. 2.), conuenit tamen cum hoc in iis, qui non adfuerunt (Phaed. C. 2.): Ἐτυχον δὲ, ᾧ Φαίδων, τινὲς παραγενόμενοι; Οὗτός τε δὴ ὁ Ἀπολλύδωρος τῶν ἐπιχωρίων παρῆν καὶ Κριτόβουλος, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Κρίτων, καὶ ἔτι Ἑρμογένης καὶ Ἐπιγένης, καὶ Αἰσχίνης, καὶ Ἀντισθένης. Ἦν δὲ καὶ Κτήσιππος ὁ Παιανιεὺς, καὶ Μενέξενος καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐπιχωρίων. Πλάτων δὲ, οἶμαι, ἦσθ' ἐναι. Ξένοι δὲ τινες παρῆσαν; Ναί· Σιμμίας τέ γε ὁ Θηβαῖος, καὶ Κέρξης, καὶ Φαιδῶνδης, καὶ Μεγαρόθεν Εὐκλείδης, καὶ Τερψίων. Τί δὲ Ἀρίστιππος καὶ Κλεόμβροτος παρεγένοντο; Οὐ δῆτα· ἐν Αἰγίῳ γὰρ ἐλέγοντο εἶναι. Ἄλλος δὲ τις παρῆν; Σχεδόν τι οἶμαι τοιούτους παραγενέσθαι. [Allat.]

Ἑρμογένης] Hipponici filius. vid. Xenoph. Apol. §. 2. Critonis, teste Laertio II. 121. [Fischer. ad Plat. l. l.]

Κτήσιππος] Diuersus a Ctesippo, Aeschinis filio. A Platone in Euthydemo pag. 271. vocatur νεανίσκος τις Παιανιεὺς a

Παιανίᾳ, δῆμῳ τῆς Πανδιονίδος φυλῆς. [Fischer. p. l.] Critonis filius natu minimus, teste Laertio II. 221. [O.]

Κλεόμβροτος] Cleombrotum familiarem Socratis nullum in veterum monumentis legere nos meminimus, excepta illa Socratica epistola, ex hoc Phaëdonis loco compilata: at frequentem Cleombrotum Ambraciotem, quem, lecto Platonis Phaëdone, praecipitem se ex alto muro dedisse, mortemque oppetiisse prodidit Callimachus Epigr. XXIV. indeque posterì passim celebrarunt, v. c. Cicero Tusc. I. 54. et qui ibi citantur Davisio. Sed hi diuersi sint, an vnus et idem, statuere non licet. [Wytttenbach. ad Phaëdon. pag. 118.]

ἐπέστειλεν] Ἐπιστέλλειν, ἐπιστολήν, voces propriae de morituris, qui quaedam facienda praecipiunt. Vide intpp. ad Hesych. pag. 1590. ed. Alberti, Valckenaer. ad Euripid. Hippolyt. v. 858. et Sturz. in Lex. Xenoph. h. v. Ita Lysis in Epistola ad Hipparchum: Δαμὼ θνάσκοισα Βισταλία τῇ ἑαυτῆς θυγατρὶ τὰν αὐτὰν ἐπιστολὰν ἐπέστειλεν. Conf. infra notam Allatii ad Epist. 50. Codex Goettingensis ἐπέστειλλεν. (sic.) [O.]

τῷ Ἀσκληπιῷ θῆσαι ἀλεκτρονόνα] Plato (Phaed. C. 66.): Καὶ ἐκκαλυψάμενος, ἐνεκαλίπτετο γὰρ, εἶπεν, ὃ δὴ τέλευταῖον ἐφθέγγετο· ὃ Κρίτων, ἔφη, τῷ Ἀσκληπιῷ ὀφείλομεν ἀλεκτρονόνα· ἀλλὰ ἀπόδοτε καὶ μὴ ἀμελήσητε. [Allat.] Variæ autem a variis afferuntur causæ, cur Socrates Aesculapio potissimum gallum iusserit prosecari. Theodoretus Serm. VII. ad Graecos de sacrificiis: ἐγὼ δὲ οἶμαι καὶ Σωκράτην τὸν Σωφρονίσκου τὸν ἀλεκτρονόνα θῆσαι κελεύσαι, ἵνα τὴν κατ' αὐτοῦ γεγενημένην διελέγῃ γραφήν· ἐγραψάτην γὰρ αὐτὸν Ἄνυτος καὶ Μελίππος, ὡς εἶναι θεοῦς οὐ νομίζοντα. Tertullianus Apologet. C. 46.: Aesculapio tamen gallinaceum prosecari iam in fine iubebat, credo ob honorem patris eius, quia Socratem Apollo sapientissimum cecinit. Aliorum explicationes mysticas adfert Spencerus ad Origenem contra Cels. Lib. VI. pag. 74. et Wytttenbach. V. S. ad Phaëdon. pag. 333. qui ex Artemidoro Oneirocrit. V. 91. obseruat, gallum propriam fuisse Aesculapii victimam. [O.]

εἶναι γὰρ αὐτὸ ἄτιμον] Vide Platonis Phaëdon. C. 64. [O.]

ὡς οἶόν τε ἦν] Codex Goetting. ὡς οἶον τ' ἦν. [O.]

αὐτόν] Sic Goettingensis, recte. Nam praecesserat ἐκκομίζοντες αὐτὸν κατεθάπτομεν, et verba proxime antecedentia, οὐδὲ γὰρ πρόνοιάν τινα — — — ἐγκαταλιπούσης, efficiunt parenthesis. [O.]

λούσαντες] Plato eum, antequam venenum biberet, lotum affirmat, ne negotium facesseret mulieribus (C. 63.): Δοκεῖ γὰρ ἤδη βέλτιον εἶναι λουσάμενον πιεῖν τὸ φάρμακον, καὶ μὴ πράγματα ταῖς γυναῖξι παρέχειν νεκρὸν λούειν. et (C. 65.): Ταῦτ' εἰπὼν ἐκεῖνος μὲν ἀνίστατο εἰς οἴκημά τι ὡς λουσόμενος. Fieri tamen potuit eum post mortem denuo ab amicis et discipulis lotum fuisse. De lotione et vinctura mortuorum plura Ioannes Kirchmannus Lib. I. Cap. 7. [Allat.] Cornarius in Eclog. I. pag. 13. ed. Fischeri comparat locum Virgilii Aen. VI. 218.

Pars calidos latices et athena undantia flammis

Expediunt corpusque lauant frigentis et vngunt.

idemque observat, et hodie apud multas gentes, Iudaeos v. c. et Turcas, morem esse lauare mortuos ante sepulturam. [O.]

ἀμπισχόντες] Codex Goettingensis ἀμφισχόντες. [O.]

καὶ πρεπόντως θάψαντες] Curam tamen funeris Critonis arbitrio reliquisse, dummodo legibus consentaneae fieret, Plato refert (Cap. 64.): καὶ θάψαι τοῦμὸν σῶμα θάπτειν, καὶ θάπτειν οὕτως, ὅπως ἂν σοι φίλον ᾗ καὶ μάλιστα ἢ ἢ νόμιμον εἶναι. Ex verbis vero, quae ipse ad eundem Critonem dixerat, nihil ei de sepulturae cura dixisse aperte colligitur. Ea Cicero Tusc. Quaest. Lib. 1. (Cap. 43.): Cum enim de immortalitate animorum disputasset, et iam moriendi tempus urgeret, rogatus a Critone, quemadmodum sepeliri vellet, Multam vero, inquit, operam, amici, frustra consumpsi: Critoni enim nostro non persuasi, me hinc auolaturum, neque quidquam mei relicturum. Veruntamen, Crito, si me assequi potueris, aut sicubi nactus es, ut tibi videtur, sepelito; sed mihi crede, nemo me vestrum, cum hinc excessero, consequetur. Praeclare id quidem, qui et amico permiserit, et se ostenderit de hoc toto genere non laborare. [Allat.] Conf. Aelian. V. H. I, 16. καὶ abest in Goettingensi. [O.]

ἡ στρατεία] Goettingensis ἡ στρατιὰ, de quarum vocum discrimine vide quae observauimus in Supplemento ad Nicolaum pag. 28. seq. Hoc loco parum aut nihil refert, utro modo legatur aut vertatur, vel: *expeditio*, vel: *exercitus tibi impedimento fuit*. [O.]

Epistola 15.

Ξενοφῶν τοῖς Σωκράτους ἑταίροις] Sic inscribitur Epistola in Codice Goetting. Allatius: Ξενοφῶν. [O.]

Οἱ περὶ Γερῦλλον] Allatius vertit: *qui una cum filio meo*

Gryllo orant, Olearius in Stanleii Hist. Philos.: *qui elogia filii mei Grylli scripsere*. Pessime, quasi iam tum in pugna occubuerit Gryllus. Atqui vertendum *Gryllus ipse*. Vide quae annotauimus ad initium praecedentis epistolae. [O.]

τὸν χίεα] Hunc accusatiuum apud neminem Atticorum inuenies. [Bremi.]

ὅπερ ἦν εἰκὸς αὐτοῦς ποιεῖν] In alio deest ἦν. [Allat.] Goetting. αὐτοῖς. [O.] Intelligendum autem est e seq. γράψαντας ἡμῖν τὰ περὶ Σωκράτους. [Weiske.]

ψέγειν τὴν τύχην] Alius habet τὴν ψυχὴν. male. [Allat.]

τοὺς ἐπισυστάοντας] Alius ἐπιστάοντας. Alius ἐπιστήσαντας. [Idem.]

οἱ οὐκ εἰς μακρὰν τίσουσι δίκην] De poena eorum, qui in Socratem accusationis tela coniecerunt, deque Lacedaemoniorum in Athenienses pro Socratis condemnatione dicteris, vna cum eodem Xenophonte nonnulla infra Epist. 17. [Allat.]

Δεινὸν δὲ ποιοῦνται] H. e. grauate ferunt, indignum facinus existimant, vt nos dicimus: *sie thun sehr böse, sind sehr ungehalten darüber*. Sic Antonin. Liberal. Metam. C. 8.: *δεινὸν ἐποίησατο μὴ οὐκ ἀμῦναι πρὸς δύναμιν, ἀλλὰ περιῦδεῖν οἰκτρῶς ἀναμειβόμενα τὸν παῖδα*. vbi *δεινὸν ἐποίησατο* i. q. *δεινὸν ἡγήσατο*. Vid. Bast. in Epist. Crit. pag. 120. Eodem sensu actiua forma *δεινὰ ποιεῖν* frequens apud Thucydidem, v. c. Lib. V. Cap. 42.: *λεγομένων δὲ τούτων, οἱ Ἀθηναῖοι δεινὰ ἐποίουν, νομίζοντες ἀδικεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων*. vbi Scholia: *δεινὰ ἐποίουν* — *ἰδενὸν πάθουν*. [O.]

τὸ γὰρ πάθος] Sic Aelian. V. H. III. 36.: *τὸ περὶ Σωκράτην πάθος*. et 32.: *τὸ τοῦ Αἴνου πάθος*. [O.]

ἦδη ἄχρη] In alio deest ἦδη. [Allat.]

διήκται] Alii habent ἐφῖκται. [Idem.] Codex Goetting. ἀφῖκται. [O.] Scribendum διῖκται a διῖκνεῖσθαι. Neque enim rumores διάγασθαι dicuntur. ἐφῖκται, quod legit alius Allatii Codex, mutatum in ἀφῖκται, facile locum haberet. Nostrum tamen διῖκται dedisse non dubito, forsan orationis latinae consuetudinem secutum. [Bremi.]

τὸν σοφώτατον καὶ ὑπὸ τῆς Πυθίας μαρτυρηθέντα σωφρονέστατον] Alius [et Goettingensis] legit παρὰ. Apollinis oraculo Socrates omnium sapientissimus iudicatus est. Ita

refert Plato in Apologia (C. 5.), Cicero Academ. Quaest. Lib. I. (Cap. 4.) et de amicitia (Cap. 4.), Plinius Hist. Nat. Lib. VII. Cap. 31. et 34. Libanius in Apologia Socratis, Dio Chrysostomus Oratione Athenis habita de fuga, Laertius in vita Socratis (II. 37.), Valerius Maximus Lib. III. Cap. 4. et Lib. VII. Cap. 2. Themistius Orat. 14. Iustinus Martyr Oratione Paraenetica ad Gentes, Theodoretus de Curat. Graec. affect. Serm. 2. At quomodo Socrates, qui se nihil scire affirmabat ex vna parte et ex alia Daemonium sibi significare, quae erant cognitu necessaria, testimonio Pythiae sapientissimus dictus sit, pluribus examinat Aristides Orat. II. Platonica. [Allat.] Conf. Menag. ad Laert. II. 27. [O.] Verba σοφώτατον et σωφρονέστατον videntur sedem permutasse. Nam ab oraculo sapientissimus pronuntiatus est Socrates, et ob id maxime peccarunt Athenienses, quod hominem σωφρονέστατον et proinde innocentissimum interfecerant. [Weiske.]

ἀποκτινύναι] Ita scripsi pro ἀποκτείνωναι (quod habet Allatius). Saepius in hoc verbo librarii τὸ ε̄ τῷ ῑ adiunxerunt. Sed diphthongum ει non videtur admittere duplex ν et meliores Codices alibi ἀποκτινύναι praebent, quod et Hudsoni et Sallier ad Moerin sub h. v. (pag. 28. ed. Pierson.) probant et Oudendorp. ad Thom. Magistr. Vide et Fischer. ad Plat. Apol. 18. [Weiske.] ἀποκτινύναι habet etiam Goetting. Ceterum praestantiores Grammatici docent, scribendum esse ἀποκτινύναι vna tantum litera ν. Phrynichus Προπαρασι. Σοφιστ. MS. citatus a Bastio τῷ μακαρίτῃ in Epistola Critica (pag. 137. ed. Lipsiens.): Ἀποκτινύναι, δι' ἐνὸς ν̄. οἱ δὲ διὰ δύο γράφοντες ἀμαρτάνουσιν. [O.]

Εἴ τον δέοιντο] Videtur Xenophon rebus ad vitam necessariis succurrisse amicis Socratis, postquam Athenis profugerant. [Weiske.]

ὧν ἔπεμψα] Alius ὧν ἐπέμψαμεν. [Allat.]

ἔχοντες ἐν αὐτοῖς, ὥστε γράψαι μοι] Alius ἔχοντες σὺν αὐτοῖς γράψαι μοι. [Allat.] Idem verit: Recte facitis, qui in consortio Aeschinis mihi scribitis. Ἐν, inter, in societate. Ita Diodor. Sic. XI. 12.: προτεθείσης δὲ βουλῆς ἐν τοῖς τῶν νεῶν ἡγεμόσι περὶ τῆς ναυμαχίας. Cf. Viger. pag. 611. ed. Hermann. [O.]

ἃ ποτε εἶπεν ἀνὴρ καὶ ἔπραξεν] Scribendum ὁ ἀνὴρ. Conf. Supplementum ad Nicolaum Damasc. pag. 24. [Bremi.]

ἐν δικαστηρίῳ ἀγωνιζομένων ἡμῶν] Codex Goetting. pro ἀγωνιζομένων habet μελλόντων. [O.]

ἀλλ' εἰς ἅπαντα τὸν βίον παρατιθέντων τὴν ἀρετὴν τῶν ἀνδρῶν] Allatius vertit: *sed in omnium oculos virtutem hominis proponentibus*. Ex Aristotele de Mundo locum Lexica monstrant, vbi βίος hoc sensu, nempe de hominibus vniuerse, siue de genere humano ponitur, et Lucianus sic saepius adhibet. Latini quoque [inprimis Plinius maior. O.] verbo vitae sic vsi sunt. [Weiske.] Vid. de Rhoer ad Porphyry. de Abstinēt. ab Animal. nec. Lib. I. §. 27. pag. 41. εἰς ἅπαντα βίον verte-rem: *ad omnem posteritatis memoriam*. Ita Diodor. Sic. Lib. XIV. Cap. 2.: καὶ γὰρ εἰ μὴδὲν ἐστὶ πρὸς ἡμᾶς τὰ μετὰ θάνατον, ὁμῶς ὃ γε προγεγεννημένος βίος γίνεται πολὺ χεῖρων, τὸν ἅπαντα βίον ἐπὶ κακῷ μνημονεύμενος. h. e. Nam etiamsi nihil eorum, quae mortem consequuntur, ad nos pertinet, anteactae tamen vitae conditio, dum ad omnem posteritatis memoriam ob improbitatem male audit, multo fit deterior, vt bene vertit L. Rhodomanus. [O.]

Καὶ φημι δὴ] Sic etiam Goettingensis. [O.] Alius Καὶ φημι δεῖν. [Allat.]

Ἦδη δέ μοι καὶ Πλάτωνος etc.] De Platonis et Xenophontis similitudine Laertius in Xenophonte: ὅθεν καὶ πρὸς ἀλλήλους ζηλοτύπως εἶχον, αὐτὸς τε καὶ Πλάτων, ὡς ἐν τῷ περὶ Πλάτωνος λέξουσιν. Vide quae ipse scribit in Platone, et quae in eum locum adnotauit Casaubonus, et quae in vita Solini scribit Ioannes Camers. [Allat.] Conf. de eadem re peculiarem Dissertationem Boeckhii V. Cl. [O.]

Οἶμαι μέντοι περὶ Μεγάρα ἀνέγνων ..... ὡς λέγεται τινὰ τῶν Μεγαρέων τῶν τοιούτων. etc.] Haec Allatius non vertit, sed in versione lacunae signum posuit. Nihil item in animaduersionibus attulit. Codices igitur, quos habebat, videntur conspirasse in loco deprauato, et, vt sequentia suspicari iubent, manco. Sed ne sequentia quidem huius ὅφισα sunt, in quibus haec fere significantur, se talia in Socratis sermonibus non audiuisset, qualia legerit in quodam Dialogo Platonis, ac propterea huiusmodi res in Apomnemoneumata non posse inserere. [Weiske.]

Ἡμεῖς μέντοι φημέν, ὅτι τοιαῦτα οὐκ ἀκηκόαμεν] Ita Goettingensis et alter Allatii Codex. Editio Paris. habet ἡκούσαμεν. [O.] Platonem pleraque ex ingenio ac libidine de nouo confinxisse, alia quibusdam, quibus illa non successerunt, appinxisse, immutato non solum rerum ordine, et omnibus

etiam miris inuersis anachronismis, euidentissimis argumentis probare conati sunt Athenaeus et Aristides, aliique, quorum tantum nomen superest, scripta tempus inuidit posteritati. Laertius in Platonis vita (Lib. III. §. 35.): *φασὶ δὲ καὶ Σωκράτην ἀκούσαντα τὸν Ἀύσιν ἀναγινώσκοντος Πλάτωνος, Ἡράκλεις, εἰπεῖν, ὡς πολλὰ μὲν κατεψεύδεθ' ὁ νεανίσκος. Οὐκ ὀλίγα γὰρ, ὧν οὐκ εἴρηκε Σωκράτης, γέγραπεν ἀνὴρ.* Hinc non immerito de Platone concludebat Aristides: *Ὁ δὲ τῆς φύσεως, οἶμαι, κέχρηται περιουσία, ὥςπερ καὶ ἄλλα μύρια δὴ πον διεξέροχεται ἐπὶ τῷ Σωκράτους ὀνόματι, περὶ ὧν ὁμολογεῖται οὐδὲν ἐκείνον πραγματεῦσθαι.* [Allat.]

ἀλλ' ὅτι τοιαῦτα] Offendit me particula, aduersatiua *ἀλλ'*, quae h. l. prorsus aliena est. Quare legendum conicio *διότι τοιαῦτα* etc. [O.]

ὥςπερ καὶ αὐτὸς] Alius habet *αὐτῶν*. Male. [Allat.]

Θρυπτόμενος γὰρ πρὸς τοὺς καλοὺς] *Θρυπτόμενος*, h. e. *blandimenta eorum respuens, eorum amoris respondere nō lens*, vt in Symposio C. VIII. §. 4.: *Καὶ ὁ Σωκράτης ἐπισκώψας, ὡς δὴ θρυπτόμενος, εἶπε, μὴ νῦν μοι ἐν τῷ παρόντι ὄχλον παρέχε.* [Weiske.] Vertendum potius: *simulans superbiam*. Est scil. *θρύπτεσθαι* h. l. i. q. *ἀκνέζεσθαι*, cum quo verbo aliquando iunctum legimus, v. c. ap. Themist. Orat. II. Alciphronis Epist. III. 8. quod designat *delicias facere, ac quasi fastidire*, vel, vt summus Ruhnkenius ad Timaei Lex. Plat. pag. 18. exponit, *ficto et astuto mimo recusantis specie flagrantissime cupere, den spröden spielen*. [O.]

φησὶν μὴ δὲν εἶναι ποίημα αὐτοῦ etc.] Hoc eodem dicto Platonis vsus est Athenaeus in fine Dipnosophistarum: *Ταῦτα, φίλτατε Τυρόκρατες, κατὰ τὸν Πλάτωνα οὐ Σωκράτους νέον καὶ καλοῦ παίγνια, ἀλλὰ τῶν Δειπνοσοφιστῶν σπονδάσματα.* Locus Platonis, quem forte Xenophon respexit, est in secunda Epistola ad Dionysium (pag. 72. Tom. XI. ed. Bipont.): *Διὰ ταῦτα οὐδὲν πώποτ' ἐγὼ περὶ τούτων γέγραφα· οὐδ' ἔστι σύγγραμμα Πλάτωνος οὐδὲν, οὐδὲ ἔσται· τὰ δὲ νῦν λεγόμενα Σωκράτους ἔστι καλοῦ καὶ νέον γεγονότος.* In voce *καλοῦ* omnes expositores conueniunt, vt virtute clari simul et iuuenis, quod sane difficile videtur, illa fuerint exercitamenta. Ita Ficinus, Serranus, Dalecampius, alii. Quod an in dicto Platonis locum habeat, non contendo; sane in hoc Xenophontis loco vereor ne quid aliud sibi velit, cum praecedat illud de Platone: *Θρυπτόμενος πρὸς τοὺς καλοὺς*, ad quod etiam repetitio τοῦ καλοῦ re-

ferri deberet. At quomodo Socrates pulcher esse potuit simus et ventricosus, cadauerosa facie, colore mustellino, vno verbo, monstrum hominis? An ergo καλοῦ verbum, per iocum non sine felle in Platonem coniectum, illud infert, quod inter formosos cum formosis lepidulus iste Socrates versaretur, venustatis ac pulchritudinis admirator? Certe si de forma, egregia tamen illa inter adolescentes contentio exoritur, Socrates ibi praeses nulli concedit. Ipsum nobis Platonis dialogi, quantum sibi in forma placeret, exprimunt accurate, et praecipue in Symposio: ταῦτα δὴ ἐκάλωπιώσαμην, ἵνα καλὸς παρὰ καλὸν ᾶν. [Allat.] De totius loci sensu sic statuendum arbitror: Platonem in illo dialogo auribus pulchri adolescentis quaedam dedisse, ut eius amorem sibi conciliaret; sed vulgo negasse, illum dialogum a se scriptum, atque istiusmodi ludo vel ironia efficere voluisse, ut magis ab illo amaretur, Socratem etiam pulchrum appellasse, ioco, ut opinor, ut eo facilius intelligatur, eum non verum esse illorum auctorem. [Weiske.]

Ἐρῶ σοθὸν μοι] Alius legunt ἔρῶσοθέ μοι. [Allat.]

ἄρμονιωδεστάτῳ ἄνδρι] Ἀρμονιώδης, commodus, amicus, tanquam ἀπαξ λεγόμενον citat Schneideri Lexicon. [O.]

Epistola 16.

Haec Epistola et sequens desideratur in Codice Goettingensi. [O.]

Τὰ περὶ τῆς τελευταίας] Aristippus enim et Cleombrotus in obitu Socratis Aeginae commorabantur, ut supra ostensum est. Hic Aristippus ἐρωτώμενος, ut scribit Laertius in eius vita, πῶς ἀπέθανε Σωκράτης, ἔφη, ὥς ἂν ἐγὼ εἰξαίμην. Adeo mors Socratis optabilis hominibus prudentibus visa est, ut unusquisque similem sibi peroptaret. [Allat.] Τελευταίας i. q. τελευτῆς. Ita Ἀθηναία pro Ἀθήνῃ ap. Aristophan. in Pac. v. 271. ὥραία pro ὥρα. Demosth. Philipp. III.: τὴν ὥραιαν ἀντήν στρατεύεσθαι. εὐναία pro εὐνή. Euripid. Ion. 173. ὄρεναία pro ὄρενη. Id. Suppl. 994. νικαία pro νίκη. ἀναγκαία pro ἀνάγκη. etc. etc. De formis hisce paragogicis Ionibus aequae ac Atticis vetustioribus vsitatis vid. Schaefer. V. Cl. ad Gregor. Corinth. pag. 393. seq. ad Lamb. Bos. Ellips. p. 534. [O.]

οὔτε παριέμενος] Alius περιέμενος. [Allat.] Editio Allatii habet παριόμενος typorum errore. [O.] Οὔτε delen-

dum. Non enim solum nihil est, sed prorsus aduersum sententiae, quae haec est, Socratem sponte remansisse, etsi concessum ei ab Undecim fuerit aufugere. Natum est ex antecedente ὅτι. [Bremi.] Ego mutem in οὐδέ. *Socrates ne veniam quidem nactus aufugiendi sustinuit aufugere.* [Schaefer.]

διαδιδράναι] Alius διαδράναι. [Allat.] Quae posterior lectio omnino recipienda erit. Neque enim, quod scio, διδράναι vsquam legitur, nisi apud Thucyd. IV. 46. ἀποδιδράναι, ubi tamen e pluribus Codicibus restituendum est ἀποδράναι. Et analogia, et vsus rem satis euincunt. [Bremi.]

ὅτι νῦν μέλλοι δικάσειν etc. etc.] Alius διδράσκειν. Quare locum corrigerem: ὅτι μὴ μέλλοι διδράσκειν. [Allat.] Equidem legendum censeo: ὅτι, ἐὰν μέλλῃ διδράσκειν, εἰ μὴ καὶ πρότερον παρὰ τῷ νόμῳ σιωπῇ, οὕτω γὰρ ἂν . . . . . καταπροδοθῇ. "Οτι pertinet ad καταπροδοθῇ. [O.] Sed vide Addenda.

ἀ πατρὶς αὐτοῦ, ὅσον ἐφ' αὐτῷ] Alius ἀ πατρὶς αὐτῷ, ὅσον αὐτῷ. [Allat.] Legendum ἀ πατρὶς αὐτῷ, Genitiu. Dor. [O.]

ἀ δίκῃς αὐτὸν] Alii αὐτὴν. Male. [Allat.]

ἐμπροσόντα] Vide ad Epist. XIV. [O.]

Δοκέων μέντοι] Alius Δοκίω μέντοι. An recte fecerit Socrates non respondendo, vide quae Epist. XIV. adnotabamus. [Allat.] Legendum videtur δοκέον vel δοκεῖν dorice pro δοκοῦν ἐμοί, vt ἐξόν, παρὸν etc. Vide Hermann. ad Viger. pag. 751. [O.] Sed vide Addenda.

πῶς ἀνεχωρήσατε πάντες] Amicorum Socratis post illius necem fugam atque exilium sic Libanius in Apologia deplorauit: Μηδ' ἀναμείνῃτε θέαμα δεινόν, καὶ τῆς πόλεως ἀλγότεριον ἐκφερόμενον ἀπὸ τοῦ δεσμωτηρίου Σωκράτην· ἐρημον δὲ τὸ ἄστυ τῆς ἐκείνου φωνῆς, ὥσπερ τινὸς ἀηδόνος, τοὺς ἐταίρους ἐν μὲν τῷ θάπτειν σιγῇ καταρωμένους ὑμῖν, ἔπειτα δὲ φεύγοντας ἄλλον ἄλλοσε, τοὺς μὲν εἰς Μέγαρον, τοὺς δὲ εἰς Κόρινθον, τοὺς δὲ εἰς Ἡλιν, τοὺς δὲ εἰς Εἰβορίαν, μεταφέροντας ἐτέρας τὸ τῆς Ἀττικῆς ἄνθος, παρ' οὗς ἴουσιν, λέγοντας· Λέξοθε τοὺς Ἀθηναίους, ἄνδρες, φιλάδας, οὐ προδότας, οὐδ' ἀστρατεύτους etc. Et Laetius ex Hermodoro tradit, Platonem et alios philosophos post mortem Socratis ad Euclidem Megara confugisse (II. §. 106.): πρὸς τοῦτον, Euclidem, φησὶν ὁ Ἐρμόδομος ἀφικέσθαι Πλάτωνα,

καὶ τοὺς λοιποὺς φιλοσόφους μετὰ τὴν Σωκράτους τελευτήν, δει-
σαντας τὴν ὁμότητα τῶν τυράννων. [Allat.]

μή τι καὶ ἐφ' ὑμᾶς ἔλθοι τῶν αὐτῶν ἄν· καὶ οὐκ
etc.] Alius et melius μή τι καὶ ἐφ' ὑμᾶς ἔλθοι ἀπ' αὐτῶν· καὶ
οὐκ etc. [Allat.] Ingeniosa quidem est summi Valckenaerii
coniectura in Diatribe ad Euripid. Fragm. p. 190. μή τι καὶ ἐφ'
ὑμᾶς ἔλθοι ἀπὸ τῶν (vel τῶν) αὐθεντῶν, h. e. ab illis homicidis,
sicariis. Αὐθεντής — ὁ αὐτόχειρ, ἢ ὁ αὐτὸν ἀναιρῶν. Harpocra-
zion. h. v. vbi vid. Vales. aut sui aut aliorum interfector. Conf. Fr.
A. Wolf. V. S. ad Demosth. Lept. p. 372. Nihil tamen mutare au-
sim, cum et vulgata lectio satis commodum sensum praebet,
sive legamus μή τι ἐφ' ὑμᾶς ἔλθοι τῶν αὐτῶν, scil. κακῶν, πα-
θῶν, malorum, quae Socrati acciderunt, sive, vt alius Codex ha-
bet, ἀπ' αὐτῶν, scil. ἀνθρώπων, qui Socratem occiderunt. [O.]

ὥς ἔσμεν] Annon legendum ὥς ἔχομεν? de qua loquendi
ratione vid. Locella ad Xenophont. Ephes. II. 8. pag. 194. seq.
[O.] Latinismum in hoc, vt in multis aliis, agnoscere videor.
Vere mones, Graece auctorem dicturum fuisse ὥς ἔχομεν. Ini-
tium Epistolae XVII. prorsus videtur esse hominis Latini.
[Bremi.]

Epistola 17.

Haec epistola nullam omnino habet inscriptionem, vnde col-
ligi possit, cuius nomine scripta sit; ad quem autem data sit,
hoc ex verbis epistolae, quae leguntur non longe ab initio, καὶ
ἐσχέλιασαι, εἰ ὁ πρὸς σέ γε καὶ τὸν Κεῖον Πρόδικον, καὶ Προ-
ταγόραν τὸν Ἀβδηρίτην διαμαχόμενος περὶ ἀρετῆς, ἢ ἂν γένοιτο
καὶ ὅπως ἂν γένοιτο, καὶ ὅτι χρὴ ταύτης πάντας ἐπίσθαι, οὗτος
ὡς πονηρότατος ..... ἀνῆλθῃ, explicare tentabimus, ex
quibus verbis hoc apparet, epistolam nostram scriptam esse ad
aliquem ex iis, qui in Platonis Protagora de virtute, an doceri
possit, cum Socrate disputarunt. In hoc dialogo praeter Socra-
tem, Protagoram et Prodicum, quos nominat auctor epistolae,
disputant Hippocrates Apollodori et Callias Hipponici filius.
De Callia, qui sophistis fuerat addictissimus adeoque Protago-
ram, Prodicum, Hippiam, Gorgiam, et quotquot eorum Athenas
venerant, hospitio excepit, (vid. qui testimonia veterum de hoc
homine diligentissime collegit Schneider. V. Cl. in Prolegg. ad
Xenophontis Sympos.) vix credi potest, eum morte Socratis ad-
modum indoluisse. Restat itaque vnus Hippocrates, Socratis

amantissimus. Quare hanc opinor fuisse inscriptionem epistolae: . . . Ἰπποκράτει εἶς. [O.]

διαμαχόμενος περὶ ἀρετῆς, ἢ ἄν etc.] Alii διαμαχόμενοι περὶ ἀρετῆς ἢ ἄν, male. [Allat.]

πρὸς τε θεοὺς καὶ πρὸς ἀνθρώπους] Duplex namque fuit accusationis caput, vnum contra deos: οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς, οὐ νομίζων, alterum contra homines: ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων. [Allat.]

τοὺς ἑνδεκα δόξαν] Vide ad praecedent. Epist. verba, δοκῶν μὲντοι. [O.] Imperita accusatio Vndecimvuirorum. Hi enim non erat iudices, sed iudicum sententiam exsequebantur. [Bremi.]

περὶ τῶν ἔπειτα] Alius: περὶ ὧν ἔπειτα. [Allat.]

ἀνύπνωσαν ὑπνώσαντες] H. e. tandem expergefacti sunt e sopore, quo oppressi iacuerunt. Ἀνυπνοῦν verbum rarissimum, cuius nostrum solummodo exemplum citat Schneiderus in Lexico, pro frequentiore ἀφύπνοῦν, ἐξυπνοῦν. [O.] Deletis tribus syllabis, quas negligentia librarii iteravit, scribendum puto ἀνυπνώσαντες Ἀνυτόν τε —. [Schaefer.]

Ἀνυτόν τε καὶ Μελίτον ὡς ἀνοσιουργοὺς προσκαλέσασθαι ἀπέκτειναν] Alius ὑπέκτειναν. De morte accusatorum Socratis non vna apud omnes sententia. Hic ab Atheniensibus condemnatos occisosque fuisse tradit. Idem affirmat Diodorus Lib. XIV. (Cap. 102.): ἀδίκον δὲ τῆς κατηγορίας γεγενημένης, ὃ δῆμος μετεμνήθη, τηλικούτον ἄνδρα θεωρῶν ἀνηρημένον· διόπερ τοὺς κατηγορήσαντας δι' ὀργῆς εἶχε, καὶ τέλος ἀκρίτους ἀπέκτεινεν. [vbi vid. Wesseling. O.] Laertius ceteros quidem exilio, Melitum morte multatum fuisse ait in Socrate: Ἀθηναῖοι δὲ εὐθὺς μετέγνωσαν, ὥστε κλεῖσαι καὶ παλαιότερας καὶ γυμνάσια, καὶ τοὺς μὲν ἐφργάδευσαν, Μελίτον δὲ θάνατον κατέγνωσαν, Σωκράτη δὲ χαλκῆς εἰκόνης ἐτιμήσαντο, ἣν ἔθεντο ἐν τῷ Πομπείῳ, Ἀνσίππον ταύτην ἐργασάμενον, Ἀνυτόν τε ἐπιδημήσαντα αὐθήμερον ἐξεκέρυξαν Ἡρακλεώται. Huiusque causam fuisse potissimum Antisthenem, idemmet in Antisthene: αὐτὸς δὲ καὶ Ἀνυτῷ τῆς φυχῆς αἴτιος γενέσθαι δοκεῖ, καὶ Μελίτῳ τοῦ θανάτου. Ποντικοῖς γὰρ νεανίσκοις κατὰ κλέος τοῦ Σωκράτους ἀφίγμένοις περιτυχῶν, ἀπήγαγεν αὐτοὺς πρὸς τὸν Ἀνυτόν, εἰπὼν ἐν ἡδί, σοφώτερον εἶναι τοῦ Σωκράτους· ἐφ' ᾧ διαγανακτήσαντας τοὺς περιστώτας ἐνδιῶσαι αὐτόν. Immo Themistius Oratione 2. Heracleae ab oppidanis lapidibus fuisse obrutum Any-

tum: τοιγαροῦν οὐκ ἐς μακρὰν Ἀθηναῖοι μετέγνωσαν ἀμ-
φι Σωκράτους, καὶ δίκην ἐπραξαν τὸν Μέλιτον τῆς δίκης
ἐκείνης· καὶ ἔφυγεν Ἄνυτος ἐκ τοῦ ἵστεως, καὶ αὐτὸν
κατέλειπον διὰ Σωκράτην οἱ Ἑρακλειῶται οἱ ἐν τῷ Πόν-
τῳ, καὶ τῶν δαίνονται ἀνεν τοῦ (lego σώματος, cenotaphium
nempe) αὐτοῦ σῆμα ἐν τῷ προαστείῳ οὐ μακρὰν θαλάττης, οὗ
περιέβαλλον τὸν Ἄνυτον οἱ Ἑρακλειῶται. Plutarchus de invidia
et odio calumniatores Socratis adeo Atheniensibus exosos fuisse
scribit, vt neque ignem accenderent, neque interrogantibus re-
sponderent, neque in balneo aqua vterentur eadem, donec illi
impatientia odii sese suspenderunt: τοὺς γοῦν Σωκράτη σκοφαν-
τήσαντας, ὡς εἰς ἔσχατον κακίας ἑλληδικότας, οὕτως ἐμίσησαν οἱ
πολίται καὶ ἀπεστράφησαν, ὡς μήτε πῦρ αἶεν, μήτε ἀποκρίνε-
σθαι πυνθανομένοις, μήτε λονομένοις κοινωνεῖν ὕδατος, ἀλλ' ἀναγ-
κάζειν ἐκχεῖν ἐκείνο τοὺς παραγίτας ὡς μεμιασμένον, ἕως ἀπήγγαν-
το, οὐ φέροντες τὸ μῖσος. [Allat.]

ἀληθεῖς μὲν γὰρ .....] Merito hic signum lacunae
posnit Allatius, fortassis ita supplendae: ἀληθεῖς μὲν γὰρ αἰτίαι
αὐταὶ ἦσαν· Ἀθηναῖοι etc. Dicere vult auctor epistolae, Athe-
nienses accusatores Socratis vix fuisse condemnaturos, nisi de
eius morte male audiissent ab omnibus, Lacedaemoniis praeci-
pue. [O.]

Ἀθηναῖοι περιήσαν μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ
παρὰ πάντων εὐθυνοῦμενοι τῶν γενομένων] Sic edidi
e lectione Codicis, quam Allatius in notis affert. Editio habet:
Ἀθηναῖοι περιήσαν μετὰ τὸ θάνατον ἐκ τοῦ οἶον παρὰ πάντες
εὐθυνοῦμενοι τῶν γενομένων, vitiosissime et nullo sensu. [O.]

ὅτι γὰρ οὐκ ἐχρῆν οὐκ ἀδικοῦντα αὐτὸν κατηγο-
ρηθῆναι, μὴ ἀποκτινύναι] Perplacet correctio Allatii:
ὅτι γε οὐκ ἐχρῆν οὐκ ἀδικοῦντα αὐτὸν κατηγορηθῆναι, καὶ κατη-
γορηθέντα μὴ ἀποκτινύναι (vel etiam κατηγορηθέντα δὲ μὴ
ἀποκτινύναι), quam vix mihi temperare potui quin in tex-
tum reciperem. [O.] Nolim affirmare, vtrum hic anapodoton
sit, (quae constructio tum quidem maxime vsitata est, quum
longior antecedit protasis, quae facile apodoseos obliuionem
affert; sed tamen non culpanda, quum ἔλεγον, quemadmodum hic,
quod ipsa orationis series sponte affert, aut simile suppleri opor-
teat;) an pro γὰρ legendum sit γε. Illud pene affirmare ausim,
post μὴ excidisse οἶον, hoc sensu: Dicebant enim, ipsum, nihil in-
iusti patrantem, non oportuisse accusari, nedum interfici. Tu
ipse ad Epist. XIV. locutionem μὴ οἶον illustrasti Wyttenbachii
nixus auctoritate, quem tamen aliquanto accuratius in ea ver-

saturum fuisse malle. [*Bremi.*] Malum fuit hominem probitate, pietate et moribus eximium ob nonnullorum calumnias in iudicium vocare, permittereque, ut impietatis, iniustitiae ac impudicitiae (?) accusaretur. Pessimum autem fuit ita accusatum delatumque opprimere ac neci tradere. Vide Dionem Chrysostomum Orat. 47. quae est Concio in Patriam. [*Allat.*]

Τί γάρ, εἰ τὴν Πλάτανον ἢ τὸν Κίνα ὤμνουν;] Hinc aduersariorum in Socratem prima tela. Dii illi nobis sunt, per quos fidem nobis conciliare solemus. Socrates per Platanum et Canem aliaque similia fidem suam adstringit, et deo non alio, quam similibus confirmat. Deos ergo similes veneratur, quos nec coluit Atheniensium ciuitas, nec reliquae Graeciae ciuitates veneratae sunt. [*Allat.*] De iuramento Socratis per Canem, Anserem, Platanum pluribus egerunt Solanus ad Lucian. Vit. auct. C. 16. pag. 444. Tom. III. ed. Bipont. et Cellar. ad Lactant. III. 20. [*O.*]

καθόσον οὖν] Lego καθοτιοῦν. [*Allat.*] Puto, καθόσον οὖν ab hoc scriptore vnus vocabuli instar adhibitum esse, quemadmodum Attici dicunt ὅστισοῦν etc. Ergo καθοσονοῦν significat *aliquo saltem modo*, ita ut gradus non definiatur. [*Bremi.*]

καὶ τὸ τοῦ νεανίσκου τοῦ Λακεδαιμονίου πάθος] Non alio respexisse videtur Libanius in Apologia Socratis: ὅταν οἱ συνήθεις ἐκείνῳ πενθῶσιν, ὅταν οἱ φίλοι κλαύσωσιν, ὅταν οἱ ξένοι καταπλέωσι μὲν ὡς συνεσόμενοι τῷ ἀνδρὶ, τεθνεῶτα δὲ εὐρόντες ζητῶσι τὸν τάφον, ὅταν ἕτερος πρὸς ἕτερον λέγῃ δεικνὺς ἅμα τὸν τόπον· ἐνταῦθα περὶ ἀνδρείας, ἐνταῦθα περὶ σωφροσύνης ἐποιήσασα ποτε λόγους. [*Allat.*] Huius historiae, quod scio, nullus alius veterum scriptorum meminit. Simile autem de Cyrsa Chio narrat Suidas v. Σωκράτης: — Κύρσας δὲ τις τοῦνομα, Χῖος τὸ γένος, ὡς συνεσόμενος ἦλθε Σωκράτει, ᾧ καθείδοντι περὶ τὸν τάφον ὄναρ ὀφθῆις ὠμίλησεν· ἀπέπλευσε δὲ εὐθὺς ἐκείνους, τοῦτο μόνον ἀπολαύσας τοῦ φιλοσόφου. [*O.*]

προσαγγέλλεται, ὅτι etc.] Alius habet προσαγγέλλη. [*Allat.*]

ἐς μὲν τὴν πύλην οὐκέτι εἰσῆλθεν] Athenis mortuos extra pomoeirium sepultos (exceptis iis, qui in proelio fortiter dimicantes occubuerunt, et honoris causa sepeliebantur in Cera-mico) pluribus illustrant Petitus ad Leg. Att. Lib. VI. Tit. VIII. pag. 495. ed. Paris. et Io. Kirchmannus de Funere II. C. 20. pag. 230. [*O.*]

αὐτοῖς φυλάξαι] Alius legit: αὐτὸν. [Allat.] Quod vix dubito quin vera sit lectio. [Bremi.]

Χαλεπήνήμενοι οὖν etc.] Athenienses similibus facinororum poenitentiam etiam alias saepius incessisse tradit Laertius (Lib. II. §. 43.): οὐ μόνον δὲ ἐπὶ Σωκράτους Ἀθηναῖοι πεπόνθασιν τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλείστων ὄσων. Καὶ γὰρ Ὀμηρον, καὶ δὲ φησιν Ἡρακλείδης, πενήκοντα δραχμαῖς ὡς μαινόμενον ἐτίμησαν, καὶ Τυρταῖον παρακώπτειν ἔλεγον. [Allat.]

τοὺς δὲ αἰτίους τεθνάναι] Aureum est Andocidis de Mysteriis monitum: Νομίζατε τοίνυν ἀσέβημα οὐδὲν ἔλαττον εἶναι, τοὺς μηδὲν ἡδικοτάτας ἀσβεῖν καταγνώναι, ἢ τοὺς ἡσεβηκότας μὴ τιμωρεῖσθαι. [Allat.]

ὦνῃσαν μὲν ἡμᾶς] Nullum tamen publicum emolumentum civitati accessit, quinimmo, sublato Socrate, nullum postea egregium facinus ab Atheniensibus editum est, quod supputatione temporum demonstrari posse affirmat Eunapius in Aedessio: Καὶ δῆμος ὅλος ἐπ' ἀνδρὸς ἡτύχει φόνω. Ἔστι γὰρ ἐκ τῶν χρόνων λογιζόμενα συλλαβεῖν, ὅτι, Σωκράτους ἀπελθόντος βιαίως, οὐδὲν ἔτι λαμπρὸν Ἀθηναίους ἐπράχθη. Ἀλλ' ἢ τε πόλις ὀπίδωκε, καὶ διὰ τὴν πόλιν τὰ τῆς Ἑλλάδος ἅπαντα συνεφθάρη. [Allat.]

οἱ ἀναξίως ἀνασεσοβημένοι] Ita legendum pro ὧ ἀνείξῃ, vel, vt alius habet, ὧ ἀναξ ἢ, vtrumque corrupte. Sic enim omnia coherenter. Neque enim Socratis amici digni erant, qui virbe pellerentur, motique senatu ac patria apud exterarum nationes hand tuti, vagi, et vndique exclusi, excurrerent. Hoc idem contigisse discipulis Pythagorae narrat Lysis ad Hipparchum: Μετὰ τὸν Πυθαγόραν ἐξ ἀνθρώπων γενέσθαι, οὐδέ ποκα διασεσασθῆσθαι τὸ ἄθροισμα τῶν ὁμιλητῶν ἐς τὸν ἐμαντοῦ θυμὸν ἐβαλόμενα· ἐπεὶ δὲ παρ' ἐλπίδας, ὥσπερ ἀπὸ ναὸς μεγάλας φορτίδος ἐν ἐρήμῳ πελάγει λυθείσας, ἄλλος ἄλλοσε φορτεύμενοι διεσπάρημεν, ἄξιον ἡμῶν μνᾶσθαι τῶν τήνου θείων καὶ σεμνῶν παραγγελμάτων. [Allat.] Ἀνασοβῶ — ἀναταράσσω, ἀνεγείρω. Thomas Magist. v. Ἀποσοβῶ, vbi vid. Sallier. pag. 103. ed. Bernard. Pr. aufscheuchen. Metaphora ducta a venatoribus feras excitantibus. Sic Plato in Lyside pag. 206.: ποῖός τις οὖν ἂν σοι δοκῇ θηρευτῆς εἶναι, εἰ ἀνασοβοῖ θηρεύων, καὶ δυσλαωτέραν τὴν ἄγρην ποιοῖ. [O.]

Epistola 18.

Ξενοφῶν τοῖς Σωκράτους ἐταίροις] Hunc Epistolae titulum posui, cum sit in Codice Goettingensi: τοῦ αὐτοῦ πρὸς τοὺς αὐτοὺς. Praecesserat scil. Epistola XV. [O.]

"Αγοντες τὴν ἔτειον ἑορτὴν τῇ Ἀρτέμιδι] Humanissima est haec Xenophontis epistola in exilio (Scillunte) scripta ad amicos, quos omnes inuitat, ut aduentu suo cum celeberrimo sapientum hominum conuentu diem festum ac templi Dianae sacri exaedificationem sollemniolem redderent. Ibi nihil ait defuturum, quod a viris Socratica disciplina imbutis desiderari possit. [Allat.] ἔτειον pro εὔιον, quod Allatii editio habet, edidi e correctione summi Valckenarii in Diatrib. ad Euripid. Fragment. Cap. I. pag. 7. Quam lectionem vnice veram esse, conficitur ex ipsius Xenophontis verbis de eodem hoc templo festoque loquentis Anabas. Lib. V. Cap. III. §. 13.: ἱερός ὁ χώρος τῆς Ἀρτέμιδος, τὸν δὲ ἔχοντα καὶ καρπούμενον, τὴν μὲν δεκάτην καταδύειν ἐκάστου ἔτους· ἐκ δὲ τοῦ περιττοῦ τὸν ναὸν ἐπισκευάζειν· εἰ δὲ τις μὴ ποιῇ ταῦτα, τῇ θεῷ μελήσει. Quid quod εὔιος, εὐάν, εὐάζειν etc. nusquam, quod scio, occurrit de ceterorum deorum, sed tantum de Bacchi sacris. [O.]

τῇ ὧ· ἡμῶν καθιδρυμένη] Xenophon post difficilem illam et periculosam expeditionem ab Atheniensibus, quod Cyro, qui fuerat illis inimicissimus, contra Persarum regem, quo maxime beneuolo utebantur, stipendia fecisset, exilio multatur, post a Lacedaemoniis Scillunte donatur, ubi constituto domicilio, agri partem Dianae Ephesiae dedicat, ut Pausanias auctor est in Eliacis (Lib. V. Cap. 4.): Λακεδαιμόνιοι δὲ ὕστερον Σκιλλοῦντα ἀποτεμόμενοι τῆς Ἠλείας Ξενοφῶντι ἔδωκαν τῷ Γρύλλῳ φυγάδι ἥδη γεγονότι ἐξ Ἀθηνῶν· ἐδιώχθη δὲ ὁ Ξενοφῶν ὑπὸ Ἀθηναίων, ὡς ἐπὶ βασιλείᾳ τῶν Περσῶν σφίσιν εὐνοὺν ὄντα στρατείας μετασχὼν Κύρῳ πολεμιοτάτῳ τοῦ δήμου. Κατήμενος γὰρ ἐν Σάρδεσιν ὁ Κύρος Ἀνσάνδρῳ τῷ Ἀριστοκράτους καὶ Λακεδαιμονίοις χρήματα ἀνήλπισεν ἐς τὰς ναῦς. Ἀντὶ τούτων μὲν Ξενοφῶντι ἐγένετο φυγή· κατοικήσας δὲ ἐν Σκιλλοῦντι, τέμενός τε, καὶ ἱερὸν, καὶ ναὸν Ἀρτέμιδι ᾠκοδομήσατο Ἐφεσία. Qui etiam refert, alios commemorare receptam a suis Scilluntem, et Xenophontem, quod illam a Lacedaemoniis accepisset, in Olympico consilio postulatam causam dixisse, absolutumque ab Eleis Scilluntem in posterum impune domicilium habuisse: οἱ δὲ Ἠλείων ἐξηγγηται κομίσασθαι τε αὐτοῖς Σκιλλοῦντα Ἠλείους ἔλεγον, καὶ Ξενοφῶντα, ὅτι ἔλαβε παρὰ Λακεδαιμονίων τὴν γῆν, κρηθῆναι

μὲν ἐν Ὀλυμπιακῇ βουλῇ, τυχόντα δὲ παρὰ Ἡλείων συγγνώμης, ἀέεως ἐν Σκιλλοῦντι οἰκῆσαι, καὶ δὴ καὶ ὀλίγον ἀπωτέρω ἱεροῦ μνημῶς τε εἰδείνυτο, καὶ τῆς Πεντέλης οἶσι λιθοτομίας εἰκὼν ἐπὶ τῶν· εἶναι δὲ αὐτὸ Ξενοφῶντος λέγουσιν οἱ προσοικοῦντες. Laertius ait, praedium illud, quod deae consecrauerat, emisse ex Demetrio Magnesio, et confirmat ipse Xenophon (Anab. Lib. V. Cap. III. 7.): Ξενοφῶν δὲ λαβὼν, χωρίον ὠνεῖται τῇ θεῷ, ὅπου ἀνέλεν ὁ θεός. [Allat.]

εἰ δὲ μὴ οἶόν τε, συνθύτας τινὰς ἐξ ὑμῶν πέμψη-
τε] Subiunctiuus pro imperatio in secunda aut tertia persona non legitur. Prima autem persona pluralis ad formam et subiunctiuo et imperatio sensu hortandi communis est. Ergo vel hoc quoque Latini sermonis consuetudini tribuendum, vel legendum πέμψατε. Longe aliud est, quum μὴ subiunctiuum aoristi asciscit, quod vulgo pro imperatio positum putant. Notandum etiam, quod vocabulum συνθύτης in Lexicis non reperitur, dubiae admodum auctoritatis. [Bremi.] Codex Goettingensis habet πέμψοιτε. [O.] Συνθύτης bene Graecum est. Habent etiam Apollodor. Bibl. II, 7, 2. et Moeris p. 185. Piers. [Schaefer.]

ἐγανύσκοντο τοῦ τόπου] Loci amoenitatem expressit etiam Laertius (Lib. II. §. 52.): χωρίον ἐπρίατο καὶ καθιέρωσε τῇ θεῷ, δι' οὗ ποταμὸς ἔρρει Σελινοῦς, ὁμώνυμος τῷ ἐν Ἐφέσῳ· τοῦντεῦθεν διετέλει κρηνητῶν, καὶ τοὺς φίλους ἐστιῶν, καὶ τὰς ἱστορίας συγγράφων. Pausanias (l. l.): παρέχεται δὲ ὁ Σκιλλοῦς καὶ ἄγρος θηρίων, ὧν τε ἀγρίων, καὶ ἐλάφων, καὶ τὴν γῆν τὴν Σκιλλοντιᾶν Σελινοῦς ποταμὸς διέξεισι. Et quid fidem ex aliis rebus adstruimus, vbi Xenophon ipse et locum et templum et alia ad amussim eleganterque persequitur Lib. V. de Expeditione Cyri (Cap. III. §. 6 — 13.)? [Allat.]

καὶ ἔτι πρότερον τῶν φυτῶν] Verba ἔτι πρότερον vereor ne temere sint ex antecedd., καὶ ἔτι πρότερον Φαίδων, repetita. Certe non bene fingitur, Xenophontem maiorem laudem captasse e plantis ipsius manu consitis, quam a reliqua loci pulchritudine. [Weiske.] Equidem Weiskio prorsus assentior. Nam ἔτι πρότερον pro ἔτι μᾶλλον insolens et alibi vix obuium. [O.]

τῶν φυτῶν, ἅτινα αὐτὸς ταῖς ἑμάντοῦ χερσὶν ἐφυτευσάμην] Intelligendae sine dubio illae arbores, de quibus Xenophon l. l.: περὶ δ' αὐτὸν τὸν ναὸν ἄλλος ἡμέρων δένδρων ἐφυτεύθη, ὅσα ἐστὶ τρωπὰ ὠρεῖα. [O.]

Ἔχει γὰρ ὁ τόπος καὶ θήραν etc.] Xenophon: Καὶ γὰρ θήραν ἐποιούντο εἰς τὴν ἐορτὴν οἱ τε Ξενοφῶντος παῖδες καὶ

οἱ τῶν ἄλλων πολιτῶν· οἱ δὲ βουλόμενοι καὶ ἄνδρες συνεθήρουν· καὶ ἡλίκετο τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ χωρίου, τὰ δὲ ἐκ τῆς Φολόης, οὔτε καὶ δορκάδες καὶ ἔλαφοι. [O.]

ἵνα μετ' ἀνδρίας . . . . θαλίας ἄγωμεν] De venatione, re ad virum fortem et bellatorem strenuum formandum efficacissima, vid. Xenoph. in Cyropaed. I. Cap. II. 20. et Cyneget. Cap. VI. 8. X. 15 et 21. XIII. 12. [Weiske.]

Θαλίας ἄγωμεν, καὶ χάριν εἰδείημεν] Diuersitas modi non probanda, quum nulla sit vel temporis vel rationis rei exprimendae diuersitas. [Bremi.] εἰδείημεν habet etiam Codex Goettingensis. In editione Allatii operarum vitio est εἰδήειμεν. [O.]

ὅτι με ἀνεσώσατο ἄρα ἀπὸ βασιλέως τοῦ βαρβάρου, καὶ τῶν ἑπειτα] Alius τοῦ βαρβάρου τῆς ἑπειτα. Praeter Xenophontem meminit etiam huius expeditionis et regis in Graecos duces perfidiae Chion Heracleensis Epist. I. et Isocrates Oratione ad Philippum, in qua docet, bellum illud omnibus maxime fructuosum fuisse: ὅσοιπερ ἐπεχείρησαν πρὸς τὸν βασιλέα πολεμεῖν, ἅπασι συνέπεσεν ἐξ ἀδόξων μὲν γενέσθαι λαμπροῖς, ἐκ πενήτων δὲ πλουσίοις, ἐκ ταπεινῶν δὲ πολλῆς χάρας καὶ πόλεων δεσπόταις. [Allat.]

περί τε τὸν Πόντον] vt quae commemorantur in Anabasi Cyri Lib. V. Cap. IV. [Weiske.]

καὶ τὴν Θράκην] Intelligi puto Asiaticam, sine Bithyniam, de qua vid. Anabas. Lib. VI. Cap. II. et V. [Weiske.]

Εἰ δὲ μὴ ἦτε]. Scribendum ob coniunctionem Εἰ — ἵτε in praesente indicatiui, quod, vt semper, futuri significationem habet. Idem vitium iam supra notavi Epistola VII. et haeret aliud in Epistola XXII. εἰ μὴ τι ἕτερον δόξῃ ὑμῖν, vbi scribendum δόξει. Acuta est Bastii observatio Epist. Crit. pag. 126. seq. docte firmata, in ῥήμασιν ἀνθυποτάκτοις (per quem terminum intelligitur subiunctiuus aoristi in iis verbis, quae reliquis temporibus carent) εἰ cum aoristo subiunctiuini construi: quod necessitate coacti fecerint Graeci, tempore praesenti eiusmodi verborum destituti. Hoc in scriptoribus quidem recentioris acui et lyricis carminibus interdum fit. Genuina tamen dialectus Attica videtur id quoque sedulo cauisse. [Bremi.]

Πεποιήμαι δὲ τινα ἀπομνημονεύματα] Libros de dictis et factis Socratis in exilio a se scriptos tradit ipse Xeno-

phon hic. Historias etiam Plutarchus de exilio et Laertius dicto loco. [Allat.]

ἐδόνει ἀρμόδιά τινα εἶναι] Alius [et Goettingensis. O.] δονεῖ. [Allat.] Ex hoc loco Bentleius probare conatur *νοθίαν* huius Epistolae. Quis enim, inquit, credat, Aristippum tantum iter fecisse, ut Xenophontem inimicissimum suum viseret, multo minus approbasse librum, quo satyra in semet contineretur etc. (Vid. Dissert. Bentlei. §. 8.) Sed quamvis equidem de *νοθεία* huius epistolae nullus dubitem, illam tamen hoc vno argumento confici posse vix crediderim. Nam ut nil dicam de eo, quod bene Weiskius monuit, odium et simultatem inter Xenophontem et Aristippum, cuius Laertius meminit, solummodo ex illa Socratis cum Aristippo de voluptate disputatione, quam legimus in Xenophontis Memorabb. Lib. II. Cap. I., probari, in qua nondum liquidum sit et exploratum, utrum verbis illis (§. 1.), *Γνοὺς δὲ τινα τῶν συνόντων ἀκολαστοτέρως ἔχοντα πρὸς τὰ τοιαῦτα* etc., ipsum Aristippum ad voluptatem intemperantiolem an alium quem sodalium, ut auditorem huius cum Aristippo disputationis, ad meliorem mentem reuocare voluerit Socrates, vix etiam credendum est, Xenophontem integrum et absolutum opus Memorabilem, sed tantummodo eorum partem quandam, et quidem eam, quam ab illis approbatum iri sperabat, Aristippo et Phaedoni ostendisse. [O.]

πρόφασιν αἰνίττεται] An melius πρόφασιν εἶναι πλάττεται? [Allat.] Num pro πρόφασιν αἰνίττεται legendum sit προφασίζεται, haud affirmem. Illud affirmo, neminem Graecorum dixisse πρόφασιν αἰνίττεσθαι, nec recte dici posse. [Bremi.]

τοῦ μὴ φιλοσοφεῖν] Alius [et Goettingensis. O.] τὸ μὴ φιλοσοφεῖν. Inepte. Miram Simonis in adhaerendo Socratis moritae constantiam. [Allat.]

Epistola 19.

Haec Epistola cum sequenti non exstat in Codice Goettingensi. [O.]

περιφύτευσεν ὁ χῶρος] Quia desideratur augmentum et intransitiue verbum est positum, de vitio dubitari non licet. Hinc et Allatius: „Aptius existimo legi posse *περιφύτεντος*.” [Weiske.]

ἀνεῖται] (Praet. pass. ab ἀνείναι) interprete Hesychio ἀπο-

λέλνται, a iure privato solutus est locus, sacris publicis dicatus est. [Weiske.] Magis huc faciunt Thomae Magistri verba: Ἀνεμμένον — τὸ ἀνατιθέμενον. Ἀριστιδὴς ἐν τῷ Πανθηναίων (Tom. I. pag. 189. ed. Iebb.)· ἀλλὰ καὶ Ἀῆλος ἀνείται τοῖς θεοῖς. [O.]

ἐπειδὴ ἀπὸ νέου ἔτι—ἐς αὐτὸν ἐβάλον] Stanleius verit: quod in eum a tenera aetate animo fueris propenso. Aliatius: quando in eum a tenera aetate animum admoueris. In notis habet perperam εἰς ἑαυτὸν ἐβάλον. Alius ἐβάλον. [Weiske.] Ceterum hic verbi βάλλομαι significatus rarissimus et ab vsu Xenophonteo plane alienus. [O.]

Epistola 20.

Videtur haec Epistola ad Antisthenem scripta. Cuius autem nomine scripta sit, non liquet. E Xenophonteis, inter quas perperam illam retulit Olearius in editione Lipsiensi Historiae philosophicae Stanleii, eam expunxerunt ipse Stanleius et Weiskius, neque Allatius ipsi nomen Xenophontis praefixit, et merito quidem, cum Xenophontem post mortem Socratis Thebis commoratum fuisse nusquam legamus. Equidem crediderim, illam nomen vel Cebetis vel Simmiae antiquitus praefixum habuisse, qui duo Socratis discipuli Thebis oriundi post eius mortem ad patrios Lares recesserunt. [O.]

παντὸς ὧν ἐπάνω πλοῦτον καὶ δόξης] Ita Cebes in Tabula pag. 55. ed. Gronou.: ἀπάντων γὰρ κρείεει καὶ ἐπάνω πάντων ἐστὶ τῶν πρότερον αὐτὸν λύπούντων. [O.]

καὶ οἶον ἐξ ὧν βιοῖς ἀπεικόνισμά τι Σωκράτους] Haec est vera lectio Codicis ab Allatio collati. Editio habet: καὶ οἷον ἐξ ὧν βίοις etc. mendose. [O.]

παράδιδόντες αὐτοῖς] Alius αὐτοῖς, male. [Allat.]

Ἔστι τε τοῦτο etc.] Legendum: Ἔστι δὲ τοῦτο etc. [O.]

Epistola 21.

Ἀισχίνης Ξανθίππῃ τῇ Σωκράτους] Hanc epistolae inscriptionem pro altera, quae legitur in editione Allatii, Ξανθίων Ξανθίππῃ, e Codice Helmstadiensi protulit Luzacius ὁ μακαρίτης in Lectionibus Atticis. Et omnino Aeschinis nomine in fronte Epistolae affingendo id, quod veri erat simile, sophista multo magis seruauit, quam si eam Xenophonti tribuisset.

Vxori liberisque praeceptoris, haud multo post illius fata tempore, scriptor epistolae liberalissime pro se caeterisque disciplinae Socraticae alumnis promittit, quaecunque ad vitam non misere transigendam essent necessaria. Haec omnia certe a Xenophonte sunt aliena, qui, ab expeditione vsque Cyri minoris, Athenis procul degit, seu apud Agesilaum, seu in praedio ad Scilluntem prope Olympiam; Aeschini vero conueniunt, qui, vt Plato in Phaedone (pag. 59. ed. H. Steph.) testis est, Socrati morituro in carcere adfuit cum iisdem Euclide et Terpsione Megarensibus, a quibus haud minus quam suo nomine scriptor epistolae munuscula Xanthippae mittit, matri liberisque profutura. Addit idem: *ἡνίκα δ' ἂν οἱ παῖδες ἐθέλοιεν παρ' ἡμᾶς ἵεναι, μὴ κώλῃς· οὐ γάρ πόρρω ἐστὶν ἵεναι εἰς Μέγαρα.* Haec postrema quidem extra modum absona et absurda forent, si a Xenophonte scripta haberentur. Sed vti ipsa epistola cum munusculis Euphroni Megarensi perferenda Athenas erat tradita, sic personae congruunt Aeschinis, qui post Socratis mortem cum caeteris eius discipulis, ne idem fatum experirentur, Athenis Megara ad Euclidem se contulerant, teste Libanio in Apologia Socratis Tom. I. Opp. pag. 686. Megaris Xenophon domicilium nunquam habuit. Sed nimirum ea quoque sophistae minime mens fuit, vt illustrem Athenis exulem inter Megarenses collocaret: Aeschinem illic versatum finxit cum Euclide et Terpsione, hac quidem parte sui tam bene memor, vt in Epistola XXVII. Aristippi ad Areten Lamprocle (sic enim Hemsterhusius acute et feliciter locum emendauit) Megaris ab Aristippo repertum finxerit et cum eo collocutum, illic scilicet, quo Socratis liberos Aeschines inuitauerat. Haec doctissimus Luzacius. Nec quemquam offendere potest, Aeschinem pauperimum, et, dum hic in viuis erat, a Socrate ipso paupere sustentatum, teste Laertio, dona tam ampla misisse Xanthippae, quae non de suo dedit, sed ab amicis ditioribus per stipem collecta Euphroni Megarensi Athenas perferenda tradidit. [O.]

τὸ χειμῶ σοι διαγαγεῖν vt hibernum tempus (commode) transigere possis. σοι per pleonasmum adiectum, si sanus est locus. [Weiske.] Vide Iens. ad Luciani Timon. C. 52. p. 431. seqq. ed. Bipont. et Bremii notam in Supplemento meo ad Nicolaum Damasc. pag. 39. [O.]

καὶ ἴσθι Εὐκλείδην καὶ Τερψίωνα De Euclide Laertius Lib. II. (§. 106 — 110.). De Terpsione nemo, quod sciam, praeter iam a me recensitos (ad Epist. XIV.). [Allat.]

καλῶ τε καὶ γὰρ θῶ] Alius καὶ ἀγαθῶ. [Idem.] Sic etiam habet Codex Helmstadiensis siue Goettingensis, teste Luzacio in Lectionibus Atticis pag. 46. [O.]

οἱ παῖδες] scil. σου. [Weiske.]

ὦ γὰρ θῆ] Alius ὦ ἀγαθῆ. [Allat.]

Ἀναμνησκον γὰρ] Alius Ἀναμνησκοντα γὰρ. [Allat.] Quae hic sequitur cohortatio, Xenophontis et ingenio et animo videtur digna. [Weiske.]

καὶ σεαυτὴν ἀδικήσεις] Alius οὐδὲν ὀνήσεις. Alius σεαυτὴν ἀδικήσεις ὅτι μάλιστα. [Allat.] Ἀδικεῖν h. l. i. q. βλάπτειν, nocere, nihil amplius. Vid. Reitz. ad Lucian. Ver. hist. Lib. I. C. 29. Tom. IV. pag. 559. ed. Bipont. [O.]

Οὗτοι γὰρ οἶονεὶ νεοττοὶ εἰσι Σωκράτους] Alius τοῦ πάθους. De filiis Socratis Laertius (Lib. II. §. 26.): Φησὶ δ' Ἀριστοτέλης, δύο γυναῖκας αὐτὸν ἀγαγίσθαι, προτέραν μὲν Ξανθίππην, ἐξ ἧς αὐτῷ γενέσθαι Λαμπροκλέα, δευτέραν δὲ Μυρτώ τὴν Ἀριστείδου τοῦ δικαίου θυγατέρα, ἣν καὶ ἄπρσιον λαβεῖν, ἐξ ἧς γενέσθαι Σωφρονίσκον καὶ Μενέξενον. Alii Μενέδημον scripsere. Theodoretus de Curat. Graec. affect. Serm. 12. ex Porphyrio: πρὸς δὲ τῶν ἀφροδισίων χρήσιν σφοδρότερον μὲν εἶναι, ἀδίκιαν δὲ μὴ προσεῖναι, ἥ γὰρ ταῖς γαμεταῖς, ἢ ταῖς κοιναῖς χρῆσθαι μόναις· δύο δὲ ἔχειν γυναῖκας ἅμα, Ξανθίππην μὲν πολίτην, καὶ κοινωτέραν πως, Μυρτῶ δὲ Ἀριστείδου θυγατρίδην τοῦ Λυσιμάχου, καὶ τὴν μὲν Ξανθίππην προσπλακεῖσαν λαβεῖν, ἐξ ἧς ὁ Λαμπροκλῆς ἐγένετο, τὴν δὲ Μυρτῶ γαμηθεῖσαν, ἐξ ἧς Σωφρονίσκος καὶ Μενέξενος. Tres etiam fuisse Socratis filios tradit Plato in Apologia (Cap. 23.): ὥστε καὶ οἰκείοί μοι εἰσὶ, καὶ νῦν εἰς τρεῖς, εἰς μὲν μειράκιον ἤδη, δύο δὲ παῖδια· ἀλλ' ὅμως οὐδένα αὐτῶν δεῦρο ἀναβιβασάμενος δεῖξομαι ἡμῶν ἀποψηφίσασθαι. [Allat.] Conf. Fischer. ad Platon. l. 1. [O.]

ὅτῳ μέλει Σωκράτους τελευτήσαντος Σωκράτους τῶν παίδων] Eleganter et cum vi quadam sic nomen Socratis bis ponit Codex Helmstadiensis secus atque in editis, qui habent: ὅτῳ μέλει τελευτήσαντος Σωκράτους τῶν παίδων. [Luzac. l. 1.]

οὔτοι, ἔρημοι] Alius οἶλοι. [Allat.]

αὐτὴ αὐτῇ] Sic Codex Helmstad. In editis deest αὐτῇ. [Luzac.]

οἱ ζῶντες] Alius καὶ ζῶντες. [Allat.]

Ἀπολλόδορος ὁ μαλακὸς ἐπικαλούμενος] Alius καλούμενος. Quis iste Apollodorus Malacus fuerit, non mihi constat. An *μανικὸς* substituendum? Is enim fuit vnus ex amicis Socratis, qui apud Platonem vniuersam Symposii historiam complet. Dictus fuit Manicus, quod in alios omnes praeter vnum Socratem insurgeret, furoreque quodam ageretur. (Plato in Symp. pag. 167. Tom. X. ed. Bipont.) Ἀεὶ ὅμοιος εἶ, ὦ Ἀπολλόδορε, αἰ γὰρ σαντόν τε κακηγορεῖς, καὶ τοὺς ἄλλους, καὶ δοκεῖ μοι ἀτεχνῶς πάντας ἀθλίους ἡγεῖσθαι πλὴν Σωκράτους, ἀπὸ σαντοῦ ἀρξάμενος. Καὶ ὁπόθεν ποτὲ ταύτην τὴν ἐπωνυμίαν ἔλαβες τὸ μανικὸς καλεῖσθαι, οὐκ οἶδα ἔγοιγε· ἐν μὲν γὰρ τοῖς λόγοις αἰεὶ τοιοῦτος εἶ, σαντῶ τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγορεύεις πλὴν Σωκράτους. Fuit domo Phalereus, patria Atheniensis. Plutarchus etiam in Catone minore: οἷος ὁ Φαληρεὺς Ἀπολλόδορος ἰστορεῖται περὶ Σωκράτην γενέσθαι τὸν παλαιὸν ἐμπαθῆς, καὶ παρασκευαστικῶς πρὸς τὸν λόγον, οὐ σχεδὸν, οὐδὲ πρῶως, ἀλλ' ἄκρατον αὐτοῦ καθαρᾶμενον, ὥς πάροινον καὶ μανικώτερον. Inuenio apud Strabonem Lib. XIV. (pag. 660. ed. Casaubon. Paris.). An Apollonius hic in Apollodorum degenerauit? Haud puto, cum Apollonius longe post Socratica tempora, paullo aute, vel cum ipso Strabone, tanquam qui vna cum alio Apollonio Molone, vixerit, in quem ad nomen Molonis alludendo initium carminis Homericī detorsit, ὁπὲρ μολῶν, idem Strabo ibidem (pag. 655.): Ποσειδώνιος μὲν ἐπολιτεῖσάτο μὲν ἐν Ῥόδῳ, καὶ ἐσοφίστευσεν. Ἦν δὲ Ἀπαμεὺς ἐκ τῆς Συρίας, καθάπερ καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Μαλακὸς, καὶ Μόλων· ἦσαν γὰρ Ἀλαβανδεῖς, Μενεαλέους μαθηταὶ τοῦ ῥήτορος, ἐπεδήμησε δὲ πρότερον Ἀπολλώνιος, ὁπὲρ δ' ἦγεν ὁ Μόλων, καὶ ἔφη πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνος, ὁπὲρ μολῶν, ἀντὶ τοῦ ἐλθεῖν. Apollonius autem iste Molo, sine Molonis filius, Ciceronem Rhodi instituit. Diuersus itaque Apollonius Malacus fuit ab Apollodoro nostro, quod ex Strabone, quicquid alii dicant, manifeste colligitur. Ait namque, quemadmodum Posidonius patria Apamensis Rhodi ciuis effectus Sophisticam exercuit, eadem ratione Apollonius Malacus et Molo patria Alabandenses Rhodi sedem collocarunt. De vno namque Apollonio loquens Alabandense, quomodo absque errore, eoque insulsissimo, dicere potuisset ἦσαν γὰρ Ἀλαβανδεῖς? Rectum illud erat, ἦν γὰρ Ἀλαβανδεὺς. Nec de Posidonio intelligi potest, quem scribit fuisse Apamensem, non Alabandensem. Illud praeterea, Μενεαλέους μαθηταί, duos nobis innuit diuersos: nec aliud verbis illis significauit inferius (pag. 660.): ἄνδρες δὲ ἐγένοντο λόγον ἄξιοι δύο ῥήτορες ἀδελφοὶ Ἀλαβανδεῖς, Μενεαλῆς τε, οὗ ἐμαθήσθημεν μικρὸν ἐπάνω, καὶ Ἰεροκλῆς οἱ μετοικήσαντες εἰς τὴν Ῥό-

δον, ὅτε Ἀπολλώνιος καὶ ὁ Μόλων. Locum esse corruptum, suspicatus est vir summus (Casaubonus), nec abnuo; restitutionem tamen suam non vsquequaque approbo: vt enim ex duobus vnum faceret, sic emendauit: ὁ τε Ἀπολλώνιος ὁ καὶ Μόλων. At cum duo sint, non aliunde ipse quam ab eodem Strabone sic restituerim: ὁ τε Ἀπολλώνιος ὁ Μαλακὸς καὶ ὁ Μόλων. An vero Molon nomen homini fuerit proprium, vel agnomen Apollonio, sicuti alteri Malacus, dubitant viri docti. Quidam enim Molonem ab Apollonio Molonis, qui et Malacus, vt ipsi asserunt, diuersum faciunt, alii confundunt. Sed si in hac palaestra aliquod quoque mihi periculum faciendum esset, dicerem, duos ea tempestate viros eiusdem nominis claruisse, Apollonium vnum cognomento Malacum, Apollonium alterum cognomento Molonem. De Apollonio Malaco nulli dubium fuit. De secundo fidem facit Quintilianus Institut. Orator. Lib. III. Cap. 1. et Lib. XII. Cap. 6. in quibus Apollonii Molonis meminit, Suetonius in Caesare Cap. 4. et Iosephus contra Apionem, quem per initium Molonem, post pauca Apollonium Molonem clare enunciauit. Dictum autem ita existimo a patre Molone, si Plutarcho in Caesare et Ciceroni credimus et Porphyrio in Quaestionibus Homericis: nam hi Ἀπολλώνιον τὸν Μόλωνος Graecorum more, quasi dicerent Apollonium Molonis filium, sine vlla haesitatione indigitant. Hinc factum puto, vt ab alio Malaco distingueretur, Molonis isto cognomine insignitum, vt non amplius ad patrem nobis insinuandum, sed virum hunc cognomen abierit; ideoque Molonem solum et Apollonium Molonem dixerunt, quod et in aliis etiam saepe vsuuenisse scimus. [Allat.] Correctionem Allatii: Ἀπολλόδορος ὁ μανικὸς probat Weiskius. Stanleius autem defendit μαλακὸς ex Xenophonte et Laertio, qui eum tanquam mollem describunt. Xenophon in Apologia (§. 28.) vocat ἐπιθυμητὴν μὲν ἰσχυρῶς Σωκράτους, ἄλλως δ' εὐήθη. In Codice autem Helmstaediensi, teste Luzacio in Lectt. Att. pag. 49., desunt verba: ὁ μαλακὸς ἐπιταλούμενος, quae e glossa marginali scioli alicuius librorii videntur in textum irrepsisse. [O.]

καὶ Δίων ἐπαινοῦσί σε] Alius καὶ διεπαινοῦσί σε. Dionem illum esse existimo, cuius cura conficiendi epitaphii demandanda sperabatur a Menexeno apud Platonem (in Menexen. C. I.): οἶμαι μέντοι Ἀρχῖνον ἢ Δίωνα αἰρεθῆσεσθαι. [Allat.]

Καὶ εὖ ποιεῖς] In alio desideratur καὶ. [Allat.]

Εἰς ὅσον γὰρ ἐγὼ τε] Alius ἐγὼ γε. [Allat.]

δεήσει] Sic Codex Goettingensis, attice. Allatius δεήση. [O.]

ὡς μέγα τι ἡμῖν] Alius ἡμῶν, male. [Allat.] Codex Goettingensis μέγα τε. Male. [O.]

καὶ ἐπινόει αὐτόν, ὅποῖα ἔζησεν] Οὐ γὰρ ὁ θάνατος δεινόν, vt scribit Aeschines (in Orat. περὶ παράπρεσβ.), ἀλλ' ἡ περὶ τὴν τελευτὴν ὕβρις φοβερά. et Lysias in Orat. funebri in socios Corinthiorum [pag. 85. ed. Reisk. O.]: Οἱ δ' ἡμέτεροι πρόγονοι οὐ λογιζομὴν εἰδότες τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ κινδύνους, ἀλλὰ νομίζοντες, τὸν εὐλαεῖ θάνατον ἀθάνατον περὶ τῶν ἀγαθῶν καταλείπειν λόγον, οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων, ἀλλὰ τῇ αὐτῶν ἀρετῇ μᾶλλον ἐπίστευσαν. [Allat.]

Ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι etc.] Xenophon in Apologia (§. 32. et seqq.): Ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ θεοφιλοῦς μοῖρας τετυχηῖναι. Τοῦ μὲν γὰρ βίον τὸ χαλεπώτατον ἀπέλιπε, τῶν δὲ θανάτων τοῦ ῥάσπου ἔτυχεν. Ἐπεδείξατο δὲ τῆς ψυχῆς τὴν ῥώμην· ἐπεὶ γὰρ ἔγνω τοῦ ἔτι ζῆν τὸ τεθνάναι αὐτῷ κρείσσον εἶναι, ὥσπερ οὐδὲ πρὸς τ' ἄλλα τ' ἀγαθὰ προσάντης ἦν, οὐδὲ πρὸς τὸν θάνατον ἐμαλαινίστατο, ἀλλ' ἡλαρῶς καὶ προσεδέχετο αὐτὸν καὶ ἐπετελείατο. Ἐγὼ μὲν δὴ κατανοῶν τοῦ ἀνδρὸς τὴν τε σοφίαν καὶ τὴν γενναίότητα, οὔτε μὴ μεμνησθαι δύνάμην αὐτοῦ, οὔτε μεμνημένος μὴ οὐκ ἐπαινεῖν. Εἰ δέ τις τῶν ἀρετῆς ἐφιεμένων ὡς ἐλεμωτέρῳ τινὶ Σωκράτους συνεγένετο, ἐκείνον ἐγὼ τὸν ἄνδρα ἀξιωμακριστότατον νομίζω. [Allat.]

Epistola 22.

Ἀισχίνης Κίβητι καὶ Σιμμίᾳ] Haec quoque Epistola in editione Allatii Xenophonti tribuitur. Sed Xenophontis nomen deest in Codice Helmstadiensi, ita vt ad eundem Aeschinem, cuius prior erat ad Xanthippen, referenda demonstraretur. Et reuera ad Cebetem et Simmiam probabilius Aeschines quam Xenophon scripsisse fingatur, quippe Aeschines ante mortem praeceptoris cum Simmia Thebano, Cebete et Phaedonda versatus reperitur, ac deinceps Athenis Megara cum iisdem commigravit, vbi Dialogos suos sodalibus Socraticis praelegere solebat, teste Laertio Lib. II. §. 62.: Xenophontem vero illorum familiarem fuisse non accepimus. Quibus rationibus accedit haec etiam, quod ipsi epistolae insint nonnulla, quae Aeschini valde congruentia, Xenophontis personae haud conuenire merito censeantur. Aeschinem Megara ad Euclidem, post Socratis

interitum, se recepisse, modo a nobis observatum est, quo et confugerant Socraticorum alii. „In domo, vbi Euclides versabatur, se scripta sua Cebet Simmiaeque per otium libenter „praelegere solitum“ scribit auctor Epistolae. Aeschini igitur id conuenit, non Xenophonti. Alia sunt praeterea. „Imo adeo „non puduit Sophistam, (inquit Bentleius,) vt Xenophontem „induceret *forma pauperis*, qui peteret et sustentaretur a Cebete et Simmia, cum omnibus notum sit, magnas in bello diuitias eum acquisiuisse, et splendide hospitaliterque vixisse in „Scillunte.“ Quae a Bentleio scripta partim vera sunt, quatenus scilicet ista Xenophonti non fuit rerum Socraticarum ac cognitionis penuria, vt de se diceret: *Κινδυνεύω γάρ, ὥς ὄρω, μὴ πολλὰ ἔχων πολλὰ κεντῆσθαι δι' ὑμᾶς τοὺς φίλους, οἵτινες ἐπιμελεῖσθε ἡμῶν.* Ab altera vero parte virorum maximum fefellit opinio de *vera paupertate* accipientem, quae scripta erant de parum ampla disputationum Socraticarum, quae Aeschini erat, copia, quam tamen inopiam ita Cebes et Simmias subleuabant, cum sodali suo communicantes quidquid ipsis reliquiarum Socraticarum suppetebat, vt (quod erat in prouerbio) *paupere nihil esset opulentius*, id est, vt, *qui per se egens esset, iam amicorum ope, industria et liberalitate ditissimus euaderet.* Sin autem ista, vti accipienda sunt, accipiamus de sermonibus, factis moribusque Socraticis, et tamen ne sic quidem in Xenophontem cadant, Sophistae ea nequitiam culpa est, sed Librariorum editorumque, Xenophonti tribuentium, quae Aeschinis erant. [*Luzac in Lectt. Att. pag. 47. seq.*] Sed vide notam nostram proxime sequentem ad verba illa epistolae. In Codice Goettingensi (quondam Helmstadiensi) Inscriptio est: *Συμμία καὶ Κέβητι*, sine auctoris nomine. [O.]

³*Ἦν λόγος*] Non videtur integrum. Sententiam licet his explere: *Ἀληθὲς ἦν λόγος τοῖς παλαιοῖς, Verum erat prouerbum apud antiquos.* [*Weiske.*] At nihil mutandum, cum ἦν apud Atticos scriptores haud raro ponatur pro ἐστὶ, vt ἔδει pro δεῖ, χρῆν pro χρῆ, προσῆμεν pro προσήκει etc. Vid. intpp. ad Viger. pag. 214 et 237. Dorville ad Chariton. pag. 610. ed. Lips. et Fischer. ad Platon. Apolog. Cap. I. [O.] Sed vide Bremii notam in Addendis.

Κινδυνεύω γάρ, ὥς ὄρω, μὴ πολλὰ ἔχων πολλὰ κεντῆσθαι δι' ὑμᾶς τοὺς φίλους] Ita verissime locum restituit Luzacius. In editis est: *Κινδυνεύω γάρ, ὥς ὄρω, ὅτι μὴ πολλὰ ἔχων.* Ceterum non possum equidem adsentiri viro doctissimo, verba haec de parum ampla rerum Socraticarum co-

pia accipienti, quae profecto nulli minus poterat deesse quam Aeschini, qui totum se Socrati dederat, eumque nec vinentem nec morientem vnquam deseruit. Neque etiam in sequentibus verbis tale quid petit ab amicis, sed potius petentibus, vt Dialogos suos Socraticos euulgaret vel saltem ipsis legendos traderet, abnuit, dicens, eos nondum esse ita elimatos et expolitos, vt possent placere lectoribus. Etiam in verbis: *Τῶν δὲ συγγραμμάτων* etc. particula δὲ, si quid video, transitum ad nouam materiam et cum antecedentibus minime coniungendam aperte indicat. Et quid impedit, quo minus verba, *Κινδυνεύω γὰρ* etc., intelligamus de rei familiaris inopia, quam in Aeschine summam fuisse comperimus? Vnum afferam testimonium Senecae de Beneficiis Lib. I. Cap. 8.: *Socrati cum multa multi pro suis quisque facultatibus offerrent, Aeschines, pauper auditor, Nihil, inquit, dignum te quod dare tibi possim inuenio, et hoc vno modo pauperem me esse sentio. Itaque dono tibi quod vnum habeo, me ipsum* etc. Conf. Laert. Lib. II. §. 62. Nostri itaque loci hunc esse sensum puto: Pauper Aeschines dona acceperat ab amicis Cebete et Simmia, pro quibus illis gratias agit dicens, se ex egente et inope ditissimum euadere amicorum liberalitate, simulque rogat, vt et in posterum mittentes ea, quae ipse peteret, inopiam suam subleuent. Iam verbis, *Τῶν δὲ συγγραμμάτων*, transit demum ad scripta sua, quae vt sibi mitteret, amici rogauerant. Fro *κινδυνεύω* alius Allatii Codex habet *κινδυνεύων*. Male. [O.] Corruptum est *ὅτι*, dubium vero, an recte feceris, quod Luzacii auctoritate id deleueris. Nescio, an scribendum sit: *ὡς ἐγὼ δὴ, vt experientia edoctus probe intelligo.* [Bremi.] Nihil mutandum, si pro *ἔχων* scribas *ἔχω*, quod alii habent. [Schaefer.]

ὅτι μὴ πολλὰ ἔχων πολλὰ κερτῆσθαι Alius [et Goettingensis. O.] *ὅτι μὴ πολλὰ ἔχω, κερτῆσθαι*. Alius *κτῆσθαι*. [Allat.]

Ποιοίητε δ' ἂν εὔ Ita scripsi pro *ποιεῖτε*, quod ob *ἂν* et sequentes Optatiuos non potest esse verum. [Weiske.] Non ita te scribere oportebat Weiskio obsecutum, sed *ποιοῦτε*. Vt enim frequentissima est forma Attica — *οῖην* in singulari verborum contrahendorum, ita perrara est in plurali et dubiae auctoritatis verborum in *εω* et *οω*; sed librarii interdum textui eam intruserunt, quum posterior aetas hisce delictis gauderet. Vulgatum quidem *ποιεῖτε* soloecum, sed proximum ei, et optimum est quod dixi, *ποιοῦτε*. [Bremi.] *Ποιοῦτε* habet etiam Codex Goettingensis. [O.]

περὶ τοῦ Alii *περὶ τούτου*. [Allat.] Sic Goetting. [O.]

ὥστε καὶ ἄλλοις] Ita habent Codices ab Allatio collati et Helmstadiensis, teste Luzacio. In editione Allatii est: ὥστε καὶ ἄλλω. [O.]

ἐνθα Εὐκλείδης κατέκειτο] Ita si legamus, vertendum erit: *ubi Euclides aegrotus iacebat*. Phauorin.: *Κατάκειται — ἐπὶ νοσούντων*. Conf. Wetsten. Annot. in Nou. Test. Tom. I. pag. 555. Sed legendum puto: *ἐνθα καὶ Εὐκλείδης κατέκειτο, ubi Euclides nobiscum accūmbebat*, scil. in coena, quo sensu κατέκεισθαι proprie et κατ' ἐξοχὴν dici, ex Athenaeo demonstrat Sturzius in Lexico Xenophonteo h. v. [O.]

ἐλεσχαινόν] De forma rarissima λεσχαίνω pro frequentiore λεσχηνεύω vid. Valckenaer. ad Ammon. pag. 213. et Dorville ad Chariton. Lib. I. Cap. 14. pag. 285. ed. Lips. Ita Perictyone apud Stobaeum Tit. LXXVII. pag. 458. *Τοὺς γονεῖς καὶ ζῶντας καὶ ἀποικομένους σέβειν χρὴ, καὶ μηδέποτε ἀντιλεσχαίνειν, obgannire*. [O.]

Οἶδατον δὲ δὴ, ὃ φίλοι] Hanc lectionem vnice veram e Codice Helmstadiensi siue Goettingensi restituit Luzacius. Antea legebatur: *Οἶδα δὲ τῶνδε δὴ*, quae lectio admodum torsit priores interpretes. Allatius corrigit: *Οἶδα δὴ τόδε, ὃ φίλοι*. Weiskius explicat *τῶνδε*, scil. *γράμμα, scriptura de his rebus*, quae pertinent ad Socratis dicta et facta: sed ipse fatetur, hanc explicationem durissimam et vix quemquam Graecorum ita loquutum esse. [O.]

ὁθεν ἦδη καὶ περὶ Ἰταλίαν θανμάζεται etc.] De Platonis in Italiam profectio et cum Dionysio Siculorum tyranno familiaritate et gloria singulari Laërtius in eius vita, Aelianus, Athenaeus, Cicero, alii, et praesertim idemmet Plato in Epistolis. [Allat.]

Ἡμεῖς δὲ μόλις ἦδη] Alius: *μόλις οἶμαι*. [Allat.] Sic et Goettingensis. [O.]

διότι μέλλοιμι διαπίπτειν τῆς δόξης] Sic edidi e correctione Allatii. In editione est: *διαπίπτειν περὶ τῆς δόξης*. Sed περὶ plane superfluum est et sensum turbat. [O.]

ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν] Hoc vocabulum sine dubio induxit librarios, vt hanc epistolam Xenophonti auctori adscriberent, credentes scil. ista ἀπομνημονεύματα nulla alia intelligi posse, nisi Xenophontis de rebus Socraticis commentarios. At vero cum de Dialogis Socraticis illic agatur, quibus Plato non Athenis tantum sed per vniuersam Italiam Siciliamque ma-

nam sibi gloriam acquisiuerat, cumque scribat Epistolae auctor, *se timidum magis sua tanti non facere scripta, ac vereri, ne infantia sua quicquam de Socraticae sapientiae laudibus deterreret*, nil vetat, quo minus haec ad Aeschinem Charini vel Lysaniae filium referantur, ἀπομνημονεύματα dicentem Dialogos Alcibiadem, Axiochum, Telaugen, caeteros, quibus Platonis aemulus Socraticam philosophandi disciplinam ad posteros propagare conabatur. [Luzac. in Lectt. Att. pag. 47.]

Οὐδὲν δὲ οἷμαι διαφέρειν etc.] Laus enim infra dignitatem vituperatione ipsa ac maledicentia vehementius opprimit ac laudatum prosternit. An non omni calumnia pestilentior est laus illa, quam, qui in aula viuunt, iactant in hostes. Polybius Lib. IV.: Καὶ οὗτος γὰρ δὴ τις οὗτος εἴρηται τρόπος διαβολῆς τὸ μὴ ψέγοντας, ἀλλ' ἐπαινοῦντας λευκαίνεισθαι τοὺς πέλας. Εἴρηται δὲ μάλιστα καὶ πρῶτον τοιαύτη κακεντρεχεία, καὶ βασκανία, καὶ δόλος ἐν τῶν περὶ τὰς ἀγλὰς διατριβόντων, καὶ τῆς τούτων πρὸς ἀλλήλους ἐξηλοτυπίας καὶ πλεονεξίας. [Allat.] ἢ post διαφέρειν malim omissum. [Schaefer.]

εἰ μὴ τι ἕτερον δόξει] Ita scribendum pro δόξη. Monui ad Epistolam XVIII. [Bremi.] Sic etiam Codex Goettingensis. [O.]

Epistola 23.

Hanc epistolam, quae vna in editione Allatii Aeschinis nomen in fronte habet, post Allatium edidit etiam Fischerus in editione sua nouissima Dialogorum Aeschinis Socratici pag. 184. seqq. cum variis lectionibus editionis Allatianae, et Io. Sam. Sammet ad calcem editionis suae Epistolarum Aeschinis Oratoris, cum integris Allatii notis suisque nonnullis. Titulus Αἰσχίνης Φαίδωνι debetur Codici Goettingensi. [O.]

εἰσαάγει] Ita rescripsimus pro εἰσαγάγει, vt edidit Allatius. [Fischer.] εἰσαάγει habet etiam Codex Goetting. [O.]

καὶ φησὶν αὐτῷ] In alio [etiam Goettingensi. O.] desideratur αὐτῷ. De Aeschinis in urbem Syracusanam accessu apud Dionysium tyrannum, et commendatione Aristippi, qui tunc plurimum in ea curia valebat, Diogenes in Aeschine: φασὶ δ' αὐτὸν δι' ἀπορίαν ἐλθεῖν εἰς Σικελίαν πρὸς Διονύσιον, καὶ ὑπὸ μὲν Πλάτωνος παροφθῆναι, ὑπὸ δὲ Ἀριστίππου συσταθῆναι. et: φησὶ δὲ Πολύκριτος ὁ Μενδαῖος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν περὶ Διονύσιον ἄχρι τῆς ἐκπτώσεως συμβιῶναι αὐτὸν τῷ τυράννῳ, καὶ ἕως τῆς Αἰώρος εἰς Συρακοῦσας καθόδου. Praeter Aeschinem apud Suidam (v. Αἰσχίνης) plures alii enu-

merantur, qui lucri causa non vna tantum vicè, sed saepe etiam Siciliam et alias prouincias ingressi sunt, ex Philostrati Libro I. de vita Apollonii [Cap. XXXV. pag. 43. ed. Olearii. O.], licet auctorem se ignorasse ingenue fateatur Casaubonus (ad Lært.). [Allat.]

ἀρὰ γε οὐχὶ οὗτος ἀν' ἀγαθὰ σε εὐθέως ἐργάζοιτο] Offendit me aduerbium εὐθέως, statim, continuo, et legendum coniicio αὐθις, contra, dagegen. Vide Viger. de Idiotism. pag. 392. ed. Hermann. Nisi εὐθέως velimus interpretari manifesto, aperte, propalam, quo sensu adiectiuum εὐθὺς legimus apud Arrianum de Exped. Alexandri Lib. II. Cap. XVII. §. 4.: Λακεδαιμονίων μὲν ἡμῖν ἐκ τοῦ εὐθέως πολεμούντων, τῆς δὲ Ἀθηναίων πόλεως φόβῳ μᾶλλον τι ἢ ἐννοία τῇ πρὸς ἡμᾶς πρὸς τὸ παρὸν κατεχομένης. Sic etiam ἀπὸ τοῦ εὐθέως λεγόμενα Thucydidi Lib. III. C. 43. sunt palam, simpliciter et absque circuitu dicta. Vid. Valckenaer. ad Eurip. Hippolyt. v. 491. [O.]

οὗτος Αἰσχίνης] Legendum οὗτος ὁ Αἰσχίνης. [Fischer.] quod in textum recipere non dubitauerim. [Breni.] In talibus articulus rectius, opinor, abest. V. Meletem. mea p. 77. [Schaefer.]

τῶν Σωκράτους γνωρίμων] Alius habet γνωρίμων, sed mendose. Ita adhaesit Socrati, vt nunquam ab eius latere discedere videretur: Socratesque ipse saepius id testari solitus erat. Laertius (Lib. II. §. 60.): ἐκ νέου δὲ φιλόπονος· διὸ καὶ Σωκράτους οὐκ ἀπέστη· διὸ καὶ ἔλεγε, Μόνος ἡμᾶς οἶδε τιμᾶν ὁ τοῦ ἀλλαντοποιοῦ. [Allat.]

οὕτω συλλαμβάνων μοι] Alius οὕτως. [Allat.]

ἡμῖν δὲ οὐ τοσαύτη ἐστὶ σοφία, ἀλλ' ὅποση μὴ ἀδικῆσαι τις ἐν τῇ συνοσίᾳ] Nobis autem non tanta est sapientia, sed quanta satis sit, vt ne temere ad alios disse-ramus. Ita egregie vertit locum Wytttenbachius V. S. ad Platon. Phaedon. pag. 179. explicans ἀδικεῖν de temere disserendo et statuendo, quo sensu vtitur Plato in Theaeteto: μὴ ἀδίκει ἐν τῷ ἐρωτᾷ. in Ione (pag. 202. ed. Bipont.): εἰ δὲ ..... μηδὲν εἰδὼς, πολλὰ καὶ κακὰ λέγεις περὶ τοῦ ποιητοῦ, ὥςπερ ἐγὼ εἶπον περὶ σοῦ, οὐδὲν ἀδικεῖς. Phaedon. C. 17.: Ἴδὲ τοίνυν, ὅτι οὐδ' ἀδίκως ὁμολόγηκαμεν. [O.]

ἔφη ὁ Διονύσιος, καὶ Ἀρίστιππον ἐπαινεῖν τῶν εἰρημένων, καὶ ἐμὲ εὖ ποιήσειν] Ita ediderunt Allatius et Fischerus corrupte. Sammet. legit ἐπαινῶν. Equidem locum luxatum credens sic restituo: ὁ Διονύσιος καὶ Ἀρίστιππον ἐπῆνε καὶ ἐμὲ ἔφη εὖ ποιήσειν. [O.] Si deleas τῶν εἰρημένων, quod for-

tasse illatum est ex varietate lectionis participii antecedentis, τοῦ εἰρημένου, locus erit omnino restitutus. Sensus hic est: *Dionysius admirans, quae dicebantur, affirmavit, comprobare se Aristippum bene locutum, et mihi se, ut professus sit, bene facturum.* Ἐπαινεῖν saepe assensum significat, qui tribuitur vel agenti vel loquenti. [Bremi.]

ὠμολόγησεν] Alius ὠμολόγησαν. [Allat.]

εἰ τινες ἄλλοι εἰσὶν ἡμῖν τῶν Διαλόγων] Alius ἡμῶν. Saepissime sane haec pronomina inter se confunduntur. Causa fortasse est subinde dictantis aut scribentis oscitanter. [Sammeth.] Plures Aeschini Dialogi ferebantur, [Μιλτιάδης, Καλλίας, Πίνων, Ἀσπασία, Ἀξιοχός, Τηλαύγης, Ἀλκιβιάδης· καὶ οἱ καλούμενοι ἀκέφαλοι, Φαίδων, Πολύαινος, Δράκων, Ἐρυξίας, περὶ ἀρετῆς, Ἐρασιστράτος, Συνθικοί. Suid. v. Αἰσχίνης. O.] quorum qui acephali vocabantur, (quoniam essent valde soluti, nec sonum Socraticae dictionis prae se ferrent,) Pisistratus Ephesius Aeschini non esse asserebat, et ex septem plerosque Pasi-phonii Eretriaci Perseus adscribebat. Aristippum etiam ipsum illius Dialogos suspectos habuisse refert Laertius in eius vita et Athenaeus Lib. XIV. (pag. 610. ed. Casaub.): Aeschinem ἐκ τῶν γεγραμμένων ὡς αὐτοῦ διαλόγων θαυμάζομεν ὡς ἐπιεικῆ καὶ μέτριον. Πλὴν εἰ μὴ ὡς ἀληθῶς τοῦ σοφοῦ Σωκράτους ἐστὶ συγγραμματα· ἐχαρίσθη δὲ αὐτῷ ὑπὸ Ξανθίππης, τοῦ Σωκράτους γενναῖος, μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον, ὡς οἱ ἀμφὶ τὸν Ἰδομενεά φασιν. Vide quae de illis scribat Athenaeus Lib. V. fine et in eum animaduertat Casaubonus Cap. XXIV. [Allat.]

Ὑπισχνούμεθα οὖν ταῦτα ἡμᾶς etc.] Locum depravatatum sic emendo: ὑπισχνούμεθα οὖν ταῦτα δι' ἡμᾶς etc. [Allat.] Codex Goetting. ὑμᾶς. Allatius vertit: *Nos promissimus; ideoque, o amici et socii, breui ad vos accedamus.* Stanley: *quod nos facturos etiam recepimus proptereaue propediem ad vos redituros nos esse confidimus,* ut sensus sit, Aeschinem promississe Dionysio, se ad reliquos suos Dialogos, quos exspectabat Dionysius, quique Megaris erant, petendos ipsum Megara profecturum eoque itinere visurum etiam amicos suos, Cebe-tem et Simmiam. [O.] Scribendum ἡμεῖς, ut sit Nominatiuus ad ὑπισχνούμεθα. Ita demum cohaerent sequentia: ἀφιζόμεθα τε διὰ ταχέων. Te enim hic connectentis est. [Bremi.]

ἀφιζόμεθα ἅ τε] Alius ἀφιζόμεθα τὰ, corrupte. [Allat.]

ὀλίγον δέω ἔλαθον γράψαι ἑμῖν] Quasi diceret: dignam memoratu rem parum abfuit quin omitterem. Verba tamen haec non incongrue in ea commutarem: ἐλόγον δέ, ἃ ἔπα-

·τον γράψαι δμῖν. Non esse praeter rationem, ea litteris tradere, et de illis certiores amicos reddere, quae ipse perpersus fuerit a Platone. [Allat.] At nihil mutandum est in loco sanissimo. Editio Allatii typorum vitio habet ἔπαθον, quod pessime retinuit Fischerus. De forma exquisita loquendi ὀλίγον δέω eiusque varia constructione vid. Reiz. ad Viger. pag. 733. ed. Hermann. [O.]

ἐθέλω λαλεῖν] Alius θέλω λαβεῖν, male. [Allat.]

πόλλ' ἄττα ἐμαρτύρει τῷ Πλάτωνι] Vel hoc solo testimonio officia Platonis in Aeschinem manifesto percipimus. Adstipulantur Plutarchus, qui Platonis cum Dionysio colloquium, nomine tantum Aristippi immutato, ex hac Epistola desumsisse videtur Commentario *Quomodo possit adulator ab amico internosci* [Cap. XXXIX. pag. 216. seq. Tom. VII. ed. Hutten. O.]: 'Ο δὲ Πλάτων οὕτω πως διελέχθη πρὸς αὐτόν· Εἴ τινα αἰσθοιο, Διονύσιε, δυσμενῇ πεπλευνόντα εἰς Σικελίαν, κανὸν τι σὲ ποιῆσαι βουλούμενον, οὐκ ἔχοντα δὲ καιρὸν, ἅρ' ἂν ἐάσεις αὐτὸν εκπλεῦσαι, καὶ περιῦδοις ἀθῶν ἀπαλλαγέντα; Πολλοὺ δέω, (εἶπεν ὁ Διονύσιος) ὃ Πλάτων· δεῖ γὰρ οὐ τὰ ἔργα τῶν ἐχθρῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν προαίρεσιν μισεῖν καὶ κολάζειν. Εἰ τοίνυν, (εἶπεν ὁ Πλάτων) ἐπ' εὐνοίᾳ τις ἀριγμένος τῇ σῇ δεῦρο, βούλεται μὲν ἀγαθοῦ τινα αἰτίος σοι γενέσθαι, σὺ δὲ καιρὸν οὐ παρέχεις, ἄξιόν ἐστι τοῦτον ἀχαρίστως προέσθαι καὶ ὀλιγώρως; Ἐρωτήσαντος δὲ τοῦ Διονυσίου, τίς οὗτός ἐστιν; Αἰσχίνης, (εἶπεν) ἄνῃρ τῷ π' ἤθει παρ' ὀντινοῦν τῶν Σικεράτους ἐταίρων ἐπιεικής, καὶ τῷ λόγῳ δυνατὸς ἐπανορθοῦν οἷς συνήει· πλεῖστας δὲ δεῦρο πολλὴν θάλατταν, ὡς συγγένοιτό σοι διὰ φιλοσοφίας, ἡμέλειται. Ταῦτα οὕτως ἐκίνησε τὸν Διονύσιον, ὥστε τὰς μὲν χεῖρας τῷ Πλάτωνι εὐδὸς περιβαλεῖν καὶ κατασπάζεσθαι, τὴν εὐμένειαν καὶ μεγαλοφροσύνην ἀγάμενον, τοῦ δ' Αἰσχίνου καλῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐπιμεληθῆναι. Nihil hoc simili est similius. Undenam ergo sua habuit Laertius de contemptu Platonis non semel in Aeschinem, ut supra vidimus, tradita et in Platone etiam iisdem verbis repetita? [Allat.] Et omnino sermo hic cum Dionysio Platonis ingenio multo melius conuenit quam Aristippi. [O.]

Οὐ γὰρ καταγελαστότερα ἔτι ἔχοιμεν etc.] Idem quod καταγελαστότέρως ἔχοιμεν, vel καταγελαστότεροι εἴημεν. Vid. Hemsterh. ad Lucian. Somn. C. 2. [O.] Sententia illa esse videtur: Maxime nos tum esse aliis deridiculo, cum alia operemur et alia profiteamur, cum verbis facta non respondeant. Aristippus etenim et Plato dissidebant, viri in philosophia non

infimi nominis, pacem esse cupiendam, euitanda iurgia, inimicitias deponendas, officia in eiusdem generis homines conferenda, quotidie aliis suggerebant, et in his se magnifice venditabant; quis postea non rideret, dum videt eos more vesanarum muliercularum morologis sermonibus in semet verba fundere, iurgia ac dissidia exercere? Debent enim philosophi plus ab aliis hominibus, quam viri a pueris differre, ideoque tales esse, quales se dicunt, vt contendit idem Plato Epistola 4.: *κατεροῦς οὐκ δεῖ ἡμᾶς γενέσθαι, ὅτι ἐσμὲν τοιοῦτοι, οἷοι περ φημὲν.* De dissidio Platonis et Aristippi Lactius (in Platone Lib. III. §. 56.): *εἶχε δὲ φιλέθρως ὁ Πλάτων καὶ πρὸς Ἀριστιππον· ἐν γοῦν τῷ περὶ ψυχῆς διαβάλλων αὐτὸν φησὶν, ὅτι οὐ παρεγένετο Σωκράτει τελευτῶντι, ἀλλὰ ἐν Αἴγυπῳ ἦν καὶ σύνεγγυς.* [Allat.] Sensus non assecutus est Allatius. Hoc vult scriptor: *Non sane vlla alia re derisui magis nos obiiceremus, quam si eiusmodi specimina artis ederemus.* Istam Aristippi et Platonis obtrectationem haud inuenuste appellat *ἐπίδειξιν*, vnde contra ipsam, quam profiteantur, disciplinam argumentum petatur. *Ἀλλ' αἷτα πρώτους* est: *dum aliud quid faceremus, vel, vt expressi, vlla alia re.* [Bremi.]

Epistola 24.

ἄρα γε φλαῦρον] Ita scribendum pro *ἄρα γε φλαῦρον*, quod habet Allatius. Est enim *ἄρα* interrogandi particula, quae quamquam in directis potissimum interrogationibus adhibetur, apud optimos tamen scriptores etiam indirecte interrogat. [Bremi.]

φλαῦρον] Scholiastes Rulinkenii in Platonis Minoem: *Φλαῦρον — κακόν, ὡς νῦν, ἢ φαῖλον ἢ κοῦρον κακόν. Τινὲς δὲ φλαῦρον μὲν τὸ μικρόν κακόν, φαῖλον δὲ τὸ μέγα.* Conf. Moeris h. v. ibique Pierson. pag. 384. Ruhnken. ad Timaei Lex. Plat. p. 271, [O.]

ἀμαθαινουσι δὲ] Allatius pro *δὲ* legendum censet *γάρ*. Sed hae particulae saepissime confunduntur. Conf. Viger. de Idiotism. C. VIII. Sect. VIII. pag. 543. seq. Fischer. ad Platon. Euthyphron. C. 6. Apolog. C. 16. Schrader. ad Musaeum v. 64. [O.] Sed vide Addenda.

οἱ τε ἰδίᾳ τι ποιοῦντες etc.] Alius *ὁ τε ἰδίᾳ τι ποιοῦντες καὶ τὰ κοινά.* Male. [Allat.]

ὅτι μάλιστα αὖν τοῦτο ἐγένετό μοι ζῆν] Corrigo τοῦτω.

[Allat.] *Τούτω*, suppl. *τρόπῳ*. Equidem mallet legere *οὕτως*. [O.] Sedem commutarunt *οὕτως* et *τούτω*, vt legendum sit: *τοῦτό γε ἴδι, ὅτι μόλις ἂν οὕτως ἐγένετό μοι ζῆν*. [Bremi.]

ἄλλως δὲ καὶ οὐκ ἐνι μοι ψυχῆς λαμβάνειν] *Lego ἀναψυχῆν*. [Allat.] Sed eodem sensu dicitur etiam *ψυχῇ*, vt *anima* apud Latinos. Hesych. *ψυχῇ* — *πνεῦμα*. Cf. H. Steph. Thesaur. [O.]

οὐ μακρὰν Ἐφῆστιάδων] Alius *οὐ μακρόν*. [Allat.] *Nomine Ἐφῆστιάδων* male scripto pro *Ἡφαιστιαδῶν*, quod erat verum nomen fundi Platonis, *ροθίαν* huius Epistolae demonstrare conatur Benleius in Dissert. §. 10. Sed nil valet haec argumentatio. Poterat scil. hoc σφάλμα proficisci ab imperitis librariis, non ab auctore Epistolae. [O.]

ὅτι Τίμων οὐκ ἦν ἄρα μισάνθρωπος] Alius *τίμων*, corrupte et nullo sensu. Timon hic ab odio in humanum genus *μισάνθρωπος* dicebatur. Libanius Declam. IX.: *τοῦτον ἔξω τὸν βίον, ἐπὶ τσαύτης διῆγον εὐδαιμονίας, καὶ τὸ καλὸν πρόσχημα μισάνθρωπος ὠνομαζόμεν, ἀλλ' οὐ Τίμων ἐτι τὴν προσήγορίαν ἀπὸ τοῦ τρόπου μεταλαμβάνων*. Prope Academiam eius eminebat turris, si Pausaniae credimus in Atticis (Cap. 30.): *κατὰ τοῦτο τῆς χώρας φαίνεται πύργος Τιμόνος, ὃς μόνος εἶδε μηδένα τρόπον εὐδαιμόνα εἶναι γενέσθαι, πλὴν τοῖς ἄλλοις φερόντι ἀνθρώπους*. Plinius Hist. Nat. Lib. VII. Cap. 19.: *Timonem quidem etiam in totius odium generis humani euectum*. Meminit huius Laertius in Timone (Phlasisio IX. §. 112.). Plura de eo Plutarchus in Antonio, Lucianus, et Libanius elegantissima et festiuissima illa Oratione, in qua Timon se ob amatum Alcibiadem defert. [Allat.] Conf. Menag. ad Laertii l. l. et Tanaq. Fabr. ad Lucian. Timon. Tom. I. pag. 475. seq. ed. Bipont. [O.]

μηδ' ἐκείνως] Sic edidi e correctione Allatii pro *μηδ' ἐκείνους*, quod editio habet. [O.]

εἰς τὸ νῦν] Alius *εἰς με νῦν*, male. [Allat.]

Epistola 25.

Hanc et sequentem Epistolam, quae absunt in editione Allatii, primus e Codice vetusto edidit Godofr. Olearius in Dissertatione de Scriptis Socratis recusa in Editione Lipsiensi Historiae Philosophicae Th. Stanleii pag. 198. seqq. (et binae hae Epistolae p. 322.) [O.]

Κρήνης] Forte legend. *Κρήνος*. [Olear.]

[Κορήνην] Forte Κοῦρον. [Idem.]

οὔτε τὸν νεανίσκον] Olearius legendum coniicit πρός τε, male. οὔτε pendet a praecedente ἀγνοεῖς. [O.]

ὁμολογουμένως ἐπαινοῦσιν] Ita scribendum pro inepto ὁμολογοῦμεν ὡς ἐπαινοῦσιν. Sensus est: *Hunc vero omnes vno ore laudant.* Monet Koenius ad Gregor. Corinth. p. 195. ed. Schaeferi, ex perperam instituta vorum et litterarum separatione innumeros superesse errores. Emendauit nonnullos egregie, ut solet, Valckenaer. Diatrib. p. 290. „Vberimus item „fons emendationum et lenissimarum et certissimarum seiunctio „eorum, quae male coaluerunt.“ quae verba sunt Schaeferi Mellet. Crit. p. 103. [Bremi.] Adde quantius pretii Iacobsiana subiuncta editioni Lipsiensi Aduersariorum R. Porsoni p. 306. sqq. Ceterum corrige pusillum calami errorem. Dicitur aut ὁμολογουμένως, aut ὁμολογημένως. Vtrum voluerit vir egregius, per se apparet. [Schaefer.]

Ὡς οὖν ὄντος] Sic edidi ex emendatione Olearii pro ὡς οὔτος, quod in textu est. Posset etiam ex alia eiusdem emendatione ὡς οὖν. [O.]

Epistola 26.

ἔδοκίμαζον] i. e. volui, constitui. Nihil amplius. [O.]

ἀπερχομένον μου] Sic edidi ex emendatione Olearii pro ἀπερχομένον σου. [O.]

πειρᾶσθαι] Legendum πειρᾶσθε vel πειρᾶσθε οὖν. Possit eadem significatione infinitiuus πειρᾶσθαι accipi, si non additus esset nominatiuus participii νομίζοντες. [Bremi.]

Epistola 27.

ἄρχομαι] Alius δέχομαι. [Allat.] Ἀρχομαι nimis leue est pro contextu et ista, quam auctor pleno ore addit, affirmatione. Fortasse scribendum ἄγομαι. *Tui desiderio ultro incitor.* [Bremi.]

ὅπερ καὶ μάλα πείθομαι] Alius ὅτι. [Allat.]

ἐπ' ἐκείνου] Forte ἐπ' ἐκείνον. [Allat.] Nihil mutandum. ἐπ' ἐκείνον est: *viuente Socrate, dum in viuis erat Socrates.* Ita et ἐφ' ἡμῶν, nostra aetate. Hesych.: ἐφ' ἡμῶν, ἐπὶ ἡμῶν — ἐν τοῖς χρόνοις ἡμῶν. Conf. Sturz. Lex. Xenophont. v. ἐπὶ Tom. II. pag. 253. [O.]

ἡδίων φιλοσοφίας] Sic emendauit Allatius. In Codice erat ἰδιον. [O.]

βαυκαλήμασιν] Alius βουκολήμασιν. [Allat.] Βαυκάλημα a βαυκαλῆν, κατακοιμίζειν, τιθηνεῖν, παιδία μετ' ὁδοῦ κοιμίζειν. Hesych. vbi vid. intpp. Conf. qui de h. v. multus est Paul. Leopard. Lib. VII. Cap. V. et Wagner. ad Alciphron. Lib. III. Epist. XXV. Βουκόλημα, τὸ θέλητρον, vt explicat Scholiastes Aristophanis ad Pac. v. 152. quod prorsus alienum a nostro loco, est a βουκολεῖν, ἀπατᾶν χρησταῖς ἐλπίσι, inani spe lactare et decipere. Vid. Matthaei V. Cl. ad Ioann. Chrysostom. Oratt. select. IV. Tom. II. pag. 15. Vtriusque verbi, vt et substantiuorum, quae inde deriuantur et saepissime confunduntur, vim optime illustrauit summus Valckenaerius ad Ammon. Lib. I. Cap. X. pag. 45. seq. [O.]

τοῦτο μὲν Ἀκαδημία, τοῦτο δὲ Λυκίσκος τε καὶ Ἴλισσος etc.] Quidquid hic de se narrat Phaedrus, iuene, loco sacro, Academia, Lyceo, Ilisso, platano, Lysia, in Dialogo Platonis Phaedro nuncupato fuse exponuntur. [Allat.] Vid. Ast. V. Cl. ad Phaedr. Plat. p. 225. et 232. [O.]

ἵνα Λυσίας ὁ Κεφάλειον τὰ περὶ ἔρωτος διωρθοῦτο] Lucem his verbis affundit Hermias in Commentario ad Platonis Phaedrum nouissime edito ad calcem editionis Phaedri ab Astio V. Cl. curatae pag. 59.: Λυσίας ὁ ῥήτωρ ἐρῶν τοῦ Φαίδρου αἰσχυρῶς, προσποιούμενος δὲ μὴ ἐρᾶν, καὶ βουλόμενος αὐτὸν ἀποστήσαι τῶν ἄλλων ἔραστῶν, κακοῦργως καὶ παμπονήρως γράφει λόγον, ὡς δέον τῷ μὴ ἐρῶντι μᾶλλον, ἢ τῷ ἐρῶντι χαρίζεσθαι, διότι ὁ μὲν μαίνεται, ὁ δὲ σωφρονεῖ, καὶ συνελόντι εἰπεῖν, ἐν μὲν τῷ ἐρᾶν βλαβερὸν αὐτὸν ὄντα καὶ νοσοῦντα μᾶλλον καὶ φρενιτὸν διὰ τοῦτο τοῖς ἐρωμένοις ἐπιδεικνύς, ἐν δὲ τῷ μὴ ἐρᾶν ἄπιστόν τινα καὶ ἀβέβαιον· δέον οὖν τῷ Λυσίᾳ ὡς μὴ ἐρῶντι χαρίζεσθαι, ἢ τοῖς ἄλλοις ἔρασταῖς. [O.]

Ἐν οὖν τοῖς πιστοῖς χωρίοις] Πιστὰ χωρία, ni fallor, sunt loca secreta et solitaria, vbi sine arbitro et interpellatore meditari et tecum colloqui possis: heimliche Oerter, vt nos Helueti dicimus. [O.]

ἐμπιμπλάμην] Pro ἐνεπιμπλάμην. Vide quae de omisso augmento apud Atticos supra docuimus ad Epist. XIV. [O.] Non demonstrasti, augmentum in genere apud Atticos omitti. Id nec fit, nec demonstrari potest. Superaugmentum quod vocatur, id est augmentum reduplicationi additum in Plusquamperfecto, ab Atticis interdum omittitur, quod factum est Epist. XIV. v. πεπόμψισαν. Quando in Tragicis augmentum omittatur, optime docuit Hermannus in Praefat. ad Enripid. Hecub. p. XXVII. seq. [Bremi.]

οὐ μ' ἄλλον ἐβούλοντό μου. [Allat.]

παρ' ὑμῖν τοῖς σοφοῖς] Alius παρ' ὑμῖν γὰρ τοῖς σοφοῖς. [Allat.]

καὶ οὐδέποτε με καταπροέδοτε] Alius καὶ οὐδέποτε μὲν. [Idem.]

τῷ ὄντι ἐνεσθήσω etc.] Alius ἐνεσθήσω. Ego legerem τῷ ὄντι γὰρ ἐν αἰσθήσει φιλοσοφίας. [Allat.] Quid hoc sibi velit, equidem nescire me fateor cum ignarissimis, et totum locum ita corrigo: καὶ οὐδέποτε με καταπροέδοτε τῷ ὄντι ἀναίσθητῳ φιλοσοφίας (vel etiam πρὸς φιλοσοφίαν), ἧς ἐδίψων εἰς τὸ πάμπαν. nec prodidistis me homini tam alieno a philosophia, cuius ego siti flagrantissima ardeo. Intelligit nimirum Alcibiadem, cuius animum a philosophia alienum et ad rempublicam administrandam vnice vergentem carpit etiam Xenophon Memorabb. I. Cap. II. §. 16. et 24. De significatione metaphorica v. διψᾶν pro vehementer cupere vid. Lamb. Bos. Obs. in N. Test. pag. 96. [O.]

Epistola 28.

Κρηῆτες ἀγαθοὶ ἄνδρες] In alio deest Κρηῆτες. [Allat.]

ὅτι τὴν πᾶσαν Αἴγυπτον etc.] De Platonis in Aegyptum profectione Laertius (Lib. III. §. 6.): ἐνθεν τε εἰς Αἴγυπτον παρὰ τοῖς προφήταις, οὓς φασὶ καὶ Εὐριπίδην αὐτῷ συνακολουθεῖν, καὶ αὐτόθι νοσήσαντα ἀπολιθῆναι τῇ διὰ θαλάττης θρασείᾳ, ὅθεν καὶ εἰπέν·

Θάλασσα κλύζει πάντα τ' ἀνθρώπων κακά.

ἀλλὰ καὶ καθ' Ὅμηρον φάναι, πάντας ἀνθρώπους Αἰγυπτίους ἰατροὺς εἶναι. Cicero de Finibus Lib. V. (Cap. 29.): Cur Plato Aegyptum peragravit? ut a sacerdotibus barbaris numeros et caelestia acciperet. cur post Tarentum ad Archytam? cur ad reliquos Pythagoreos, Echecratem, Timaeum, Acrionem Locros? ut, cum Socratem expressisset, adiungeret Pythagoreorum disciplinam, eaque, quae Socrates repudiabat, addiceret. Vide etiam Hieronymum Epist. ad Paulinum et Theodoretum de Curat. Graec. affect. serm. 2. [Allat.]

περὶ τὸν Σαῖτικὸν νομὸν] De praefecturis Aegypti et earum auctore diximus alibi. De Sai Strabo (Lib. XVII. pag. 803.): ἀπὸ δὲ τοῦ ποταμοῦ δισχοῖνον διέχονσα ἡ Σαῖς, καὶ μί-

αὐτὴν ταύτης ὑπερθε τὸ τοῦ Ὀσίριδος ἄστρον, ἐν ᾧ κεῖσθαι τὸν Ὀσίριν φασι. et Ianiticum ostium a nonnullis Saiticum dici, cuius meminit Herodotus Lib. II. Diodorus narrat Lib. V. (Cap. 57.), ante diluuium (Deucalionis) urbem hanc ab Atheniensibus conditam, ex eaque in Aegyptum rudem adhuc atque artium ignaram literas et disciplinas omnes importatas: diluuium vero monumentis ac hominibus deletis, postea ab exteris ad se conuectas tanquam suas, non alienas, in vsum proprium accepisse: ὁμοίως δὲ καὶ Ἀθηναῖοι κτίσαντες ἐν Αἰγύπτῳ πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Σάιν, τῆς ὁμοίας ἔτυχον ἀγνοίας διὰ τὸν κατακλυσμόν. Huius argumento esse poterit Palladis in ea maxima veneratione cultae munificentissimum templum; de quo saepius Herodotus Libro II. [Allat.]

τῶν ἐκείθι σοφῶν] In Saitana urbe sacerdotes alios Aegyptios in arcanis naturae, siue monumentorum copia, siue traditionibus praestitisse, vel ex eo colligo, quod Herodotus per Graeciam, Aegyptum atque Libyam discendi studio peruagatus de fontibus Nili nonnisi a Saitico sacerdote cognoscere potuit, Lib. II. Cap. 28. [Allat.]

ὅτι αὐτοῖς φαίνοιτο τὰ περὶ τοῦ σύμπαντος] τὰ delendum puto et scribendum ὅ τι, quid ipsis videretur de rerum vniuersitate. [Bremi.]

εἰ τῷ ἐγένετο] Legendum εἰ ποτ' ἐγένετο. Ποτὲ et νῦν sequens sibi respondent. [Bremi.]

κατὰ τὸ ὅλον] Alius κατὰ ὅλον. [Allat.]

Δυσκόλως δὲ φασιν etc. etc.] Hinc et alii, praecipue in Graecia, et potissimum Pythagoras, Plato, Aristoteles et alii, sexcentis ambagibus veritatem obuelauerunt, silentio etiam indicto discipulis, ne dogmata aliis propalarent. Sed Aegyptios ante alios sua per inuidiam aliis occultasse, tradit Strabo, qui eos μυστικοὺς et δεσμεταδότους scribit fuisse. Nec faciliores se aut humiliores cum eodem Pythagora gessisse testatur ex Antiphonte Porphyrius (de Vita Pythagorae Cap. 7. 8. pag. 11. seq. ed. Kuster.): τὸν Πυθαγόραν ἀποδεξάμενον τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων τὴν ἀγωγὴν, σπουδάζαντά τε μετασχεῖν ταύτης, δεηθῆναι Πολυκράτους τοῦ τυράννου γράφαι πρὸς Ἀμασιν βασιλέα τῆς Αἰγύπτου, φίλον ὄντα καὶ ξένον, ἵνα κοινωνήσῃ τῆς τῶν προειρημένων παιδείας· ἀρκεόμενον δὲ πρὸς Ἀμασιν λαβεῖν γράμματα πρὸς τοὺς ἱερέας· καὶ συμμίζαντα τοῖς Ἡλιουπολίταις, ἐπιμεμφθῆναι μὲν εἰς Μέρφιν ὡς πρὸς πρεσβυτέρους· τῇ δ' ἀληθείᾳ ἐκπιπτομένων τῶν Ἡλιουπολιτῶν τὰ τοιαῦτα· ἐν δὲ Μέρφῳ κατὰ

τὴν ὁμοίαν σῆψιν πρὸς Διοσπολίτας ἔλθεῖν. Τῶν δὲ οὐ δυναμένων προῖσθαι αἰτίας, διὰ τὸ δέος τοῦ βασιλέως, νομισάντων δὲ ἐν τῷ μεγέθει τῆς κακοπαθείας ἀποστήσειν αὐτὸν τῆς ἐπιβολῆς, προστάγματα σκληρὰ καὶ κηχωρισμένα τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς κελεύσαι ὑπομῖναι αὐτόν· τὸν δὲ ταῦτα ἐκτελέσαντα προθύμως, οὕτως θανμασθῆναι, ὥς ἐξουσίαν λαβεῖν θύειν τοῖς θεοῖς καὶ προσεῖναι ταῖς τούτων ἐπιμελείαις, ὅπερ ἐπ' ἄλλον ξίγον γεγονὸς οὐχ' εὐρίσκεται. [Allat.]

εἰ μὴ ὅσον γοῦν Πυθαγόρα] Pythagoram discendi cupidum ultimas terras peragrasse, Aegyptum lustrasse et Persarum Magos adisse, referunt Isocrates in Laudat. Busiridis, Cicero de Finibb. Lib. V. (Cap. 29.) Tusculan. Quaest. Lib. IV. (Cap. 19.) Lucianus in Dialogo inscripto *Βίων πρῶσις*, Plinius Lib. XXV. Cap. 2. et Lib. XXXV. Cap. 9. Strabo Lib. XIV. (pag. 638.) Theodoretus de Curat. Graec. affect. serm. 2. Iamblichus, Porphyrius et Laertius in eius vita. Clemens praeterea Alexandrinus Stromat. Lib. I. (pag. 303. ed. Sylburg. Colon.) nominat etiam sacerdotem, sub quo profecerat Pythagoras: *ιστορεῖται δὲ Πυθαγόρας μὲν Σώγῃδι τῷ Αἰγυπτίῳ ἀρχιπροφήτῃ μαθητεῦσαι, Πλάτων δὲ Σεχνόφιδι τῷ Ἡλιουπολίτῃ, Εὐδόξος δὲ ὁ Κρίδιος Κονοφιδι τῷ καὶ αὐτῷ Αἰγυπτίῳ.* [Allat.]

τοὺς λόγους τοὺς περὶ φύσεως] Alius τοὺς λόγους τοὺς περὶ φύσεως. [Idem.]

καὶ τούτῳ δὲ οἶμαι στρατηγησαμένῳ αὐτοῖς, ὥς τινες ιστοροῦσιν, (μέμνηται γὰρ τῶν μύθων τῶν περὶ Πυθαγόραν, ἥνίκα τὰ περὶ Αἰγύπτου διηγείτο ἡμῖν, Τίμαιός τε καὶ Θεόδωρος ὁ Κυρηναῖος) εἴτε καὶ ἄλλως ἐπελθὼν αὐτοῖς οἰκισθῆναι] Locus intricatus. Equidem media verba tanquam parenthesin vncinis inclusi. Quae enim sequuntur: εἴτε καὶ ἄλλως ἐπελθὼν αὐτοῖς οἰκισθῆναι, pertinent ad verba: καὶ τούτῳ δὲ οἶμαι στρατηγησαμένῳ αὐτοῖς. Voluit dicere auctor epistolae: στρατηγησαμένῳ αὐτοῖς, εἴτε καὶ ἄλλως ἐπελθόντι αὐτοῖς, κοινωνῆσαι, sed propter parenthesin interpositam excidit e constructione. Qualia anacolutha inprimis post interiectas parentheses frequentissima sunt apud veteres. [O.]

μέμνηται γὰρ ..... Τίμαιός τε etc.] Allatius legi voluit μέμνηται, pessime. Sensus est: mentionem fecit mythorum Pythagoricorum Timaeus etiam in iis Historiarum libris, quibus res Aegyptias persequitur, nec minus Theodorus Cyrenaeus. Timaeum, nobilissimum illum Historicum Siculum, operi suo

multa de Pythagora eiusque discipulis inseruisse, ex eoque pleraque sua mutuasse Iamblichum et Diogenem Laertium, pluribus ostendit Meinersius in 1. *Geschichte der Wissenschaften in Griechenland und Rom*, Tom. I. pag. 225. seqq. [O.]

Θεόδωρος ὁ Κυρηναῖος] Ego Theodorum hunc esse existimo Geometram illum, qui in Theaeteto et Politico a Platone cum aliis una loquens introducitur, qui fuit Cyrenensis. εἰ μὲν τῶν ἐν Κυρῆνῃ μᾶλλον ἐκηδόμην, ὃ Θεόδωρε, τὰ ἐκεῖ ἄν σε, καὶ περὶ ἐκείνων ἀνθρώπων. Cuius etiam auditorem facit Laertius in Aristippo (Lib. II. §. 100.): δεύτερος Κυρηναῖος γεωμέτρης, οὗ διήκουσε Πλάτων. [Allat.] Conf. Xenoph. Memorabb. IV. Cap. II. §. 10. ibique Schneider. [O.]

εἴτε καὶ ἄλλως ἐπελεθὼν] Lego ἐπελεθὼν. Quanam etenim ratione Pythagoras sacerdotes induxerit, ut sibi sapientiam communicarent, non liquet. Nam siue commendatione Polycratis, siue tolerantia laborum, siue obstinatione, siue etiam alio quopiam modo eos aut dolo, aut artibus fefellerit et subierit (id namque est ἐπέχεσθαι), in eorum amicitiam insinuatus sapientiam ac sacros sermones extorsit. [Allat.] Suidas: Ὑπέρεχεται, αἰτιατικῇ, ἀντὶ τοῦ ὑπάγεται (τὸν δῆμον) καὶ ὑποτρέχει καὶ πολεμεῖ καὶ καταπραῖνει etc. Conf. doctissime de hoc verbo disputantem Fischer. ad Plat. Criton. C. 15. pag. 213. Exemplis ab ipso citatis add. Sophocl. Philoct. v. 992. seqq.

ᾧ μηδὲν ὕγιες μὴδ' ἐλεόθερον φρονῶν,

Οἷός μ' ὑπῆλθε· ὅς μ' ἐθηράσω, λαβὼν

Πρόβλημα σαντοῦ παῖδα τόνδ' ἀγνώτ' ἐμοί.

Conf. Bast. Epist. Crit. pag. 247. ed. Lipsiens. [O.]

κατὰ θεὸν ἔχει] Legendum videtur κατὰ θεὸν εὖ ἔχει, quod Allatius etiam in versione expressit. [O.]

ὥς τὰ γε τῆς ψυχῆς τότε ἴσμεν ὕγιᾶ] Suspecta est vox τότε. Restituerem πάντοτε, vel αἰεί ποτε. [Allat.]

Σημαίνοις] Ita textus Allatii. Notae autem habent σημαίνης in Subiunctiuo, quod praefero. [O.] Scribendum Σημαίνοις ὃ ἂν ἡμῖν. Optatius cum ἂν saepe ab optimis scriptoribus ponitur pro Imperatiuo, cum aliqua imperandi lenitate plerumque. Conf. Brunck. ad Sophocl. Electr. v. 1491. (1487. Erfurd.) [Bremi.]

ἀπεσχηματισμένας] Alius ἀπεσχηματισμένα, non recte. Ea sunt more antiquo, hoc est non ita polito, neque admodum concinno, granditate tantum et sumptu, non arte et commensu, quae propria fuere ingeniis graecis, admirabilia. [Allat.]

καὶ ἀσκησιν ἀνεκτονοίαν etc.] Alius verbo mutilo το-
νίαν. Ego restituerem: καὶ φιλοπονίαν, sic enim omnia cohae-
rent. [Allat.] Equidem malo καὶ ἀσκησιν καὶ εὐτονίαν τῆς ἐν-
νοίας, tum exercitationem, tum ingenii contentionum elatio-
nem (eorum scil. qui fecerunt talia). Allatius vertit: *vastum in
opere perficiendo ingenium*. [O.] A MSS. certa huius vocabuli
medicina expectanda. Interim tuum εὐτονίαν placere non vult.
Fortasse καὶ εὐτεχνίαν τῆς ἐπινοίας, aut simile quid aderat: in-
ventionis artificium. Ἐπινοία enim hic inuentionem significare vi-
detur. [Bremi.]

τοῦ ἱεροῦ λόγον] sacri sermonis, seu mystici, qui non-
nisi initiatis tradebatur loco sacro et a sacris hominibus. Laer-
tius inter alias Pythagorae commentationes sermonem etiam sa-
crum recenset (Lib. VIII. §. 7.): δεύτερον τὸν ἱερὸν λόγον, οὗ
ἡ ἀρχή.

ὦ νέοι, ἀλλὰ σέβετε μεθ' ἡσυχίης τὰδε πάντα.

Legitur etiam inter Mercurii Trismegisti Opuscula liber ἱερὸς
λόγος nuncupatus. [Allat.]

καὶ τῆς παγκάλης τοῦ Νεῖλου θείας] scil. αὐτόπτης,
quod per Zeugma subintelligendum. [O.] De Nili incremento
et decremento et eius causis variae sententiae editae sunt post
Herodotum. Omnia elegantissime concinnarunt Herodotus (Lib.
II. Cap. 19 — 26.) Diodorus Siculus (Lib. I. Cap. 37.), a quo sua
descripsit iisdem verbis Theophylactus Simocatus, et plane di-
vine Aristides Sophista, et ex recentioribus Ludouicus Nogaro-
la libro singulari. [Allat.]

αἱ διερχομένου σε τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἐπισχομένου
etc.] αἱ videtur παρέλκειν. Lego διερχομένου σου καὶ ἐπισχομένου.
[Allat.] Allatii coniecturam, quam equidem maximopere ap-
probo, si recipiamus, etiam verba sequentia ita erunt corrigenda:
τῇ πλημυρίδι κατὰ τὴν ἐτέραν ὥραν, καὶ τῇ εἰς τὸ πάλιν
ἀπορροίᾳ αὐτοῦ. [O.]

εἰς τὸ ἀπιστον λεχθῆναι ἂν νομίζων] Alius ἐλεχθῆ-
ναι. Fortasse non male ἐλεχθῆναι ἂν νομίζω. [Allat.] Equi-
dem praefero λεχθῆναι ἂν νομίζω. [O.] νομίζω verum puto,
sed ἂν insuper delendum, quod neque ad λεχθῆναι neque ad
νομίζω referri potest. [Bremi.]

Epistola 29.

Ἀρίστιππος τῇ.....] Non dubito, quin supplendum
sit Ἀρήτῃ. Ad Aretam enim filiam hanc epistolam missam

fuisse, nullus dubito. Et forte ista illa eadem est, quam inter alia Aristippi opera recenset (Lib. II. §. 84.): ἐπιστολὴ πρὸς Ἀρήτην τὴν θυγατέρα. Illius illud erit ex eodem Laertio argumentum in Aristippo: τὰ ἄριστα ὑπετίθετο τῇ θυγατρὶ Ἀρήτῃ, συνασκῶν αὐτὴν ὑπερόπτην τοῦ πλείονος εἶναι. [Allat.] Antiquorum de hac Arete testimonia diligentissime collegit I. Ch. Wolfius in Fragmentis mulierum, quae oratione prosa scripserunt, pag. 283. seqq. [O.]

διὰ Τηλέα] Alius διατελέα, male. [Allat.]

παρὰ τῶν ἐπισκόπων] i. e. a praesidibus et procuratoribus vrbis Cyrenensis. Ita Pollux Lib. VIII. §. 84. coniungit ἑφορον, ἐπόπτην, ἐπίσκοπον. Conf. qui de h. v. multus est, I. C. Suicer. in Thesouro Ecclesiast. [O.]

οἰκονομεῖσαι] Alius οἰκοδομεῖσαι praeter rem. [Allat.]

ἐν Αἰπάραις] Alius Αἰπαρίαις. [Allat.]

καὶ ὡς ἐν ἄδου τοῖς ἀρκεῖταιν τίς ζῇν τῶν διάθεσιν φιλικήν] Alius καὶ ὡς ἀν' δ' εἰ ἀρκεῖται. Locus deprauatissimus. Quidam amicus meus corripbat: καὶ ἐπιδεικνυμένους ἀρκούντως τὴν εἰς τὸ ζῇν διάθεσιν, apposite pro sententia; sed omnia pro placito inuertuntur. Quid ipse habeo? Plurima, sed cum nimis a notis verborum dissideant, satius ea mihi reseruo, melioris exemplaris opem exspectans. Haec si referantur ad Socraticum illiusque familiares, singulari eos humanitate et benevolentia res Aristippi nutantes procurasse significant; si ad Aristippum, eum iam in Orci faucibus fuisse, et tantum non exspirantem ostendunt. Sed, ut iam dixi, haereo. [Allat.] Equidem locum corruptissimum coniectura a verborum notis non prorsus abludente sic refingo: τημελοῦντάς με γηροίως, ὥστε (vel etiam καὶ οὕτως, ὥστε) μ' ἐν ἄδου ταῖς ἀρκυαῖς (vel propius ad verba deprauata τοῖς ἀρκυστάτοις) ζῇν ἔτι διὰ τούτων διάθεσιν φιλικήν. Mortis laquei siue retia, παγίδες, λῖνα, ἀρκυες, δίκτυα θανάτου vel ἄδου, metaphora est non sacris tantummodo, sed etiam profanis scriptoribus vsitata. Ita Tryphiodorus in Excidio Ilii v. 665.

Ἄλλοι μὲν δέδμητο λίνῳ θανάτοιο πανάγρω,

Ἰχθύες ὡς ἀλίησιν ἐν ψαμάθοισι χυθέντες.

(vbi hanc loquendi rationem pluribus exemplis illustrat Merrikius in notis versionis suae Anglicae subiectis pag. 145.) et apud Latinos Horatius Lib. III. Od. XXIV. v. 7.

— — — non animum metu,

Non mortis laqueis expedit caput.

vbi vid. Mitscherlich. p. 230. Exemplum praepositionis διὰ culpa librariorum omissae habemus infra in eadem epistola: πλέον διὰ τῆς ἐκείνων φιλίας σεαυτὴν στέλλουσα, vbi διὰ, quod deerat in editione Allatii, e Codice Helmstadiensi restituit Luzacius. At iudicent doctiores. [O.] Coniecturae tuae, quae est ingeniosa et inuenta ad huius scriptoris loquendi rationem, post ἄρκουον addendum videtur ἤδη ὄντα. Participium certe abesse non poterit. [Bremi.]

Περὶ ὧν δὲ ἔκρινάς τι τίνα ἔξεις τιμὴν ὑπ' ἐμοῦ ἡλευθερωμένοις] Legerem: περὶ ὧν δὲ καὶ ἔγραψάς τίνα ἔξεις τιμὴν τοῖς ἐπ' ἐμοῦ ἡλευθερωμένοις. [Allat.] Mihi, si delemus modo τι post ἔκρινας, omnia videntur sanissima et minime mutanda. Nam κρίνειν significatu interrogandi legimus apud Sophoclem Trach. v. 195.

Κύκλω γὰρ αὐτὸν Μηλιεὺς ἅπας λῶς
κρίνει παραστάς.

et Electr. v. 1438. seqq.

Τίς οἶδεν ἡμῶν, ποῦ ποθ' οἱ Φωκῆς ξένοι,
οὓς φασ' Ὀρέστην ἡμῖν ἀγγέλαι βίον
λελοιπόθ' ἱππικοῖσιν ἐν ναυαγίοις;
Ζεῖ τοι, σὲ κρίνω, καὶ σέ, τὴν ἐν τῷ πάρος
χρόνῳ θρασείαν. [O.]

ὥστε τὸ ἐμὸν συμβούλευμα τοῦτο συμφέρον] Legerem: εἴ γε τὸ ἐμὸν συμβούλευμα etc. [Allat.] Possis sententiam aliquam verbis tribuere, si corrigas ὥς pro ὥστε, hanc scilicet: *Suadeo tibi ea, quae praesides spectant, ita regere, ut utile hoc meum consilium postulat. Id autem fuerit, ne nimium concupiscas. Sed locus transpositione verborum restituendus videtur. Sic autem lego: Ὑποτίθεμαι δὲ σοι τὸ ἐμὸν συμβούλευμα τοῦτο συμφέρον, τὰ πρὸς ἄρχοντας οἰκονομεῖν, ὥστε μὴ τοῦ πλείονος ὀργιῶσθαι. Hoc autem utile tibi consilium do, ut, quae cum praesidibus agenda sunt, ea sic administres, ut ne nimium ipsa cupias.* [Bremi.]

ὀργιῶσθαι] Hesychius: Ὀργιῶσθαι — ἐπιθραεῖν, ὀρέγεσθαι. Vitur hac rariori forma Aeschines Socraticus in Axiocho Cap. 5.: ἡ ψυχὴ ξυναλγοῦσα τὸν οὐράνιον ποθεῖ καὶ ξύμφυλον αἰθέρα, καὶ διψᾷ, τῆς ἐκείσε διαίτης καὶ χορείας ὀργινομένη. vbi vid. Fischer. pag. 125., qui de h. v. multus est. [O.]

Οὐ γὰρ δὴ τοσοῦτον ἐκείνοί σε ἀδικήσαιεν] Alius ἐκείνοί γε. [Allat.] Post γὰρ addendum ἄν. Futuri temporis

significationem, adiuncta possibilitatis notione, ἃν habet cum Aoristo Optatiui. conf. Brunck. ad Sophocl. Aiac. v. 88. [*Bremi.*]

Οἱ δύο μὲν γὰρ σοι κῆποι μένουσιν] Praetuli lectionem hanc elegantiore, quam Allatius in notis affert, alteri, quae in textu est: Οἱ δύο μὲν γὰρ σου κῆποι μένουσιν. [O.]

Τὸ δ' ἐν τῇ Βερνίκῃ κτῆμα] De anachronismo in his verbis vide Dissertationem Bentlei. §. XII. Antiquum nomen urbis fuisse πόλιν Ἑσπερίδων, postea a Ptolemaei vxore Βερνίκην nuncupatam, e Stephano Byzantio aliisque docent Cellarius in Geographia Africae pag. 111. Wesseling. ad Antonini August. Itinerar. pag. 66. et Valesius ad Ammian. Marcell. Lib. XXII. Cap. 16. [O.]

Τῶν μικρῶν ἡμῶν οὐ παρακλεῦομαι καταφρονεῖσθαι] Lectionem hanc vnice veram habet Codex Allatii. In editione solocce legitur: Τὸν μικρὸν ἡμῶν etc. [O.]

στῆσαι ἐμὸν βούλευμα ζητεῖς] Vix est vt istud στῆσαι sanum arbitremur. γινῶναι, εἰδέναι, vel simile quid requiri videtur. [*Luzac. in Lectt. Att. pag. 12.*]

παιδεύσασα τὸν Ἀριστιππον] Aristippus hic fuit nepos ex filia, quem Μητροδιδαντον cognominarunt. Laertius (II. §. 83.): τρίτος ὁ Μητροδιδαντος θυγατρίδους τοῦ πρώτου. Hinc videtur Areta Aristippi monita in educatione filii ad amussim executi, quae ita filium instituit, vt nullo alio praecceptore indigeret. [*Allat.*]

Ξανθίππην καὶ Μυρτώ] Vxores Socratis. Alii, prius Myrtonem: plerique, vtrasque simul habuisse. Rem et causam ita exposuit Laertius (Lib. II. §. 26.): Οἱ δὲ προτέραν γῆμαι τὴν Μυρτὴν φασίν, ἔτι δὲ καὶ ἀμφοτέρας ἔχειν ὁμοῦ, ὣν ἔστιν Σάτυρος τε καὶ Ἰερώνυμος ὁ Ῥόδιος. Φασὶ γὰρ, βουλευθέντας Ἀθηναίους, διὰ τὸ λειπανδρεῖν, συναυξῆσαι τὸ πλῆθος, ψηφισαῖσθαι, γαμεῖν μὲν ἀστὴν μίαν, παιδοποιεῖσθαι δὲ καὶ ἐξ ἑτέρας· ὅθεν τοῦτο ποιῆσαι καὶ Σωκράτην. Laertii parachronismum refellit Casaubonus ex Plutarcho et Athenaeo. Et Panaetius id argumentum prosecutus est: ἱκανῶς πρὸς τούτοις ἐν τοῖς περὶ Σωκράτους ἀντίρρησις, scribit Plutarchus (in Aristide). Μυρτὴν tamen istam non θυγάτηρα, sed θυγατρίδην Ἀριστείδου appellat. Notanda sunt illa Athenaei verba (Lib. XIII. init. pag. 555. ed. Casaub.): ἐκ τούτων οὖν τις ὁρμώμενος μέμνηται ὅτι τοὺς περιτεθέντας Σωκράτει δύο γαμετὰς γυναῖκας, Ξανθίππην καὶ τὴν Ἀριστείδου Μερτῶν, οὐ τῷ δικαίῳ καλουμένον. Οἱ χρόνοι γὰρ οὐ

συγχοροῦσιν, [ἀλλὰ τοῦ τρίτου ἀπ' ἐκείνων. [Allat.] Argumentum hoc sagacissime pertractavit Luzacius ὁ μακαρίτης in l. *Lectiones Atticae de Διγαυίᾳ Socratis*, edito Lugd. Bat. 1809. [O.]

ἐπὶ μυστήρια σε ἄγειν] Eleusinia scil., vt bene vertit Stanleius. [O.]

σε γὰρ οὐκ εἰς τὸ φυσικὸν τέλος ἀδικήσουσιν] Rectissime verba haec in versione sua interpretatus est Stanleius: tibi namque in naturali fine, qui est voluptas, iniuriam non inferent. Docebant scilicet Aristippus et Cyrenaici (teste Laetio Lib. II. §. 94.): πενίαν καὶ πλοῦτον, πρὸς ἡδονῆς λόγον, εἶναι οὐδέν· μὴ γὰρ διαφερόντως ἡδεσθαι τοὺς πλουσίους, ἢ τοὺς πένητας. [O.]

πλέον διὰ τῆς ἐκείνων φιλίας σε αὐτὴν στέλλουσα] Sic habet optimus Codex Helmstadiensis, teste Luzacio in Lectt. Att. pag. 50. Editio Allatii omittit διὰ. στέλλειν, verbum proprium de cultu, ornatu corporis, h. l. transfertur ad animum. *facque in illarum gratiam te ipsam magis magisque adornes*, *schmücke ihnen zu Liebe (um ihrer Freundschaft willen) immer mehr deine Seele aus.* [O.]

ἐκείθι γὰρ τὸ σοβαρὸν οὐκ ἐπιχώριον] Ita correxit Luzacius. Antea legebatur κείθι. Allatius malebat κείσθω. Sensus est: nam fastus hic procul abest, denn Pracht und Hoffarth ist hier nicht zu Hause. De v. σοβαρὸς vid. Doruill. ad Chariton. p. 601. ed. Lips. [O.]

Εἰ δ' ἔλθοι θάττον ἅμα ὁ Λαμπροκλῆς] Ita legendum, non Τυροκλῆς. Lamprocles enim e Xanthippe, prima vxore, sublatuſ est, non Tyrocles, quod ego sciam, quem matris grauitate succensentem inflexit Socrates, quemadmodum Xenophon memoriae tradidit Ἀπομνημ. Lib. II. (Cap. 2.) et ex Xenophonte Laetius (Lib. II. §. 29.). [Allat.]

ὅς ἐν Μεγάροις ὤμειλε μοι] Vide Epistolam XXI. [O.]

κοινοῦμένην τὸν βίον αὐτῷ] Alius περὶ πολλοῦ ποιουμένην τὸν βίον αὐτῶν. [Allat.] Sed vulgata sanissima est. βίος h. l. est victus, res ad viuendum necessariae, alias Graecis dictae τὰ ἐπιτήδεια, τὰ πρὸς τὸν βίον, τὰ κατὰ τὸν βίον, τὰ καθ' ἡμέραν. Similis phrasis apud Hippocratem in Iureiurando: "Ὁμνυμι ἡγήσασθαι μὲν τὸν διδάξαντά με τὴν τέχνην ταύτην ἴσα γενέσθω ἐμοῖσιν, καὶ βίον κοινώσασθαι, καὶ χρῶν χρῆζοντι μετὰδοσιν ποιήσασθαι. vbi vid. Meibom. pag. 81. [O.]

τὸ τῆς Εὐβοΐδος θυγάτριον] Deest verbum, unde pendeat hic accusatiuus, vt παράλαβε, aut simile quid. [Bremi.]

ἐμοὶ χαρίζεσθαι βουλομένης σε τῆς ἐμῆς μητρὸς ὀνόματι] Alius ἐπὶ τῇ ἐμῆς μητρὸς ὀνόματι. Hic aliquid videtur deesse, quod ex ingenio supplere non erit tam facile. Ego sic corrigerem: ἐμοὶ τε χαρίζεσθαι βουλομένη θρέψον ἐπὶ τῷ τῆς ἐμῆς μητρὸς ὀνόματι. Nomen scil. matris meae labores tibi educandi leuiores efficiat. [Allat.] Ipse Allatius vertens: *et in mei gratiam meae matris nomine decorasti*, legisse videtur: ἐμοὶ τε χαρίζεσθαι βουλομένη ὀνόμασας (vel etiam ἐκόμηςας, ἐτίμησας) τῆς ἐμῆς μητρὸς ὀνόματι, quod magis placet. [O.] Probo ad sensum legentem βουλομένη loco βουλομένης σε. Non tamen temere suspiceris βουλομένη σὺ. Ὀνόμασας autem inserendum post ὀνόματι, elapsum ob similem vocabuli sonum et scripturam. [Bremi.]

καὶ γὰρ ἐγὼ πολλάκις ἀμίκαν αὐτὸ προσηγόρευσα] Scribendum sine dubio Ἀμίκαν, sine Ἀμύκαν litera maiore, quod videtur fuisse nomen proprium matris Aristippi, neque ullam cognationem habet cum Latina voce *amicus*, α, quae non est Graecae, sed Latinae originis, et, si credamus summo Scaligero ad Festum l. v. (pag. 25. seq. ed. Duceni), composita est ex *animaequus*, pro quo dicebant *amaequus*, *amecus*, et, mutato e in i, *amicus*. [O.] Ego vero multum vereor, ne ἀμίκαν illud, quod Graecum non videtur, corruptum sit mutarique debeat in nomen bene Graecum Μίκαν. V. not. ad Gregor. Cor. p. 282. ed. Lips. α natum, vt opinor, per errorem librarii, qui lineolam indicem nominis proprii haberet pro nota tachygraphica litterae α. [Schaefer.]

ἐπισκόπει σοι τοῦ μικροῦ] In alio deest σοι. [Allat.] De elegante hoc Atticismo diximus supra. [O.]

ὅπως ἄξιός ἡμῶν καὶ φιλοσοφίας] Supple: ὅπως ἄξιός ἡμῶν τε εἶη καὶ φιλοσοφίας. [Allat.]

μὴ ἐμπλησθῇς αὐτοῦ] Ita legendum e Codice Allatii, non αὐτῷ. Sic etiam Homerus Odys. XI. 451. seq.

Ἥ δ' ἐμὴ οὐδὲ περ νῖος ἐνιπλησθῆναι ἄκοιτις

Ὁφθαλμοῖσιν ἔασεν πάρος δέ τε πέφνε καὶ αὐτόν. [O.]

ἀστενάντει] Nouo vocabulo. Alius legit ἀγανάκτει, cui adde negationem μὴ, vt Philosophum eiulatus in morte nihili facientem ostendas. [Allat.] Ἀστενάντειν verbum ἀπαξ λεγόμενον, formatum ab ἀστενάντος, ἀστενάντι, de quo vid. Fischer. in Indice ad Aeschinem Socrat. [O.]

Epistola 50.

Φίλιππῳ] Epistolam hanc ad Philippum Speusippi philosophi, Platonis sororis filii, esse nullus dubito; si me coniectura non fallit, quam multi leuissimam esse dicerent, certitudinis tamen habere plurimum existimo. Speusippum enim ad Philippum epistolas, quemadmodum et ad alios, scripsisse, tradit Laertius (Lib. IV. §. 5.). Verum illa me Athenaei verba Lib. XI. prope finem (pag. 506. ed. Casaub.) vt id credam, neque inuitum cogunt. Cum enim Speusippus Platonem a Philippo proscindi maledictis accepisset, epistolam ad eum scripsit, in qua Platonis in acquirendo regno officia Philippo obiciuntur, iisdem verbis, quae in hac epistola habentur. Sic enim ex Carystio Pergameno Athenaeus: *γράφει γοῦν Καρύστιος ὁ Περγαμηνὸς ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν οὕτως· Σπείσιππος πυνθανόμενος, Φίλιππον βλασφημεῖν περὶ Πλάτωνος, εἰς ἐπιστολὴν ἔγραψέ τι τοιοῦτον, ὥστερ ἄγνοούντος τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας Φίλιππος διὰ Πλάτωνος ἔσχεν.* (Haec verbatim hic leguntur.) *Εὐφραῖον γὰρ ἀπέστειλε τὸν Ὀρείτην πρὸς Περδίκκην Πλάτων, ὃς ἔπεισεν ἀπομερίσαι τινὰ χώραν Φίλιππῳ· διατρέφων δ' ἐν ταῦθα δυνάμιν, ὡς ἀπέθανε Περδίκκας, ἐξ ἐτοίμου δυνάμεως ὑπαρχούσης ἐπέπεσε τοῖς πράγμασι.* Dicent, plura hic, quam in Epistola, referri. Ita est, si haec posteriora Athenaei, vel potius Carystii non sunt, vt verba Speusippi satis per se obscura explicarent, posita. Quod si ipsi pertinacius Speusippi ea esse contendant, addent, Theopompi in hac epistola, non Philippi in Platonem fuisse conuicium. Respondeo, de hac eadem re plures Speusippum epistolas ad Philippum dedisse, inter eas et hanc merito numerandam: ne Carystium ipsum memoria falsum in verbis referendis alium pro alio produxisse, vel Athenaeum ipsum prae ex Carystio, qualia multa ille peccat in exscribendis scriptorum testimoniis, descripsisse dicam. [*Allat.*] Contra hanc Allatii argumentationem vnum hoc mihi obicere fas sit. In fine huius Epistolae dicitur, eam missam fuisse ex Aegypto, vbi Speusippus neque commoratus, neque Platonem comitatus vlli veterum memoratur. Neque vero simile est, illum hoc iter fecisse, cum e Diogene Laertio aliisque constet, Speusippum per totam vitam infirmissima valetudine fuisse confectum. [*O.*]

Ἀντίπατρος] Non puto, alium esse intelligendum quam famosissimum illum successorem Alexandri, de quo Suidas:

Ἀντίπατρος Ἰολάου, πόλεως δὲ Παλιούρας τῆς Μακεδονίας, στρατηγὸς Φιλίππου, εἶτα Ἀλεξάνδρου, καὶ διάδοχος βασιλείας, μαθητὴς Ἀριστοτέλους, κατέλειπεν ἐπιστολῶν σίγγραμμα ἐν βιβλίοις δοῖσι, καὶ ἱστορίαν, τὰς Περδίκου πράξεις Ἰλλυρικὰς etc. etc. Conf. G. Io. Vossium de Historicis Graec. Lib. I. Cap. X. p. 61. [O.]

τὸ μὲν γένος] Alius τῷ μὲν γένει. [Allat.]

Διάκουσον οὖν αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα] Sic edidi e correctione Allatii, cuius editio habet διάκουσον οὖν αὐτῷ, soloece. [O.]

αὐτῷ βοηθήσειας] Alius βοηθοίης. [Allat.]

Ἰσοκράτης μὲν γὰρ etc.] Accuratum de Philippica Isocratis huius scriptoris iudicium, quam multis nominibus reprehendit. [Allat.]

ἀπέσχηται] Alius ἀπέχεται. [Allat.] Sensus est: neque criminando Platonem pepercit. [O.]

γενομένοις φανεράν] Alius φανερά. male. [Allat.]

Ἡρακλῆς γὰρ, ὄντος νόμου τὸ παλαιὸν ἡμῖν μηδένα ξένον μυεῖσθαι, βουλευθεὶς μυεῖσθαι γίνεται Πυλίου θετοῦ υἱός] Ita egregie emendavit locum Hemsterhusius ὁ πᾶν ad Scholiastem Aristophan. Plut. v. 1014. vbi haec leguntur: Ἐστὶ καὶ μικρὰ μυστήρια γινόμενά δι' Ἡρακλέα. Ἡρακλῆς γὰρ ἐπιστάς ἡξίου μυεῖσθαι, ἔθος δὲ ἦν (vel potius lex ab Euimolpo lata. vid. eadem Scholia v. 846. et Tzetz. ad Lycophron. v. 1528.) Ἀθηναίοις ξένον μὴ μυεῖν. Μὴ βουλόμενοι δὲ λῦσαι τὸ ἔθος μηδὲ ἀπῶσαι τὸν εὐεργέτην Ἡρακλέα, ἐπενοήσαν μυστήρια εὐμετάδοτα. Πυλίου autem, non Πηλίου, vt editio Allatii habet, fuisse nomen eius, qui Atheniensium iussu Herculem sibi filium adoptauerat, docet nos Scholiastes Homeri ad Il. Θ. 368.: ἦλθεν (Ἡρακλῆς) πρὸς Εὐμολπον εἰς Ἐλευσίνα, βουλόμενος μυεῖσθαι. ἦν δὲ οὐκ ἔξὸν ξένους τότε μυεῖσθαι διὸ γίνεται Πυλίου θετοῦ υἱός, καὶ διαγεγόμενος ἐμυεῖτο. Conf. Apollodor. Bibl. Lib. II. Cap. V. segm. 12. ibique Heyn. pag. 199. ed. 2. [O.]

ξένον μυεῖσθαι] Alius ποιεῖσθαι male. [Allat.]

ἐπειδὴ τὸ γένος ὅμων ἐστὶν ἀφ' Ἡρακλείους] Alius ὅμων, non recte. Philippus, Alexandri pater, in Herculem genus suum referebat. Theocritus (Idyll. XVII.) in Ptolemaeum (v. 16. et seqq.):

Τήνον καὶ μακάρεσσι πατὴρ ὁμότιμον ἔθηκεν
 Ἀθανάτοισι, καὶ οἱ χρίσας δόμος ἐν Διὸς οἴκῳ
 Αἰδμήται· παρὰ δ' αὐτὸν Ἀλέξανδρος φίλα εἰδώς
 Ἐδριάει, Πέρσαισι βαρὺς θεὸς αἰολομήτραις.
 Ἀντία δ' Ἡρακλῆος ἔδρα σφιν ταυροφόνου
 Ἰδρυται, στερεοῖο τετυγμένα ἐξ ἀδάμαντος,
 Ἐνθα σὺν ἄλλαισιν θαλίας ἔχει οὐρανίδασι,
 Χαίρων νύκτων περιώσιον νύκνοισιν,
 Ὅτι σφείων Κρονίδας μελέων ἐξέλειτο γῆρας·
 Ἀθάνατοι δὲ καλεῖνται θεοὶ νέποδες γεγαῶτες·
 Ἀμφοῖν γὰρ πρόγονός σφιν ὁ καρτερός Ἡρακλίδας,
 Ἀμφοτέρου δ' ἀριθμεῖνται ἐς ἔσχατον Ἡρακλῆα.

Vide quae de hoc ex Appiano Bell. Ciu. Lib. II., Plutarcho in Alexandro, Iuliano Imperatore in Eusebiam Imperatricem et aliis adnotabamus Notis nostris in monumentum Adulitanum.
 [Allat.]

τὰς Ἀλεξάνδρου τοῦ σοῦ προγόνου etc.] Rem totam latissime prosequitur Herodotus Libro IX. (Cap. 44. 45.)
 [Allat.]

Ξέρξου γὰρ πρέσβεις - - - - - Ἀλέξανδρος τοὺς μὲν πρέσβεις ἀπέκτεινεν] Confundit tempora auctor epistolae: legatos enim non Xerxis, quo amicissimo vsus est, adeo vt a Xerxe Graeciam occupante totam regionem inter Olympum Haemumque montes dono acciperet, sed Darii Hyastaspis ad patrem suum Amyntam, regem Macedoniæ, missos, vt terram et aquam peterent, inter coenam trucidauit Alexander. Vide Herodot. Lib. V. Cap. 17 — 21. et Iustin. Hist. Philipp. VII. Cap. 3. [O.]

εἰς τὸ ἡμέτερον Ἡράκλειον] Dubito, annon legendum sit: εἰς τὴν ἡμετέραν Ἡράκλειαν. Intelligenda scil. vrbs illa Phthiotidis prope sinum Maliacum et Thermopylas, non Ἡράκλειον, sed Ἡράκλεια Φθιώτιδος vel ἡ ἐν Τραχύνι nuncupata. ἡμετέραν dicit noster, quia erat colonia Graecorum a Lacedaemoniis condita. Vid. Cellarii Notit. Orb. Antiq. Lib. II. Cap. XIII. p. 1068. seq. [O.]

Ἀλεξάνδρου δὲ τὴν Ἀλέου καὶ Θετταλῶν προδοσίαν τοῖς Ἕλλησι μὲνύσαντος etc.] Vide Herodot. Lib. VII. Cap. 172. seq. [O.]

Δαμάστην] Damastes Sigeensis e Sigeo Troico, Dioxippi filius, ante Peloponnesiaca historias scripsit, Hellanici auditor. Suidas: Δαμάστης Σιγιεὺς ἀπὸ Σιγείου, γῆς τῆς Τρωάδος, Διοξίππου υἱὸς γεγονώς, πρὸ τῶν Πελοποννησιακῶν, σύγχρονος Ἡρόδου, τῶν παλαιωτάτων ιστορικός· γέγραφε περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι

γενομένων· περὶ γονέων καὶ προγόνων τῶν εἰς Ἴλιον στρατευσα-
μένων βιβλία δύο, ἔθνων κατάλογον καὶ πόλεων, περὶ ποιητῶν
καὶ σοφιστῶν, καὶ ἄλλα συχνά· γέγονε δὲ Ἑλληνικὸν μαθητῆς.
Meminit illius Dionysius Halicarnassensis Lib. I. Antiquita-
tum Roman. et de Thucydidis Characterē [pag. 818. Vol. VI.
ed. Reisk. O.], Plutarchus in Camillo, Strabo Lib. XIII. et XIV.
(p. 583. et 684. ed. Casaubon.) Valerius Maximus Lib. VIII. Cap.
13. Plinius in Indice Librorum et Lib. VII. Cap. 48. Stephanus
Byzant. in Ὑπερβόρειοι. Minus tamen probatur et pene nullius
classis indicatur a Strabone Lib. I. (pag. 47.), qui Eratosthe-
nem reprehendit, quod illius et similium, etiam in vere ab iis
pronuntiatis, ad sententiam propriam confirmandam testimoniis
utatur: οὐδὲ τοῦτο εἰς Ἐρατοσθένους, ὅτι ἀνδρῶν οὐκ ἀξίων μνή-
μης ἐπὶ πλέον μέμνηται, τὰ μὲν ἐλέγχων, τὰ δὲ πιστεύων, καὶ
μάρτυσι χρώμενος αὐτοῖς, οἷον Δαμάσῃ καὶ τοιοῦτοις ἄλλοις.
Καὶ γὰρ εἰ τι λέγουσιν ἀληθεῖς, οὐ μάρτυσὶ γε ἐκείνοις χρηστέον περὶ
αὐτοῦ, οὐδὲ πιστευτέον διὰ τοῦτο· ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀξιολόγων ἀν-
δρῶν μόνων τῷ τοιοῦτῳ τρόπῳ χρηστέον, οἱ πολλὰ μὲν εἰρήκασιν
εἰς, πολλὰ δὲ καὶ περιηλεοῖπασιν, ἢ οὐχ' ἱκανῶς ἐξεῖπον οὐδὲ διε-
ψευσμένως. Ὁ δὲ Δαμάσῃ χρώμενος μάρτυρι οὐδὲν διαφέρει τοῦ
καλοῦντος μάρτυρα τὸν Βεργαῖον, ἢ τὸν Μεσσήνιον Εὐήμερον, καὶ
τοὺς ἄλλους, οὓς αὐτὸς εἴρηκε διαβάλλων τὴν φλυαρίαν. [Allat.]
Conf. Voss. de Historicis Graec. Lib. IV. Cap. V. pag. 451.
[O.]

ἐκ τῆς προγ..... εὐνοὺς δεῖν προσεῖναι τοὺς
ἀκροατάς] Alius ἐκ τοῦ Ἄσιν προγόνον ἢ τοὺς εὐνοὺς δεῖν
προσεῖναι. Mutila omnia. Emendarem ἐκ τῆς τῶν προγόνων
εὐεργεσίας εὐνοὺς δεῖν ποιῆσαι τοὺς ἀκροατάς. Beneficiorum enim
collatorum commemoratione eorum beneuolentiam captare so-
lemus, et ad audiendum animum propensio-rem efficimus eo-
rum, in quos dicta beneficia collata sunt. Isocratem porro,
quemadmodum et plures alios illius aevi scriptores, τέχνας con-
scripsisse manifestum est. [Allat.] Quum Codices varient, licebit
opinari, vix tamen certi quicquam afferre. Nescio an ἐκ τοῦ
τῶν προγόνων ἐπαῖνον. [Bremi.]

τὴν ἐν Πλαταιαῖς ἐπὶ Μαρδονίου γεγενημένην]
Vid. Herodot. Lib. IX. Cap. 44. sq. [O.]

καὶ τὰς ἐξῆς τοῦτου τὰς — εὐεργεσίας] Ἐξῆς τοῦτου
et articulus iteratus offendit. Non dubito, quin leni correctio-
ne scribendum sit: καὶ τὰς ἐξῆς τσοαύτας — — εὐεργεσίας.
[Bremi.] Me quidem neutrum offendit. Articulus sic iteratur
saepissime. [Schaefer.]

τῶν σὺν προγόνων] In alio desideratur σὺν. [Allat.]

ὁ περὶ σοῦ γραφαῖς λόγος] Recepi in textum emendationem Allatii, in cuius editione legitur ὁ παρὰ σου, contra sensum. [O.]

τὸ δὲ, εὐθαλῶς, ὡς φησιν αὐτὸς, ἀνθούσης τῆς διανοίας] Alius τὸ γὰρ εὐρυθάλως, ὡς φασιν αὐτὸς, ἀνθους τῆς διανοίας. Locus hic desumptus est ex principio Orationis in Philippum [Cap. V. pag. 81. ed. Coray. O.]: Οὐκ ἀγνοῶν οὐδὲν τῶν περὶ ξμαντὸν, ἀλλ' εἰδὼς μὲν τὸν λόγον τοῦτον οὐ τῆς ἐμῆς ἡλικίας δεόμενον, ἀλλ' ἀνδρὸς ἀνθοῦσαν τὴν ἀκμὴν ἔχοντος καὶ τὴν φρεῖν πολλὴν τῶν ἄλλων διαφέροντος. [Allat.] Τὸ δὲ hoc loco idem est, quod alias dicitur καὶ τοῦτο vel καὶ ταῦτα, et sensus hic est: *praecipue cum, ut ipse dicebat, animo vigeret.* Quamquam non ipse hoc dixerat Isocrates, tamen in eius criminationem verba detorquebat epistolae auctor. [Bremi.]

Τίς γὰρ ἂν οὕτως εὐήθης νομίσειεν, ὥστε] Duo vocabula sedem commutarunt. Legendum scilicet: Τίς γὰρ οὕτως εὐήθης, ὥστε νομίσειεν. In sequentibus se addendum ita: πόλεμόν σε πρὸς Ὀλυνθίους ἐξεγεγκέν. [Bremi.] Illa ratio si vera est, requiro ὥστε νομίσαι. Suspicio: Τίς γὰρ ἂν οὕτως εὐήθης σε νομίσειεν, ὥστε κ. τ. λ. Ita in sequentibus non opus addi σε. [Schaefer.]

Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων] Alius: Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτου. [Allat.]

ταῦτά μοι δοκεῖ] Alius δοκῶ. [Allat.]

τῆς γινομένης Ὀλυνθίους] Alius Ὀλυνθίας. [Allat.]

ἀλλ' οὐ Χαλκιδέων] In alio desunt haec verba. [Allat.]

ὁ φέρων τὴν ἐπιστολὴν μόνος καὶ πρῶτος ἀξιοπistouς μύθους εἶρηκεν] Sequentia itaque, quae legimus de iis, quibus Hercules tyrannorum a se occisorum ditiones donauerat, excerpta videntur ex Antipatri historiis, et multa continent, quae alibi frustra quaesiueris. [O.]

Νηλέα μὲν ἐν Μεσσήνῃ] Vide Apollodor. Bibl. Lib. II. Cap. VII. sect. 3. et quos ibi laudat Heyne V. S. in Obs. p. 187. ed. nou. [O.]

Νηλέα δὲ] Wytttenbachius V. S. ad Plutarch. de sera numinis vindicta pag. 38. legendum censet Φυλέα, in quo me dissentientem habet vir doctissimus, cum auctores, quos citat, Scholiastes Homeri Il. β, 628. Apollodorus II. C. V. sect. 5. Pausanias Lib. V. Cap. I. et III. Phyleum illum Augeae filium, quod Herculi contra patrem pro purgato stabulo mercedem denegantem patrocিনabatur, a patre eiectum, ab Hercule ditione non Amphipoleos, sed Elidis donatum, omnes vno ore testentur.

Diuersissimus itaque ab illo fuit Amphipoleos tyrannus *Ανλεὺς*, ab Hercule occisus, cuius, quod scio, praeter nostram epistolam nulla apud antiquos mentio exstat. At legendum videtur *Συλέα* et in sequentibus *Αιναίῳ τῷ Συλέως ἀδελφῷ* pro *Νηλέως*. Vide notam ad h. l. [O.]

Νέστορι μὲν τῷ Νηλέως Μεσσηνῆν] Nestor, quod cum patre et fratribus non in furtum bouum Herculis consensisset, solus ab Hercule seruatus et patrio regno donatus fuit, vt ex Philostrati Heroicis pag. 696. (ed. Olear.) patet. [*Wytttenbach. ad Plutarch. p. l.*]

Αιναίῳ] Huius, sed fratris non Nelei, sed Sylei, ad Pelium montem in Thessalia habitantis, meminit Conon Narrat. XVII. vbi vid. Kanne pag. 97. seq. [O.]

καὶ Μεσσηνῆν μὲν ὕστερον πολλὰς γενεὰς Κρέσφοντα κομίσασθαι] Vid. Pausan. Lib. IV. Cap. III. Tom. I. p. 461. ed. Fac. [O.]

τὴν δὲ Ἀμφιπολίτην] Vitiosum hoc. Vrbs appellatur Amphipolis. Scribendum ergo *Ἀμφιπολιν*. [*Bremi.*] Malim *Ἀμφιπολίτιν*. [*Schaefer.*]

ὡς αὐτὸς ὕφ' Ἡρακλέους] Ita verissime emendauit Al-
latius pro *ὁ δ' αὐτὸς*. [O.] Codicis lectio *ὁ δ' αὐτὸς* eo ducit, vt auctor Epistolae scripserit *ὡς δ' αὐτὸς*, qua tmesi in transeundo admodum delectantur posterioris aevi scriptores. [*Bremi.*]

Ἰπποκόωντα] Vide Pausan. III, 15. Diodor. IV, 33. Apollodor. Bibl. Lib. II. C. VII. s. 4. et III. C. X. s. 5. ibique Heyn. p. 188. [O.]

Ἀλκνονέα] Conf. Apollodor. Lib. I. Cap. VI. s. 1. ibique Heyn. pag. 30. Quod sequitur Tyndarei nomen, notissimum in Mythis. Sithonis, filii *Ποσειδῶνος καὶ Ὅσσης*, meminit Parthenius Erot. Cap. VI. et Conon Narrat. X. vbi vid. Kanne p. 87. seq. [O.]

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἐξαγγέλλειν] Scribendum *ἐξαγγέλλει*. Nullus hic Infinitiuo locus. [*Bremi.*]

Τμῶλον καὶ Τηλέγονον] Confudisse videtur auctor epistolae Tmolium, regem Lydiae, Omphalae maritum, qui moriens vxori regnum reliquit, cum Polygono, Protei filio, ab Hercule caeso. Nam diserte Apollodorus Lib. II. Cap. V. sect. 9.: *Ἐκ Θάσου δὲ ὀρμηθεὶς (Ἡρακλῆς) ἐπὶ Τορόνῃν, Πολύγωνον καὶ Τηλέγονον, τοὺς Πρωτίως τοῦ Ποσειδῶνος υἱοὺς, παλαίειν προκαλομένους, κατὰ τὴν πάλην ἀπέκτεινε*. vbi vid. Heyn. V. S. pag. 158. ed. non. [O.]

Κλείδην καὶ τοὺς Κλείδου παῖδας] Horum mentionem apud veteres frustra quaesivi, non minus ac eorum qui sequuntur, Λαδίκου καὶ Χαράττου. [O.]

τηρεῖν προστάξειεν] Alius προσέταξεν. [Allat.]

Λαδίκη καὶ Χαράττη] Legend. Λαδίκη δὲ καὶ Χαράττη. Respondent Ἀριστομάχῳ μὲν — τηρεῖν προστάξειεν — — Λαδίκη δὲ καὶ Χαράττη ἐγχειρίσειεν. Ita enim scribendum ab ἐγχειρίζειν, non ἐγχειρήσειεν ab ἐγχειρεῖν. [Bremi.]

ἐπ' αὐτοῦ γινόμενοις] Scribe ἐπ' pro ὑπ'. Significantur enim posterii in genere. [Idem.]

τὰς ὑπογυῖους . . . κτήσεις] Sic optime habet Codex Allatii. *recentes possessiones*. In textu legitur τὰς ὑπογυῖους etc. sensu absurdo. [O.]

οὐδὲ ὀνομάτων ψόφος] Haec est palmaria emendatio summi Valckenaerii ad Euripid. Phoeniss. v. 397. pag. 249. Cf. eundem in Callimacheis p. 285. s. Allatius edidit ὀνομάτων ψόγος. [O.]

μῦθον παρὰ Ἀντιπάτρον] Alii πῦθον, mendose. [Allat.]

τίνα τρόπον πρῶτον οἱ Ἀμφικτιῶνες συνέστησαν] De Amphictyionum nomine, sede, templo, congressu vide plura apud Pausaniam (Lib. X. Cap. VIII. et alibi). Amphictyionum exemplum imitati et Iones, ut auctor est Dionysius Halicarnasseus Lib. IV. [Cap. 25. pag. 702. ed. Reisk. O.], qui ex Europa in maritimam Cariam demigrarunt, et Dorienses his continui templa construxerunt, impensis communibus, Iones Dianae Ephesi, Dorienses Apollinis Triopii, et post eos Tullius Romanorum rex in Auentino monte Dianae, ubi finitimis omnibus leges conscripsit, non dissimiles iis, quae ab Amphictyionibus observabantur: et Pausanias suo tempore apud Aegium conuentus Achaeorum celebrari tradit in Achaïcis [Lib. II. Cap. VII. pag. 258. ed. Fac. O.]: ἐς δὲ Αἶγιον καὶ ἐφ' ἡμῶν ἔτι συνέδριον τῶν Ἀχαιῶν ἀθροίζεται, καθότι ἐς Θερμοπύλας τε καὶ ἐς Δελφοὺς οἱ Ἀμφικτιῶνες. [Allat.]

Φλεγύαι μὲν ὑπὸ Ἀπόλλωνος] De Phlegyis pestilentia deletis vid. Pausan. Lib. IX. Cap. 36. Tom. III. pag. 114. ed. Fac. [O.]

Ἀργίους δὲ ὑπὸ Ἡρακλέους] Vide Apollodor. Lib. II. Cap. VII. 7. ibique Heyn. pag. 194. [O.]

Κρῖσσαῖοι δὲ ὑπὸ Ἀμφικτυόνων ἀνηρέθην] Vid. Strabo Lib. IX. p. 416. seqq. ed. Casaubon. [O.]

καὶ λαβεῖν ἄθλον Πυθίοις τῆς εἰς Δελφοὺς στρα-
 τείας παρὰ τῶν Ἀμφικτυόνων. Tὰς δὲ Φωκίων ψήφους
 etc.] Sic edidit Allatius corruptissime et in versione sua omnia
 turbat. Equidem pro δὲ legendum censeo δύο, et totum locum
 ita distinguo: καὶ λαβεῖν ἄθλον Πυθίοις τῆς εἰς Δελφοὺς στρα-
 τείας παρὰ τῶν Ἀμφικτυόνων τὰς δύο Φωκίων ψήφους. Ὡν etc.
 Philippum enim, profligato bello sacro, in collegium Amphi-
 ctyonum adscitum et iure gemini suffragii, quod antea Phocen-
 sium erat, donatum fuisse ab Amphictyonibus, auctor est Dio-
 dorus Siculus Lib. XVI. Cap. 60. init.: "Ἐδοξε οὖν τοῖς συνέ-
 δροις μεταδοῦναι τῷ Φιλίππῳ καὶ τοῖς ἀπογόνοις αὐτοῦ τῆς Ἀμ-
 φικτυονίας, καὶ δύο ψήφους ἔχειν, ὥς πρότερον οἱ καταπολεμη-
 θέντες Φωκεῖς εἶχον. vbi vid. Wesseling. Tom. VII. pag. 553. ed.
 Bipont. Ceterum vnus, quod scio, auctor nostrae Epistolae me-
 morat, hoc decretum fuisse Πυθίοις, scil. ἀγωνίσμασι, tempore
 ludorum Pythicorum. [O.]

ὣν ὁ τὰ παλαιὰ καινῶς, etc.] Dictum hoc Isocratis,
 quod auctor Epistolae carpit, desumptum est ex Panegyrico
 (Cap. 1.). Reprehendit etiam Longinus libello vere aureo de su-
 blimi genere orationis (Sect. 38.): "Ὁ γοῦν Ἰσοκράτης, οὐκ
 οἶδ' ὅπως, παιδὸς πρᾶγμα ἔπαθεν, διὰ τὴν τοῦ πάντα αἰζητικῶς
 ἐθέλειν λέγειν φιλοτιμίαν. Ἔστι μὲν γὰρ ὑπόθεσις αὐτῷ τοῦ Παι-
 νηγιτικοῦ λόγον, ὥς ἡ Ἀθηναίων πόλις ταῖς εἰς τοὺς Ἕλληνας
 εὐεργεσίαις ὑπερβάλλει τὴν Λακεδαιμονίων. Ὁ δ' εὐθὺς ἐν τῇ
 εἰσβολῇ ταῦτα τίθησιν. „Ἐπειδ' οἱ λόγοι τοσαύτην ἔχουσι δύνα-
 μιν, ὥσθ' οἷόν τ' εἶναι καὶ τὰ μεγάλα ταπεινὰ ποῆσαι, καὶ τοῖς
 μικροῖς περιθῆναι μέγεθος, καὶ τὰ παλαιὰ καινῶς εἰπεῖν, καὶ
 περὶ τῶν νεωστὶ γεγενημένων ἀρχαίως διελθεῖν.“ Οὐλοῦν, φησί
 τις, Ἰσοκράτης, οὕτως μέλλεις καὶ τὰ περὶ Λακεδαιμονίων καὶ
 Ἀθηναίων ἐναλλάττειν; Σχεδὸν γὰρ τὸ τῶν λόγων ἐγκώμιον ἀπαι-
 στίας τῆς καθ' αὐτοῦ τοῖς ἀκούουσι παράγγελμα καὶ προσομίον
 ἐξέθης. [Allat.]

οὔτε τὰς ἀρχαίας.] Legerem potius οὔτε δὲ τὰς ἀρχαίας.
 [Allat.]

Ἀλκιβιάδης μὲν γάρ] Exemplum Alcibiadis apud Iso-
 cratem Oratione ad Philippum pag. 94. editionis Stephani
 [Cap. 24. pag. 90. ed. Coray. O.] habes, ne in transscribendo
 longior sim. [Idem.]

στάσει νικηθεῖς] Sic ego reposui, cum ex vno Codice
 legeretur στάσει εἰκηθεῖς, in alio στάσει οἰκηθεῖς, vtrumque cor-
 rupte. [Idem.]

βραχὺν χρόνον ὑποχωρήσας] Idem habemus ex eo-
 dem Isocrate in Archidamo (Cap. 18. pag. 122. ed. Coray): Πα-

ραπλήσια δὲ τοῦτοις Ἀμύντας ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς ἔπρα-
 ξεν. Ἡττηθεὶς γὰρ ἐπὶ τῶν βαρβάρων τῶν προσοικούντων μάχῃ,
 καὶ πάσης Μακεδονίας ἀποστερηθεὶς, τὸ μὲν πρῶτον ἐκλιπεῖν τὴν
 χώραν διενεώθη, καὶ τὸ σῶμα διασώζειν. Ἀκούσας δὲ τινος ἐπαι-
 νοῦντος τὸ πρὸς Διονύσιον ῥηθὲν, καὶ μεταγνοὺς, ὥσπερ ἐκεῖνος,
 χωρίον μικρὸν καταλαβὼν καὶ βοήθειαν ἐνθύνδῃ μεταπεμφάμενος,
 ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἅπασαν κατέσχε Μακεδονίαν· τὸν δ' ἐπίλοιπον
 χρόνον βασιλεύων γήρᾳ τὸν βίον ἐτελεύτησεν. Vide etiam Diodo-
 rum Siculum Lib. XV. (Cap. 19.) [Allat.]

Παρήνευγε δέ σοι καὶ τὴν Διονυσίου μοναρχίαν] Isocrates (ad Philipp. Cap. 26. pag. 91. seq. ed. Coray): Διονύ-
 σιος τοίνυν (βοῦλομαι γὰρ ἐκ πολλῶν σε πεισθῆναι ῥάδιον εἶναι
 τὴν πράξιν, ἐφ' ἣν σε τυγχάνω παρακαλῶν,) πολλοτὸς ὢν Στρα-
 κονοσίῳν καὶ τῷ γένει καὶ τῇ δόξῃ καὶ τοῖς ἄλλοις, ἐπιθυμήσας
 μοναρχίας ἀλόγως καὶ μανικῶς, καὶ τολμήσας ἅπαντα πράττειν τὰ
 φέροντα πρὸς τὴν δύναμιν ταύτην, κατέσχε μὲν Στρακονοσίους,
 ἅπασας δὲ τὰς ἐν Σικελίᾳ πόλεις, ὅσαι περ ἦσαν Ἑλληνίδες, κα-
 ταστρέψατο, τηλικαύτην δὲ δύναμιν περιεβάλετο καὶ περὶ κῆν καὶ
 ναυτικὴν, ὅσην οὐδεὶς ἀνὴρ τῶν πρὸ ἐκείνου γεγενημένων. [Allat.]

προσέκειν οἰκεῖα καὶ γνώριμα τὰ παραδείγματα
 φέρειν] Alius προσέκει. Praeceptum hoc de exemplis non
 tantum ab Isocrate, sed ab aliis etiam animaduersum saepius
 obseruauī. Magis enim excitamur propriis, et quasi stimulis
 praecordia penetrantibus commouemur. Progenitorum quippe
 virtute destitui generosus animus haud sustinet. Hinc simili-
 bus exemplis vehementius agitamur. Dio Chrysostomus de
 Fortuna Orat. 2.: τῶν μὲν γὰρ πρωτείων οὐκ ἄλλως τίχομεν, μὴ
 τοῖς πρώτοις ἀμιλλώμενοι. Ἀλλὰ καὶ παλαιὸς τις στρατιώτης, ὡς
 γεγονώς τοῦ πατρὸς κρείσσειν, ἐσεμνύνετο, καὶ οὐδὲ Ἀθηναίους αἰ-
 σχρὸν πατράσιν οἶον ἐπὶ τῶν παίδων ἡττωμένοις. Τῆς γὰρ ἑμε-
 τέρας μεθέξουσιν ἀρετῆς κατὰ τὴν αὐτῶν ἐλαττούμενοι. Et prae-
 terea cum verba faceret apud Graecos, decens esse existimabat
 non aliorum quam Graecorum meminisse Oratione de admini-
 strationibus in Senatu: εἰ δὲ συνεχῶς μέμνηται Λακεδαιμονίων
 καὶ Ἀθηναίων, συγγνώμην ἐχέτωσαν οἱ πάντῃ δριμύτι, ὅτι τῶν τοι-
 οῦτων παραδειγμάτων ὑμᾶς ἀξίους κρίνω. Καὶ πρὸς Ἑλληνας, ὡς
 οἶμαι, διαλεγόμενος, οὐκ ἄλλον τινῶν μᾶλλον ἡγοῦμαι πρέπειν
 μνημονεύειν, ἢ τῶν ἁκρῶς Ἑλλήνων. Et Lycurgus Orat. contra
 Leocratem Euripidem laudauit, quod, cum ciuibus agens, non
 aliis quam ciuium exemplis vsus sit (pag. 202. seq. ed. Reisk.):
 διὸ καὶ δικαίως ἂν τις Εὐριπίδην ἐπαινέσειεν, ὅτι τὰ τε ἄλλ' ὢν
 ἀγαθὸς ποιητῆς, καὶ τοῦτον τὸν μῦθον προσέλετο ποιῆσαι, ἡγού-

μενος κάλλιστον ἂν γενέσθαι τοῖς πολίταις παράδειγμα τὰς ἐκείνων πράξεις, πρὸς αἷς ἀποβλέποντας καὶ θεωροῦντας συνεθίζεσθαι ταῖς φοκαῖς τῇ τὴν πατρίδα φιλεῖν. Neque id siluit Apsines in Arte Oratoria: Πᾶν δὲ παράδειγμα λαμβάνεται ἢ ἐξ οἰκείων, ἢ ἐξ ἁλλοτριῶν. Τὰ μὲν οὖν ἐξ οἰκείων ἀγωνιστικώτερα καὶ προσεχέστερα. Τοῦτο χρηὶ ἀποσημαίνεσθαι, ὡς παρὰ Δημοσθένει· οὐ γὰρ ἁλλοτρίοις, ἀλλ' οἰκείοις χρώμενος παραδείγμασιν εὐδαίμοσιν ὑμῖν ἔξεστι γενέσθαι. Vide supra Epist. V. [Allat.]

ἁλλοτρίοις] Alii ἁλλοτρίως, male. [Idem.]

τοιαῦτα γράφων] Alius γράφω. [Idem.]

χαριέντως ἀμύνασθαι φησι τῶν μαθητῶν τοὺς ἐπιτιμῶντας] Isocrates (ad Philippum Cap. VII.): Οὐκ ὀνήσω δὲ πρὸς σέ κατεπεῖν, ἐφ' οἷς ἐλύπησάν με τινες τῶν πλησιαζόντων· οἶμαι γὰρ ἔσεσθαι τι προὔργον. Δηλώσαντος γὰρ μου πρὸς αὐτοὺς, ὅτι μέλλω σοι λόγον πέμπειν, οὐκ ἐπιδείξιν ποιησόμενον, οὐδ' ἐγκωμιασόμενον τοὺς πολέμους τοὺς διὰ σοῦ γεγενημένους, (ἕτεροι γὰρ τοῦτο ποιήσουσι,) ἀλλὰ πειρασόμενόν σε προτρέπειν ἐπὶ πράξεις οἰκισιτέρας καὶ καλλίους, καὶ μᾶλλον συμφερούσας, ὣν νῦν τευχάνεις προηρημένος, οὕτως ἐξεπλάγησαν, μὴ διὰ τὰ γῆρας ἐξέστημα τοῦ γρονεῖν, ὥστ' ἐτόλμησαν ἐπιπληῆξαι μοι, πρότερον οὐκ εἰωθότες τοῦτο ποιεῖν, λέγοντες, ὡς ἀτόπως καὶ λίαν ἀνοήτοις ἐπιχειρῶ πράγμασιν, ὅστις Φιλίππῳ συμβουλευέοντα λόγον μέλλω πέμπειν etc. et (Cap. VIII.): Ταῦτ' ἀκούσας, ὡς μὲν τὸ πρῶτον ἐξεπλάγην, καὶ πάλιν, ὡς ἀναλαβὼν ἑμαυτὸν, ἀντεῖπον πρὸς ἕναστον τῶν ῥηθέντων, παραλείψω, μὴ καὶ δόξω τισὶν ἀγαπᾶν, εἰ χαριέντως αὐτοὺς ἡμυνάμην. Λυπήσας δ' οὖν οὐ μετρίως (ὡς ἑμαυτὸν ἔπειθον) τοὺς ἐπιπληῆξαι μοι τολμήσαντας, τελευτῶν ὑπεσχόμην, μόνοις αὐτοῖς τῶν ἐν τῇ πόλει τὸν λόγον δεῖξιν, καὶ ποιήσιν οὐδὲν ἄλλο περὶ αὐτοῦ, πλὴν ὅ, τι ἂν ἐκείνοις δόξῃ. Τούτων ἀκούσαντες ἀπῆλθον, οὐκ οἶδ' ὅπως τὴν διάνοιαν ἔχοντες. [Allat.]

Οἱ δὲ χειρωθέντες etc.] Isocrates l. l.: Πλὴν οὐ πολλὰς ἡμέραις ὕστερον, ἐπιτελεσθέντος τοῦ λόγου, καὶ δειχθέντος αὐτοῖς, τοσοῦτο μετέπεισον, ὥστ' ἡσχύνοντο μὲν ἐφ' οἷς ἐθρασύνοντο, μετέμελε δὲ αὐτοῖς ἀπάντων τῶν εἰρημένων, ὁμολόγουν δὲ μηδενὸς πώποτε τοσοῦτου πράγματος διαμαρτεῖν· ἔσπευδον δὲ μᾶλλον εἰς τὸ πεμφθῆναι σοι τοῦτον τὸν λόγον· ἔλεγον δ', ὡς ἐλπίζουσιν, οὐ μόνον σέ καὶ τὴν πόλιν ἔξιν μοι χάριν ὑπὲρ τῶν εἰρημένων, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας. [Allat.]

Οἱ δὲ χειρωθέντες τῶν αὐτῶν πλησιαζόντων ἀκμάζοντες τῆς ῥητορικῆς τῇ δυνάμει] Lectio si sana est,

v. ἀμαζόντες ironice erit accipiendum. Sed equidem malim legere ἀμαζόντων. [O.]

Κρηναίους μὲν ποιεῖ etc.] Isocrates ad Philipp. (Cap. 2.): ζητεῖν δὲ ἐκείνους τοὺς τόπους τοὺς πόρρω μὲν κειμένους τῶν ἄρχειν δυναμένων, ἐγγὺς δὲ τῶν δοιλέειν εἰδικμένων, εἰς οἷον περ Λακεδαιμόνιοι Κρηναίους ἀπέκτισαν. Pro ἀποίκους in alio legitur ἀποικίλους, inepte. [Allat.]

τοὺς ἀκούοντας] Verba procul dubio corrupta, quamquam, quid in eorum locum substituendum sit, non succurrat. (fortassis τοὺς ἀρχαίους.) Nam omnes quos evolui scriptores antiqui Cyrenen faciunt Theracorum (qui Laconicae insulam Theram habitabant) coloniam, conditorem Battum Theraeum. Vide Herodot. Lib. IV. 150. Strab. Lib. XVII. pag. 837. (Casaub.) Pausan. Lacon. C. 14. Iustin. XIII. 7. ibique Bernegger. Solin. C. 27. Stephan. Byz. v. Κρήνη et quos laudat Cellarius in Geographia Africae p. 113. [O.]

τὸν δὲ Ποντικὸν μαθητὴν etc.] Isocratem nempe Heracleensem, vel Apolloniatem, Ponticum dictum, quod Heraclea vel Apollonia in Ponto sit. De eo Suidas: Ἰσοκράτης Ἀμύνλα τοῦ φιλοσόφου, Ἀπολλωνίας τῆς ἐν τῷ Πόντῳ, ἢ Ἡρακλείας, ὡς Καλλίστρατος ὁ ῥήτωρ, μαθητὴς καὶ διάδοχος τοῦ μεγάλου Ἰσοκράτους, διακούσας δὲ καὶ Πλάτωνος τοῦ φιλοσόφου etc. et in Theodecte. Apolloniatae Isocrati ad Demonicum monita tribuit Harpocratio in ἐπαιτὸς ὄρχος: quamvis alii ea adscribant Isocrati Dionysii Halicarnassei familiari. Vide Muretum Lib. I. Var. Lect. Cap. I. et Henricum Stephanum Diatriba 2. ad Isocratis Orationes. Illud etiam hic obiter adnotare liceat, Stephanum Orationes etiam illas, quarum una ad Nicoclem, altera Nicocles inscribitur, suspectas habuisse, tanquam nomen auctoris mentientes. Quod si illi opponas, quod in Nicocle legitur ab Isocrate tractatum fuisse conscriptum: Quomodo regnum esset administrandum (Nicocl. Cap. IV. pag. 25. ed. Coray): τὸν μὲν οὖν ἕτερον λόγον, ὡς χρητὴς τυραννεύειν, Ἰσοκράτους ἠκούσατε, τὸν δὲ ἐχόμενον, ἃ δεῖ ποιεῖν τοὺς ἀρχομένους, ἐγὼ πειράσσομαι διελθεῖν, οὐχ ὡς ἐκείνων ἐπερβαλλόμενος, ἀλλ' ὡς προσήκον μοι περὶ τούτων μάλιστα διαλεχθῆναι πρὸς ὑμᾶς, id non obstare respondit. Potuit enim unus e caeteris duobus, quorum ipse fecit mentionem, aut etiam unus e tribus aliis fuisse illius auctor. Quamvis enim duo ad notitiam nostram pervenerint, fieri potuit, ut tertius aliquis atque adeo quartus quispiam nos lateat. Haec licet in secunda Oratione, quae Nicocles inscribitur, locum ha-

beant, (vix enim induci possum, vt credam, eam ab Isocrate sub Nicoclis persona conscriptam fuisse) primae tamen earum, quae ad Nicoclem est et *περὶ βασιλείας*, nullum alium, quam Isocratem ipsum Atheniensem, cuius et reliquae sunt, auctorem agnosco. Quod vel auctoritate secundae concedi debet, in qua habetur, Isocratem de regno administrando orationem habuisse, pro qua viginti etiam talenta accepit, si Plutarcho credimus, vel quisquis ille sit auctor vitarum oratorum: apud Photium [in Isocrate Corayi Tom. II. pag. νδ'] : *Εὐπόρησε δὲ ἀργύριον ἱκανόν, οὐ τοὺς γνωρίμους εἰσπράττων μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ Νικοκλέους, ὃς ἐβασίλευσε τῆς Κυπρίων, (Εὐαγόρου δὲ ἦν οὗτος υἱός) ἐπὲρ τοῦ πρὸς αὐτὸν γραφέντος συμβουλευτικοῦ λόγου τέλαντα λαβὼν εἴκοσιν, ἐφ' οἷς φθόνον ἐφεκύνσας, τριηραρχεῖν προεβλήθη.* Sed quid plura in re manifestissima quaerimus? Anne testem Isocrate ipso in hoc negotio fideliozem indagamus? Ipse sibi orationem hanc vindicat; nec minus de ea, quam ceteris, oratione de Permutatione [*περὶ ἀντιδόσεως* Cap. 25. pag. 342. seq. ed. Coray. O.] gloriatur: *Βούλομαι δὲ καὶ τοῦ τρίτου μικρὰ διελθεῖν, ἵν' ὑμῖν μᾶλλον ἔτι γένηται καταφανές, ὅτι πάντες οἱ λόγοι πρὸς ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην συντείνουσιν. Ἔστι δ' ὁ μέλλων ῥηθήσεσθαι Νικοκλῆϊ τῷ Κυπρίῳ τῷ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον βασιλεύοντι συμβουλευόν, ὡς δεῖ τῶν πολιτῶν ἄρχειν· οὐχ ὁμοίως δὲ γέγραπται τοῖς ἀνεγνωσμένοις. Οὗτοι μὲν γάρ τὸ λεγόμενον ὁμολογοῦμενον αἰετὶ τοῖς προειρημένοις καὶ συγκεκριμένοις ἔχουσιν· ἐν δὲ τούτῳ τὸναντίον. Διαλύσας γάρ ἀπὸ τοῦ προτέρου καὶ χωρίζας, ὥσπερ τὰ καλούμενα κεφάλαια ποιήσας, πειρῶμαι διὰ βραχέων ἕκαστον, ὃν συμβουλεύω, φράζειν. Τούτου δ' ἕνεκα ταύτην ἐπινοήσασθαι τὴν ὑπόθεσιν, ἡγούμενος ἐκ τοῦ παραινεῖν τὴν τε διανοίαν τὴν ἐκείνου μάλιστα ἂν ὠφελήσειν, καὶ τὸν τρόπον τὸν ἑμμενέοντα μάλιστα δηλώσειν. Et (Cap. 26.): ἐν μὲν οὖν τῷ προοιμίῳ, καὶ τοῖς πρώτοις λεγομένοις ἐπιτιμῶ ταῖς μοναρχίαις, ὅτι δέον αὐτοὺς τὴν φρόνησιν ἀσκεῖν μᾶλλον τῶν ἄλλων, οἱ δὲ χεῖρον πεπαιδευμένοι τῶν ἰδιωτῶν. Διαλεχθεὶς δὲ περὶ τούτων, παραινῶ τῷ Νικοκλῆϊ μὴ ῥαθυμεῖν, μηδ' ὥσπερ ἱερωσύνην εἰληφότα τὴν βασιλείαν ἀμελῶς οὕτω τὴν γνώμην ἔχειν· ἀλλὰ, τῶν ἡδονῶν ἀμελήσαντα προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς πράγμασιν. Ἐπιχειρῶ δὲ καὶ τοῦτο πείθειν αὐτὸν, ὡς καὶ δεινὸν νομίζειν, ὅταν ὁρᾷ τοὺς χείρους τῶν κρείττονων ἄρχοντας, καὶ τοὺς ἀνοητοτέρους τοῖς φρονιμωτέροις προστάττοντας, λέγων, ὡς ὅσα περ ἂν ἐρῶμενέστερον τὴν τῶν ἄλλων ἀγνοίαν ἀτιμάσῃ, τοσοῦτω μᾶλλον τὴν αὐτοῦ διάνοιαν ἀσκήσει. Non alia oratione in Nicoclem, quam ea, quae hic Isocrates refert, nec alio modo commemorantur. Nullum illius orationis argumentum accuratius confici potuit. *Compara simul**

omnia, perpende, examina, iudica. Orationem illam esse, non Epistolam, orationis et praeceptionum genus ab Isocraticis non abhorrere, Isocratis Atheniensis genuinum foetum agnosces. Frustra ergo Stephanus in contrarium tam multa congerit; ludit nos. [Allat.]

βδελυρότερον] Allatius vertit: *sordidiorem et inquinatorem*. Equidem mallem *magis impudentem, einen schamlosen Menschen*. Vid. Hottinger. V. Cl. ad Theophrast. Charact. XI. p. 395. seq. [O.]

Θεόπομπον] De Theopompo multa Dionysius Halicarnasseus (Epistola ad Pomp. C. 6.) Cicero (Orat. II. 13. Brut. 56.) Quintilianus (Inst. X. 1.) Photius et alii. [Allat.]

περὶ δὲ Πλάτωνος βλασφημεῖν] Theopompum non Platonem modo, sed mortales alios omnes maledicentia onerasse et Theonino dente lacerasse multi adnotarunt. Eum tamen excusat Dionysius Halicarnasseus (l. l.). Maledicta eius in Platonem notat Laertius (III. §. 40.): ὅφ' οὗ (Φιλίππου nempe τοῦ Μακεδόνης) καὶ ἐπιτιμηθῆναι φησιν αὐτὸς Θεόπομπος. Et Athenaeus extremo II.: καὶ γὰρ Θεόπομπος ὁ Χῖος ἐν τῷ κατὰ τῆς Πλάτωνος διατριβῆς τοῖς πολλοῖς φησι τῶν διαλόγων αὐτοῦ ἀχρεῖους καὶ ψευδεῖς ἂν τις εἴροι. [Allat.]

καὶ ταῦτα, ὥςπερ οὗ Πλάτωνος etc.] Alius ὥςπερ εἰ Πλάτωνος. Priorem tamen praefero. Ad calumniam namque Theopompi respondet, ac si diceret: Quasi ipse Plato initia tui imperii non firmaverit, et, Perdicca adhuc vivente, quoad usque imperium obtineres, non laborarit semperque anxie dubitauerit, ne quid inter vos inhumanum, et quod a fraterna benevolentia abhorreret, exoriretur, quod surrecturi regni fundamenta disliceret. Et hanc esse mentem huius loci, ex Athenaei verbis initio Epistolae adductis probatur. Videtur etiam respicere sequentem ad Philippum Epistolam, in qua Philippo fraternus amor et reuerentia suadet, quam Platonis esse existimo; eamque simul cum hac eadem ad Philippum missam, vt studia in se Platonis Philippus ipse, repetita rerum praeteritarum lectione, etiamsi nolle, in memoriam reuocaret: ὅπως ἂν δοκῇ καὶ τὸ ἥθος ἀδελφὸς εἶναι, et: τηρεῖν ποῖός τε ἔση πρὸς τὸν ἀδελφόν, et: περὶ πλείστον δὲ δεῖ σε ποιῆσαι σώφρονα τε εἶναι, καὶ κατήκοον τοῦ ἀδελφοῦ. [Allat.]

παύσεται] Alius παύσεται. Male. [Allat.]

ὑπὸ πάντων ἐξαλειφόμενος] i. e. ab omnibus se reie-

etum esse (deletum quasi ex amicorum albo). Vid. Wetsten. ad Apocal. VII, 5. Tom. II. p. 761. [O.]

εἰς τὸν δῆμον μετὰ Τιμοθέου] Alius: κατὰ Τιμοθέον, inepte. Auctor vitae Isocratis, sine is Plutarchus Chaeroneus sit sine alius: ἀκροαταὶ δὲ αὐτοῦ ἐγένοντο εἰς ἑκατὸν, ἄλλοι τε πολλοὶ, καὶ Τιμόθεος ὁ Κόνωνος, σὺν ᾧ καὶ πολλὰς πόλεις ἐπῆλθεν συντιθεὶς τὰς πρὸς Ἀθηναίους ὑπὸ Τιμοθέου πεμπομένας ἐπιστολάς. ὅθεν ἐδωρήσατο αὐτῷ τάλαντον τῶν ἀπὸ Σάμου περιγενομένων. [Allat.]

ὥσπερ ἐκῶν, ἢ φθονῶν] Nescio, quid sibi velit ὥσπερ ἐκῶν, quasi libens. Legendum puto: ὥσπερ οὐκ ἔχων ἢ φθονῶν, quasi nesciret, aut invidia ductus. [Bremi.]

ὑστερον ἐπὶ λέει τῷ Σικελίας τυραννῶ Διονυσίῳ] Alius: ὑστερον ἐπὶ λέει δὲ πάλιν τῷ etc. Neque id negavit ipse Isocrates in Oratione ad Philippum (Cap. 34. p. 95. ed. Coray): καὶ μὴ θανάσεως, ἅπερ ἀπίστευτα καὶ πρὸς Διονύσιον τὴν τυραννίδα κτησάμενον, εἰ μήτε στρατηγὸς ὢν, μήτε ῥήτωρ, μήτε ἄλλως δυνάστης θρασυτέρῳ σοὶ διείλεσθαι τῶν ἄλλων. [Allat.]

χωρεῖσαι] Lego χειρίσας. [Allat.] Aut scriptor χωρεῖσαι cepit de spatio seu magnitudine chartae hoc sensu: Vellem charta satis magna esset, aut legendum ἀποχωρεῖναι: Vellem charta sufficeret. Posterius Graecum est, prius non item. [Bremi.] Mihi quidem etiam prius Graecum videtur. V. Raphael. Annot. in S. S. T. I. p. 611. L. B. Wetsten. ad N. T. T. I. p. 449. et 966. Wakefield. Silu. Crit. P. II. p. 46. s. [Schaefer.]

Ἐπὶ μὲν γὰρ Ἀμφιπόλεως] Alius Ἀμφιπόλεμον, mendose. [Allat.]

λόγον ὑπὲρ τῆς Ἡρακλέους ἀθανασίας] Locus Isocratis (ad Philipp. C. 12. p. 85.): Τὴν δὲ πόλιν τὴν ἡμετέραν φασὶν, οἷς περὶ τῶν παλαιῶν πιστεύομεν, Ἡρακλεῖ μὲν αἰτίαν γενέσθαι τῆς ἀθανασίας, (ὃν δὲ τρόπον, σοὶ μὲν αὖθις πυνθέσθαι ῥᾷδιον, ἐμοὶ δὲ νῦν εἰπεῖν οὐ καιρὸς) τοῖς δὲ παισὶ τοῖς ἐκείνου τῆς σωτηρίας. [Idem.]

διὰ τὴν ἡλικίαν ὁμολογῶν] Locum Isocratis (ex C. 5. p. 81. ed. Coray) supra citauimus ad verba: τὰ δὲ εὐδαλῶς, ὥς φησιν αὐτὸς, ἀνθρώπου τῆς διανοίας. In eandem sententiam idem (Cap. 10. pag. 84.): Οὐδὲ γὰρ ταῖς περὶ τὴν λέξιν εὐρυθυμίαις καὶ ποικίλαις κερκομήκαμεν αὐτὸν, αἷς αὐτὸς τε νεώτερος ὢν ἐχρώμην, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπέδειξα, δι' ὧν τοὺς λόγους ἰδίους θ' ἅμα καὶ πιστοτέρους ποιοῖεν. Ὡς οὐδὲν ἔτι δύναμαι διὰ τὴν ἡλικίαν, ἀλλ' ἀπόχη μοι τοσοῦτον, ἣν αὐτὰς τὰς πράξεις ἐπλῶς δυνήθω διελθεῖν. et: ἣν μὲν τι τῶν εἰρημίων εἴη μαλα-

κώτερον καὶ καταδεότερον, ἀποβλέπειν εἰς τὴν ἡλικίαν τὴν ἐμὴν δεῖ, ἢ δικαίως ἂν ἅπαντες συγγνώμην ἔχοιεν. [Allat.]

μη̄ θαναμάζειν δὲ, εἰ καὶ πῶς ἀναγνῶ ὁ Ποντικός etc.] Isocrates (ad Philipp. Cap. 10. p. 84.): Καίτοι μ' οὐ λέληθεν, ὅσον διαφέρουσι τῶν λόγων εἰς τὸ πείθειν οἱ λεγόμενοι τῶν ἀναγινωσκομένων, οὐδ' ὅτι πάντες ὑπειλήφασιν, τοὺς μὲν περὶ σπουδαίων πραγμάτων καὶ κατεπειγόντων ῥητορεύεσθαι, τοὺς δὲ πρὸς ἐπίδειξιν καὶ πρὸς ἐργολαβίαν γεγράφθαι. Καὶ ταῦτ' οὐ κακῶς ἐγνώκασιν. Ἐπειδὴν γὰρ ὁ λόγος ἀποστερηθῇ τῆς τε δόξης τοῦ λέγοντος, καὶ τῆς φωνῆς, καὶ τῶν μεταβολῶν τῶν ἐν ταῖς ῥητορείαις γινομένων, ἔτι δὲ καὶ τῶν καιρῶν, καὶ τῆς σπουδῆς τῆς περὶ τὴν πράξιν, καὶ μηδὲν ἢ τὸ συναγωνιζόμενον καὶ συμπεῖθον, ἀλλὰ τῶν μὲν προειρημένων ἀπάντων ἔρημος γένηται καὶ γυμνός, ἀναγιγνώσκῃ δὲ τις αὐτὸν ἀπιθάνως, καὶ μηδὲν ἥθος ἐνσημαινόμενος, ἀλλ' ὥσπερ ἀπαριθμῶν, εἰκότως, οἶμαι, φανῶλος εἶναι δοκεῖ τοῖς ἀκούουσιν. ἄπερ καὶ τὸν νῦν ἐπιδεικνύμενον μάλιστα ἂν βλάβειε, καὶ φανλότερον φαίνεσθαι ποιήσειεν. [Allat.]

εἰ καὶ πῶς ἀναγνῶ ὁ Ποντικός etc.] Legendum ἀναγνούς. Verbum enim ποιῶ solum ad εἰ referendum. [Bremi.] Sic iam Ruhnkenius correxit Hist. Crit. Orator. Graec. p. LXXXV. L. B. [Schaefer.]

ἀμβλύτερον] Alius habet μωλύτερον, corrupte. [Allat.] Imo recte. V. Ruhnken. l. c. Add. Brunck. in Lex. Sophocl. h. v. [Schaefer.]

τὸν Πέροσιν δὲ ὡς καταστρατηγήσεις αὐτὸν εἰδέναι σέ φησιν] σὲ videtur παρέλκειν. Isocrates enim se id scire, non Philippum, scribit (Cap. 44. pag. 100.): "Ἐτι δ' ἂν πλείω λέγειν ἐπεχείρουν, ὃν τρόπον πολεμῶν τάχιστ' ἂν περιγένοιο τῆς τοῦ βασιλέως δυνάμεως. Νῦν δὲ φοβοῦμαι, μή τινες ἐπιτιμήσωσιν ἡμῖν, εἰ μηδὲν πώποτε μεταχειρισάμενοι τῶν στρατηγικῶν, σοὶ τολμῶμεν παραινεῖν τῷ πλείοσθα καὶ μέγιστα διαπεπραγμένῳ κατὰ πόλεμον. ὥστε περὶ μὲν τούτων οὐδὲν οἶμαι δεῖν πλείω λέγειν. [Allat.] Haec verba transponerem post illa: ὅτερον δὲ αὐτὸν σοὶ φράσσειν, ita enim legendum pro αὐτῷ σοι. Ibi tenent haec verba locum suum non sine ironia. Sed ubi textus vulgatus jīs sedem fixit, importuna sunt. [Bremi.]

σκήψεις γράφοντα ἐπιλείπει με τὸ βιβλίον] Alius γράφειν. Alius ἐπιλείποι με. Ego ἐπιλείπει με. Cum enim plura scribere haberet in animo, libro destitutus finem fecit. Hinc ea, quae dixit, ex memoria scripsisse videtur. Non mirum ergo, si verba Isocratis non ita fideliter expressit, sed immutavit aliquando. [Allat.]

βασιλεὺς Αἴγυπτον λαβὼν] Artaxerxes Ochus. Vid. Diodor. Lib. XVI. Cap. 51. [O.]

Epistola 51.

κατὰ τὸν Ἡσίοδον τὰ ἡμίσεα πάντων κεκτῆσθαι.]
 Respicit ad dictum illud notissimum Hesiodi O. et D. v. 40.

Νῆπιτοι, οὐδ' ἴσασιν, ὅσῳ πλέον ἤμιν παντός.

cuius vim optime explicauit Plato de Legg. III. (pag. 154. Tom. VIII. ed. Bipont.): Ἀρ' οὐκ ἀγνοήσαντες τὸν Ἡσίοδον ὀρθότατα λέγοντα, ὡς τὸ ἡμῖν τοῦ παντός πολλάκις ἐστὶ πλέον; ὁπόταν ἢ τὸ μὲν ὅλον λαμβάνειν, ζημιῶδες, τὸ δ' ἡμῖν, μέτριον, τότε τὸ μέτριον τοῦ ἀμέτρου πλέον ἡγήσατο, ἀμεινον ὃν χείρονος. [O.]

πολλὰ κτήσασθαι.....τῶν βελτίστων εἶναι.] In alio iunctim omnia legebantur, continuata serie, vt defectus nullum signum appareret. Aliquid tamen in eo deesse manifestum est. Nī Perdiccam, quem hic auctor ob modestiam, liberalitatem, nec non frugalitatem tantopere laudat, adeo caecum cupiditate et auaritia dicere velimus, vt, quod ille de regno, si violandum est ius, ipse de pecunia affirmaret, pro congerendis pecuniis ius humanum diuinumque esse violandum; illudque esse optimorum hominum officium curamque vnam, vt plura in vnum congregent ac possideant. Hoc tamen superioribus verbis non cohaeret, quibus affirmatur, Perdiccam ad mentem Hesiodi illud potissimum ante omnia in animo habuisse, dimidia scilicet omnium parte partiri. Quomodo ergo, qui ita contra auaritiam affectus est, repente adeo pecuniae inhiat, vt furta et flagitia et aliorum sanguinem, et alia omnia in proprium commodum quoquo modo conuertere sanctum ac solemne prudentis hominis officium existimaret. Leuissima itaque additione οὐ, qua auari animi vulnera sanari possunt, hians locus suppletur, si οὐ τῶν βελτίστων legas: sic enim secunda prioribus respondebunt. [Allat.] Non dubitarem addere οὐ, quod contra delendum ante sequens διανοηθέντος. Nam sensus hic est: vt videaris etiam moribus frater esse eius, qui tam fraterne de te cogitauit. [Bremi.]

{ Σοὶ δὲ ὅτι ἐστὶν ἀδελεφᾶ etc.] ὅτι delendum videtur: nam verba haec non pendere a praecedenti νομίζων et esse sententiam non Perdiccae, sed auctoris epistolae, docent quae sequuntur: τοῦ περὶ σὲ οὐ διανοηθέντος τοιαῦτα. Et malim equidem legere Σοῦ δὲ ἐστίν, tuum erit (sc. officium), nisi malimus σοὶ ἐστίν accipere pro ἐξέστιν. [O.] Non dubito de veritate correctionis. [Bremi.]

καὶ ποιεῖν ποῖός τε ἔσῃ] Corrigo καὶ τηρεῖν. [Allat.]

αὐτὸν ὄντα ἓνα τούτων] Corrigo ὡς αὐτὸν ὄντα etc. [Allat.] vel etiam αὐτὸν σὲ ὄντα ἓνα τούτων. [O.]

ἔργα, ἃ ἐκείνῳ] Alius ᾧ ἐκείνῳ. [Allat.]

ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς σὰς ἐνεργεσίας] In alio desideratur sās. [Idem.]

καὶ κατήκοον τοῦ ἀδελφοῦ] Nam ὁμοιοῦντων ἀδελφῶν συμβῶσιν παντός ἔφη Antisthenes apud Laërtium τέλους ἰσχυροτέραν εἶναι. [Allat.]

Epistola 52.

Ἐνόμιζον ἐπιτήδειον εἶναι] Hanc Epistolam, sicuti et sequentem Speusippi esse ad Xenocratem datam, cum ipse paralyti confectus aeger iacebat, ex eo mihi persuadeo, quod narrat Laertius in eius vita (Lib. IV. §. 3.): ἤδη δὲ ὑπὸ παραλύσεως καὶ τὸ σῶμα διέφθαρτο, καὶ πρὸς Ξενοκράτην διεπέμπετο, παρακαλῶν αὐτὸν ἐλθεῖν, καὶ τὴν σχολὴν διαδέξασθαι. [Allat.]

Καί τοι ὥμην] Apud Atticos καί τοι significat attamen, quamquam, cui hic non locus. Si in bono scriptore versaremur, non dubitauerim rescribere καὶ δὴ ὥμην. [Bremi.]

συνέχειν τὸν περίπατον] i. e. te compressurum esse Peripateticorum fastum, ut bene expressit Allatius. De contentione inter Platonem et Aristotelem vid. Aelian. V. Hist. Lib. III. C. 19. [O.]

ἐν τῇ τυχεύσῃ τιμῇ] Annon legendum ἐν τῇ οὐ τυχεύσῃ τιμῇ, in honore praecipuo habuit, vel plurimi fecit, ut interpretatus est Allatius? Ita Longinus de Mose: οὐ τυχῶν ἀνὴρ, homo non vulgaris, h. e. plurimi aestimandus. [O.]

τὴν ἐν Ἀκαδημίᾳ διατριβὴν] Academia locus Athenis arboribus consitus, ab Academo dictus, in quo Plato se exercebat, et ex quo aliis etiam locis, in quae homines literis celebres concurrunt et disputant, aut de studiis tractant, Academiae nomen tributum. Sic Apollonius Tyaneus, ut de eo tradit Philostratus Lib. I. Cap. 10., iam sui iuris effectus ob patris obitum et amplum insuper patrimonium consecutus, Aegis Academiam et Lyceum instituit. Et villa ab Auerno lacu Puteolos tendentibus imposita littori, ut Plinius auctor est (Hist. Nat. Lib. XXXI. Cap. 2.), vocata fuit Academia a M. Cicerone,

ab exemplo Athenarum, ubi volumina eiusdem nominis composuit. [Allat.]

Θεῶν γὰρ δὴ καὶ γονέων καὶ ἐπιστολῶν] Legendum videtur τῶν ἐπιστολῶν. [O.] Nihil mutandum. Tria sunt, quorum curam homini probo iniungit epistolae auctor, *deorum, parentum et eorum quae morientes nobis commendant*. Iam vero iis, quae Plato commendauerat, maxime parendum esse, ut si dii vel parentes nobis mandassent, postea probat. Si, deleta particula καὶ, legas τῶν ἐπιστολῶν, nec sensus constat et ἐπιστολῶν ad deos nonnisi duro zeugmate retuleris. [Bremi.]

ἐπιστολῶν] Pro ἐντολῶν, vel ἐπιτολῶν: cuius loco superius ἐντολῶν positum fuerat. Ἐπιστολήν vero idem significare habeo ex Xenophonte Cyropaed. Lib. V. (Cap. V. §. 4.): Ὁ μὲν δὴ ἐν Περσῶν ἄγων τὸν στρατὸν, ἐρόμενος τὸν Κναξέσσην, κατὰ τὴν Κέρων ἐπιστολήν, εἴ τι δέοιτο, etsi alii legant ἐντολήν. Sic etiam Lib. IV. Hellen. vsus est verbo ἐπιστέλλειν in significatione praecipiendi vel mandandi, cum ait: ὅτι ἡ πόλις ἐπιστέλλει αὐτῷ βοηθεῖν ὡς τάχιστα τῇ πατρίδι. [Allat.] Vide supra ad Epist. [O.]

τὸν χαρίεντα] Allatius vertit: *qui gratus esse vult, male*. Ὁ χαρίεις est: *homo doctus, politus, elegantiore doctrina excultus, honestus*. Vid. Graeu. ad Lucian. de Hist. Conscrib. Cap. 16. pag. 496. Tom. IV. ed. Bipont. Ita οἱ χαρίεντες apud Aristoteleni frequenter opponuntur τοῖς πολλοῖς, plebi siue indoctis idiotis. Et Lucianus in Ioue Tragoedo Cap. 48. τοῖς χαρίεντας opponit τοῖς μαστιγίαις, κυναῖδοις, πατραλοῖαις, ἱεροσῦλοις. Sic etiam mox in Epistola XXXIV.: Ἀνδρία γὰρ καὶ εὐώμῃ καὶ τάχει διενεγκεῖν δόξειεν ἂν χαρίεντος εἶναι. [O.]

καδὲ περιπε.....] Lege περίποις vel quid tale ex similitudine literarum. [Allat.] Probo correctionem Allatii. Priores syllabae καδὲ procul dubio temere repetitae a librario ex praecedente voce Ἀκαδημίαν. [O.]

ἐνδίκως βεβαιότης καὶ πιστός] Scribendum πιστότης. Neque enim πιστός in foeminino genere vsurpatur, nec adiectivum satis placet. [Bremi.]

Προσέκει δὲ ἡμᾶς ἐν τοῦτοις πολλῶν τῶν ἀνθρώπων διαφέρειν] Legendum puto τῶν πολλῶν ἀνθρώπων. Οἱ πολλοί, addito interdum Substantiuo ἀνθρώποι, sunt homines, quales vulgo esse solent, ut saepe monuerunt VV. DD. Cf. Schaeffer. Melet. Crit. [Bremi.]

Epistola 33.

κατὰ τὸ σωματίον] Alius περὶ τὸ σωματίον. [Allat.]

καὶ διὰ τὸ θειότατον εἶναι] In capite enim, vtpote in corporis arce, animae locum tanquam omnium principi dederunt. Hinc caput θειότατον esse existimarunt. Plato in Timaeo: Τοῦτο, ὃ δὴ νῦν κεφαλὴν ἐπονομάζομεν, ὃ θειότατόν τε ἐστὶ, καὶ τῶν ἐν ὑμῖν πάντων δεσποτοῦν, ᾧ καὶ πᾶν τὸ σῶμα παρέδωκεν ὑπηρεσίαν αὐτῷ ξυναθροίσαντες θεοὶ, κατανοήσαντες, ὅτι πασῶν ὅσαι κινήσεις ἔδουντο μέτοχοι. et: τὴν τοῦ θειοτάτου καὶ ἱερωτάτου φέρον οἴκησιν ἐπάνωθεν ἡμῶν. et ex Platone Alcipous Cap. 23.: Ὡσὺν δὲ μὴ τῆς φλυναρίας τῆς θνητῆς ἀναμιμνήσκοντο ἢ τὸ θεῖον αὐτῆς καὶ ἀθάνατον, κατῴκησαν ἐπὶ τοῦ σώματος ἐπὶ τῆς οἴον ἀκροπόλεως ἄρχον καὶ βασιλεῦσιν ἀποφύγαντες, οἴκησιν τε ἀπονείμαντες αὐτῷ τὴν κεφαλὴν σχῆμα ἔχουσαν μιμούμενον τὸ τοῦ παντός. [Allat.]

κατὰ τρόπον] i. e. eo quo decet modo, recte, probe, rite, κατὰ τὸν δέοντα, προσήκοντα τρόπον. Sic Isocrates ad Nicocl. Cap. II.: καθ' ἐκάστην μὲν οὖν πράξιν, ἐξ ὧν ἂν τις μάλιστα δύναται κατὰ τρόπον διοικεῖν, καὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ διαφυλάττειν, τὰς δὲ συμφορὰς διαφεύγειν, τῶν ἀεὶ παρόντων ἔργον ἐστὶ συμβουλεύειν. vbi vid. Coray. Opp. ἀπο τρόπον. [O.]

καὶ τῶν ἐν τῷ περιπάτῳ ἐπιμελήσῃ προσηκόντως] Sensus est: videbis, cauebis, ne quid detrimenti capiat Academia a Peripato, i. e. ab Aristotele eiusque discipulis. Verterem: du wirst auf das, was im Peripatos vorgeht, ein wachsames Auge haben. [O.]

Epistola 34.

Οἷμαι φανερόν εἶναι etc.] Sane si superiores Epistolae Spensippi sunt, haec sine dubio Xenocratis erit. Quippe nihil aliud est, quam ad superiores responsio. [Hortatur enim prius, cum bene se caput habeat, vt reliquorum membrorum curam gerat. Suum deinde in Platonem studium, etiam post mortem illius, inter alios, qui in varias haereses praeter Platonis decreta scissi erant, nunquam interruptum; tandem, quam impense philosophiae deditus sit, exponit.] [Allat.]

τοσοῦτῳ γὰρ δίκαιον εἶναι] Corrigo οἷμαι. [Allat.] Equidem nolim quidquam mutare. Pendet scil. εἶναι a verbo

οἶμαι, quo Epistola incipit. Simillimum exemplum habemus apud Dionem Chrysostomum Orat. III. de Regno pag. 129. ed. Reiskii: οὐ γὰρ οὕτως αἰσχρὸν εἶναι τοῖς βασιλεῦσιν. vbi εἶναι itidem aptum est e praecedenti *νομίζκεν*. Vide inprimis notam Reizii ad Viger. de Idiotismis pag. 737. seq. ed. Hermann. [O.] Scribendum τοῦτο γὰρ δίκαιον εἶναι. Τοσοῦτω nihil est. [Bremi.]

τὰ καιριώτατα τοῦ σώματος] scil. *μέρη*, sunt partes corporis, quae maxime vulneribus letalibus sunt expositae. Al-
latius interpretatus *principes corporis partes* legisse videtur τὰ κυριώτατα. [O.]

εὖ ἔχει] Alius εὖ εἴχε. [Allat.]

καὶ τὰ χειρὶ διενεγκεῖν] In textum recepi lectionem hanc verissimam Codicis ab Allatio collati, qui in textu suo vitiose edidit: καὶ τὰ χεῖρῳ διενεγκεῖν. [O.]

χαρίεντος] Vide ad Epist. XXXII. [O.]

Ἐγὼ δὲ, καθάπερ etc.] Xenocratis in Platonem affectus indicio sunt et in Siciliam cum eodem nauigatio, et eiusdem ad Dionysium responsum, qui, cum minaretur aliquando Platoni iuguli incisionem, ipse collum ostendens: Nemo, dixit, illius prius, quam meum caput abscindet. Sic Laërtius in eius vita (Lib. IV. §. 11.): Εἰπόντος δὲ Διονυσίου πρὸς Πλάτωνα, ὡς ἀφαιρήσει τις αὐτοῦ τὸν τράχηλον, παρὼν οὗτος καὶ δείξας τὸν ἴδιον· οὐκ ἂν γε, ἔφη, τις πρότερον τούτου. De eius vitae integritate vide plura apud Laërtium. [Allat.]

διατριβὴν ἡδούμην] Sic edidi e correctione Allatii. Antea legebatur ἡδόμην, quod accusativo iunctum soloecum est, nisi malimus τῇ ἐν Ἀκαδημίᾳ διατριβῇ ἡδόμην. [O.]

τὰ δὲ νομιζόμενα συνετελέσαμεν] Legendum videtur τὰ τε νομιζόμενα etc. [O.] Non sollicitarem particulam, quum in primò protaseos membro praecesserit *ἐκείνος μέν*. [Bremi.]

κατὰ τὰς αἰρέσεις, ἃς ἕκαστος etc.] In alio desideratur *ἃς*. [Allat.]

ἀνυπεύθυνός τε ὢν ἄνθρωπος εἰς τὸ δυνατόν ἡρούμην διαγενέσθαι] Legerem: ἀνυπεύθυνος ταῦτα ὢν, ὢν ὡς ἄνθρωπος εἰς τὸ δυνατόν ἡρούμην περιγενέσθαι. [Allat.] At non opus tam multis verbis. Deleamus modo ὢν et omnia erunt sanissima. ἀνυπεύθυνος est nulli sectae addictus, qui nullius iurat in verba magistri. [O.]

ὅπως ἔμεινεν τε, ὡς οἶόν τε ἦν, etc.] Sic optime correxit Allatius lectionem Codicis vitiosam ὅπως ἔμεινεν τε οἶός τε ἦν. [O.]

ἄλλως γε, ἐπεὶ γε σὺν θεῷ εἰπεῖν ῥᾷδιόν ἐστιν] Alius ἄλλως τε. Forte hic locus non male emendaretur, si reponeretur: ἄλλως γὰρ ἐπάγεσθαι σὺν θεῷ ῥᾷδιόν ἐστιν. [Allat.]

Epistola 55.

"Ἐδοξέ μοι γράψαι ἐπιστολὰς] Hanc et subsequentem Epistolam iocis ac scommatibus plenas, in multis etiam locis ex scriptorum iniuria misere deformatas ideoque difficiles, Graece tantum hic libuit dare, ne Latina interpretatione vel venustatem amitterent et acumen, vel sua etiam difficultate portenta nobis gignerent. Multa hic sunt ex sententiolis auctorum decurtata; multa per verbulum innuuntur, quae si Latine vertas, veluti sub alio coelo transueta, candore et succo nativo perditum, alium elingua et incompta induent, sed deteriorem. Quare provinciam hanc aliis relinquam, quibus plus temporis in his considerandis superest: ego, cui minus otii est, vanissimo isto labore non moror, neque in vertendis quae vix intelligi possunt, et ex quibus, cum postea intellexeris, nihil proficias, tempus consumam. Nonnulla ipse interim inter legendum observata adnotabo. [Allat.]

ἀκαίρια] Alius ἀκαίρια. [Allat.]

Πρῶτον μὲν οὖν συγχάιρω etc.] Tota haec machina ad expugnandum Dionysii tyranni fastum, et in componendis nominibus insolentiam compescendam admouetur. Ipse enim post bella Carthaginensia in summo otio carmina tragoediasque scribillare animum aduertit, infelici tamen successu, sui, quod nihil inde laudis sit consecutus; aliorum, qui propter ea contempta in lapidicinas abducti, ut Philoxenus dithyramborum scriptor, vel exilio multati, ut Philistus et Leptines, eius frater, vel falsis criminibus onerati necati sunt, ut Antipho Rhamnusius, uti narrat Diodorus Siculus (Lib. XV. Cap. 6. et seqq.) et alii. Una eas cum Antiphonte composuisse tradit Plutarchus, εἰ γνήσιος, in vitis decem Oratorum. Cuius utinam dehortantis consilio adhaesisset, viri undique in eloquendo absolutissimi: neque enim toti Graeciae fabula factus, in pleno omnium theatro ac ludis Olympicis contumeliam tam insignem in se accepisset, de quo multa habet Diodorus l. l. Verum an recte.

Antipho fecerit, conatus similes Dionysii impediens, prudentissime examinavit Philostratus in Vitis Sophistarum, in Antiphonte, et condemnauit. [Allat.]

ὅτι πέπαινται τὸν χοῖρον etc.] Plura in Dionysii traegoeidiis notauit antiquitas, sed eius potissimum *κακοζηλίαν* conuicio etiam exsecrata est; dum enim nimis male affectat, per omne dicendi genus peccauit. *Kakozhelia* namque, vt Quintilianus Inst. Lib. VIII. (Cap. 3.) tradit, *vocatur, quidquid est ultra virtutem, quoties ingenium iudicio caret, et specie boni fallitur: omnium in eloquentia vitiorum pessimum. Nam cetera cum vitentur, hoc petitur. Est autem totum in elocutione. Quod vltimum an verum sit, ambiguum mihi est. Non minus enim in verbis et sententiis exponendis, et, vt verbo dicam, ἐν τῷ λεκτικῷ τύπῳ*, quam in rebus etiam ipsis, et earum dispositione, quem *πραγματικὸν* appellant, affectationem illam cernimus, idque me alibi in Rhetoricis probasse memini. Dionysius ergo in componendis nouandisque nominibus nimie anxius verbera criticorum non aufugit, quibus etiam nolens manus praebere coactus est. Plura huius generis commemorat Helladius apud Photium, de Euphorione sermonem habens: *παρεξήλωσε δὲ τὸν πρῶτον Διονύσιον τῆς Σικελίας τύραννον, ὃς ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, καὶ τῶν κολάκων, καὶ τῆς τρυφῆς διαφθειρόμενος ἐπεχείρησε καὶ τραγωδίας γράφειν, ἐν αἷς καὶ τοιαῦτα συνεφόρησε ῥήματα, τὸ μὲν ἀκόντιον καλῶν βαλλάντιον, τὸν δὲ κᾶδον ἐλκύδριον, σκέπαρον δὲ τὸ ἔριον, τὴν δὲ χλαῖναν ἐριόλην, οἷον ὄλεθρον οὔσαν τῶν ἐρίων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα καταγέλαστα.* et Athenaeus Lib. III. (Cap. XX. pag. 93. ed. Casaub.) de Vlpianeis Sophistis: *Πολλῶν ὀνομάτων ποιηταί, καὶ πολλαῖς παρασάγγαις ὑπερδραμόντες τὸν Σικελιώτην Διονύσιον, ὃς τὴν μὲν παρθένον ἐκάλει μένανδρον, ὅτι μένει τὸν ἄνδρα, καὶ τὸν στύλον μενεκράτην, ὅτι μένει καὶ κρατεῖ, βαλλάντιον δὲ τὸ ἀκόντιον, ὅτι ἐναντίον βάλλεται, καὶ τὰς τῶν μῦθων ὃ ἐκδύσεις μυστήρια ἐκάλει, ὅτι τοὺς μῦς τηρεῖ. Ἄθανις δ' ἐν πρώτῳ Σικελικῶν τὸν αὐτὸν φησι Διονύσιον, καὶ τὸν βοῦν γαρόταν καλεῖν, καὶ τὸν χοῖρον ἱακχον.* Adeo immanis iste tyrannus in verba etiam saeuitiam suam extendit. Mirum id quidem fuit, hominem, neque truncam omnino, neque stipitem vires omnes ingenii eo contendisse, vt absque ingenio et iudicio, quae ipse diceret, essent: at magis mirum fuit, in simili nominum et literarum naufragio ac aerumna aemulos habuisse. De Alexarcho, Cassandri Macedoniae regis fratre, Athenaeus ibidem: *τοιοῦτος ἦν καὶ Ἀλέξαρχος, ὁ Κασσάνδρου τοῦ Μακεδονίας βασιλεύσαντος ἀδελφός, ὁ τὴν Οὐρανόπολιν καλου-*

μίνην κτίσας. Ἱστορεῖ δὲ περὶ αὐτοῦ Ἡρακλείδης ὁ Αἰμβος ἐν τῇ τριακοστῇ ἐβδόμῃ τῶν ἱστοριῶν λέγων οὕτως· Ἀλέξαρχος ὁ τὴν Οὐρανόπολιν κτίσας, διαλέκτους ἰδίους εἰσήνεγκεν, ὀρθοβόαν μὲν τὸν ἀλεκτρονόα καλέων, καὶ βροτοκέρτην τὸν κουρέα, καὶ τὴν δραχυὴν ἀργυρίδα, τὴν δὲ χοίνικα ἡμεροτροφίδα, καὶ τὸν κήρυκα ἀπέρτην. Καὶ τοῖς Κασσανδρείων δὲ ἄρχουσι τοιαῦτά ποτε ἐπέστειλε· Ἀλέξαρχος ὁ Μάρμων Πρόμοις γαθεῖν. Τοὺς Ἡλιοκρεῖς οἰκῶν οἶδα λιποῦσα θεωτῶν ἔργων κρατήτορας μορσίμῳ τύχῃ κεκυρωμένους θεοῦ πόγαις χυτλώσαντες αὐτοὺς, καὶ φύλακας Ὀριγενεῖς. Τί δὲ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη δηλοῖ, νομίζω ἐγὼ μήτε τὸν Πύθιον διαγινώσκειν. De Euphorione Chalcidensi Helladius: Παρὰ Εὐφορίωνι τῷ φύσει μὲν Χαλκιδεῖ, θέσει δὲ Ἀθηναίῳ κακοζήλους ἐστὶν εὐρεῖν λέξεις. Καὶ γὰρ τὸν Ἰάσονα ναύαγον εἶπεν, ὅπερ οὐ ναυαγητότα μᾶλλον, τὸν δὲ ναῦν ἄγοντα δηλοῖ, καὶ τὸν τὰ χρυσὰ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων φοροῦντα (lego φρουροῦντα) ὄφιν κηπουρὸν ὀνόμασεν. Annon insolentius recentiores ineptiunt? Sed de his alias suo loco. [Allat.]

Ἰακχον] Ita correxit Allatius ex Athenaeo. Editio habet Ἰαχν... alius Codex Ἰαχ, vtrumque corrupte. Ἰακχον Dionysius vocavit suam a grunnitu, γουλλισμῷ. [O.]

καὶ τὸν βοῦν Γαρόταν] Editio Allatii habet Ἀρύαν ab ἀρύω, aquam haurio, quod faciunt boues machinas ad hauriendas aquas, vti alia animantia, voluendo. Verum et Athenaeus habet Γαρόταν, quod monstrum vocabuli lepidus ille homo finxisse videtur ex γῆς ἀρόταν, et confirmatur sequente epistola. Valckenarius Diatrib. p. 7. mauult Ἀρόταν. [O.] Monstrum vocabuli non dicam: nec magis habeam pro composito, sed pro simplici, litterâ Aeolicâ hîc quoque mutata in γ. [Schaefer.]

καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἡδέα κομψὰ ταῦτα] Alius τὰ κομψότατα. [Allat.] Legendum videtur: καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἡδέα καὶ κομψὰ ταῦτα. Ἡδὺς—εὐήθης καὶ ἄφρων, Timaeus in Lex. Plat. vbi vid. Ruhnken. p. 131. [O.] Proximum fuerit, et quod auribus maxime placeat, si rescribas τὰ ἡδέα κομψὰ τε ταῦτα. [Bremi.]

ἐφ' οἷς ἔοικεν ὁ Ἀπόλλων οὐχ ὡς πατὴρ διατεθῆναι ἀκούσας] Coniicio ex his verbis, Dionysium, Siciliae tyrannum, filium se Apollinis fuisse mentitum, quanquam eius rei testimonia veterum desiderem. [O.]

τότε ἀμάξιον] In textum recepi emendationem Allatii pro vitioso ἄξιον, quam et sequentia verba confirmant. Eiusmodi currus videtur fuisse inter donaria Dionysii Apollini oblata. [O.]

ἴσως τοὺς καλοὺς] Ita correxit Allatius pro ἴσως τῶν καλῶν, quod sensum nullum habet, neque intelligo, quid

altera eiusdem Allatii emendatio sibi velit: εἶσω τῶν καλῶν. [O.]

καὶ μὴ ἀναθῆναι] Alius ἀνεθῆναι. [Allat.] quod probandum. ἀναθῆναι vocabulum non est. [Bremi.]

ἀνεχοίμην] Alius ἀνεσχόμεν. [Allat.]

καιρὸν τηρήσας τότε] Alius ποτὲ. [Idem.]

Πάνυ δὲ πολλοῦ] Alius Πάλιν δὲ πολλοῦ. [Idem.]

ἀπὸ μηχανῆς θεωρεῖν] Verterem e suggestu, alta con-
tabulatione spectare, von einem hohen Gerüste herunterschauen.
[O.]

περὶ σοῦ] Alius περὶ τοῦ. mendose. [Allat.]

καὶ Πολύξενος ἐν τοῖς πορθασίοις] De Polyxeno, af-
fini Hermocratis et Dionysii genero, Diodorus Siculus Lib. XIII.
(Cap. 96.) et XIV. (Cap. 62.) [Allat.] Ceterum quid ἐν τοῖς
πορθασίοις sibi velit, equidem nescire me fateor cum ignarissimis.
[O.]

Οἶοι καὶ Δαναοῖσιν μετέασιν ἀριστῆες] Alius Οἶον
καὶ δ' ἀνθρώποισι μετίασιν. Carmen Homericum Il. VII. v.
227.

Οἶοι καὶ Δαναοῖσιν ἀριστῆες μετίασιν. [Allat.]

ὥστε κλέος αὐτῆς εἶναι etc.] Homerus Iliad. ψ. 227.

..... ὅσον τ' ἐπικίδνεται ἥως. [O.]

ἢ τῷ Γηρυόνη] De Geryone elegantissime Silius Italicus
Pun. Lib. I. v. 277. seqq.

*Tres animas namque id monstrum, tres corpore dextras
Armarat, ternaue caput ceruice gerebat.*

Haud alium vidit tellus, cui ponere finem

Non potuit mors una viro, duraeque Sorores

Tertia bis rupto torquerent stamina filo. [O.]

Φιλιστίωνα] Philistionis Locrensis medici meminit Plu-
tarchus Sympos. Lib. VII. Cap. 2. et Athenaeus (qui eius Ὀψαρ-
τυτικά citat Lib. XII. Cap. 3. pag. 516. ed. Casaub.). [Allat.]

Ἀπόπεμψον δέ μοι] Alius μόν. [Allat.]

μῖαν. ....] Videtur aliquid excidisse, ad quod referatur
μῖαν. Quamobrem signum lacunae posui. [O.]

Μοίριδος καὶ Ἐχεκράτους] Fortassis intelligit auctor
Epistolae nobilissimum illud amicorum par, quorum alter pro

altero coram Dionysio vas factus est eius sistendi, vt, si ille non reuenteretur, moriendum esset ipsi: in quorum nominibus mira est apud antiquos scriptores diuersitas. Moerum et Selnuntium vocat Hyginus Fab. 257. Damonem et Phintiam Cicero de Offic. Lib. III. Cap. X. Valerius Maximus IV. 7. et Diodorus Siculus Fragn. Lib. X. Tom. IV. pag. 52. seq. ed. Bipont. *Εὐήγερον* tandem et *Εὐκριτον* Polyaeus Strateg. V. Cap. II. 22. vbi vide doctissimi Corayi notam p. 357. [O.]

φόβον κοινώμασι βλαστόντος] Legendum videtur *Φοῖβον κοινώμασι βλαστόντος*, ab *Apolline* (eius scil. amplexu) *procreati, progerminati*, qualem se mentitus est Dionysius. Quae lectio confirmatur verbis sequentis epistolae: *Κέκροτος κοινώμασι βλαστόντος*. [O.]

ἢ καὶ εἰ ποθεν ἄλλοθεν] Alius *ἢ καὶ ἀποθεν ἄλλοθεν*. [Allat.]

τοὺς ἐτοίμους ὄντας] Alius *τοὺς ἐτέμους*, corrupte. [Idem.] Ceterum totus hic locus obscurissimus est. [O.]

ὑφηγούμενα] Alius *ὑφηγησόμενα*. [Allat.]

ὥς περ καὶ ὑμῶν] Alius *ἡμῶν*, male. [Allat.]

Epistola 36.

μετὰ παιδιᾶς] Haec est correctio Allatii verissima et verbis praecedentis epistolae firmata pro *παιδείας*. [O.]

Λέγω δὴ σοι εὖ πράττειν] De formulis salutationum apud veteres peculiarem dissertationem scripsit Iacobus Claudius editam Vltraieci anno 1702. *εὖ πράττειν* salutio erat Platoni inprimis familiaris, teste Diogene Laërtio in Platone Lib. III. segm. 61.: *ἐπιστολαὶ τρισκαίδεκα ἡθικαί, ἐν αἷς ἔγραψεν εὖ πράττειν*. *Ἐπίκουρος* δὲ *εὖ διάγειν, Κλέων χαίρειν*. vbi vid. intpp. Finiebant autem plerumque per *ἔρῳσο* vel *σώζοιο*. [O.]

ᾧ Λασθενία] Ita correxit Allatius pro *ᾧ Λασθενία*. De *Lasthenia*, discipula Platonis et Speusippi, vid. Diog. Laërt. III. 46. et IV. 2. et quos citat I. Ch. Wolfius in Fragmentis Mulierum quae oratione prosa scripserunt p. 102. seqq. [O.]

ἀλτίος τοῦ εἰς Σικελίαν στόλου ὁμολογῶν εἶναι] Quid hoc sibi vult? Annon auctor epistolae per iocum sic appellat Platonis missionem in Siciliam, et dicere vult, Speusippum illi auctorem fuisse ad Dionysium proficiscendi? [O.]

μᾶλλον δὲ τοῦ Βριάρειω] Alius τοῦ ὀμβριαρείω, male.
[Allat.] Quisnam in his verbis iocus lateat, in obscuro est. [O.]

ἄτε σοφὸς ὢν, ἐξηπατήθης] Alius ἐξηπατώθης. [Allat.]
Sensus videtur: *deceptus es vocabulo Γαρότας*, cuius significatum (quod scil. dictum sit pro γῆς ἀρότας) in tanta tua sapientia intelligere non potuisti. [O.]

Συνήδομαι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις etc. etc.] Haec et quae sequuntur densissimis tenebris sunt inuoluta, quas vix Oedipus aliquis resolvere queat. Neque nos frustra laborabimus in iis explicandis. [O.]

τὸν σοφιστὴν Σοῦον] Alius σοφόν. [Allat.]

ἐπίπορης] Alius ἐπίπορης. [Allat.]

ὅτι δένδρα μὲν ἅπαντὰ ἐστίν] In alio deest ἐστίν.
[Allat.]

ἔτερον δὲ σνκῆ] Alius ἀκῆ, corrupte. [Idem.]

Ἦδη γὰρ ἐνθουσιάζω τε] Alius ἐνθουσιάζω σέ. [Idem.]

ὡς ἀδίκαιον κακόν] Alius δίκαιον. [Idem.]

καὶ τοὺς νομεῖς γράψαι] Alius γράφειν. [Idem.]

οὐχ ὡς πάτριον ἐχαρίσω] Legendum videtur οὐχ ὡς πατρὶ ἐχαρίσω. [O.]

νόσον τε.....] Alius ὄνοσόν τε ἐπιδεικταιαίων. Ex utroque sic corrigerem: νόσον τε ἐπιδεικτιῶν. [Allat.]

Φασὶ γὰρ Ἰωνᾶς τινὰς εἰς Λακεδαιμόνα ἀφικομένους ἀσχημονῆσαι τι τῶν οὐκ ἐννόμων] scil. thronos Ephororum vomitu ventrisque sordibus foedarunt, ut narrat Plutarchus, qui id factum Chiis tribuit in Apophthegm. Lacon. Aelianus autem Var. Hist. Lib. II. Cap. 15. Clazomeniis: nec multum discriminis in eo, siquidem utrique fuerunt Iones, ut recte observat Perizonius pag. 110. ed. Gronou. [O.]

τοὺς δὲ Λακεδαιμονίους] Alius non habet δέ. [Allat.]

ἀνακηρύξαι ὡδί πως] Alius ὡς δήπως. [Idem.]

πονηροτέρους ἤμεν] Alius ἡμῶν. [Idem.]

Ἐὰν δὲ τὰ ἄλλα σωφρονῆς etc.] Desumptum ex illo:

Σὺν μοι πῖνε, συνῆβα, συνέρα, σνσσεφανηφόρε,

Σὺν μοι μαινομένῳ μαίνεο, σὺν σῷφρονι σωφρόνσι. [Allat.]

Epistola 57.

Epistolam hanc confusissimam, in qua neque pes neque caput, et καθόλου ἀνίατον, hic tibi vel eo tantum propono, vt elegantissimae antiquitatis vulnera ac frusta lacera non sine gemitu consideres. [Allat.]

Οὐδὲ τῷ ἀλαζόνι εἶνω etc. etc.] Sic emendauit summus Valckenaerius Diatrib. in Euripid. Fragm. pag. 284. locum, qui in editione Allatii corruptissime ita legitur: Οὐδὲ τῷ ἀλαζόνικω, ἀλλὰ μοι δοκεῖ ἐμὸν τι τυχόντα Μένανδρος νέω, καὶ φελαντικῶ ὑπεροφθέντα κακὸν ἰάσθαι ὑπεροπτεύσαντα. De ceteris manum tollo, cum sint misere deprauata et meliorum Codicum opem exspectent. [O.]

N O T A E

IN FRAGMENTA EPISTOLARVM XENOPHONTIS.

1.

§. 1) Συγγραμμάτων μου Ἑρμογένους] Fragmentum hoc servavit Stobaeus Serm. de Diis pag. 467. (712. ed. C. Gesneri Francofurt.) et inde a §. 5. etiam Eusebius Praep. Euangel. XIV. 12. qui narrat, in hac Epistola contra Platonis physiologiam disputari: ἐν ἐπιστολῇ δὲ ὁ Ξενοφῶν, inquit, τῇ πρὸς Αἰσχίνην, καὶ Πλάτωνος καὶ τῶν ἀκούοντων τὴν σοῦ παντὸς φυσιολογίαν ταῦτα γράφει. [Zeune.]

πυθόμενον] scil. ἐμοῦ; sed melius legas πυθομένην. Genitius facili errore ex antecedente σοῦ ortus est. [Weiske.]

§. 2) ἀλόντος] i. e. τὸ ἀλῶναι, si quis captus est amore illius hominis. Sed dura est breuitas participii h. l. [Weiske.] Genitius ἀλόντος videtur pendere ab omisso pronomine σου, quasi dixisset: Μέγιστον τεκμήριον ἀρετῆς σου ἀλόντος etc. pro τὸ ἀλῶναι σε. [O.] Genitius ἀλόντος omnino durus est, sed pendet quodammodo a τεκμήριον, ita vt hoc, quod saepe fit, duplicis rationis genitium adiunctum habeat, quemadmodum etiam Latine dixeris: summum est virtutis argumentum eius, qui ab illo viro tenetur; pro: summam virtutem exhibet is. [Bremi.] Nihil duri habet, opinor, ille genitius, si post γνώμης ponas comma verbaque μέγιστον — ἀρετῆς habeas proparenthesi. [Schaefer.]

εἵπερ θνητὸν καλεῖν τὸν Σωκράτους ἡγοῦντο βίον] θνητὸν dicitur ob antecedens τάνδρος, et sensus recte a Conr. Gesnero et Leunclauio exprimitur: si modo mortalis vocanda est Socratis vita. Immortalibus dignam et diuinam vi-

gnificat eius fuisse vitam. Sed ἡγοῦντο est vitiosum. Leunclavius mauult ἡγεῖσθαι τις, quod saltem commodius est, si minus acute excogitatum. [*Weiske.*] Zennius frustra defendit ἡγοῦντο interpretans: *quandoquidem vulgo placebat Socratis vitam vocare mortalem*, h. e. dicebant, philosophiam Socraticam una cum suo auctore interituram esse, siue neminem fore, qui eam post Socratem profiteatur et propaget. Quī sensus a contextu est alienissimus: nam in sequentibus epistolae auctor non loquitur de memoria Socratis aeternum duratura, sed de veneratione Socrati tanquam Deo alicui exhibenda; nec vocabulum βίος, absolute positum sine aliqua adiectione, vitam post mortem, h. e. dictorum factorumque alicuius memoriam significare potest. Probo itaque interpretationem Gesneri et Leunclauui, et leniori mutatione legendum conicio: εἴπερ θνητὸν καλεῖν Σωκράτους ἡγοῦ τὸν βίον, si modo mortalem Socratis vitam vocandam credideris. [O.] Verbum ἡγοῦντο prorsus delendum, additum ab eo, qui εἴπερ cum infinitiuo et ellipsi verbi ἔξεστι aut similis non intelligebat; sed supplementum ipsi parum prospere cessit. Interdum autem coniunctionibus infinitiuus cum ista ellipsi adhaeret, v. c. Soph. Philoct. v. 1147. Erf.: ἀλλὰ γινώθ', εὖ γινώθ', ὅτι σοι κῆρα τάνδ' ἀπορροῖν. Coniectura tua non tam lenis est, quam opinaris. Primum non intelligitur, quomodo articulus ante Σωκράτους additus fuerit, qui non est librariorum mos, tum imperfectum ἡγοῦ parum conuenit, sed praesens ἡγῶ poneretur; denique Aeschinis allocutio minus apta, quam generalis enuntiatio. [*Bremi.*]

§. 3) ἀπόχρη δὲ τὸ κρείττον τῆς δυνάμεως αὐτοῦ σέβειν] Haec est lectio Stobaei, quae hunc sensum non ineptum praebet: *Sufficit vero naturam excellentiorem venerari propter eius potentiam*. Genitiuus τῆς δυνάμεως regitur ab intellectu ἐνεκα (de cuius apud optimos scriptores omissione frequentissima vid. Bos. et Schaefer. de Ellips. Graec. pag. 704. et seqq.). Eusebius deterius multo sic: ἀπόχρη δὲ τῷ κρείττονι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ σέβειν. Quod Vigerus interpretatur: *quanta possumus maxima potestate, αὐτοῦ, scil. θεοῦ, per Synesin intelligens ex praeced. τὰ θεῖα*. Leunclavius mauult αὐτά. Sed mutatione non opus. Quoad sententiam conf. Xenoph. Memorabb. I. III. 3. Sympos. IV. 50. [*Weiske et Zeune.*] Sed vide Adenda.

δοῦλους δεῖ εἰδέναι, οἷς οὐδὲν πλέον ὑπηρεσίας προσήκει] Sic rectius et plenius Stobaeus, quam Eusebius, qui

laudat δούλους εἰδέναι πλεον ὑπηρεσίας προσήκει. De sententia autem cf. Memorabb. IV. VII. 6. [Zeune.]

§. 4) Καὶ τὸ μέγιστον] Tota haec paragraphus omissa est a Stobaeo. [Idem.]

ὅσῳ χρηὲ ἄγασθαι τὰνθρώπινα διαποννυμένων, τοσῷδε τοῖς δόξης etc.] In utroque verbo intelligi debet μάλλον, si lectio est sana. Est enim Leunclauui emendatio non absurda, qui τόσον τόδε pro τοσῷδε vult legi, quia ita φέρει habet, ad quod referatur. [Zeune.] Sed coniectura Leunclauui perit oppositionis vis inter ὅσῳ et τοσῷδε, quanto magis — tanto magis, je mehr — um so mehr. Equidem mutare nil audeo in loco durissimo et alienissimo ab elegantia et simplicitate Xenophontea, quique scabritie sua auctorem imperitum aliquem Sophistam prodit. τοῖς δόξης etc. pro vitiosa lectione τῆς δόξης restituit Vigerus ad Eusebium. [O.]

ἄχθος φέρει] scil. τοῦτο sine αὐτῇ ἢ ἐπιθυμίᾳ τῆς δόξης. Sed ἄχθος ex opposito videtur esse i. q. πόγος inusitato sensu. [Weiske.] Equidem malim subintelligere τὸ διαποννίσθαι τὰνθρώπινα. Nec ἄχθος est vituperatio, sed potius molestia, *Beschwerlichkeit, verlorne Mühe*. Ceterum sine dubio epistolae auctor imitatus est verba Xenophontis Memorabb. IV. VII. 5.: ἔφη δὲ καὶ ταῦτα ἰκανὰ εἶναι κατατρίβειν ἀνθρώπου βίον καὶ πολλῶν καὶ ὠφελίμων ἀποκωλύειν. [O.]

§. 5) οὐρανίων περι] Conf. Memorabb. IV. VII. 6. [Zeune.]

εἰς ἐπανόρθωσιν] scil. vitae, morumque, vt in N. Test. II. Timoth. III. v. 16.: Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν. Quo sensu hoc vocabulum absolute positum, nec adiecta v. βίον, apud scriptores Graecos, Atticos praecipue, frustra quaesivi. Xenophon, opinor, scripsisset πρὸς καλοκαγαθίαν. [O.]

διετέλει δὲ ἐκάστοτε αὐτοῖς λέγων] αὐτοῖς amicis suis sine dubio. Sed de his ante nihil. An aliquid ante dictum consideratur? Stobaeus habet αὐτός (quod Zeune in textum recepit). Sed hoc ducit ad similem suspicionem. Nam ante debuerunt esse nominati, quibus αὐτός, ipse, opponeretur. [Weiske.]

αἱ ἄλλαι ἀρεταί] Eusebius omittit αἱ. [Zeune.]

§. 6. Ἀνθρώπινα γούν ἀγαθὰ αὐτὰ] Sic Stobaeus. Sed Eusebius, quem Stephanus sequitur, dat Ἀνθρώπινα γὰρ αὐτὰ ἀγαθὰ. [Zeune.]

ἀδύνατον] Stobaeus ἀδύνατα, quod Welsius recepit. Sed Eusebianum est melius et conuenit loco simili Memor. I. I. 13. [Idem.]

παίγνια] Stob. omisit. [Idem.]

οὐχὶ δὲ ἐπραττε] Stob. οὐκ ἦδὲ δὲ πράττειν. Ibidem sequentia vsque ad finem §phi non excerpta sunt. [Zeune.]

§. 7) χρόνον ἔχει] h. e. longum, prolixum fuerit. Locutio insolentior, cuius alibi exempla frustra quaesui. [O.]

ἀνέγραψά τε ἄλλοθι] Nempe in libris Memorabilium Socratis. [Zeune.]

ἢ πρὸς τὸ [εἰκὸς ἵτωσαν] Pro his sensu cassis Stobaeus sine ἢ habet πρὸς τὸ εἰκὸς ἵως ἂν. Neutrum ad facilem coniecturam opportunum est. [Weiske.] Miror equidem, quomodo haec sensu cassa dicere potuerit Weiskius, quae sensum habent satis probabilem: *aequitatis in partes aliquando concedant*, vt vertit Vigerus ap. Eusebium, i. e. *discant aequiore vti iudicio, statuere aequiora et meliora*. Pro ἢ malim legere καί. [O.]

ἦρεσκεν] Eusebius ἦρσεν, minus recte. [Zeune.] Haec in Platonem dicuntur. [Leunclau.]

σοφίαν ἐμαρτύρησεν] Conf. Apolog. §. 14. [Idem.] Vide supra ad Epist. XV. [O.]

πτείναντες τῆς μετανοίας ἀποκάθαρσιν οὐχ εὐρον] Sensem puto esse hunc: *Etsi postea Athenienses poenitentia cepit, quod Socratem mortis damnauerint, et auctoribus in exilium eiectis, Socratem mortuum diuinis fere honoribus affecerunt: nec tamen ita culpam suam satis expiare potuerunt*. [Zeune.] Testimoniis veterum ab Allatio citatis ad Epist. Socrat. XVII. add. Augustin. de Ciu. Dei VIII. 3.: *Socrates concitatis inimicitiiis calumniosa criminatione damnatus, morte multatus est. Sed eum postea illa ipsa, quae publice damnauerat, Atheniensium ciuitas publice luxit: in duos eius accusatores vsque adeo populi indignatione conuersa, vt vnus eorum oppressus vi multitudinis interiret, exilio autem voluntario atque perpetuo poenam similiter alter euaderet*. [O.]

§. 8) Τὸ δὲ καλὸν ἄρα] Locus haud dubie corruptus: nec vitio medetur particula γάρ, quae apud Stobaeum post Αἰγύπτου addita est. Gesnerus vertit: *Illi vero egregii viri Aegypti et prodigiosae Pythagorae sapientiae amore capti sunt* etc. Ergo voluit legi: οἱ δὲ καλοὶ ἄνδρες. [Zeune.] Equidem τὸ δὲ καλὸν ἄρα accipio pro Nominatio absolute, ut sit sensus: *quod erat egregium sane, bellissimum in illis* (ironice scil.). Germanice verterem: *was das schönste, feinste an diesen Herren ist.* [O.]

Αἰγύπτου ἡράσθησαν] Vt Pythagoras, ita quoque Plato Aegyptum peragravit scientiae causa, atque non obscura philosophiae Pythagoricae vestigia in scriptis Platonis esse satis constat. [Zeune.]

καὶ τὸ μὴ μόνιμον] Eusebius omittit τό. [Idem.]

ἐπὶ Σωκράτην] ibid. Σωκράτει. [Zeun.]

ἔρως τυραννίδος] Plato enim Dionysiis Siculorum tyrannis amicus fuit, et Syracusis Dionem instituit. [Idem.]

Σικελιώτις—τράπεζα] Plato Lib. III. de Republ. Socratem inducit dicentem ad Adimantum: *Συρακουσίαν δὲ, ᾧ φιλε, τράπεζαν, καὶ Σικελικὴν ποικίλιαν ὄψον, ὡς εἰπας, οὐκ αἰνέεις, εἴπερ σοι ταῦτα δοκεῖ ὀρθῶς ἔχειν.* et ipse in Epistola VII. (Vol. XI. pag. 97. Bipont.) sic scribit: *Ἐλθόντα δὲ με ὁ ταύτη λεγόμενος αὖ βίος εὐδαίμων, Ἰταλιωτικῶν τε καὶ Συρακουσίων τραπέζων πλήρης οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἤρесе, δις τε τῆς ἡμέρας ἐμπιπλάμενον ζῆν, καὶ μηδέποτε κοιμώμενον μόνον νύκτωρ· καὶ ὅσα τούτων ἐπιτηδεύματα ξυνέπεται τούτῳ τῷ βίῳ.* Quem locum Cicero vertit Tusc. V. 35. [Zeune et Weiske.] Haec verba, si quid video, apertissime indicant νοθείαν Epistolae profectae a Sophista quodam, qui sequebatur fabulam illam de acerbissimis inimicitiis inter Platonem et Xenophontem. [O.]

2.

§. 1) Εὖ γὰρ ἴσθι] Occurrit hoc fragmentum apud Stobaeum Serm. 201. (ed. C. Gesneri Francofurt.) *Ὅποιός τις χροὴ εἶναι τοὺς πατέρας περὶ τὰ τέκνα* pag. 687. Xenophonte paulo dignius quam primum. [Weiske.]

γίνονται] Lego γίγνονται. [Weiske.] Non opus, adeoque vulgata (i. q. ὦσιν) melius respondet antecedenti ἔχωσιν. *ut possideant, ut sint.* [Schaefer.]

καὶ τὰ μὲν πολεμικά] Si καὶ h. l. non est corruptum, significat h. l. *nempe*. In MS. Stobaei abest μὲν. De sententia autem conf. Plutarch. de Lib. educand. (Cap. IV. pag. 25. seq. ed. Heusinger.) [Zeune.] Equidem καὶ prorsus delendum censeo, ortum sine dubio ab oscitantia librarii participium διδάσκουσι accipientis pro verbo finito. [O.]

§. 2) Οὕτω] MS. Οὔτοι. [Zeune.]

§. 3) νομισθήσεται] Haec lectio eiusdem MSti Brunckiani merito praefenda est vulgatae νομισθήσονται, quae ficta est ob praecedens πεκθήσονται. [Zeune.]

Προσέκει δὲ τὸ φυλάττον τοῦ κτηθέντος ἀξιοτιμότερον εἶναι] Sententia sophistica, quae, ut equidem arbitror, apertissime prodit νοθείαν Iulius epistolae, vere quidem de homine dicta, cuius dignitas pendet a virtute sua, non pecunia, sed falsissima h. l. prolata tanquam sententia generalis, quasi omne quod custodit pretiosius esse debeat re custodita, v. c. arca pretiosior auro quod includit, crumenae nummis quos continet. Si legamus: Προσέκει δὲ τὸν φυλάττοντα etc., sententia erit Socrate et Xenophonte digna. [O.]

§. 4) γνώμη γὰρ ἢ πλείω, ἢ ἐλάττω γίνεται] Similis sententia in Symposio IV. 34.: "Οτι νομίζω, ὃ ἄνθρωποι, τοὺς ἀνθρώπους οὐκ ἐν τῷ οἴκῳ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν περιαν ἔχειν, ἀλλ' ἐν ταῖς ψυχαῖς." [Zeune.]

ἑμμετρα] h. l. *apta*, *sufficientia*, ut recte interpretatur Sturzius in Lex. Xenophont. Huius significationis aliud exemplum frustra quaesivi. [O.] Suspicio σύμμετρα. [Schaefer.]

§. 5) ἀλγεινὸν τῆς σαρκὸς] quod corpori molestum est, veluti fames, sitis, frigus. [Zeune.]

3.

Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ etc.] Ex Stobaei Serm. Σύγκρισις ζωῆς καὶ θανάτου (275. pag. 892. ed. C. Gesneri Francofurt.). [Zeune.]

ὄρος δὲ ζωῆς, οὐχ εἰς πάντων, ἀνισάριθμον ἐτῶν φέρον τὸ μὴ ὅμοιον τῆς γενέσεως, τῇ ἰσχύϊ ἢ ἀρρώστια] Locus difficillimus et corruptissimus. Weiskius haec accipiens pro nominatiuis absolutis, quos ἡ ἀρρώστια per appo-

sitionem sequatur eodem casu, pro φέρων legendum censet φέρον, quasi plena oratio sit: τὸ μὴ ὅμοιον τῆς γενέσεως φέρων ἀνισάριθμον ἐτῶν, ἢ ἀρρώστια δηλονότι φέρουσα ἀνισάριθμον ἐτῶν τῇ ἰσχύϊ. h. e. cum diuersa corporis inde ab ortu conditio imparum numerum annorum afferat, cum nempe infirmitas numerum annorum afferat imparum robori. Sed fateor, me haec non intelligere. Magis placet emendatio Leunclauii: ὅρος δὲ ζωῆς (videlicet εἶναι μοι δοκεῖ ὁ θάνατος) οὐχ εἰς πάντων, τὸ ἀνισάριθμον ἐτῶν φέρων τῷ μὴ ὁμοίῳ τῆς γενέσεως τῇ τε ἰσχύϊ ἢ ἀρρώστια, vitae terminus (videtur esse mors) non idem omnium, inaequalitatem annorum ferens ex dissimilitudine ipsius ortus, et pro ratione roboris aut infirmitatis. [O.] Sed vide Bremii notam in Addendis.

τὴν δὲ πρόφασιν τότε μὲν αἰσχρὰν οὖσαν ἐφέλκεσθαι θάνατον etc.] Durius videtur, sed necessarium, accusatiuum cum infinitiuo referre ad antecedens δοκεῖ. Ante ἐφέλκεσθαι omissum forte αἰσχρὸν. Sensus enim extremorum debet esse: *e caussa autem (ab hominibus pendente) alias turpi turpem existere mortem, alias vero honesta decoram.* [Weiske.] Equidem nil mutandum censeo. Loqui videtur Xenophon de suicidio, vt plena oratio sit: τὴν δὲ πρόφασιν (τοῦ) ἐφέλκεσθαι θάνατον τότε μὲν αἰσχρὰν οὖσαν, ὅπου δὲ καλὴν καὶ προπόδη. *causam autem mortem sibi consciscendi (sine mortis voluntariae) alias turpem esse, alias autem honestam et decoram.* Participium οὖσαν posuit pro infinitiuo εἶναι, vt saepius. Vid. Hoogveen. ad Viger. pag. 338. ed. Hermann. Pro ὅπου Leunclavius in margine habet ἔστιν οὖ. [O.]

Ἄλλ' οὐτε ἐπὶ θανάτῳ etc.] Reperitur hoc fragmentum ap. Stobaeum, Serm. Παρηγορικά 278. pag. 395. [O.]

πένθος εὐρεῖσθαι] Stephanus emendat αἰρεσθαι. [Zeune.]

Γρύλλος] Fortassis intelligi debet Xenophontis filius, qui in proelio ad Mantineam fortissime pugnans cecidit. [Idem.]

ἐλόμενος] Sensu repetendum ex antecedenti ἀπέθανε. [Weiske.]

4.

Πρῶτον γὰρ ἂν δέξαιτο Σωκράτους etc.] Ex Stobaeo Serm. 37. περὶ σωφροσύνης pag. 119. [O.]

πλοῦτον μετρεῖν χρήσει] Plenius in Hierone IV. 8.:
 Οὐ γὰρ τῷ ἀριθμῷ οὔτε τὰ πολλὰ κρίνεται οὔτε τὰ ἱκανά, ἀλλὰ
 πρὸς τὰς χρήσεις, ὥστε τὰ μὲν ὑπερβάλλοντα τὰ ἱκανά, πολλὰ
 ἔστι, τὰ δὲ τῶν ἱκανῶν ἐλλείποντα, ὀλίγα. [Zeune.]

τούτων μὴ διαμαρτάνειν] Gesnerus interpretatur: *ne*
iudicio falleremur. Sed melius et clarius ita reddas: *ne his*
(pernervo vsu) excidamus, siue: ne verum horum unum propter
stultitiam amittamus. [Weiske.]

ANIMADVERSIONES

IN

PYTHAGORAE

ET

P Y T H A G O R E O R V M

EPISTOLAS.

THE
JOURNAL
OF
THE
ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE
OF GREAT BRITAIN AND IRELAND
VOLUME XXV. PART I. 1895.

EDITED BY
ALFRED HENRI HUXLEY, F.R.S.

LONDON:
LONGMANS, GREEN & CO., LTD.

PRINTED BY
HARRISON & SONS, ST. MARTIN'S LANE.

1895.

Pythagorae Epistola 1.

Πυθαγόρας Ἀναξιμένει] Auctor huius epistolae servatae a Diogene Laërtio in vita Pythagorae Lib. VIII. Sect. 49. quisquis sit, (nam Pythagorae Samii non esse iam dudum viri docti intellexerunt. Pythagorae athletae attribuit illam Fabricius in Bibliotheca Graeca, sed perperam.) rescribit Epistolae, quam sub Anaximenis nomine exhibet idem Laërtius II. Sect. 3. quamque, cum nostrae lucem afferat, integram hic apponere liceat.

Ἀναξιμένης Πυθαγόρῃ.

Εὐβουλότερος εἰς ἡμῶν, μεταναστὰς ἐν Σάμον εἰς Κρότιον, ἐνθάδε εἰρηνεῖς· οἱ δὲ Λιανίος παῖδες ἄλλοις τὰ κατὰ ἔρδουσι, καὶ Μιλησίους οὐκ ἐπιλείπονσιν αἰσυννῆται. Δεινὸς δὲ ἡμῖν καὶ ὁ Μήδων βασιλεὺς, οὐκ ἦν γε ἐθέλωμεν δασμοφορέειν· ἀλλὰ μέλλουσι δὴ ἀμφὶ τῆς ἐλευθερίας ἀπάντων Ἴωνες Μήδοις καθίστασθαι ἐς πόλεμον· καταστάσι δὲ οὐκέτι ἐλπίς ἡμῖν σωτηρίας. Κῶς ἂν οὖν Ἀναξιμένης ἐν θυμῷ ἐπέχοι *) αἰθερολογεῖν, ἐν δέσματι ἑὸν ὀλέθρου ἢ δουλοσύνης; Σὺ δὲ εἰ καταθύμιος μὲν Κροτωνιῆτῃσι, καταθύμιος δὲ καὶ τοῖσι ἄλλοις Ἰταλιώτῃσι· φοιτέουσι δὲ τοι λεοσχηρῶνται καὶ ἐν Σικελίας. [O.]

καὶ ἐμέ τε ἂν κατέρυκεν] Pro te legendum δέ. Ista optimis quibusque, Xenophonti inprimis, familiaris coniunctio particularum καὶ - δέ in enūtiatione cum vi affirmatiua ulterius progrediente. Statim epistolae auctor: καὶ ἐγὼ δὲ οὐ πάντα περὶ τοὺς ἐμῷ τοῦ μύθους. [Bremi.]

ὁμοῖς οἱ ὀνηϊστοὶ] Inepte vertit Galeus vos augures; nam hi sunt οἰωνισταί, ab οἰωνός. ὀνηϊστοὶ autem ab ὄνημι, ὀνίνημι, sunt homines virtute et meritis excellentes. Ita Heraclitus apud Laërtium in eius vita Lib. IX. Sect. II.: Ἡμέων μηδὲ εἰς ὀνηϊστός ἔστω, quod Cicero Tusc. V. 36. sic interpretatur: Nemo de nobis vnus excellat. [O.]

Καὶ ἐγὼ δὲ οὐ πάντα] scil. χρόνον εἰμὶ, διατρέβω, vt bene vertit Galeus: Ego autem non omne tempus studiis meis tribuo. [O.]

*) L. ἔτι ἔχοι. [Schaefer.]

περὶ τοὺς ἐμῶν τοῦ μύθου] h. e. *meis commentationibus, disputationibus*, nil amplius. Vid. Vales. ad Harpocrat. p. 121. seq. [O.]

ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμοις etc.] Bellis componendis scil. Non enim vnquam bellum gessit Pythagoras, si Tertulliano fides, cuius haec sunt verba in libro de anima Cap. 31.: *Ecce enim Euphorbum militarem et bellicam animam satis constat, vel de ipsa gloria clypeorum consecratorum: Pythagoram vero tam residem et imbellem, ut praelia tunc Graeciae vitans, Italiae maluerit quietem Geometriae et Astrologiae et Musicae devotus, alienus studio et affectu Euphorbi.* Sustulisse penitus omnes discordias, non a notis solum et familiaribus eorumque posteris ad aliquot secula, sed ab omnibus omnino Italiae atque Siciliae ciuitatibus tam intestinas quam externas, auctor est Porphyrius in eius vita, qui addit, hoc apophthegma crebro ei in ore fuisse: Fugandum omni conatu, et igni atque ferro et quibuscunque denique machinis praecidendum, a corpore quidem morbum, ab anima ignorantiam, a ventre luxuriam, a ciuitate seditionem, a familia discordiam. [Menag.]

Epistola 2.

Πυθαγόρας Ἰέρωνι] Epistolam hanc nescio vnde petitam primus edidit Aldus Manutius in Collectione Epistolarum Graecarum Tom. I. fol. 91. cuius editionem ad verbum secuti sunt Henr. Stephanus ad calcem Diogenis Laërtii, Lubinus et Cuiacius in Epistolis Graecanicis, Arcerius in editione sua Iamblichii de vita Pythagorae, Thomas Gale in Opusculis Mythologicis pag. 735. ed. Amstelaed. Ceterum amabant Sophistae tales epistolas confingere sub nomine philosophorum inuitationes regum ac dynastarum abnuentium. Eiusdem argumenti prima est Socratis epistola in Allatii collectione et nostra. [O.]

Σκελετικὴς τραπέζης] Vide supra ad Epist. Socrat. VIII. [O.]

οὗ ἂν ἔλθῃ] Scribendum οἷ ἂν ἔλθῃ, quocunque venerit. οὗ significat ubi. Ceterum repetenda acuta non minus, quam vera Hermannii observatio ad Euripidis Hercul. fur. v. 1236. de discrimine inter ποῖ et πῇ et correlatiua eiusdem terminationis. „Ποῖ, inquit, nihil nisi motum notat; est *ad quem locum versus*: πῇ autem motum simul, succedentemque ei quietem indicat; est *in quem locum*.“ [Bremi.] Si attractionem (cuius vis incredibile dictu quam late pateat quotque euertat commenta Criticorum) hic esse statuas comma post *ἡμέραν* delens, recte habet οὗ. [Schaefer.]

Διὸ καὶ ἐπιδίδως σαντὸν εἰς τὰ τοιαῦτα, αἰωρῇ γὰρ καὶ οὐ δύνασαι σώζεσθαι.] Locus corruptus, qui ita restituendus est: *Διὸ καὶ ἐπιδίδως σαντὸν εἰς τὰ τοιαῦτα, αἰωρῇ καὶ οὐ δύνασαι σώζεσθαι. Quare quum te eiusmodi rebus dederis, praeceps volueris, nec potes seruari.* [Bremi.]

Epistola 3.

Pseudo-Pythagorae hanc epistolam ad Telaugem (v. Digen. Laërt. VIII. 43.) primus publicavit Iriarte in Catalogo Codd. Graec. Biblioth. Matrit. T. I. p. 337. vnde h. l. paullo emendatiorem cum interpretatione Hispani latina repetiimus. Interpretationi vir doctissimus hanc notam subiunxit: „Hanc „epistolam excipiunt aliquot diuinationis per numeros exempla, „diuersique laterculi et numeris et vocabulis referti, ea com- „probantes. Ipsa vera eadem esse prorsus videtur, quae in Ca- „talogi MSS. Graecorum Regiae Bibliothecae Parisiensis Cod. „MMCLVI. inscribitur *Epistola Pythagorae ad Telaugem de „laterculis magicis*; et adhuc, vt credo, latet inedita.“ [Schaefer.]

Lysidis Epistola. 4.

Λυσίδος Ταραντίνου ἐπιστολὴ πρὸς Ἰππαρχον.] Huius epistolae maximam partem seruauit Iamblichus in Libro de vita Pythagorae pag. 62. et seqq. ed. Kusteri. Integram primus e Codice aliquo, vt videtur, edidit Aldus Manutius in Collectione Epistolarum Graecarum, quem secuti ceteri editores, H. Stephanus, Arcerius, Cuiacius, Thomas Gale etc. In plurimis locis Doricam dialectum e Codicibus restituerunt Koenius, Bastius et Boissonade in animaduersionibus suis ad Gregorium Corinthium de Dialectis, [O.]

Μετὰ τὸ Πυθαγόραν etc.] Desunt haec apud Iamblichum. [O.]

τῶν ὁμιλητῶν] Restitui Dorismum. Nam infra in eadem epistola habemus *τῶν σοφιστῶν.* [O.]

ὅσιον καὶ μὲν ἄσθαι τῶν τήνων etc.] Sic Aldus et ceteri, Iamblichus autem: *διαμενῶσθαι γὰρ φασιν ὅσιον εἶν κατὰ τῶν τήνων,* corrupte. Kusterus corrigit: *διαμενῶσθαι γὰρ ὅσιον ἦν τῶν τήνων etc.* [O.]

θείων καὶ σεμνῶν παραγγελμάτων] Sic Aldus et

Galeus. Iamblichus autem: *θείων τε καὶ ἀνθρωπείων παραγελμάτων.* [O.]

ποιῆσθαι] Caue mutes. Est enim Doricum pro *ποιεῖσθαι* (quod habent Aldus et Gale). [Kuster.]

Οὐ γὰρ θείμεις ὀρέγυν τοῖς ἀπαντῶσι τὰ μετὰ τοσοῦτων ἀγώνων σπονδᾷ ποριχθέντα] Sic recte MS. (Iamblichi). In priore vero Editione male legitur: *ὀρεγέιντων ἀπαντῶσι τὰ μετὰ τοσοῦτων ἀγώνων σπονδᾷ περιχθέντα.* Quae monstra? *Ποριχθέντα* autem Doricum est pro *ποριεθέντα*. [Kuster.] Allatius et Galeus habent *ὀρέγειν* et omittunt *σπονδᾷ*, quod videtur e glossa ortum. Ceterum citat hunc locum etiam Clemens Alexandr. Strom. Lib. V. p. 574. ed. Colon. sed in communem dialectum conuersum. [O.]

Ἐλευσινίαιιν θεαῖν] scil. *Δήμητρος καὶ Κόρης.* [O.]

διαγέεσθαι] Antea corruptissime legebatur *διαγεύεσθαι*. *Διαγεῖσθαι* autem Doricum est pro *διηγείσθαι*. [Kuster.] Veram Doricam formam *διαγέεσθαι* e Codice Cizensi restituit Koenius ad Gregor. Corinth. p. 431. ed. Schaefer. [O.]

τοὶ ταῦτα πράξαντες] Ita corrigendum videtur, cum in antiqua lectione *οἱ τοιαῦτα πράξαντες* MS. Cizensis deleat *οἱ*. [Koen. ad Gregor. pag. 238.]

ὅσον χρόνου μάκος ἐκμεμετρήσαμεσε] Ita Iamblichus. Aldus et Gale: *ὅσον χρόνον μάκος διαγάγομες ἐκμετρήσαντες.* [O.]

σπίλως] Haec vox abest a priori editione (Arcerii), quae in aliis Epistolae huius editionibus legitur. [Kuster.] Doricam formam restitui pro *σπίλως*. Nam sic constanter Lysis, ut paullo inferius: *Οὐ γὰρ κιβδήλως ἐνεπορεύετο λόγως*, et: *τοῖς νέως, τοῖς ἀκουστάς* etc. [O.]

Καθάπερ γὰρ οἱ βαφεῖς προσεκκαθάραντες] Eodem plane simili utitur Plato Lib. IV. de Rep. pag. 429. ed. H. Steph.: *Οὐκοῦν οἶσθα, ὅτι οἱ βαφεῖς, ἐπειδὴν βουληθῶσι βάψαι ἔρια, ὥς εἶναι ἀλουργὰ, πρῶτον μὲν ἐκλέγονται ἐν τοσοῦτων χρωμάτων μίαν φύσιν τὴν τῶν λευκῶν· ἔπειτα προπαρασκευάζουσιν οὐκ ὀλίγη παρασκευῇ θεραπεύσαντες, ὅπως δέξονται ὅτι μάλιστα τὸ ἄνθος* etc. Item Theo Smyrnaeus in Mathematicis pag. 17. (ed. Bullialdi), qui ad hunc ipsum Platonis locum respiciens, ait: *Παιδεύομεν γὰρ τοὺς παῖδας ἐν μονοικῇ* etc. *οὐδὲν ἄλλο μηχανώμενοι, ἢ ὅπως ἡμεῖς προσεκκαθάραντες καὶ προθεραπεύσαντες ὥσπερ πρὸς στυπτικοῖς τοῖς μαθήμασι τούτοις, τοὺς περὶ ἀπάσης ἀρετῆς,*

ἦν ἐμμανθάνωσι, ὕστερον λόγους ἐνδέξοντο, ὥσπερ βαφὴν. Ceterum τὸ ἔστυψαν hic apud Lysidem et στυπτικοῖς apud Theonem referendum est ad alumen, quo tinctorum in lanis reficiendis uti solent. Id enim est στυπτικόν, siue adstringendi vi praeditum; ut ex usu et experientia constat. Plinius Lib. XXXV. Cap. 15.: *Vis liquidi aluminis adstringere, indurare, rodere.* Paullo ante dixerat: *Inficiendis claro colore lanis candidum liquidumque (alumen) utilissimum est.* [Kuster.]

ἀναπίωντι] Male antea ἀπίωντι. [Kuster.]

γενησομέναν] [Doricum hoc participium habet Codex Cizensis collatus a Koenio ad Gregor. Corinth. pag. 262. Antea γενησομένην. [O.]

τὰς ψυχὰς τῶν τᾶς φιλοσοφίας ἐρασθέντων] Ita Iamblichus. Aldus autem et ceteri eum secuti: τὼς φιλοσοφίας ἐρασθέντας. [O.]

ἐλπιζομένων] Iamblichus ἐλπισθέντων. [O.]

Οὐ γὰρ κιβδήλως ἐνεπορεύετο λόγῳ] i. e. *quaestum faciebat doctrina adulterina.* Sic Themistius Orat. XXIII. ἐμπορεύεσθαι τὴν σοφίαν. Construitur etiam cum ablativo, ut in N. Test. II. 3.: καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύονται, ubi vid. Pott. qui de h. v. multus est pag. 213. [O.]

τοὶ πολλοὶ τῶν σοφιστῶν] Ita Koenius ad Gregor. Corinth. pag. 226. ex MS. Cizensi. Alii: οἱ πολλοὶ τῶν σοφιστῶν. [O.]

ἥς ἐπιστάμων] Sic Codex Cizensis pro ἥν. Gregorius Corinth. pag. 257. seq.: Τὸ ἦν ἥς φασι (scil. οἱ Λωριεῖς). Θεόκριτος (Id. V. 10.).

Οὐδὲ γὰρ Εὐμάρα τῷ δεσπότῃ ἥς τοι ἐνεύδεν.

ἀντι τοῦ, οὐκ ἦν, φηδὲν, οὐδὲ τῷ δεσπότῃ σου ἐγκοιμᾶσθαι. ubi vide Koen. [O.]

οὐδ' ὡς ἔτυχε] Vertunt *ac temere.* Quae significatio si vera esset, scribendum fuisset: ἀλλ' ὡς ἔτυχεν, opp. κατὰ κόσμον. Sed nihil mutandum. οὐδ' ὡς ἔτυχεν est *nec leuiter, mediocriter.* Sic Xenophon Memorabb. III. C. IX. §. 13.: Τὸν δὲ ἀποκτείναντα, ἔφη, τοὺς κρατίστους τῶν συμμάχων οἷα ἀζήμιον γίνεσθαι, ἢ, ὡς ἔτυχε, ζημιοῦσθαι. [O.]

προαλλεῖς] Scribendum puto προαλεῖς cum simplici λ. Ita enim constanter scribitur apud antiquos. Hesych.: Προαλεῖς

προπειτής, πρόχειρος. *praeceps* (in dicendo), *procax*. Ita Iesus Sitaracid. XXX. v. 8.: Ἰππος ἀδάμαστος ἐμβαίνει σκληρὸς, καὶ υἱὸς ἀνιμένος ἐμβαίνει προαλῆς. et Synesius Epist. 143.: προαλῶς ἀκηκοέναι ῥηματίων σευνοτέρων. Conf. Hoeschel. ad Phrynich. pag. 105. ed. Pauw. [O.]

Καθ'άπερ γάρ] Iamblichus omittit γάρ. [O.]

ἐπαφάνιξεν] Verissimam hanc lectionem suppeditant Codices MSti Franequeranus et Cizensis. Iamblichus, Aldus et ceteri habent ἠφάνισεν. [Koen. ad Gregor. Corinth. pag. 327.]

Πυκινὰ γὰρ καὶ λάσσαι λόχμαι] Locum hunc citat Eustathius ad Il. B. pag. 360. ed. Rom.: Ὁ δὲ παρὰ Ἰαμβλίχῳ Πυθαγορικὸς Λόσις ἐκτρέψας εἰς ψόγον, ὥς ἀπὸ γῆς ὀρεινῆς παρείλυνε τὸ νόημα, εἰπὼν γλώσση Δωρικῇ νοῦν τοιοῦτον, ὅτι πυκινὰ καὶ λάσσαι λόχμαι περὶ τὰς φρένας καὶ τὰς καρδίας πεφυκάσι τῶν μὴ καθαρῶς τοῖς μαθήμασιν ὀργισθέντων, πᾶν τὸ ἡμέρον καὶ πρῶον καὶ λογιστικὸν τῆς ψυχῆς ἐπισκιάζουσαι καὶ κωλύουσαι προφανῶς ἀυξηθῆναι τὸ νοητικόν. [Kuster.]

πᾶν τὸ ἡμέρον καὶ πρῶον καὶ λογιστικὸν τὰς ψυχὰς ἐπισκιάζουσαι, καὶ κωλύουσαι προφανῶς μὲν ἀυξηθῆμεν] Ita Iamblichus Kusteri. Ceterum notante Boissonadio ad Gregor. Corinth. pag. 310. magna est huius loci in libris scriptis editisque lectionis diuersitas. Editio Galei habet: πᾶν τὸ ἡμέρον καὶ πρῶον καὶ λογιστικὸν ἐπισκιάζουσαι προφανῆμεν ἀυξηθέν. Codex Parisinus 1038. ἐπισκιάζουσαι καὶ κωλύουσαι, nihil amplius addens. Codex autem 1810. ἐπισκιάζουσαι καὶ κωλύουσαι προφανῆμεν ἀυξηθέντα. [O.]

ἐγκαταδεδύκαντι δὲ τῷ δάσει τοῦτο παντοῖαι κακότητες ἐκβοσκομέναι καὶ μηδαμῶς ἑῶσαι] Sic Aldus. Iamblichus autem omnibus his omissis, quae et mihi de glossa suspecta sunt, habet ἀυξηθῆμεν καὶ προκύψαι τὸ νοητικόν. Et omnino verba haec vsque ad προκύψαι mihi de glossa suspecta sunt. [O.]

πρῶτον] Doricam formam pro πρῶτον e Codice Cizensi restituit Koenius ad Gregor. Corinth. p. 197. [O.]

Τὰς μὲν ὦν ἀκρασίας ἐκβεβλαστάκοντι ἄθεσμοι γάμοι] Sic emendarunt Koenius et Boissonade ad Gregor. Corinth. pag. 190. ἐκβεβλαστάκοντι habent MS. Franequer. et Cizense. ὦν pro οὖν legit et post ἄθεσμοι, γάμοι inserit Codex Paris. 1038. et 1810. et Iamblichus, qui addit ἐπιθυμία, quam posteriorem vocem optimo iure suspectam habeo tan-

quam Glossema librarii nomen post ἄθεσμοι in Codice suo elapsum male supplentis. Nam sequitur paullo post: καὶ σφαιδραὶ τινες ἐπιθυμίαι. Editio Galei habet: τὰς μὲν οὖν ἀκρασίας ἐξεβλάστησαν ἄθεσμοι καὶ μέθαι καὶ φθοραὶ καὶ παρὰ φύσιν ἡδοναί. [O.]

μέχρι βαράθρων καὶ κρημνῶν] Sic optime Iamblichus. Aldus et ceteri μέχρι θανάτων. Ceterum simillimus locus est Sancti Pauli I. ad Timoth. VI. 9.: Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμόν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. [O.]

ἀνάγκαξαν] Ita Iamblichus. Ceteri ἡνάγκαξαν. [O.]

παρεωσάμεναι πόλιν καὶ νόμῳ καθάπερ τύραννος] Sic Iamblichus. Aldus autem et Gale παρεωσάμεναι νόμον καὶ πατέρα καὶ τύραννον. [O.]

καὶ λαστεῖται] Sic Iamblichus. Aldus et ceteri omittunt haec verba. [O.]

ἐνδiciται ταῦτα τὰ πάθη] Codex Paris. 1058. omittit ταῦτα. [Boissonade ad Gregor. Corinth. pag. 319.]

ἐγκαθάραντας καὶ ῥυσάμενως τὸν λογισμόν etc.] Sic optime correxit Koenius ad Gregor. Corinth. pag. 319. Aldus et Galeus ἐγκαθάραντα καὶ ῥυσάμενον. Iamblichus ἐγκαθάραντα καὶ εὐρόμενον, corrupte. MS. Cizense aeque male ἐγκαθαίροντας καὶ εὐρομένων etc. Kusterus integrum locum sic refingit: ἐγκαθαίροντα καὶ ῥυσάμενον τὸν λογισμόν, καὶ ἐλεύθερον τῶν τοσούτων κακῶν καταστήσαντα, τοτημικάδε etc. [O.]

ἐμφυτεύειν τι χρήσιμον αὐτῷ καὶ παραδιδόμεν] Ita Iamblichus. Aldus autem et Gale ἐμφυτεύοντά τι χρηστὸν αὐτῷ παραδιδόμεν. [O.]

ἃς οὐκ ἐχρῆν τυ γενέσθαι δεύτερον] Ita scribendum. Vulgo inepte legitur: ἐχρῆν τοι γενέσθαι. Illud autem γενέσθαι δεύτερον Graecissimum et elegantissimum est. Aphthonius Sophista Progymnasm. Cap. 5.: Πῶς δὲ διώκων τὴν κόρην ὁ Πύθιος, θνητῆς ἐγένετο δεύτερος. [Tour. Add. ad Theocrit. Idyll. XVIII. v. 12.] Vertendum itaque: a qua vinci te non oportebat. [O.]

Λέγοντι δὲ πολλοὶ τυ καὶ δαμοσία φιλοσοφέν] Sic emendavit Is. Casaubonus ad Diog. Laërt. qui haec verba citat in vita Pythagorae Lib. VIII. §. 42. vbi corruptissime

scriptum erat: *Λέγοντι δὲ πολλοὶ τοι καὶ δαμοσίᾳ φιλοσοφῆν.* Aldus et Gale habent *Λέγοντι δὲ πολλοὶ σε.* Iamblichus *Φαντὶ δὲ σε καὶ δαμοσίᾳ φιλοσοφεῖν τοῖς ἐντυγχάνουσι.* [O.]

Δαμοῖ] De *Δαμῳ*, *Δημῳ* (*Demo*) et *Βισταλία* vel *Βιτάλη* vid. I. Ch. Wolf. in Catalog. Foemin. illustr. pag. 299. et 324. [O.]

τὰ ὑπομνήματα παρακαταθέμενος] Iamblichus de vita Pythagorae Cap. 28. ubi de libro loquitur, qui *Sermo sacer* inscriptus erat: *εἴτε ὅντως ἀνδρὸς* (id est Pythagorae), *ὥς οἱ πλείστοι λέγουσι, σύγγραμμά ἐστιν, εἴτε Τηλαίγονος, ὡς ἔνιοι τοῦ διδασκαλείου ἐλλόγμοι καὶ ἀξιόπιστοι διαβεβαιοῦνται, ἐκ τῶν ὑπομνημάτων τῶν Δαμοῖ τῇ θυγατρὶ ἀπολειφθέντων ὑπ' αὐτοῦ Πυθαγόρου.* (ἀδελφῇ δὲ Τηλαίγονος) *ἅπερ μετὰ θάνατον ἱστοροῦσι δοθῆναι Βιτάλῃ τε τῇ Δαμοῦς θυγατρὶ καὶ Τηλαίγῃ, ἐν ἡλικίᾳ γενομένη, νύμφῃ μὲν Πυθαγόρου, ἀνδρὶ δὲ τῆς Βιτάλης· κομιδῇ γὰρ νέος ὑπὸ τὸν Πυθαγόρου θάνατον ἀπολειψιμὸς ἦν.* Bessarion Cardinalis Lib. I. contra Calumniatorem Platonis: *Nulla exstant, nec unquam visa traduntur scripta Pythagorae. Nihil enim ille scriptum reliquit: et si quid pauillum scripsit, id Damae filiae moriens commendavit, monuitque, ut secretum custodiret: quod illa, quamvis mulier, diligentissime servavit, et quamquam praegrandi pecunia vendere opusculum potuisset, noluit. Tenuit id clam omnibus, praeterquam patris discipulis, ac nemini eorum opus unquam credidit. Sententias vero eius iis dumtaxat exposuit, qui visi sunt patri Pythagorae doctrina et moribus digne successisse. Sed aliter Hieronymus in Apologia ultima ad Rufinum, ut recte observat Aldrobandinus: Igitur, etiamsi docere non possem, ipsius Pythagorae exstare monumenta, nec a filio eius ac filia aliisque discipulis prolata convincerem.* [Menagius.]

καὶ ταῦτα γυνά] Haec verba, quae Laertius addit, desunt in editione Galei. Iamblichus totum locum a verbis *ὅς γς Δαμοῖ* vsque ad *παραβάται τῶν ὁμολογιᾶν γιγνόμεθα* omittit. [O.]

τὰν αὐτὰν ἐπιστολὰν ἐπέστειλεν] Sic edidi ex emendatione summi Hemsterhusii ad Lucian. Dial. Deor. X. pag. 279. ed. Bipont. Tom. II. Aldus et ceteri habent *ἐπιστολὴν ἀπέστειλεν.* Vide supra ad Epist. Socrat. XXXII. [O.]

χαρησσοῦμαι] Praeclara haec emendatio magni Hemsterhusii confirmatur Codice Cizensi, qui habet *χαρισσοῦ με.* [Koen. ad Gregor. Corinth. pag. 262.] Rectius vno *σ* *χαρησσοῦμαι*, ut scribit Valckenar. ad Theocr. Adon. p. 369. C. [Schaefer.]

τέθνακός μοι] Clemens Alexandr. Stromat. Lib. V. pag. 574. ed. Colon.: Φασὶ γοῦν Ἰππαρχὸν τὸν Πυθαγόρειον, αὐτίαν ἔχοντα γράψασθαι τὰ τοῦ Πυθαγόρου σαφῶς, ἐξελαθῆναι ἥς διατριβῆς, καὶ στήλην ἐπ' αὐτῷ γενέσθαι, οἷα νεκρῷ· διὸ καὶ ἐν τῇ βαρβάρῳ φιλοσοφίᾳ νεκροὺς καλοῦσι τοὺς ἐκπεσόντας τῶν δογμάτων, καὶ καθυπετάξαντας τὸν νοῦν τοῖς πάθεσι τοῖς ψυχικοῖς. [O.]

Theanus Epistolae.

Editae sunt hae Theanus Epistolae graece in Collectione Epistolarum Graecarum Aldina c. II. 6. in fine Diogenis Laertii ed. Stephanianae saepius recusae, et in fine Maximi Tyrii editionis prioris ab Heinsio curatae, graece et lat. in fine Protrepticarum Orationum Iamblichi ed. Arcerii Heidelb. 1598. 4to, in Epistolis Apollonii, Anacharsidis etc. a Lubino curatis pag. 56. seq. in Cuiacii Epistolis Graecanicis p. 355. in Galei Opusc. Mythologicis ed. Amst. pag. 740. multo melius autem et emendatius a I. Ch. Wolfio in Mulierum Graecarum quae oratione prosa vsae sunt Fragmentis et Elogiis Hamburgi 1755. in 4to. Germanice vertit elegantissime Wielandus V. S. in scripto suo: *Die Pythagorischen Frauen*, inserto eius Operibus Tom. XXIV. pag. 245. seqq. ed. Goeschen. Versionem Wielandi, textu Graeco, variis priorum editionum lectionibus et notulis aliquot Germanicis indiceque Graecitatis plenissimo adiunctis, nouissime repetiit Anonymus quidam Duisburgi 1791. Ceterum epistolas has praestantissimis antiquitatis reliquiis adnumerandas dignissimasque esse siue vxore siue amica et discipula Pythagorae, qualem Theanum fuisse constat e testimoniis veterum supra allatis, et nihil omnino continere, quod repugnet ingenio scholae Pythagoricae, cum Wielando ipse fatetur alioquin acerrimus Censor Fragmentorum quae Pythagoreis attribuantur, et qui illorum fidem omnium maxime eleuauit Meinersius in *Geschichte der Wissenschaften in Griechenland und Rom*, Tom. I. pag. 598. Nec etiam Attica dialectus, qua conscriptae sunt hae epistolae, destruit earum ingenuitatem et antiquitatem. Potuerunt seil. a librario quodam e Dorica dialecto, qua, sicut Pythagoreorum plerique, Theanum quoque scripsisse verosimile est, in Atticam conuerti, quod etiam in Ocelli Lucani libro de Rerum natura factum grauissimis argumentis demonstrant summus Bentleius in Dissert. de Phalarid. Epist. pag. 26. ed. Lips. et nuperrimus illius editor I. G. Rudolph. Ceterum de Theano Crotoniati, filia Brontini vel secundum alios Pythonactis, vxore

Pythagorae, matre Mnesarchi et Telaugis et filiarum Myiae et Arignotes, testimonia veterum diligentissime collegerunt Meibomius in Historia mulierum philosopharum et I. Ch. Wolfius in Catalogo Feminarum illustrium p. 446. et seqq. [O.]

Epistola 1.

καὶ ταῖς μὲν φρυγόνου] Ita Wolfius rectissime, vt referatur ad ψυχὰς. Stephanus, Lubin. Heins. Gale τοῖς, male. [Ed. Duisburg.]

καὶ πονῆσαι δέη] Wolfius coni. δοῦν, vertens: *etsi appareant contristatione et dolore affecti*. Equidem mutandi necessitatem nullam video. [O.]

Οὐδὲ πλησμονικὰ etc.] Wolfius legendum censet: Οὐδεῖ etc. Desiderabat scil. verbum finitum. Sed nihil mutandum. Οὐδὲ scil. referendum ad sequentes Infinitiuos ποιεῖν et εἶσαι, qui pro Imperatiuis ponuntur saepissime non apud Atticos tantum, sed etiam apud Dores et Iones. Vide Hemsterh. ad Aristoph. Plut. v. 598. et qui exemplorum nubem citat, Koen. ad Gregor. Corinth. pag. 423. seq. ed. Schaeferi. [O.]

ἔτι δὲ φοβουμένην] Excidit e constructione auctor epistolae. φοβουμένην scil. et sequentia participia sunt pro Infinitivis φοβεῖσθαι etc., qui pendentes a praecedente Οὐδὲ et hic imperandi vim habent. [O.]

καὶ τὴν τροφὴν παῖν] Desunt haec verba in ed. Lubini. [Ed. Duisburg.] L. κ. τ. τροφὸν] π. [Schaefer.]

καὶ καῶμα ῆ] ῆ non habent Stephanus, Heins. Lubin. [Ed. Duisburg.]

παρίεται] Vert. *debilis, remissus, fit infans, liquescit tanquam cera*. [O.]

πτωματίζεσθαι] Wolfius interpretatur *frigore contremiscit, es schlottert*. Alias πτωματίζειν, πτωματίζεσθαι, verbum proprium est de epilepticis, qui morbo caduco laborant. Vid. Xylandr. ad Apollon. Dyscol. Hist. Mirab. Cap. 36. [O.]

βαταλίζεται περιαγόμενον] i. q. συνεχῶς βαταλίζεται. *semper, ubique, ubicunque versetur, voluptati indulget et mollietiei*. Βαταλίζεσθαι—μαλακῶς καὶ αἰσχυρῶς διάγειν. Suidas. Conf. Hemsterh. ad Aristophan. Plut. p. 363. seqq. ed. Lips. [O.]

ὅτι τὰ σπαταλῶντα] Lubinus omittit τὰ. [Ed. Duisb.]

πρὸς ἄνδρας] Lubinus ἄνδρα. [Idem.]

αὐστηράν] Lubinus μὴ αὐστηράν, male. [Idem.]

συνηλίκων] Lubin. συνηλικίων. [Idem.]

Οὕτω γὰρ καὶ γεννητὰ εἶναι συμβαίνει] Ita vel etiam γενναῖα pro vitioso γεννιά legendum censet Wolfius. γεννητὰ scil. τέκνα, παῖδια. [O.] Scribendum γεννιά. Rem, vt solet, explicuit Hemsterhusius ad Lucian. T. I. p. 9. ed. Amst. Conf. Heindorf. ad Plat. Theaetet. §. 7. [Bremi.]

ἀνατινόμενα etc.] Haec intacta reliquit Wielandus. Wolfius vertit: Ita fiet vt generosi euadant pueri tui, quod ad animum attinet, siue negligantur, siue extollantur, quod quid sibi velit, fateor me non intelligere. Sensum optime expressit Galeus interpretatus: Sic enim ingenuitatem quandam in animi seu remissione seu contractione assequuntur, so werden sie im Frohsinn wie im Ernste ihre Würde behaupten lernen. ἢ ἐπιτινόμενα non habet Lubini editio. [O.]

Οἱ γὰρ πόνοι, φίλη, προὔποστυφαί τινες τοῖς παισὶν εἰσι etc.] Vide quae supra ad Lysidis Epistolam obseruauimus. [O.]

ἐλλείπουσι] Wolfius habet ἐλλείποισι referens ad μη, male. [O.]

κακίαν γεννήσωσι] Annon legendum καρπὸν γεννήσωσι? Nam insolens plane, ne dicam absurdum, videtur κακία ὕβρεως καὶ ἀχρεϊότητος. [O.]

Epistola 2.

ὅτι τὴν [μὲν] ἐταῖραν ἔχει] μὲν, sed vncinis inclusum, primus addidit Wolfius, nescio vtrum ex Codice aliquo an ex ingenio. Et omnino aut plane delendum aut loco suo mouendum et totus locus ita legendus: Ἀκούω τὴν παράνοιαν τὴν μὲν τοῦ ἀνδρός σου, ὅτι τιν' (ita lego pro τὴν) ἐταῖραν ἔχει, σοῦ δὲ etc. [O.]

καὶ κατέχονται καὶ οὐκ ἔχουσι νοῦν] Mihi Accusatiuus νοῦν est de glossemate suspectus et legendum videtur: καὶ κατέχονται καὶ οὐκ ἔχουσι. habentur viri (a meretricibus scil.), non habent (illas, vt opinantur). In eundem sensum Aristippus, teste Laertio in eius vita II. §. 75.: πρὸς τοὺς μεμφομένους ἔφη, Ἐχω Λαΐδα, ἀλλ' οὐκ ἔχομαι. [O.]

μεθ' ἡμέραν] Lubin. καθ' ἡμέραν. [Ed. Duisb.]

μηχανῇ τι] Ita Stephan. Heins. Gale, Wolf. Lubinus autem μηχανῆς actiua forma, quae inuenitur apud Homer. Od. XVIII. 142. et Soph. Ai. 1057. [Idem.]

συμπεριφορᾷ] conformatio sui ad voluntatem moresque alterius, obsequium. Eodem sensu verbo συμπεριφέρεσθαι utitur Arrianus Dissert. Epict. I. 29. fin.: Καὶ γὰρ Σοκράτης συνε-
γίνωσκε τῷ ἐπὶ τῆς φυλακῆς κλαίοντι, ὅτι ἐμελλε πίνειν τὸ φάρ-
μακον, καὶ λέγει, ὡς γενναίως ἡμᾶς ἀποδεδάκρυκε. Μὴ τι οὖν
ἐκείνῳ λέγει, ὅτι διὰ τοῦτο τὰς γυναῖκας ἀπελύσαμεν; ἀλλὰ τοῖς
γυναικίμοις, τοῖς δυναμένοις αὐτὰ ἀνοῦσαι, ἐκείνῳ δὲ συμπεριφέρε-
ται ὡς παιδίῳ. [O.]

συμπεριφορὰ δὲ ἐστὶ τὸ φέρειν ἄνοιαν] Sic edidi
suadente Lennepio ad Phalar. Epist. 68. pag. 215. cum praeces-
serit: Ἥκουον τὴν τοῦ ἀνδρός σου παράνοιαν. Et omnino voca-
bula ἄνοια et ἄγνοια saepissime confundi a librariis docuimus
iam ad Nicolaum Damascen. pag. 177. [O.]

Σὺ δὲ τὴν φιλίαν ἢ γῆ τοῦ ἀνδρός σου ἐν τῇ καλο-
καγαθίᾳ etc.] Locus hic crucem figit interpretibus. M. Mei-
bomius locum mutilum putans ex nimia forsan verecundia le-
gendum coniecit: οὐκ ἐν τῇ συνουσίᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ καλοκαγαθίᾳ.
Quam coniecturam sequitur Galeus in versione sua: *Tu vero
ne ponas amicitiam mariti in illa tecum consuetudine, sed in eius
probitate.* Wolfio scribendum videtur: Σὺ δὲ τὴν φιλίαν ἢ γῆ
τοῦ ἀνδρός οὐκ ἐν τῇ καλοκαγαθίᾳ ἀλλ' ἐν τῷ συμβίῳ σοι εἶναι.
τούτου γὰρ χάριν ἢ κοινωνία. vt sensus sit: Etsi maritus tibi
infidelis, tu tamen debitum illi amorem, debitamque fidelita-
tem seruato. Quod ad eum pertinet, ipsius conuictus tibi suffi-
ciat, donec patientia honesta illum ad meliorem frugem redege-
ris, quod facile fieri potest, nisi pessimus ille fuerit. Quo mo-
do etiam argumentatur Epictetus Enchirid. Cap. 37.: μὴ τι οὖν
πρὸς ἀγαθὸν πατέρα φύσει αἰκνωθεῖς, οὐκ ἀλλὰ πρὸς πατέρα,
atque adeo, etsi pater malus sit, tamen debitus patri praestandus
est honor. Editor Duisburgensis tuetur vulgatam lectionem
hoc sensu: *Ne credas, amorem mariti sola niti eius probitate,
quae decus quidem et ornamentum, non autem fundamentum est
amoris coniugalis.* Equidem praetulerim correctionem Meibo-
mii. [O.] Si Meibomii coniecturam sequendam putes, pro ἢ γῆ
scribendum est ἡγοῦ; nam Imperatius requiritur. Equidem ita
legendam puto: Σὺ δὲ τὴν φιλίαν ζῆται τοῦ ἀνδρός σου ἐν τῇ κα-
λοκαγαθίᾳ. *Tu vero mariti amicitiam sectare probitate.* Quod
conuenit totius epistolae tenori, quum Nicostrate vbiuis admo-
neatur lenitate et comitate amicitiam sectari mariti, vt is pu-
dore offusus ad sanam mentem redeat. Idem est, quod paullo
post dicitur: τὰ γὰρ καλὰ ἦδη καὶ παρ' ἐχθροῖς εὖνοιαν φέρει,
φίλη, καὶ μόνης καλοκαγαθίας ἔργον ἐστὶν ἡ τιμή. Meibomii le-

ctio parum apta est, quum intelligi vix poterit, quomodo amicitia viri infidelis in eius probitate quaerenda sit. [*Bremi.*] Mox corrig. ῥαθυμήσοντα — συμβιώσοντα, vt antea recte editum. [*Schaefer.*]

ἀνδρὶ μὴ σφόδρα κακῷ] Lubinus οὐ σφόδρα. [*Ed. Duisb.*]

αἰσθάνεται] Lubin. αἰσθανθήσεται. [*Idem.*]

ζῆθι οὐχ ἐταίραις ἀποκρινομένη] Optime Galeus: vitam age nequaquam meretriciae respondentem. et Wielandus: anstatt dich mit einer Hetäre messen zu wollen. [*O.*]

εὐταξία] Wolfius ἀταξία, procul dubio operarum vitio. [*O.*]

Ταύτη γὰρ καὶ δυνατόν ἀνδρὸς ἐξουσίαν καθυπερέχειν γυναικί] Haec est egregia emendatio summi Valckenaerii ad Euripid. Hippolyt. v. 1364. pag. 312. pro καθάπερ ἔχειν, quod habent editiones omnes. [*O.*]

καὶ τιμᾶσθαι πλεον ἢ θεραπεύειν τὸν ἐχθρόν] Wolfius pro θεραπεύειν mauult παρατηρῆσθαι vertens: et satius est ipsi (marito scil.) honorari, quam velut inimicus observari. Ita et Wielandus: er wird lieber von einem solchen Weibe hochgeschätzt, als gleich einem Feinde belauert seyn wollen. Sed recte tuctur vulgatam editor Duisburgensis explicans: satius est uxori honorari a marito, quam eidem obsequi, illius nutum observare tanquam inimici. Idem tamen pro θεραπεύειν legendum coniicit θηρεύειν, quod non probo. [*O.*]

Καταρώμενος] Lectio haec si vera est, καταρώμενος est obiurgatus, reprehensus a te, nil amplius. Sed ne dicam, me huius significationis exempla frustra quaesivisse, id ipsum est, quod Theano vetat Nicostratae. Quare praefero equidem correctionem Wolfii Καὶ τιμώμενος, quam et Wielandus secutus locum ita vertit: Je mehr Achtung du ihm zeigst, desto beschämter wird er werden. [*O.*] Sed vide Addenda.

πρὸς παθεστέρον] Lubin. προσπειθέστερον. [*Ed. Duisb.*]

κατανοῶν τε] Lubin. κατανοῶν δέ. [*Ed. Duisb.*]

λαμβάνων] Lubin. λαμβάνειν. [*Idem.*]

τὰς ἀναπαύσεις ποιοῦσιν] ποιοῦσιν non habet Lubinus. [*Idem.*]

καταβλάπτοντος τὸν βίον] i. e. diminuente illo rem familiarem. Ita βίος, vt vita ap. Latinos, saepissime de victu, opibus, facultatibus necessariis ad vitam sustentandam. Suidas, βίος — ποτὲ μὲν ἡ οὐσία τῶν κτημάτων. Conf. Perizon. ad Aelian. V. H. XIV. 32. [*O.*]

περιστήσεται] Lubin. παραστήσεται, male. περιστήσεται est fugiet, vitabit te, sie wird dir ausweichen, dir aus dem Wege gehen: Ita περιῦτασθαι saepissime, etiam in N. Test. II. Timoth. II. 16.: τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιῦτασο. Conf. Gataker. ad Antonin. Lib. III. C. IV. pag. 93. [O.]

Ἀλλὰ καλὸν ὁσημέραι etc.] Wolfius mauult Ἀλλ' εἰ καλὸν, male. Ἀλλὰ est particula obiectionis, vt in praecedentibus: Ἀλλὰ ἀμελήσεις τοῦ οἴκου. et: Ἀλλ' ἀμνηστὴν ἐταίραν. [O.] Statim leg. καὶ τί πλέον; [Schaefer.]

βουλευέσῃ τι κατ' ἐκείνου] κατ' ἐκείνους Lubin. κατ' ἐκείνην Steph. [Ed. Duisb.]

δραμάτων ἔχουσα σύνταξιν, ἐν οἷς παρηνόμησε Μῆδεια] Medea, vt recte observat Wielandus, non solum ab Euripide, qui 90 circiter annis post Pythagoram vixit, sed iam ab antiquissimis Tragicis, Thespide, Phrynicho, Aeschilo, qui aetate aequales erant Pythagorae, fuit in scenam producta. Itaque eius mentio nihil valet contra authenticam huius Epistolae. [O.]

οὕτω καὶ σὺ τοῦ πάθους χῶριζε τὴν προσποίησιν] Perperam haec verba interpretatus est Wolfius: ita tu quoque aegritudini tuae noli addere aliquod facinus, v. προσποίησιν accipiens sensu primario de additione. Sensus: Ablega simulationem tuae aegritudinis, h. e. cela, dissimula aegritudinem tuam animique dolorem. [O.]

Epistola 3.

Ἐν τούτοις] Ita Stephan. Heinsius, Gale, Wolf. τούτοις Lubin. [Ed. Duisb.]

οὐ τὸ ἐκείναις συμφέρον] Lubin. ἐκείνους, male. [Idem.]

ἐξυπηρετητέον] Nescio, quare hoc displiceat Wolfio corrigere volenti ἔστω ὑπερτερέον. Immo sanissimum est ἐξυπηρετητέον. subueniendum, medendum est τῇ ἀταξίᾳ, inobedientiae famularum. Eodem sensu legimus apud Euripidem in Fragm. III. Autolyici:

Οὐδ' αὖ πένεσθαι κἄξυπηρετεῖν τύχαις
Οἷοί τε.

i. e. neque rursus parce viuere et rebus aduersis mederi queant. Sed pro οὐ τὸ ἐκείναις συμφέρον legendum videtur καὶ τὸ etc. [O.]

ἀλλοτριούσθω καὶ τῆς κυρίας] Possis vertere *alius fiat dominae*, vel etiam *alius fiat domini, potestatis*, nam utramvis interpretationem contextus admittit. Sic Antoninus Comm. VIII. 56.: ὁμῶς τὰ ἡγεμονικὰ ἡμῶν ἑκαστον τὴν ἰδίαν κυρίαν ἔχει. [O.]

ἁρῖς ἐφ' ἡμαρτημένοις ζημίας ἀπαλλάττονσα] Ita Gale et Wolf. ἡμαρτημένης ζημίας Aldus, Steph. Heins. Lubin. [Ed. Duisb.]

διαφωνεῖ μᾶλλον ἀνσιμένα] Ita legendum esse cum Lennepio ad Phalar. Epist. LIII. pag. 176. docent sequentia: ἢ μὲν ἄγαν ἀνείσας διαφωνίαν ἐμποιοῦσα. Wolfius ἀφωνεῖ. Aldus, Stephanus, Heins. Lubin. Gale ἀ φωνεῖ, qui autem in alia omnia abit in versione sua: *quae remissa nimirum sonum obscurum reddunt*. [O.]

Epistola 4.

Hanc et sequentes tres Epistolas e Cod. MS. Vaticano primus edidit Luc. Holstenius in Notis ad Porphyrium de vita Pythagorae Segm. 19. pag. 22. ed. Kuster. repetiit Wolfius in Fragmentis Mulierum Graecarum prosaicis pag. 235. seq. Ceterum has epistolas spurias esse et longo tempore post Pythagoram et Theanon scriptas manifestissime demonstrat mentio Dialogi Parmenidis Platonici in Epistola 7. Quartam hanc effictam fuisse ad imitationem secundae ad Nicostratam attento lectori statim apparebit. [O.]

ἢ ᾧ συνοικεῖς, ἐπὶ ἐταίραν ἦκει] Legendum videtur ἢ ὅτι, ᾧ συνοικεῖς, ἐπὶ ἐταίραν ἦκει. [O.] Non opus, ut ὅτι addatur. Isthæc coniunctio in hac constructione interdum omittitur, ut pluribus docebo ad Xenoph. Memorabb. II. 1. 17. ubi iam Weiskius verum vidit. Optime locum explicavit Heindorf. ad Phaëdon. p. 32. [Bremi.]

ὅτι καὶ ἀκοή, ὅτε πλησθῇ ἡδονῆς ὄργανον, καὶ μουσικῆς μελωδίας πληροῦται etc.] Ineptissimam his verbis inesse tautologiam, nemo non videt. Quis enim sensus: cum impleta est mens organo (h. e. lyra vel cithara vel simili instrumento musico), musico concentu impletur? Equidem locum integrum ita legendum conicio: ὅτι καὶ ἀκοή ὅτε μὲν ἡδονῆς ὄργανον καὶ μουσικῆς μελωδίας πληροῦται, ὅτε δὲ, εἰς κόρος γένηται ταύτῃ, αὐλοῦ ἐρεῖ etc. ita ut auctor eleganter comparet uxorem organo siue lyrae, meretricem autem tibiae vel fistulae. [O.]

Epistola 5.

οὐδὲς ἐστὶν ὃ ἀκούων] Similia habet Libanius in Epistola ad Aristaenetum: Σὺ μὲν ἡμᾶς εἶπας κακῶς· ἡμεῖς δὲ σὲ καλῶς· ἀλλ' οὔτε σοὶ τις οὐτ' ἐμοὶ πείσεται. Non igitur acumen huius Epigrammatii:

Μὰ ψ' ἐμὲ λοιδορεῖς, μὰ ψ', Ζώτῃ, καὶ σὲ ἐπαινῶ·

Οὐ γὰρ ἐμοῖς, οὐ σοῖς, πίστις ἔνεστι λόγους,

Buchanano surripui, vt volunt quidam, sed a Theano et Libanio accepi. [M. Meibom. in Hist. Mul. Philos. segm. 84.]

Epistola 6.

Epistola 7.

ὅτι μῆπω σοὶ τὸ Πλάτωνος βιβλίον] Verbum ἀπέσταλκα videtur elapsum. Eiusmodi enim Ellipsis prorsus est insolens. [Bremi.]

ὥς φοβούμενος τοὺς καταχθονίους θεοὺς] Legendum omnino aut ὥς φοβουμένη, aut, si ad Ceotem referre malis, ὥς φοβουμένον. [O.]

Melissae Epistola.

Exstat Graece in Collectione Epistolarum Graec. Aldina, in fine Diogenis Laertii edit. Stephanianae saepius recusae, et in fine Maximi Tyrii editionis prioris ab Heinsio curatae, Graece et Latine in fine Protrepticarum Orationum Iamblichi ed. Arcerrii 1598. 4to, in Lubini Epistolis Apollonii, Anacharsidis etc. pag. 64. in Cuiacii Epistolis Graecanicis pag. 358. in Galei Opusculis Mythologicis ed. Amst. pag. 748. tandem in I. Ch. Wolfii Fragmentis Mulierum Graecarum Prosaicis pag. 130. seq. [O.]

καλὰν ἐλπίδα δεδοῖ] Scribendum διδοῖς. Melissa alloquitur Clearetam. Alias possis τὸ γὰρ εἰποῦδ. pro τῷ. Sed illud aptius. [Bremi.]

ποτῇ μὲν ἀσυχία] Arcerius et Lub. male habent ποτῇ μὲν ἀσυχία. [Wolf.] ποτῇ μὲν Infinitivus doricus pro προσεῖναι. [O.]

λευκοεῖμονα] Pythagoras scil. et eius discipuli veste vtebantur alba et purissima, teste Iamblichio in vita Pythagorae §. 149.: Ἐσθῆτι δὲ ἐχρήτο λευκῇ καὶ καθαρῇ, ὡσαύτως δὲ καὶ στρώμασι λευκοῖς καὶ καθαρῶς, εἶναι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα λινᾷ· κωδίοις

γὰρ οὐκ ἐχρῆτο, καὶ τοῖς ἀμφοταῖς δὲ τοῦτο τὸ ἔθος παρέδωκεν.
Conf. Menag. ad Laërt. VIII. §. 19. [O.]

ἀλλὰ μὴ πολυτελῆ καὶ περισσάν. etc.] Apposite comparat Wolfius I. [Petr. III. 3.: Ὡν ἕατο οὐκ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, ἀλλ' ὁ κρηπτός τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέως καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελής. [O.]

ποττὰν τῶν πλειόνων θήραν] Legendum videtur ποττὰν τῶν πληόνων θήραν. πληόνων Doricum pro πλειόνων. Etymol. Reg. Paris. MS. citat. a Koenio ad Gregor. Corinth. p. 279. ed. Schaeferi: Ἡπειρος — ἄπειρος λέγουσιν οἱ Αἰολεῖς, ὥς περ κίρω, κερῶ, σπείρω, σπερῶ. ἄπειρος πάλιν φασὶν οἱ Δωριεῖς, τρέποντες τὴν εἰ εἰς τὸ ἦ, καὶ τὸ ἦ εἰς ἁ, ὥς περ πλείων, πλήων. [O.]

καὶ οὐ τοῖς πλήοσιν] In textum recepi emendationem Koenii ad Gregor. Corinth. l. l. pro οὐ τοῖς πλησίον, quod reliqui habent, cum praecesserit ποττὰν τῶν πληόνων (seu πλειόνων) θήραν. [O.]

Ἐχοῖς δ' ἂν ἐπὶ ταῖς ὄψις ἐρύθημα μὲν σαμεῖον αἰδοῦς] Erubescencia est virtutis color, quod dicebat Diogenes Cynicus adulescentulo, quem erubescentem cernebat, ut est apud Laertium in Diogene Cynico. Sed et Synesius Orat. de regno, ubi de erubescencia: τό τοι χρῶμα τοῦτο τὴν ἐκ μετανοίας ἀρετὴν ὑπισχνεῖται: eiusmodi color nonnullam ex factorum poenitentia virtutem repromittit. Et Pythias, Aristotelis filia, interrogata, qui color esset pulcherrimus, dixit: qui per verecundiam ingenuis oboritur. Dictum hoc refert Stobaeus Sermone de Verecundia. S. Ambrosium vide sis Lib. I. de Virginitate Cap. 6. [Menag. in Hist. Mulierum Philos. segm. 109.]

Νομίζεν δεῖ] L. N. δεῖ δεῖ. [Schaefer.]

Myiae Epistola.

Exstat et haec Epistola apud scriptores, qui in nota prima ad praecedentem Melissae Epistolam allegantur. [O.]

Τιθόαν] Pro Graeca voce habet Maittairius: non ego. L. Τιθάν. Mox ἐνθα muta in ἐε, ut antea editum. [Schaefer.]

κρίναιτο κρᾶτιστα] Vulg. κρίνοιτο κρᾶτιστα, quod verum. [Schaefer.]

ποττῶ καλῶς τραφῆμεν] Imo ποττὸ κ. τ. [Schaefer.]

Τὸν τιτθάν τε καὶ μαζόν καὶ τροφὰν δόμεν] Mihi verba καὶ μαζόν, profecta a Glossatore, delenda videntur. Scho-

liastes ad Theocritum I. v. 45.: Τυτθὸν κυρίως, τὸ ἐπιτίτιθιον βρέφος· παρὰ τὸν τυτθόν, ὃ σημαίνει τὸν μαζόν. Toupius ad h. l. pag. 209. a.: „Scribe παρὰ τὸν τιτθόν. Hesychius: Μαζὸς, μαστὸς, τιτθός.“ [Schaefer. ad Gregor. Corinth. pag. 198.]

μη̄ καττὸ ἐπενθόν] Recte doctus interpres (Gale) exponit: cum in mentem venit. (Vid. Hemsterh. ad Lucian. Prometh. Tom. I. pag. 206. seq. ed. Bipont.) Plene Philostratus Vit. Apoll. Lib. V. pag. 219. τὸ ἐπὶ νοῦν ἔλθόν. Pro quidquid primum in buccam venit posuit τὸ ἐπέλθόν suauissimus scriptor Heliodorus Aeth. Lib. IV. pag. 177. et Liban. Or. XV. pag. 437. Proxime accedit τὸ ἐπιόν simili fere virtute praeditum apud Dionem Chrysostomum Or. XXII. pag. 276. In Hermogene pag. 352. verba οὐκ ἀγεννώς εἰρησθαι τὸ ἐπιόν τῷ ῥήτορι male vertuntur: nec ignauiter sequentia dicta fuisse ab illo oratore. [Koen. ad Gregor. Corinth. p. 198.] Add. Heindorf. ad Platon. Phaedr. p. 308. coll. 225. [Schaefer. ibid.]

ἄνεσις] Delendum videtur, vtpote natum e voce praegressa. Mox suspicor Αἱ δὲ κα ἀτέραν δῶ, δόμεν χρη̄ ἀπλουστάταν. Deinceps corrig. Οἶνω. [Schaefer.]

τῇ κρᾶσει δειέλων γαλακτῷ δεῑς] Corruptam v. δειέλων esse nemo non fatebitur. Wolfius corrigit τῇ κρᾶσει τι εὐκόλον, non male. [O.] δειέλων vocabulum non est. Scribendum δειμένον, dilutum. Budaeus in Comment. Ling. Gr. p. m. 458. laudat e Dioscoride σμύρναν οἶνω δειμένην, et similia habet. Dicitur etiam οἶνος διαχεόμενος καὶ ἀποψιχόμενος καὶ διηθούμενος, quod docte explicat Foesus Oecon. Hippocr. [Bremi.]

καὶ ὕδωρ μήτε ἀπόσκληρον μήτε εὐπαράγωγον] Aqua dura, vt palustris; mollis, vel statim in vapores transiens, vt aqua destillata. Pluuiialis itaque vel fluuiialis adhibenda est, dummodo fuerit limpida. Aqua palustris omnia, quae in ea coquuntur, (si fabas exceperis,) indurat, nec apta est ad lotionem, quia non spumat, nec sordes abluir. Cuti inhaeret et oleosa est, quae tamen pinguedo non oritur a sulphure quodam, sed a calce vel tartaro maligno, qui apparet, si aqua per ignem in vapores resoluitur. Quicumque hanc aquam bibit, noxae sibi est, et calculum generat. Ὑδωρ εὐπαράγωγον est aqua nimis levis citoque diffluens et in vapores abiens. Haec neque ad lotionem, neque ad potionem idonea est, quia cito exsiccatur et sale terrestri destituitur, quo abluendis sordibus vniatur; in stomacho autem in vapores ante resoluitur, quam ciborum concoctioni inseruierit. [Wolf.]

ἐκ τροφᾶς ἢ κατὸν ὑφαγεόμενον γινομένης] ἢ
 nihil est idque delendum, nisi forte auctor scripsit ἢ affirma-
 tium. [Bremi.]

καὶ ποτεοικνύας] Sic edidi pro καὶ ποτε οἰκίας e
 correctione Koenii ad Gregor. Corinth. pag. 195. ed. Schaefer.
 In eadem epistola supra habuimus ἐν τῷ ποτεοικόντι καιρῷ.
 [O.]

πομοιοῦμες] F. ποριοῦμες. [Schaefer.]

ADDENDA.

AD EPISTOLAS SOCRATICAS.

Epistola 4.

Ὁ δὲ μοι δοκεῖ διανενοῦσθαι, μᾶλλον δὲ ὀρμῆσθαι πρὸς τὰ πολιτικά] Omne dubium in voce διανενοῦσθαι tollit Codex Goettingensis legens: ὁ δὲ μοι δοκεῖ διανενοῦσθαι μᾶλλον ὀρμῆσθαι πρὸς τὰ πολιτικά, omisso δέ. Sequentia equidem sic restituo: μᾶλλον ὀρμήσεσθαι πρὸς τὰ πολιτικά, hoc sensu: Iste vero consilium mihi videtur cepisse operam se daturum negotiis civilibus. [O.]

Epistola 6.

ὅσοι δὲ πολυτελείας etc. etc.] Est anapodoton ob longiorem protasin, quae obliuionem tulit relatiui. Sententia, quam oportebat apodoseos forma efferri, inest in verbis: ὅθεν εἰκότως οἶμαι πολλῶν αὐτοῖς δεῖσθαι συμβαίνειν. Apodosis ab his verbis πολλὰ δὲ χαρίζονται καὶ ταῖς ἀπορρήτοις ἡδοναῖς initium capere nequit, quod id verum non est de iis, qui antea describuntur; ἀπορρήτοι enim ἡδοναὶ sunt nefandas voluptates. Nec offendere debet δὲ in enumerandis pluribus eiusdem generis partibus, quum a minori ad maius procedatur, saepe adhibitum. [Bremi.]

διανομαῖς καὶ ἐστιῶσει πανδήμοις etc.] Add. notae: Retracto iam sententiam meam de huius loci anachronismo auctoritate ductus Athenaei Dipnos. I. Cap. III. qui plura exempla profert eorum, qui post victorias aliasue res feliciter gestas populum Atheniensem publicis epulis exceperunt. Adscribam locum etiam a Suida citatum v. Ἀθηναῖος: Κόνων δὲ τῇ περὶ Κνίδος ναυμαχίᾳ νικήσας Λακεδαιμονίους, καὶ τειχίσας τὸν Πειραιᾶ, ἐκατόμβην τῷ ὄντι θύσας καὶ εὐ ψευδονόμοις πάντας

Ἀθηναίους εἰστιάσεν. Ἀλκιβιάδης δὲ Ὀλύμπια νικήσας ἄρματι
πρῶτος καὶ δεῦτερος καὶ τέταρτος --- θύσας Ὀλυμπίῳ Διὶ, τὴν
πανήγυριν ἅπασαν εἰστιάσας. Τὸ αὐτὸ ἐποίησε καὶ Λεόφρων Ὀλυμ-
πιάδων. ---- ὁ δὲ Χῖος Ἴων τραγῳδίαν νικήσας Ἀθήνησιν, ἐκά-
στω τῶν Ἀθηναίων ἔδωκε Χῖον κεράμειον. [O.]

Epistola 7.

ταὐτὸ πείσεται] Add. notae: Nolim explices *idem facere*.
Neque enim, quamquam ab interpretibus saepissime dicitur,
πάσχειν ponitur pro ποιεῖν; sed eiusmodi sunt, in quibus re-
centiores praecipue linguae verbo ποιεῖν utuntur, vbi Graeci
notionem τοῦ πάσχειν praeferendam esse duxerunt. Nempe πά-
σχειν dicitur de statu, seu affectu, seu conditione. Iam ista sae-
pe ad agendum incitant, ita vt, sensu praegnante, huic vel
statui vel affectui accedat notio agendi. Sed haec Graecis non
tanti erat, quanti ista vel status vel affectus. Ita hoc loco τὸ
δὲ ταὐτὸ πείσεται τῷ ἑμτέρῳ significat: *alii eodem modo affecti*
erunt, quo vosmet ipsi, quem quidem affectum sequitur etiam
agendi par ratio. Sic vbique. Non igitur dicendum, πάσχειν
positum esse pro ποιεῖν, sed Graecos statum seu affectum tan-
quam agendi causam ponere maluisse, quam ipsum agendi ver-
bum. Neque τί γὰρ πάθω *idem est ac τί ποιήσω*, sed est de-
plorantis statum suum, qui impedit, quominus facere possit
quae vult. Conf. Valkenaer. ad Euripid. Phoen. v. 908., qui
mallem alia loquendi formula vsus esset, quam: *quid enim*
agam? [Bremi.]

Epistola 9.

ἐνεχύριον] Add. notae: Facile intelligo, cur Schneide-
rus hoc vocabulum dubiae auctoritatis esse putet, quum in alio
scriptore nullo, nisi in his epistolis, quae nullam linguae au-
ctoritatem habere possunt, legatur. Neque sane id confunden-
dum cum ἐνέχυρον. Sed ἐνεχύριος est adiectivum ab illo sub-
stantiuo deriuatum. Illud certissimum est, antiquorum nemi-
nem ἐνεχύριον pro ἐνέχυρον dixisse. Adiectivum autem ἐνεχύ-
ριος analogiae non repugnat, nec dubito, quin is, qui hanc
epistolam confecit, homo sane lepidus et argutus, hoc ipsum
vocabulum machinatus sit. At, pace eius dixerim, dubiae ma-
nebit auctoritatis. Neque e verbo ἐνεχυριάζειν, et quae inde
deriuari dicuntur, quidquam certi petetur subsidii. Nam etiam
haec sunt aevi recentioris. Cupidius quam verius in ea re ver-

satus est Ez. Spanhemius, quem laudas, nec Aristophanis est istud verbum, sed Harpocratonis. Poterat adducere Aeschinem contra Ctesiphontem pag. 480. ed. Reisk. sed, si non verum est, quod commendabat Taylor, recepit Reiske, ἐνεσώμιαζεν, vulgatum certe falsum est. Ergo concedamus hoc vocabulum ἐνεχύριον, ut adiectivum non inelegans, scriptori nostro, sed dubiae Graecitatis esse simul profiteamur. [Bremi.]

Epistola 12.

σωφρονιστῆς τῶν ἀφρόνων ὑμῶν παιδιῶν] Scribendum παίδων. Recte locum interpretaris; at nihil transponerem. Nam παίδων appositio est, quasi dixisset: τῶν ἀφρόνων ὑμῶν, ὥστερ παιδων. Fortius autem vulgatum. Collocavit enim scriptor ἀφρόνων ab initio, παίδων in fine, quoniam in his duobus vocabulis maxima vis orationis inest. Vocabulum σωφρονιστῆς bene convenit τῷ παίδων, (est enim genus παιδοτροβῶν,) non item τῷ παιδιῶν. [Bremi.]

Epistola 14.

οὕτω γὰρ ἀπολογούμενος ἔάλω, εἰ μὴ etc. etc.] Si tuam mentem recte percipio, vis εἰ ponere ante ἔάλω et illud ante μὴ delere, ut εἰ ἔάλω sit protasis, μὴ αὐτὸς ᾔστο ἐδικήσεν apodosis, hoc sensu: Si eiusmodi defensione causa cecidisset, non se iniurias fecisse putabat, sed eos qui ipsum damnavissent. Qui sensus, dummodo verbis contineatur, bonus est, atque etiam meliore scriptore dignus. Sed haeremus in verbis. Nam μὴ locum habere non potest, multo minus μέντοι, pro quo dicendum erat ἀλλά. Ergo statuendum, si eam, quam dixi, sententiam exprimere voluerit scriptor, inepte eum locutum esse, ut saepe. Fateor tamen, ipsam etiam sententiam supra hominis captum esse; sed, quod sentio, eloqui paene non ausim. Turpem nempe solocismum videtur hic noster admisisse, ita ut ἔάλω significatione activa posuerit. Οὕτω γὰρ ἀπολογούμενος puto prius antecedentis enuntiationis membrum respicere, οὔτε κολακίαν οὔτε δέησιν ᾔστο προσάγειν, ut sit, quasi dixisset κολακίαν γὰρ καὶ δέησιν προσάγων, quod fit etiam ab optimis scriptoribus. Sententiam hanc exprimere voluit: Si blanditias adhibere Socrati placuisset; iis, si non putasset sibi ipsi iniuriam facere, iudices, qui illum damnabant, in suas partes traluxisset. Sed lapsus est aliquantum in verbo ἔάλω. [Bremi.]

Epistola 16.

λέγων, ὅτι νῦν μέλλοι δικάσειν; εἰ μὴ καὶ πρό-
τερον παρὰ τοῖς νόμοις σωθῆσιν] Non dubito, quin locus
restituatur delendo inepto et corrupto glossemate δικάσειν, et
legendo οὐ pro νῦν. λέγων, ὅτι οὐ μέλλοι, εἰ μὴ etc. Ad μέλλοι
ex antecedentibus supplendum διαδραῖναι, qui mos est opti-
morum scriptorum, ut annecti debeat praegressi verbi In-
finitivus, illustratus ab Hemsterhusio ad Lucian. Tom. I.
pag. 449. quem laudat etiam Heindorfius ad Theaetet.
§. 16. De παρὰ, propter, non immerito laudaueris Sup-
plementum Nicolai pag. 33.: quod an apud Atticos hanc si-
gnificationem habere possit, aliquando fortasse videbo ad Xe-
noph. Mem. II. 1. 2. Quod tu coniecisti, et ob constructio-
nem minus Graecam dubitationem mouet, et ob particulam γὰρ
post οὐτω, quae locum habere non posset, quae vero deleta, ne
tibi quidem placebit enuntiatio. [Bremi.]

δοκῶν μέντοι πάντα τὰ ἐκείνῳ πρᾶσσόμενα καὶ
κακὰ καὶ ἄφρονα δίκαια εἶναι; ὥστε ταῦτα πάλιν
μὴ ἐπιμέμψεσθαι ἀμέτρως γεγονέναι] Assentior tibi
δοκῶν corrigenti, ut sit participium absolutum verbi imperso-
nalis, quamquam aoristus δόξαν apud bonos scriptores ita vsi-
tator sit. Sed grauius loco mendum inhaeret. Qualis quaeso
sensus, omnia quae ab illo (Socrate) fiant, mala et stulta iusta
esse? An tu putas, quemquam, qui se Socraticum profiteri
velit, ita omnem Socraticae cogitationis rationem abiecis-
se, ut non erubesceret affirmare, quidquid Socrates, inique tractatus,
mali et stulti commiserit, iustum esse? Equidem istum homi-
nem, si non malum, stultissimum tamen appellare mihi recte
videor. Quid enim Socrates extremo vitae tempore fortius dis-
seruit, quam nemini, etiamsi ab aliis pessime tractatus sit, li-
cere pessima malis referre. Scribendum igitur certissime: δοκῶν
μέντοι πάντα τὰ ἐκείνῳ πρᾶσσόμενα καὶ κακὰ καὶ ἄφρονα καὶ ἄδικα
εἶναι etc. Τὰ ἐκείνῳ πρᾶσσόμενα sunt quae contra illum patrata
sunt, quam significationem tetigit etiam Matthiae Gramm. Gr.
pag. 531. Sensus autem hic est: Videtur Socrates quacunque
ratione seruandus fuisse, quoniam cuncta contra illum patrata et
mala et stulta et iniusta sunt, ita ut querendum non sit, si quid
in eo seruando contra regulam factum est. Ita loqui oportebat
hominem Socratis discipulum se profitentem, qui indignatus
ea, quam passus erat Socrates, iniustitia, aliquantulum in eo
seruando, amore et reuerentia ductus, sibi indulgere poterat,
nunquam tamen a magistri sui praeceptis aberrare ita, ut om-

nia, quae facturus fuisset, mala et stulta iusta esse affirmaverit.
[Bremi.]

Epistola 22.

³*Ἡν λόγος*] Adde notae: Iam supra ad Epist. 7. significavi, mihi *ἦν* non videri per Atticismum positum pro *ἐστὶ*. Nunc paullo accuratius dicam, quae sentio. Ante omnia id igitur peruersissimum esse iudico, simpliciter affirmare, *ἦν* per Atticismum poni pro *ἐστὶ*. Quis enim, non dicam Atticorum, sed omnino hominum dixerit *ἐνθάδε ἦν*, quando dicere velit, hoc ipso tempore caelum esse serenum? Monet etiam Heindorfius ad Platonis Gorg. §. 169. pag. 268. „*ἦν*, quamvis interdum ponatur pro *ἐστὶ*, id tamen promiscue fieri non solere, sed certo quodam et definito usu.“ Addendum erat, id fieri tum non posse, quum de re certa, hoc ipso tempore sic comparata, nulla praeteriti temporis ratione habita, sermo sit. Minus probatur vir idem elegantissimus ad Theaetet. §. 53. pag. 528. seq. quum simpliciter *ἦν* pro *ἐστὶ* in quibusdam ab eo laudatis locis positum esse contendat. In ipso Theaeteti loco orationis obliquae caussa scribitur: ἀρχὴ δὲ — — ἥδε αὐτῶν, ὡς — — ἦν, quo respicitur ad id, quod olim iam dictum erat. In loco Cratyli *ἦν* locum habet ob antecedentia: Ἄρ' οὐκ οὐ καὶ τὸ λέγειν μὴ τίς ἐστὶ τῶν πράξεων; Loco autem de Legg. respiciuntur ea quae sunt p. 627. E. sq. Hos igitur locos mittamus, ea considerantes, quae idem vir doctissimus accurate et subtiliter, ut solet, disserit ad Phaedon. §. 35. p. 54. s. Et hic quidem collectione locorum, in quibus ἀρὰ addendum erat τῷ *ἦν*, satis ostendit, cum iudicio Graecos hoc imperfectum posuisse, et acute observat, *ἦν* ἀρὰ pro *ἐστὶν* ibi fere usurpari, ubi contra, quam exspectauerit aliquis, rem habere se reperiat. Neque diffitebitur, opinor, vir humanissimus, in multis quae attulit locis non solum praesens tempus respici, sed praeteritum etiam, siue re ipsa, siue ex hypothesi, in aliis autem *ἦν* referri ad quaedam antecedentia, etsi non eiusdem generis. Hinc addendum videtur canonem, quem proposuit V. Cl., Graecos *ἦν*, comite praesertim particula ἀρὰ, ubi recentiores linguae praesens tempus ponere solent, praesertim tum posuisse, quum de re iam ante et nunc etiam durante loquerentur, ita ut omne tempus, quo ista res duraret, ab initio complexi sint. In aliis autem locis modestia quaedam loquendi huic imperfecto, siue addito ἀρὰ, siue omisso, inest, ut fere respondeat Latinorum fuerit. Sic Plato Gorg. pag. 477. C.: οὐ γὰρ τοῦτ' ἦν εὐδαιμονία, ὡς

ἔοικε, κακοῦ ἀπαλλαγῇ. non enim ista, ut videtur, fuerit felicitas, liberatio a malo. Dionysius Halicarn. de Composit. verb. p. 126. ed. Schaeferi: Μουσικὴ γάρ τις ἦν καὶ ἡ τῶν πολιτικῶν λόγων ἐπιστήμη, vbi non simpliciter pro ἐστὶ positum est, sed vertentum: Musica enim quaedam fuerit ciuiliū orationum scientia. Et sic loca plurima optime explicabuntur. Cognatus est ille vsus, quo ἂν etiam in aliis enuntiationum rationibus apud ἡν omittitur, cuius exempla certa protulit Schaeferus V. Cl. Melet. Crit. p. 55. Nonnulla etiam sunt corrupta, quorum vnum e Platone de Rep. IX. p. 580. D. sanabo. Τριῶν ὄντων τριτταὶ καὶ ἡδοναὶ μοι φαίνονται, ἐνὸς ἐκάστων μία ἰδία· ἐπιθυμίαι τε ὅσαύτως καὶ ἀρχαί. Πῶς λέγεις; ἔφη. Τὸ μὲν φαιμέν, ἡν, ᾧ μανθάνει ἄνθρωπος· τὸ δὲ, ᾧ θυμοῦται· τὸ δὲ τρίτον διὰ πολυεσθίαν ἐνὶ οὐκ ἔχομεν ὀνόματι προσεπιπεῖν ἰδίῳ αὐτοῦ. quo loco ἡν certissime delendum et scribendum: Τὸ μὲν φαιμέν, ᾧ μανθάνει ἄνθρωπος. Quod nostrum locum attinet, ἡν λόγος recte ponitur, non simpliciter pro ἐστὶ, sed quoniam ante et tum, interdum etiam hodie, dicebatur: ὅτι πένητος πλουσιώτερον οὐδὲν εἶη. Iamdudum dicitur. [Bremi.]

Epistola 24.

ἀμαθαίνουσι δὲ] Add. notae: Hic quidem δὲ neutiquam positum est pro γάρ. Scriptor enim aperte hoc membrum opponit priori: Οἶμαι μὲν οὖν, ὡς δικαίως διάκειμαι. Ceterum ingenue fateor, canonem istum saepissime prolatum, δὲ pro γάρ poni, verum non videri. Longe aliud est, quod in hac re aut similibus dici oporteat, alium scilicet, prout rem consideraverit, δὲ ponere potuisse, alium γάρ. Sed particulam aduersatiuam nemo posuit vnquam, vbi rei natura nonnisi caussalem patitur, et vbicunque id fieri affirmatur, poterit inuestigari ille ratiocinandi modus, quem secutus scriptor dedit particulam aduersatiuam. Id, collatis et discussis locis, in quibus δὲ pro γάρ positum esse dicitur, facile patebit rem accuratius perscrutanti. Si occurrunt loca infesta, quae pauca erunt, ea corrigenda sunt, quum nihil frequentius sit confusione particularum δὲ et γάρ. [Bremi.]

Epistola 50.

Καίτοι χρὴ πρῶτον μὲν τὴν ὑπάρχουσαν οἰκειότητα πρὸς τὴν ἡμετέραν πόλιν αὐτὸν μὴ λαθεῖν]

Quid hoc est: *Oportet eum vestram cum nostra urbe coniunctionis necessitudinem non latere, sed indicare etc.*? Oppositio aperte flagitat vocabulum, quo significatur, Isocratem ista scribere noluisse. Si in bono scriptore versaremur, restituerem *ἀλέπτειν*, quod et alibi cum *λαθεῖν* confunditur. Id autem eleganter de eo dicitur, qui celat aliquid, et furtim quasi ea, quae dicenda erant, abripit. — An fortasse auctor Epistolae verbum neutrum *λανθάνειν* significatione actiua adhibuit? — Pro *ἡ* scribendum in bono scriptore foret *ἡ*. Nam in enuntiationibus rem factam spectantibus *ἡ* non ponitur. Sed noster praesens plus semel habet, etiam verbi *προσῆκει*. [Bremi.]

εὐαγγελία] Hoc nihil est. *Εὐαγγέλια*, *as*, *ῆ*, nusquam legitur, nec datius locum habere potest. Scribendum *εὐαγγέλιον* in accusatiuo Pluralis ab *εὐαγγέλιον*, quo significantur dona bonis nuntiis dari solita. Sensus autem hic est: *Oro, ut Antipatro, tanquam iustam mercedem, dona boni nuntii tribuas.* *Δικαίαν χάριν* est appositio. [Bremi.]

Ad Fragmenta Epistolarum Xenophontis.

1.

§. 3) ἀπόχρη δὲ τὸ κρεῖττον τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἀβεῖν] Add. Notae: Simplicissimum est scribere αὐτῶν pro αὐτοῦ, et locum ita interpretari: *Sufficit autem eorum ceteris omnibus multo praestantiores potentiam venerari.* Quales sint Dii, mortalium quisquam non facile inuenerit, nec quaerere fas est, eorum veneratio sufficit. Ita sententiarum nexus et ad sensum et verba optime habet. Contorta vero est Weiskii et Zeunii ratio. De confusione frequentissima terminationum *ον* et *ων* conf. Bast. ad Gregor. pag. 774. et 778. qui dexterrime causas explicat. [*Bremi.*]

5.

ἀνισάριθμον ἐτῶν φέρον τὸ μὴ ὅμοιον τῆς γενέσεως τῇ ἰσχυρί ἢ ἀρρώστια] Adde notae: Weiskii rationem ea de causa probare non possum, quod qui dicitur nominatiuus absolutus participii praecedere solet enuntiationem, non sequi. Subtiliter distinguens haec tractauit Valckenaer. ad Euripid. Phoen. v. 292. ipse nuper explicui ad Cornelii Nep. Epaminond. IX. 1. Leunclauui vero coniectura non placet, quod participium parum apte ad sensum nominis ὄρος iungitur. Nec enim terminus vitae annorum inaequalitatem diuersitati naturae afferre recte dici potest; sed diuersitas naturae diuersum vitae terminum, vel, quod idem est, annorum inaequalitatem affert. Ergo ita puto legendum: ἀνισάριθμον ἐτῶν φέρον τὸ μὴ ὅμοιον τῆς γενέσεως τῇ ἰσχυρί, ἢ ἀρρώστια, i. e. quum annorum inaequalitatem afferat diuersitas naturae robustate vel imbecillitate. Quem dicit Weiskius nominatiuum absolutum, is est accusatiuus absolutus. Nempe praegressa primaria enuntiatione interdum accusatiuus participii sequitur loco genitiui, nescio an ad imitationem constructionis ὡς, ὥςπερ. Xenophon Memor. II. C. 2. §. 5.: ἡ μήτηρ . . . ἐπιτελείται οὔτε πεπονθυῖα οὐδὲν ἀγαθόν, οὔτε γυνώσκον τὸ βέλτερον, ὑφ' ὅτου εἰ πάσχει, quem locum neque Schneiderus recte cepit, neque Fische-

rus ad Weller. III. a. p. 392. Interdum eiusmodi accusatiuus etiam praecedit. Vtriusque generis exempla coniunxit Hemsterhusius ad Lucian. Tom. I. p. 183. ed. Amst. [*Bremi.*]

In Theanus Epistolam 2.

καταρῶμενος οὖν ὑπὸ σοῦ μᾶλλον αἰσχνεῖται] Non ausim Wolfii coniecturam recipere. Nam nec verbum satis aptum, nec particulae καὶ — οὖν. Nescio an: καταπραῦνό-μενος οὖν ὑπὸ σοῦ μᾶλλον αἰσχνεῖται. Futurum vix dubitationem habet. Verbum autem eleganter dicitur de iis, qui nostra facilitate, peccatorum venia etc. nobis reconciliantur et prauos animi motus tranquillunt. [*Bremi.*]

LEONIS ALLATII,
IOANNIS PEARSONI,
GOTTFRIDI OLEARII,
RICHARDI BENTLEII,
CHRISTOPHORI MEINERSII
DISSERTATIONES ET IUDICIA
DE
EPISTOLIS SOCRATICIS.

LEONIS ALLATII

DE

SCRIPTIS SOCRATIS DIALOGVS.

Ad amplissimum iuuenem

Bernhardinum Cardinalis Biscii fratris filium.

O genialem illam platanum, sub qua otium diu oblectantes heri consedimus! o garrulos et limpidissimos riuulos, quibus vim caloris restinximus; quos et seuera et iocosa congressione mutos attentioresque reddidimus! Quid illo nobis vnquam die candidius, quid vmbra, quid murmure optabilius? Communitas vna vitae ac victus, animorum consuetudinis coniunctio suauissima. Doleo te non affuisse; id enim solum integram genii hilaritatem nobis eripuit. Vt scias, narro tibi. Interfuere primo, quos bene nosti, Viri philosophicis artibus, ciuili moralique prudentia, et, vt verbo expediam, vniuersa litteratura lectissimi, Petrus Vallius, Fabius Leonida, Iosephus Meronus, Andreas Victorellus; agmen tum claudebat Paulus Zacchias noster. De multis inter eos disceptatum est. Non hic edisseram, quanto cum ingenii acumine quaestiones propositae fuerint, nec minore facundia dissolutae. Neque ad dicta comprobanda auxilio indigebamus librorum, cum absolutissimae nobis bibliothecae suppeterent: adeo prompte ac fideliter ex memoria non paginas

solum, sed integras etiam tractationes ipsis auctorum verbis recitabant. Et sane illi inter se concorditer in omnibus consensere: in Epistolis tantum Socraticis, nescio an animorum contentione, an opinionum dissensione discreparunt. Zacchias enim, ut est mitissimo ingenio, ad me conuersus: Isti, inquit, Socraticam philosophiam non valde copiose tantum, sed regio etiam apparatu acceperunt; at nesciunt, mi Leo, eam munificentiore hospitio ex eiusdem Socratis Epistolis, quas iam latine redditas et notis illustratas ad Parisienses typographos transmittere paras, accipi posse. Mirum enim, quantum in illis diuinæ illius doctrinae lumen resplendeat. Tum Vallius: Semper aliquid noui, ut est in prouerbio, fert Africa, sed monstrum. Nollem a Leone, a quo noua pleraque promittuntur, aliquod etiam monstrum nobis obtrudi, et praecipue his Epistolis. Excepit Leonida: In nullo alio scriptiois genere tam petulanter ingenium lusit humanum, quam in epistolis confingendis appingendisue etiam illis, quibus nec per somnium quidem aliquid vnquam scribere venit in mentem. Clarum id est, subdit Meronius; quis enim nescit, Socratem ipsum, Pythagoram, aliosque perplures philosophos nihil scripto consignasse, et quidquid sub eorum nomine legitur, a bellulis hisce eloquentiae magistellis fuisse conflata. Et de Socrate quidem, infert Victorellus, si me memoria non fallit, legi nescio quid apud Plutarchum Libro I. de fortuna seu virtute Alexandri Magni. Non fallit, inquam, memoria. En verba [Cap. V. ed. Hutten. Tom. IX. p. 35.]: *Καί τοι γε οὐδὲ Πυθαγόρας ἔγραψεν οὐδέν, οὐδὲ Σωκράτης, οὐδὲ Ἀρχεσίλαος, οὐδὲ Καρνεάδης, οἱ δοκιμώτατοι τῶν φιλοσόφων.* Nuper etiam vulgatae sunt Epistolae Themistoclis, dicit Vallius, quarum concinnitas acutioribus omnibus fucum fecit. Eas tamen Themistoclis non esse, vno vel altero loco, in quo se prodit auctor, dum declamatorio modo rem effert,

et sophistico penicillo depingit, manifesto euincitur. Nec dubito in Socraticis istis, licet alias elegantissimis, similia inesse quam plurima, quibus fraudem nudare possemus. Quid hic ais, Leo? Monstrumne parturis, vt nouum afferas? Ad haec non potui me continere quin riderem. Quid enim facerem tam valide ab expertissimis viris veluti e tessera impetitus? Nec Hercules contra duos: ego solus tot tantisque vnica tantum responsione satisfacerem? Oppugnatus sum, non expugnatus, ad eos sermonem dirigens, dixi. Non eae sunt rationes, vt me a sententia dimoueant, quin validius confirmor, et post haec argumenta magis audacter asseuero, nihil videri impedimento, quominus hae Epistolae vere Socratis sint. Quid de Themistocleis sentiendum sit, dicent alii. Non tamen illud negari potest, ab editione illarum fuisse nonnullos, quibus illae confictae iudicatae sunt; nullum tamen ad hunc diem aliquid scripto signasse, quod ego sciam, quo earum veritatem eneruaret ac frangeret. De Socraticis hisce quid dicent, non audeo affirmare: neque enim diuina mente sum, vt res prospiciam futuras, praedicemque non factas. Erunt tamen, quibus caetera omnia prae suis male olent, qui de istis etiam dubitare nullo fundamento, at verbis tamen, non desinent. Sed quidquid illud sit, duo nobis haec principio sunt recognoscenda. Primum, an Socrates aliquid de suo scripto consignarit: alterum, an, licet scripserit alia, scripserit etiam has Epistolas. Tum Zacchias: Infinitas concertationumque plenas disputationes ingrederis. Ne diutius in inanibus disceptationibus immoremur, vnā nobis, et quam primo loco dubitationem proposuisti, dissolue. Altera enim, et quae ab ea dependet, ab illius expositione terminationeque lumen habebit. Quis enim, dummodo scripserit aliquid Socrates, et has Epistolas composuisse, nisi aliquid aliud obstiterit, negabit? Euidenter enim

sequitur: scripsit alia, ergo potuit et has scribere; si potuit, et hae sub illius nomine in antiquis Codicibus leguntur, aliae earum refellendarum rationes, aliunde quam a¹ scriptione vel non scriptione Socratis petendae sunt. Primum itaque illud tibi probandum erit, Socratem aliqua scripsisse: id ubi bona hora feceris, alterum tibi concedemus, Epistolas has Socratis esse. At non ita fiet, Vallius dixit; sunt enim in illis, ut ex earum lectione conicere licet, quaedam recentioris aevi lumina; compositio etiam in aliquibus, artis oratoriae coloribus polita et Sophistarum ornamentis redundans, quantum philosophum dedeceat, et philosophum Socratem, frustra esset, si verbis id conaremur comprobare. Protagorae, Prodici, Gorgiae in illis dicendi formam, et inanem saepius verborum affectationem, non Socraticam dignitatem, quisquis earum auctor fuit, expressit. Quanto melius, addit Meronius, recentiores Sophistae, ac aliorum geniorum imitatores antiquioribus illis hoc argumentum peregerunt, qui non nudum nomen illius, quem sibi imitandum proposuissent, praefigere, sed suum solebant, ut tamen ingenium ostentarent, subdebant, quid dicere potuerint Hercules furens, Medea, Socrates, alii; quod illis verbis expressere: *Τίνας ἂν εἴποι λόγους*, ut rem fictam esse, quam ipsi scribunt, legentes intelligerent. Tum Victorrellus: Inter has easdem Epistolas complures sunt, quae aliis etiam philosophis, veluti Phaedro, Platoni, Xenophonti, Aristippo, Aeschini, Antistheni aliisque appinguntur: vel omnes falsae iudicandae sunt, si Socraticae non agnoscuntur ut genuinae; vel, si istae verae sunt, quid obstat, quin etiam Socratis illae verae sint? Omnes enim eadem censura discernendae videntur. Tum ego: Socratem nihil scripsisse, non tantum Plutarchus tradidit, sed alii etiam, quorum princeps Cicero fuit, qui de Oratore Lib. III. [Cap. XVI.]: illius *ingenium variosque sermones immortalitati scriptis*

suis Plato tradidit, cum ipse literam Socrates nullam reliquisset. Nec Cicerone dignitate inferior Dio Chrysostomus Orat. de Socrate: ἀλλὰ δὴ τῶν μὲν θαυματομένων ἐκείνων σοφιστῶν ἐκλελοίπασιν οἱ λόγοι, καὶ οὐδὲν ἢ τὰ ὀνόματα μόνον ἐστίν· οἱ δὲ τοῦ Σωκράτους οὐκ οἶδ' ὅπως διαμένουσι, καὶ διαμενοῦσι τὸν ἅπαντα χρόνον, τούτου μὲν αὐτοῦ μηδὲν γραψαντος ἢ καταλιπόντος οὔτε σύγγραμμα οὔτε διαθήκας· ἔτελευτα γὰρ ἀνὴρ ἀδιάθετος τὴν τε σοφίαν καὶ τὰ χρήματα. Ἀλλ' οὐσίαν μὲν οὐκ εἶχεν, ὥστε δημευθῆναι, καθάπερ εἶωθε γίγνεσθαι τῶν καταδικασθέντων· οἱ λόγοι δὲ τῷ ὄντι ἐδημεύθησαν, μὰ Δι' οὐχ ὑπ' ἐχθρῶν, ἀλλὰ ὑπὸ τῶν φίλων. Οὐδὲν μὲντοι ἦττον καὶ νῦν φανερῶν τε ὄντων καὶ τιμωμένων, ὅλγοι ξυνίσσι καὶ μετέχουσιν. Aristides item Oratione I. Platonica pro Rhetorica: δοκεῖ δέ μοι ὁ Σωκράτης αὐτὸς, εἰ καὶ μηδεὶς λόγος αὐτοῦ γραφῇ σώζεται, οὐχ ἦττον οὔτε Πλάτωνος τοῦ σεμνοῦ, οὔτ' Αἰσχίνου τοῦ κομμοῦ μαρτυρεῖν. et Oratione secunda: καὶ Σωκράτης μὲν καὶ Πυθαγόρας οὐδ' αὐτοὺς τοὺς λόγους ἐν οἷς ἕξων συνέγραψαν, ἀλλ' ἐφ' αὐτῶν ἐφιλοσόφουν. et Auctor contra Haereses, quem sub Origenis nomine in Manuscriptis Codicibus legi, idem de Socrate refert [Philosophumen. Cap. XVIII. pag. 106. seq. ed. Wolfii. O.]: ὅς τὸ γινῶδι σαυτὸν προτιμήσας, καὶ μεγάλην σχολὴν συστήσας ἔσχε πάντων τῶν μαθητῶν ἱκανώτερον τὸν Πλάτωνα, αὐτὸς δὲ μηδὲ συγγράμματα καταλιπών. Actum est de hisce Epistolīs, inquit Meronius: si nulum scriptum, neque litteram vllam reliquit, quomodo Epistolas conscripsisse dicendus est? Gladio tuo iam cecidisti; sed bene est. Tui tu causa mali, qui semper auctorum scripta inuestigans, singularia quaeque adnotas. At notationibus hisce tuis, ex auspicio atque ductu tuo, primo congressu vicimus. At non vicistis, inquam ego, si sapio; nam haec testimonia nihil aduersus Epistolas faciunt. Quī id fieri potest? infert Victo-

rellus. Probe, respondeo; et vt a Plutarcho initium sumam: refert Plutarchus, neque Pythagoram, neque Socratem, neque Carneadem, neque Arcesilaum aliquid scripsisse: ergo Socrates aliquid scripsit. Tum Vallius: Haud decorum facinus facis, vt nos irrideas, suauissime Leo. Caue ludas nos tuo ludo. Non huc oues tibi adactae sumus. Mirum equidem enthymema: Socrates non scripsit; ergo scripsit. Per Plutarchum, inquam, hoc infero. Lepidissime sane infers, ait Vallius. Et ego: Pythagoras, Carneades, Arcesilaus per Plutarchum scripseruntne aliquid? Nihil, respondet Vallius. Et tamen multa scripsisse compertum est, inquam. Quis id ait? subdit Zacchias. Auctores, dixi, optimae notae, et ne diutius morer, licet Lucianus de lapsu in salutatione scribat: ὁ Θεσπέσιος Πυθαγόρας μηδὲν αὐτὸς ἡμῖν καταλιπεῖν τῶν αὐτοῦ ἡγῶσεν, et Iosephus Hebraeus Originum Iudaic. Lib. I.: Πυθαγόρου μὲν οὐδὲν ὁμολογεῖται σύγγραμμα, Laertius tamen multa illius enumerat in eius vita: inter ea quae in dubio erant et aliis auctoribus attribuebantur, in medio iudicium reliquit, aitque eos, qui a Pythagora nihil conscriptum esse tradunt, διαπαλῆειν. Sed Laertio Plutarchus similis non est, inquit Meronus, qui nec comparandus ad illum est. Esto, inquam, at Heraclitus Physicus, Heraclides Serapionis filius, et Ion Chius, ex quibus quae de scriptis Pythagorae Laertius hausit, nonne Plutarcho ipso in hac re probabiliores iudicari debent? Multa scripsit antiquitas, quae quia non visa Plutarcho, nec scripta etiam existimata. Plinius Hist. Nat. Lib. XIV. Cap. 17. adducit quaedam ex libro Pythagorae, et Proclus laudauit orationem illius ad Abarrim Lib. III. in Timaeum Platonis, vt et alii adnotarunt. Et Victorellus: Carmen etiam illud *Aureum* dictum sub Pythagorae nomine saepius editum est, et a plerisque redditum noui. Tum ego: Dubitarunt alii de auctore illius carminis, sententias tamen et decreta Py-

thagorae in eo, sed ab aliis versibus conscripta agnoverunt. Verba sunt Hieronymi, si recte memini, adversus Rufinum [Lib. III. Cap. 59. O.]: *Cuius enim sunt illa χρυσᾶ παραγγέλματα? nonne Pythagorae? in quibus omnia eius breuiter dogmata continentur, et quae latissimo opere philosophus commentatus est Iamblichus, imitatus ex parte Moderatum, virum eloquentissimum, et Archippum, et Lysidem, Pythagorae auditores. Quorum Archippus ac Lysides in Graecia, id est Thebis scholas habuere; qui memoriter tenentes praecepta doctoris, ingenio pro libris utebantur.* Chrysippus apud A. Gellium Lib. IX. Cap. 2. et Plutarchus de Consolatione ad Apollonium Pythagoreis adscribunt. Galenus de cognitione et curatione morborum animi haeret: *ταύτας δὴ τὰς φερομένας ὡς Πυθαγόρου παραινέσεις.* Laertius in vita Pythagorae Lysidi Tarentino tribuit: *τὸ δὲ φερόμενον ὡς Πυθαγόρου Λυσιδὸς ἐστὶ τοῦ Ταραντίνου Πυθαγορικοῦ.* Alii Philolaum eius auctorem suspicati sunt. Pythagoram tamen illius scriptorem recognoscit Proclus dicto loco, qui Pythagoram vocauit *τῶν χρυσῶν ἐπῶν πατέρα*, et Clemens Alexandrinus Paedagogi Lib. I. Cap. 10.: *καὶ μοι δοκεῖ συνέις τοῦτο ὁ Σάμιος παραγγέλλει Πυθαγόρας· Δειλὰ μὲν ἐκπρήξας* etc. De Carneade et Arcesilao idem dicendum est. Nam Arcesilai Epigrammata et Epistolam ad Thaumasiū quendam, Carneadis etiam ad Ariarathem regem epistolas Laertius recenset. Argumentare igitur, mi Valli: Pythagoras, Carneades, Arcesilaus nihil scripserunt, et tamen scripsisse probatum est; ergo et Socrates, qui inter eos annumeratur, scripsit aliquid, etsi dicatur nihil scripsisse. Neque enim dictum Plutarchi, falsum in caeteris, in Socrate tantum verum dicere possumus. Vnde enim id habebimus? Vel omnes ergo aliquid scripserunt, vel nullus. Adhuc sermonis tui rationem nobis non persoluis, ait Victorellus.

At persolutam, inquam, confido, et vere persolvisse, eiusdem Plutarchi testimonio comprobabo. Ipse enim libello, quomodo adolescens poetas audire debeat, narrat: Socratem in somniis quondam ad scribendum carmen compulsus, Aesopi fabellas ad scribendum sibi argumentum delegisse: *ὅθεν ὁ Σωκράτης ἐκ τινῶν ἐνυπνίων ποιητικῆς ἀψάμενος, αὐτὸς μὲν, ἅτε δὴ γεγονῶς ἀληθείας ἀγωνιστῆς τὸν ἅπαντα βίον, οὐ πιδανὸς ἦν, οὐδὲ εὐφυῆς ψευδῶν δημιουργός· τοὺς δὲ Αἰσώπου τοῖς ἔπεσι μύθους ἐνόμιζεν, ὥς ποιήσιν οὐκ οὔσαν, ἢ ψεῦδος μὴ πρόσσεστι.* Qui ergo dubitem, hominem carmini addictum, prosa etiam alio tempore nonnulla conscripsisse? At non scripserit: certe, Plutarcho teste, aliquid scripsit. Quanam ergo ratione Plutarchus tot viros clarissimos, et editis scriptis de posteritate bene meritos, dixerit nihil scripsisse, vos, qui tantum Plutarcho prae aliis tribuitis, iudicate. Ego existimo, id eum ita asseruisse, quod nullum eorum scriptum viderit, vel quod memoria lapsus, alia atque alia pro opportunitate temporis in medium attulerit, quod auctori illi solemne est. Satis iam factum Plutarcho, inquit Zacchias: nescio, quomodo Cicero ni occures, qui tradit, Socratem nec litteram ullam reliquisse. An is potuit scriptum, qui nec litteram quidem? Qui nec litteram quidem reliquit, inquam, potuit scriptum et epistolas reliquisse. Mirum sane, respondit Meronius, temet semper, ut ardua complanes, in difficiliora et praeuptiora conicere. Qui nec syllabam, nec litteram, epistolas et commentaria reliquit. At ita est, inquam. Illi enim inter philosophos nihil scripto tradere dicuntur, qui suae artis arcana voce tantum discipulis, ut inde posteris innotescant, committunt; non qui alia extra scientiae fines, siue per epistolas, siue per alia monumenta in scriptis conferunt: adeo ut voce per aures in animum disciplinas infundere, non in papyro videantur inscribere.

Nihil igitur Socrates scripsit, nec syllabam quidem, si dogmata spectes, et philosophiae suae axiomata. De aliis rebus pleraque, quae parum illi curae erant, siue clam inter domesticos, siue palam inter amicos agitentur, quodnam censi poterit impedimentum, ne litteris mandaret? Tum Vallius: Exemplo opus est, si vspiam simile quid inuenitur. Confido tamen, si est, a te minime praeteritum fuisse. Non deerit, inquam. Laertius in vita Carneadis ait, scriptum eum nihil reliquisse, sed omnia, quae illius esse feruntur, conscripta fuisse a discipulis; et tamen epistolas, quae sub eius nomine circumferebantur, vti genuinas agnoscit. Quid hic ais, Valli? Qui scripsit epistolas, quomodo nihil scripsit? Verba Laertii, nam recte recorder, ea sunt [Lib. IV. §. 65.]: *φέρονται δὲ αὐτοῦ ἐπιστολαὶ πρὸς Ἀριαρά-θην τὸν Καππαδοκίης βασιλέα. τὰ δὲ λοιπὰ αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ συνέγραψαν· αὐτὸς δὲ κατέλιπε μηδέν.* Ergo illud non ad scripta in vniuersum, sed ad ea tantum, quae de ipsius haeresi, vt ita dicam, et illius arcanis pertractabant, referendum videtur: sin minus, Laertium in paucissimis verbis sibi contraria dicere, affirmare cogimur. Nec in aliam sententiam locutus est Cicero, et, quod magis mirere, nec Dio Chrysostomus, nec Aristides, nec Origenes. Et Victorellus: Dionis verba paullo accuratius examinanda sunt. Ait enim Socratem nihil scripsisse, nec reliquisse neque commentarium, neque testamentum. Frustra, inquam, hoc quaeritur, cum ex eodem Dione Socrates aliquid scripsisse referatur, quod et ipse agnoscit, Paeana scil. in Apollinem et Dianam, Oratione Politica in Patriam: *καὶ Παιῶνα ἐποίησεν εἰς τὸν Ἀπόλλω καὶ τὴν Ἀρτέμιν τοῦτον, ὃν ἐγὼ νῦν ᾄδω.* De alia itaque scriptione Dio intelligendus est.

Dum haec ardentius disputantur, vox quaedam ad aures nostras aduolat, viridarii fores pene effractas

esse et famulos, qui pro Domino increpant, pultandi compendium nullum facere. Quis is est? quaeritur. Domini nomen indicare recusant; optatissimum tamen aduenire illum dicunt. Cur non recta introit ergo? inquam. An non debent semper optatis patere fores? Congrediatur actutum. Non punctum temporis commoratus, accedit Gaspar de Simeonibus. Vt vidimus, vna omnes assurgimus, eumque ingenti fauore excipimus, cum plausibus, faustisque acclamationibus, et quibus aliis effusae laetitiae argumentis amicorum aestimatio ac beneuolentia significatur. O salue, mi Gaspar, clamo. Salue tibi, nobis omnibus: siue enim sub initium, siue sub medium huius nostrae dissertationis adueneris, semper opportunus aderis, aequae ac Socrates in Platonis conuiuio: sed eo multo felicior, quod ille, veluti Silenus, externo habitu squallens, intus bonis omnibus atque elegantissimis refertus erat: Tu siue extra, siue intus conspiciaris, omnibus venustatibus atque amoenitatibus laudatissime honestaris. Opportune itaque aduenis tuo Allatio tantorum virorum concertationibus fracto opem laturus; immo Socrati ipsi, qui propter coniecturas, nescio quas, fallaces illas et ludieras, suis Epistolis spoliatur. O Sophocleium equum, o veteranum et emeritum militem, Gaspar ait. Saluae sunt, te defensore, nec dubito, Socratis Epistolae. At quid humanissimi et eruditissimi isti viri opponunt? Multa, inquam, vna omnes in vnum conspirantes. Et Zacchias: Vt nimis semper metuit male noster Leo! vt verbis semper horret! Qui virum non agnoscit, diceret eum iam prae metu occidisse. Nostras ipse difficultates, vt abundantius responderet, difficiliores effecit. Iam ipse Plutarchi, Ciceronis atque Dionis auctoritate, qui Socratem nihil scripsisse affirmant, aliquid eum scripsisse demonstravit. Hinc Epistolas illas Socraticas, quas nunc prae manibus habet, Socrati suo vindicasse existimat. At

vindicaui, inquam, si, quod initio disputationis concessistis, memoria tenetis. Dicebamus ergo, mi Gaspar, veteres illos philosophos, quod praecipua Philosophiae suae capita scripto non commendassent, ideo ab aliis, quamuis multa alia scripserint, nihil scripsisse dictos esse: et eorundem auctorum testimonio de Socrate praesertim fuse probaui: et hi omnes, antequam ipse ad nos accessisses, ad sententiam meam accesserant. Itane et tu cum iis? Immo, Gaspar ait, ὥς οὐ καλῶς, vt Plutarchus tradit in Numa, ἐν ἀψύχοις γράμμασι φορουμένων τῶν ἀπορρήτων, ᾧ λογισμῷ φασι μηδὲ τοὺς Πυθαγορικοὺς εἰς γραφὴν κατατίθεσθαι τὰ συντάγματα, μνήμην δὲ καὶ παίδευσιν αὐτῶν ἄγραφον ἐμποιεῖν τοῖς ἀξίοις, καὶ τὰς τε περὶ τὰς ἀπόρους καὶ ἀρρήτους λεγομένας ἐν Γεωμετρίας μεθόδους, καὶ πραγματείας πρὸς τινὰ τῶν ἀναξίων ἐκδοθεῖσας ἔφασαν ἐπισημαίνειν τὸ δαιμόνιον, μέγαλῳ τινί, καὶ καινῷ κακῷ τὴν γεγενημένην παρανομίαν, καὶ ἀσέβειαν ἐπερχόμενον. Euge pol, mi Gaspar, inquam. Scriptio scilicet indigna est, quae tanta philosophiae arcana excipiat, quae non nisi dignis communicanda, qui pauci cum sint, satius esse duxerunt ea omnino non scribere, quam vt scripta aliquando in eorum manus peruenirent, qui essent indigni. Quare abstinerunt ab eorum scriptione, non ita tamen, vt ab aliorum etiam, quae non ita sancta visa sunt, abstinerint. Ideo Lysidis illam sententiam de hac re, perpulchram illam quidem, saepissime laudaui ad Hipparchum: καθάπερ γὰρ, εἴ τις εἰς φρέαρ βαθὺν βορβόρου πλήρες ἐγχέας καθαρὸν καὶ διειδὲς ὕδωρ τὸν τε βορβόρον ἐτάραξε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπαφάνιζεν, ὁ αὐτὸς δὲ τρόπος τῶν οὕτω διδασκόντων τε καὶ διδασκομένων. Sed res mihi cum Vallio est. Cedo mihi, optime Valli; Plato ille, inquam, diuinus Plato, Socratis auditor, scripsitne aliquid? Itane tandem? subdit Vallius. At respondendum, inquam, est, etiam si pungi te sentias. Etiam,

ait, si videam haec nihil tua referre, dicam. Anne volumina illa, quae sub Platonis illius nomine prostant, vnquam vidisti? Cur non respondes? inquam. Atrespondeo, ait Vallius. Dum interrogas, dixi, non respondes. Scripsitne aliquid Plato? Multa sane, quae prae manibus omnium sunt; nec de eo aliquis dubitavit, quod sciam. Praeter enim nonnullos Dialogos a doctioribus reiectos, cetera omnia, quae illius esse dicuntur, vere scripsit. Platone scripsit, inquam, illos dialogos? Quomodo et qua ratione? Scripsit, ait, vt alia illius aevi monumenta scripta sunt. Quomodo, inquam, tot potuit volumina scribere, qui nihil scripsit? Ain tu? dicit. Ego, inquam, aio affirmoque Platonem nihil vnquam scripsisse. Tum Vallius: Risum teneatis amici. Nouus nobis censor aduenis, Allati. Ostende primum, qui vir sies. Quis te in hanc dignitatem euexit, vt dicto tenus scriptis Platonem exuas? Sed quando *τοῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων*, age quonam testimonio nobis Platonem scripsisse nihil probabis? Vnico, inquam, et certissimo; si ad hoc persuadendum Platonis aliquid valet oratio. Et valebit plurimum, respondit Vallius. Is ergo, inquam, dicit de se ipso, nihil ad illum diem, dum haec scriberet, scripsisse, nec scripturum in posterum. An grauior, an accuratior, an fide dignior in hac re testis esse poterit? Expedi te, inquit Vallius. At expediam, dico, si memoria non destituet. Memoria sane opus est, ait Vallius. Sed fugit, inquam, profecto. Quis subueniet? an suggeres, mi Gaspar? O festinum, ait Vallius, Platoniorum scriptorum oppugnatorem! Quid plura? abunde satis probasti. Talento, inquam, emerem volumen Platonis. O meam licet tenuem librorum domesticam suppellectilem! sine te in re tantilla irrideor, neque me quicquam consilio adiuuare possum. Dicendum tamen aliquid est. Omnia certe, inquit Vallius, praeter illud vnum, Platonem suo testimonio nihil

scripsisse. At dicam tamen, aio, rem, quam modo memoriter complector. Xenophon, auctor illius Epistolae, quae inter has legitur decima quinta, ex Platonis sententia id insinuat: οὐδὲ γὰρ ἔσμεν ποιηταί, ὥσπερ καὶ αὐτὸς, καὶ πᾶν ἀπαρνῆται ποιητικὴν. Θρυπτόμενος γὰρ πρὸς τοὺς καλοὺς φησι, μηδὲν εἶναι ποίημα αὐτοῦ, Σωκράτους μὲν τοι νέου, καὶ καλοῦ ὄντος. Vulgare siquidem dictum erat Platonis, nullum ipsius exstare opus scriptum. Tum Meronius: Recte scilicet. Ex his ergo Epistolis, de quibus dubitamus, ad earum fidem confirmandam testimonia petemus? Hoc ipsum est, quod probare debes. Et si Xenophontis, inquam, non sunt, antiquissimi tamen scriptoris esse nemo negabit. At Xenophontis esse quid vetat, sicut et reliquas aliorum philosophorum, Aristippi, Antisthenis, Aeschinis, Phaedri? An absurdum fuerit eosdem Epistolas has scripsisse, qui alias etiam praeter has scripsisse commemorantur? Nos modo de Socratis tantum epistolis disputamus. Ita est, infert Victorellus. Sed ex eo Xenophontis loco nondum rei propositae factum satis existimo. Validiores rationes exposcimus. Ad verba Xenophontis, inquam, respexisse etiam videtur Athenaeus in fine Dipnosophistarum: ταῦτα, φίλτατε Τιμόκρατες, κατὰ τὸν Πλάτωνα, οὐ Σωκράτους νέου καὶ καλοῦ παίγνια, ἀλλὰ τῶν δειπνοσοφιστῶν σπουδάσματα. Dixeras, ait Vallius, id ex Platone comprobandum: dein lapsus memoria, incertum an fallens, ad nescio quae subterfugis, ut te a difficultate expedias; at non expedis. Adhuc non habemus Platonem dicentem. O mi, inquam, Valli, si Xenophon, si Athenaeus asserunt id dixisse Platonem, nonne validissime confirmatur Platonem dixisse? At redit mecum in memoriam et tertius testis incorruptus atque integer, Aristides, quem, puto, non infirmabis. Ipsum enim Platonem alloquitur, a quo, si rem, uti erat, non protulisset, facillimo negotio mendacii fuisset insimulatus,

oratione secunda Platonica: οὐδέ γε τοῦ Πλάτωνος σύγγραμμα ἔστι Πλάτωνος οὐδέν, οὐδέ ἔσται. πόθεν; ἀλλὰ ταῦτά ἐστι Σωκράτους νέου καὶ καλοῦ γεγονότος. εἴθ' ὁ μὲν γράψας οὐ γέγραφεν. Et nil cum sit, vt opinaris, Valli, nihil tamen vt desit, en et alium testem ex purpura et ex stemmate id idem, Iulianum inquam imperatorem, Oratione εἰς τοὺς ἀπαιδεύτους κύνας asserentem profero: ἐπεὶ καὶ Πλάτων ἐξομνύμενος φαίνεται τὰ συγγράμματα: οὐ γάρ ἐστι Πλάτωνος σύγγραμμα οὐδέν, οὐδ' ἔσται: τὰ δὲ νῦν φερόμενά ἐστι Σωκράτους ἀνδρὸς καλοῦ καὶ νέου. Et Valilius: Quidquid dicas, promissa non perficis. Fac sis ea semel tandem appareant, vt dicis. Etiam si mille nobis testes congesseris, frustra erit. Platonem tandem profer, et palmarium habe. Promiseram, inquam, quod omnino in Platone percurrerem. Sed o immemorem, nimis vrges, Valli! Anne parum, subdit ille, vrgetur Plato, qui cornicula per te risum mouit, furtivis nudata coloribus? Salua res est, inquam. Dum nimium opprimis, telum, quod sors offerebat, effregi. Iam recorder, iam memini. Plato itaque ipse de se ait, nihil vnquam vel scripsisse, vel posthac scripturum, in epistolis, quae sine dubio Platonis sunt, nec inter illius νοθευόμενα reiciuntur, idque non semel, sed bis asseuerat. Primus locus est in secunda epistola ad Dionysium: μεγίστη δὲ φυλακὴ τὸ μὴ γράφειν, ἀλλ' ἐκμανθάνειν: οὐ γάρ ἐστι τὰ γραφέντα μὴ ἐκπεσεῖν. διὰ ταῦτα οὐδέ πώποτε ἐγὼ περὶ τούτων γέγραφα, οὐδ' ἔστι σύγγραμμα Πλάτωνος οὐδέν οὐδ' ἔσται, τὰ δὲ νῦν λεγόμενα Σωκράτους ἐστὶ καλοῦ καὶ νέου γεγονότος. Et ne videatur Plato mentiri, vel similia illi memoria lapso excidisse, repetit et secundo, epistola septima ad Dionis propinquos et familiares; et vt melius illius sententia haberi possit, locum integrum recitabo: ὕστερον δὲ καὶ ἀκούω γεγραφέναι αὐτὸν (Dionysium intelligit) περὶ ὧν τότε ἤκουσε συνθέντα ὡς

αὐτοῦ τέχνην, οὐδέν τῶν αὐτῶν, ὧν ἀκούοι. οἶδα δὲ οὐδέν τούτων. ἄλλους μὲν τινὰς οἶδα γεγραφότας περὶ τῶν αὐτῶν τούτων, οἵτινες δὲ οὐδ' αὐτοὶ αὐτούς. τόσον δέ γε μὴν περὶ πάντων ἔχω φράζειν τῶν γεγραφότων, καὶ γραφόντων, ὅσοι φασὶν εἰδέναι περὶ ὧν ἐγὼ σπουδάζω, εἴτ' ἐμοῦ ἀκηκοότες εἴτ' ἄλλων, εἴθ' ὡς εὐρόντες αὐτοὶ, τούτους οὐκ ἔστιν, κατὰ γὰρ τὴν ἐμὴν δόξαν, περὶ τοῦ πράγματος ἐπαίειν οὐδέν· οὐκ οὐν ἐμὸν γε περὶ αὐτῶν ἐστὶ σύγγραμμα, οὐδὲ μὴ ποτε γένηται. ῥητὸν γὰρ οὐδαμῶς ἐστίν, ὡς ἄλλα μαθήματα etc. Vtque magis id probet epistola decima tertia, quam plerique inter νοθευόμενα, dubium an probe, reiciunt, Dialogum a se sub Phaedonis nomine, in quo de immortalitate animorum disputat, editum, de quo ad hunc diem nemo, quod sciam, an Platonis esset, dubitavit, Socrati tribuens Σωκρατέους λόγους nuncupavit. En verba: ἐπεικῶς δὲ γινώσκεις τοῦ νομα Κέβητος, γεγραμμένος γάρ ἐστιν ἐν τοῖς Σωκρατέοις λόγοις μετὰ Σιμμίου Σωκράτει διαλεγόμενος ἐν τῷ περὶ ψυχῆς λόγῳ, ἀνὴρ πᾶσιν ἡμῖν οἰκεῖός τε καὶ εὖνους. Dictique huius vestigia impressa conspicio in Lucilio apud Nonium: *Vbi nunc Socratici chasti?* et ex Lucilio Horatius de Arte Poetica, (v. 510.) nec dissentiunt Pigna, Madius, de Noras:

Rem tibi Socraticae poterunt ostendere chartae.

Platonis item librum, quem Ambraciotes Cleombrotus legerat, hincque se e muro in mare abiecerat, *Socraticum opus* Ouidius in Ibin vocavit (v. 493. seq.):

*Vel de praecipiti venias in tartara saxo,
Vt qui Socraticum de nece legit opus.*

Annon etiam Aristoteles ipse Platonem Socratem nominat, dum Platonis placita carpit? Adi, sis, librum eius *Ethicorum sextum*, vbi super eo, omnes virtutes prudentias esse, tradit Socratem partim recte quaerere, partim errare, et per Socratem ibi Platonem intelligere

in libris de Republica, praeterquam quod manifestum est, adnotauit etiam Eustratius. Dicant quidquid velint alii, Platonicos Dialogos Socraticos sermones vocavit Lib. III. Ethic.: *διατί γὰρ οὐκ ἔχουσιν οἱ μαθηματικοὶ λόγοι ἥθη; ὅτι οὐδὲ προαίρεσιν, τὸ γὰρ οὐ ἔνεκα οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ οἱ Σωκρατικοί· περὶ τοιούτων γὰρ λέγουσιν.* et lib. de Poetica (Cap. 1.): *οὐδὲν γὰρ ἔχοιμεν ὀνομάσαι κοινὸν τοὺς Σόφρονος καὶ Ξενάρχου μίμους, καὶ τοὺς Σωκρατικούς λόγους.* Nec alio sensu intellexerunt Aristotelem Madius, Lombardus, Robortellus, Casteluetrus, Riccobonus, alii; et acute satis Benius affirmantium, Socraticos sermones esse carmen, quod Socrates morti proximus fecit, vt oraculo obtemperaret, sententiam expolit. Et somnia nobis narrant, qui eos dicunt esse poemata Socratis, quorum Plato, Apuleius et Suidas meminerunt, vt adnotat Madius; siue enim Platonis Dialogos tantum indicat Aristoteles, siue Xenophontis, Aeschinis, et aliorum Socraticorum, vt vult Maioragius, inter quos non minimum sibi locum vindicant Platonis Dialogi, certum est, quae modo sub Platonis nomine scripta circumferuntur, a sapientissimis olim Socrati fuisse attributa, et sub illius nomine diuendita. Quid hic euidentius dici potest? An obmutescis, Valli? Non praeterita, sed futura etiam scripta apertissimis verbis Plato denegat. O iam prostratos Platonis Dialogos, et eodem Platone sententiam ferente, dignitate propria, Platonis scilicet nomine spoliatos! Anne dormitabat, cum haec scriberet? Tum Gaspar: Non quod omnino non scripserit, verba illa dicta existimo. Scripsit enim quam plurima, sed quod de praecipuis, augustissimis et abstrusissimis Theologiae Ethicae capitibus, vt fusissime explicat Bessarion Cardinalis Lib. I. aduersus Calumniatorem Platonis, pauca atque obscura conscripserat, et in vulgus protulerat; ea ratione, ac si non tradidisset, sibiue reseruasset in abditis; contra aliorum audaciam, qui passim omnibus,

non sine temeritatis nota, quae erant silentio inuoluenta, contaminata euulgarunt. Et id est, inquam, quod exemplo isto Platonis in Socrate etiam, qui nihil scripsisse dicitur, affirmandum esse contendo. Quamuis enim suae doctrinae praecipua ipse capita scripto non mandarit, non inde concluditur, neque alia, neque epistolas scripsisse. Plato enim, dum se in posterum nihil scripturum esse affirmat, eodem ipso tempore epistolas scribebat, et valde prolixas. Et quemadmodum de aliis, ita et de Socrate philosophandum mihi esse autumo. Quamuis enim Plato dicatur nihil scripsisse, scripsit tamen; sic in Socrate nec vires dicendi, nec eloquentiae lumina deerant in oratoria arte, quam ipse Athenis professus fuerat promptus atque acer. Tum Leonida: En iterum nobis, inquit, qui testimonio omnium sapientissimus iudicatur, dicto Allatii erit et dicendi magister, et inter alios eloquentissimus. Quidni? ego inquam. Et Leonida: Hoc ipsum, ait, quod in oratoria arte fuerit elinguis et plane puer. Nam, ut asserit Cicero de Oratore Lib. I. [Cap. 54.]: *damnatus est nullam aliam ob culpam, nisi dicendi inscitiam*. An ab hoc itaque peti potuerunt praecepta dicendi? Tum ego: Non disputo, an possit esse sapiens, qui disertus non est. At esto. Demus sapientiam ab eloquentia seiunctam. Illud plane absurdum iudico, inscitia dicendi Socratem fuisse damnatum, nec minus absurdum, quod sequitur, in eo nullam facultatem oratoriam valuisse. Noluit ipse accusatoribus respondere, noluit sui causam apud iudices suscipere. Ideone elinguis erat et indisertus? Non defuisse patrociniū disertissimorum, quos ipse tanquam ineptos ac imprudentes neglexit, certo certius est, eodemmet Cicerone teste. Aliud ergo illi in mente fuit, de quo pluribus disputant antiqui recentiorisque aevi scriptores. Si respondisset, procul dubio manus iudicum effugisset. Non respondit. Noluit; non quia nesciuit. Et Gaspar:

Eloquentiae litterarumque, ut ita dicam, inscitiam a multis obiectam in eius vita narrauit Porphyrius, et ex Porphyrio Theodoretus. Verba Porphyrii, quia non nemini noua videri poterunt, hic subiiciam: *ἀλλ' ἕως τὴν μὲν πρώτην ἡλικίαν λιθουργῶν διετέλεσεν, ὕστερον δὲ λόγων ποιητικῶν καὶ ῥητορικῶν ἐρασθεὶς παιδείας μετέλαβεν. Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτό ἐστιν εἰπεῖν. Πᾶν γὰρ τοῦναντίον φησὶν ὁ Πορφύριος, λέγει δὲ οὕτως· εἶναι δὲ αὐτὸν πρὸς οὐδέν μὲν ἀφυᾶ (lego εὐφυῇ), ἀπαίδευτον δὲ περὶ πάντα, ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν· σχεδὸν δὲ οὐδὲ γράμματα πάνυ τι ἐπίστασθαι, ἀλλ' εἶναι γελοῖον, ὅπαστε τί δέοι ἢ γράψαι, ἢ ἀναγνῶναι, βατταρίζοντα ὥσπερ τὰ παιδιᾶ.* Quae an vera sint, merito quis dubitare poterit. Sed, si vera fuerint, iam sapientiam illam Socratis, adeo a praeclarissimis viris laudatam, rudem agrestemque cognoscimus, qui non epistolas, sed nomen etiam suum inconcinne, et *οὐ πάνυ ἐπιτετευγμένως*, ut de eius in Aesopi fabulas interpretatione asserit Laertius, scribere potuerit. Tum Zacchias: Saepissime non sine stomacho legi libellum Cardani de studio Socratis, in quo virum non tantum indoctum rabulam, inurbanum ac rusticum, sed rerum omnium imperitum, et nullo usu, nullo studio litterarum praeditum nititur demonstrare: in quo asserendo iactantiam hominis, non acumen ingenii semper admiratus sum. O Socratem, inquam, hominum stultissimum! o lapidem omnino, haud hominem! Quis crederet, eum, e cuius ludo, quod de Isocrate affirmabat Cicero, tanquam ex equo Troiano, tot Philosophi, tot Oratores, tot rerum publicarum administri et principes, non segnes illi quidem ac impoliti, sed prudentes, eloquentes, disertī, magistri denique disciplinarum omnium exierunt, in omni re litteraria peregrinum ac tironem fuisse? Multa in eum vel inscitia rerum, vel malignitate congestit antiquitas. Multa in eum siue aemulationis, siue religionis studio, siue quod inferiores existimarentur, incon-

siderati homines oblatrarunt, quae licet in scripta relata sint, non tamen uti veris attenderunt prudentiores. Habemus testes locupletissimos, Platonem, Xenophontem, ceteros illius aevi scriptores, qui doctrinam, consilium, ingenium tanti viri venerati sunt; qui licet in multis de illius sapientia, et, quod magis miror, sapientia detrudere videantur, siue eum potius sibi amentiam ac ignorantiam obiiicientem introducant, id tamen eos, more Socratis, ironia scilicet, ac dissimulantia, quibus ille omnibus praestitit, fecisse verosimillimum est. Nec dignus est Cardanus, cui in hoc negotio respondere velimus. Quam multa ille fatue, quam inconcinne, quam inconsiderate effutit. Abunde satis illi satisfacisset Socrates, non minus ac iudicibus, qui eum condemnarunt, non respondendo. Quis, ut multa praeteream, Cardani ferret deliramentum, qui Aeschinem Socraticum ab Aeschine Oratore, Demosthenis hoste, quod vel pueri norunt, non discernit? Quis illius in asserendis Socratis discipulis? Et Zacchias: Eloquentia Socratis, non Cardani inicitia tibi probanda est. Ita est, inquam, sed quidnam Cardanum in innocuum virum adeo aperte mentiri, mentientem atque labentem ipsum in plurimis compulit? O dignum Nerone magistro discipulum! Multa, Zacchias inquit, in Cardanum, ut video, iactas; non tamen a Socrate ieiunitatem bonarum artium expellis; ut hinc eum Epistolas scripsisse fateri non vereamur. At expellam, inquam, si placet, si Cardanus etiam ex hoc iudicio tanquam flocci expellatur. Nihil frugi, ait Zacchias, Cardanus in Socratem attulit. Ideone Socrates eruditus ac eloquens fuerit? At fuit, inquam, etiam inuito Cardano; quod testimoniis veterum in eius vita fusissime probauit Laertius. En verba (Lib. II. §. 19.): *ὁθεν καὶ Τίμωνα ἐν τοῖς Ἑλλοῖς εἰπεῖν.*

*Ἐκ δ' ἄρα τῶν ἀπέκλινε λιθοξόος, ἐννομολέσχης,
Ἑλλήνων ἐπαιδός, ἀκριβολόγους ἀποφήνας,*

Μυκτῆρ, ῥητορόμυκτος, ὑπαττικὸς, εἰρωνευτής. ἦν γὰρ καὶ ἐν τοῖς ῥητορικοῖς δεινὸς, ὥς φησι καὶ Ἰδομενεύς. Ἀλλὰ καὶ οἱ τριάκοντα αὐτὸν ἐκώλυσαν τέχνας διδάσκειν λόγων, ὥς φησι Ξενοφῶν, καὶ Ἀριστοφάνης αὐτὸν κωμῶδεῖ, ὥς τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιοῦντα. Καὶ γὰρ πρῶτος, ὥς φησι καὶ Φαβωρίνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, μετὰ τοῦ μαθητοῦ Αἰσχίνου ῥητορεύειν ἐδίδαξε. Λέγει δὲ τοῦτο καὶ Ἰδομενεύς ἐν τοῖς περὶ τῶν Σωκρατικῶν. Annon illud vnum iudices Anytus et Melitus, alique monuerunt, vt diligenter cauere, ne a Socrate seducerentur, quasi dicendi facultate ipse valeret, vt legimus apud Platonem in Apologia? (§. 1.): μάλιστα δὲ αὐτῶν ἐν ἐθαύμασα τῶν πολλῶν, ὧν ἐψεύσαντο, τοῦτο ἐν ᾧ ἔλεγον, ὥς χρὴ ὑμᾶς εὐλαβεῖσθαι, μὴ ὑπ' ἐμοῦ ἐξαπατηθῆτε, ὥς δεινοῦ ὄντος λέγειν. et aliis interiectis: ἐπειθὸν τε καὶ κατηγόρου ἐμοῦ οὐδὲν ἀληθές, ὥς ἔστι τις Σωκράτης ἀνὴρ σοφός, τὰ τε μετέωρα φροντιστής, καὶ τὰ ὑπὸ γῆν πάντα ἀνεξήτηκός, καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιοῦν. Xenophon item Memorabilium Lib. IV. laudem eloquentiae illi tribuit: ἱκανὸς δὲ καὶ λόγῳ εἰπεῖν τε καὶ διορίσασθαι τὰ τοιαῦτα, ἱκανὸς δὲ καὶ ἄλλων δοκιμάσαι τε καὶ ἁμαρτάνοντα ἐξελέγχειν, καὶ προτρέψασθαι ἐπ' ἀρετὴν καὶ καλοκαγαθίαν. Nihil agis, ait Victorellus, verbaque dares, si, quod apud omnes in confesso est, comprobare nitereris. Nemo de illius dicendi facultate dubitauit. Potuit, si voluit; quod voluerit, dum alia scripsit, satis abunde demonstratur. Ast alia scripsisse eum, quemnam nobis testem adducis? Plures, inquam, et inter eos non infimi nominis virum, Epictetum, celebrem illum philosophum. Is enim apud Arrianum, in Disputationibus Lib. II. Cap. I. neminem alium ipso Socrate plura scripsisse fatetur: τί οὖν Σωκράτης οὐκ ἔγραψε; καὶ τίς τοσαῦτα; ἀλλὰ πῶς; ἐπεὶ μὴ ἐδύνατο ἔχειν ἀεὶ ἐλέγχοντα αὐτοῦ τὰ δόγματα, ἣ ἐλεγχθῆσόμενον, ἐν τῷ μέρει αὐτὸς ἑαυτὸν

ἤλεγχε καὶ ἐξήταξε. Καὶ αἰεὶ μίαν γέ τινα πρόληψιν ἐγύμναζε χρηστικῶς, ἣν λέγω ἄλλοις ἀφίησι τοῖς ἀναισθήτοις, ἢ τοῖς μακαρίοις τοῖς σχολὴν ἄγουσιν ὑπὸ ἀταραξίας, ἢ τοῖς μηδὲν ἐξῆς ὑπολογιζομένοις διὰ μωρίαν. Permulta ergo scripsit Socrates, quamvis non ad ostentationem, sed corrigendi sui gratia; cuius exemplo se etiam Epictetus defendit. Et Gaspar: Mirum sane est in apertissimis verbis alios tam insulse caecutisse, affirmasseque Socratis nomen pro alio in hunc locum irrepsisse, solo vnus Laertii scripta Socratis conticescentis testimonio adductos; eoque praecipue, quod Laertius in prooemio sui operis Socratem inter eos recensuerit, qui nihil a se scriptum reliquerunt. Et falluntur, inquam, mi Gaspar, Laertioque, quod ne somniauit quidem, appingunt. Id enim ille auctor non ex sui, sed aliorum sententia tradit. De philosophis enim sermonem habens, haec subdit: καὶ οἱ μὲν αὐτῶν κατέλιπον ὑπομνήματα, οἱ δ' ἄλλως οὐ συνέγραψαν, ὥςπερ κατὰ τινὰς Σωκράτης, Στίλπων, Φίλιππος, Μενέδημος, Πύρρος, Θεόδωρος, Καρνεάδης, Βρούσων, κατὰ τινὰς Πυθαγόρας, Ἀρίστων ὁ Χίος πλὴν ἐπιστολῶν ὀλίγων. Non ergo Laertius id affirmat, sed id ex aliorum sententia, incertum, quantum ipse illi sententiae deferat, tradit: immo nihil detulisse, ex dissidio auctorum, inter quos quinam scripserint, vel non, non conuenerat, certum est. Vide itaque, quantum auctoritatibus ex scriptoribus ad comprobandum adductis fidendum sit. Ad haec Victorellus: Testi, aiebat ille, nonnisi oculato credendum est; ego adderem, nec auctori, quem ipse oculatus non legerat: adeo pernicies ista, ex falso productis testimoniis alios fallendi, in Rempublicam litterariam saeuit. Tum ego: Alii ista iudicent, et condemnent, si lubet; at nobis otium id non fuerit. Illud tamen noto, Epistolas hic a Commentariis et scriptis maximopere differre; quod supra etiam ex aliis adnotabam. Sed dicas, Valli.

quaenam haec scripta tam multa Socratis fuere, quorum meminit Epictetus? Quid nunc obticuisti? Aliquid mihi animus praesagit boni, dum te video in hac quaestione mente atque animo defixum. Nec enim inconsiderate, ut multa isti nostri seculi magistelli solent, loqueris. At effare tandem, quod tamdiu concepisti. Quid aliud, inquit Vallius, quam quod antea ex dicto illo Platonis concludebatur? scripta scilicet Platonis intelligi, quae Socratis esse, nec ipse Plato negauit, attamen καλοῦ τε καὶ νέου γεγονότος. Neque incompete, subdit Gaspar, adaptare posset illud Hieronymi Epist. aduersus Rufinum, qui reprehensus a Rufino, quod se dixerat aliquid apud Pythagoram legisse, cuius nullum extaret scriptum, respondit: *De dogmatibus, non de libris locutus sum, quae potui in Cicerone, Bruto ac Seneca discere. Lege pro Vatinio Oratiunculam et alias, ubi sodalitatum mentio fit. Reuolue Dialogos M. Tullii; respice omnem oram Italiae, quae quorundam magna Graecia dicebatur, et Pythagoreorum dogmatum incisa publicis litteris aera cognosces.* De dogmatibus, non de libris locutus est, quae potuit in Platone, Xenophonte, Aeschine, Antisthene atque aliis discere. Lege dissertationes Maximi Tyrii et alia, ubi moralis philosophiae mentio fit. Reuolue dialogos M. Tullii, respice omnem oram Graeciae, et quae ab eadem Graecia ortum habuit; et Socraticorum dogmatum incisa publicis litteris aera cognosces. De eo enim, ac de Homero dici potest:

Τίς ποτε Σωκράτεος μεγάλης ὀπὸς ἐστὶν ἀπενθή;

*Τίς χθών, τίς δὲ θάλαττα τόσην οὐκ ἔκλυε
φήμην;*

Ἄημος ὁ Κιμμερίων πανδευκὲς ἄμμορος αἰγλῆς

Δαιμονίης ἀρετῆς ὄνομ' ἔκλυεν, ἔκλυεν Ἀτλας

Οὐρανὸν εὐρύστερνον ἔχων ἐπικείμενον ὦμοις.

Nominatim etiam, inquam ego, proferuntur ex illius scriptis non pauca, quae illi surrepta sub alieno nomine

diuendita sunt; quod nec tacuerunt Socratici ipsi. Primum itaque in componendis Tragoediis Euripidi operam nauauit. Id ex Mnesilocho et Callia refert Laertius (Lib. II. §. 18).: *ἐδόκει δὲ συμποιεῖν Εὐριπίδῃ, ὅθεν Μνησίλοχος οὕτω φησιν,*

Φρύγες ἐστὶ καινὸν δράμα τοῦτ' Εὐριπίδου,

ᾧ καὶ Σωκράτης τὰ φρύγανα ὑποτίθῃσιν.

καὶ πάλιν Εὐριπίδης * Σωκρατογέρμους, καὶ Καλλίας πεδῆταις,

Ἢδῃ σὺ σεμνὴ, καὶ φρονεῖς οὕτω μέγα;

Ἐξεστὶ γάρ μοι. Σωκράτης γὰρ αἷτιος.

Tum Gaspar: *συμποιεῖν ἐστι*, vna cum alio poëma facere, quod *vna* scribere apud Latinos elegantissime dixit Terentius in Prologo Adelporum:

Nam quod isti dicunt maleuoli homines,

Nobiles eum adiutare, assidueque vna scribere.

Non mirum ergo, si senex postea ad poesin animum aduerterit, conscripseritque Paeana, cuius meminit Dio, et Aesopicas fabellas carmine expresserit, quarum Plutarchus. Et meminere, inquam, alii. Laertius in eius vita principia etiam eorum recenset: *ἀλλὰ καὶ Παιᾶνα κατὰ τινὰς ἐποίησεν, οὗ ἡ ἀρχή,*

Δηλὶ Ἀπολλὸν χαῖρε, καὶ Ἀρτεμι παῖδε κλεινώ.

Διονυσόδωρος δὲ φησι μὴ εἶναι αὐτοῦ τὸν Παιᾶνα. Ἐποίησε δὲ καὶ μῦθον Αἰσώπειον οὗ πάνυ ἐπιτετευγμένως, οὗ ἡ ἀρχή,

Αἰσώπός ποτ' ἔλεξε Κορίνθιον ἄστει νέμουσι,

Μὴ κρίνῃς ἀρετὴν λαοδίκῳ σοφίῃ.

Quod Laertius Paeana, *προοίμιον εἰς τὸν Ἀπόλλω* vocauit Plato in Phaedone; a quo etiam carminum conditorum causa redditur. (§. 4.): *ὁ οὖν Κέβης ὑπολαβὼν, νῆ τὸν Δία, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εὖγε ἐποίησας ἀναμνήσας με. Περὶ γάρ τοι τῶν ποιημάτων, ὧν πεποίηκας, ἐντείνας τοὺς τοῦ Αἰσώπου λόγους, καὶ τὸ εἰς τὸν Ἀπόλλω προοίμιον, καὶ ἄλλοι τινὲς με ἤροντο ἤδη, ἀτὰρ καὶ Εὐγνὸς πρόωγν, ὅ τι ποτέ διανοηθεῖς,*

ἐπειδὴ δεῦρο ἦλθες, ἐποίησας αὐτὰ, πρότερον οὐδὲν
 πώποτε ποιήσας. Εἰ οὖν τί σοι μέλει τοῦ ἔχειν ἐμέ
 Εὐνήν ἀποκρίνεσθαι, ὅτάν με αὐθις ἐρωτᾷ· εὐ οἶ-
 δα γάρ, ὅτι ἐρήσεται· τί χρὴ λέγειν; et post pauca:
 ἀσφαλέστερον γὰρ εἶναι μὴ ἀπιέναι, πρὶν ἀφοσιώσα-
 σθαι ποιήσαντα ποιήματα, πειθόμενον τῷ ἐνυπνίῳ.
 οὕτω δὴ πρῶτον μὲν εἰς τὸν θεὸν ἐποίησα, οὗ ἦν ἡ
 παροῦσα θυσία. μετὰ δὲ τὸν θεόν, ἐννοήσας, ὅτι
 τὸν ποιητὴν δέοι, εἴπερ μέλλοι ποιητὴς εἶναι, ποιεῖν
 μύθους, ἀλλ' οὐ λόγους, καὶ αὐτὸς οὐκ ἦν μυθολογι-
 κός, διὰ ταῦτα, οὓς προχείρους εἶχον καὶ ἡπιστά-
 μην μύθους τοῦ Αἰσώπου, τούτων ἐποίησα, οἷς πρῶ-
 τοις ἐνέτυχον. Nec alium de sua habuit Plutarchus.
 Tum Vallius: Socrates, vt Platoni placet, exacta fere
 aetate carmen condidit, cum id nunquam antea fecis-
 set: quam ergo ratione antea dixeras cum cum Eu-
 ripide Tragoedias composuisse? Quidni, inquam?
 Quomodo, ait Vallius, verum esse potuit vnum car-
 men componere et non componere? Facillimo, in-
 quam, negotio. Non ipse ex se, et tanquam sua
 composuit; et Euripidi opem tulit, non alia ratione,
 quam qui igni accenso sarmenta supponit, licet flammas
 augeat, non ignem tamen accendere dicitur. At car-
 men in Apollinem et Aesopicarum fabellarum paraphra-
 sin ipse, suo Marte conscripta ac compta, voluit vti sua
 apud posteros exstare. Neque fallere nos debet Laer-
 tius, dum ait μῦθον Αἰσώπειον, quasi vnam tantum
 Aesopi fabulam fecerit. Plato enim: τοὺς τοῦ Αἰσώ-
 που λόγους, καὶ μύθους τοὺς Αἰσώπου, omnes scili-
 cet, quae tunc sub Aesopi nomine fabellae in manibus
 hominum terebantur. Paeana prooemium etiam voca-
 vit Themistius Orat. XIV.: ἐπεὶ καὶ Σωκράτης ὁ Σω-
 φρονίσκου τοῦ μὲν δήμου τὰς ὀργὰς καὶ τοὺς ἐπαί-
 νους ἐν λόγῳ οὐδέποτε [lege οὐδενός. O.] ἐποιήσατο·
 ἐκυδρουῖτο δὲ καὶ ἐπεποιθεῖ τῇ τοῦ θεοῦ μαρτυρίᾳ,
 δι' ἧς ἀνείπεν αὐτὸν σοφία νικᾶν τοὺς τότε ἀνθρώ-

πους, καὶ ὥστε δεῖν ἐκτινῦναι τὸ χαριστήριον τῷ τε Ἀπόλλωνι τῆς μαντείας, καὶ Χαιρεφῶντι τῆς ἐρωτήσεως. Καὶ ἔστι Σωκράτει προσίμιον πεποιημένον ἐν τόνῳ ἑξαμέτρῳ πρὸς τὸν θεόν. Dionysodorus tamen non esse illius Paeanem affirmat apud Laertium: Διονυσόδωρος δέ φησι μὴ εἶναι αὐτοῦ τὸν Παιᾶνα. Multo tamen in hoc fide dignior Plato censeri debet. Nec vincla tamen, sed soluta etiam oratione plura dicitur composuisse. Et Meronius: Vide, quomodo scriptorem nobis, eumque luculentum, quem nec literam scripsisse alii tradiderunt, Allatius compingat. Anne ego, inquam, silentio id obuoluam, si ab aliis scribitur composuisse? At sicuti, ait Meronius, praeter expectationem veniunt, ita quoque incredibilia existimantur. At vero auctores, quos do, respondi, non qualiscunque, sed firmi ac veri testimonii pondus habent: eos, si, quae affero, displicent, falsitatis arguito, si potes, et manus dabo. Sed institutam orationem prosequar. Gryllum Xenophontis filium ab innumeris eloquentiae professoribus, variis orationibus, ac epitaphiis laudatum scimus: inter eos, si Hermippo credimus, non vltimum locum obtinuit Socrates. Refert Laertius: ἀλλὰ καὶ Ἑρμιππος ἐν τῷ περὶ Θεοφράστου καὶ Σωκράτη φησὶ Γρύλλου ἐγκώμιον γεγραμέναι. Possem hic etiam, Platonis testimonio, Dialogos ipsos, et monumenta Platonis Socrati vindicare. Et Zacchias: Satis, vt opinor, vindicasti; nec dubito inde nonnullos, vel eo solo, Platonis illas Epistolas a genuinis illius libris reiecturos. Non fiet, inquam; nimium enim clare Platonem ipsum sapiunt. Verum de his posthac suo loco dicam, quod sentio. Aeschinis dialogos a Socrate compositos non recentiores, sed scriptoris illius aevi suspicati sunt, et ob id a Menedemo Eretriensi saepius in ius vocatum Aeschinem tradit Laertius: διεβάλλετο δὲ Αἰσχίνης, καὶ μάλιστα ὑπὸ Μενεδήμου τοῦ Ἐρετριέως, ὥς τοὺς πλείστους διαλόγους ὄντας Σωκράτους ὑποβάλλοιτο.

λαμβάνων παρὰ Ξανθίππης. Idem confirmat Athenaeus Lib. XIV. qui de Aeschine ita scribit: ὃν ἐκ τῶν φερομένων ὡς αὐτοῦ διαλόγων θάνατῳ ὡς ἐπιεικῇ καὶ μέτριον, πλὴν εἰ μὴ ὡς ἀληθῶς τοῦ σοφοῦ Σωκράτους ἐστὶ συγγράμματα, ἐχαρίσθη δὲ αὐτῷ ὑπὸ Ξανθίππης τῆς Σωκράτους γυναικὸς μετὰ τὸν ἐκεῖνου θάνατον, ὡς οἱ ἀμφὶ τὸν Ἰδομενέα φασίν. Adeo ut Aristippus ipsi viuenti legentique eos furtum obiecerit. Laertius: τούτους τοὺς διαλόγους καὶ Ἀρίστιππος ὑπωπτεύετο· ἐν γοῦν Μεγάροις ἀναγινώσκοντος αὐτοῦ φασὶ σκῶπαι εἰπόντα, πόθεν σοι, ληστὰ, ταῦτα; Hanc opinionem falsam existimauit Aristides, non ita tamen, ut eam tanquam improbabilem reiiceret, Oratione secunda Platonica: μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἡ ψευδὴς ἐνίων δόξα τῶν αὐτοῦ Σωκράτους εἶναι τὰ γράμματα ταῦτα ὑπειληφόντων, οἷς εἰ μὴ τὸ ὅλον πιστεύειν ἄξιον· ὥςπερ ἐγὼ πρῶτος οὐκ ἂν φαίην· ἀλλ' οὖν οὐκ ἐπὶ πάσης γε τῆς ἀλογίας ἢ πλάνῃ συμβέβηκεν· ἀλλ' οὕτω σφόδρα ταῦτα οἰκεία τῷ Σωκράτους ἦθει, καὶ προσήκοντα ἐκρίθη, ὥστε καὶ ταύτῃ τῇ δόξῃ γενέσθαι χῶρον. Tum Gaspar: An haec scripserit Socrates, in dubio relinquamus, fidesque sit apud auctores. Hisce tamen illud omnino probatum existimo, Socratem plura conscripsisse, quae qualia fuerint, in antiquitatis tenebris latent. At quamam id fieri ratione potuit, ut homo a ciuilibus negotiis valde alienus, studiis ac reformandis moribus addictissimus, aetate longaeua, dummodo scribere sciuerit, non aliquid scripserit vel ad alios suadendos, vel ad sui memoriam conseruandam? Scripsit, inquam, omnino, sed ea sibi reseruabat, vel, amicis suis communicata, rursus in capsula recludebat. Ipse enim, quemadmodum in aliis, ita et in hoc ad amussim Pythagoram imitatus, qui scripta sua familiaribus iisque fidissimis viuens communicabat, ac moriens Damoe filiae loco depositi consignauit, ea conditione, ut nemini extra familiam traderet. Damo postea et

ipsa moriens Bistaliam filiam, sicuti rerum, ita et praeceptorum Pythagorae voluit esse haeredem, ut occulta sapientiae illa lumina conseruarentur, nec inter improbos euulgata, maximo decoris ac famae detrimento prostituerentur: idque ad posteros transmisit Lysis epistola ad Hipparchum: λέγοντι δὲ πολλοί σε καὶ δαμοσίᾳ φιλοσοφῆν, ὅπερ ἀπαξίωσε Πυθαγόρας, ὃς γε Δαμοῖ τῇ αὐτῇ θυγατρὶ τὰ ὑπομνήματα παρακαταθέμενος, ἐπέσκαψε μηδενὶ τῶν ἐκτὸς τῆς οἰκίας παραδιδόμεν. ἃ δὲ δυναμένα πολλῶν χρημάτων ἀποδόσθαι τῷ λόγῳ οὐκ ἐβουλήθη, πενίαν δὲ καὶ τὰς τῷ πατρὸς ἐπισκάνιας ἐνόμιζε χρυσῷ τιμιωτέρας ἔμεν. φαντὶ δὲ, ὅτι καὶ Δαμὼ θνάσκεισα Βισταλίᾳ τῇ ἐαυτῆς θυγατρὶ τὰν αὐτὰν ἐπιστολὰν ἐπέστειλεν. Neque minus Socrates scriptionis ac rei bellicae bene gestae laudem contempsit; et quemadmodum victor ipse, aliis triumphum cesserat in administratione reipublicae, ita et in monumentis edendis, licet illa conscripsisset, aliis tamen scriptionis plausus, et inanem gloriolam concessisse. Sed o tempus edax! o scriptorum iniuria, quantum rei meae infortunium peperistis! a quo telo viscera effodior! o Epistolas, leuissimo blattae vel tineae morsu confossas! Quenam haec ruina, inquit Gaspar, te ex insperato tantopere affligit? Affligit, inquam, Socratis Epistolas; quarum mentionem e Libanio nequiter deleuit, et lumen, quo in hoc negotio rem male gerere non poteramus, exstinxit. Anne, ait Vallius, Epistolarum Socratis meminit Libanius? Meminit, inquam ego, in Apologia Socratis, sed in dubio, insanabili vulnere, donec meliores Codices opem ferant, mentio illa iacet. Meminit enim ἐπιστολῶν et γραμμάτων, et, ut verba illius innuunt, non aliarum, quam de quibus concertatio est. Verum lacuna interposita et hians locus, siue verborum defectus, rem, ut puto, clarissimam obscurant, et certissimam non mediocri malo incertant. Verba enim ad alias aliorum epistolas, quos ibi comme-

merat, quispiam durò alioquin ingenio et peruicaci detorquere, licet per vim, contendat tamen. Ideoque ea, cum non habeam, ope meliorum Codicum destitutus, meliora, non exscribam. Forsan alii fortunatiores id, cum minus opus fuerit, assequuntur. Et Vallius: Adhuc tamen hasce Epistolas Socratis esse noster non probauit Allatius. At probauit, inquam, onusque mihi negotii impositi tuli. Nisi enim ego amens sum, principio disputationis illud probandum susceperam, Socratem aliquid scripsisse. Hoc si probauit, quid vltius impedit, et has Epistolas fuisse ab eo conscriptas? Multa, subdit Vallius. Quaenam haec erunt? inquam. Stylus, compositio et forma. Et quis, inquam, ista obiecit? Tum Vallius: Nullus, quod sciam, suspicor tamen, si examinatae a censoribus fuerint, illa obicienda. Verene an falso? inquam. Vallius: Vere et falso. Tum ego: Hui, vt hic acutus est vir. Quomodo, quae vere opponuntur, falso opponi dicemus. Et Vallius: At mea secus est sententia, quam non inspicis. Quae? inquam. Vallius: Multos scilicet studio veritatis, dum illas examinant, vera opponere posse; multos etiam altercandi studio, et omnia, quae ipsi non probauerint, oppugnandi insolentia, pluraque in illas cauillari, sed falso. Scio, inquam, non defuturos neque dieaces, neque cauillatores, de quibus sane non laboramus. Quemadmodum et de iis, qui Epistolas nondum viderunt, et tamen sola earum auditione, iam pernegant Socratis esse. Si petas caussam, nullam afferunt praeter illam, non esse Socratis, et inepto quodam risu dicta comitantes, alio se conuertunt. Tum Gaspar: Hos ego esse puto infra omnes infimos homines, qui a congressibus litterariis aequae, ac sacris profani, arcendi sunt. Non defuere tamen, nec deerunt, quousque studia floreant, vt horum obtrectionibus, veluti post nubila Phoebus, clariores ac celebriores appareant, qui non inuitis Musis ad eruditionis studia animum cum

fide aduertant. At vera, quæ contra has epistolas afferent, quæ erunt? Duo illa præcipua, vt opinor, subdit Vallius. Nimis earum concinnam esse orationem, ac figurarum luminibus, contra quam philosophum deceat, et Socratem præsertim, interstinctam; esse etiam quaedam declamatorum acumina. Prosopopoeia etiam illa patris ad filios Epistola VI. a Sophistarum penu videtur deprompta. Non ea ista sunt, inquam, Valli, vt auctoritatem epistolarum eleuent. Nunquam enim in vniuersa Graecia, quam Socraticis illis temporibus, magis eloquentia floruit. Tunc enim non natam, sed adultam, ac mox sepultam etiam cognoscimus. Et quamvis etiam aliis temporibus renasci visa sit, nunquam tamen ad tantam dignitatem peruenit. Quid igitur mirum, si ea aetate, doctrinarum omnium lumen præclarissimum, et in oratoria facultate vir non postremus, oratorie disserens, ornatissime atque eloquentissime locutus est et figurarum etiam luminibus orationem adumbravit. Multa de Sophistico penu mutuatus est, non inficior, solemnem illius aetatis morem, cum Sophistae omnia occuparent, secutus. At non similia, et ad nauseam vsque in Platonis dialogis et epistolis, Xenophontis commentariis, quorum cognitione ac intelligentia fretus, Valli, præ ceteris ea te tenere gloriaris, et tenes, inueniuntur? Illis nec abstinuit Thucydides, homo seuerus et talium deliciarum acerrimus osor. Isocrates, qui non modo Sophistarum improbitati irascitur, sed eorum etiam recte factis saepe fastidit, an non Sophistarum lenociniis et Gorgiae detruncatis ac mutilis sententiolis ac figuris puerilibus abundat? Nolo hic loqui de Herodoto, Lysia, Isaeo, Aeschine Oratore, et aliis in Sophistico amictu atque ambitu pene omnia ἐξεργαζομένοις. Aeschines ipse Socraticus, cuius dialogos Socratis fuisse suspicati sunt plerimi, ab hisce naeniis non abstinuit. De eo Laertius: ἦν δὲ καὶ ἐν τοῖς ῥητορικοῖς ἱκανῶς γεγυμνασμένος,

ὥς δῆλον ἔκ τε τῆς ἀπολογίας τοῦ πατρὸς Φαίλακος τοῦ στρατηγοῦ, καὶ δι' ὧν μάλιστα μιμεῖται Γοργίαν τὸν Λεοντίον, et Philostratus epistola ad Iuliam Augustam: Καὶ Αἰσχίνης δὲ ἀπὸ τοῦ Σωκράτους, ὑπὲρ οὗ πρώην ἐσπούδαζες, ὥς οὐκ ἀφανῶς τοὺς διαλόγους κολάζοντος, οὐκ ὧνκει γοργιάζειν ἐν τῷ περὶ τῆς Θαρρηλίας λόγῳ. φησὶ γάρ που ὧδε· Θαρρηλία ἐλθοῦσα εἰς Θετταλίαν, ξυνῆν Ἀντιόχῳ Θετταλῷ, βασιλεύοντι πάντων Θετταλῶν. Plura in hanc sententiam colligi poterunt ex eiusdem Prooemio in vitas Sophistarum. Et, vt in pauca verba orationem conferam, Demosthenes, qui Veneres omnes Oratorias, sed molles atque elumbes contempsit, saepenumero inter Sophistarum choros ludere deliciatur. Adeone indecorum fuerit Socrati, si semel aut his in his epistolis genio indulserit, et morem sui aeuī imitatus, sese Philosophum non agrestem et improbum, sed civilem atque humanum verbis lenissimis ludibundus commonstrauit? Plura hic possem addere, et sententiarum formis examinatis, nihil hic esse dictum, quod ad pristinum illud aeuum non referatur, ostendere: sed superuacaneum esse duco, nullo adhuc obiiiciente, apologiam in re certissima contexere. Καὶ διὰ τοῦτό γε (verbis vtor Chionis Heracleensis ex epistolis) ἀπορῶ ἀπολογίας, ὅτι οὐδὲν ὁρῶ τὸ κατηγορούμενον. Et Zacchias: Ita est profecto. Socratis has esse Epistolas Manuscriptorum Codicum fide non dubitamus. Si quis dubitat, illi incumbit onus probandi. De Prosopopoeiis, inquam, iudicium exspectatis. Idem erit, ac de superioribus. Non nouum illud genus dicendi in epistolis tunc fuit. Et, ne plura congeram, vnus mihi prae aliis Plato sufficiat Epist. VII., qui Dionem in dissimili argumento, at non dissimili forma loquentem introducit. His dictis sensim Vallius recedens, nescio quid inter se mussitavit: nec multo post, iterato gressu, quasi animos resumpsisset, in me conuersus: Dic age, inquit, quis in

Socratem accusationem conscripsit? Anne id compertum est in historia? Ohe! quae erit, inquam, ista tua percontatio, Valli? Quo intendas, non reperio, ibo odorans, et vulpem vestigiis persequar. Orationem illam alii Anyto tribuunt, plerique Polycrati Sophistae, et Polycratis fuisse legitur in Epistola XIV. quam Terpsion et Euclides [Aeschines secund. Cod. Helmst. O.] Xenophonti miserunt. Ecquid in mentene tibi sunt verba? ait Vallius. Et maxime, respondi. Recita nobis, infert, si potes. Et possum, inquam, et recitabo. Quid impedit? *Ὁ δὲ λόγος ὁ ἀθλιός ἡθέλεε σε εἶναι ἐνθάδε, καὶ ἐγέλασας ἂν ἐν ταῖς συμφοραῖς. Ἦν δὲ Πολυκράτους τοῦ λογογράφου, ὃν ἐκεῖνος, ὥς περ ἐν διδασκαλείῳ παῖδες τὰς ῥήσεις λέγοντες, ἀναβὰς, ὁπότε κατηγόρει, ἐδεδίει τε καὶ ἀπεστρέφετο, καὶ ἐπελανθάνετο, καὶ ἄλλοι αὐτῷ ὑπέβαλλον, καθότι καὶ Καλλιπίδῃ τῷ ὑποκριτῇ, καὶ κακὸν κακῶς ἄνω τε καὶ κάτω αὐτόν τε καὶ τὸ σύγγραμμα ἐπιτρέψας κατέβη.* Et Vallius: Scriptores epistolae Polycratem ipsum auctorem accusationis cognoscere potuerunt, et cognouerunt itaque. Ita est, subdo. Sed Polycrates hic non fuit orationis illius auctor, ait Vallius. Quid inde, inquam ego? Hoc, ait, Terpsionem et Euclidem non scripsisse hanc epistolam, quando scripserint rem, quam ipsi optime scire poterant, non vti gesta fuit. Illa enim oratio sub Polycratis nomine vulgata, multis post annis conscripta fuit, et Polycratis fuisse Fauorinus etiam negat; quod in ea facta sit murorum a Conone instauratorum mentio, quod constat factum sexto anno post mortem Socratis; et videtur Laertius subscribere, cum dicat, *καὶ ἔστιν οὕτως ἔχον.* Verba Laertii: *συνέγραψε δὲ τὸν λόγον Πολυκράτης ὁ σοφιστής, ὡς φησιν Ἑρμιππος, ἢ Ἄνυτος, ὡς τινὲς, προητοίμασε δὲ πάντα Λύκων ὁ δημαγωγός.* et infra: *Φαβωρίνος δὲ φησιν ἐν ἅ τῶν ἀπομνημονευμάτων μὴ εἶναι ἀληθῆ τὸν λόγον τοῦ Πολυκράτους κατὰ Σωκράτους, ἐν αὐτῷ γὰρ, φησί, μνη-*

μονεύει τῶν ὑπὸ Κόνωνος τειχῶν ἀνασταθέντων, αἱ γέγονεν ἐν ἔτεσιν ἕξ τῆς Σωκράτους τελευτῆς ὕστερον, καὶ ἔστιν οὕτως ἔχον. Istae itaque Epistolae ab aliquo recentiore confictae sunt, non ea eadem tempestate scriptae, qua finguntur; neque enim futura poterant praedicere, et muros post sex annos construendos tanquam factos nominare. Non eae sunt, inquam, insequentium scriptorum coniecturae, vt nos a praesentium et oculatorum testium fide dimoneant. Quis ista verius narrare potuit, Hermippusne an Fauorinus, qui post tot secula vixit? Quis ista melius Euclide ac Terpsione, qui in ipsa concertatione non segniter interfuerant, cognouerit? Neque leui coniectura rem pendi, testimonio etiam accuratissimi scriptoris, Isocratis, comprobatur, qui ad eundem Polycratem laudationem Busiridis direxit. In ea tanquam amicus adhortatur Polycratem, vt errata tum in Apologia Busiridis, tum in Accusatione Socratis ab ipso commissa corrigat. Quo nihil clarius afferri potest: αἰσθανόμενος οὖν ὡς ἥκιστα σε μεγαλαυχούμενον ἐπὶ τῇ Βουσίριδος ἀπολογία, καὶ τῇ Σωκράτους κατηγορία, πειράσομαί σοι ποιῆσαι καταφανές, ὅτι τοῦ δέοντος πολὺ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς λόγοις διήμαρτες. et paucis interiectis: Σωκράτους δὲ κατηγορεῖν ἐγχειρήσας, ὥς περ ἐγκωμιάσαι βουλόμενος Ἀλκιβιάδην ἔδωκας αὐτοῦ μαθητὴν, ὃν ὑπ' ἐκείνου μὲν οὐδεὶς ἤσθετο παιδευόμενον, ὅτι δὲ πολὺ διήνεγκε τῶν ἄλλων, ἅπαντες ἂν ὁμολογήσειαν. Scripsit ergo Polycrates, quidquid Fauorinus in contrarium afferat, Socratis accusationem. Graue sane est, ait Meronius, ad vindicandam accusationem illam Polycrati, Isocratis testimonium, et videtur in hoc, sicut etiam in multis aliis, Fauorinus nugas agere. Et si testimonium, inquam, certius ac clarius (si tamen Isocrateo certius clariusque afferri potest) exoptas, Valli, annon tibi subuenit, Lysiam Socrati σύγχρονον, et vt plurimum conuiuiam in accusationem Polycratis Apologiam pro So-

crate scripsisse? Non noua narro. En eruditi sane hominis, qui in Aristidis Panathenaicam Orationem Scholia scripsit, auctoritas: *διὰ τὸ διῤπετές Παλλάσιόν φησι τὸ ἀπὸ Τροίας. Ὁ γὰρ Δημόφιλος παρὰ Διομήδους ἀρπάσας εἰς τὴν πόλιν ἤγαγεν, ὡς Λυσίας ἐν τῷ ὑπὲρ Σωκράτους πρὸς Πολυκράτην λόγῳ.* Scripserit, ait Vallius, Orationem Polycrates, quid de muris post Socratis mortem exstructis dicemus? Multa, inquam ego. Dapsiles semper nobis apparatus, ait Gaspar, facis, Allati. Vnum tantum si dixeris, cumulate persolues. Incertum, inquam, est, an muri illi post mortem Socratis exstructi sint. Auctores enim neque de tempore natiuitatis, neque de tempore mortis conueniunt: et, quod magis est, neque de vitae ipso spatio. Alii enim eum sexagenarium, alii septuagenarium, alii etiam octogenarium occubuisse tradunt. In qua opinionum concertatione, quamnam veram esse, Fauorinus ostendet? Deinde incertum etiam est, an Accusatio illa, quam Fauorinus legerat sub Polycratis nomine, illa ipsa fuerit, quam Polycrates Socratem accusando conscripserat. Neque enim dubito, quemadmodum plurimi exercendi ingenii caussa plures Apologias Socratis, nomine ipsius Socratis insignitas, composuerunt, inter quas reliquas nobis tempus fecit Platonis, Xenophontis, Libanii; eadem ratione multos alios complures Accusationes etiam sub Polycratis nomine diuulgasse: vti pleraque huiusce generis inter Sophistarum ludicra cernimus. Veletiam Polycratem ipsum, post Socratis necem, Orationem illam poliendo, verosimillimum est, multa ex illa prima, quam recitauerat, detraxisse, multa etiam de nouo addidisse, vt ab aliis etiam factum adnotabamus. Neque mirum videri debet in hac secunda correctione, in qua multa peccauerat, murorum etiam mentionem intulisse. Admonitus enim ab Isocrate, in ea oratione multa peccasse, homo nimium sibi arrogans, ac percontumax, multa in aliam formam, nec dubito,

immutauit. Quae omnia si considerasset Fauorinus et praeterea antiquorum testimonia examinasset, profecto tantum propter murorum mentionem Orationem Polycrati non surripuisset. Adde his omnibus, in iudicio Fauorini saepe saepius ab aliis iudicium et consilium considerari. Coniecturae istae, quas facis, inquit Vallius, non leues sunt, et quae certissime rem, de qua quaerimus, ostendere possunt. Muri tamen Atheniensium a Conone erecti adhuc stant: alia tibi ad illos diruendos ineunda via est. Mentio enim illa murorum suspectam reddit Orationem Polycratis, Oratio has Epistolas. Plusne, inquam ego, Fauorino in hoc argumento, quam Isocrati, testi oculato, tribuis? Non recte equidem facis. Tum Gaspar: Muri illi Cononis ratiocinationibus hisce nulli sunt, et dubia omnia remouisti. Sed nos aliquid a te exspectamus, dignum hac dissertatione, dignum tuo ingenio. Scimus tibi nihil optabilius accidere posse, quam cum difficultates chronologicae, quas nunc facile dissimulas, examinandae proponuntur. Quid hic retices? Quid Historiae lumen tuo silentio obscuras? Quid, inquam, in obscurissimis a me petis? Quin tu potius hoc onus tuae eruditioni et ingenio par non assumis, sed refugis? Multa ipse pro his Epistolis disserui. Leua me, quaeso, hoc labore, qui potes. Et Vallius: Adhuc muri Cononis stant; quid ais, Leo? Stent per me licet, inquam. O Socraticas, exclamat Vallius, Epistolas, extra muros tanquam peregrinas eiectas! At non ita erit, inquam, si possum. Dic, Valli: quanam Olympiade Socrates natus est? quanam item cicutam bibit? Et Vallius: Sub Archonte Lachete obiit, qui magistratum tenuit anno primo Olympiadis 95, ut narrat Diodorus et Aristides Sophista, Platonica secunda: *καίτοι ἐτελεύτησε μὲν Σωκράτης ἐπὶ Λάχητος ἄρχοντος*. Non hoc, inquam, percontatus sum, sed qua Olympiade natus, vel mortuus est? Et Vallius: Laches Archon Athenis fuit anno primo Olympiadis 95.

Quid iterum, inquam, Lachetem clamas? Parum hoc negotii confert ad ortum, vel occasum Socratis. Et Vallius: At ex hoc tempus necis Socraticae certo innotescit. Estne, inquam, aliquid apud auctores de Olympiade, qua natus, vel sublatus fertur Socrates? Sunt, ait Vallius, multa, sed dubiae fidei. Nec enim omnes conueniunt; sed hic vnam, alius aliam Olympiadem assignauit. Vt de ortu, inquam, ita et de interitu discrepant. Sic, ait Vallius. Nihil ergo certi in hac re, inquam, statuere possumus. Et Vallius: Nihil. Quidam enim, inquam, Aphepsione Archonte, Olympiadis scil. 74. anno 4. Anonymus in Descriptione Olympiadum: *Ὀλυμπιάς ἐβδομηκοστὴ τετάρτη, ἔτος τέταρτον. Ἀφεψίων. ἐγεννήθη Σωκράτης.* Alii eum natum ferunt Olympiadis 77. anno vltimo, sub Phaedone. Idem auctor in hoc anno: *Σωκράτης ἐγεννήθη,* et Suidas in *Σωκράτης* — *γέγονεν, ὡς τύπῳ εἶπεῖν, Ὀλυμπιάδι ἐβδομηκοστῇ ἐβδόμῃ.* Laertium in his Archontibus et annis consignandis se confudisse, optime animaduertit Ioannes Meursius. Verba Laertii sunt: *ἐγεννήθη δὲ, καθά φησιν Ἀπολλόδορος ἐν τοῖς Χρονικοῖς, ἐπὶ Ἀφεψίωνος ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς ἐβδομηκοστῆς ἐβδόμης Ὀλυμπιάδος.* Neque enim debuit Aphepsionem, qui praefuit Olympiadis 74. anno 4., in annum 4. Olympiadis 77., cum Phaeton praefuit, reiicere. Quare censet mutilum esse istum locum, ac voluisse Laertium vtramque de eius natiuitate sententiam tradere, et excidisse in medio aliqua verba ob concursum eiusdem anni quarti in diuersa Olympiade, et scribendum esse: *ἐγεννήθη δὲ, καθά φησιν Ἀπολλόδορος ἐν τοῖς Χρονικοῖς, ἐπὶ Ἀφεψίωνος ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς ἐβδομηκοστῆς τετάρτης Ὀλυμπιάδος, ἢ, ὡς ἄλλοι, ἐπὶ Φαίδωνος ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς ἐβδομηκοστῆς ἐβδόμης Ὀλυμπιάδος.* Non ergo conuenit inter auctores, quamam ipse Socrates Olympiade in lucem venit, sed inter eos non vnus, sed duode-

cim annorum differentia est. Dic, Valli, vtra ex his sententiis mentitur? quae rem, vti facta est, dicit? Vallius: Mihi sane non liquet; quando omnia in dubio sunt. Et ego: Vna ex his vera esse debet, quae autem ea sit, nondum compertum est: altera falsa, et forsitan, quamuis id nesciamus, vtraque falsa. Sed quaeramus vltcrius. Quot annos natus mortuus est? At non eosdem volunt omnes, ait Vallius. Nam Laertius scribit: *ἐτελεύτησε δὲ τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ἐννεηκοστῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος, γεγονώς ἐτῶν ἐβδομήκοντα, καὶ ταῦτά φησι Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς, ἐνίοι γὰρ ἐξήκοντα ἐτῶν τελευτῆσαι αὐτὸν φασιν.* Tum ego: Ita est. Argumentare ergo mecum, Valli. Si septuaginta annos natus mortuus est, ergo neque Olympiade 74. nec 77. in vitam venit. A Lachetis enim principatu, sub quo dixeras Socratem condemnatum, qui fuit annus primus Olympiadis 95., si retro annos numeres, Socratis natalis dies erit anno 2. Olympiadis 80. sub Philocle, vel, si recto ordine a dictis Olympiadibus annos computes, sub Lachete mortuus non est, quod tantopere affirmabas, a septuagesimae enim quartae anno quarto ad Olympiadis 98. annum quartum anni excurrunt 60, annis 21 antequam Laches Magistratum iniret, si a 77. Olympiadis anno 4. numerum capis, defunctus erit Olympiadis 92. anno 3. sub Glaucippo, 10 ante Lachetem annis. Et Vallius: Erit ergo eorum sententia de 60 annis Socrates falsa: ideoque veriorrem existimo secundam de septuagenario Socrate bibente cicutam. Examinemus, inquam, et hanc, rationemque non alia, quam praedicta ratione computemus. Si ab Olympiadis 74. anno 4. annorum ratio deducatur, Socrates iam sub Callia moritur Olymp. 92. anno 1. duodecim ante Lachetem annis. Et Vallius: Amplectenda igitur est eorum opinio, qui Olymp. 77. anno 4. ortum tradunt; tunc enim et sub Lachete vitam et septuagenarius finit. Optime, inquam ego, prouisum, dum La-

ches saluus sit Vallio, et Olympiadis annum, et aetatis Socratis probe scimus. Per te ergo sic omnia cohaerent. Vallius: Et secundum historiae fidem et accuratum Demetrii Phalerei testimonium, cui adde, si vis, Maximi Tyrii Dissert. XXXIX. *Σωκράτει γὰρ ἐβδομήκοντα μὲν ἐτῶν χρόνος, καὶ ἐν τούτῳ φιλοσοφία καὶ ἀρετὴ διηνεκῆς* etc. At ulterius, inquam, res est examinanda. Septuagesimae Olympiadis anno 3. Empedocles Pythagoreus Athenas ad Socratem proficiscitur, aetate iam grandem, vt verosimile est. Quid dices, Valli? an potuit aetate adultus anno subsequente nasci? Nec ob aliam caussam, ait Vallius, plerique *ἀνιστορησίαν* Platoni obiecerant, nisi quod Socratem vna cum Gorgia faciat loquentem, obstante aetatis longinquitate; tunc enim Gorgias obierat. Sed respondet, inquam, Olympiodorus Alexandrinus, non contemnendus auctor, qui dictum meum confirmat Commentario in Gorgiam Platonis: *δεύτερον δὲ ἐροῦμεν, ὅτι ἐπὶ τῶν αὐτῶν χρόνων ἦσαν, ὁ μὲν Σωκράτης ἐπὶ τῆς οὔ' Ὀλυμπιάδος τῷ γ' (lego γ') ἔτει, ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς ὁ Πυθαγόρειος ὁ διδάσκαλος Γοργίου ἐφοίτησε παρ' αὐτῷ.* Audi caetera. Cum Gorgias Commentarium de Natura Olympiade 84. conscribebat, Socrates ex ephebis excesserat, et virorum albo adscriptus, plus annis 28 natus erat: ergo non potuit anno 4. Olympiadis 77. in lucem venire, sed ad minus anno 1. Non potuit itaque septuagenarius sub Lachete mori. Vnde id habeas, scire velim, inquit Vallius. Ex eodem, inquam, Olympiodoro: *ἀμέλει καὶ γράφει ὁ Γοργίας περὶ φύσεως σύγγραμμα οὐκ ἀκομψον τῇ πρὸ Ὀλυμπιάδι, ὥστε εἰκοσιοκτὼ ἔτεσιν, ἢ ὀλίγῳ πλείοσιν εἶναι πρῶτον τὸν Σωκράτην.* Recens, ait Vallius, hic auctor est. Sed diligens, inquam ego, et qui prudentia rerum magnarum, et eruditione magis, quam dicendi arte nititur, et, vt fidem suam liberet, testimonio comprobat Platonis: *ἄλλως τέ φησιν ἐν τῷ Θεαιτήτῳ ὁ Πλάτων, ὅτι*

*νέος ὢν κομιδῇ ἐνέτυχον Παρμενίδῃ ὄντι πάνυ πρεσ-
 βύτῃ, καὶ εὖροῦ βαθύτατον ἄνδρα. Οὗτος δὲ ὁ
 Παρμενίδης διδάσκαλος ἐγένετο Ἐμπεδοκλέους τοῦ
 διδασκάλου Γοργίου, καὶ ὁ Γοργίας δὲ πρεσβύτης ἦν.*
 Et Vallius: Ante Lachetem ergo moritur, cum muri
 Athenienses adhuc opera Cononis non starent; ille au-
 tem septuagesimum annum agens fatis concessit. Sed
 si prouectiorem, inquam ego, aetatem Socratis compe-
 rero, Valli, quid fiet? Dabo manus, Vallius subdit,
 falsumque fuisse Fauorinum libere pronuntiabo. Sit
 ita, inquam. Et vt rem extricem, nolo hic sententiam
 Alexandrini Chronici recensere, quod Socratem ait vita
 functum anno primo Olympiadis 104. annos natum 90,
 quando non iam muri illi exstructi, sed pene destructi,
 vt ita dicam, per tantum annorum spatium conspici
 poterant. Nec placet adeo producta Socratis aetas:
 quamuis auctor ille non temere, et vt in buccam vene-
 rat, res redigebat in fastos, sed aliorum, eorumque
 fide dignorum, testimoniis nisus. Quidquid tamen sit,
 probabilius existimo eum octogesimum annum agen-
 tem toxico peremptum fuisse. Pro me facit Suidas,
 siue quisquis sit auctor illius vitae apud Suidam: *καὶ
 ἐπὶ μὲν τῶν Πελοποννησιακῶν γέγονεν, ὡς τύφῳ εἶ-
 πεῖν, Ὀλυμπιάδι οὔτ'.* En, mi Valli, firmam tuam
 Olympiadem. *ἐβίω δὲ ἔτη π'.* En productos annos So-
 cratis etiam post murorum illam exaedificationem. Et
 Vallius: Non tantum tribuo Suidae. At pannis, in-
 quam ego, ex quibus consutus ille liber est, cum sint
 admodum pretiosi et rari, multumtribuendum est.
 Sed habeo etiam auctorem huius rei, qui Socratem, il-
 liusque mores visu et continua multorum annorum
 consuetudine, et domestica familiaritate perquam me-
 ditare tenebat; qui eum vltra septuagesimum annum
 vitam duxisse, non ambiguis, sed clarissimis verbis pro-
 fitetur. Et Vallius: An Iouem testem nobis dabis? Io-
 vem, inquam, huius rei, Aedepol, Iouem testem exci-

tabo. An non placet? Et Vallius: In re seria fabulas nobis meras nectis, mi Leo. An tibi, inquam, veritas fabula est, Valli? Iouem testem subornatum a te non rideam? Sed rideas, inquam, per me, dummodo risus in me conuertatur. Conuertatur, ait, in Iouem hunc tuum testem, quango ita placet. At non conuer-tes, inquam. Annon Iupiter tibi philosophorum est Plato? Iupiter, ait Vallius, et Ioue illo hominum Deûmque patre spectabilior, quod non de rebus fictitiis, et ludicris poetarum nugis, sed vera solidaque vir-tute sapientiaque magnus, et non hominum, sed eor-um tantum, qui vere homines sunt, philosophorum dumtaxat et prudentium pater fuit. Is, inquam, Iupi-ter id de Socrate asserit in Apologia. Et Vallius: Ne illudas, ait, vir optime, existimationi tuae. Ibi enim Plato supra sexaginta annos, non septuaginta fuisse tra-dit; et si verborum recordor, ita Nicolaus Serranus in-terpretatus est: *Sic enim omnino res se habet, nunc ego primum in iudicium prodeò, annos plus sexagin-ta natus; vt in hoc quidem forensi genere dicendi pla-ne sim peregrinus.* Et subscripsit Henr. Stephanus. Sat est, inquam, mi Valli. Ne typographorum errata in eos viros coniicias, quibus, quid inter ἐβδομήκοντα et ἐξήκοντα intersit, multum innotuerat. Neque enim adduci possum, vt credam, eos sic interpretatos fuisse, cum exempla omnia, et typis edita, et Manuscripta, quae videre mihi licuit, licuit autem multa, constantis-sime omnia habeant ἐβδομήκοντα. An recordaris, mi Gaspar, verborum? Neque enim mihi omnia praeter illud vnum ἐβδομήκοντα suppetunt. Et Gaspar: Ver-ba ista sunt (Apol. C. 1.): νῦν ἐγὼ πρῶτον ἐπὶ δικα-στήριον ἀναβέβηκα ἔτη γεγονώς πλείω ἐβδομήκοντα· αἰτεχνῶς οὖν ξένως ἔχω τῆς ἐνθάδε λέξεως. Verba clarissima, tanta iniuria nescio an typographorum per-versa: eoque praecipue, cum Ficinus noster ante Ser-ranum septuaginta, vt par erat, conuerterit. Et Vi-

ctorellus: Iure merito itaque plerique hac nostra tempestate viri ingenui et docti ad Ficini interpretationem, tanquam fidelio-rem, ad Serrani, tanquam elegantio-rem, confugiunt. Tum ego: Habemus ergo ex Platone, Socratem non septuagenarium, sed septuagenario maiorem, caussam dixisse. Quot porro annis numerum hunc superarit, cum ipse pro comperto forte non haberet, vt saepe fieri solet, non apposuit. Puto enim, nec ipsum Socratem, virum ex infima plebe, primis artibus iisque aspernandis non nimis notum, annorum suorum numerum exacte tenuisse. Hinc ne Plato mentiri videretur, certum pro certo, incertum pro incerto posuit: iam enim tum Socrates septuagesimum annum exegerat, et amplius; at quemnam ageret, vti incompertum reliquit. Quod cum postea ex aliis auctoribus Suidas, qui diligentiores in ea re perquirenda plus etiam viderent, exscripsit, annum scil. octogesimum: et discrimen sane magnum inter hos numeros $\acute{o}$ et π' omnem erroris exscriptorum suspicionem tollit. Tum Meronius: Crederem vtique in his, quae de Socrate scripsit, Platoni, nisi is ab aliis falsitatis conuictus, plurimis etiam $\chi\rho\omicron\nu\nu\iota\kappa\omicron\iota\varsigma$ $\acute{\alpha}\mu\alpha\rho\eta\mu\alpha\varsigma\iota$ scripta sua polluisset: quĩ cum non semel de mendacio suspectus fuerit, non video, quonam firmo argumento in hoc illi fidem praestare debeamus. Nouum nobis discurrendi campum aperis, inquam, Meroni, qui neutiquam modo percurrendus est. Similium autem Platonem ab Athenaeo, Aristide et aliis in- simulatum, notum est. Athenaeo viri docti et graues, satis superque responderunt: Aristidi, quod ipse sciam, nemo; sed respondebunt fortasse. Ipse nunc pro eo defendendo non pluribus concertabo; iam enim aduersperascit, et, vt vides, dies moritur. Id tamen ad refellendam Socratis aetatem octogenariam nihil confert. Socrates enim, qui loquitur et ad iudices orationem conuertit, nunquam simili mendacio, si con- vinci ab iudicibus posset, vniuersam suae vitae Apolo-

giam eiusque fidem suspectam reddidisset. Surrexit ad haec Victorellus. Morosi sane ingenii esset, auctores rebus gestis aequales reiiciendo, in alios posteriores, qui res non viderunt, sed leuissimis coniecturis veritatem contra omnem antiquitatem exsculpere tentant, animum aduertere. Ego in rebus Socraticis dilucidandis nullum alium testem exopto fide digniorem ipso Platone vel Xenophonte, quibus aliorum imprudenter dicta sapienter iugulantur. Ita est, inquam, ac reducam me ad nostrum larem familiarem. Adhuc excipito, Valli, anne memoria tenes, quo aetatis anno, et qua Olympiade fato defunctus est egregius ille philosophiae mysta atque interpret Aristoteles? Et Vallius: 70 annos natus excessit, si nobis non imponit Suidas: *οἱ δὲ φασὶ νόσῳ αὐτὸν τελευτῆσαι βιώσαντα ἔτη ὁ*. Et Gaspar: Cautelocutus est Vallius, si non imponit Suidas. Namque eum imponere, siue etiam alium, ex quo sua ipse habuit, communi aliorum sententia comprobatur, qui ultra tertium et sexagesimum vitam illius non protrahunt, vt Ammonius, siue quis sit auctor illius vitae, ante commentaria Ammonii in eius praedicamenta. Et Laertius idem probat, improbatque Eumoli dictum, a quo forte Suidas sua hausit: *ἐνταῦθα δὴ πικρὸν ἀκόνιτον ἐτελεύτησεν, ὥς φησιν Εὐμόλος ἐν πέμπτῃ τῶν ἱστοριῶν, βιοὺς ἔτη ἐβδομήκοντα· ὁ δ' αὐτὸς φησιν αὐτὸν καὶ Πλάτωνα τριακοντούτην συστήναι διαπίπτων, βεβίωκε γὰρ τρία πρὸς τοῖς ἐξήκοντα*. Et, post pauca, id ipsum refert ex Apollodori Chronicis. Et ante alios Dionysius Halicarnasseus ad Ammaeum Epistola, qui, perquisitis antiquorum monumentis, hoc vitae spatium tanquam certum et indubitatum Aristoteli consignauit. At quam ista Olympiade, inquam ego, obiit? Tenesne, mi Valli? Et Gaspar: Nimis ista aliena pro muris Atheniensium ante mortem Socratis asserendis. Eo, inquam, libentius Vallius respondebit. Et Vallius: Ante omnia etiam an-

norum momenta minutissima, et tempus, et terminum
 vitae cuiuscunque ex memoria recitabo? Tum ego:
 Respondendum est tamen. Dicat, ait Vallius, qui pos-
 sidet. An tibi succurrit, Gaspar? Succurrit, Gaspar
 ait, et morem geram. Halicarnasseus sub Archonte
 Cephisodoro Chalcidem migrasse ibique ex morbo de-
 cessisse refert. Sed ex Apollodoro in Chronicis, anno
 tertio Olympiadis 113. sub Philocle, eodem, quo De-
 mosthenes, anno in Calabria insula occubuit. Laer-
 tius: *εἴτα ἀπαῖραι εἰς Χαλκίδα τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς τε-
 τάρτης καὶ δεκάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, καὶ
 τελευτῆσαι ἐτῶν τριῶν πον καὶ ἐξήκοντα νόσῳ, ὅτε
 καὶ Δημοσθένην καταστρέψαι ἐν Καλαβρίᾳ ἐπὶ Φι-
 λοκλέους.* Tunc cum cicutam bibere, subdit Vallius,
 elegit, cuius succo quadragesimo tertio anno Socrates
 exstinctus fuerat, vt adnotat Franciscus Patricius Lib.
 I. Discussion. Peripatet. Et ego: Ergo sub Archonte
 Lachete non obiit Socrates, Valli, sed multo post mu-
 ros illos exstructos, de quibus tantopere perturbaris.
 Qui id fieri potest? infert Vallius. Facillime, inquam;
 Aristoteles veneno sibi mortem consciuit, vel etiam
 aegritudine oppetiit, vt Apollodorus vult, sub Philocle
 Olympiadis 113. anno 3. siue, vt Halicarnasseus, sub
 Cephisodoro, anno vno minus. Ab his si praeteritos
 annos recensens ad quadragesimum tertium peruene-
 ris, quo exstinctus per Patricium traditur Socrates,
 Socratem post hos muros venenum bibisse comperies,
 annos plus minus 30, sub Archonte Chione, aut Ti-
 mocrate, quo quid dici potest absurdius? Et Gaspar:
 Ita Patricii iudicia lectorem vt plurimum fallunt, cu-
 ius multa lectio variaque eruditio ne minimum qui-
 dem consilium direxit, ne foedissime, ac saepissime
 lapsus, alios etiam in errores protraheret. Quare
 semper mihi illius lectio suspecta venit. Tum ego:
 Quid hic dicis, Valli? Falsum, ait, Patricium, cuius
 locum obelisco notabo, ne in posterum aliis fraudi sit.

Sic facito, inquam. At mihi scrupulum et dubitationem quandam iniecit nescio quid, quod si mihi extrices, Oedipus tu, ego Dauius fuero. Praeceptores Aristotelis vellem mihi nominatim numerares. Et libenter, ait Vallius: Proxenus Atarnensis in patria, Athenis Socrates, Plato. O fortunatum, inquam, Aristotelem scientia exemplisque a tanto praeceptore auctum! Et Gaspar infert: Verum hanc de Socrate Aristotelis praeceptore opinionem titubare, edoctus sum probe. Nullus enim ex antiquioribus, quod ego sciam, id asserit: et ex recentioribus multi, Halicarnasense, Apollodorum, Laertium secuti, id improbarunt, et rationibus etiam, iisque non leuibus confirmarunt. Inter eos praecipui sunt Leonardus Aretinus Epist. Lib. VI. Octavius Ferrarius extremo libro de sermonibus exotericis, Patricius ibidem, et Ioannes Munaetius notis in Vitam Aristotelis, qui in eo magnam esse ἀριστο-
 γησίαν tradit. Etenim Aristoteles dicitur natus anno 1. Olympiadis 99. Archonte Diotrephe: ut minimum interiecti sint 15 anni inter mortem Socratis et ortum Aristotelis. Quod si Olympiadis 95. anno 3. mortuus est Socrates, ut in Chronicis Eusebianis proditum; erit quoque erratum in Chronologia, sed minus 2 annis. A. Gellius Lib. XVII. Cap. 21. post urbem recuperatam a Gallis anno 7. natum Aristotelem litteris ait mandatum fuisse. Sed quoniam, ut ait Plutarchus, difficile est inuenire annum captae urbis, difficile quoque erit annum recuperatae urbis reperire. Septem quidem mensibus, postquam capta a Gallis, recuperata fuit opera M. Furii Camilli, sed sequenti deinceps anno; etenim capta fuit mense Quinctili, recuperata Februario. Si igitur, ut Verrius Flaccus et Gellius in Annalibus, atque Cassius Hemina senserunt, capta fuit anno 363., recuperata fuisset anno 364.; ita natus fuisset Aristoteles anno 2. Olympiadis 99. Quod si, ut Liuius prodidit, anno 365. capta fuit, et recuperata anno 366., susceptus

fuisse in hanc lucem Aristoteles anno 4. Olympiadis 99. Sed quoniam sententia Varronis et Plinii probabilior ceteris videtur, ad quam etiam magis accedit Halicarnassei opinio, capta fuit anno 564., recuperata anno 565., ortus fuisse Aristoteles anno 3. Olympiadis 99. Quocunque autem anno 99. Olympiadis natus dicatur, magno post Socratem mortuum interuallo ortus fuit Aristoteles. Meam tamen sententiam, respondit Vallius, auctor illius vitae, quisquis ille fuerit, antiquus sane et prudens, defendit: ἐπτακαίδεκα δὲ ἐτῶν γενόμενος, καὶ τῆς Πυθίας κελευούσης αὐτῷ φιλοσοφεῖν, στέλλεται ἐν Ἀθήναις, ἐνθα φοιτᾷ Σωκράτει, καὶ σύνεστι τούτῳ ἔτη τρία, τελευτήσαντος δὲ Σωκράτους φοιτᾷ Πλάτωνι, καὶ τούτῳ σύνεστιν ἔτη εἰκοσιν. Consentit Olympiodorus Praxi 42. in Gorgiam Platonis, qui inter alios a Socrate recte institutos Aristotelem etiam recenset. Et, ne nobis desint etiam recentiores, Bessarion Lib. I. aduersus Calumniatorem Platonis Cap. 5. ait: Triennio Socratem admodum adolescens audiuerat, antequam se ad Platonis Gymnasium conferret. Non ergo absurdum post tantorum virorum auctoritatem videtur. Εὖγε τῆς εὐστοχίας, Valli, inquam. Socratem Aristoteles audiuit tres annos. Ita est, subdit Vallius, quamuis noster Gaspar aliorum dictis hoc refellere nisus sit. Est itaque, inquam, disciplinae Socraticae alumnus Aristoteles noster, quando ab eo informatus est. Est, ait Vallius, nec dubito. Saltem, inquam ego, non contemnendorum testium auctoritate, qua probabilis ad minus erit ista opinio. Est, infit Vallius, omnino. Et Gaspar: Non probe dictum. Caue sis tibi, Valli, ne capiaris. Et, ait Vallius, omnino, Leo, haeresne? quid nutas? Tum ego: Sane, ipse infero, non nuto; sed nutant omnino et Laches ille tuus, sub quo Socrates obiit, et muri illi Atheniensium tantopere per te propugnati, qui modo tua confessione labascunt omnino;

et hac ratione labantes, accitis etiam Archimedis machinis, sustinere non poteris. Et Gaspar: Ecquid iam lucricapis, Valli? Annon reconditae eruditioni tuae hoc debes? Et Vallius: Ne verbis obruar quaeso. Quis Lachetem? Quis muros hosce concutit? Tua verba, inquam. Et ille: Quomodo? Hoc, inquam, quod dicebas Aristotelem 17 annos natum Socratem audisse. Et ne diutius morer, machinas hasce mecum sustine, quibus muros illos in planum deturbemus. Aristoteles sub Cephisodoro, siue etiam Philocle occubuit. Numera ab his annos 63, quos ipse omnium sententia vixisse perhibetur, nonne ad Dexitheum, si a Cephisodoro, vel ad Diotrephem, si a Philocle, et si 70. annos vitae illius fuisse contendis, nonne ad Philoclem alterum, vel Nicotelem perueniendum est? at hi omnes post muros illos exaedificatos pluribus annis Athenis praefuerunt. Ergo non potuit Socrates, qui Aristotelem informauit, ante muros illos vitam finisse. Tum Vallius: ἀμαθέστερόν πως εἰπὲ καὶ σαφέστερον. At dicam, inquam, si potero. Aristoteles natus est sub Philocle vel Nicotele, si ad 70. annum vitam illius protrahes: sub Dexitheo vel Diotrephe, si ad 63. At hi post muros Athenienses ad reipublicae gubernacula accesserunt, quibus si 17 aetatis Aristoteleae coniungas, quibus Socrates adhuc erat superstes, iam Socrates post Cononis illos muros annos 25 vel ad minus 18, si diuturniora spatia vitae Aristotelis concedamus, adhuc erat in viuis, cum Aristotelem imbueret. At plus satis intelligo, ait Vallius. Tum ego: Concludam itaque, si per vos licet, muros istos Athenienses ante Socratis obitum a Conone fuisse exaedificatos, et Fauorini iudicium de oratione Polycratis non esse tanti, vt Epistolas hasce Socratis faciat non esse Socratis. Anne licet, Valli? Licet per me, ait Vallius: quando muri a Fauorino erecti primo quidem aspectu stabiles, nunc vero adeo infirmi sunt, vt rationibus his tuis non minentur ruinam, sed ruant,

et, quod peius est, cum fundamento ipso pereant. Fateor me, antequam haec a te examinata fuissent, eos sartos tectos existimasse, et mortem ipsam Socratis, quae modo ita dubia erat, sub Lachete sine controuersia contigisse. Sed iam tandem, inquam, Valli, id idem de tuo etiam proba, vt vna simul ad has Epistolas suis auctoribus reddendas laborasse videamur. Age porro, quid cogitas? quid in pectore volutas? Miror Platonem, ait Vallius, qui Socratis omnia etiam minutissima persecutus est, et mortem illius accuratissimo eloquentiae penicillo depinxit, nullam de mortis tempore mentionem intulisse. Mirum equidem est, inquam ego. At suntne omnia Platonis a te attentius expensa? Expendi, ait, sed quid in dubiis statues? Dubia, inquam, ideoque non fuisse sub Lachete Socratem extinctum, cum hoc etiam per te in dubio sit. Quod si Platonis verbis probauero, te id etiam de tuo probasse, quando Plato tuus est, affirmabo. Quis probas, ait Vallius. Probabo, inquam, dummodo tua propugnatio Platoni non defuerit. Purgatio, dicit Vallius, peccati est, quod a Platone illiusque scriptis longe abfuit. Cuius tamen tu, inquam, Valli, defensionem non susciperes. Quidni, ait? Multa, inquam, plurimorum sententia aliter narravit, ac fuere: ideoque mendacii non vno loco arguitur. O homines, ait ille, stuppeos, qui dialogorum moris ignari, rem, vti est, meram videre non sustinent, veriti, ne ab illius splendore accensi in flammam effusi evanescant. Non erit, inquam, impune. Et non video, quam ratione spicula, quae in eos iam meditaris pro defensione Platonis, retorquere poterunt. Viuo namque te Platoni et Xenophonti, quem vnice veneraris, patrocinium non defuturum saepe saepius a Gaspare audiui. Defende igitur et nutantem protege. Pugna illa apud Lechaenum contra Corinthios celebris sane apud Historicos. habesne, Valli, sub quo Archonte pugnata sit? Habeo, respondit, nec fallor: Eubulides tum

praecerat. Recte dictum, inquam, sub eo enim cladem illam a Lacedaemoniis Atheniensium ciuitas accepit, et post alias turbas, post annos non multos pax inter Athenienses, Lacedaemonios aliosque Graecos facta est. An memineris ducis? Recordor, ait, duce Antalcida, sub Archonte Theodoro. Rupto deinceps foedere, Lacedaemonii contra Mantinenses exercitu ducto sub Dexitheo Mantinenses in pagos rursus, ex quibus Mantineam commigrarunt, pedem referre coegerunt. Haec post mortem Socratis contigerunt, inquam. Si sub Lachete Socratem, ait Vallius, necatum affirmemus, post Socratis obitum acciderunt; sed video iam hoc a te pluribus rationibus, vti merum commentum, explosum. Et explodetur, inquam, vltterius. Numerantur scilicet a Lachete ad Eubulidem, sub quo pugna in Lechaeo commissa est, 7 Archontes; ab Eubulide ad Theodotum, sub quo foedus initum, 8; a Theodoto ad Dexitheum, sub quo Mantinenses dissipati sunt a Lacedaemoniis, 3: a primo Lachete ergo ad hunc vltimum erunt Archontes, aut, si mauis, anni 16. Sed dicas, Valli, in Atheniensium in Lechaeo exstinctorum funere orationem quis habuit? etiamsi velles obliuisci, non poteris. Non potero sane, inquit Vallius, ni mei ipsius oblitus alterum a me ipso Vallium constituam. Heri enim in ipso Platone legi in Menexeno; ibi enim Aspasiae Milesiae orationem funebrem recitat Socrates. Ergo Socrates ad illa tempora viuebat; quî enim potuit orationem habere mortuus? Quomodo ergo sub Lachete mortuus, qui cladem illam post 7 annos conspexit, et in ea fato functos elegantissima oratione prosecutus est? Non video, respondit Vallius, mirorque me, cum saepissime dialogum illum percurrerim, nunquam ad hoc de morte Socratis animum applicasse. Ridendi ergo, inquam, sunt, qui necem Socratis sub Lachete tradunt; sed cum in eadem oratione pacis etiam meminerit, longius aberit a Lachete. Quod si in Symposio, vbi praesens Socrates dis-

putat, ab Aristophane sub Arcadum nomine Mantiniensium excidium vti praeteritum commemoratur, multo a Lachete posterior annis ad minus 16 mors Socratis contigit. Verba Aristophanis sunt: *νυνὶ δὲ διὰ τὴν ἀδικίαν διωκίσθημεν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθάπερ Ἀρκάδες ὑπὸ Λακεδαιμονίων.* Nec aliud in mente fuisse Platoni, ne longius oberrem, habeo ex Aristide Orat. Platonica 2.: *ὑπόκειται μὲν γὰρ αὐτῷ δήπου Σωκράτης τὸν ἐπιτάφιον διεξιών. Μέννηται δὲ τῶν ἐν Κορίνθῳ τετελευτηκότων καὶ τῶν ἐν Λεχαίῳ, καὶ τῆς εἰρήνης τῆς ἐπὶ Ἀνταλκίδου κληθείσης. Καίτοι ἐτελεύτησε μὲν Σωκράτης ἐπὶ Λάχηςτος ἄρχοντος, τῆς δὲ ἐν Κορίνθῳ μάχης, καὶ τῆς ἐν Λεχαίῳ μέσος ἄρχων Εὐβουλίδης, ἀπὸ δὲ Λάχηςτος εἰς Εὐβουλίδην ἑβδομος ἄρχων Εὐβουλίδης αὐτός, ἀπὸ δὲ Εὐβουλίδου πάλιν ἄρχων ὀγδοὺς Θεόδοτος, ἐφ' οὗ ἡ εἰρήνη ἐγένετο· ὁμοῦ δὲ γὰρ ἐκκαίδεκα οἱ σύμπαντες ἄρχοντες εἰς τὴν εἰρήνην ἀπὸ Λάχηςτος ἄρχοντος.* et in fine Orationis 3. Platonicae ad Capitonem: *Μαντινεῖς μὲν γάρ, ὧν ἐν τῷ λόγῳ μέννηται λέγων, ὡς ἐπὶ Ἀρκάδων διωκίσθησαν ἐπὶ τοῦ δεινῆτος ἄρχοντος.* Tum Leonida: At hoc non probat Aristides, licet asserat Plato. Et Vallius: Nihil refert; Aristides enim multa studio contentionis in Platonem oblatrauit. Nolo testem in hac re Platone digniorem. Dubium potuit esse, an dixerit Plato, vel an eius verba ea ratione intelligenda sint. At cum ille dixerit et Aristides asserat, eum ita sensisse, vltra non haereo. Amplector exosculorque eorum sententiam, qui muris hisce Cononis recentiore Socratem fecere. Et Leonida: Aristidis sane auctoritas contemnenda non est. Et Vallius: At non anteferenda Platoni. Tum Leonida: Cum cum Platone ille disputabat, non credo eum nisi probatissima illi opposuisse, ne simplici dicti negatione a Platone reiiceretur: et virum hunc optimum sane et eruditum omnia Historiae monumenta perpendisse existimo, antequam

hoc tam audacter Platoni obiiceret, et falsitatis insimularet. Nulla diligentia, subdit Vallius, etiam exquisita in homine recentiore, et qui tantum a Socratis morte aberat, oculis ipsis et Platonis memoriae praeferri debet. Ait Plato; negat Aristides. Plato vidit, audiit, omnia diligentissime perscrutatus est ab illis ipsis, qui praesentes audiuerant et viderant; Aristides post tot saecula caecus omnino inter densissimas tenebras lumen quaerit. Cui potius fides habenda est? Nisi dixisset Plato, quaerem et verosimiliora dicenti crederem. Plato dicit, et haeres, mi Leonida, ab alio quam a sole lumen exposcis, non consequeris equidem. Ita est, non potuit aliter esse. Socrates sub Lachete mortuus non est, sed diu multumque post vitam egit. Tum Gaspar: Quasnam dicti sui rationes contra Platonem Aristides affert? Et Vallius plus aequo commotior: Nullae, ait, contra dictum Platonis rationes esse possunt, quae dignae consideratione sint. At videamus, inquit Gaspar, si quae sint. Cur nobis non recitas, Leo? At potero, inquam, quod non est, recitare? Nullas, quod ipse sciam, ipse attulit praeter sui auctoritatem: et ut magis pateat, en verba: *Σωκράτης δὲ ἐτε-
θνήκει πρὸ τούτου et τούτου*, et Oratione 2.: *εἰ δέ τις τῇ
Πλάτωνος δόξῃ περὶ πάντων ἰσχυρίζοιτο, καὶ φάσκει
μὲν ζῆν Σωκράτη, ὅτε ὁ τῶν ἐν Κορίνθῳ καὶ Λεχαίῳ
τετελευτηκότων ἐλέγετο ἐπιτάφιος, πίνειν δ' ἐν Ἀγά-
θωνος μετὰ τὴν εἰρήνην, λύζειν δ' Ἀριστοφάνην ἐν
τῷ συμποσίῳ, κωμᾶζειν δὲ Ἀλκιβιάδην, μειράκια δ'
εἶναι τῆνικαῦτα Ἀγάθωνα καὶ Ἀλκιβιάδην, ὁμοῦ δ'
εἶναι πάντα χρήματα, πῶς οὐκ ἠληθῆσει μὴ προσεξε-
τάζων, εἴ τι καὶ κατ' ἐξουσίαν ἀνὴρ λέγοι; ἀλλ' ὥσπερ
παῖς ἔμβραχυν τοῦτ' ἀρκεῖν ὑπολαμβάνων, ὅτι φαίη
Πλάτων*. Non debemus credere Platoni; aliter, atque
res fuerunt, narrat, inuertit omnia. Vnde id habes,
Aristides? saltem dicti tui, si quem habuisti, auctorem
tacere non oportuit. Simplex dictum tuum tanti non

est, ut fidem Platonis eleuet, ut auctoritatem illius imminuat. Sic est, subdit Vallius. An sanus ipse haberet, si recentissimus Caesaris commentaria uti meras nugas et somnia condemnarem, nec aliam praeter meum dictum condemnationis causam afferrem? O mi Valli, inquam, quando ita sibi complacet Aristides, et fastu plusquam Thrasonico in Platonem feratur, promanne illius in paucissimis verbis, quae supra laudavi, miram ac indecoram viri oscitantiam? Prome sodes, ait Vallius, saltem ut, illius quanti in Platonem fieri debeat auctoritas, inspiciamus. Dicit, inquam, ab Archonte Lachete ad Eubulidem 7 Archontes cum Eubulide ipso fuisse; ab Eubulide ad Theodotum 8, deinceps numerum in vnum colligens ait, omnes a Lachete ad Theodotum 16 fuisse, cum nonnisi 14 tantum sint cum ipso Lachete et Theodoto. O hominem frugi, 7 illi et 8, hoc est 7 alii 16 sunt. An nos ergo pueri erimus, qui Platoni credimus dicenti, Aristidi non item? Beasti me, mi Leo, inquit Vallius; sed vndenam in hominem prudentem et in omnibus quam maxime consideratum error iste puerilis manare potuit? Licet id, inquam, probe sciam, nolo id modo enuntiare; differoque in opportunius tempus. Et Vallius: Esto, si quid praeterea ex ipso Platone adnotasti, ne nobis inuideas, optime Leo. Et libenter id faciam, inquam. Non tantum enim ex Platone Lachetem extrudimus; sed muros etiam ipsos Socrate viuente exstructos fuisse comperimus. Non dubitamus, ait Vallius, cum supra laudati Archontes, sub quibus viuebat Socrates, post muros illos erectos Athenis praefuerint. Non ob id, inquam, tantum, sed quod, controuersiam omnem ut tolleret, ipse Socrates muros illorum meminerit. Ardua, subdit Vallius, nobis nuntias. Vera tamen, inquam: Socrates in eadem oratione funebri inter alia dicit: *ἐλθόντες δὲ εἰς ταῦτα, ἐξ ὧν καὶ τὸ πρότερον κατεπολεμήθημεν, σὺν θεῷ ἀμεινον ἢ τότε ἐθάμεθα τὸν πόλεμον: καὶ γὰρ*

ναῦς καὶ τεῖχη ἔχοντες, καὶ τὰς ἡμετέρας αὐτῶν ἀποικίας, ἀπηλλάγημεν τοῦ πολέμου. Socratis confessione, vt vides, Valli, muris Athenae clauduntur, non illis a Themistocle miro dolo exaedicatis, quos Lysander disiecerat, Athenis captis, cum 3o Tyrannis rerum publicarum imperium commisisset; ergo illis a Conone factis, et qui tempore pugnae in Lechaeo adhuc stabant, viuo Socrate adspiciente et propugnante. Quid hic diceret Fauorinus? Stabantne, Valli, muri Atheniensium ante mortem Socratis? Quis dubitat? ait. Fauorinus, inquam. Sed sua sibi ipsi habeat Fauorinus, ait Vallius. Nobis certissime constat, Polycratem potuisse scribere, et scripsisse etiam accusationem Socratis, in qua Cononeorum murorum mentio facta esset, cum eo tempore starent, quidquid in contrarium afferat Fauorinus; et proinde has Epistolas, in quibus mentio Polycratice orationis habetur, vere germanas esse auctorum, quibus inscribuntur. Absurdum equidem videtur, inquit Gaspar, pro his Epistolis Socrati asserendis diutius verba terere, adeo certa de illarum auctore protulit Allatius. Et, si quis in tam claro sole caecutire vult, caecutiat per me sane. Si hae in dubium reuocentur, nullum apud nos exstare scriptum fieri licet, quod illius auctoris sit, quem profitetur. Tum ego: O quantus est in hisce sapor antiquitatis insitus! quem qui semel degustauerit, sentiet omnino has ab eo non abhorrere, sed quam proxime accedere; immo non alium ab eo esse. Illum in aliis confictis Epistolis manifeste discerni, quis te melius, Gaspar, iudicare valeat? Sed de illis sunt a me plura alio loco disputata. At quaenam illa sunt? ait Vallius. O hominem, inquam, indefessum, qui nec laboribus nec concertationibus vnquam frangeris; sed post decursum stadium nouus athleta firmior ac melior ad illud iterum percurrendum accingeris. Sat de his Epistolis disse-ruimus. *Sat prata biberunt.* Et Meronius: At nos non

sat bibimus, qui tuam orationem plusquam antea sitimus. Namque semper nobis, quo longius res prosequeris, sitim validiorem accendis. Te, mi Meroni, inquam, et vos, qui vna me dicentem sustinuistis, Viri doctissimi, tempus in hac concertatione deperditum humaniter feratis exoro; eoque facilius feratis, quo a difficilioribus vel philosophicis, vel diuinis studiis, in quibus toti estis, animum relaxastis, ea libentius post morulam repetituri. Iam et Leonida sane noster diuino afflatus spiritu, aliquid nobis ex regiis Dauidis Canticis parturit. O foetus illos sanctissimos et iucundissimos! Plura conantes dicere frequens hominum coetus (namque fores post gratissimum aduentum Gasparis patuerunt) conueniens avocauit. Et hic fuit finis nostrae concertationis, mi Bernardine, quam volebam nescius ne esses. Vale, et me, vt facis, ama.

IOANNIS PEARSONI

IUDICIUM

DE EPISTOLIS SOCRATICIS

Descriptum ex eiusdem Vindiciis Ignatianis P. II. Cap. 1. in editione Cotelarii Patrum Apostolicorum Amstelod. Tom. II.

pag. 361. seq.

Verum, vt nihil certius scriptum aliquod spurium esse probat, quam fides temporum violata, ita opera Auctori alicui adscripta, sed posteriori aliquo saeculo a Fictore conscripta, fere semper hac ipsa ratione se produnt, et ex violatione temporum suppositionis conuincuntur. Edidit Leo Allatius Socraticorum Epistolas, quas ab illis ipsis viris, quorum nomina praeferunt, conscriptas fuisse Dialogo satis prolixo vehementer contendit; sed frustra: temporum enim ratio minime patitur. Ad vnicum argumentum inde ductum de Oratione Polycratis in iudicio Socratis habita, cuius Epistola XIV. mentionem facit, ita respondet, vt de anno, quo Socrates mortuus est, veteribus omnibus litem moueat, nec tamen hilum proficiat. Omnia enim in ea Epistola et sequenti ita concepta sunt, vt nulla temporis ratio habeatur, adeoque cuncta ficta esse dilucide appareat. Euclides et Terpsion queruntur, Xenophontem, cum Socrates moreretur, non Athenis, sed Lacedaemone fuisse; cum ille Lacedaemone tunc non fuerit, qui Athenis recta in Asiam ante mortem Socratis profectus est, nec nisi post sexennium in eam urbem venit. Et

dum huic epistolae Xenophon respondet, Platonis scripta saepius sugillat, quod Poetas non admisit, eum perstringit, cum ipse se talem in libris praestiterit, immo sententiam ex Epistola Platonis ad Dionysium Siciliae tyrannum carpit: quae omnia diu post Socratis mortem euulgata sunt. Ita Xenophontis simius, cum vidisset in genuina illius Epistola, cuius fragmentum apud Eusebium extat, perstringi Platonem ob *Σικελιωτῶν τράπεζαν*, ipse etiam ea sugillauit, quae ad Siciliam spectabant; sed dum Epistolam statim post mortem Socratis scriptam fingit, et temporum rationem violat, et se ipsum prodit. Praeterea Aristippus ad filiam suam Epistolam XXVII. [XXIX. nostrae editionis. O.] mittit, cum iam Siciliae tyrannum ipse reliquisset, et iam in Lipara insula morti vicinus esset, filiamque monet, ut Athenas proficiscatur, et cum Myrto et Xanthippe sanctam vitam colat; quasi tot annis post necem Socratis illae duae vxores in eadem domo viuerent, et foeminas philosophice instituerent, cum Myrto, si vnquam Socratis vxor fuerit, ante ipsum mortua sit. Allatius quidem XVI ad minus annos post Lachetis magistratum vixisse Socratem vult, sed contra omnium veterum sententiam. Demetrius Phalereus, satis idoneus auctor apud Laertium, Diodorus Siculus, Aristides, quibus consentit antiquus ille in Marmore Arundeliano Chronographus: *Ἀφ' οὗ [μετανῆλθον οἱ μετ'] ἀ Κύρου ἀναβάντες, καὶ Σωκράτης φιλόσοφ[ος ἐτ'] ἐλεύτ[ησε βιο] ὡς ἔτη ἑβδομήκοντα, ἔτη ῥ' ἄλξ, ἄρχον[τος] Ἀθήνησι Λάχηςτος*. Optime certe ille sub eodem Archonte ponit reditum eorum, qui cum Cyro ascenderunt, et mortem Socratis. Xenophon enim, quo duce illi redierunt, *ἀναβέβηκε σὺν Κύρῳ ἐπὶ ἄρχοντος Ξεναϊνέτου, ἐνὶ προτέρῳ ἔτει τῆς Σωκράτους τελευτῆς*, ascendit cum Cyro sub Archonte Xenaeneto,

*anno vno ante Socratis mortem, vt ex veterum aliquo refert Laertius. Nihil igitur in historia videtur esse certius, quam illa omnium in re notissima sententia, Socratem sub Archonte Lachete mortuum esse. Et fundamentum, quo nititur Allatius, quod apud Platonem Socrates in Dialogis aliquoties de iis rebus loquatur, quae diu post Lachetis magistratum contigerunt, infirmissimum est. Veritas enim Chronologica ex Platonis Dialogis sumenda non est. Scitum est illud Macrobbi Saturnal. Lib. I. Cap. 1.: *Annos coeuntium mitti in digitos, exemplo Platonis nobis suffragante, non conuenit.* Eos certe Plato quasi colloquia habentes introducit, qui nunquam collocuti; et ea nonnullos saepe loquentes repraesentat, de quibus illi nunquam cogitarunt, et quae scire minime potuerunt. *Ἀναγνοὺς ὁ Γοργίας τὸν Πλάτωνος διάλογον πρὸς τοὺς παρόντας εἶπεν, ὅτι οὐδὲν τούτων οὔτε εἶπεν, οὔτε ἤκουσε παρὰ Πλάτωνος.* Gorgias, cum Platonis dialogum legisset, iis qui aderant dixit, quod nihil horum aut ipse dixerit, aut a Platone audiuerit. Idem de Phaedone tradit Athenaeus; etiam de Socrate Laertius. *Φασὶ δὲ καὶ Σωκράτην ἀκούσαντα τὸν Λύειν ἀναγινώσκοντος Πλάτωνος, Ἡράκλεις, εἶπεν, ὥς πολλά μου κατεψεύδεθ' ὁ νεανίσκος! οὐκ ὀλίγα γὰρ ὧν οὐκ εἶρηκε Σωκράτης, γέγραφεν ἀνὴρ.* Ferunt etiam Socratem, cum Platonem Lysim recitantem audisset, *Proh Hercules, exclamauisse, quam multa de me adolescentulus mentitus est! Non pauca enim ex his, quae Socrates nunquam dixit, vir ille literis mandauit.* Cum igitur Socrates aliquando in Dialogis Platonis introducit de iis rebus disserens, quae post magistratum Lachetis contigerunt, non potest inde colligi, Socratem ea aetate in viuis fuisse, sed Platonem post mortem Socratis Dialogum scripsisse,*

illique, quos ipse voluit, sermones tribuisse. Omnes igitur Socraticorum Epistolas ab Allatio editas, cum aliunde, tum ex temporum ratione, non ab iis, quibus tribuuntur, scriptas, sed ab aliquo Philologo confictas fuisse constat.

GOTTFRIDI OLEARII

DE

SCRIPTIS SOCRATIS

CONTRA

LEONEM ALLATIUM

SCHEDIASMA.

Descriptum ex Th. Stanleii *Historia Philosophiae* pag. 198. et
seqq. ed. Lips.

§. 1. **V**ir clarissimus Leo Allatius, vt Epistolis Socratis et Socraticorum anno 1637 a se editis fidem adstrueret, Dissertationem sophistica Dialogi forma conscriptam ei praemisit, qua receptam in hanc diem sententiam, nihil vnquam Socraticorum scriptorum extitisse, inpugnauit. In ea ex veterum testimoniis eo pertinentibus examinandis initium ducit, ex quibus primum Plutarchum producit, qui in Oratione de Fortuna Alexandri manifeste communi sententiae favet: *Καί-τοι γε*, inquit, *οὐδέ Πυθαγόρας ἔγραψεν οὐδέν, οὐδέ Σωκράτης, οὐδέ Ἀρκεσίλαος, οὐδέ Καρνεάδης, οἱ δοκιμώτατοι τῶν φιλοσόφων.* et paucis interiectis: *ἀλλὰ καὶ σχολάζοντες τὸ γράφειν παρέεσαν τοῖς σοφισταῖς.* Quid ad haec Allatius? *Non magis verum est*, inquit, *Socratem nihil scripsisse, quam reliquos Socrati a Plutarcho in illo loco iunctos.* Existimat scilicet, si Pythagoram, Carneadem et Arcesilaum aliquid litteris

posteritati consignasse, contra Plutarchi auctoritatem fuerit euictum, de Socrate quoque eius suffragium non multum fore curandum. Ostendere igitur conatur, de Pythagora temere id prodidisse Plutarchum, ut cui aperte contradicat Laertius, cuius quidem auctoritatem in se ipso spectatam Plutarcho opponere non audet; ast cum Heraclidæ et Heracliti (sed quorum vterque, pariter ac Laertius, Plutarchi polymathiae et in historia litteraria peritiae haud inuitus me indice cedit) ea hic nitatur testimoniis, pondus tamen aliquod obtinere existimat. Quasi vero Heracliti testimonium inprimis ignorauerit Plutarchus, quem dubio procul vel decipi cum sui similibus, vel Pythagoræ tribuere, quæ Pythagorici e Pythagoræ traditionibus hausta, eius forte nomine literis ad posteritatem transmiserant, putauit. Quis enim vel hodie vel olim Epicteti nomine non citauit *ἐγχειρίδιον* eius, quod tamen non ab ipso, sed ex ore eius ab Arriano scriptum fuisse omnibus constat? Sed longe petita forte hæc videbuntur; propius igitur Allatius est urgendus. Annon igitur Heraclidæ auctoritati Epigenem apud Clementem Alexandrinum licebit opponere? qui [Strom. I. p. 333.] *Κέρκωπος εἶναι τοῦ Πυθαγορείου λέγει τὸν ἱερὸν λόγον*, quem inter alia scripta Pythagoræ Heraclides refert. Quod etiam Suidas repetit loco inferius adducendo. Annon opponere licebit quorundam *τοῦ διδασκαλείου ἐλλογίμων καὶ ἀξιοπίστων* apud Iamblichum [C. 146. pag. 22. ed. Kuster. O.], qui Telaugi istud scriptum tribuerunt? Exscribamus integrum Iamblichi locum ex libro eius de Vita Pythagoræ, paullo licet prolixiorem, ut scilicet ei pessime, ut reliqua fere omnia eius libri, corrupto medicam manum simul admoueamus. οὐκ ἔτι δὴ οὖν, inquit, ἀμφίβολον γέγονε τὸ τὰς ἀφορμὰς παρὰ Ὁρφέως λαβόντα Πυθαγόραν συντάξαι τὸν περὶ θεῶν λόγον, ὃν καὶ ἱερὸν διὰ τοῦτο ἐπεγράψαμεν ὡς ἐκ τοῦ μυστικωτάτου ἀπενδισμένον

περὶ (lege ἀπενδυσμένον παρὰ) [Kuster. ed. ἀπηνδισμένον παρὰ. O.] Ὀρφεὶ τόπου (leg. τύπου), εἴτε ὄντως τοῦ ἀνδρός, ὥς οἱ πλείστοι λέγουσι, σύγγραμμά ἐστιν, εἴτε Τηλαύγους, ὥς ἔνιοι τοῦ διδασκαλείου ἐλλόγιμοι καὶ ἀξιόπιστοι διαβεβαιοῦνται ἐκ τῶν ὑπομνημάτων τῶν Δαμοῖ τῇ θυγατρὶ ἀπολειφθέντων ὑπ' αὐτοῦ Πυθαγόρου, ἀδελφῇ δὲ Τηλαύγους, ἅπερ μετὰ θάνατον ἱστοροῦσι δοθῆναι Βιτάλη τῇ Δαμοῦς θυγατρὶ, καὶ Τηλαύγει ἡλικία (lege ἐν ἡλικίᾳ) γενομένη, νῆϛ μὲν Πυθαγόρου, ἀνδρὶ δὲ τῆς Βιτάλης· κομιδῇ γὰρ νέος ὑπὸ τὸν Πυθαγόρου θάνατον ἀπολελειμμένος ἦν περὶ θεάν οἱ τῇ μητρὶ. Quae postrema verba, vt reliqua eius in huius loci interpretatione taceamus παροράματα, hic quoque suam prodens, ne quid grauius dicam, incogitantiam, ita vertit Arcerius: *Admodum enim adolescens sub Pythagora, mortem in spectaculo Cereris matris Deum effugerat*, legendum esse suspicatus περὶ θεάν τῆς Δήμητρος. At quam male conueniens sit loco isti haec emendatio, nemo non videbit, cui nostram examinare visum fuerit: ita nempe audacter legendum et distinguendum esse suademus: κομιδῇ γὰρ νέος ὑπὸ τὸν Πυθαγόρου θάνατον ἀπολελειμμένος ἦν παρὰ Θεανοῖ τῇ μητρὶ. h. e. iuuenis enim admodum, sub excessum Pythagorae, apud matrem suam Theano relictus fuerat. Sed vt ad ἑρὸν λόγον, de quo sermonem instituere coepimus, redeamus; fuere alii, qui Arignotae, quam filiam nonnulli, alii μαθήτριαν Pythagorae faciunt, eum tribuerent, vt ex Suida [in Ἀρειγνώτῃ] discimus, vt adeo nulla constans de auctore huius operis exstet traditio. Sane nullo auctoris nomine a veteribus id allegatum fuisse, tum ex Iamblichi et Clementis Alexandrini ll. cc., tum Procli quoque ad Euclidem loco et aliis mihi colligere posse videor, quem cum Pythagoricae disciplinae mysteriis, ipsius Pythagorae nomine euulgatis, refertissimum posterioris aevi homines viderent, auctorem vel ipsum Pythagoram esse

crediderunt, vel aliquem ex Pythagoricis, prout nimirum cuiusque ingenium ferret. Mirum autem doctissimum Menagium [ad Laert. p. 350. sub fin. Lib. I.] Diodori Siculi quoque suffragio *ἱερὸν λόγον* Pythagorae vindicare: audiamus ipsum, ut eo certius de mente eius iudicium feramus. *Φασὶ δέ, inquit, Πυθαγόραν τὸ κατὰ τὸν ἱερὸν λόγον, καὶ τὰ κατὰ γεωμετρίαν θεωρήματα, καὶ τὰ περὶ τοὺς ἀριθμοὺς, ἔτι δὲ τὴν εἰς πᾶν ζῶον ψυχῆς μεταβολὴν μαθεῖν παρ' Αἰγυπτίων.* Quid haec, quaeso, aliud sibi volunt, quam Pythagoram eam doctrinam, quam *ἱερὸν λόγον* vocabant Pythagorici (namque *ἱερὸν λόγον* eundem esse, quem *τὸν περὶ θεῶν λόγον*, ex Iamblichō discimus) vel quam, si mauis, aliquis eorum libro huius tituli complexus fuerat (ipsum enim Pythagoram id fecisse, ne fidiculis quidem ex Diodoro extorqueas) ab Aegyptiis didicisse, pariter ac geometricas doctrinas, et eas quae ad numeros, et animarum transmigrationem pertinent? Et num quaeso pari iure ex illo loco colligi non posset, geometrica theoremata aliaque ad numeros spectantia eum scripsisse? quod tamen factum esse, nemo ex illo Diodori loco probare hactenus ausus fuit. Desinere de *ἱερῷ λόγῳ* verba facere, nisi noua quaedam caussa exoriretur, quae dubiam apud me reddit traditionis de Pythagora auctore illius operis fidem. Si recte enim inter se Iamblichum et Laertium contendo, geminum opus sub hoc nomine prostitisse, ut existimem, facile adducor. Metro namque adstrictum fuisse *ἱερὸν λόγον*, quem Laertius allegat, ex initio eius, quod nobis ipse Laertius conseruauit, abunde patescit, et alia fuit illius ratio, qui Iamblichō memoratur, ut ex fragmento inde allegato liquidum euadit. Liceat illud quoque hic adducere, ut simul obiter hunc etiam locum emendemus. *Περὶ θεῶν Πυθαγόρας* [sic lego pro *Πυθαγόρα*] *τῷ Μνησάρχῳ τούτῳ ἐξέμαθον ὀργιασθεῖς* [Arceriana editio habet *ὀργισθεῖς*] *ἐν Αἰβήθοις τοῖς*

Ὀρακίοις Ἀγλαοφάμῳ τελετάς [sic pro τελεύτατα, quod editum est, legendum putarem] μεταδόντος· ὡς ἄρα Ὀρφεὺς ὁ Καλλιόπης κατὰ τὸ Πάγγαιον ὄρος ὑπὸ τῆς μητρὸς πινυθεὶς ἔφα τὰν ἀριθμῶ οὐσίαν ἀέθιον εἶναι. Reliqua adducere supersedemus, nec emendationum rationem reddimus, tum quod eas satis probaturas se rerum intelligentibus existimemus; maxime, si his similia tradentem Proclum contulerint ad Platonis Timaeum p. 291. et in Theol. Platon. L. I. C. V.; tum quod id praecipue hoc loco non agatur. Satis interea est illud euicisse, nihil metri habere *ἑρὸν λόγον* a Iamblichio allegatum, quem ab eo quoque alium esse, qui Clementi Alexandr. et Suidae, locis inferius prolixius allegandis, memoratur, inde patet, quod eius fragmentum, e Iamblichio modo adductum, satis ostendat, Orphei nomen eum praeferre non potuisse. Vterque tamen *ἑρὸς λόγος* Pythagorae tribuitur. Quid magis itaque verosimile, quam ambos a diuersis Pythagoreis consignatos, posteris vero, ac si ab ipso Pythagora profecti essent, impositum fuisse? Indequē forte coniciat aliquis, non plane sibi contradicere supra allegatos scriptores in prodendo *ἑροῦ λόγου* parente. Cum enim diuersi fuerint huius nominis libri, vni tamen Pythagorae omnes adscripti, diuersos etiam eorum auctores statuere necessum fuit. Iam quod ad opus *περὶ τοῦ ὅλου*, vt Heraclides illud vocauit, idem id esse cum eo opere, quod *φυσικὸν* appellatum ex Heraclito nobis obtrudit Laertius VIII. 7. videtur. Hoc autem ipse Laertius non eius esse, sed Lysidis Tarentini ait, si recte tamen eum accepit Suidas [in *Πυθαγόρας*]. Sed licet etiam alicui circa illum Laertii locum contra Suidam cauillari placeat, cui tamen aegre mens poterit affingi, quae non id saltem nobis relinquat, circumlata nonnulla Pythagorae nomine, quae Lysidi debeantur; dubium tamen *φυσικῶν* parentem reddemus Clementis iterum auctoritate l. c. vel potius Epigenis apud eum, qui Brontino

[maritus an pater Theanus ille fuerit, nostrum nunc non est inquirere] ista adscripsit. Describamus totum Clementis locum, eumque ab interprete non satis perceptum paucis illustremus. Ἴων δὲ Χῖος, ait, ἐν τριαγμοῖς [τριαγμοῖς iam olim ante Menagium e Laertio reposuit ὁ πάνυ Reinesius, quam lectionem etiam confirmat Harpocration, unde ea restituenda quoque Suidae videtur, apud quem loco mox citando τριασμοῖς hodie legimus.] καὶ Πυθαγόραν εἰς Ὀρφέα ἀνενεγκεῖν τινὰ ἱστορεῖ. Ἐπιγένης δὲ ἐν τοῖς περὶ τῆς εἰς Ὀρφέα ποιήσεως Κέρκωπος εἶναι λέγει, τοῦ Πυθαγορείου, τὴν εἰς ἁδου κατάβασιν, καὶ τὸν ἱερὸν λόγον, τὸν δὲ πέπλον καὶ τὰ φυσικὰ Βροντίου. Sensus, ni fallor, hic est: relatum quidem esse ab Ione Chio, supposuisse nonnulla Pythagoram Orpheo poetae, inter illa vero ἓν, siue nonnulla, ut loquitur Laertius, ἱερὸν etiam λόγον, πέπλον et φυσικὰ fuisse; ut adeo illa Pythagorae sint, si Ionis standum sit testimonio. Verum eius auctoritati Epigenem Clemens opponit, qui non Pythagorae, sed Pythagoricis quibusdam auctoribus ista adscripsit. Sensuros nobiscum circa hunc locum arbitramur eos, qui, toto sermonis filo apud Clementem accurate pensitato, conferre cum eo Diogenem Laertium voluerint. Ne tamen ullus dubitationi locus relinquatur, Suidae, nisi fallor, loco efficiemus. Ait ille de Orphei scriptis agens: ἔγραψε τριασμοὺς [lege τριαγμοὺς], λέγονται δὲ εἶναι Ἴωνος τοῦ τραγικοῦ, ἐν δὲ τούτοις τὰ ἱεροστολικὰ, καλούμενα κλίσεις κοσμικαῖνὰς [an κοσμικὰς, an κόσμου καὶνὰς?] νεοτεύτικα, ἱερὸς λόγους ἐν ῥαψωδίαις καὶ, λέγονται δὲ εἶναι Θεογνήτου τοῦ Θεσσαλοῦ, οἱ δὲ Κέρκωπος τοῦ Πυθαγορείου, χρησμοὺς, οἳ ἀναφέρονται εἰς Ὀνομάκριτον, τελετὰς, ὁμοίως δὲ φασὶ καὶ ταύτας Ὀνομακρίτου. et paucis interiectis, omnia enim exscribere prolixum: εἰς ἁδου κατάβασιν, ταῦτα δὲ φασὶν εἶναι Ἡρωδίου τοῦ Περιθίου, πέπλον καὶ δίκτυον, καὶ ταῦτα Ζωπύρου, οἱ δὲ

Βροτίου etc. Ceterum fateor, me nihil inuenire de aliis scriptis, quae Heraclides Pythagorae tribuit, indeque contra ea singula perorare non posse. Puto tamen, iam iis, quae allata fuerunt, commotam nonnihil eius vacillare auctoritatem, ad quam paulo magis concutendam addere nonnulla alia placet; quae apud ipsum Laertium noxia ei deprehendimus. Primo ipse Laertius nonnisi tria *συγγράμματα* Pythagorae tribuit, quae nominatim etiam recenset. Postea vero senarium eorum numerum ex Heraclide sistit, et aliqua etiam alia postmodum addit; cui igitur fides hic erit habenda? Ipsemet inde fatetur, *πολλὰ καὶ ὑπὸ Ἀστωνος* [forte *Αἰωνος* legendum vel *Αἰμωνος*, quem inter Pythagoreos Crotoniatas apud Iamblichum inueniri iam ante nos Menagius obseruauit] *τοῦ Κροτωνιάτου γραφέντα ἀνατεθῆναι Πυθαγόρα*; quin et Hippasum ei nonnulla supposuisse ait. Denique non fuit tam propinquus Pythagorae temporibus Heraclides, et, cuius epitomatores egit, Sotion, ut omni exceptione maius eius sit testimonium, vnoque omnino impetu Plutarchi et aliorum virorum *κριτικωτάτων* auctoritatem deprimat atque eaertat.

§. 2. Sed omissis istis, de his etiam Pythagorae scriptis nunc dispiciamus, quae aliunde in scenam producit Allatius. De aureis carminibus ipse sibi non satis facere videtur; quamobrem nec est cur nos cum larua illa manus conseramus, quin potius illa nos docent, quo sensu reliqua Pythagorae scripta ex parte fuerint ab eo denominata. Ex Plinio vero (Hist. Nat. XXIV. 17.) volumen aliquod Pythagorae de magicis herbis adducit: verum nescio, quo animo omiserit sequentia mox Plinii verba: *Nec me fallit*, inquentis, *hoc volumen eius a quibusdam Cleemporo medico tribui: Pythagorae pertinax fama, antiquitasue vindicat*. Sit itaque, si adeo placet pertinax fama antiquitasue Plinio, Pythagorae, num vero Philosophi Pytha-

gorae statim sit oportet? Annon Medici esse potest, cuius non Homericæ tantum, sed opus etiam *περὶ τῆς σκίλλης* [ita enim pro *κήλης* legendum esse iam olim monuit doctiss. Muretus V. L. IX. c. vlt.] Laertius memorat VIII. 7.? Eum scilicet cum Philosopho alibi quoque Plinius confudit, sub huius nomine allegans, quod illius est, ipsum illud *περὶ σκίλλης* opus Lib. XIX. c. 5. Quo errore et alios nonnullos libros Pythagoræ Samio Philosopho olim perperam adscriptos fuisse constat. Sic enim *ἀλειπτικούς λόγους* ad eum nonnulli referebant, qui tamen alterius Pythagoræ erant, *Ἐρατοκλέους*, ut verbis Iamblichii utar de Vit. Pyth. C. 5. [aliter enim paullo de eo, nisi me fallit memoria, Laertius], *νιοῦ, ὃς μόνος Σαμίων συναπῆρε Πυθαγόρα, ἐαλὼς ὑπὸ τῶν μαθημάτων αὐτοῦ*. Et sane nemo nostrum Samio Philosopho non tribuerit *τὰ ἀπόρρητα τῆς φιλοσοφίας*, si ea Pythagoræ nomine apud veterem quemquam inveniret allegata, nisi ipse Laertius Zacynthii Pythagorei illa esse monuisset. Nec mirum cuiquam videri debet, si hoc ipsum quoque inter caussas referamus, quæ tot Philosophi Samii scripta nobis conflauere: quam multos enim ille habuerit *ὁμωνύμους*, tum suo, tum sequentibus etiam ævis, videas licet apud Diogenem Laertium, tum apud praeclarum Graecarum litterarum instauratorem, Ioannem Meursium in doctis ad Aristoxenum Animaduersionibus. Vltimum denique scriptorum Pythagoricorum ex Proclo p. 141. nobis Allatius obtrudit. Audiamus ipsum Proclum. Illius verba L. III. in Timæum Platonis hæc sunt: *καὶ πρὸς τούτοις ὅτι τὸν ὀφθαλμὸν ἀνάλογον εἶναι τῷ πυρὶ δείκνυσιν ὁ Πυθαγόρας ἐν τῷ πρὸς Ἀβάρων λόγῳ*. Abarum nos, cum quo commercii aliquid fuit Pythagoræ, apud antiquos inuenimus neminem. *Ἀβάρων* igitur legendum esse, nullum est dubium. Similis nempe prorsus librarii error est, qui apud Iul. Firmicum in Lib. de Err. profan. Relig. obseruatus Scaligero est [ad Euseb. n. 1454.]; sci-

licet et ibidem pro *Abaride*, *Abarus* inuenitur. Abaridem vero istum ex Hyperboreis in Graeciam ventitantem, ad Pythagoram etiam abiisse, cumque eo per aliquod tempus fuisse versatum, satis constat. Actum ageremus, si loca veterum de Pythagorae et Abaridis commercio post tot viros doctos hic cumularemus. Vnum tamen quin addamus, non continere nos possumus, tum quod eum ab omnibus, qui de Abaride egerunt, videamus praetermissum, tum quod de nomine et χρησμοῖς Abaridis nos aliquid doceat, quod apud alium veterem neminem occurrere meminimus, adeoque inter ἀπαξ λεγόμενα referendum ducimus. Est ille Scholiastae ad Aristophanis Equites [v. 725. O.] ita dicentis: ὅτι δὴ καὶ βάριν (vocem βάριν rectius omitti loco citato censet Scaliger) ἂν βάριν φασὶ τὸν ὑπερβόρειον ἐλθόντα θεωρὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα Ἀπόλλωνι δητεῦσαι, καὶ οὕτω συγγράψαι τοὺς χρησμούς, τοὺς νῦν προσαγορευομένους Βάριδας (vel, vt Scaliger mallet, Ἀβάριδας). Sed ad Allatium et Proclum redeundum est, qui λόγον ad hunc ἂν βάριν Pythagorae nobis obtrudere conantur. Λόγου igitur huius Pythagorae neminem plane veterum praeter Proclum meminisse plane certum est; solius autem Procli fide atque auctoritate eum tanquam genuinum Pythagorae foetum recipere, quam periculosum! Adde quod nec ex Procli verbis, tale aliquod scriptum vnquam exstitisse, irrefragabile testimonium deriuari queat. Quid enim, si intelligamus Proclum (pag. 531.) de proluxa illa Pythagorae cum Abari disputatione, quam duobus in locis [de Vit. Pyth. C. 19. et 22.] fuse et luculenter nobis descripsit Iamblichus, et λόγοις vltro citroque in ea commutatis, de qua ex simili Iamblichio scriptore Proclo constare potuit? Et haec quidem de Pythagorae scriptis Allatius: quibus mirum est eum non accensuisse etiam allegatos ab Aeliano [Hist. Animal. XVII. 8. 9.] et Athenaco [Dipnos. IV. 25. XIV. 3.] de mari Erythraeo Pythagorae libros, vt et historiam

belli inter Cyrum et Samios, quam Cedrenus illi tribuit. Sed vidit forte nulla verisimilitudinis specie ea Philosopho Pythagorae tribui posse; quamobrem nos quoque de iis ne verbum quidem addendum existimauiamus. Dissimulare interea nolumus, quae de *ὑπομνήμασι* Pythagorae Damo filiae conceditis ex quadam Lysidis epistola referuntur tum a Laertio VIII. 42. tum a Iamblichō [Vit. Pyth. c. 146.]; non enim adeo multum obesse nobis ista existimamus, tum ideo, quod Hieronymus [Apol. vlt. adu. Rufin.] nec a filio nec a filia prolata vlla eius monumenta dicat, tum quod *ὑπομνήματα* proprio suo significato indigesta scripta, memoriae tantum inuandae caussa, quaeue edi proinde nollet Pythagoras, consignata significant. Vt itaque concludamus tandem, satis probabile existimamus, multa quidem sub Pythagorae nomine circumlata fuisse, quae tamen a viris doctis tanquam ab alia manu obtrusa reiecta fuerunt, nihil publici iuris fecisse Pythagoram opinantibus; in qua sententia praeter Plutarchum non tantum fuit Iosephus [in Lib. II. contr. Apion.] et Lucianus [de lapsu inter salut.], qui non peculiarem sibi, sed communem et peruulgatam eam esse affirmant, *ὁμολογεῖσθαι* dicentes *οὐδὲν Πυθαγόρου σύγγραμμα*; sed Patrum quoque doctissimi, Hieronymus [in Epist. contra Rufin.], Claudianus Mamertus [de anima Lib. II.], vt alios nunc taceamus.

§. 5. Sed demus etiam aliqua scripsisse Pythagoram, an non saltem ex recepta inter eruditos sui aevi opinione inter Philosophos, qui nihil scriptis ad posteritatem transmiserunt, eum reponere licuit Plutarcho? et num propterea statim Allatii procedet argumentum: *Pythagoras nihil scripsit et tamen scripsisse probatum est; ergo et Socrates, qui inter eos, qui nihil scripserunt, annumeratur, scripsit aliquid, etsi dicatur nihil scripsisse?* praesertim cum de Carneade et Arcesilao, quos inter *οὐδὲν γράψαντας* vna cum

Socrate retulit Plutarchus, contrarium satis infeliciter probauerit. Nam de utroque horum ipse Laertius idem cum Plutarcho testatur, licet illius auctoritate hunc quoque impugnare Allatius allaboret. Quod enim Arcesilaus epigramma vnum vel alterum, et epistolam ad Thaumasiam; Carneades autem ad Ariarathem epistolam scripserit; id ipse saltem Laertius, qui ea refert, sufficere haud existimauit, ut inter συγγραφέας locum propterea illis concederet. Sane enim, si auctorem epistola constituit vna vel altera de rebus privatis scripta, quod quidem statuere videtur Allatius, paucae erunt muliercularum nostrarum, quibus honoris ille titulus non sit vindicandus.

§. 4. Ad Ciceronis (cuius si standum est testimonio, *litteram nullam Socrates reliquit*), ut et ad reliquorum veterum loca a nostris partibus militantia, quae respondet Allatius, eo fere redeunt, ut ostendatur, Ciceronem philosophica tantum scripta Socrati negare. *De aliis rebus, inquit, quae parum illi curae erant, siue clam inter domesticos, siue palam inter amicos agitentur, quodnam censi poterit impedimentum, ne litteris mandaret?* Sed quis credat, Socratem, qui in rebus seriis calamo abstinebat, ad friuola et illa quae parum illi curae erant, eo abusum fuisse? Si vero ad Epistolam vnam vel alteram respicit Allatius, quales scribere potuisse Socratem non dubitamus, licet de iis, quas Allatius edidit, non sentiamus cum ipso; plane ei non repugnabimus, sed illas sufficere haudquaquam dicemus ad auctoris nomen Socrati vindicandum; adeoque salua veterum testimonia, qui Socratem aliquid scripsisse negant, putabimus.

§. 5. Ast subsistendum hic minime putauit Allatius, sed alia quoque Socrati scripta vindicanda esse putauit. Inprimis vero vrget Paeana in Apollinem atque Dianam et fabulas quasdam Aesopicas, carmine diuino monitu a Socrate redditas, quarum veteres fere omnes,

qui eius gesta paullo fusius enarrauere, meminerunt. Sed, si verum fatendum est, parum abest, vt credam, prorsus fabulosam esse de Paeane et Aesopico carmine historiam, reliquisque Platonis de Socrate commentis accensendam, illo vnico fine ab eo confictam, vt impietatis suspicionem quam longissime a Socrate suo remoueret, quem suo quoque commercio Dii sub ipsum fere vitae exitum dignati fuerint, et quos carmine celebrauerit. Id quod valde probabile redditur, tum illo, quod Dionysodorus apud Laertium Paeana illi abiudicauit, quodque ipse Laertius suo calculo Dionysodoro contradicere non audeat, sed *κατά τινος Παιᾶνα* eum *ποιῆσαι* dicat, tum eo etiam, quod apud Dionem Prusaeensem [Orat. XLI. p. 507. Morell.] hoc vnicum argumentum pro Socratis in Deos pietate compareat: *ἐτίμα γὰρ, inquit, καὶ τοὺς θεοὺς, ὥς οὐδεὶς ἄλλος, καὶ Παιᾶνα ἐποίησεν εἰς τὸν Ἀπόλλω καὶ τὴν Ἀρτεμιν;* tum illo denique, quod non aliunde saltem, *ἄμουσον* plane et ad poeticen ineptum Socratem fuisse, constet [v. c. Plutarch. de aud. poët. Porphyrr. ap. Theod. Therap. L. I. p. 8.], sed ex ipso etiam Platone variis in locis [Apol. Phaedon.]. Vt taceam nunc, mysticum quiddam in tota illa narratione de visione et poesi Socratis morti propinqui venari eos, qui Platonicae philosophiae peritiam sibi vindicant. Quicquid enim tandem sit de Paeane et Aesopico carmine, *οὐδὲν συγγράψαι* Socratem Plutarchus et Dio Chrysostomus cum Laertio statuunt, qui tamen neutrum istorum ignorauerunt; vnde aliquis pro dubia habuisse illam de poesi Socratis narrationem non minori iure forte colligeret, quam Allatius inde dicit, eos scripta Socrati negantes, de philosophicis tantum scriptis esse accipiendos.

§. 6. Verum sint illa omnia, quomodo ea Allatius esse cupit, nodum enim in scirpo quaerere nolumus, nec apud lectores nostros hucusque dictorum maiorem auctoritatem esse cupimus, quam solet esse iis, quae

coniectura assequimur. Sane enim facile cum Allatio transigeremus, si teneret firmiter, quod ipsi semel exciderat, auctorum loca, quae Socratis scriptum aliquod fuisse negant, accipienda tantum esse iniqui de dogmatibus et philosophiae axiomatibus, quae nunquam ille litteris mandauerit, vltius vero cum rigore non extendenda. Id autem ferri non potest, quod audacius gressum in sequentibus promoueat deturbatoque ex antiqua, longissimique temporis praescriptione firmata, possessione Platone, Socratem in eius locum substituere audeat, quod quibus argumentis effectum dare conetur, nunc dispiciendi erit locus.

§. 7. Facimus autem in repetendis argumentis eius, quibus Socrati vindicare nititur scripta, quae Platonis esse ab omnibus hodie creduntur, ab iis initium, quae ex ipso Platone desumsit; ab eorum enim destructione reliquorum plerorumque pendere ruinam deprehendimus. Inquit enim Plato in II. ad Dionysium Epistola: *Μεγίστη δὲ φυλακὴ τὸ μὴ γράφειν, ἀλλ' ἐκμανθάνειν· οὐ γάρ ἐστι τὰ γραφέντα μὴ οὐκ ἐκπεσεῖν. Διὰ ταῦτα οὐδὲν πώποτ' ἐγὼ περὶ τούτων γέγραφα, οὐδ' ἐστι σύγγραμμα Πλάτωνος οὐδὲν, οὐδ' ἔσται. Τὰ δὲ νῦν λεγόμενα Σωκράτους ἐστὶ καλοῦ καὶ νέου γεγνότος.* cui accedat statim alter ex Epistola eius VII. ad Dionis amicos: *Οὐκ οὐν ἐμὸν γε περὶ αὐτῶν ἐστὶ σύγγραμμα, οὐδὲ μήποτε γένηται· ῥητὸν γὰρ οὐδαμῶς ἐστίν, ὥς ἄλλα μαθήματα, ἀλλ' ἐκ πολλῆς συνουσίας γιγνομένης περὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ, καὶ τοῦ συζῆν ἐξαίφνης ὅσον ἀπὸ πυρὸς πηδῆσαντος ἐξαφθὲν φῶς, ἐν τῇ ψυχῇ γεγόμενον αὐτὸ ἐαυτὸ ἤδη τρέφει.* Argumento ex hisce duobus locis petito vt me expediam, dicere possem, ea ad sublimiora tantum et *μυστικώτερα*, adeoque a populi auribus amouenda, de quibus manifeste in vtroque sermo est, restringenda esse; in quo genere a se ipso aliquid *γεγράφθαι*, hoc est, prolatum fuisse de suo, Plato neget; sed Socrati deberi dicat, si

quae eiusmodi in editis a se hactenus occurrant. Quam coniecturam haud improbabilem reddunt ea, quae posteriori loco immediate subiunguntur, verba: *Καίτοι τοσόνδε γε οἶδα, ὅτι γραφέντα ἢ λεχθέντα ὑπ' ἐμοῦ βέλτιστ' ἂν λεχθείη*, quibus manifeste de scriptis quibusdam sibi ipsi plaudere eum deprehendo. Sed largiemur, verbis istis sibi ipsi omnia scripta sua abiudicasse Platonem, et Socrati ea tribuisse; ast si, quam vere, quo sensu item et quibus ex causis id factum sit, considerauerimus, nihil inde ad Allatium redire commodi inueniemus. Primum quod attinet, mentitum hac in re fuisse Platonem, Allatio ostendam auctoritate, quae magna esse debet ipsi, qui genuinam esse defendit Xenophontis epistolam, ex qua illam sum producturus: sic enim ille, ad Platonis in epistola ad Dionysium locum respiciens, inquit: *ἤδη δέ μοι καὶ Πλάτωνος περιέπεσε σύγγραμμα τοιοῦτον, ὅπου τ' οὖνομα ἦν Σωκράτους, καὶ διάλεξις τις οὐ φαύλη πρὸς τινος — — — ἡμεῖς μέντοι φαμέν, ὅτι τοιαῦτα οὐκ ἤκούσαμεν, ἀλλ' ὅτι τοιαῦτα οὐ δυνάμεθα ἀπομνημονεύειν, οὐδὲ γὰρ ἔσμεν ποιηταί, ὥσπερ καὶ αὐτὸς, καὶ πάνυ ἀπαρνήται ποιητικὴν. Θρυπτόμενος γὰρ πρὸς τοὺς καλοὺς φησὶν μηδὲν εἶναι ποίημα αὐτοῦ, Σωκράτους μέντοι νέου καὶ καλοῦ ὄντος*. Causa vero, qua Plato Socrati tribuere sua inductus fuit, tum ea mihi videtur, quod maiorem auctoritatem inde scriptorum suorum fore existimaret; tum quod tragicae memor praeceptoris catastrophes paratiorem se habere excusationem ita putaret, si forte ipsi de scriptis suis causa esset dicenda. Nec plane mentitus mihi Plato hac ex parte videtur, licet falsa veris miscuerit; poterat enim Socrati tribuere scripta, in quibus Socratica non tantum philosophia exposcebatur, sed eius etiam in docendo et disputando methodus comparebat. Unde etiam simul patet, quid tum ad locum ex epistola XIII. Platonis (quamvis et spuria illa sit), tum ad Aristotelis, Lucilii, Horatii et Ovidii

testimonia respondendum sit, qui *Σωκρατικούς λόγους*, *Socraticas chartas* et *Socraticum opus* Platonis Dialogos appellauerunt. Sane *Σωκρατικοὶ λόγοι* in Epistola Platonis XIII. dicitur Phaedonis nomine inscriptus Dialogus, quem tamen Socratem habere non posse auctorem oppido clarum reddere mox tentabimus.

§. 8. Eodem negotio etiam ad Athenaei, Aristidis et Iuliani loca nos respondisse censemus; cum enim illi expressissima Platonis ex Epistola ad Dionysium verba allegent, nihil de iis vlterius dicere attinet. Id vero agendum nobis nunc esse sentimus, vt, non posse Socratem auctorem Platoniorum dialogorum esse, inuictis argumentis euincamus, ne scilicet pro meris coniecturis alata a nobis hactenus habeantur. Fiet autem id, si ipsorum Dialogorum Platoniorum nonnullos, eosque maxime illustres examinauerimus, eaque ex illis produxerimus, quae e Socratis officina eos prodire haud potuisse arguant. Phaedonem itaque Socrati auctoritate Epistolae XIII. Platonis vindicare nititur: ast vero quis a Socrate esse credat Dialogum, in quo tot elogia Socratis exstant, vt *ἀνδρῶν ἀπάντων μωρότατον* eum fuisse necesse sit, si ipse eorum esset auctor? A qua stultitia quis magis quam Socrates fuit alienus? Sed mittamus ista; hoc autem vt concoquamus, aegre a nobis impetrabitur, quod ipse Socrates, quomodo animam efflauerit, quidue post eius excessum cum exuuiis suis factum fuerit, tam accurate exponere nequeat. Iam quid de Timaeo dicemus? Non id vrgebimus quidem, rerum naturalium studio nunquam deditum adeo Socratem fuisse: at de Timaei natalibus luculente satis ex Laertio [VIII. 83.], Gellio [III. 17.] et Tzetzta [Chil. 555.] nobis constat, eos nimirum Philolai libris, post Socratis demum fata a Platone in Sicilia coemtis, deberi. Iam de Conuiuio tum argumentis internis complurimis, tum Athenaei testimonio [L. V. p. p. 217.] edocemur, *Πλάτωνος λῆρον*, hoc est rem a Platone fictam, vt

recte exposuit doctissimus Casaubonus, illud esse. De Lyside vero ipsius Socratis apud Laertium testimonium habemus; nec difficile esset de reliquis similia proferre in medium, nisi in re manifesta nimium prolixo verendum esset, ne forte occinat aliquis ista Tragici:

Τί ταῦτα πολλῶν ῥημάτων ἔτ' ἐστί σοι;

Τὰ γὰρ περισσὰ πανταχοῦ λυπήρ' ἔπη.

§. 9. Quae in sequentibus de eruditione et eloquentia Socratis disputat Allatius, nos quidem non ferunt, qui eam illi non invidemus, nec a stupiditate eius ullum argumentum duximus, quo scripta illi monumenta abiudicaremus. Sicco igitur pede praeteruehere ea omnia nobis licet. Superforanea etiam esset fastidiosa in examinando Epicteti de scriptis Socratis quamplurimis testimonio [Arrian. Diss. Epict. II. 1.] diligentia, in quo pro ἔγραφε, διέλεγε aut συνεζήτησε vel aliud simile potius legendum, quam quod H. Wolfio in mentem venit, pro Socrate aliud nomen substituendum esse, statuimus; produnt enim sequentia manifeste, de Socratis circuitionibus et διαλέξεσι, quibus omnis generis homines exercere solebat, non vero de scriptis eius sermonem Epicteto esse. Ut augeatur tamen scriptorum Socraticorum numerus, idque, quod Allatius vult, dixisse Epictetus videatur, Euripidis quoque traegedias producit, cui συμποιῆσαι Socratem, Laertius Mnesilochi et Calliae auctoritate prodit. Verum Mnesilochi testimonium id, quod Allatius vult, necessario non euincit, nec Aristophanis atque Calliae. Adducemus prioris verba: illis enim explicatis reliquis respondere difficile haud erit. Inquit autem:

Φρύγες ἐστὶ καὶνὸν δρᾶμα τοῦτ' Εὐριπίδου,

ὣν καὶ Σωκράτης τὰ φρύγανα ὑποτίθησι.

Sed quaeso, an φρύγανα suppeditanti scripto alicui totum proinde erit tribuendum? φρύγανα certe Lucretiano operi suppeditasse dici potest Epicurus, vel, si

mauis, praeceptor Lucretii in Epicurea philosophia; num vero ille propterea auctor elegantissimi carminis erit constituendus? Pari ratione Euripides, qui iuxta nonnullos in schola Socratis fere consenuerat, saltem familiaritate eius multum profecerat, et limpidos philosophiae moralis fontes in ea hauserat, sententiarum Socraticarum pondere tragoediis suis maiestatem conciliabat. Ipse hanc mentem verborum istorum esse ex parte vidit Allatius, qui tamen nihilominus ista ad causam suam non plane nihil facere existimauit. Verum in eo infelix plane est, quod Hermippi apud Laertium [II. 59.] auctoritate epitaphium Grylli a Socrate scriptum nobis obtrudat. Cecidisse enim Gryllum Xenophontis filium in praelio ad Mantineam ipse loc. cit. Laertius testatur, postquam scilicet, vt Athenienses, Pausania teste [Arcad. p. 244. Boeot. p. 293.] tradebant, Epaminondam in acie interfecisset. Istud autem praelium cum anno demum secundo Olympiadis 104. ex Diodoro Siculo [Lib. XV. C. 10.] et Cornelio Nepote [Vit. Epaminond.] recte concludatur; quomodo quaeso *ἐπιτάφιον λόγον* Gryllo, qui in eo cecidit, scribere Socrates potuit, cuius vitae terminum ipse Allatius vltra Olympiadem 97. produxisse haud deprehenditur. Aut errauerit igitur Hermippus oportet, aut Socratis pro alterius cuiusdam nomine in textum irrepsisse dicendum est. Atque omnino ego pro *Σωκράτης* rescriberem *Ναυκράτης*. Quod vt faciam, me inducit Dionysius Halicarnasseus, qui in arte Cap. 6. quod inscribitur *μέθοδος ἐπιταφίων*, inquit: *Λυσίας δὲ καὶ Ὑπερίδης, καὶ ὁ τοῦ Σωκράτους* (lege *Ἰσοκράτους*) *ἐταῖρος Ναυκράτης πολλὰς ἡμῖν τοιαύτας ἰδέας παρέρχονται.* Forte tamen aliquis Aristotelem mihi obiiciet, qui Rhetor. Lib. I. C. 9. et L. III. C. 14. haec habet: *ὁ γὰρ λέγει Σωκράτης ἐν τῷ ἐπιτάφίῳ, ἀληθές, ὅτι οὐ χαλεπὸν Ἀθηναίους ἐν Ἀθηναίοις ἐπαινεῖν, ἀλλὰ ἐν Λακεδαιμονίοις.* Verum vtrobique restituenda

dum *Ἰσοκράτης*. Intelligit scil. Isocratem iuniorem, Amyclae filium, maioris discipulum et successorem, qui Artemisiae hortatu orationem *ἐπιτάφιον* scripsit Mausolo, eius marito. Vid. Suid. in *Ἰσοκράτης*. Meurs. Lect. Att. V. 14. Aeschinis denique Dialogos Socrati ab eo fuisse surreptos, et turpi plagio suo nomine editos (venditos scilicet illi a Xanthippe), sunt qui tradant auctores. Verum ne ipse quidem Allatius multum tribuere videtur traditioni isti, quod Aristidis [Orat. II. Plat.] auctoritatem ei obniti videat. Utque minus adhuc tribuamus nos, facit origo illius fabulae, quam ex ipsis, qui eius meminerunt, auctoribus facili negotio colligimus. Nullum scilicet aliud argumentum huius suspicionis iis, qui aluerunt eam, fuit praeter *τὴν ἀρετὴν τῶν διαλόγων*, dignam Socrate visam, ut Phrynichus apud Photium loquitur [Cod. 158.]. Quasi vero Aeschines, qui omnium maxime assiduus Socratis auditor, teste Laertio et Athenaeo, fuit, diligentia sua, ut paria quodammodo magistro faceret, consequi non potuerit. Nihilominus tamen hinc primum Aristippus suspicatus est [sed suspicatus est tantum, ut loquitur Laertius II. 62.], Socratis eos esse, cuius suspicionem secutus literis quoque eam mandavit Menedemus Eretriensis, quem *διαβολῆς* propterea Laertius II. 60. cumque eo Hesychnius Illustrius accusat, et Idomeneus apud Athenaeum [Dipnos. XIII. extr.]. Cuius tamen rei incertitudo ex eo quoque ulterius patet, quod non desit auctor, qui ex ipsis, illis septem Dialogis *τὸ Σωκρατικὸν ἥθος ἀπομεμαγμένοις* [Laert. II. 61.] Pasiphonti Eretrico nonnullos tribuat.

§. 10. Sed iam cum Allatio ad alterum eorum, quae probanda sibi in hoc Dialogo sumserat, est accedendum, dispiciendumque, Socratisne sint, an minus, quas ille primus protulit, cum nonnullis aliis Socraticorum, epistolae. Magnum contra eas argumentum suppeditare videtur veterum ad vnum omnium de iis

silentium. Nec vllum pro eis ex tota antiquitate testimonium ipse Allatius producere audet, praeterquam vnici Libanii [Apol. Socr. Tom. I. Opp. p. 682. ed. Morelli], cuius tamen locus mutilus est, proindeque, ipso fatente, plane incertus, et pro cuiusque ingenio varie supplendus. An vero nec Plato, nec Plutarchus, nec Maximus Tyrius, nec quisquam alius epistolarum harum meminisset, si vlla vel levis de illis ipsorum tempore extitisset fama? an denique Diogenes Laertius eas praetermisisset, in spuriis quoque Philosophorum conquirendis epistolis diligentissimus? Verum vt, quod res est, dicam, videntur mihi omnino Epistolae illae ex earum genere esse, quae aliquid cum *μελέταις* Sophistarum habentes cognitionis exercitii gratia ab iis exaratae, discipulis eorum exemplorum loco proponebantur. Sic Theophylactum Graecas quasdam epistolas commentum fuisse nouimus. Tales sunt omnes Phalaridis Epistolae, tales Cleobuli, Pisistrati, Solonis, et aliae quaedam apud Laertium, vt prolixè ostendere possem, si ista hoc loco agerentur.

§. 11. Ad Socratis quidem epistolas quod attinet, eas suspectas omnino nobis reddit ipse stylus, qui ita Sophistico est similis, vt vix persuaderi nobis patiamur, Socratem, qui adeo affectatae Sophistarum elegantiae semper obnitebatur, earum fuisse auctorem. Describamus, si placet, Merici Casauboni verbis Sophisticum illud dicendi genus, et exemplo vno vel altero regnare id in suppositis Socrati epistolis ostendamus. *Erat, inquit ille [de lingua Saxon. p. 210.], Sophisticus stylus prae nimia elegantiae affectatione vt plurimum putidior. Praeter structuram orationis affectatam, vocibus etiam non vulgatis et desitis, sed Platonicis tamen maxime utebantur.* Iam ipse vidit Allatius a talibus septem, quas Socrati tribuit, epistolas non esse immunes, ideoque ipse sibi ex multis obiicit prosopopoeiam illam patris defuncti filios relictos hereditati inhiantes

alloquentis. Verum, ne indignam rhetoricationem istam Socratis grauitate fateri cogamur, simile quid in septima Platonis epistola inuenire se putat, vbi Dionis nomine proponuntur nonnulla. Ast diuersa plane vtriusque loci videtur mihi ratio; sane Dionis nomine nihil aliud profert Plato, quam argumenta et exprobrationes, quae merito sibi ab eo fieri potuissent, nisi voluntati eius satisfactum, et in Siciliam iter fuisset susceptum, quae quidem sine omni affectatione simplicissime proponit. Non viuum autem aliquem, cui cum viuentibus esset aliquid commercii, sed patrem mortuum Socraticae illius epistolae auctor inducit, cum filiis suis agentem oratione, non argumentis, sed dictione fucata, et *καινόσπουδον* illud *τῆς λέξεως* a Longino notatum vndiquaque spirante, grauida. Sic enim eum loquentem inducit: *οὐδέ τελευτῶντος ἀφέξεσθαί μου διανοεῖσθε, ἀλλὰ καὶ τεθνεῶτα τροφὰς οἱ ζῶντες αἰτήσετε; καὶ οὐκ αἰσχυνεῖσθε θανάτου ζωὴν ἀπρακτοτέραν βιοῦντες, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐμὰ περιττεύειν καὶ μετὰ θάνατον ἀξιοῦτε ἑτέροις, τὰ δ' ὑμέτερα ὑμῖν οὐδ' εἰς τὸ ζῆν ἐξαρκέσει;* Quis haec in epistola philosophi inprimis ferret et ad Sophistae declamatoris non potius reiiceret cathedram? Iam nescio, an ad voces non vulgatas referendum non sit istud: *παλιμπράτης τῆς σοφίας*, quod in epistola statim prima dicitur. Quam frigida porro sunt, quae in eadem epistola de debito Diis obsequio et Daemone suo Socrates proferre fingitur! Sed de stylo optime iudicabunt ii, quibus accuratius epistolas illas peruoluere otium fuit, vt cuius forma et habitus clarius legentium animis se sistit, quam a nobis repraesentabitur. Ast historica etiam fides epistolarum istarum non satis tuta semper esse videtur; vnicum iuuat adducere exemplum. Dicit in prima statim epistola Pseudo-Socrates: *οὔτε ἐν στρατηγίαις οὔτε ἐπὶ τοῦ βήματος ἐξετάζομαι.* Iam largiamur posterius; an vero militaribus etiam officiis

nunquam vacasse Socratem dicemus? Equidem ita statuere noui Athenaeum [Lib. V. p. 215.], qui et Platonis et Antisthenis et Xenophontis de militia Socratis testimonia mendacii arguere multis rationibus nititur. Verum non argumentis tantum eius abunde satisfacit vir magnus Isaeus Casaubonus, sed Laertii insuper, Plutarchi et Senecae auctoritatibus illorum narrationem confirmauit, quae quidem prolixius exscribere nobis animus non est, qui compilationis labore nimis non delectati contenti sumus allegatis a Casaubono [ad Athen. l. l.] testimoniis Strabonis, Luciani et Simplicii [Paraphr. ad C. 31. Epicteti] quoque addidisse auctoritates. Ceterum plura forte huiusmodi in epistolis illis piscari licet, quae fidem illarum dubiam reddant. Sed ohe iam satis est, nobisque post ludicrum hoc certamen ad magis seria redeundum!

RICHARDI BENTLEII

DISSERTATIO

D E

E P I S T O L I S

S O C R A T I S.

Epistolae Socratis, eiusque discipulorum, Xenophon-
tis, Aristippi, etc. prodierunt e bibliotheca Vaticana,
opera Leonis Allatii, viri doctissimi, et typis descriptae
sunt Parisiis cIoIoCXXXVII. Is autem tam sibi persua-
serat ipsi, tam aliis persuadere conabatur, esse vere
profectas ab illis auctoribus, quibus attribuerentur, vt,
scripto LVII paginarum dialogo *in quarto*, ab omni-
bus, quae aut a se possent, aut ab amicis suis opponi,
eas defenderit. Atque ex eo tempore nemo, quantum
quidem scio, rem in controuersiam vocauit. Attamen,
cum de iis cognouerim ego, tum nullam amplius con-
trouersiam fore, quin confictae sint, et commenticiae,
animum induco credere. Ad argumenta Allatii quod
attinet, eorum non nisi vnico vtar; et eo quidem ita,
vt et noua via institutam, et id defendam ab omnibus,
quae opposuerit ipse.

1.

*Inuitatus ab Archelao, visere eum recusat So-
crates. etc.*

Epistola prima Socratis est ad regem quendam,
Archelaum putant, Macedoniae regem; qua, quam hu-

manissimis et officiosissimis verbis licet inuitatus, venturum se negat. Sunt quidem auctores fide digni, qui testentur, eum reuera detrectasse consuetudinem Archelai, aliorumque; quod fundamentum plano nostro confingendae huius fuit epistolae. Illorum tamen, qui eius meminerint, neminem esse puto, qui verbis tam superlatis, quam quibus semet ipse hic, rogatum Socratem inducat. Regem ¹⁾ enim *partem regni sibi obtulisse; Veniret autem, non, ut ei imperaretur, sed ut utrisque, et aliis, et sibi, imperaret.* Ecquod sophistae indicium potest esse clarius? Apte, hercle, oblatum pauperi seni, cui nihil esset praeter baculum et pallium in humero! Sed a mediocritate abhorret sophista; non nisi superlationibus delectatur; et in simpulo etiam fluctus mouet.

2.

Socratis etc. Epistolas nunquam vidit Athenaeus. eas num cognouerit Libanius, disputatur. etc.

Quid vero philosophus noster? rationem porro recusationis reddit: Dehortari daemonium: dein in longam narrationem incidit illorum, quae sibi euenissent in pugna ad Delium, viginti annis inde ad datam hanc epistolam. Sed legerat id apud Platonem sophista, noluitque elegantioris narrationis omittere opportunitatem. Nolo equidem vrgere hic testimonium Athenaei ²⁾: Esse rem totam a Platone confictam. Sed utcunque erit, hoc saltem inde colligemus: ipsum Athenaeum, qui curiosius omnia conquisiuerat, nunquam vidisse has Epistolas. Quo vno fit, ut, confictas esse post eius tempora, suspicer; inprimis, cum vniuersa antiquitas alto suo silentio id confirmet.

1) Τῆς βασιλείας ἑφης μέρος δίδοναι. et Ἄρξοντα καὶ τῶν ἄλλων καὶ σοῦ αὐτοῦ.

2) l. V. p. 215.

Est locus Libanii ³⁾, fateor, in quo is, Allatio iudice, declarare videtur, vidisse se hanc ipsam epistolam. Postquam enim mentionem fecerat repulsae, quam a Socrate tulissent Scopas, Eurylochus, et Archelaus; *Αὐτῶν δέ, inquit, ἐδεόμην τῶν ἐπιστολῶν, ἐν ἐκείναις τὸν ἀνθρώπον κάλλιστα ἂν ἴδετε.* Quod si concedimus, quod voluit Allatius; id omne est, quod inde colligas: Esse et Epistolas Libanio antiquiores; quod lubens credo: et hunc veras illas credidisse; quod non disputo. Ita enim Stobaeum, Suidam, alios, Phalaridis Epistolas, vidimus, vt veras, venditare; qui tamen cum iis consentiat, lectorum meorum, puto, nunc fore neminem. Sed, bona cum venia Allatii, in contrariam plane causam equidem Libanii verba afferrem. Postquam dixerat is, plures principes per literas inuitasse Socratem ad suam consuetudinem; eum vero respondisse omnibus, nolle se venire; *Sed, inquit, ipsis Epistolis indigeo; in quibus optime hominem videas.* Hoc, vt quidem mihi videtur, indicio est, Epistolas, ad quas is respiciat, non exstitisse. Si enim, vt Allatius putat, eas in promptu habuit, quomodo potuit iis *indigere*? Apparet autem, eum hic intelligere varias Epistolas, quibus responsum sit ad varios nuncios, sed vnica solum in hoc fasciculo est. *Vellem, inquit, haberemus Epistolas; ex iis ingenium hominis cognosceres.* Quod si hic verborum istorum sensus est, vt veri simile est, tantum abest Libanius a defensione Epistolarum nostrarum, vt contra eas testis sit certissimus.

3.

Leontis Salaminii mors etc.

Epistola VII. data a Socrate est ad illorum vnum, qui, vt vim XXX tyrannorum effugerent, Thebas se

---

3) Apologia Socrat.

contulissent; qua certiore eum facit de statu Athenarum post eorum discessum: *Se ipsum inuisum factum tyrannis, quod sententiae Leontis Salaminii subscribere nollet*; ac dein rem pluribus exponit. Habes manifestum indicium, commenticias esse Epistolas. Res enim Leontis ad finem ante perducta iam erat, quam ciuitatem fuga reliquerant isti. Nam ante Theramenem interfectus ⁴⁾ Leon: et Theramenes ante interfectus, quam Thrasybulus cum suis Thebas confugerat. Atque ad eos in hac epistola respicere Socratem, hinc intelligi potest, quod hic de conspiratione eorum ad conferendum se clam Athenas, et in tyrannos inuadendum loquitur: id quod postea usu venit.

4.

Argumenta scurrilia quarundam epistolarum.

Epistola 8, 9, 12, et 15. iocantur inter se Antisthenes, Aristippus, et Simon, sutor. Indignum istorum hominum memoria est, existimare, tali eos ratione fuisse iocatos, nugatosque; inprimis e Sicilia inde Athenas vsque misisse tam scurrilia, quae ne quidem conuiuas inter pocula decerent.

5.

Phaedrus mortuus ante Socratis tempora. Plato notatus ab Athenaeo, etc.

Epistola 15. inter alios Simonis amicos Phaedrum recenset, eundem, cuius nomine inscriptus Dialogus Platonis: estque XXV. ab ipso Phaedro ad Platonem scripta: et vtraque haec data post mortem Socratis. Iam vero Athenaeum appello, possintne binae hae epistolae esse verae. Is inter alios errores temporis, quos

---

4) Xenoph. Hist. l. I. 11. p. 467. 470. Diodor. l. XIV.

reprehendit in Platone, notat ⁵⁾): Phaedrum *induci disserentem cum Socrate, procul dubio ante tempora istius philosophi fato iam functum*. Quomodo igitur ei superstes esse potuit in his epistolis, et de morte eius tam *παθητικῶς* disserere? Fateor, qui veteris historiae defectus est, non posse auctoritatem hanc communiri alio testimonio. Tamen certum habeo, omnes, qui quidem iusti aestimatores Athenaei sunt, non parui aestimatueros hoc contra Epistolas argumentum.

6.

Oratio Polycratis in Socratem. Hermippi, et aliorum errores. Fauorini verba explicata. Sophistae difficiliora argumenta et paradoxa amant. Isocratis sententia de Orat. Polycr. etc.

Epistola 14. Xenophonti pluribus exponitur causa et mors Socratis; data statim post ab vno de discipulis eius, qui praesens vtrique adfuit. Inter alia ei narrat ⁶⁾, *orationem, vel dicam Socrati scriptam esse Polycratis sophistae*. Sed vereor, ne hoc in dicam vertat alii sophistae, quod epistolas adulterauerit. Videor enim mihi clare posse probare, eo tempore, quo data esset haec epistola, nullam adhuc famam sparsam de Polycrate eius auctore; atque falsam hanc opinionem, quae postea hominum animos oppleuerit, et scriptori nostro ansam dederit eius in sua epistola commemorandi, non, nisi aliquot annis post condemnatum Socratem, demum exiisse.

Est apud Diogenem Laertium Hermippi testimonium, Polycratem auctorem esse dicacae ⁷⁾. *Συνέγραψε δὲ τὸν λόγον Πολυκράτης ὁ σοφιστής, ὡς φησιν Ἐρ-*

5) l. XI. p. 505. Ἀδύνατον δὲ καὶ Φαῖδρον κατὰ Σωκράτην εἶναι.

6) Ἦν δὲ λόγος Πολυκράτους τοῦ λογογράφου.

7) Vita Socrat.

μικρος. Sed statim subiicit: „*Fauorinum* libro primo „*Commentariorum* negare, veram esse Polycratis orationem in Socratem: quod in ea meminerit murorum, sexto „post mortem Socratis anno a Conone instauratorum.“ Cui sententiae subscribit Laertius: *Καὶ ἔστιν οὕτως ἔχον, atque ita se habet.* Libere dicam, locum hunc Fauorini nondum fuisse recte intellectum. Acceperunt vulgo, quasi orationem, attributam Polycrati, vere eius esse, negaret. Sed multum abest ab hac opinione. Plane enim tum fuisset refutatus verbis Isocratis, locupletissimi et certissimi testis, qui in oratione ad hunc ipsum Polycratem ⁸⁾, *Intelligo*, inquit, *te maxime de duabus orationibus, altera pro Busiride, altera in Socratem.* Fuit autem haec Fauorini opinio: Polycratem istam orationem non eo animo fecisse, vt reuera in iudicio in Socratem diceretur; sed aliquot annis post deum scripsisse, vt periculum ingenii sui faceret. Alium sensum Graeca non ferunt: *Μὴ εἶναι ἀληθῆ τὸν λόγον τὸν Πολυκράτους κατὰ Σωκράτους· ἐν αὐτῷ γὰρ μνημονεύει τῶν ὑπὸ Κόνωνος τειχῶν*, etc. Obserua *μνημονεύει, Polycrates meminit.* Si negasset, eum esse auctorem, dixisset, *mentio facta est.* Praeterea expressis verbis vocat *τὸν λόγον τὸν Πολυκράτους*; solum negat, esse *ἀληθῆ*. Sed, si negauerat esse eius, dixisset: *Μὴ εἶναι Πολυκράτους τὸν λόγον τὸν κατὰ Σωκράτους*: vt aliis in locis Laertius: ⁹⁾ *Λακεδαιμονίων Πολιτείαν, ἣν φησιν οὐκ εἶναι Ξενοφῶντος ὁ Μάγνης Δημήτριος*: ¹⁰⁾ *Διαλόγους, οὓς Πεισίστρατος ὁ Ἐφέσιος ἔλεγε μὴ εἶναι Αἰσχίνου.* Haec, puto, clara satis. Iam vero sciendum, morem fuisse veterum sophistarum, vt artem suam ostentarent argumentis difficilioribus et pa-

8) Ἐπὶ τῇ Βουσίριδος ἀπολογίᾳ, καὶ τῇ Σωκράτους κατηγορίᾳ.
Isocr. Busir.

9) In Xenoph.

10) In Aeschine.

radoxis, de quibus nemo alius verbum dixerit, vt commendatione Febris aut Podagrae. Quocirca Polycrates, vt pateret, quid posset in hac sua rhetorica, orationem scripsit pro Busiride, qui hospites suos obtruncatos comede-
 edebat; et pro Clytaemnestra ¹¹⁾, quae maritum interfecerat: et, quo exemplum exstaret peritiae suae in accusanda virtute non minus, quam in vitio excusando, orationem composuit in Socratem, non ἀληθῆ, *veram illam*, vt recte Fauorinus dixit, sed exercitationem scholasticam tantum; quales Plato, Xenophon, Libanius, alii, pro eo scripserant. Vt ratio nulla sit, cur potius credamus, orationem eius veram fuisse dicam scriptam Socrati, quam reuera eum causam pro Clytaemnestra dixisse, cum ad eam interficiendam se accingeret Orestes. Imo ex ipso Isocrate, vt opinor, intelligi potest, fuisse tantum exercitationem scholasticam, factam post mortem Socratis. Polycratem enim reprehendit, quod Alcibiadem in discipulis Socratis numeret; quum, praeterquam quod a nemine fuerit vnquam eius discipulus habitus, si vere fuisset, laudi fuisset doctori, non vituperationi, quod sophista intendit. *Vt*, inquit ¹²⁾, *si fieri posset, vt manes haberent scriptorum tuorum cognitionem, gratias tibi ageret Socrates*. Ecquod clarius indicium, Socratem ante factam orationem mortuum? nec hanc veram dicam fuisse? Nam si fuisset, in iudicio id audiuisset: nec locum habuissent verba, *si fieri posset, vt manes haberent eius cognitionem*. In conclusione tandem hortatur eum, vt ne ingenii laudem quaerat tam prauis argumentis, πο-
 νηραῖς ὑποθέσεις, ne, falsis res coloribus pingendo, publice noceat. Hinc rursus intelligimus, orationem eius in Socratem, quemadmodum Busirin et Clytae-

11) Quintil. I. II. c. 18.

12) Εἰ γένοιτο ἐξουσία τοῖς τετελευτηκόσι βουλευέσθαι περὶ τῶν εἰρημένων, ὁ μὲν χάριν αὖ εἰδὲν σοι. Isocr. Busir.

mnestram, fuisse tantum declamationem exercitationemque scholasticam, non veram orationem in Areopago Athenis dictam. Quibus addam, nec Platonem, nec Xenophontem, nec vllum aequalium Socratis vsquam Polycratem induxisse, tanquam auctorem dicæ Socrati scriptæ: quod, si sic vere se res habuisset, 'properpetuo sophistas inter et philosophos odio, sine dubio ei obiecissent. Ac nota res est, Athenienses, poenitentia ductos, auctores accusationis Socratis omnes vel exilio vel morte multasse. Quod si ergo prae reliquis tam in culpa fuisset Polycrates, quam qui accusationem conflasset; quomodo, cum omnes punirentur, vnus potuisset saluus et incolumis euadere?

Sed cum *Oratio in Socratem*, exercitatio licet sophistica tantum, in lucem primum esset edita; non tam a rei natura abhorrebat, aliquamdiu post illos, qui modo fama eam cognoscerent, legissentue parum attente, credere, veram dicam esse. Vidimus iam in isto errore Hermippum fuisse, qui centum post annis vixit; et vna cum eo Quintilianum, Themistium, et complures alios. Vnus Fauorinus, vt videtur, tanta fuit sagacitate, vt, ex temporis nota coniectura facta, dica Socrati scripta recentiore esse, deprehenderit. Nihilominus tamen iste locus Fauorini ipse adhuc fuit obscurus: vt facile veniam mihi det lector longioris huius subtiliorisque disputationis, siquidem noui quid inde discat. Quod ad Hermippum attinet; ne quem tam praeclari auctoritas scriptoris deterreat a re tam plana amplectenda, alium, hoc grauiorem etiam errorem eius in historia Socratis monstrabo. Cum in eadem, qua Epaminondas, pugna cecidisset Gryllus, Xenophontis filius; plurimi istius aetatis viri docti, quo patrem consolarentur, laudes eius elegiis et orationibus celebrarunt. De reliquis vnum Socratem fuisse, ait ¹³⁾

---

13) Laert. in Xenoph.

Hermippus. Qui error non minus, quam XXXVII annorum est, qui mortem Socratis inter et pugnam apud Mantineam intersunt.

Socratem interfectum esse Olymp. XCV. 1. magistratu Lachete, inter ¹⁴⁾ omnes constat; idque amplius probare, esset soli lumen inferre. Ac sexto post anno, Olymp. XCVI. 3. magistratu ¹⁵⁾ Eubulide, muros instauravit Conon. Quo indicio Fauorinus, et post eum Diogenes, falsam esse vulgarem de Polycratis oratione opinionem, comperit. Sed, quo vim istius argumenti declinet Leo Allatius, τὸ τῶν ἀδυνάτων conatur; vitam nempe Socrati in vicesimum amplius post Lachetem annum prorogare: ut is muros Cononis videre, et Polycratis declamatio potuerit vera esse in iudicio in eum dicta oratio. Quod efficere voluit, comparandis inter se diuersorum scriptorum locis, temporibusque aliorum cum illis Socratis. Quasi vero ista, quae ab errore scriptorum sunt tantum profecta, tot expressis auctoritatibus possent opponi. Eadem, qua is progreditur, via equidem efficiam, ut etiam contrarium pateat: Socratem fuisse mortuum viginti annis ante Lachetem magistratum. Traditum enim accepimus ¹⁶⁾, Euripidem in fabula, cui nomen Palamedes, verbis, Ἐκάρει, ἐκάρειτε τὰν πάνσοφον, etc. voluisse Athenienses perstringere, quod Socratem interfecissent: quo intellecto, omnibus spectatoribus lacrimas fuisse obortas. Mortuus itaque ante Euripidem est Socrates. At, illum, constat, sex annis ante Lachetem magistratum mortuum esse. Imo Socrates, oportet, iam ante actam Palamedem mortuus fuerit. Sed ea acta est Olymp.

---

14) Vid. Diodor. Fauorinum, Diog. Laert. Aristidem, Marmor Arund. Euseb. Argumentum Isocr. Busir. etc.

15) Diodor. XIV. p. 303. Fauorin. Diog. Laert.

16) Diog. Laert. in Socrat. Argum. Isocr. Busir.

XCI. 1. ¹⁷⁾ sedecim ante Lachetem annis. Nonne ergo contrarium eius, quod voluit Allatius, probaui? Sed, nondum, spero, eo dementiae processi, vt argumentum tam obliquum tot expressis testimoniis opponerem. Quod si modo circumspexisset Allatius, non tam temere commisisset, vt cum ab vna parte defenderet Epistolas, tum eas aduersariorum telis exponeret. Si Socrates mortuus esset Lachete magistratu, necesse esset, vnam Epistolam, qua mentio fit Polycratis, esse commenticiam. Huic parti laboranti succurrere voluit Allatius, atque ideo vitam ei in complures annos prorogare. Sed tum dico, si hoc Allatio concedimus, non solum vnam epistolam, sed omnes in vniuersum falsas esse. Nam in plerisque mors Socratis ponitur Lachete magistratu. Hac ipsa epistola auctor queritur ¹⁸⁾, abfuisse Xenophontem, cum interficeretur Socrates; eumque, quo minus Athenis tum coram posset adesse, expeditione Cyri prohibitum ¹⁹⁾: et, ne plures commemorem, alia, data post mortem Socratis, Xenophontem inducit recenter ereptum periculo longi sui itineris per hostiles regiones. Iam vero inter omnes constat ²⁰⁾, Cyri expeditionem et iter Xenophontis magistratu Lachete et anno ante factum. Vt in vniuersum nullus locus relictus sit, quo declinare vim huius argumenti possis, sed manifesto fraudis conuictus sit noster Epistolarum scriptor.

Fata Meliti et Anyti post mortem Socratis.

Epistola 17. de discipulis Socratis vnus, qui praesens Athenis fuisse ponitur, cum ea, de quibus loquitur:

17) Aelian. Var. Hist. II. 1. Schol. Arist. ad *Opv.* p. 401.

18) Ep. 14.

19) Ep. 18.

20) Marm. Arund. Laert. Diodor. etc.

agerentur, Athenienses interfecisse, ait ²²), vtrumque et Anytum et Melitum, accusatores Socratis: quod cum veritati historiae contrarium sit, epistolas commenticias esse, declarat. Fuit quidem Melitus interfectus; sed in exilium tantum missus Anytus; et eius Heracleae in Ponto postea degentis ²³) complures meminere.

8.

Xenophontis in Aristippum odium, etc.

Epistola 18. Xenophontis est, qua is amicos quosdam inuitat, vt ad se veniant in praedium suum prope Olympiam: Visitatum se ab Aristippo et Phaedone; iisque recitasse ²⁴) Memorabilia Socratis; quae ab vtroque ²⁵) approbata. Hoc vnum sufficit ad extinguendam peruagatam Epistolarum nostrarum famam. Quis enim credat, Aristippum tantum iter fecisse, vt Xenophontem, inimicissimum suum ²⁶), viseret? multo minus, approbasse librum, quo satyra in se contineretur? Nam etiamnum exstat liber; in eoque Socratem inducit longa oratione obiurgantem Aristippi ²⁷) intemperantiam voluptatemque. Atque ipse Laertius observat, eum vsum fuisse Aristippi nomine in turpi istac materia prae odio, quo ipsum prosequeretur.

9.

Xenophon in Scillunte Memor. Socrat. scripsit, etc.

Vidimus iam Xenophontem Memorabilia Socratis conscribentem in Scillunte prope Olympiam. In epistola vero 22. ad Cebetem et Simmiam ea Megaris

---

22) Ἀνυτὸν τε καὶ Μελίτων ἀπέκτειναν.

23) Laert. in Socrat. et in Antisth. Themist. Or. II. Augustin. de Ciu. Dei VIII. 3.

24) Ἀπομνημονεύματα.

25) Ἐδόκει ἀρμόδιὰ τινα εἶναι.

26) Ξενοφῶν δὲ εἶχε πρὸς αὐτὸν δυσμενῶς. Laert. in Aristippo.

27) Xenoph. Memorab. I. II. in princip.

scribit: ibi enim data epistola est. Atque epistola 21. ad Xanthippen, eam inuitat, vt ad se Megara veniat. Suspiceris, plurium sophistarum epistolas hoc volumine comprehendi: aut, si vnicus fuerit auctor, sine ingenii felicioris beneficio memoriam valde fallacem a natura accepit. Constat quidem, mortuo Socrate, discipulos eius, prae metu relictis Athenis ²⁸⁾, Megara ad Euclidem se contulisse: quae causa erat, cur eo Xenophontem deduceret sophista. Meminisset vero, cum illi Athenis metu mortis fugerent, hunc secure, longo inde itinere, abfuisse apud Agesilaum; quo relicto, Scilluntem petiit, ne quidem vnquam domicilio Megaris collocato. Imo adeo non puduit sophistam, vt Xenophontem induceret forma pauperis, qui peteret, et sustentaretur a Cebete et Simmia: cum omnibus notum sit, magnas in bello diuitias eum acquisiuisse ²⁹⁾, et splendide hospitaliterque vixisse in Scillunte.

10.

Platonis *fundus ἐν Ἡφαιστιᾶδῶν*. Allatii error. Hesychius *notatus, etc.*

Epistola 24. Plato ait, se, taedio vitae vrbanae captum, rus iuisse, *διατρίβοντα οὐ μακρὰν Ἐφεστιᾶδων*; quod Allatius vertit, *non longe ab Ephestiadibus*; debuit, *ab Hephaestidis*. Verum enim nomen Graecum est *Ἡφαιστιᾶδων*. Erat ibi Platoni fundus, quem testamento reliquit, *τὸ ἐν Ἡφαιστιᾶδῶν χωρίον*, vt est apud Laertium ³⁰⁾. Hesychius: *Ἡφαιστιᾶδαι, Ἀθηναῖοι*. Stephan. Byzant. *Ἡφαιστιᾶδαι, δῆμος Ἀθηναίων· τὰ τοπικὰ, ἐξ Ἡφαιστιᾶδων*, etc. In MS. Rom. Laertii scriptum est *ἐν Ἡφαιστιᾶδων*: atque ita apud Hesychium inuenias, *Ἰφίστιος, ἥρως, ἀφ' οὗ Ἰφιστιά-*

28) Laert. in Euclid.

29) Laert. in Xenoph. Xenoph. Exped. Cyr. l. V. p. 350.

30) Vit. Plat.

δαί. Quod si lector sibi persuadeat, nostrum Epistolarum mangonem nomen, ut Hesychium, male scripsisse, de fraude certum habebit. Plato enim ipse verum nomen fundi sui bene nouerat. Sin vero auctorem absolvere, et culpam in librarios conferre malit, hanc tantum emendationem accipiat.

11.

Epistola Aristippi ad filiam Areten alia, quam cuius meminit Laertius. Aristippus Attice partim, partim Dorice scripsit, etc.

Epistola 27. Aristippi est ad filiam Areten: eadem forte, cuius mentionem fecit Laertius; qui in scriptis huius philosophi numerat *Ἐπιστολὴν πρὸς Ἀρήτην τὴν θυγατέρα*. Allatus certe eius rei sponsor est: sed non ego credulus illis. Sunt enim in hoc fasciculo binæ aliae eius epistolae ³¹⁾, et ambæ Dorica scriptae dialecto, Athenas licet missae: quod, scilicet, Cyrenaeus erat, et Dorica dialecto patria utebatur. Dic itaque, sodes, quae causa erat, cur in hac Attico sermone utebatur, licet in Sicilia, terra Dorica, scriberet, ad filiam suam, quae Cyrenis esset. Suspiciarere, ut supra iam obseruavi, par aliquod sophistarum operam suam ad hanc *συναγωγὴν* contulisse. Nouimus ex Laertio, de XXV Dialogis, ab Aristippo editis, alios Attice, alios fuisse Dorice conscriptos. Sed id factum, opinor, causa personarum, quas induxit. Erant in aliis dialogis Siculi, et isti quidem Dorice scripti; ubicunque vero Athenienses inducebantur, sermo Atticus aptior. Iam vero, in hac ad filiam epistola, ambo erant Dorienses; atque sic Dorice potius scripta haec fuisset epistola, quam alterutra reliquarum.

---

31) Ep. 9. et 11.

12.

Berenice ciuitas. Macedones loco φ vtuntur β , etc.

Eadem epistola commemorat fundum eius Bernicae, τὸ ἐν Βερνίκῃ κτῆμα. Dubium nullum est, quin respiciat ad Βερνίκην, ciuitatem illam forte, non longe Cyrenis. Sed nihil in tota Africa, cui tum istud nomen: nam Βερνίκῃ Macedonum lingua loco Φερνίκῃ est. In istac regione φ vulgo mutari in β solebat: ita loco κεφαλή³²⁾ κεβλή dicebatur; loco φίλιπος, βίλιπος; loco φαλακρός, βαλακρός, et sic in reliquis. Βερνίκῃ igitur Afris incognita fuit, donec eo venerunt Macedones: ac sine dubio nomen acceptum ab vxoribus Ptolemaeorum, centum minimum post datam hanc epistolam annis.

13.

Socratis vxores, Xanthippe et Myrto; variae de iis opinioniones. Lex Athenis de duabus vxoribus simul habendis. Liber Περὶ Εὐγενείας non est Aristotelis, etc.

Porro filiam hortatur, vt, se mortuo, proficisceretur Athenas, et vna cum Myrto et Xanthippe, vxoribus Socratis, degeret. Vulgaris opinio fuit scriptorum historiae philosophicae, Socratem duas has vno tempore vxores habuisse; atque inde factum, vt in hac epistola earum meminerit sophista. Citantur³³⁾ auctores huius narrationis, Callisthenes, Demetrius Phalereus, Sisyphus, et Aristoxenus; qui omnes id traditum acceperunt ab Aristotele, libro περὶ Εὐγενείας, de Nobilitate. Quoniam vero legibus prohibitum erat istius reipublicae, ne quis plures vno tempore vxores haberet, nec veri adeo similis narratio: decretum, tempore Socratis factum, protulit Hieronymus Rhodius: ob pauci-

52) Etymol. Magn. etc.

33) Laert. in Socrat. Plutarch. Aristid. Athen. l. XIII. p. 556.

tatem hominum licere viro, duas vno tempore vxores habere in matrimonio. Nihilominus tamen contra istos omnes supra memoratos auctores, tot licet numero, ex instituto scripsit Stoicus ³⁴⁾ Panaetius, vir summus, et, iudice Plutarcho, quantum satis erat ³⁵⁾, opinionem de duabus vxoribus refellit. Quod ad me attinet, equidem in sententia tam excellentium virorum, Panaetii et Plutarchi, acquiescere non dubito, et sola eorum auctoritate epistolam hanc commenticiam pronunciare. Quibus ii fundamentis argumentationem suam excitaue- rint, nunc dicere non possum; tamen probabilem cau- sam esse puto, cur narrationem reiicias, etiam absque eorum testimonio. Nemo enim de amicis Socratis, ne- que Plato, neque Xenophon, verbum dixit de hac Myrto. Primum, qui fecerit eius mentionem, Aristote- lem videmus: sed librum istum commenticium, su- spicatur Plutarchus ³⁶⁾. Vt hoc omnē acceptum refe- rendum sit homini fraudulento, qui nomen Aristote- lis mentiretur. Praeterea in ipsa re narranda dissen- tiunt; alius tradit, eum vtramque simul; alius, pri- mam Myrto, et, post eius mortem, alteram; alius denique, primam Xanthippen habuisse vxorem. Vtra- vis praecesserit, falsae sunt Epistolae nostrae; hic enim vtramque ei superstitem, vnaque viuentem habemus ³⁷⁾. Alius hanc Myrto vult Aristidis filiam fuisse; ne- ptem, alius; alius, proneptem. Quaecunque tandem fuerit; si viro fuit superstes, vt in Epistolis est, vbi, amabo, erat mulier tum, cum is interficiebatur? Vi- sebat eum in carcere, vt viri amantem vxorem dece- bat, Xanthippe ³⁸⁾; at nunquam eum adiit altera. Sane error sit, oportet, in quo versantur vulgo ho-

---

34) Athenaeus, Plutarchi.

35) *ἱκανός*.

36) Ibid.

37) Ibid.

38) Plat. Apolog.

mines, fuisse Xanthippen mulierem contentiosam et litigiosam; ac videri posset maiori iure istum titulum sustinere potuisse Myrto. De Hieronymo autem quid dicam, qui idem decretum, quo binas vxores simul habere liceret, in medium profert? Video, Panaetium non credidisse: et cur non aequè decretum commentitium esse potuit, atque hae Epistolae? Quod si esset tale decretum, profecto non multum sapientiae in eo appareret. Certum est, numero pari fere nasci mares et feminas. Vt, si binae aliis obtingerent vxores, alii coelibem vitam agere cogerentur: quod quale remedium paucitatis hominum? Praeterquam quod tali lege diuitibus, qui par vxorum alere possent, tantum prospiceretur; qui vero foecundiores esse solent, pauperum, quam ante, deterior esset conditio. Nec certe minori contentione isti legi se opposuissent, quam, cum Papirius Praetextatus, simile quid actum in senatu, matri dixisset, matronas Romanas fecisse accepimus³⁹). Mirum etiam est, nemini vnquam, nisi Hieronymo, hoc decretum auditum fuisse et notum, et ei quidem suspecto testi; quod, vt extremis angustiis se expediret, id protulerit. Sed tale factum publicum, si verum fuisset, latere vniuersam historicorum nationem non potuisset. Non tantum memoria, sed etiam obseruatione fuisset dignum. Qui vero fieri potuit, vt intactum ab omnium comicorum istius aetatis iocis et cachinnis maneret? Qui, vt argumentum tam ridiculum, tam aptum scenae, silentio praeterirent? Qui sciunt, quae temporum istorum fuerit conditio, hoc demonstrationis instar habebunt. Sed habuerit plures etiam vxores Socrates; nihilominus in culpa erit Epistolarum auctor. Hic enim sophista binas mulieres vna amice viuentes facit: quod credibile

---

³⁹) A. Gellius I. I. c. 23.

non est: nam, (vt illi ⁴⁰), qui duas fuisse volunt, nar-
rant,) viuente marito, continua inter eas bella erant.
Sed, quod peius etiam est, sunt aliae Epistolae in fa-
sciculo, ex quibus colligas, vnicam tantum vxorem
Socrati fuisse ⁴¹). Ipse, in epistola ad nescio quem,
hoc ei impertit noui: Xanthippen ac liberos valere:
sed ne verbum quidem de Myrto ⁴²). Xenophon li-
teras plenas omni genere officiorum et laudum ad
Xanthippen et paruulos dedit: sed valde inhumanum,
de altera plane siluisse, cum, vt opinio fert, plures
ea liberos marito pepererit. Imo, si hanc epistolam
vere Xenophontis esse concedimus, turpiter illusit fe-
minae, contra morem suum. Quando enim dabatur
haec epistola, si proxime sequenti ⁴³) credimus, in
conscribendis Memorabilibus Socratis erat occupatus.
Vt, cum hic in epistola sua bonae mulieri assentatus
sit, munuscula quaedam dederit, et amorem eius erga
maritum, aliasque virtutes valde extulerit, tum in suo
libro ⁴⁴) eam traduxerit apud suos, omnemque poste-
ritatem, tanquam omnium, *quae aut fuerint vnquam,*
aut futurae sint, contentiosissimam litigiosissimamque
excetram. Imo, quo turpius factum, vnus omnium
sic eam depinxit; nam nec Plato, nec vllus veterum
Socraticorum de procacitate eius aliquid scripto reli-
quit. Quocirca calumniam esse suspicatus est Athe-
naeus: inprimis quum Aristophanes reliquique comici,
qui sales suos amaros abunde in Socratem effude-
runt, nunquam ei de vxore exprobrauerint. Sed, vt-
cunque id est, de Xenophontis subdolo animo quid
existimandum? Equidem integris talium epistolarum

---

40) Aristoxenus apud Theodoret. Serm. XII. ad Graecos.

41) Ep. 4.

42) Ep. 21.

43) Ep. 22.

44) Xenoph. Conuiui. p. 876.

plaustris carere, quam talem de tanto viro opinionem habere, malo.

14.

Error in ratione temporum notatus. Epistolae Xenophontis a veteribus citatae an vere omnes sint eius. Theodoretus et Eusebius refelluntur. Philosophi plures apud Dionys. tyr. fuerunt, etc.

Epistola 15. de Platone, quocum simultates exercebat, narrat Xenophon: Dicere eum, *Nullum de suis scriptis sibi, sed omnia Socrati iuueni, et pulchro attribuenda esse*; *Φησὶ μηδὲν εἶναι ποίημα αὐτοῦ, Σωκράτους μέρτοι νέου καὶ καλοῦ ὄντος*. Est autem hoc ex secunda Platonis ad Dionysium iuniorem epistola: *Οὐδ' ἔστι σύγγραμμα Πλάτωνος οὐδέν, οὐδ' ἔσται· τὰ δὲ νῦν λεγόμενα Σωκράτους ἐστὶ, καλοῦ καὶ νέου γεγονότος*. Habes errorem cum testimonio, ignorantia sophistae in temporum ratione commissum. Quam enim is Xenophonti affinxit, epistola statim post mortem Socratis data est: sed vera illa Platonis, ad quam hic respicit Xenophon, multo posterior est. Dionysius enim regnare coepit Olymp. CIII. 1. annis XXXII. post accusatum Socratem.

Vnum adhuc obseruo, quod omittendum non est: ante plures exstitisse epistolas Xenophontis, quam in hac *συναγωγῇ* inueniantur. Citatur a Stobaeo ⁴⁵⁾ ex epistola eius ad Critonem longum fragmentum; duo ⁴⁶⁾ ex epistola ad Sotiram; et duo plus ⁴⁷⁾ ex alia ad Lamprolem: quarum nulla in hoc Allatii fasciculo. Theodoretus locum profert ex eius epistola ad Aeschinem, qua Plato ⁴⁸⁾ *ambitionis et luxuriae nomine vapulat*,

45) Serm. 81.

46) Serm. 120, 123.

47) Serm. 5.

48) *Ἐφως τυραννίδος, καὶ ἀντὶ λιτῆς διαίτης Σικελιώτις γαστρὸς ἀμέτρον τράπεζα.*

quibus ut obsequeretur, in Siciliam ad Dionysium eum profectum. Haec et plura etiam ex eadem epistola sunt apud Eusebium ⁴⁹⁾: et tota exstat apud Stobaeum ⁵⁰⁾. Quid ergo? dicemusne, Epistolas Xenophontis veras illis temporibus exstitisse? an eas quoque commenticias esse, et ad idem volumen, unde hae Allatii sunt, pertinere? Hac ratione, ut supra notavi, Libanio erunt antiquiores. Vereor equidem, ne quis male factum putet, quod Eusebii et Theodoreti iudicio me opponam. Sed constat, alios eiusdem ⁵¹⁾ generis errores esse eorum: atque ipsa, quam citant, epistola semet adulterinam prodit. Videmus Xenophontem in epistola ad Aeschinem in Platonem inuehi. Hoc si verum, in illum, ad quem literas dabat, cuiusque amicitiam tanto opere in reliquis suis epistolis ambiebat, factum esset contumeliosissime. Nam eidem vitio obnoxius ipse Aeschines, quasi per latus Platonis vulneratus esset. Novimus certe, eum aequae, ac Platonem, Aristippum, alios, in Siciliam iter fecisse, et cum Dionysio vixisse ⁵²⁾; et id quidem lucri causa tantum, et pinguioris mensae. Parasitum tyranni eum fuisse, ait Lucianus ⁵³⁾; alius vero ⁵⁴⁾, adeo eius conuictu delectatum, ut nunquam ab eo discesserit, donec regnum ei esset ademptum. Iam vero vnumquemque rogo, possitne adhuc veram putare epistolam, utcumque Eusebii eruditionem suspiciat.

In principio huius Dissertationis dixi, *Neminem me scire, qui post primum editas has Epistolas, in controversiam eas vocauerit*. Sed posteaquam typis iam descriptum id erat, vidi in Pearsoni, viri plurimum reuerendi, *Vindiciis Epp. Sancti Ignatii* ⁵⁵⁾ digressionem

---

49) Praep. Euang. XIV. 12.

50) Serm. 78.

51) Vid. Dissert. super Io. Malal.

52) Laert. et Suidas in Aeschine. Plut. de Adulat.

53) In Parasito.

54) Polycritus apud Laert.

55) Par. II. p. 12. 13.

factam ex instituto contra Epistolas Socratis. Fateor, non sine pudore, aut nunquam me legisse caput istud, aut plane fuisse oblitum. Laetor tamen, quod virum illum excellentissimum video, vtrumque, et operae pretium existimasse, fraudem hanc aperire, facta digressionem ab instituto; et me confirmare in sententia mea, cum summa eius accesserit auctoritas. Nihil ibi inuenies, quod non cum illis, quae disserui, conueniat; si excipis, quod epistolam ad Aeschinem, ab Eusebio citatam, veram esse concedit vir illustris: quam ego commenticiam esse, probare sum conatus. Rem omnem ad illos refero, qui vtrumque legant; putentne, causam mutandae sententiae me habere: imprimis, ubi cognoverint, Aeschinem non solum, sed ipsum quoque Xenophontem visitasse Dionysium. Testis mihi Athenaeus ⁵⁶), et is quidem locupletissimus: *Ξενοφῶν γοῦν ὁ Γρύλλου παρὰ Διονυσίῳ*, etc. *Xenophon*, inquit, *Grylli filius*, cum, qui a poculis erat, conuiuas cogeret ad bibendum; Quid est, inquit, *Dionysi* (tyrannum compellans), si, ut bibamus, inuitos nos cogit, qui tibi a poculis est, quare non aeque coquus tuus ad edendum nos hortetur? Vt, si veram esse epistolam ponamus, altero tanto absurdius sit factum; cum vterque eidem rei, cuius accusabatur Plato, obnoxius esset.

---

56) Lib. X. p. 427.

CHRISTOPHORI MEINERSII

I V D I C I V M

DE EPISTOLIS SOCRATICORVM.

[Descriptum ex eiusdem Dissertatione de quibusdam Socraticorum Reliquiis, inserta editioni Fischerianae tertiae Dialogorum Aeschinis Socratici pag. XXXXVII. et seqq.]

Reliquum est, vt de Xenophontis Epistolis, quae inter viri huius opera leguntur, nec non de Socraticorum epistolis, quas Leo Allatius vulgavit, meum paucis iudicium absolvam. Priores illas fictas esse, non solum ex pueriliter picta oratione apparet, verum etiam ex falsa hac criminatione [Epist. 1.], Platonem pro sana Socratis philosophia prodigiosam Aegyptiorum et Pythagorae disciplinam, nec non pro simplici ciuium suorum victu Sicularum epulas elegisse. Fictum eiusmodi crimen Platoni a Xenophonte obiectum esse, ii tantum credere possunt, qui aequum pariter atque excelsum viri huius animum ex ipsius operibus nunquam cognoscere allaborarunt. Reliquae tres epistolae nihil prorsus continent praeter ieunas quasdam sententiolas, cuiusmodi Sophistae in epistolis ab ipsis aliorum nomine scriptis infarciebant, propterea quod in illustrium virorum vitas et familiaritates raro inquisiuerant, neque igitur cum aliqua veri specie eiusmodi res fingere poterant, cuiusmodi amici secum inuicem communicare consueuerunt.

Socraticorum Epistolas a Leone Allatio editas, neque eodem tempore, neque ab vno auctore fictas esse arbitrator. In illis enim, quae Socratis nomen prae se ferunt, multo purior sermo est, quam in cacteris, quae ipsius

discipulorum esse perhibentur. Licet vero Leo Allatius harum epistolarum antiquitatem multis argumentis confirmare conatus sit, opinionem tamen suam peritissimis harum rerum iudicibus non probauit. Nemo enim facile adeo infans est, vt non incredibile esse iudicet, tot illustrium virorum epistolas a nemine antiquiorum scriptorum, quorum opera ad nos peruenerunt, cognitae atque lectae fuisse. Quis porro tam incuriosus vel negligens Platonis lector est, quin intelligat, omnes Epistolas, quae Socratis esse dicuntur, ex Platonis Apologia et Theage consarcinatas esse [vid. impr. Epist. I. VI. VII.]? Quis denique Socratis et Socraticorum aetates adeo ignorat, vt non videat, Socratem tum temporis, quum Xenophon exul in Peloponneso degeret, amplius non vixisse, neque igitur huic amico suo Chaerephonem commendare potuisse [Ep. II.]? Inter illas autem Epistolas, quae Socratis auditoribus vindicantur, multae sunt, quibus neque auctorum neque etiam eorum hominum, ad quos mittebantur, nomina praefixa sunt [v. c. Epist. XIV. XVIII. XXVIII. et seqq.]. In iisdem Epistolis Platonis mors et Peripateticorum schola, nec non criminationes memorantur, quas Isocrates in Philippum Macedonum regem atque in Platonem effudisse dicitur, quaeque tam Platonis quam Isocratis monumentis abunde refelluntur. Inter illas, quibus Socraticorum nomina praeposita sunt, nulla fere est, quae non scriptoris ignorantiam et fraudem manifeste prodatur. Antisthenes enim ad Aristippum scribit, non tanquam clarissimus philosophus ad alium non minoris famae philosophum, verum vti morosus ludimagister ad meticulosum puerum scribere posset [Ep. VIII.]; et Aristippus ita quoque respondet, tanquam ferula ipsi timenda esset [Ep. IX.]. Quaestio, quam Antisthenes Aristippo proponit, annon nimirum verum sit, quod fama ferat, illum voluptatem mirari, adeo absurda est, vt nihil absurdius ne fingi quidem posse videretur, nisi Aristippus

indignaretur et quereretur, sese Dionysii liberalitate, inprimis pretiosa, quam ab eo acceperit, supellectile, magnificis vestibus, lautissimis mensis et venustissimis puellis, vt totidem vinculis, constringi et teneri. Hanc epistolam, qua Aristippus sese purgat, duae aliae sequuntur, quarum vna ignotum amicum precatur, ne Antistheni, tyrannorum aduersario, dicat, sese Dionysii amicitia frui [Ep. XI.]; altera vero quodammodo vouet, sese cum Myrto et Xanthippe, Socratis quondam vxoribus, placide aetatem agere velle [Epist. XXIX.]. Non felicius ille finxit, qui Xenophontis personam suscepit. Modo enim Xanthippae prolixè pollicetur, sese illi omnia, quae ad viuendum necessaria sint, suppeditaturum esse, quoad ipsi caeterisque Socratis amicis opes suppetant [Epist. XXIII.]; modo vero Cebet et Simmiae gratias egit, quod sese, qui dura pauperie prematur, non neglexerint. Iam vero constat, Xenophontem ex Asia reducem praeda a Persis parta adeo ditatum fuisse, vt etiam Dianae templum exstruere, multumque agri emere et consecrare posset. Non minus pudendae ignorantiae, quam caeteros impostores, illum accusare possumus, qui Platonis nomine scripsit [Ep. XXIV.]. Hic nempe ait, sese, quod reliquum vitae sit, procul ab vrbis tumultu in otio transigere velle, quum omnes scriptores testentur, Platonem ad vitae vsque finem in Academia, frequenti Gymnasio, quod sex tantum stadiis ab vrbe distabat, docuisse.

BRIEFE

DER

PYTHAGORISCHEN FRAUEN

UEBERSETZT

VON

C. M. WIELAND.

BUILDING

STANDARD BUILDING

STANDARD BUILDING

STANDARD BUILDING

THEANO AN EUBULA.

Ich höre, du ziehest deine Kinder gar zu zärtlich auf. Dein Wille ist, eine *gute Mutter* zu seyn: aber, meine Freundin, die erste Pflicht einer guten Mutter ist, nicht sowohl dafür zu sorgen, dass sie ihren Kindern angenehme Empfindungen verschaffe, als sie so früh als möglich an das was die Grundlage jeder Tugend ist, an Mässigung und Bezähmung der sinnlichen Begierden, zu gewöhnen. Du hast dich also wohl vorzusehen, dass die liebende Mutter nicht die Rolle einer Schmeichlerin bey ihnen spiele. Kinder, die von ihrem zartesten Alter an wollüstig erzogen sind, müssen nothwendig unvermögend werden, dem Reitz der Sinnenslust, der so mächtig auf sie wirkt, jemahls widerstehen zu können. Es ist demnach Pflicht, meine Liebe, sie so zu erziehen, dass ihre Natur keine verkehrte Richtung bekomme; welches geschieht, wenn die Liebe zum Vergnügen in ihrer Seele die Oberhand gewinnt, und ihr Körper gewöhnt wird immer angenehme Gefühle zu verlangen, folglich *dieser* übermässig weichlich und reizbar, *jene* eine Feindin aller Arbeit und Anstrengung werden muss. Daher ist nichts nöthiger, als dass wir unsre Zöglinge in demjenigem am meisten üben, wovor sie sich am meisten scheuen, wenn sie gleich traurige Gesichter dazu machen und ihnen wehe dabey geschieht: es giebt kein besseres Mittel, zu machen, dass sie, anstatt Sklaven ihrer Leidenschaften und eben so verdrossen zur Arbeit als nach Wollust gierig zu werden, eine frühzeitige Hochachtung für das was

schön und edel ist bekommen, und jener sich enthalten, diesem hingegen sich ergeben lernen.

Also, liebe Freundin, wenn du deine Kinder gar zu überflüssig und köstlich nährst; vielen Aufwand machst, um ihnen bald dieses bald jenes Vergnügen zu verschaffen; sie immer spielen und Muthwillen treiben lässest; ihnen gestattest alles zu sagen und zu beginnen, was ihnen einfällt; immer befürchtest, das liebe Kind möchte weinen, und dir Mühe giebst es lachen zu machen; lachst und deine Freude daran hast, wenn es nach seiner Wärterin schlägt oder dir selbst garstige Namen giebt; ferner, wenn du so grosse Sorge trägst, die Kinder im Sommer immer kühl, im Winter immer recht warm und weich zugedeckt zu halten: so erlaube mir zu sagen, dass du sehr unrecht daran thust. Siehst du nicht, dass ärmer Leute Kinder, die von diesem allem nichts wissen, demungeachtet leichter aufkommen, wachsen und gedeihen, und sich überhaupt weit besser befinden? Du hingegen ziehst deine Söhne wie lauter kleine *Sardanapalen* auf, und giebst ihrer männlichen Natur durch diese Verzärtelung einen Knick, wovon sie sich nie wieder erhohlen kann. Ich bitte dich, was soll aus einem Knaben werden, der, wenn er nicht den Moment zu essen kriegt, weint? wenn er essen soll, immer nur das leckerhafteste verlangt? wenns heiss ist, gleich vergehen will, wenns kalt ist, schlottert? wenn ihm etwas verwiesen wird, widerbellt und recht haben will? wenn man ihm nicht alles giebt was er verlangt, das Maul hängen lässt? wenn er nicht immer geätzt wird, sich erboost? — Was kann aus solchen verzärtelten Kindern, wenn sie zu männlichen Jahren kommen, anders werden, als elende Sklaven ihrer eigenen und fremder Leidenschaften?

Mache dir also eine ernstliche Angelegenheit daraus, liebe Freundin, eine gänzliche Reform mit deiner

Kinderzucht vorzunehmen, und anstatt dieser weichen eine strenge Erziehung in deinem Hause einzuführen. Lass sie Hunger und Durst, Hitze und Kälte ausstehen lernen, und gewöhne sie mit Geduld zu ertragen, wenn sie von andern ihres Alters, oder von ihren Vorgesetzten beschämt werden. — Denn Abhärtung, Arbeit und Erduldung körperlichen Ungemachs sind für junge Gemüther, was das Alaunwasser für die Zeuge, die man in Purpur färben will: je stärker sie damit getränkt worden sind, desto tiefer dringt die Farbe der Tugend ein, desto schöner, feuriger und dauerhafter wird sie. Siehe also zu, meine Liebe, dass es deinen Kindern nicht ergehe, wie den Reben, die, von schlechten Säften genährt, nothwendig schlechte Trauben tragen; oder, wie sollte eine üppige und weichliche Erziehung bessere Früchte bringen können, als Leichfertigkeit, Uebermuth, und das Gegentheil von jeder Eigenschaft, wodurch ein Mensch sich selbst und andern nützlich ist?

THEANO AN NIKOSTRATA.

Auch mir, liebe Freundin, ist zu Ohren gekommen, was von deinem Manne verlautet, der, wie es heisst, die Thorheit hat sich eine *Hetäre* zu halten: aber mir ist leid, dass ich zugleich hören muss, *Du* seyest schwach genug, eifersüchtig darüber zu seyn. Was deinen Gemahl betrifft, so kenne ich der Männer nur zu viele, die mit seiner Krankheit behaftet sind. Die armen Leute lassen sich, wie dumme Vögel, durch die Lockungen dieser Geschöpfe fangen; sie scheinen von dem Augenblick an, da sie ins Garn eingegangen sind, alle Besinnung verloren zu haben, und verdienen in dieser Rücksicht mehr Mitleiden als Unwillen. Du hingegen überlässest dich Tag und Nacht einer unmässigen Traurigkeit und Verzweiflung, und beschäftigst

dich mit nichts, als wie du ihn beunruhigen und ihm den Genuss seiner neuen Liebschaft verkümmern wollest. Das solltest du *nicht* thun, meine Liebe! Die Tugend einer Ehefrau ist nicht, ihren Mann zu belauern und zu hüten, sondern sich in ihn zu schicken; und diess thut sie, wenn sie seine Thorheiten mit Geduld erträgt. Zudem sieht er in seiner *Hetäre* bloss eine Person, bey der er Vergnügen sucht, in seiner Frau hingegen eine Gattin, die einerley Interesse mit ihm hat. Euer gemeinschaftliches Interesse aber ist, Uebel nicht mit Uebeln zu häufen; und wenn er ein Thor ist, so ist dies kein Grund, dass *Du* darum eine Thörin seyn musst. Es giebt Leidenschaften, meine Freundin, die durch Vorwürfe nur mehr gereizt, durch Schweigen und Geduld hingegen desto eher gehoben werden: wie man zu sagen pflegt, ein Feuer, das man ruhig brennen lasse, erlösche von sich selbst. Eine Frau, die ihren Mann, wenn er seine Untreue vor ihr zu verbergen sucht, Vorwürfe macht, zieht die Decke weg, hinter welcher er heimlich zu sündigen hoffte; und was gewinnt sie damit? Er sündigt fort und lässt sie zusehen. Wenn du dir von mir rathen lassen willst, Liebe, so denke nicht, seine Zuneigung zu dir sey nothwendig an die Unsträflichkeit seiner Sitten gebunden. Betrachte die Sache in einem andern Lichte. Denke, dass deine Verbindung mit ihm eine Gemeinschaft für das ganze Leben ist — dass er zu seiner Hetäre nur geht, weil er gerade nichts Klügeres zu thun weiss, und sich die lange Weile bey ihr zu vertreiben hofft, — und dass er immer wieder zu *Dir* zurück kommt, weil er mit keiner andern als dir zu leben wünscht. *Dich* liebt er, wenn die Vernunft Herr über ihn ist, *jene* aus Leidenschaft; aber die Leidenschaft dauert eine kurze Zeit, man wird ihrer bald satt, und sie vergeht eben so schnell wieder, als sie entstanden ist. Ein Mann müsste ein ausgemachter Taugenichts seyn, den eine Hetäre

auf lange Zeit fesseln könnte. Denn was ist thörichter als ein Genuss, wodurch wir uns selbst Unrecht thun? Es wird nicht lange anstehen, so wird er merken, welchen Schaden er seinem Vermögen und guten Namen dadurch zufügt. Kein Mensch, der seinen Verstand nicht gänzlich verloren hat, läuft mit sehenden Augen in sein Verderben. Sey also versichert, das Recht, das du an ihn hast, wird ihn dir zurückbringen. Er wird einsehen, wie nachtheilig eine solche Lebensart seinem Hauswesen ist; er wird die Schmach der allgemeinen Missbilligung nicht länger ertragen können; sein Gefühl für dich wird wieder erwachen, und er wird bald wieder anderes Sinnes werden.

Du hingegen, liebe Freundin, anstatt dich mit einer Hetäre messen zu wollen, zeige den grossen Unterschied zwischen dir und einer solchen Dirne durch anständiges Betragen gegen deinen Mann, sorgfältige Führung deines Hauswesens, gutes Vernehmen mit deinen Bekannten, und wahre Mutterliebe zu deinen Kindern. Erweise diesem Geschöpfe die Ehre nicht, mit ihr zu eifern. Denn nur mit tugendhaften Personen zu eifern ist schön. Deinem Manne hingegen zeige dich immer zur Aussöhnung bereit. Ein edles Betragen gewinnt uns endlich sogar das Herz unsrer Feinde, und die Tugend, aber auch sie allein, erwirbt uns die allgemeine Achtung. Durch sie kann eine Frau in gewissem Sinne über ihren Mann selbst Gewalt bekommen, und er wird immer lieber von einem solchen Weibe hochgeschätzt, als gleich einem Feinde belauert seyn wollen. Je mehr Achtung du ihm zeigst, desto beschämter wird er werden; desto eher sich mit dir auszusöhnen verlangen, und dich dann um so stärker und zärtlicher lieben, wenn er, durch Betrachtung deiner untadeligen Auf-
führung und deiner Liebe zu ihm, zu einem so viel lebhafteren Gefühl seines Unrechts gegen dich gebracht worden ist. Euer Glück wird dann dieser kurzen Un-

terbrechung wegen nur desto grösser seyn. Denn so wie nach einer überstandenen Krankheit nichts süßeres ist, als das erste Gefühl der wiederkehrenden Gesundheit, so enden sich auch die Misshelligkeiten unter Freunden in einer desto innigern Gemüthsvereinigung. —

Nun, meine Freundin, stelle diesem Rath die Eingebungen der Leidenschaft entgegen! Diese rathet dir, weil *Er* krank ist, sollst *Du* dich durch Gram und üble Laune ebenfalls krank machen; weil *Er* gegen die Rechtsschaffenheit sündigt, sollst *Du* wenigstens gegen die Anständigkeit sündigen; weil *Er* seinem Vermögen und Kredit Schaden zufügt, sollst *Du* das deinige auch dazu beytragen, indem du dich über ihn hinauf zu setzen scheinst, und dein Interesse von dem seinigen absonderst. Du glaubst *ihn* zu züchtigen, und strafst *dich selbst*. Denn, sage mir, wie willst du dich an ihm rächen? Etwa dich von ihm scheiden? So wirst du, weil du doch noch viel zu jung bist verwittwet zu bleiben, es wieder mit einem andern Manne versuchen, und, wenn dieser in den nehmlichen Fehler fällt, wieder mit einem andern — oder dich entschliessen, dein Leben ledig und einsam zuzubringen. — Oder willst du dich nicht mehr um deine Haushaltung bekümmern, und, indem du alles drüber und drunter gehen lässest, deinen Mann zu Grunde richten? Würdest du dich dadurch nicht selbst zugleich mit ihm unglücklich und elend gemacht haben? — Du drohest der Hetäre mit deiner Rache? Sie wird sich vor dir in Acht zu nehmen wissen: und wolltest du es bis zu einem persönlichen Angriff treiben, so rechne darauf, dass ein Weib, die der Scham entsagt hat, streitbar ist. — Hältst du es für etwas schönes, alle Tage mit deinem Manne in Zank und Hader zu gerathen, so bedenke, dass alles Keifen und Schelten seinen Ausschweifungen kein Ziel setzt, sondern bloss euere Zwietracht immer unheilbarer

macht. Oder wie? solltest du etwa gar mit Anschlägen gegen seine Person umgehen? Nein, meine Freundin! da würde die Tragödie, die uns die Verbrechen einer *Medea* in ihrem ganzen Zusammenhange darstellt, ihren Zweck sehr an dir verfehlen; denn sie lehrt uns die Eifersucht zu bezähmen, nicht ihr den Zügel schiessen zu lassen. Die Krankheit, an der du leidest, gleicht in diesem Stücke den Augenkrankheiten; man muss schlechterdings die Hände davon zurückhalten. Geduld und Standhaftigkeit sind das einzige Mittel, wodurch du sie zu heilen hoffen kannst.

THEANO AN KALLISTO.

Die Gesetze haben euch jungen Frauen zwar die Gewalt gegeben, euer Hausgesinde zu regieren, sobald ihr heirathet: aber *wie* ihr regieren sollt, überlassen sie euch von den ältern zu lernen, die ohnehin so gern von Oekonomie sprechen und gute Lehren geben. Es ist eine schöne Sache, das, was man nicht weiss, zu lernen, und den alten zuzutrauen, dass sie durch ihre Erfahrung am geschicktesten sind, uns guten Rath zu geben. Eine Person, die noch erst so kürzlich aus dem jungfräulichen Stand in den häuslichen getreten ist, kann nicht früh genug anfangen, ihre junge Seele mit solchen Dingen zu nähren. —

Das erste, was eine Frau in ihrem Hause zu regieren hat, sind ihre Mägde; und hierbey, meine Liebe, kommt alles darauf an, es dahin zu bringen, dass sie dir mit gutem Willen dienen. Die Herzen unsrer Sklavinnen werden nicht zugleich mit ihren Personen gekauft: jene muss eine verständige Herrschaft sich erst durch ihr Betragen eigen machen; und diess geschieht, wenn man ihnen nicht mehr zumuthet, als recht ist,

und sie so behandelt, dass sie weder unter zu vieler Arbeit einsinken, noch aus Mangel an hinreichender Nahrung unvermögend werden müssen. Denn sie sind Menschen wie wir. Es giebt Frauen, die zu ihrem grössten Schaden viel dabey zu gewinnen glauben, wenn sie ihre Mägde recht übel halten, sie mit Arbeit überladen und ihnen, so viel sie nur immer können, an ihrem nothdürftigen Unterhalt abbrechen. Böser Wille, Untreue, und heimliche Zusammenverschwörung des Gesindes gegen das Interesse der Herrschaft sind die natürlichen Folgen davon; um etliche Dreyer im Einzelnen zu ersparen, zieht man sich einen Schaden zu, der zuletzt ins Grosse läuft. Um nicht in diesen Fehler zu verfallen, meine Liebe, wirst du am besten thun, deinen Sklavinnen etwas Gewisses und Festgesetztes, nach Proportion der Wolle, die sie gesponnen oder verarbeitet haben, zu ihrem täglichen Unterhalt zuzumessen, so dass sie desto besser leben können, je fleissiger sie gewesen sind. Was aber ihre Vergehungen betrifft, so siehe dabey hauptsächlich auf das, was dir selbst anständig ist. Strafe deine Mägde, je nachdem sie mehr oder weniger verschuldet haben, ohne Zorn und ohne Grausamkeit; denn was dir jener an deiner Würde benommen hat, kann durch diese nicht wieder ersetzt werden. Wenn du immer deiner selbst mächtig bleibest, so kannst du ihnen nur desto besser zeigen, dass du entschlossen seyst, keine Unarten noch Bosheiten an ihnen zu dulden. Sind ihre Laster unverbesserlich, so mache lieber, dass du ihrer auf einmal los wirst, und verkaufe sie; denn was soll dir die Herrschaft über ein Ding, das dir unnütz ist? In allem diesem aber nimm immer die Vernunft zur Rathgeberin; sie wird dich nicht nur belehren, ob wirklich gefehlt worden ist, damit du nicht einem Unschuldigen Unrecht thust, sondern auch wie gross der Fehler sey, damit du die Strafe dem Vergehen proportioniren kannst. Oft ist Nachsicht

und Verzeihung die vernünftigste Massregel, die eine Frau nehmen kann, um grössern Schaden zu verhüten, und ihr Ansehen, worauf in den häuslichen Verhältnissen so viel ankommt, beyzubehalten. Manche Frauen können so grausam seyn, ihre Sklavinnen zu geisseln und in einem Anfall von Zorn oder Eifersucht ihren Grimm auf eine unmenschliche Art an ihnen auszulassen, um, wie sie sagen, ein abscheuliches Exempel an den armen Geschöpfen zu statuiren. Aber was ist der Vortheil, den sie von einem so strengen Hausregiment haben? Die einen grämen sich über das Marterleben, das sie führen müssen, vor der Zeit zu Tode; andere suchen ihr Heil in der Flucht; noch andere haben sogar aus Verzweiflung Hand an sich selbst gelegt. Wenn sich dann zuletzt die Frau in ihrem Hause allein sieht, und mit ihrem Schaden die Unklugheit ihrer häuslichen Regierung bejammert, dann kommt die Sinnesänderung zu spät. Erwinnere dich, meine junge Freundin, der Saiten auf einem Instrumente, die, zu wenig gespannt, keinen Ton von sich geben, und, zu hoch gespannt, springen. Gerade so verhält es sich zwischen einer Frau und ihrem Gesinde. Durch zu viel Nachsicht verliert die Frau ihr Ansehen und die Mägde vergessen ihre Schuldigkeit; zu viel Strenge hingegen kann die Natur nicht aushalten. Und so gilt auch hier der goldne Spruch:

Der Mittelweg ist überall der beste.

MELISSA AN KLEARETE.

Du scheinst mir von selbst und vermöge einer glücklichen Naturanlage so voll schöner und guter Gesinnungen zu seyn, dass dein so ernstlich bezeugtes Verlangen, etwas über den Putz einer Frau von mir zu hören, mir desto gewissere Hoffnung giebt, du werdest

durch alle Stufen des Alters eine getreue Anhängerin der Tugend seyn. Eine verständige und edel denkende Frau muss sich dem Manne, mit dem sie gesetzmässig verbunden ist, immer in einem stillen unscheinbaren Putze nähern, aber keineswegs prächtig, kostbar und mit entbehrlichen Auszierungen überladen: in einer ganz einfachen, reinlichen, weissen Kleidung wird sie immer geputzt genug seyn.

Durchsichtige, ganz purpurne und mit Gold durchwirkte Kleider müssen aus ihrer Garderobe gänzlich ausgeschlossen seyn. Die *Hetären*, die darauf ausgehen, so viele Männer als möglich in ihr Garn zu ziehen, mögen solcher Anlockungen nöthig haben: aber der Schmuck einer Frau, die nur einem einzigen gefallen will und soll, besteht in ihren Sitten, nicht in ihren Kleidern. An einer *ehrlichen Frau* ist nichts schöner, als wenn sie ihrem eigenen Manne angenehm zu seyn sucht, unbekümmert, ob sie einem jeden, der ihr vor die Augen kömmt, gefalle oder nicht.

Statt der Schminke diene dir die schöne natürliche Röthe, die ein Zeichen der Schamhaftigkeit ist, und Rechtschaffenheit, Anständigkeit und Sittsamkeit statt goldner Ketten und Edelsteine.

Eine Frau, der die Erfüllung ihrer Pflichten am Herzen liegt, zeigt ihre Liebe zum Schönen nicht in einem kostbaren Aufzuge, sondern in der guten Einrichtung ihres Hauswesens; und sie ist gewiss, dass sie ihrem Manne durch nichts besser gefallen kann, als wenn sie alles nach seinen Wünschen anordnet und ausführt. Denn die Wünsche des Mannes müssen das *ungeschriebene Gesetz* seyn, nach welchem eine wohl geartete Frau ihr ganzes Leben führt. Sie muss glauben, dass ihre Tugend und ihr gutes Betragen die reichste Mitgift sey, die sie ihrem Manne zugebracht habe, und dass

sie sich weit mehr auf die Schönheit und den Reichthum der Seele, als auf äusserliche gute Gestalt und Vermögen zu verlassen habe. Denn *diese* kann uns eine Krankheit oder die Missgunst der Menschen und des Schicksals rauben: jene hingegen bleiben uns bis in den Tod, weil sie einen Theil, und unstreitig den besten Theil, von uns selbst ausmachen.

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ

I N

N O T A S.

Εpist. Socrat. 1. pag. 3. Inscript. Σωκράτους] Add. Notae: Aliud idque brevius et Socratis persona dignius responsum Archelao datum servavit nobis Fragmentum Epicteti No. 174. pag. 118. ed. Schweighäuser. : Ἀλλὰ δὴ Σωκράτης, Ἀρχελάου μεταπεπομένον αὐτόν, ὥς ποιήσοντος πλούσιον, ἐκέλευσεν ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ, διότι Ἀθηῆνοι τέσσαρες εἰσι χοίνικες τῶν ἀλφίτων ὀβολοῦ ὄντιοι, καὶ κρῆναι ὕδατος ῥέουσιν· εἰ γάρ τοι μὴ ἱκανὰ τὰ ὄντα ἐμοί, ἀλλ' ἐγὼ τούτοις ἱκανὸς, καὶ οὕτω κρῆναι ἐμοί. Conf. Diog. Laert. II. 25. Aristotel. Rhetor. II. 23. et Senec. de Benef. V. 6. [O.]

pag. 3. lin. penult. οὔτε εἰς τὰ πλήθη παριῶν etc.] Locutiones εἰς τὰ πλήθη παρίεναι, προσέρχεσθαι vel παρέρχεσθαι εἰς τὸν δῆμον vel τῷ δῆμῳ, πρόσδοδον et πρόδοδον ποιῆσθαι etc. exemplorum nube illustrat Hemsterhusius ad Lucian. Prometh. 6, pag. 218. seqq. ed. Bipont. [O.]

pag. 4. lin. 18. — φαίνονται — ἀποδεχόμενοι] Vertendum: *palam est et omnibus compertum illos admittere*, non: *videntur admittere*; quo sensu dicendum fuisset φαίνονται ἀποδέχεσθαι. Vid. F. A. Wolf. ad Demosth. Leptin. pag. 259. [O.]

Epist. 7. pag. 13. lin. 11. καὶ Λέοντα συλλαμβάνειν] Add. Notae Allatii: Plura dat Vptonus ad Arrian. Epictet. Dissert. IV. 1. §. 160. pag. 858. ed. Schweighäuser. [O.]

Epist. 9. pag. 17. lin. 7. — τῶν θέρμων] De lupinis, vilissimo Cynicorum cibario, vid. Hemsterh. ad Lucian. Dial. Mort. XXII. p. 518. ed. Bipont. [O.]

Epist. 11. pag. 17. lin. 28. ἤκοντές γε παρὰ τὰ τοῦ θανέειν] Add. notae: Sturzius V. Cl. in libro de Dialecto Alexandrina p. 189. de γ. παρὰ τὰ haec observat: „Παρὰ τὰ pro παρὰ

„τίνα quis dixerit, praeter Polybium X. 15. §. 4. aliisque in locis, Alexandrum Aphrodis. problemm. 2. extr. et Apsyrturn in „Geoponicis habeo neminem.“ Prodit itaque hoc vocabulum νοθεύειν huius epistolae. [O.]

Epist. 14. pag. 20. lin. 8. — *Μενοικέας*] Add. notae Allatii: Menoeceus Thebanus, Creontis filius; de quo sic Apollodorus Lib. III. Cap. 6.: Ἐγένετο δὲ πολυχρόνιος ὁ Τειρεσίας. Οὗτος οὖν Θηβαίοις μαντευόμενος εἶπε, νικήσειν, εἰὰν Μενοικεὺς ὁ Κρέοντος Ἀρεῖ σφάγιον αὐτὸν ἐπιδῶ. Τοῦτο ἀκούσας Μενοικεὺς ὁ Κρέοντος ἐαυτὸν πρὸ τῶν πύλων ἔσφαξε. Cicero Lib. I. Tusc. Quaest. Cap. 48.: Menoeceus non praetermittitur, qui oraculo edito largitus est patriae suum sanguinem. Iuuenalis Sat. XIV. v. 238.

— — — — — *Amor in te*

Quantus erat patriae Deciorum in pectore; quantum

Dilexit Thebas, si Graecia vera, Menoeceus.

[Schweighäuser ad Arrian. Dissert. Epict. III. 20. §. 5. pag. 711.]

pag. 22. lin. 5. ποιήσας ἡμέρας τριάκοντα] Ποιεῖν χρόνον, ἐνιαυτὸν, μῆνας, ἡμέρας, νύκτα etc. pro διατελεῖν dixisse non Attices veteres, sed Alexandrinos pluribus ostendit Sturzius de Dialecto Macedonica pag. 190. quod arguit recentior aetatem huius epistolae. [O.]

Epistola 21. pag. 27. lin. penult. — μέγα τι ἡμῖν ἐγένετο οὗτος ὁ ἄνθρωπος] Vert. mirificam quandam nobis utilitatem ac lucem attulit hicce homo. et verba mox sequentia, ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ μέγαν τε καὶ καλὸν γεγενῆσθαι: etenim ego existimo, mortem eius admirabilem atque honestam fuisse. Nam Graeci vsurpant μέγα τι pro admirabile quid et memorandum. Plato Apolog. p. 16. E.: ἂν δόξω τι ὑμῖν μέγα λέγειν. Phaedr. p. 1231. B.: τὸδ' οὖν μέγα λέγω. Aristocles apud Aelian. de Animal. XI. C. 4.: ἐν δέ τι τοῦτο μέγα κρίνεται ἐν Ἐρμιονεῦσι. Aelianus ipse I. 60.: εἰ τε γὰρ μὴ ἔχουσι πόθεν ἀδικήσουσι μέγα τοῦτο. Iungitur aliquando θαυμαστὸν. Athen. ex Chamaeleonte VI. p. 273. D.: καὶ τοῦτ' ἦν αὐτῷ μέγα καὶ θαυμαστὸν πρὸς εὐδαιμονίαν. Chrysostom. Tom. VII. p. 422. B.: οὐ θαυμαστὸν καὶ μέγα, quod apud eum frequens. Eodem pertinet οὐδὲν μέγα, nihil autem magnum et admiratione dignum, Diog. Laert. VI. 44. Ex Latinis similia poterunt proferri plura. [Hemsterh. ad Luciani Nigrin. Cap. 1. pag. 230. ed. Bipont.]

Epist. 22. Inscript. Αἰσχίνης Κέβητι καὶ Σιμμίᾳ] Vereor iam, ne cupidius quam verius epistolam hanc pro Xenophonis, quod cum Codex Goettingensis, tum editio Allatii habet, Aeschinis nomine inscripserim, adductus scil. Luzacii τοῦ μακαρί-

του auctoritate. At verbis in media epistola: Πλάτων μὲν γὰρ δύναται τι μέγα καὶ ἀπὸν τοῖς λόγοις et sequentibus, videtur potius Pseudo-Xenophon suam cum Platone offensionem tangere et inuidum aduersus illum animum prodere. Sed in hoc turpiter lapsus est auctor epistolae, quod Xenophontem hic pauperem fingit et egenum: diuersus itaque videtur ab eo, qui scripsit epistolam 15. vbi Xenophon, vt erat, locuples munera promittit amicis Socratis. [O.]

Epist. 23. pag. 29. lin. 20. seq. Ὑπὸ σκηνόμεθα οὖν ταῦτα ἡμεῖς] Vel post ἡμᾶς excidit ἀναπέμψειν, vel legendum ἡμεῖς. [O.]

Epist. 24. pag. 30. lin. 6. φλαῦρον ἢ καλὸν] Add. notae: De discrimine v. φλαῦρος et φαῦλος vid. Coray ad Isocrat. pag. 73. [O.]

Epist. 27. p. 31. lin. 25. πρὸς Διὸς φίλιον τε καὶ ἑταιρείον] Ita Lucianus in Timon. init.: ὦ Ζεῦ φίλιε καὶ ξένιε καὶ ἑταιρεῖε. vbi Hemsterhusius ὁ πάνν citat Scholiasten Sophoclis in Aiace (v. 487. Erf.): Ἐξέστιον Δία προτείνουσιν οἱ συνοικοῦντες· οἱ δὲ φίλοι Φίλιον· οἱ δὲ ἐν μιᾷ τάξει καταλεγόμενοι καὶ μιᾷ συμμορίᾳ Ἑταιρεῖον· οἱ δὲ ξένοι Ξένιον· οἱ δὲ ἐν ὄρκοις συμφορίας ποιοῦντες Ὀρκιον· οἱ δὲ δεόμενοι Ἰκέσιον· οἱ δὲ ἀδελφοὶ Ὀμόγγιον. [O.]

ἐνισταμένης μεσημβρίας] ἰσταμένη vel σταθερὰ μεσημβρία Graecis dicebatur, vt explicat Timaeus in Lexico Platónico: μέσον ἡμέρας, ὅτε κατὰ κορυφὴν ὁ ἥλιος γίνεται, vbi vid. Ruhnken. pag. 235. Sed num compositum ἐνισταμένη eodem sensu dici possit, equidem valde addubito et puto, auctorem huius epistolae, fortassis hominem latinum et verba Platónis parum intelligentem, exprimere voluisse vocem latinam *instans* h. e. *urgens*, quo sensu ἐνίστασθαι hactenus frustra quaesivi. [O.]

Epist. 29. pag. 34. lin. 21. Εἰ δ' ἔλθοι θᾶττον ἅμα Λαμπροκλῆς] Add. notae: Lamprocleem bene restituit Leo Alatiuss; sed monere simul debuerat, id nominis abiisse violatum librariorum culpa in ἅμα Τυροκλῆς: nam illud ἅμα ex priorē syllaba ΛΑΜ conflatum nullius vsus est et orationi nocet. Idem peius ex Myrto prima vxore sublatum esse scribit: etenim apud Xenophontem Lamprocles Socratis πρεσβύτατος υἱὸς a patre commo monitore castigatus, quod matri vehementius succenseret, cum responderet Ἀπομνημ. II. 2. §. 7. οὐδεὶς ἂν δύνατο αὐτῆς ἀνασχέσθαι τὴν χαλεπότητα, nonne Xanthippen eiusque notos mores designat? [Hemsterh. ad Lucian. Halcyon. C. 8. pag. 453. Tom. I. ed. Bipont.]

Epist. 30. pag. 35. lin. 7. Ἀντίπατρος — Μάγνης] Diuersus itaque videtur hic Antipater ab Antipatro Iolai filio, non Magnesia, sed Paliura Macedoniae oriundo, duce itidem Philippi et Alexandri eiusque in regno successore, qui scripsit Historiam de rebus Perdiccae in Illyria gestis, teste Suida v. Ἀντίπατρος. Conf. Voss. de Hist. Graec. [O.]

pag. 39. lin. 13. 14. ὅστερον ἐπὶ ὧν τῷ Σικελίας τυραννῶ Διονυσίῳ] Sic etiam prima Isocratis ad Philipppum Epistola in Codice Bibliothecae Ambrosianae Mediolan. et in Cod. Madrit. 98. inscripta legitur Ἰσοκράτης Διονυσίῳ, obseruante interprete Latino anonymo Orationis Isocraticae περὶ τῆς ἀντιδόσεως, ab Andr. Mustoxyde ex eodem Codice Mediolanensi suppletæ p. 127. Conf. patrueles mei Io. Casp. Orellii notas ad suam eiusdem Orationis editionem maiorem pag. 459. [O.]

Epist. 32. pag. 41. lin. 12. Ἀκαδημίαν καθηπεριπε. . . . .] Legendum fortassis Ἀκαδημίαν περιποιήσῃ hoc sensu: si saluam reddas Academiam, contineas, ne soluatur. καθη in altera voce male repetitum videtur ex praecedenti Ἀκαδημίαν. [O.]

Epistol. 36. pag. 44. lin. 24. οἱ τριῶν θλιτοί] Videtur intelligere sophistas vel philosophastros, qui talibus distinctionibus et interrogationibus captiosis sibi placebant. Vid. Lucian. Vit. auct. §. 25. [O.]

In Pseudo - Pythagorae Epistola 3., quam ex Iriarti Catalogo Bibliothecae Madritensis addidit Clarissimus Schaeferus, verba corruptissima pag. 52. lin. 10. ἐντεχὼν γὰρ εἰς ἀντήν· διὰ τῶν ὑποκειμένων γραμμάτων εἰς τὰ τε ἐνεστῶτα, καὶ τὰ προγεγονότα, καὶ αὔθις ἐσόμενα, sic videntur corrigenda: ἐντεχὼν γὰρ εἰς ἀντήν, διὰ τῶν ὑποκειμένων γραμμάτων εἶδη (pro εἰδήσῃ) τὰ τε ἐνεστῶτα etc. Ceterum de numerorum et verborum quorundam vi magica apud Pythagoreos vid. Tiedemanni Disputat. de Magicarum artium origine pag. 33. et seqq. [O.]

Thean. Epist. 1. pag. 56. lin. 3. κἄν μὴ μασᾷται] Verterem: si non habet quod manducet, wenn es nichts zu kauen hat. [O.]

Epist. 2. pag. 56. lin. 29. ἡ συμπεριφορὰ] i. e. morum ad alterius voluntatem conformitas. Vide de v. συμπεριφορὰ, συμπεριφέρεσθαι, Vpton. ad Arrian. Dissert. Epict. III. 14. §. 7. pag. 681. ed. Schweigh. [O.]

Epist. 4. pag. 60. lin. 20. καὶ ἡχοῖ θανμασίᾳ τῆς ὀργάνου μελιχροτάτης ποιότητος] V. ὄργανον h. l. oppositum αὐλῇ καὶ χορδαῖς μουσικαῖς videtur prodere recentiorem.

huius epistolae aetatem. Antiquioribus enim Graecis ὄργανον adhibitum de quouis instrumento musico vel fidibus tenso vel ore inflato. Sic Aristoteles in libello de iis quae sub auditum cadunt etiam κέρατα, *cornua*, vocat ὄργανα. At auctor huius epistolae cum ὄργανον opponat ἀλλῷ καὶ χορδαῖς eiusque laudet μελιχροτάτην ποιότητα, videtur intellexisse instrumentum aliquod compositum vel ὄργανον κατ' ἐξοχὴν, i. e. *organum vel pneusticum vel hydraulicum*, cuius artifices hydraulae, *Orgel, Wasserorgel*: cuius instrumenti, Graecis recentioribus vsitati, Ctesibium inuentorem ferunt Plinius Hist. Nat. VII. 37. et Vitruuius IX. 8., Tertullianus Archimedem Syracusanum. Conf. qui de iis multus est, Wernsdorf. in Prolegg. ad Publilii Optatiani Organon in Poet. Lat. min. Tom. II. pag. 394. seqq. Sed fortassis h. l. ὄργανον dictum in gen. instrumentum fidibus tensum, v. c. *lyra* et *sithara*, et tanquam nobilius magisque sonorum oppositum ἀλλῷ καὶ χορδαῖς, i. e. chordis singulis tensis. [O.]

Coronidis loco, vt, quaecunque recentiores Graeculi Socratis eiusque discipulorum nomine scripserunt, vno volumine comprehensa legere possit eruditus lector, addam hic Epistolas Socraticas, quae leguntur in Theophylacti Scholastici Simocati Collectione Epistolarum Moralium, Rusticarum et Amatoriarum, ex editione Commeliniana Heidelb. 1600.

1. Σωκράτης Πλάτωνι. (40.)

Ἀδικεῖται μὲν οὐδεὶς· ἀδικοῦσι δὲ πάντες αὐτομάτως ἕκαστος ἑαυτὸν ἀδικῶν· ἀρετῆς γὰρ καὶ κακίας ἐσμὲν αὐτοκράτορες. Ἀφείλετό σου *) Λεωνίδης τὸ γήδιον· τοῦτο τῶν ἐκτὸς, καὶ τὴν σὴν ψυχὴν οὐδὲν ἐλυμήνατο. Ἐζημίωσε Φίλιππος, καὶ τὸν δακτύλιον σφετερίζεται· οὐδὲν ἠδίκησαι αὐτός· τὸ γὰρ ἐπίκτητον οὐχ ἡμέτερον. Τὸν σὸν υἱὸν ἀνεῖλον οἱ βάρβαροί· οὐ πέπονθάς τι δεινόν· οὐ γὰρ αἰδίων τὸν παῖδα ἐκέκτησο, ἐναγχὸς σοι μὴ κεκτημένῳ προσγέγονε, καὶ πάλιν οὐκ ἔστιν, ἐπείπερ οὐκ ἦν, ἀλλ' ἐγένετο. Οὐκοῦν ἀδικοῦσιν, οὐκ ἀδικοῦνται οἱ ἄνθρωποι· καὶ τὸν Ὀμηρικὸν τεθαύμακα Κύκλωπα· οὐδένα γὰρ βλέπτειν ἀδικούμενον ἔφασκε, καὶ ἦν τῷ ποιμένι ἀπόφασις ἢ τῆς ἀληθείας κατάφασις.

*) Sic edit. Commel. Ald. et Cuiac. σὸν.

2. Σωκράτης Κλέωνι. (52.)

Ὅταν οἱ λύκοι μεγάλης περιτύχωσι θήρας, καὶ τῷ κόρῳ φιλοσοφήσωσιν, ὥσπερ ἐγκράτειαν ἀρνῶν ἔχουσι, τὸ ἦθος καὶ τὸ ἄγριον πρὸς φιλάνθρωπον μεταβάλλουσι, καὶ θαυμαστήν τινα δικαιοσύνην ὁ κόρος ἐκδιδάσκει τοὺς λύκους· μετὰ τῶν προβάτων

συννέμονται [μηδὲν τῷ ποιμνίῳ λυμαινόμενοι, καὶ σπένδονται τοῖς ποιμέσι καὶ τὴν σωφροσύνην] *) γε-
ραίρουσιν, ἄχρῃς ἂν αὐτοῖς ἡ γαστήρ ἀναπνεύσειεν.
Ἀλλὰ σὺ καὶ τῶν λύκων τὸν τρόπον ἀναιδέστερον
κέκτησαι, καὶ μᾶλλον πλεονεκτικώτερον τὸ ἀκόλαστον
ἔχεις, ὅταν ὁ χρυσὸς ὑπεραναβλύξῃ τῶν σῶν θησαυ-
ρῶν, ὥσπερ οἱ μέθυσοι· διψῶσι γὰρ, ὅταν κορε-
σθῶσι τοῦ οἴνου, καὶ σοφίζονται τῇ μέθῃ μέθης ἐπί-
τασιν· διὰ γὰρ τὴν ἐς ἄκρον εὐεξίαν πρὸς τὴν ἐναν-
τίαν διάθεσιν μεταπίπτουσι, περιγανούντος τοῦ οἴ-
νου τοὺς οἰνόφυλας καὶ ἐκκαίοντος. Ἀπαγε τῆς
ἀκολάστου μέθης ἀκόλαστε, ἵνα μὴ πρὸς τὴν ἐναν-
τίαν ῥοπὴν μεταχθῇς, ἀφαιρουμένης **) τῆς τύχης
ἅπερ καὶ δέδωκε· τοιαύταις γὰρ τοὺς ἀχαρίστους
ποιναῖς σωφρονίζεται.

*) Verba vincinis inclusa desunt in ed. Ald. et Cuiac.

**) Ald. et Cuiac. ἀφαιρούμενος.

3. Σωκράτης Μελανιπρίδῃ. (64.)

Γυμνασταὶ μὲν παιδοτρίβαι ἀπαραίτητοι παι-
σί *)· τῆς σωφροσύνης δὲ διδάσκαλοι. Ἐπειδὴ γὰρ
φρονήσεως ἔτι καὶ νόμων οἱ παῖδές εἰσιν ἀνεπίδεκτοι,
ἀπειλαῖς χαλινῶμεν τὸ τούτων ἀκόλαστον· τοὺς γὰρ
παῖδας λόγοις μᾶλλον ἢ μάστιξιν ἐκταράττομεν. Ἐγὼ
δὲ τὴν σὴν ἀναίδειαν ἄγαμαι· οὐ γὰρ κολάσεις δικα-
στηρίων σοι φοβεραί, οὔτε λόγος εἰσηγητικός ἐστιν
αἰδέσιμος. Τῶν παίδων ἀφρονεστέραν ἐν γήρᾳ τὴν
διάνοιαν ἔχεις. Ἴθι τοίνυν, εἰ βούλοιο, πρὸς βάρα-
θρον· ὃν γὰρ λόγοι καὶ μάστιγες σωφρονεῖν οὐ δι-
δάσκουσι, τοῦτον πείθειν κακίαν ἀνέχεσθαι λίαν ἐρ-
γῶδες, καὶ τοῦ καθαίρειν τὴν Αὐγείου κόπρον ἐστὶ
δυσχερέστερον, ἢ κοτύλῃ τὸ Ἀτλαντικὸν ἅπαν ἐκρο-
φῆσαι πέλαγος.

*) ἀπαραίτητοι παῖσι, i. e. pueris procacibus, asperis monitori.
Sed legendum videtur ἀπαραίτητοι τοῖς παῖσι, δuri, qui pre-
cibus puerorum flecti nesciunt, unerbittliche, strenge Zucht-
meister. Sic etiam interpretatus est Kimendokius.

4. Σωκράτης Ἀλκιβιάδῃ. (82.)

Καὶ τὰ τῆς ποιήσεως παίγνια πάσης σύμπλεα σοφίας καθέστηκε. Κηρῶ τοὺς Ὀδυσσεύς ἐταίρους διαβῦσαι τὰ ὧτα φησὶν ὁ τοῦ Μέλητος *), ὅτι ταῖς ὀλκάσι πρὸς τὰς ἀκολάστους Σειρῆνας ἀνήγοντο· τὸν δὲ Λαέρτου δεσμοῖς ἀπειργάσασθαι ὡς ἐν εἰρκτῇ δυσφυκτῷ τινί, μυθολογεῖται τὰ τῆς φιλοσοφίας ἀπόρρητα **). Σειρῆνας γὰρ δοκῶ τὰς ἀσχήμονας ἡδονὰς τὴν ποιήσιν ἀναπλάττεσθαι· καὶ θαυμάζω λίαν τὸν Ὅμηρον συγκρίνοντα τοῖς πράγμασι τὴν ἀλήθειαν, καὶ κυκεῶνα νέκταρος προσηνέστερον ταῖς ἀκοαῖς ἡμῶν ἀναμίζαντα, ὡς ἂν ὕδωρ τὸ ψεῦδος οἶνω τονικωτάτῳ τινὶ τῇ ἀληθείᾳ κεράσαντα. Οὕτω γὰρ οὔτε τοῖς πλάσμασιν ἀπατώμεθα, οὔτε τῇ δυσεφίκτῳ τῶν ὄντων καταλήψει τὸν νοῦν μεθυσκόμεθα· διὸ κηρῶ μὲν τὴν ἀπειρίαν, δεσμῶ δὲ τὴν φιλοσοφίαν ἐδήλωσεν· ἐντεῦθεν Ὀδυσσεά μόνον τῶν ὑπερκυκνίων μελῶν ἀκούοντα τερατεύεται καὶ τοῖς δεσμοῖς τὴν ἐφεσιν διακόπτεσθαι· ἡ μὲν γὰρ τῶν κακῶν σαφήνεια ἢ φιλόσοφος ἀρετὴ, ἡ δὲ τῶν ἡδονῶν ἀναχώρησις φιλοσοφίας ἐναγώνιον τρόποιον. Ἐπειδὴ τοίνυν [Ἀντίμαχε] ***) τῆς Ὀδυσσεύς πλάνης ὁ παρῶν βίος εἰκόνημα, καὶ τῇ θαλάττῃ τῶν θορύβων ὁ δέλαιος ἄνθρωπος περινήχεται, καὶ Σειρηναίων ἡμᾶς ἡδονῶν περιπολοῦσιν ἡχήματα, καὶ πνευμάτων δίκην ποτὲ μὲν ἐνθύνδε, ἄλλοθεν δὲ ποτε περικρατοῦσιν ἐξαΐσια, τὸν Πηνελόπης ὁμόζυγα μιμησώμεθα ἀρρήκτον τινα τῶν ἀρετῶν καὶ θεῖον δεσμὸν τὴν φιλοσοφίαν ἀσκήσαντες.

*) ὁ τοῦ Μέλητος] Ita recentiores Homerum appellant, v. c. Arnobius IV. 25. *Melae fluminis filius*. Sed Proclus de Vita Homeri: Μαίονος μὲν πατρὸς λέγουσιν εἶναι, γεννηθῆναι δὲ ἐπὶ Μέλῃ τοῦ ποταμοῦ, ὅθεν καὶ Μελησιγενὴ ὀνομασθῆναι. Similia tradit Pseudo-Herodotus.

**) Sic Ald. et Cuiac. Commel. ἀπέρρητο. Male.

***) Quid hoc sibi velit, fateor me nescire cum ignarissimis. Fortassis legendum ὦ παῖ Δειρομάχης, vel ἀντίμαχε scriben-

dum cum a minuscula, ut sit tu eius (Vlyssis) aemule. Ceterum cum hac Epistola conferendus Auctor Anonymus de Vlixis erroribus ethice explicandis editus a Io. Columbo Cap. VII.

5. Ἀντισθένης Περικλεῖ. (22.) *)

Ὁ Φιλίππου παῖς Ἀλέξανδρος ἐπὶ ταῖς εὐτυχίαις οὐδαμῶς ἐτετύφωτο, ἀλλ' ἐφιλοσόφει τὰ τῆς τύχης φησήματα, μεγίσταις εὐφημίαις οὐκ εἰσθαῶς δελεάζεσθαι. Διὰ τοι τοῦτο [ἐν] τῇ τοῦ πολέμου ῥοπῇ θεασάμενος πεπτωκότα Δαρεῖον, τῇ χλαμύδι τὸν ἐχθρὸν περιέσκεπεν, ἀρετῆς καὶ τύχης ἐνδεικνύμενος εὐγένειαν. Ἐντεῦθεν ἐλοιδόρει τὸν Ἀλέξανδρον τὸ ὑπήκοον, καὶ ἦν ἐγκλημα τῷ βασιλεῖ ἢ εὐσέβεια. Ὁ μὲν οὖν Ἀλέξανδρος, ἅτε δὴ φιλόσοφος ὢν, ἐδεδοίκει τὸ τῆς τύχης ὡς εἴοικεν ἄδηλον· διὸ καὶ πλείστων αὐτῷ ἀγγελθέντων ὑφ' ἐν εὐτυχημάτων, ἔφη. ὦ Ζεῦ, μίξον τί τοῖς ἀγαθοῖς καὶ δυστύχημα. Οὕτως εὐλαβεῖτο τὰς εἰς ἄκρον εὐεξίας ἐμφρονέστατα ὁ Ἀλέξανδρος. Εἰ μὲν οὖν γειτνιῶσαν ταῖς τροπαῖς τὴν φύσιν ἡγνόησας, μετ' οὐ πολὺ τὴν πείραν ὄψει διδάσκαλον, καὶ τῆς γνώσεως ἕξεις πρεσβύτερα τὰ μαθήματα· εἰ δὲ τυφλωθεὶς ἐκὼν, χαλεπωτέρας τῆς ποινῆς ἐπιτεύξη, πλημμελημάτων καὶ γνώσεως εἰσπραττόμενος δίκας.

*) Notanda hic imperitia Sophistae Antisthenem ad Periclem Olymp. 87, 4. 98 annis ante Alexandri M. expeditionem (Ol. 112, 2.) denatum scribentem fingentis de rebus gestis Alexandri.

6. Πλάτων Ἀξίοχῳ. (70.)

Ἡνίαις καὶ μάστιγι *) τοὺς ἵππους ἰδύνομεν, καὶ ναυτιλλόμεθα πῇ μὲν τοῖς ἱστίοις τὴν ναῦν ἐκπετάσαντες, πῇ δὲ ταῖς ἀγκύραις [ταύτην **]) χαλινώσαντες καθορμίζομεν. Οὕτω κυβερνητέον καὶ ***) τὴν γλῶττιαν, Ἀξίοχε, πῇ μὲν τοῖς λόγοις ὀπλίζοντες, πῇ δὲ τῇ σιωπῇ κατευνάζοντες.

*) Ald. et Cui. μάστιγι.

**) Abest in Ald. et Cuiac.

***) Ald. et Cuiac. non habent.

7. Πλάτων Διονυσίῳ. (85.)

Εἰ λύτης ἐθέλεις κρατεῖν, περιπόλει τοὺς τάφους, καὶ τοῦ πάθους ἔξεις τὸ φάρμακον, καὶ μεγίστας τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίας ἐπόψει περαιτέρω κόνεως κεκτημένους τὸ φύσημα.

8. Θεανῶ Εὐρυδίκη. (5.)

Ὁ φυσικός σοι κόσμος παρώχηκε, καὶ ῥυτίδων ἐγγὺς ἢ εὐπρέπεια· σὺ δὲ παραχαράττειν ἐπιχειρεῖς τὴν ἀλήθειαν ἐπιπλάστω κόσμῳ ἐραστὰς ἐκφαυλίζουσα. Πειθάρχει χρόνῳ, γραΐδιον· οὐ γὰρ εὐπρεπεῖς οἱ λειμῶνες ἐν μετοπώρῳ τοῖς ἀνθεσι. Μέννησο καὶ θανάτου, τούτῳ γὰρ ἐγειννίωσας, καὶ σωφροσύνην ἐξ ἀνάγκης ἀσκεῖν ἐπιτήδευε. Καὶ γῆρας γὰρ ἀδικεῖς καὶ νεότητα· τὴν μὲν γὰρ ἐπαγγελλομένη διέψευσαι, τὴν δὲ κεκτημένη ἐνόθευσας.

INDEX VERBORVM

IN

EPISTOLAS

SOCRATICORVM ET PYTHAGOREORVM.

S. indicat Epistolas Socraticas a Leone Allatio editas, X. Fragmenta Epistolarum Xenophontis, P. Pythagorae, L. Lysidis, Th. Theanus, Mel. Melissae, My. Myiae Epistolas, n. voces in notis illustratas.

A.

- Ἀγάζεσθαι τινα τῆς γνώμης
 X. 1.
 Ἄγος κοινὸν τῶν Ἑλλήνων S.
 17.
 Ἀγῶνα ἀγωνίζεσθαι S. 14.
 Ἀδελφός, ἡ, ὃν S. 31.
 Ἀδμημονεῖν Th. 2.
 Ἀδικεῖν i. q. βλάπτειν S. 21. n.
 ἐν συνοσίᾳ S. 23. n.
 Αἰδου κνηή S. 14. n. ἄκνηες, ἀρ-
 κήματα S. 29. n.
 Ἀδραστος S. 37.
 Ἀζῶξ Th. 2.
 Ἀθλιος λόγος, oratio inepta S.
 14.
 Αἰθερολογεῖν P. 1.
 Αἰνέτεσθαι πρόφασιν S. 18. n.
 Αἰσθητήριον S. 6.
 Αἰτήματα τοῦ σώματος S. 14.
 Αἰτία, Αἴτιον, morbus S. 7. n.
 Αἰσθεῖσθαι P. 2.
 Ἀπαδημία S. 27. 32.
 Αποῖεν πρὸς ὁργήν S. 1. n.
 Αποῖμενος S. 14. n.
 Ἀλγεῖνόν τῆς σαρκὸς X. 2. n.
 Ἀλέξανδρος ὁ Ἀλίου S. 30.
 Ἀλίσκειν i. q. ἐμμανθάνειν X. 1.
 ἐάλω significatione actiua S.
 14. n.
 Ἀλκιβιάδης S. 13. 30.
 Ἀλκίονεος S. 30.
 Ἄλλως — λόγος ἄλλως λεγόμε-
 νος Th. 7.
 Ἀλφита Κορητιὰ S. 9. n.
 Ἀμαθαίνειν S. 24.
 Ἀμάξιον S. 35.
 Ἀμέτρος S. 16.
 Ἀμικα S. 29. n.
 Ἀμισθία S. 13.
 Ἀμύντας S. 30.
 Ἀμφικτύονες S. 30. n.
 Ἄν cum Optativo Aoristi S. 6.
 n. cum Futuro Indicativi ibid.
 Ἀναξενγνῖναι S. 30.
 Αναθορεῖσθαι vox non Graeca
 S. 6. n.
 Ἀναίσθητος ἐν φιλοσοφίᾳ S.
 27. n.
 Ἀναμιμνήσκεισθαι S. 5. quomo-
 do construatur S. 14. n.

g) περί ἑκαστον εἶατο τὸ γένος Rh. II 1, 1 p. 58. - καὶ
τὴν ὥραν ἐκάστην. Mett II 4 p 50, v. 24 Plato
Phaedr. c. 29 p. p 248 fin. ὁ δὲν ἦκε ἡ ψυχὴ ἐκάστη. § 61.

i) ἑκατόν (ὁ δὲ λέγει) μᾶλλον, ὅταν ἐν τελευτῇ ἢ πρῶτον, ἢ ὅταν
ἀναρῶν. arg. I, 1, 12 p. 26 qualibet res, nomen primum v. q. augi
domus habet quando actus est. Intt. Philo. mag. p. 100. 101. 173. 227.
ii) 112 a. i. fin. 29. 5. ἑκατόν quam qualitatem alius con-
et māt, eam eppm praeipue habet. 4. 2 p. 201, 8. et
Top. II 4 p. 305, 24.
iii) Simulic. Categ. c. 4 fol. 33 b. 15. τὰ ἀπὸ αὐτῶν καὶ ἀπὸ τῶν
ταύτων ἐκ τοῦ ἑκατόν καὶ τὸ ἑκατόν εἶναι. vide M. 76 p. 110.
112 p. 105. τὸ τὶ ἦν εἶναι ταύτο καὶ πᾶς οὗ ταύτων καὶ οὗτος
τὶ ἦν εἶναι. ἑκατόν ἐν διδασκαλίᾳ. p. 115. 116. 117. 118.
(alt. p. 115. 116. 117. 118.) (ψ. 3, 6 p. 23.)

καὶ ἑκατόν. ἢ αἱ καὶ δὲ. ερατρίστους per singulas
partes et species. specialis, particularis, singularis
M. 1, 2 p. 196. opp. ἀπὸ τῶν ἐναδ. lat. VI 96. 6 p. 50.
2) ἑκατόν καὶ δὲ. ψ. 4. 1. π. α. α. c. 1 p. 2, 19. - ψ. 1, 4 p. 2
λόγος καὶ δὲ. ἐκ τῶν ψ. 6. 1. 23.

3) arg. I, 1, 24 ἐκ τῶν καὶ δὲ (Totis dicitur Universalis?)
ἐπὶ τὰ καὶ δὲ καὶ δὲ προκείμενα ad specialia et par-
ticularia. multi sunt interpretes, quos vide et et
καὶ δὲ. vide mor. 6

4) καὶ δὲ καὶ δὲ ἐκ τῶν ἐπισημῶν καὶ προκείμενων sapientis
non est M. 1, 2 p. 196.

5) καὶ δὲ καὶ δὲ διδασκαλία περὶ τοῦτων singularium pro,
or 12 (Anoth.) 18, p. 243. M. M. 1, 1. καὶ δὲ καὶ δὲ πρὸ

6) ὁμοίᾳ ὁ νομοθετῶν ἀπὸ καὶ δὲ λέγει
ἑκατόν Aristoteles ait: a notionibus ad nos proficiscimur
ad notiones naturae, a compositis ad simpliciores, ab
effectibus ad causas et principia. Complexa et perplexa
percipimus, sensu scilicet, at mente rationeque utique
in universalibus percipimus, principia
hominem quam huncce Calliam novimus (cf. Arg. 4, 28
vide c. ult. et sentimus (?)). Ab his, modi Universalibus
arg. 1, 2. arg. I, 57 p. 57. M. 1, 2. distinguere volueret
καὶ δὲ

Ἀναξιμένης P. 1.
 Ἀνασθεῖν S. 17. n.
 Ἀνατείνεσθαι opp. ἐπιτείνεσθαι
 Th. 1. n.
 Ἀνδρείκελος S. 24.
 Ἀνέδην — αἱ ἀνέδην παιδιαὶ
 Th. 1.
 Ἀνείται S. 19. n.
 Ἀνήσων S. 3.
 Ἀνιάτος πέντα X. 4.
 Ἀνιάτως ἔχειν S. 7.
 Ἀνισάρεθμος X. 3.
 Ἀντίπαλα S. 5.
 Ἀντίπατρος Μάγνης S. 30. n.
 Ἀνοπέθυον S. 34. n.
 Ἀν' προῖν (ἄπαξ λεγόμενον) S.
 17. n.
 Ἀνυτος S. 14.
 Ἀξίερατος S. 28.
 Ἀπαντῶντες, οἱ, L.
 Ἀπαξιῶν L.
 Ἀπαρνεῖσθαι τὴν ποιητικὴν S.
 15.
 Ἀπεικόνισμα S. 20.
 Ἀπειρηγνῆναι S. 3.
 Ἀποβησόμενα, τὰ, S. 1.
 Ἀποκάθαρσις X. 1. n.
 Ἀπολλόδοτος ὁ Μαλακὸς S. 21. n.
 Ἀπόλλων κλυτότοξος Th. 6.
 Ἀπολοῦντι pro ἀπολεσοῦντι S.
 11. n.
 Ἀπολέσθαι φιλοσοφίας S. 14.
 Ἀπονημονεύματα (de Dialogis
 Aeschinis) S. 22. n. Xenophontis S. 18.
 Ἀπόρρητοι ἡδοναὶ S. 6. n.
 Ἀποστατεῖν S. 6.
 Ἀποστρέφεσθαι S. 14. n.
 Ἀπρακτος ζωὴ S. 6.
 Ἀργύριον εἰσπράττειν τινὰ S. 1.
 Ἀρέσκεια et Ἀρεσκία S. 6. n.
 Ἀρέτη S. 29. n.
 Ἀριπρεπής S. 19.
 Ἀριστόδημος S. 30.
 Ἀριστόμαχος S. 30.
 Ἀρνες, ἀρκύματα ἔδου, θανά-
 του S. 29. n.
 Ἀρμόδιος S. 18. n.
 Ἀρμονιώδης S. 15.
 Ἀρνεῖσθαι et αἰρεῖσθαι confu-
 sa S. 1. n.
 Ἀρρώστημα X. 4.
 Ἀστενακτέω S. 29. n. (vox raris-
 sima.)

Ἀσύμφορα, τὰ, P. 2.
 Ἀσχημονεῖν S. 36.
 Ἀτόπημα S. 9.
 Ἀτοπον S. 6. n.
 Ἀυθέντης S. 16. n.
 Ἀυτόχειρ Th. 3.
 Ἀφαιρεῖσθαι τὴν ἀρχὴν S. 5.
 Ἀχθος φέρειν X. 1. n.
 Ἀχρεϊότης Th. 1.

B.

Βάλλεσθαι εἰς τι S. 19. n.
 Βάραθρα L. n.
 Βαταλίξεσθαι, βάταλος Th. 1.
 Βανύαλμα et βοινύαλμα con-
 fusa S. 27. n.
 Βαφὴ τῆς ἀρετῆς Th. 1.
 Βαρεὺς L.
 Βανιμος L.
 Βδελυρὸς S. 30.
 Βέβαλοι L.
 Βελλεροφόντης S. 1. n.
 Βερνίκη S. 29. n.
 Bios de hominibus in genere S.
 15. n. de victu S. 29. n. Th.
 2. n.
 Βιωταλία L.
 Βλάστειν κοινώμασι τινος S. 35.
 n. 36.
 Βλοσυρὸν μευιδῶν S. 14. n.
 Βόρβορος L.
 Βυρσοδέμης S. 14.

Γ.

Γαλαντώδης οἶνος My. n.
 Γανύσκεσθαι τινος S. 18.
 Γαρότας S. 35. n.
 Γενησόμενος pro γενησόμενος
 dor. L. n.
 Γεννιὸς et Γεννηκὸς confusa
 Th. 1. n.
 Γέτας nomen servile S. 14. n.
 Γηρόνης S. 35. n.
 Γίνεσθαι δεύτερον L. n. ἐξ ἀν-
 θρώπων L.
 Γράφεσθαι τινα S. 14. n.
 Γούλλος S. 14. 15. X. 3.
 Γίγον δακτύλιος S. 14. n.
 Γυμνοποδεῖν S. 13.

A.

- Ααμάστης* S. 30. n.
Ααμώ L. n.
Ααμων S. 14. n.
Αε num pro γάρ S. 24. et Add.
 eius vsus in enumerandis variis eiusdem generis partibus S. 6. n.
Αείδων vox nulla My. n.
Αεινόν ποιείσθαι S. 15. n.
Αεινός ὁμιλῆσαι S. 6.
Αεύτερον γίνεσθαι L. n.
Αηλοῦν, δηλώσειν sensu neutrali S. 3. n.
Αἷμος concio S. 3. n.
Αἰβάσις S. 1. n.
Αιαβόσκειν S. 10.
Αιαγέσθαι et *διαγύεσθαι* confusa a librarii L. n.
Διαμαρτάνειν τινός X. 4. n.
Διανανοεῖσθαι et *διανανοῆσθαι* S. 4. n.
Διανομαὶ καὶ ἐστιάσεις πάνδημοι S. 6. n. et Add.
Διαπίπτειν τῆς δόξης S. 22.
Διαπόρρητος Mel.
Διασκευάζειν S. 30.
Διαστροφῇ Th. 1.
Διαφθειρομένα πράγματα S. 7.
Διαφρονεῖν Th. 3. n.
Διδάσκαλος — ἐν διδασκάλων scil. οἴκῳ S. 14. n.
Διδόναι ἑαυτὸν εἰς τι S. 5.
Διδράσκειν et *δικάσειν* confusa a librariis S. 16. n.
Διειμένος οἶνος My. n.
Διεξαγοῶσθαι S. 14.
Δῖνται et *διῆνται* confusa a librariis S. 15. n.
Δίκαιος S. 30. n.
Δικαίω S. 23.
Δικαίως πωλεῖν S. 11.
Δίων S. 21. n.
Δοκίω — *δοκίον* part. absolut. S. 16. n. *Δόξαν* S. 17. *δοκῶν* εἶναι S. 1. n.
Δοκιμάζω S. 26. n.
Δόναξ Th. 4.
Δόξαν ἔχειν S. 10.
Δούοπις S. 30. n.
Δυλεύς et *δυλεύς* confusa S. 30. n.

Δύναται S. 12. n.

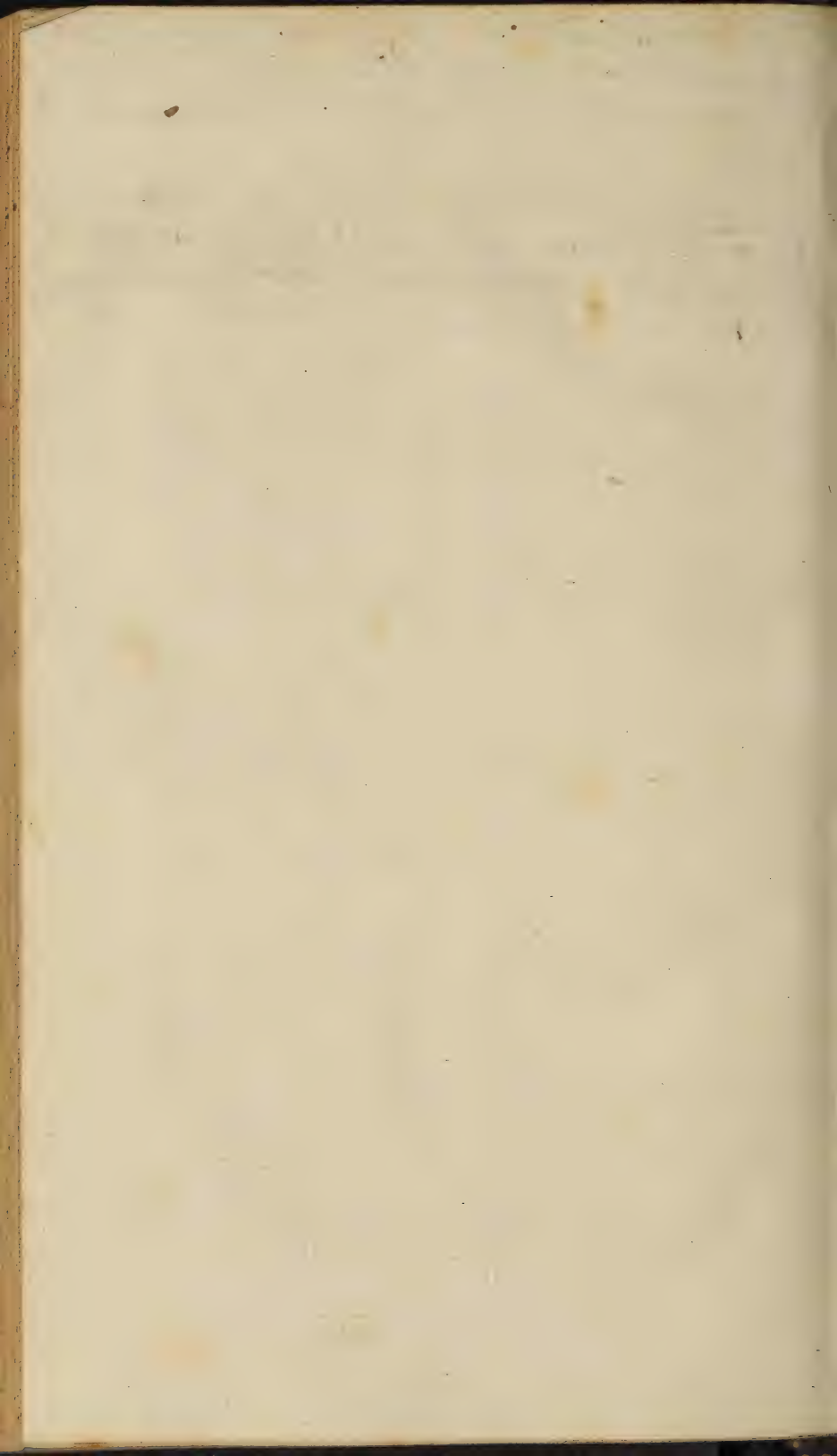
Δυσκόλως διαλέγεσθαι S. 23.

E.

- Εγμολάπτειν* L.
Εἰ cum quibus modis construitur S. 18. n.
Εἰκός — πρὸς τὸ εἰκός εἶναι X. 1. n. *εἰκός* ἐστὶ S. 15.
Εἰρητῇ S. 24.
Εκβαίνειν ἐπὶ τὸ λώϊον S. 1.
Εκβεβλασθέντι perfectum doctoricum L. n.
Εκβόσκεσθαι L.
Εκτίνειν et *Εκτίειν* S. 6. n.
Εκτρίβειν S. 14.
Ελλέβορος S. 8. n.
Εμμετρος X. 2. n.
Ευπίπτειν S. 14. n. 16.
Ευπόδιον S. 14.
Ευποδῶν στήναι S. 29.
Εν cum accusatio apud Pindarum S. 1. n.
Ενάγειν S. 7.
Ενεχόριος S. 9. n. et Add.
Εννεακροννος S. 9. n.
Εξαλείφειν S. 30. n.
Εξετάεσθαι S. 1. n.
Εξίταλος L.
Εξυπηρετεῖν Th. 3. n.
Εξωμῆς S. 21.
Επακοντίζειν λόγον S. 30.
Επακτὰ χρώματα S. 6.
Επανόρθωσις X. 1. n.
Επάνω εἶναι τινός S. 20. n.
Επαράνιξεν Aoristus dor. L. n.
Επελθῶν et *ὑπελθῶν* confusa S. 28. n.
Επενθόν — κατὰ τὸ ἐπενθόν My. n.
Επὶ — ἐπὶ φίλῳ εἶναι S. 1. n.
Επιδεικνύσθαι, *ἐπιδειξίς* S. 23.
Επιεικῆς S. 6. n.
Επιεικῶς S. 1. n.
Επιζητεῖν et *ἐπιπλήττειν* confusa S. 6. n.
Επικαρπία S. 26.
Επικράτης ὁ Σακεσφόρος S. 13. n.
Επικεῖσθαι τινὶ S. 15.
Επιπλήττειν τινὶ S. 6. n.
Επίσης καὶ ὁμοίως S. 1. n.

ad singularia progredimur. Sensus usque totum aliquot
apprehendit, claret, quod ei notius. Etiam universale
est totum quoddam quod speciat, velut pars continet.
et Intt.

Opus I 9, 92, p. 22, 24/94 Etiam si nihil praeter tota
haec percipimus, tamen materiam et formam rationem
distinguiamus, h. e. efficiamus, deinde, notionem generalem quan-
dam et Aliq. . . . . Item. simpliciter Con.

Ἐπίσκοπος S. 29. n.
Ἐπιστέλλειν et ἀποστέλλειν confusa L. n.
Ἐπιστολὴ S. 52. n. L. n.
Ἐπισυνίστημι S. 15.
Ἐπιτιμᾶν τινὶ τινός S. 14.
Ἐπιχειρεῖν τι S. 1.
Ἐργαστήριον i. q. ἐργάται S. 14. n.
Ἐρμogeneύς S. 14. n.
Ἐρχεσθαι πρὸς τὸν δῆμον S. 3. n.
Ἐτειος et Ἐΐδιος confusa S. 18. n.
Ἐξ γινώσκειν S. 14. πράττειν S. 36. n.
Ἐδαγγέλιον S. 30. Add.
Ἐΐηρος S. 14.
Ἐδδαλῶς ἀνθεῖν S. 30.
Ἐδθέως et αὐθις confusa S. 23. n.
Ἐδδιδάμος S. 13. n.
Ἐΐδιος et ἔτειος confusa S. 18. n.
Ἐνατιέργαστος οἰτησις My.
Ἐνλόγως ἐρωτᾶν S. 13.
Ἐνπαράγωγον ὕδωρ My. n.
Ἐπόριστος S. 2.
Ἐρυνπτόλεμος S. 13.
Ἐσαρκία X. 2.
Ἐντραπέλως S. 36.
Ἐγεστιάδαι S. 24. n.
Ἐφρυβρίζειν S. 1.
Ἐχεκράτης S. 35. n.
Ἐχειν δόξαν S. 10. Ἐχονται καὶ οὐκ ἔχουσι Th. 2, 1.

Z.

Ζεὺς Ὀλύμπιος, Φίλιος, Ἐταιρεῖος S. 27.
Ζώδιον S. 28.

H.

Ἡδὺς S. 35. n.
Ἡν an pro ἔστι S. 22. n. et Add.
Ἡπαρ τῆς Ἑλλάδος S. 36.
Ἡρακλῆς S. 30. Deus vorax S. 9. n.
Ἡρέμα et Κεῖμα confusa S. 6. n.
Ἡρόδοτος S. 30.

Ἡς pro ἦν dor. L. n.
Ἡσιόδος S. 31.

Θ.

Θάνατῶν S. 14. n.
Θανατοῦσθαι S. 14.
Θαυμάζειν et τωθάζειν confusa S. 12. n.
Θεόδωρος ὁ Κρηναῖος S. 28.
Θεόπομπος S. 30.
Θεραπεύειν τὸν ἄνδρα Th. 2.
Θνήσκειν sensu morali L. n.
Θολερός — Θολερὰ ἤθη L.
Θόλος S. 7. n.
Θρύπτεσθαι πρὸς τινα S. 15. n.

I.

Ἰακχος de porco S. 35. n.
Ἰδιος — τὸ ἐν τῇ ἰδίᾳ S. 8.
Ἰδιωτεία S. 1.
Ἰερὸς λόγος S. 28. n.
Ἰλισσός S. 27.
Ἰπποκόων S. 30. n.
Ἰπποτροφεῖν X. 2.
Ἰσχάδες S. 9.

K.

Καθοστονοῦν S. 17. n.
Καθυπερέχειν et καθάπερ ἔχειν confusa Th. 2. n.
Καίριος et Κύριος confusa S. 34.
Καίτοι et Καὶ δὴ confusa S. 32.
Κακίζειν S. 15.
Κακοδαιμονεῖν et κακοδαιμονεῖν S. 9. n.
Κακοδαίμων de inepto S. 14. n.
Κακὸν βάπτειν S. 37.
Κακοτροφεῖσθαι Th. 1.
Καλλιπίδης S. 14. n.
Καλὸς — τὸ δὲ καλὸν, ironice X. 1. n.
Καταβάλλειν S. 5. n. τι S. 21.
Κατακτεῖσθαι S. 22. n.
Καταπίπτειν τῆς ἐλπίδος S. 1.
Καταπροδιδόναι S. 27.
Κατασκευάζειν S. 14. n.
Κατάστεγνος οἶκος My.
Κατατίθεσθαι τὰς τέχνας S. 14.
Κατατολμᾶν S. 14.

Κέως, οτος Th. 7.
 Κιβδηλος λόγος L. n.
 Κλειδης S. 30.
 Κόννος S. 14. n.
 Κρέσφων S. 30.
 Κρίμα et Ἡρέμα confusa S. 6. n.
 Κρίνειν interrogare S. 29. n.
 Κρισσαῖοι S. 30. n.
 Κριτόβουλος S. 4. n.
 Κτινῖναι, κτινῖναι, ἀποκτινῖναι, ἀποκτινῖναι S. 15. n.
 Κεβεργῆν et Κυβεῖν confusa S. 1. n.
 Κίνα δυνεῖν S. 17. n.
 Κυρία domina et dominium Th. 3. n.
 Κωλίμη S. 14. n.
 Κομψδεῖν S. 13.

A.

Ααδίκης S. 30.
 Αατεῖν et κλέπτειν confusa S. 30. n.
 Ααμβάνειν ψυχῆς S. 24.
 Ααοθένια S. 36. n.
 Αειποδεῖς P. 2.
 Αεχαίνειν S. 22. n.
 Αευκοσίμων Mel. n.
 Αεχθῆναι et ἐλεγχθῆναι confusa S. 28.
 Αόγος ἀρετῆς S. 6. n.
 Αεῖν διαβολᾶς S. 30.
 Ακείων S. 27.

M.

Μανθάνειν pro διδάσκειν S. 14. n.
 Μακρόνιος S. 30.
 Μασάσθαι Th. 1.
 Μεγαλοργία S. 28.
 Μέλιτος S. 14.
 Μελιχρὸς ποιότης Th. 4.
 Μενουκὲς S. 14. n.
 Μεταπειθῶ S. 6.
 Μεταπίπτειν S. 5. n.
 Μεταχειρίζειν περὶ τινα S. 4.
 Μη οἶον pro Μη οἶον οὐ S. 14. n.
 Μήθεια Th. 2.
 Μηκύνειν S. 30.
 Μηχανή — ἀπὸ μηχανῆς θεωρεῖν S. 35. n.
 Μνηστεύειν λόγον S. 30.
 Μοῖρις S. 35. n.

Μῦθος P. 1. n.
 Μυρω S. 29. n.
 Μῶν S. 1. n.
 Μωλύτερον. Sic scribendum pro ἀμβλύτερον Epist. Socr. 30. Lex. Rhetor. MS. citat. a Ruhnk. Hist. Crit. Orat. Graec. p. LXXXV. μωλύτερον — τὸ ἀμβλύτερον καὶ ἀνοητέστερον (l. ἀνανθέστερον e correct. Ruhnk.) καὶ ἀνθος οὐκ ἔχον.

N.

Ναῖς πορτὶς L.
 Νεῖλος S. 28.
 Νεοττὸς de filio S. 21. n.
 Νέστορ S. 30.
 Νῆ Δι' et ἡδ' confusa S. 7. n.
 Νηλεὺς S. 30. n.
 Νοῦθσοία S. 12. n.

Ξ.

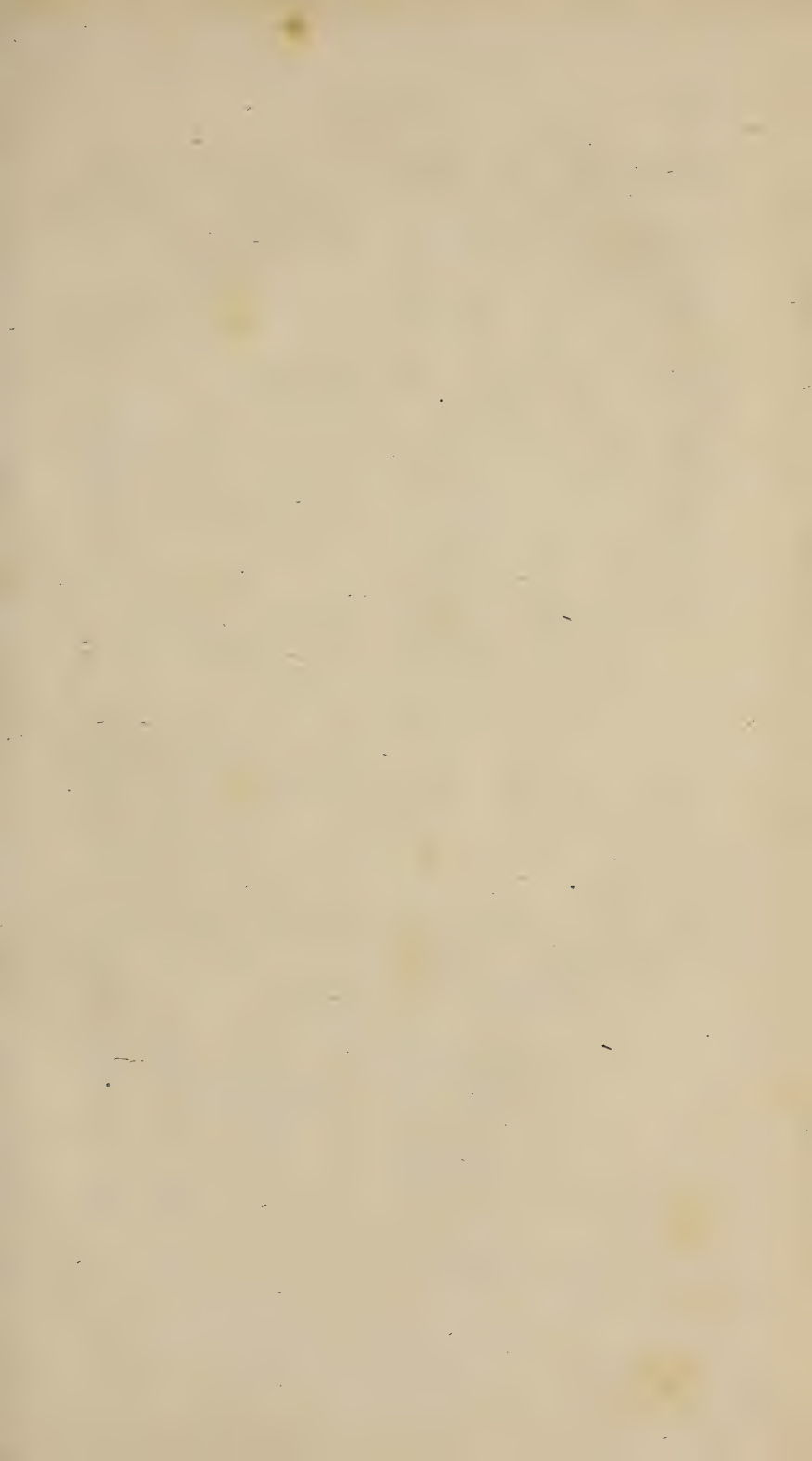
Ξανθίππη S. 21. 29. n.
 Ξένια, τὰ S. 2.
 Ξέρξης S. 30.

O.

Οἶν, ης, η insolentior forma in Plurali Optativi verborum contrahendorum S. 22. n.
 Οἱ περὶ Γρῦλλον S. 14. n.
 Οἰκίως ἔχειν πρὸς τινα S. 4. n.
 Οἰκῆμα de carcere S. 14. n.
 Ὀλύμπια S. 14.
 Ὀλύνδιοι S. 30.
 Ὀρηστοὶ P. 1. n.
 Ὀργανιὸς — ὀργανικὴ βλάβη Th. 6.
 Ὀργιάζεσθαι τοῖς μαθήμασι L.
 Ὀρθοῦσθαι S. 1.
 Ὀριγνᾶσθαι S. 29. n.
 Ὅτι omissum per Ellipsin Th. 4. n., et διότι cum infinitivo S. 14. n.
 Οὐδὲν ἄτοπον S. 6. n. ὅγινε S. 7.

Π.

Παθήμασι χρᾶσθαι S. 28.
 Παλιμπράτης παιδείας S. 1. n.
 Παλλήνη S. 30.
 Πανάκεια Th. 6.
 Παντοπλήκτος S. 30.
 Παράγωγον My. n.
 Παραιτεῖσθαι S. 7.

- Παρακάλυμμα Th. 2.
 Παρακατατίθεσθαι S. 1.
 Παρασιτεῖσθαι ἀγαθῶν S. 1.
 Παρατίθεσθαι S. 15.
 Παραπτά — ἦκειν παραπτά τοῦ
 θανέν S. 11. n.
 Παρεξίειναι S. 6. n.
 Παρθεννοτροφεῖν Th. 3.
 Παρίεσθαι Th. 1. n.
 Παρίστασθαι Th. 2.
 Παρμενίδης Πλάτωνος Th. 7.
 Παρήγοια S. 1. παρήγοιαν ἀγειν
 S. 6.
 Participium pro Infinitivo X.
 3. n.
 Πάσχειν num pro ποιεῖν S. 7.
 .n. et Add, πάσχειν τι S. 32.
 Πατήρ sensu metaphorico S.
 6. n.
 Πειθήνιος S. 14.
 Πενυχτός Th. 1.
 Πεπόμφεισαν pro ἐπεπόμφεισαν
 S. 14. n.
 Περίδας S. 30. 31.
 Περί cum genit. propter S.
 3. n.
 Περιγόμενος Th. 1. n.
 Περιβλέπειν S. 9. n.
 Περιγίνεσθαι S. 6.
 Περιέλκεσθαι ἐν ἀγορᾷ S. 14.
 Περιῦστασθαι Th. 2. n.
 Περιματόληπτος S. 1.
 Περιμλίσσεται S. 1.
 Περιπλῆξ S. 13.
 Περιφύτευτος S. 19. n.
 Πιστός — πιστά χωρία S. 27. n.
 Πλάτανος ἱερά S. 27. πλάτανον
 ὀμνύειν S. 17. n.
 Πληθμονικός Th. 1.
 Πλήρον dor. pro πλείονος Mel. n.
 Πλοῖον εἰς Ἀῆλον πεμπόμενον
 S. 14. n.
 Ποιεῖν et τηρεῖν confusa S. 31. n.
 Ποιεῖν ἡμέρας S. 14. n.
 Πόλις ἢ αὐτὴ et πόλις αὐτὴ
 quomodo differant S. 14. n.
 Πολιτικός ἀνὴρ S. 6. n.
 Πολλοί, οἱ, i. e. ἀπαιδευτοί S. 8.
 n. 33. n.
 Πολύζενος S. 35.
 Ποντικός Ἰσοκράτης S. 30. n.
 Ποριχθεῖς dor. pro πορισθεῖς
 L. n.
 Ποτ' et τῷ confusa S. 28. n.
 Ποτρυμνῖαι ὑπομνάσεις My. n.
 Ποτῆμεν dor. pro προσεῖναι
 Mel.
 Ποτιφέρεσθαι τι L.
 Πράγος dor. i. q. πρᾶγμα S.
 1. n.
 Πρᾶτον dor. pro πρῶτον L. n.
 Προαίρεσις S. 25. 26.
 Προαλῆς et προαλλῆς L. n.
 Προόγλωστος My.
 Προεῖσθαι τι S. 1. n.
 Προκαταρτυκτός My.
 Προκοπήν ἔχειν S. 27.
 Προκνίπτειν L.
 Πρὸς ὁρχὴν ἀκούειν S. 1. n.
 Προσταποστερεῖν S. 6.
 Προσβάλλειν τι S. 6.
 Προσπειθερεῖν S. 6.
 Προύθεμα S. 1. n.
 Προσπολῆσις Th. 2. n.
 Προῦποστενῆ Th. 1. n.
 Πρόφασιν αἰνίττεσθαι S. 18. n.
 Πρόσχημα ποιεῖν L.
 Προτανεῖον S. 14.
 Πτωματίζειν Th. 1. n.
 Πύλιος S. 30. n.
 Πυραμίδες S. 28.
 Πύργονα τρέφειν S. 9. n.

P.

Σ.

- Σαγηνεῖν L.
 Σαῖτικὸς νομὸς S. 28.
 Σίδων S. 30.
 Σικελική, Σικελώτις τράπεζα
 S. 8. n. X. 1. P. 2. L.
 Σικωῶς S. 6.
 Σικῆψις S. 30.
 Σικίονες S. 11. n.
 Σοβαρός S. 29. n.
 Σπαταλᾶν Th. 1.
 Σπίλος L.
 Σπονδαῖος S. 8.
 Στέλλειν ἐαυτὸν S. 29.
 Στόμιον γαστρός Th. 6.
 Στρατηγεῖσθαι τι S. 28.
 Στύφειν L. n.
 Συγκάμνειν P. 2.
 Συλλαμβάνειν τι S. 3.

Συμβούλευσθαι et συμβουλεύε-
σθαι confusa S. 8. n.
Συμπεριφορὰ Th. 2. n.
Συναγορεύειν S. 3. n. 7.
Συναναρτᾶσθαι τινὶ S. 6.
Συνδιαίρειν βλάβην Th. 2.
Συνέχειν, cohibere, comprimere,
S. 32. n.
Συνθίτης S. 18. n.
Συνιστάν, συνιστάνειν S. 3. n.
Σύνταξις δοματίων Th. 2.
Συντελεῖν S. 39.
Σύρειν ἐσθλῆτας S. 9.
Συσφραγρόνειν S. 36.
Σύστασις S. 25.
Σχέις Th. 4.
Σχετλιάζειν S. 17.
Σωῖσθαι πρὸς ἀρετὴν S. 6.
Σωφρονιστής S. 12. n. Add.

T.

Ταραντινίδιον S. 9. n.
Τελεταία pro τελευτή S. 16. n.
Τέλος φυσικόν S. 29. n.
Τερψίων S. 14. n.
Τηλέγονος S. 30.
Τημελεῖν S. 29.
Τητᾶσθαι et ἡττᾶσθαι confusa.
Τί γὰρ ἄλλο πρᾶττε S. 13. n.
Τιθηγεῖν S. 27. Th. 1.
Τίμαιος S. 28.
Τίμων ὁ Μισανθρωπος S. 24. n.
Τιτθός My. n.
Τυώλος S. 30.
Τορωναῖα S. 30.
Τραυματίας S. 1.
Τρῶων S. 9. n.
Τριβάνιον S. 14.
Τρόπος — κατὰ τρόπον S. 32. n.
Τυγχάνειν — ὡς ἔτεχε L. n.
Τυνδαρεὺς S. 30.
Τῷ et ποτὲ confusa S. 28. n.
Τωιδάζειν et θαναμάζειν confusa
S. 12. n.

T.

Ἵδωρ ἀπόσιληρον, — ἐνπαρά-
γωγον My. n.
Verbum Plurale cum nomine ge-
neris neutrius S. 7. n.
Ἵπατιέναι S. 11. n.

Ἵπελθῶν et ἐπελθῶν confusa
S. 23. n.
Ἵπεροπτεῦειν S. 37.
Ἵπερφνής — ἵπερφνὲς διδάγμα
X. 4.
Ἵπερεῖδειν τινὸς S. 14.
Ἵπηρεσία X. 1.
Ἵπισχνέομαι ἐπίσχομαι S. 1. n.
Ἵποβάλλειν S. 14.
Ἵπογοράφειν ἐλπίδας My.
Ἵποδήματα S. 6. n.
Ἵπόθεσις S. 30.
Ἵποκρίνεσθαι τινὰ S. 14.
Ἵπολείπειν S. 29.
Ἵπομένειν S. 17.
Ἵπομνάματα Pythagorae L. n.
Ἵπουνηματογραφεῖσθαι Th. 3.
Ἵπόρημα S. 1.
Ἵποστέλλεσθαι Th. 3.
Ἵποτρογχεῖν S. 9.

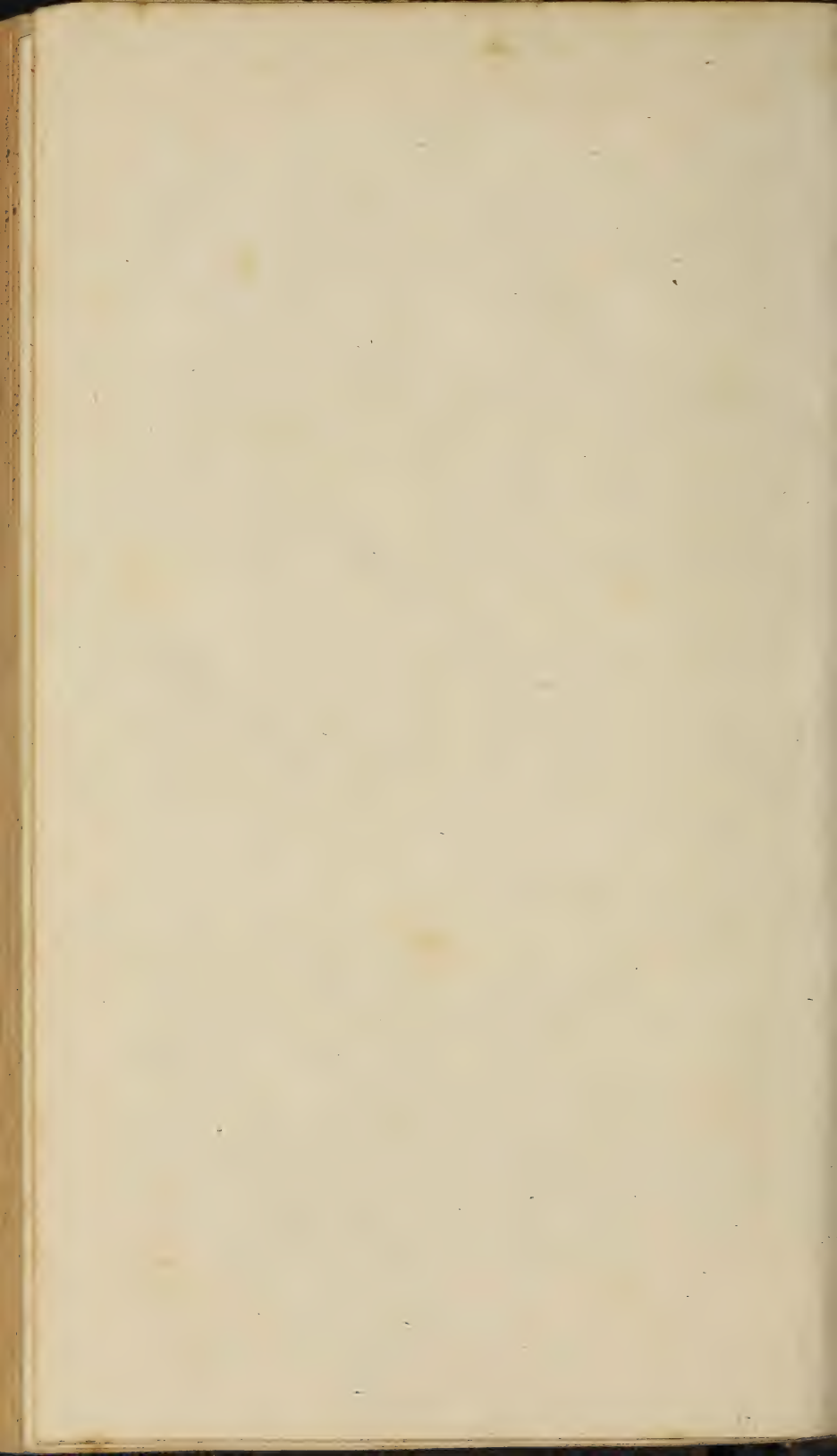
Φ.

Φαῖδρος Μυρδονούσιος S. 13. n.
Φθαιριᾶν S. 13. n.
Φίλιππος S. 30. 31.
Φιλιστίνων S. 35. n. 36.
Φιλοτιμεῖσθαι S. 36.
Φλαῦρος S. 24. n.
Φλεγῆαι S. 30. n.
Φορτικός, ὡς S. 6. n.
Φορτίς ναῦς L.
Φορὴν — ὃ θέλα φορὴν S. 12.
Φίκος, εὖς, τό, Mel.
Φυσικὸν τέλος S. 29. n.
Φύσις καυπροτάτη S. 6.
Φωνὴ τὸ δαιμόνιον S. 1. n.

X.

Χαράτιης S. 30.
Χαρησοῦμαι dor. pro χαρήσο-
μαι L. n.
Χαριεῖς S. 32. n. 34.
Χαριέντως S. 30.
Χάριν εἰδέναι S. 18.
Χειροτέχνης S. 9.
Χοίνῃς S. 21.
Χορηγία S. 6. n. 30.
Χραίνειν τὰ ἱερεῖα S. 36.
Χρᾶμα et σῶμα confusa S. 9.
11. n.
Χρᾶσθαι παθήματι S. 29. αἰ
χρῶμεναι Th. 2.

- Χρεῖαι τῆς πατρίδος* S. i. n. Ψ.
Χρεῶν, τὸ, S. 29.
Χρήματα et σώματα confusa a *Ψόφος et Ψόφος confusa* S.
librariis S. 9. n. 36. n.
Χρόνον ἔχει X. i. n.
Χρυσόπαστος Mel. 2.
Χρώματα ἐπαντά S. 6.
Χρῆς φθοροποιός Th. 4. ὁμολογημένως ἐπαινεῖν S. 25.
Χωρεῖν S. 30. n. *χωρεῖν ἐτι* 2s pro πρὸς S. 7. n. ὡς πρὸς
μᾶλλον τοῦ κακοῦ S. 14. coniunctim S. 14. n. ὡς ἐσμὲν
Χωρία πιστά S. 27. — ὡς ἔχομεν S. 16. n.

F I N I S.

L I P S I A E

IMPRESSIT BENEDICTUS GOTTHILF TEUBNER
 MDCCCKV.

ΣΦΑΛΜΑΤΑ.

pag. 5	lin. 17	μὴ ἵεναι· καὶ leg. μὴ ἵεναι, καὶ
— 7	— 9	οὐχ' ὥσπερ leg. οὐχ' ἄσπερ
— 33	— 26	πε ρι Σώνικον leg. περὶ Σώνικον
— 261	— 21	ed. Duceni leg. ed. Dacerii
— 303	— 20	in N. Test. II. 3. leg. in N. Test. 2. Petr. II. 3.

⁷¹Exatos; ov. v. Ar. in H ad Equ. v. 712 p. 197.

"Egatos . ov. v. Ar. In H ad Equiv. 712 p; 197
Heb. T 1370 ab egypto nam ubi ex habetur equis
hibeo, longo tenens et in ultimis ad radices latere. chor. Tel. p. 507
Extremus, Proximus, Ultimus, Summus, Intimus.
Proptus proximus. Intimus. in utramlibet, artem
velimus. q' angos tabularios. proptos, prosequis. xopo
taicos

Pálos
 Thomas Mag. in v. p. 372 improbat periculum equalitatis
 ita in ff. v. infra b.

ita mlt. v. infra 6.
 1) Op. 4. 1 p. 88, 6 τὸ τοῦ πατρὸς ἑορταζόμενον.
 ἀρχ. 4. 4. 53/9 p. 66, 67. τῶν τοῦ 2. 10. 75/9
 2) mlt. 3. 12 p. 140, 19. τὸ ἑορταζόμενον πρὸς τὸν ἀδελφὸν
 ἀρχ. 8. 1. 11 p. 147, 7.

denique. α) τὸ ἐξ ἁλῶν τοῦ τελευταίου χρόνου. αρχ. 8, 1, 11 p. 147, 7.

b) & quatuor species in syllogismis terminus minor s. extre-
mus opp. dicitur p[ri]mo et p[ro]terius An. I 2 p. 82 / 9983
dicitur item cō. & actior ib. quod qui in quavis syllogis-
ma figura alium locum sive predicati sive subjecti
obtinēt ib et c. 3 p. 85 / 9 Alex...
et c. 4 p. p. 88. & quatuor m[od]i deori Maur. 124 / 9

et c. 4 pr. p 88. *Equationum*
C) item *Equationum* *Ynua* *dicibus* *testia* *sylogismorum*
figura 16 *c* 18 *q* 25 p. 126 II 4 pr. 169.

66) Deos separatos in praemissis solum subicitur. sub-
jectum est. opos meiorum solummodo praedicatur
per eos opos in una praemissa praedicatur de termino ultimo
in altera subicitur termino primo cf. opos et a q or

d) τὸ ἕqualor syllogisticum in eandem varia-
rum consecutione aliam aliumq3 habet locum,
An. 4, 11 p. 256, 12. Themist... Maur.
Cart 685.80

3) Τῶν et ἕgala opp. Top. 8, 2 p. 406, 11. Primum et
absoluta et, ultima, cirina.

4) ἕgala Mett 4, 12 p. 114, 3 Haver. 523.
Maur. 69, 4 ut extrema in utramq3 partem?
Alex 148 R. m. interpretatur ἕgala primum abstr.
juncta materiam et abstractam essentiam, gen-
eralem.

Contra c) Plat. de pr. frig. c. 8. τὰ ἕgala τῶν αἰσίων
vocat ἀειδιότατα.

d) τὰ ἕgala τῶν πραγμάτων extrema linea ipsam
partem, ὅθεν τὸν μέσην sed quā puncta. An. 4, 11, 106
p. 85, 19. Themist... Maur. 131! An... Nicom.
Qui

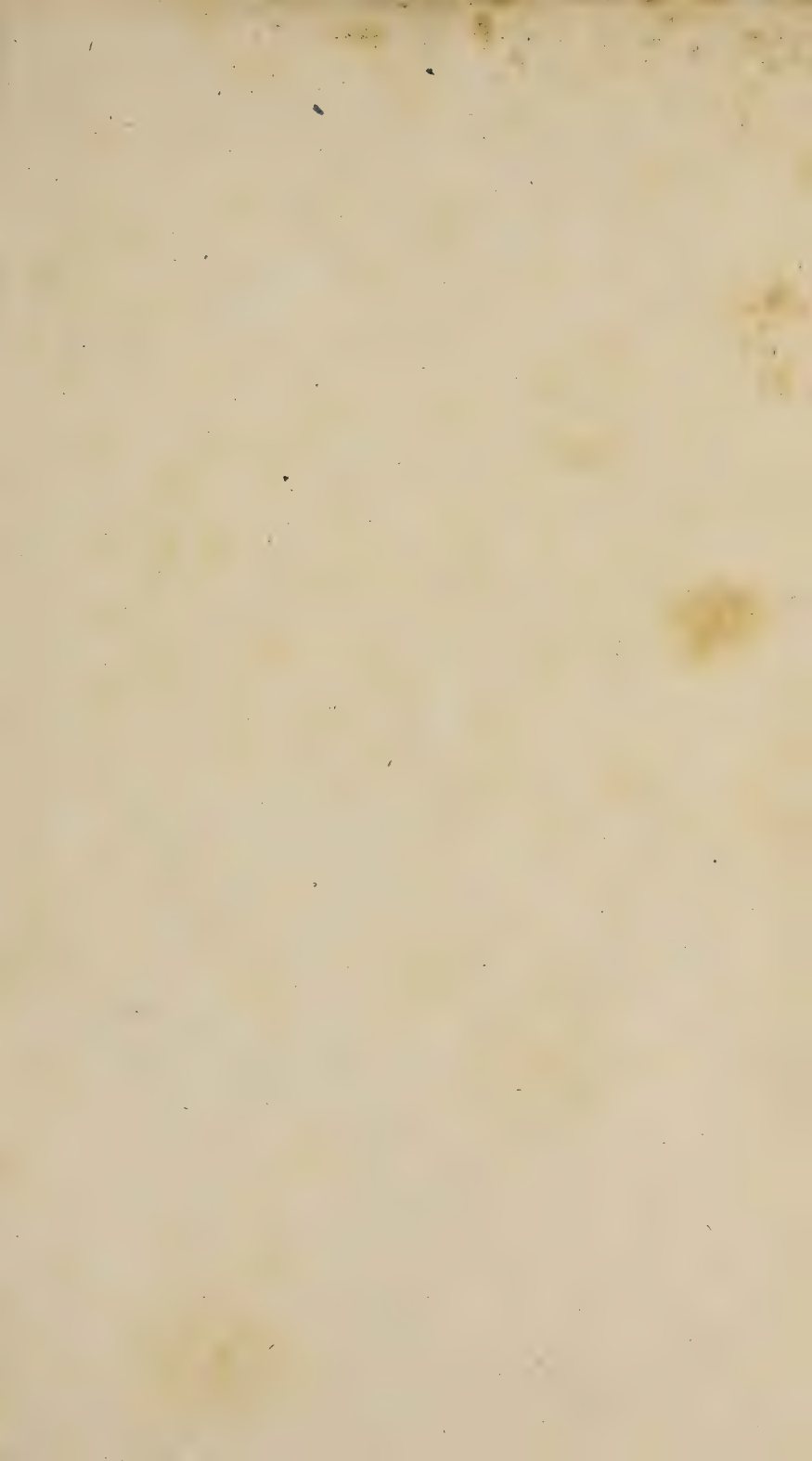
4) τὸ ἕgala τὸ βελτιότερον ἢ τὸ ἕqualor Eucl. 1, 20

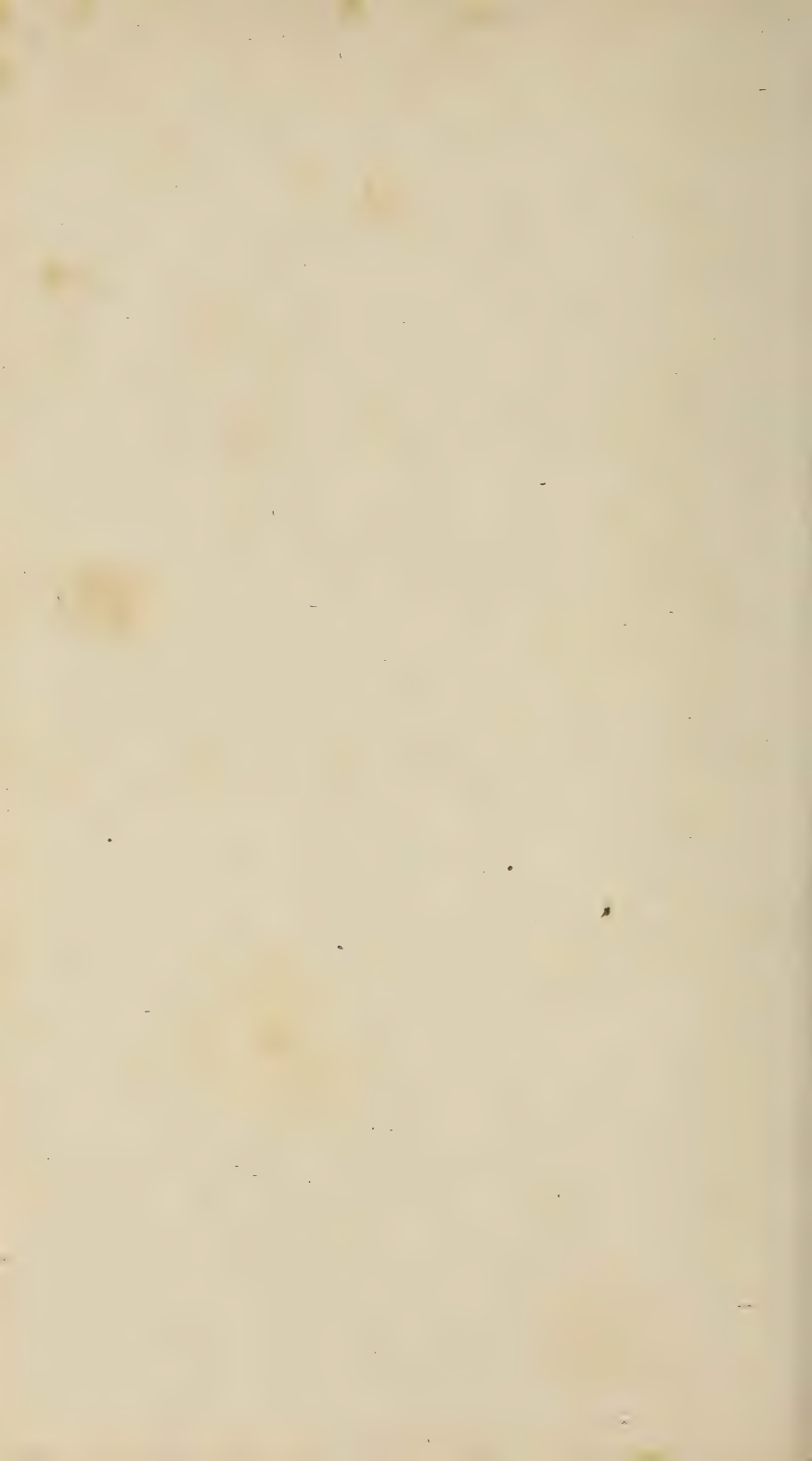
6) Phil 7 p. 23. τῶν κινουμένων τὸ πρῶτον
ἀειδν — τὸ δὲ ἕgaton πρὸς τὸ κινούμενον 144 ter.
i. e. τὸ πρῶτον et τελευταίον quod, proxime ad finem
accidit. Hinc seu πρῶτον ἢ ἕgaton junctum v. r.
a Philologo f. l. fol. 35 A 7 et 31 m. et Plat. Nat.
Qu. 9, 1 p. 1453. ἕgala ἢ ἕgala ὅτι τὸ αἰὼν ἢ ὁμοί-
ων ut c. 8 pr. 24 τὸ τοῦ ἕgaton ἢ πρὸς βελ-
τιότερον. sic ψ 3, 7, 31 p. 61, 6. et c 10549 p. 6425
8045, 35 p. 42

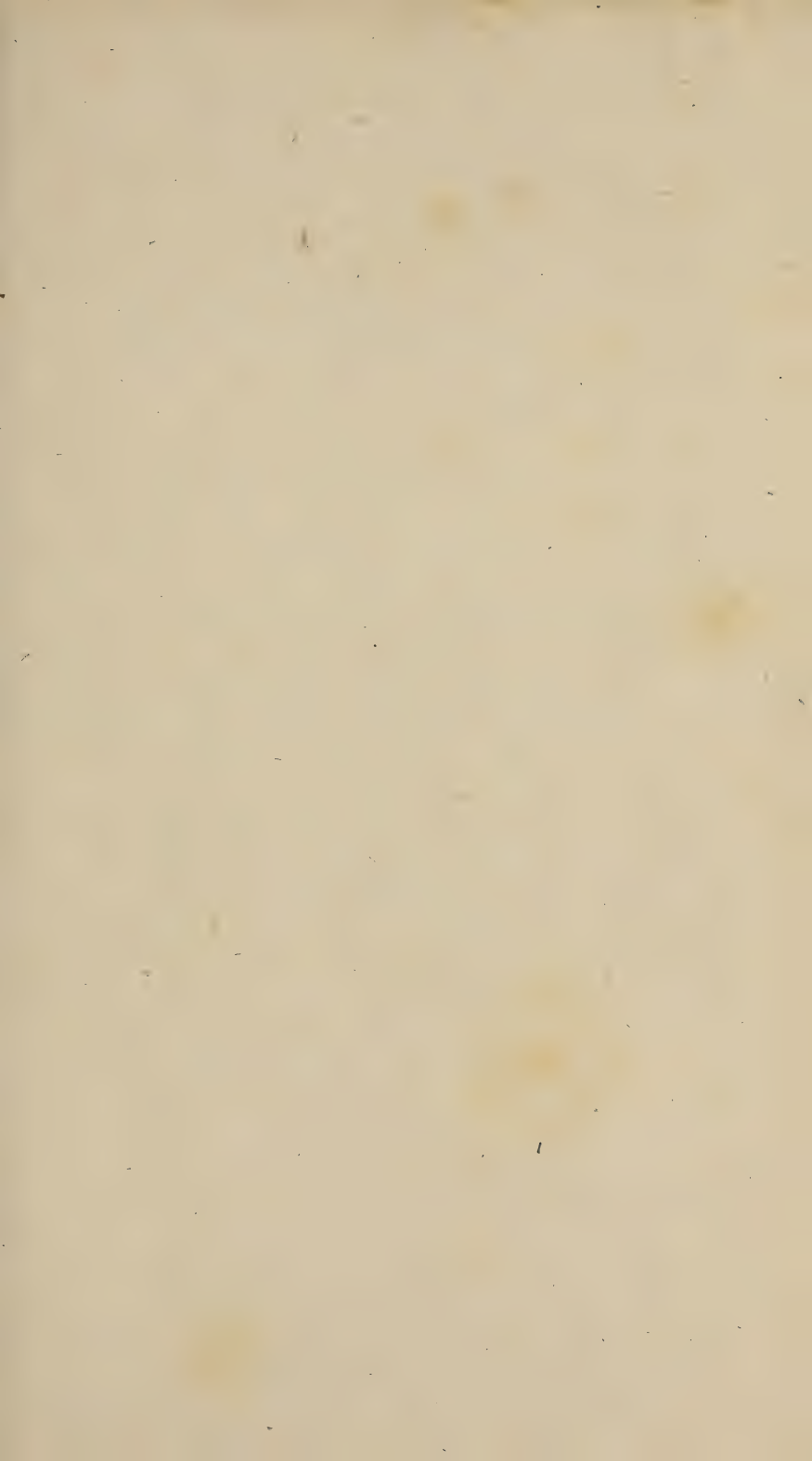
6 Ἐγὰτος Ὀργυνίου Lob. p. 389 ^{Pamp. 135 in. habet longior}
^{et multum. et}
Ἐγὰτος τὰ πᾶσι Ἐγὰτος τὰ λεγίται α. p. Hen. Hell.
 22 c 3949. Ἐγὰτος l. 3 p. 604 (l. 82) etiam ex insu-
 tele videtur, in ceteris libris Ἐγὰτος non λεγίται. et
 λεγίται Mg. 74 p. 163, 6 ^{Ἐγὰτος} Ἐγὰτος Ἐγὰτος Ἐγὰτος
 ἐστίν. cf. Maithaire p. 234 = Ἐγὰτος p. 44.

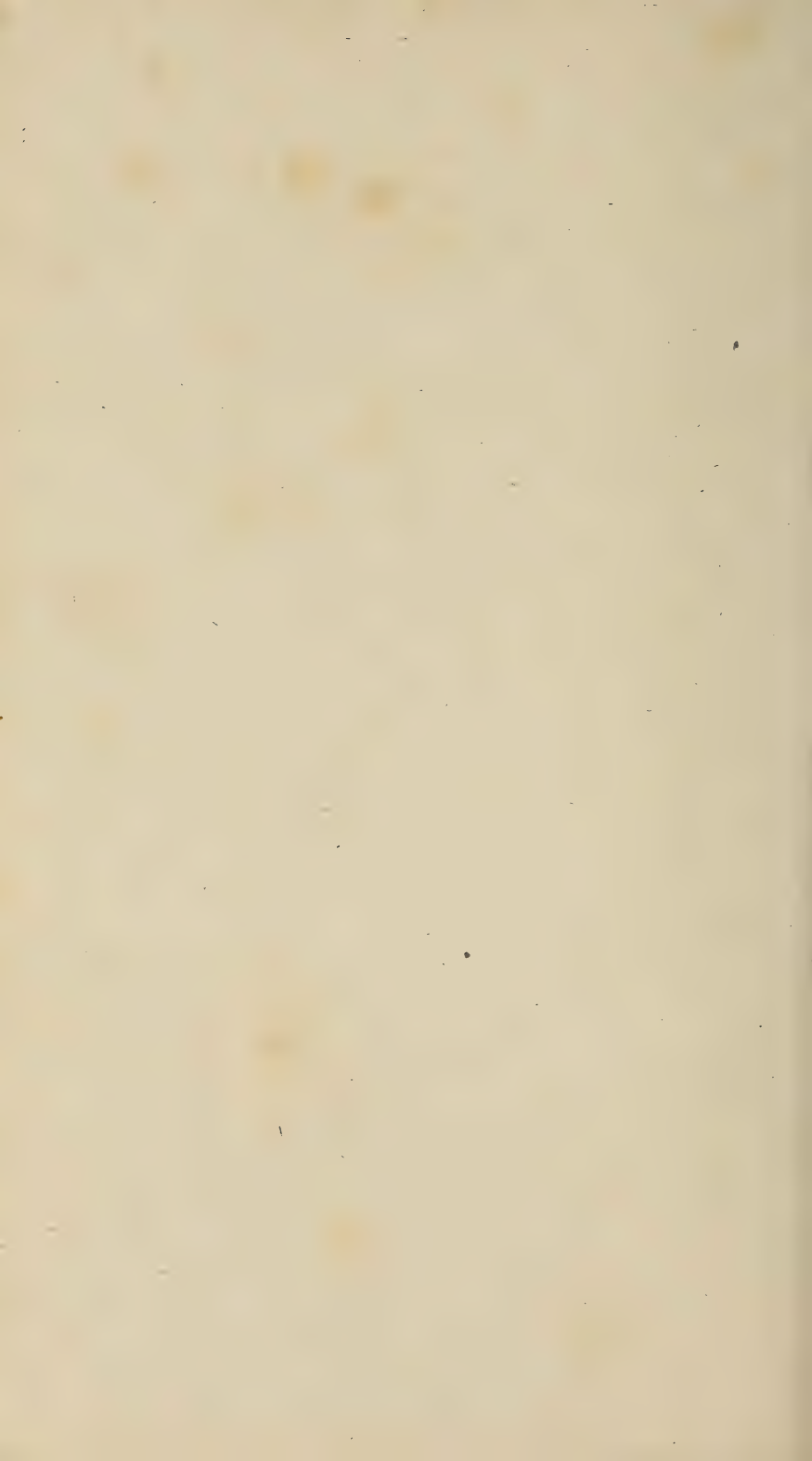

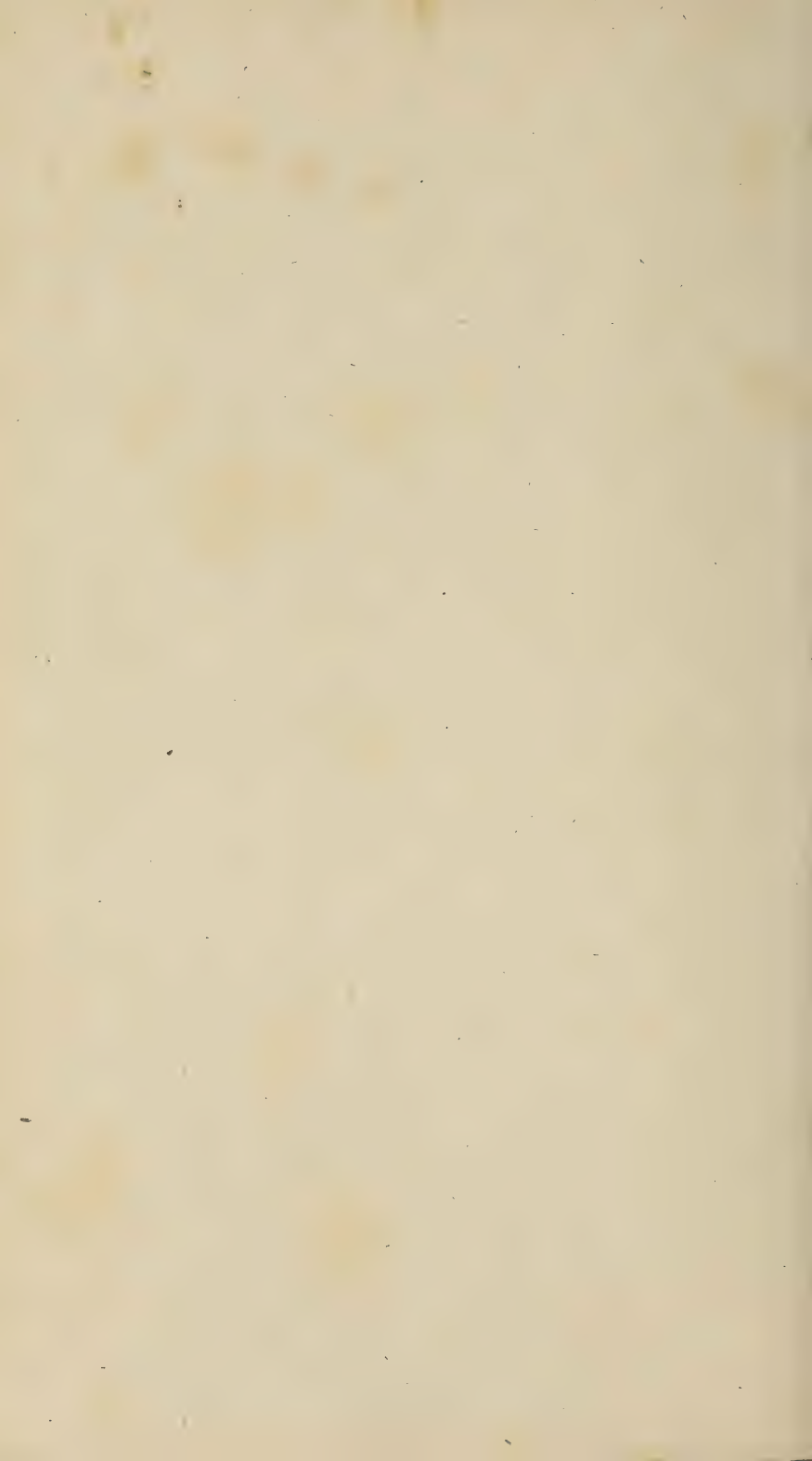

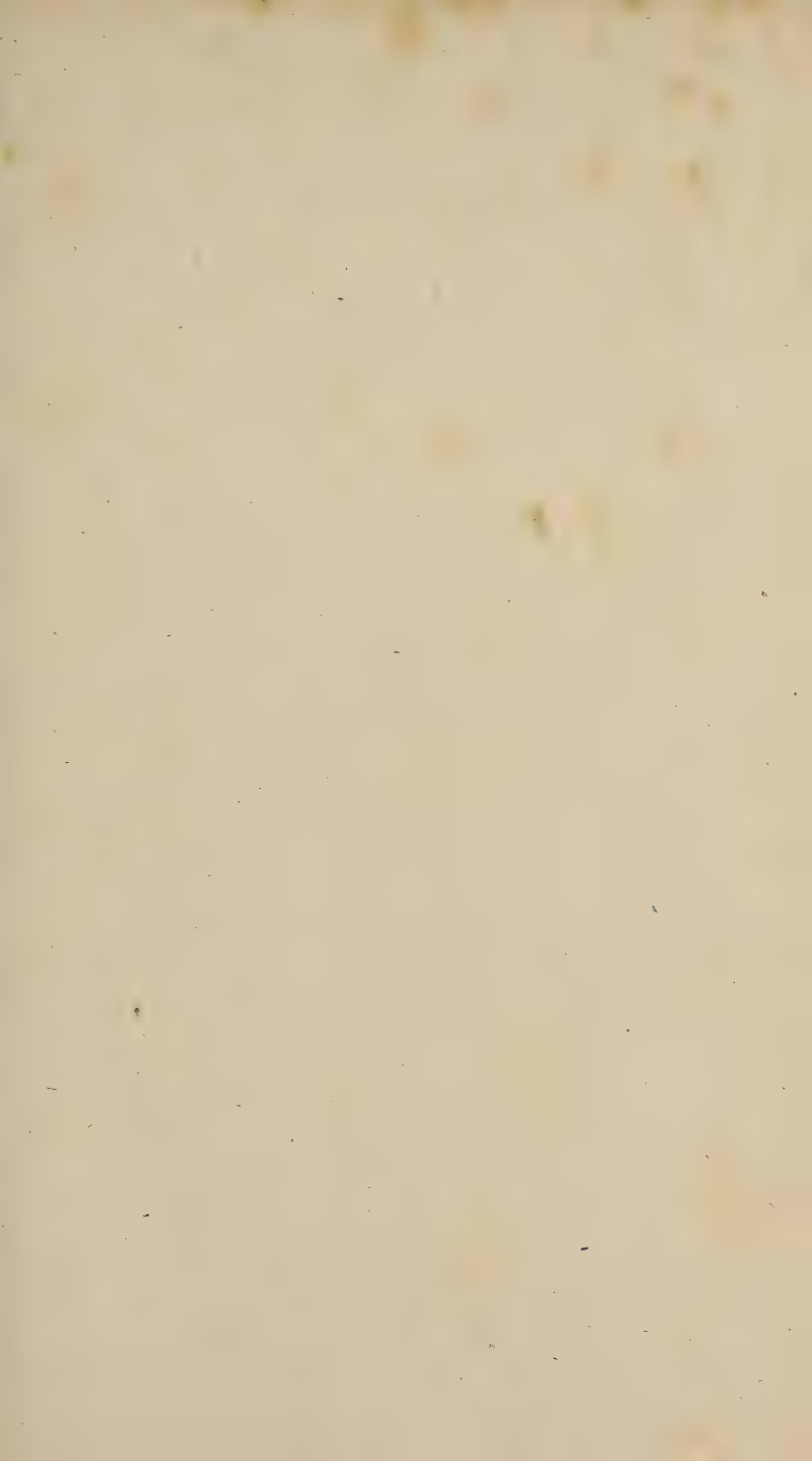

LIBRARY OF CONGRESS

0 003 049 671 1